

**SOUBORNÉ INFORMACE
COMPREHENSIVE INFORMATION**

Ročník/Volume 2003

Informace o regionech, městech a obcích
Information on Regions, Towns and Municipalities
Počet výtisků/*Circulation*: 120
Kód publikace/*Publication code*: 13-5316-03

Pardubice
Prosinec 2003
December 2003
Č.j./*Ref.No.*: 10/2003

**Sčítání lidu, domů a bytů 2001
Pardubický kraj**

*Population and Housing Census 2001
Pardubický Region*

Zpracoval: ČSÚ, Krajská reprezentace Pardubice
Prepared by: CZSO Regional Office Pardubice
Ředitel/*Director*: Ing. Veronika Tichá

Kontaktní osoby/*Contact persons*: Ing. Hedvika Fialová, RNDr. Petr Dědič
Telefon/*Telephone*: 466 743 418, 461 541 129
E-mail: hfialova@gw.czso.cz, dedic@gw.czso.cz

Český statistický úřad, Krajská reprezentace Pardubice
Czech Statistical Office, Regional Office - Pardubice

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Dozvíte se je na informační lince ČSÚ 257 533 349 nebo je můžete najít na internetových stránkách ČSÚ:

WWW.CZSO.CZ

Internetové stránky ČSÚ, Krajské reprezentace Pardubice naleznete na adrese:

www.czso.cz/kraje/pa

Are you interested in the latest data on inflation, GDP, population, average wages and the like? If the answer is YES, don't hesitate to visit us at:

WWW.CZSO.CZ

Website of the CZSO, Regional Office - Pardubice is at:

www.czso.cz/kraje/pa

ISBN 80-250-0214-4

© Český statistický úřad, Krajská reprezentace Pardubice, 2003
© Czech Statistical Office, Regional Office - Pardubice, 2003

PŘEDMLUVA

Sčítání lidu, domů a bytů je vždy po 10 letech největším statistickým šetřením, které je na základě mezinárodních dohod organizováno v naprosté většině států celého světa. Jeho historie je velmi dlouhá, soupisy obyvatelstva se uskutečňovaly již ve starověku, ve středověku se pak jednalo především o soupisy pro vojenské a berní účely. Za počátek pravidelných cenů moderního typu se v našich zemích považuje rok 1869, od té doby jsou vedeny časové řady vývoje počtu obyvatel v podrobném územním členění. Od vzniku Československé republiky se konají sčítání pravidelně každých deset let (s jedinou výjimkou v roce 1940), sčítání v roce 2001 bylo tedy již osmým. Jednalo se však o první sčítání lidu po vzniku samostatné České republiky. Vzhledem ke stálosti metodického základu je možno s pomocí výsledků sčítání hodnotit dlouhodobé působení demografických, sociálních a ekonomických procesů, jimiž naše republika prošla. Význam posledního sčítání je posílen také tím, že poprvé v historii České republiky poskytuje obraz o struktuře společnosti v metodice srovnatelné se standardy Evropské unie.

Sčítání lidu, domů a bytů je základním demografickým pramenem poskytujícím údaje o počtu i struktuře obyvatelstva (věk, vzdělání, náboženství), ekonomické aktivitě a pohybu za prací. Získávány jsou rovněž údaje o struktuře domácností. Současně je sčítání rozsáhlou inventarizací domovního a bytového fondu nejen z hlediska počtu, ale především kvality a vybavení domů i bytů. V neposlední řadě je nezastupitelným zdrojem informací o některých složkách životní úrovně obyvatelstva, například o vybavenosti domácností a úrovni bydlení. Naprostá většina informací není v této komplexnosti jiným způsobem zjistitelná.

Neocenitelnou předností je rovněž získání cenných informací v největším územním detailu (obce, části obce či základní sídelní jednotky), což umožňuje sestavovat data do prakticky libovolných územních celků. V takovéto územní podrobnosti neposkytuje údaje žádné jiné statistické šetření.

Sčítání se provádí metodou sebesčítání, každý vyplňuje tiskopisy sám za sebe. Výsledky sčítání tak závisí z velké části na tom, jak k vyplnění sami občané přistoupí. Přestože sčítání probíhalo podle speciálního zákona o sčítání, setkalo se především v přípravné fázi s nedůvěrou. Výrazně negativní kampaň v médiích způsobila hlavně to, že se proti předchozím cenům zvýšil podíl nezjištěných odpovědí, především v otázkách týkajících se ekonomické aktivity. Výsledky však ukazují, že drtivá většina občanů této kampani nepodlehla a tiskopisy sčítání vyplnila zodpovědně, za což jim patří poděkování.

Poděkování samozřejmě také patří představitelům jednotlivých obcí, kteří nám při přípravě sčítání i v jeho průběhu účinně pomáhali, pracovníkům katastrálních úřadů, s nimiž jsme poprvé v historii v celé republice vytvořili solidní mapové podklady a v neposlední řadě tisícům sčítacích komisařů a revizorů zajišťujícím jednak kontakt s jednotlivými domácnostmi a jednak prvotní zpracování předběžných výsledků.

Výsledky sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001 jsou zveřejňovány postupně v několika etapách. Již v červenci roku 2001 byly ve všech okresech a krajích i na úrovni celé republiky vydány publikace s předběžnými údaji, které vznikly ruční sumarizací vybraných ukazatelů přímo ze sčítacích formulářů. Poté probíhalo strojové zpracování obrovského rozsahu dat (poprvé metodou optického snímání) s podrobnými kontrolami. V červenci 2002 byly zveřejněny vybrané údaje již v definitivní podobě na internetových stránkách ČSÚ, a to až do úrovně jednotlivých obcí. V letošním roce jsou postupně zpracovávány a vydávány podrobné definitivní výsledky jak za Českou republiku (více než dvě desítky tematicky zaměřených publikací), tak i v regionálním členění. Tím se uzavírá hlavní etapa zpracování a publikování výsledků sčítání. Toto bohatství však budeme nadále využívat v různých tematických pracích.

Snahou autorů této publikace je předložit uživatelům především analýzu výsledků sčítání v celém kraji, s přihlédnutím k rozdílnostem ve vývoji jeho jednotlivých regionů. Poprvé jsou publikovány podrobnější údaje v členění podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Do publikace nebylo možno vložit celé bohatství dat v nejmenších územních detailech. Na základě přání uživatelů však samozřejmě můžeme zpracovat jakákoliv třídění a výběry z datovýchází, pochopitelně při přísném zachování principu ochrany individuálních údajů. Publikace je doplněna grafy a kartogramy, které podávají srovnání vývoje jednotlivých územních celků, a to jak uvnitř kraje, tak v mezioblastním srovnání. Publikované údaje (územně a většinou i obsahově srovnatelné s výsledky předchozích cenů) umožňují hodnotit vývoj nejen v posledních deseti letech, ale v některých ukazatelích dokonce v posledních čtyřiceti letech.

Obdobné publikace s obsahově sjednocenou analytickou i tabulkovou částí jsou vydávány za všechny kraje České republiky a navazují na již vydané materiály podle jednotlivých okresů, v nichž jsme kladli důraz především na rozsáhlou datovou část. Všechny publikované údaje můžete získat na CD, které je k této publikaci přiloženo.

Věříme, že tyto publikace napomohou k uspokojení rostoucí poptávky po regionálních datech (nově formované krajské samosprávy, orgány Evropské unie, apod.) a zároveň budou inspirací odborné i laické veřejnosti pro zvýšení zájmu o statistické služby.

Reprodukce výňatků z této publikace lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje – „Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – Pardubický kraj“ a původu statistických dat v publikaci otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.
Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.
Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.
Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou definitivní.

PREFACE

Every ten years, the population and housing census becomes the largest statistical survey organized pursuant to international agreements in an absolute majority of countries all over the world. It enjoys a very long history. For population censuses were conducted in antiquity and, primarily for military and taxation purposes, in Middle Ages too. The beginning of regular modern-type censuses in our countries dates back to 1869, and time series showing development trends of the population in detailed geographical breakdown have been kept since. Since the Czechoslovak Republic came into being, the censuses were regularly conducted every decade, with the exception of the year 1940. So the 2001 census has already been the eighth in succession. However, it was the first to have been taken after the rise of the independent Czech Republic. Thanks to the stability of the methodological basis, we may use the census results to assess long-term influences of demographic, social and economic processes our country has gone through. The fact that the latest census gives a picture of the structure of society for the first time in methodology comparable with European standards makes this event even more significant.

The population and housing census is a basic demographic source of data on population and their structure (age, education, religion), economic activity and movement for work, as well as on the structure of households. At the same time the census takes stocks of houses and dwellings not only in terms of numbers but also quality, amenities and equipment. Last but not least it is an irreplaceable source of information about certain components of the living standard of population, household amenities, facilities and equipment, and housing standard too. There is no other way to find this information in such complexity.

To get valuable information in as large geographical detail as possible (municipalities, municipality parts or basic settlement units) is another invaluable merit of the census. This permits compiling data in virtually any territorial units. There is no other statistical survey that would lead to such detailed data.

The census employs a self-reporting method – i.e. the citizen fills in the census questionnaire for himself or herself. So the census result is largely dependent on how conscientiously the questionnaire is filled in by the citizen. Although a special census law governed the census, the population did not show confidence in it, especially in the preparatory stage. The considerably negative campaign in media caused the non-response to rise in comparison with the previous census, primarily where questions about economic activity were asked. Nevertheless, the results show that an overwhelming majority of the citizens were not influenced and answered the questions responsibly, for which we thank them very much.

Of course, thanks also go to representatives of individual municipalities, who were helping us efficiently in the preparation and the course of this event, the staff of cadastral offices, with whom we produced reliable map documents for the first time in the history of the country, and thousands of enumerators and supervisors in charge of contacts with households and ensuring the primary processing of preliminary results.

The results of the Population and Housing Census held on 1 March 2003 have been released step by step. Publications with preliminary data produced by manual summarization of chosen indicators directly from the census questionnaires were put out in all districts and regions and at the national level as early as July 2001. This was followed by the machine processing of enormous amounts of data (using the optical character recognition method for the first time) and by detailed checks. July 2002 saw selected definitive data broken down as low as the municipality level out on the CZSO internet website. This year, detailed definitive results for both the Czech Republic (over twenty theme-oriented publications) and in the regional breakdown have been gradually processed and brought out. This closes the main stage of the processing and publishing of the census results. However, we are going to continue to use this abundance of information in various thematic studies.

The authors of this publication endeavoured to primarily submit to the user an analysis of the census results covering the whole region, also with a view to different developments in the individual regions. Detailed data broken down by administrative districts of municipalities with extended competence are brought out here for the first time. It was impossible to squeeze into the book the whole of the pool of information in its smallest territorial details. Responding to the user's wish, however, we can prepare any breakdown and any selections of data from our databases, understandably while strictly observing the principle of individual data protection. The publication also includes graphs and cartograms that compare developments within the region and the areas. The published data (mostly comparable in terms of territory and contents with the results of the previous censuses) allow us to evaluate the development not only over last decade but also even over last forty years as far as some indicators are concerned.

Similar publications whose contents of the analytical and tabular parts are standardized are brought out for all the regions of the Czech Republic. They follow up the district-focused materials published before, in which emphasis was placed on the extensive data part. All of the released data are available on the CD attached to this publication.

We believe that these publications will help satisfy the growing demand for regional data (from the newly established regional governments, Eurostat, EU bodies, etc.) and inspire professional and general public to raise their interest in statistical services.

Publishing extracts from this book is possible, except for commercial purposes, on condition that a reference to their sources is made. Quotations may only be published, if the source „Population and Housing Census 2001 – Pardubický Region“ and the origin of statistics contained in it are given.

The following symbols have been used throughout:

The symbol of dash (-) in place of a figure indicates that the phenomenon did not occur.

The symbol of dot (.) shows that the figure is not available or cannot be relied on.

The symbol of horizontal small cross (x) shows that the figure is not applicable.

The symbol of (0) used in table designates figures smaller than a half of the unit of measure chosen.

The calculations in the tables are performed using unrounded figures (including the sums).

The data are definitive.

OBSAH

Předmluva	3
Metodické vysvětlivky	13
Analýza výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001 v kraji	25
Administrativní mapa Pardubického kraje – stav k 1. 1. 2003	26
1. Charakteristika kraje	27
2. Vývoj sídelní struktury	33
3. Obyvatelstvo	38
3.1 Vývoj počtu obyvatel	38
3.2 Věková struktura	40
3.3 Rodinný stav	44
3.4 Plodnost žen	46
3.5 Národnost, státní občanství	51
3.6 Obyvatelstvo podle místa narození	53
3.7 Náboženské vyznání obyvatelstva	54
3.8 Vzdělanostní struktura obyvatelstva	56
4. Ekonomická aktivita obyvatelstva	60
4.1 Struktura obyvatelstva podle stupně ekonomické aktivity	60
4.2 Ekonomicky aktivní podle věku a vzdělání	64
4.3 Ekonomicky aktivní podle odvětví	67
4.4 Ekonomicky aktivní podle zaměstnání a postavení v zaměstnání	70
4.5 Ekonomická aktivita žen	73
4.6 Vyjíždka za prací a do škol	75
5. Domácnosti	77
5.1 Vývoj počtu a struktury domácností	77
5.2 Bytové domácnosti	78
5.3 Hospodařící domácnosti	80
5.4 Cenzové domácnosti	81
5.5 Bydlení domácností	90
5.6 Vybavení domácností	93
6. Domy a byty	95
6.1 Vývoj domovního fondu	95
6.2 Charakteristika trvale obydlených domů	98
6.3 Vývoj bytového fondu	102
6.4 Charakteristika trvale obydlených bytů	108
6.5 Úroveň bydlení	114
6.6 Bydlení mimo byty a v zařízeních	118
7. Závěr	120
Tabulková část	134
A. 1. Základní výsledky sčítání lidu, domů a bytů v dlouhodobém vývoji přepočtené na uzemní strukturu platnou k 1. 3. 2001	134
A. 2. Obyvatelstvo podle druhu pobytu, státního občanství a pohlaví	136
A. 3. Obyvatelstvo podle místa trvalého bydliště matky v době narození a věkových skupin	137
A. 4. Obyvatelstvo podle pohlaví a věku	138
A. 5. Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání	139
A. 6. Obyvatelstvo podle pohlaví a náboženského vyznání	140
A. 7. Ženy podle počtu dětí, věku a rodinného stavu	141
A. 8. Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity a věkových skupin	142
A. 9. Ekonomicky aktivní podle postavení v zaměstnání, vzdělání a věkových skupin	143
A.10. Ekonomicky aktivní podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti	144
A.11. Ekonomicky aktivní podle pohlaví a zaměstnání	145
A.12. Základní údaje o domácnostech	146
A.13. Cenzové domácnosti podle počtu členů a typu domácnosti	147
A.14. Cenzové domácnosti podle typu domácnosti, pohlaví a věku osoby v čele domácnosti	148
A.15. Cenzové domácnosti bydlící v bytech podle počtu domácností v bytech a typu domácnosti	149

A.16.	Cenzové domácnosti rodinné podle počtu závislých dětí, ekonomické aktivity a postavení v zaměstnání osoby v čele domácnosti	150
A.17.	Vybavení bytových domácností podle typu a věku uživatele bytu	151
A.18.	Domovní a bytový fond	152
A.19.	Trvale obydlené domy podle stáří, velikosti a technického vybavení	153
A.20.	Trvale obydlené byty podle stáří a druhu domu, kategorie a velikosti bytu	154
A.21.	Trvale obydlené byty, bydlící osoby a cenzové domácnosti podle stáří a druhu domu, kategorie a velikosti bytu	155
A.22.	Trvale obydlené byty podle druhu domu a technického vybavení	156
A.23.	Trvale obydlené byty podle právního důvodu užívání bytu, kategorie a velikosti bytu, ekonomické aktivity uživatele bytu a charakteristiky úrovně bydlení	157
A.24.	Trvale obydlené byty podle druhu domu, velikosti bytu a počtu osob v bytě	158
A.25.	Ukazatele úrovně bydlení podle druhu domu a počtu cenzových domácností v bytě	159
B. 1.	Obyvatelstvo podle okresů kraje	160
B. 2.	Obyvatelstvo podle okresů, ekonomické aktivity a věkových skupin	161
B. 3.	Hlavní charakteristiky domácností podle okresů	162
B. 4.	Hlavní charakteristiky domovního fondu podle okresů	163
B. 5.	Hlavní charakteristiky bytového fondu podle okresů	164
B. 6.	Technické vybavení trvale obydlených bytů podle okresů	165
B. 7.	Charakteristiky úrovně bydlení podle okresů	165
C. 1.	Obyvatelstvo podle druhu pobytu, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	166
C. 2.	Obyvatelstvo podle pohlaví, věkových skupin, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	168
C. 3.	Obyvatelstvo podle národnosti, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	170
C. 4.	Obyvatelstvo podle náboženského vyznání, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	172
C. 5.	Obyvatelstvo patnáctileté a starší podle nejvyššího ukončeného vzdělání, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	174
C. 6.	Ekonomická aktivita obyvatelstva podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	176
C. 7.	Ekonomicky aktivní podle odvětví ekonomické činnosti, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	178
C. 8.	Základní údaje o domovním fondu podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	180
C. 9.	Základní údaje o bytovém fondu podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	182
C.10.	Trvale obydlené byty podle velikosti, období výstavby domů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	184
C.11.	Trvale obydlené byty podle vlastnictví, kategorií, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	186
C.12.	Technické vybavení trvale obydlených bytů a domácnosti podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	188
C.13.	Vybavení bytových domácností podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	190
C.14.	Charakteristiky úrovně bydlení podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst	192
D. 1.	Vybrané údaje podle krajů	194
E. 1.	Vybrané údaje podle krajů a okresů	200
E. 2.	Vybrané údaje o České republice	202
Grafická část	203

Seznam map a kartogramů

1. Administrativní mapa Pardubického kraje – stav k 1. 1. 2003	26
2. Kraje a správní obvody obcí s rozšířenou působností v ČR k 1. 1. 2003	204
3. Hustota obyvatelstva podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	205
4. Podíl obyvatel žijících ve městech podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	205
5. Typologie krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností podle dlouhodobého vývoje počtu obyvatel	206
6. Vývoj celkového počtu obyvatel krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností v období 1991 - 2001	206
7. Index stáří obyvatel podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	207
8. Podíl obyvatel narozených v obci současného bydliště podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	207
9. Vývoj podílu obyvatel s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15 a více let v období 1991 - 2001 podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	208
10. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15 a více let podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	208
11. Intenzita ekonomické aktivity obyvatel ve věku 15 - 59 let podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	209
12. Intenzita ekonomické aktivity obyvatel ve věku 60 - 64 let podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	209
13. Podíl ekonomicky aktivních v zemědělství, lesnictví a rybolovu podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	210
14. Podíl ekonomicky aktivních v průmyslu podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	210
15. Podíl ekonomicky aktivních v terciárním sektoru podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	211
16. Intenzita podnikatelské aktivity podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	211
17. Podíl věřícího obyvatelstva podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	212
18. Průměrný počet závislých dětí v úplných rodinách podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	212
19. Podíl neúplných rodin na celkovém počtu cenзовých domácností podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	213
20. Podíl domácností jednotlivců na celkovém počtu cenзовých domácností podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	213
21. Podíl bytů v rodinných domech z celkového bytového fondu podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	214
22. Podíl obyvatel žijících v bytech s plynem zavedeným do bytu podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	214
23. Podíl obyvatel žijících v bytech s připojením na vodovod podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	215
24. Podíl obyvatel žijících v bytech s připojením na veřejnou kanalizaci podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	215
25. Průměrný počet osob na 1 trvale obydlený byt podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	216
26. Průměrná obytná plocha bytu na 1 osobu podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	216
27. Vývoj podílu trvale obydlených bytů se 2 a více cenзовými domácnostmi na celkovém počtu trvale obydlených bytů podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností v období 1991 - 2001	217
28. Počet cenзовých domácností na 100 trvale obydlených bytů podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností	217
29. Vývoj celkového počtu obyvatel v obcích kraje v období 1991 - 2001	218
30. Podíl obyvatel narozených v obci současného bydliště	218
31. Podíl obyvatel ve věku 65 a více let v obcích kraje	219
32. Podíl věřícího obyvatelstva v obcích kraje	219
33. Podíl obyvatel s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním v obcích kraje	220
34. Intenzita podnikatelské aktivity v obcích kraje	220
35. Podíl nezaměstnaných na celkovém počtu ekonomicky aktivních v obcích kraje	221
36. Míra nezaměstnanosti osob do 25 let v obcích kraje	221
37. Průměrné stáří trvale obydlených domů v obcích kraje	222
38. Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu v obcích kraje	222
39. Průměrný počet osob na 1 trvale obydlený byt v obcích kraje	223
40. Průměrná obytná plocha bytu na 1 osobu v obcích kraje	223
41. Obecně zeměpisná mapa Pardubického kraje	224

CONTENTS

Preface	5
Explanatory notes on methodology	18
Analysis of Population and housing census (1 March 2001) in the Region	25
Administrative map of the Pardubický Region (1 January 2003)	26
1. Characteristic of the Region	30
2. Development of settlement structure	33
3. Population	38
3.1 Development of population number	38
3.2 Age structure	40
3.3 Marital status	44
3.4 Female fertility	46
3.5 Nationality and citizenship	51
3.6 Place of birth	53
3.7 Religion	54
3.8 Education	56
4. Economic activity of population	60
4.1 Structure of population by economic activity	60
4.2 Economically active by age and educational attainment	64
4.3 Economically active by branch of activity	67
4.4 Economically active by employment and status in employment	70
4.5 Economic activity of women	73
4.6 Commuting to work and schools	75
5. Households	77
5.1 Development of number and structure of households	77
5.2 Dwelling households	78
5.3 Households on common budget	80
5.4 Census households	81
5.5 Dwelling of households	90
5.6 Basic amenities of households	93
6. Houses and dwellings	95
6.1 Development of housing stock	95
6.2 Characteristic of permanently occupied houses	98
6.3 Development of dwelling stock	102
6.4 Characteristic of permanently occupied dwellings	108
6.5 Characteristic of dwelling	114
6.6 Dwelling in institutions and out of dwellings	118
7. Conclusion	131
Tables:	134
A. 1. Population and housing censuses: main results in long-term view recalculated for administration set-up in force on 1 March 2001	134
A. 2. Population: by type of residence, citizenship and sex	136
A. 3. Population: by mother's permanent residence at birth and by age group	137
A. 4. Population: by sex and age	138
A. 5. Population aged 15+: by sex and highest educational attainment	139
A. 6. Population: by sex and religion	140
A. 7. Females: by number of children, age and marital status	141
A. 8. Population: by economic activity and age group	142
A. 9. Economically active: by status in employment, education and age group	143
A.10. Economically active: by sex and branch of economic activity	144
A.11. Economically active: by sex and employment	145
A.12. Households: basic data	146
A.13. Census households: by number of members and type of household	147
A.14. Census households: by type of household, sex and by age of head of household	148

A.15.	Census households: by number of households in dwelling and by type of household	149
A.16.	Census family households: by number of dependent children, economic activity and by head of household's status in employment	150
A.17.	Equipment of dwelling households: by type of equipment and by age of user of dwelling	151
A.18.	Housing and dwelling stock	152
A.19.	Permanently occupied houses: by age, size and basic amenities	153
A.20.	Permanently occupied dwellings: by age and type of building and by category and size of dwelling	154
A.21.	Permanently occupied dwellings, living persons and census households: by age and type of building, category and size of dwelling	155
A.22.	Permanently occupied dwellings: by type of building and basic amenities	156
A.23.	Permanently occupied dwellings: by legal reason for use, category and size of dwelling, by economic activity of user and characteristic of dwellings	157
A.24.	Permanently occupied dwellings: by type of building, size of dwelling and number of persons	158
A.25.	Indicators of habitation quality: by type of building and number of census households	159
B. 1.	Population: by district	160
B. 2.	Population: by district, economic activity and age group	161
B. 3.	Basic households indicators: by district	162
B. 4.	Basic housing stock indicators: by district	163
B. 5.	Basic dwelling stock indicators: by district	164
B. 6.	Basic amenities of permanently occupied dwellings: by district	165
B. 7.	Housing quality indicators: by district	165
C. 1.	Population: by type of residence, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	166
C. 2.	Population: by sex, age group, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	168
C. 3.	Population: by nationality, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	170
C. 4.	Population: by religion, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	172
C. 5.	Population aged 15+: by highest educational attainment, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	174
C. 6.	Economic activity of population: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	176
C. 7.	Economically active population: by branch of economic activity, by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	178
C. 8.	Basic indicators of housing stock: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	180
C. 9.	Basic indicators of dwelling stock: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	182
C.10.	Permanently occupied dwellings: by size, age of building, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	184
C.11.	Permanently occupied dwellings: by ownership, category, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	186
C.12.	Basic amenities of permanently occupied dwellings and households: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	188
C.13.	Equipment of dwelling households: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	190
C.14.	Characteristic of habitation quality: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town	192
D. 1.	Selected indicators: by region	194
E. 1.	Selected indicators: by region and district	200
E. 2.	Selected indicators of the Czech Republic	202
Graphical part	203

LIST OF MAPS

1. Administrative map of the Pardubický Region (1 January 2003)	26
2. Regions and administrative districts of municipalities with extended competence in CR (1 January 2003)	204
3. Population density: by region and district of municipalities with extended competence	205
4. Share of population living in towns: by region and district of municipalities with extended competence	205
5. Typology of regions and districts of municipalities with extended competence: by long-term development of population number	206
6. Changes of number of total population in 1991 - 2001: by region and district of municipalities with extended competence	206
7. Age index of population: by region and district of municipalities with extended competence	207
8. Share of persons born in municipality of current residence: by region and district of municipalities with extended competence	207
9. Share of population with full secondary general education with GCSE and with university degree on total population aged 15+ by region and district of municipalities with extended competence - development in 1991 - 2001	208
10. Share of population with university education on total population aged 15+: by region and district of municipalities with extended competence	208
11. Intensity of economic activity of population aged 15 - 59 years: by region and district of municipalities with extended competence	209
12. Intensity of economic activity of population aged 60 - 64 years: by region and district of municipalities with extended competence	209
13. Share of economically active persons in agriculture, forestry and fishery: by region and district of municipalities with extended competence	210
14. Share of economically active persons in industry: by region and district of municipalities with extended competence	210
15. Share of economically active persons in tertiary sector: by region and district of municipalities with extended competence	211
16. Intensity of entrepreneurial activity: by region and district of municipalities with extended competence	211
17. Share of believing population: by region and district of municipalities with extended competence	212
18. Average number of dependent children in two-parent families: by region and district of municipalities with extended competence	212
19. Share of lone-parent families in total number of census households: by region and district of municipalities with extended competence	213
20. Share of households of individuals in total number of census households: by region and district of municipalities with extended competence	213
21. Share of dwellings in family houses in total dwelling stock: by region and district of municipalities with extended competence	214
22. Share of population living in dwellings with gas supply: by region and district of municipalities with extended competence	214
23. Share of population living in dwellings connected to public water supply: by region and district of municipalities with extended competence	215
24. Share of population living in dwellings connected to public sewage disposal system: by region and district of municipalities with extended competence	215
25. Average number of persons per permanently occupied dwelling: by region and district of municipalities with extended competence	216
26. Average habitable floor area per person: by region and district of municipalities with extended competence	216
27. Share of permanently occupied dwellings with two or more census households: by region and district of municipalities with extended competence - development in 1991 - 2001	217
28. Number of census households per 100 permanently occupied dwellings: by region and district of municipalities with extended competence	217
29. Changes of total number of population in 1991 - 2001: by municipality	218
30. Share of persons born in municipality of current residence	218
31. Share of population aged 65 and more: by municipality	219
32. Share of believers in population: by municipality	219
33. Share of persons with completed secondary and university education: by municipality	220
34. Intensity of entrepreneurial activity: by municipality	220
35. Share of unemployed persons in total number of economically active persons: by municipality	221
36. Youth unemployment rate (persons aged under 25): by municipality	221
37. Average age of permanently occupied buildings: by municipality	222
38. Share of unoccupied dwellings in total dwelling stock: by municipality	222
39. Average number of persons per permanently occupied dwelling: by municipality	223
40. Average habitable floor area per person: by municipality	223
41. Geographical map of the Pardubický Region	224

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

Sčítání lidu, domů a bytů k **1. březnu 2001** se uskutečnilo na celém území České republiky podle **zákona č. 158/1999 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001**. Údaje byly zjišťovány podle stavu o půlnoci z 28. února na 1. března (rozhodný okamžik). Sčítání organizoval, řídil a koordinoval Český statistický úřad, který zabezpečoval přípravu a provedení sčítání ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem obrany, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zahraničních věcí, Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním, okresními úřady a obcemi. Sčítání v jednotlivých sčítacích obvodech zajišťovali sčítací komisaři a sčítací revizoři. Jako **sčítací obvod** bylo vymezeno území základní sídelní jednotky nebo jeho část, ve které sběr údajů zajišťoval jeden sčítací komisař. Samostatné sčítací obvody tvořila zařízení hromadně ubytovaných příslušníků ozbrojených sil, Policie České republiky, zařízení Vězeňské služby, uprchlické tábory a zastupitelské úřady v zahraničí.

Sčítání se vztahovalo na **každou fyzickou osobu**, která měla v rozhodný okamžik na území České republiky trvalý nebo dlouhodobý pobyt, i na každou další fyzickou osobu, která byla na území České republiky v rozhodný okamžik přítomna (i když zde neměla trvalý nebo dlouhodobý pobyt), na **každý dům určený pro bydlení** i neobydlený, na **každý byt** i neobydlený. Domem se rozuměla stavba, která byla podle rozhodnutí stavebního úřadu určena pro bydlení, a dále jiná stavba, ve které se nacházel alespoň jeden byt. Byt byl definován jako soubor místností (popřípadě jednotlivá místnost), který podle rozhodnutí stavebního úřadu svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňoval požadavky na trvalé bydlení.

Sčítání nepodléhali cizí státní příslušníci požívající diplomatických imunit a výsad, jakož i domy a byty ve vlastnictví jiných států, které sloužily k diplomatickým účelům.

Obsah sčítání (zjišťované údaje) stanovil zákon č. 158/1999 Sb. Všechny osoby měly povinnost uvést o sobě údaje v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem. Tradičně byla použita metoda sebesčítání, kdy obyvatelé sami vyplňovali sčítací tiskopisy. Za nezletilou osobu poskytl údaje její zákonný zástupce, za osobu zbavenou způsobilosti k právním úkonům její opatrovník. Za osobu, která měla ve sčítacím obvodu trvalý pobyt, ale byla dočasně nepřítomná, poskytla údaje jiná osoba z její bytové domácnosti. Údaje o domu poskytl jeho vlastník; vykonával-li správu domu správce, poskytl údaje správce. Údaje o bytu poskytl jeho uživatel. V případě neobydleného bytu poskytl údaje o bytu vlastník domu, popřípadě bytu; vykonával-li správu bytu správce, poskytl údaje správce.

Při sčítání lidu, domů a bytů 2001 byly použity sčítací tiskopisy: Sčítací list osob, Domovní list, Bytový list. Vzory sčítacích tiskopisů vymezila „Vyhláška Českého statistického úřadu, kterou se stanoví vzory sčítacích tiskopisů pro sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 a vzor průkazu sčítacího komisaře a sčítacího revizora“ (Sbírka zákonů, částka 95, 13. října 2000).

Všechny údaje byly zpracovány podle územního a správního členění státu platného v České republice k 1. březnu 2001.

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 v České republice respektovalo z hlediska obsahu, metodiky i zpracování údajů **Rezoluci Ekonomické a sociální rady OSN** z roku 1995 k programu světových sčítání a **Doporučení pro sčítání lidu, domů a bytů kolem roku 2000 v evropském regionu**, která zpracoval Statistický úřad Evropské unie (Eurostat) ve spolupráci s Evropskou hospodářskou komisí.

Obyvatelstvo

Údaj o počtu obyvatel zahrnuje všechny osoby, které měly v rozhodný okamžik sčítání na území České republiky **trvalý nebo dlouhodobý pobyt** bez ohledu na to, zda v rozhodný okamžik sčítání byly v místě svého trvalého nebo dlouhodobého pobytu přítomny. Osoby **s dlouhodobým pobytem** jsou pouze cizinci s přechodným pobytem na území České republiky, pokud doba jejich pobytu přesáhla 90 dnů. Osoby **s trvalým pobytem** jsou osoby, které měly k datu sčítání na území České republiky trvalý pobyt, bez ohledu na státní občanství.

Osoby v zařízeních jsou osoby, které byly sečteny jako trvale či dlouhodobě bydlící ve všech typech ubytovacích a lůžkových léčebných zařízeních sloužících k individuálnímu i kolektivnímu ubytování většího počtu osob (svobodárny, domovy důchodců, penziony pro důchodce, dětské domovy, ústavy sociální péče, ubytovny, studentské koleje, domovy mládeže, internáty, léčebny, sanatoria, kojenecké ústavy, lázeňské ústavy apod.).

Osoby mimo byty a zařízení jsou osoby, které byly sečteny jako trvale či dlouhodobě bydlící v nouzových obydlích, mobilních objektech, rekreačních chatách, chalupách (tj. v objektech, které nejsou součástí bytového fondu) nebo byly sečteny v obytných domech, ale mimo byty (nouzové ubytování v nebytovém prostoru). V této kategorii jsou zahrnuty i osoby, které podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel mají místo trvalého pobytu v sídle ohlašovny nebo v sídle zvláštní matriky.

Státní občanství uváděly i osoby bez státního občanství zápisem této skutečnosti, osoby s dvojitým občanstvím zapsaly obojí. Ve zpracování výsledků jsou tyto údaje většinou uváděny samostatně.

Národnost vyplnil každý podle svého rozhodnutí, včetně uvedení dvou národností nebo neuvedení žádné. Obdobný postup – uvádění údaje podle svého rozhodnutí – byl uplatňován také u zjišťování **náboženského vyznání**.

Mateřský jazyk byl definován jako jazyk, kterým se sčítanou osobou v jejím dětství hovořila matka nebo osoby, které sčítanou osobu vychovaly.

Rodinný stav je stav de iure, tedy právní manželský stav každého jednotlivce. Faktický stav – vztah druh/družka se uváděl pouze na Bytovém listu v otázce zjišťující vztah osoby k uživateli bytu.

Bydlištěm matky v době narození sčítané osoby se rozumělo první místo trvalého pobytu sčítané osoby.

Nejvyšší ukončené vzdělání vyplňovaly pouze osoby ve věku 15 a více let podle nejvyšší ukončené školy. Jako samostatný stupeň vzdělání je uvedeno nástavbové studium, absolvování dvou nebo více středních škol (školy ukončené závěrečnou zkouškou nebo maturitou) a vyšší odborné vzdělání (absolventi vyšších odborných škol, případně dalších škol ukončených absolutoriem). Vysokoškolské vzdělání se zjišťovalo v členění na vysokoškolské bakalářské (pouze absolventi bakalářského studijního programu), vysokoškolské (dřívější absolventi vysokých škol a současní absolventi magisterského studijního programu) a vědecká příprava (doktorský studijní program a bývalá vědecká příprava). Obor vzdělání vyplňovaly pouze osoby s ukončeným vyšším než základním vzděláním, a to podle specializace nejvyšší ukončené školy.

Mezi **ekonomicky aktivní osoby** jsou zahrnuty všechny osoby, které uvedly na Sčítacím listu osob, že patří mezi zaměstnané osoby, zaměstnavatele, samostatně činné, pracující důchodce, pracující studenty a učně, ženy na mateřské dovolené v trvání 28, resp. 37 týdnů, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu nebo osoby nezaměstnané. Pro zařazení osob do kategorie zaměstnaných, zaměstnavatelů nebo samostatně činných osob byl rozhodující stav k rozhodnému okamžiku sčítání – jejich formální vazba k zaměstnání bez ohledu na délku pracovního úvazku, charakter pracovní aktivity (trvalý, dočasný) nebo druh pracovního poměru, dohody či smlouvy. Nezaměstnané jsou všechny osoby 15leté a starší, které byly v rozhodný okamžik sčítání bez práce, hledaly aktivně práci a byly připraveny k nástupu do práce. **Ekonomicky neaktivní osoby** jsou nepracující důchodci, ostatní nepracující osoby s vlastním zdrojem obživy, žáci, studenti a učni, osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby.

Zaměstnání se uvádělo jako popis konkrétní činnosti, kterou osoba vykonávala v hlavním zaměstnání. Ženy na mateřské dovolené, osoby ve vazbě, ve výkonu trestu a osoby nezaměstnané uváděly poslední vykonávané zaměstnání. Nezaměstnaní absolventi škol byli sečtení jako hledající první zaměstnání.

Všechny osoby ekonomicky aktivní uváděly **postavení v zaměstnání a odvětví ekonomické činnosti** podle vykonávaného zaměstnání (resp. posledního zaměstnání u nezaměstnaných osob).

Zaměstnavatelé jsou ekonomicky aktivní osoby, které zaměstnávají (nebo zaměstnávaly) jednu nebo více osob. **Samostatně činní** jsou osoby s podnikatelským oprávněním, které pracují na vlastní účet a nezaměstnávají v rámci svého podnikání žádné další osoby – zaměstnance. **Zaměstnanci** mají placená zaměstnanecká místa.

Otázky týkající se **dojížděky/docházky do zaměstnání a školy** (místo pracoviště, školy, frekvence dojížděky/docházky, denní dojížděka/docházka do zaměstnání a školy, dopravní prostředek) vyplňovaly pouze osoby pracující a žáci, studenti a učni, kteří uváděli údaje o dojížděce/docházce do školy i v případě, že byli pracujícími studenty a učni.

Osoby vyjíždějící do zaměstnání a škol jsou osoby, které uvedly, že jsou zaměstnané, případně zaměstnavatelé, samostatně činní, pracující důchodci, ženy na mateřské dovolené v trvání 28, resp. 37 týdnů, žáci základních škol, studenti či učni a současně místo jejich pracoviště nebo školy bylo v jiném domě, než ve kterém měly trvalý pobyt. **Vyjíždějící denně mimo obec** byly osoby, jejichž obec pracoviště, školy byla jiná než obec trvalého pobytu a v otázce na frekvenci dojížděky/docházky uvedly, že dojíždějí denně.

Domácnosti

Údaje o domácnostech byly zpracovány **podle zápisu na Bytovém listu**, kde byly uvedeny příbuzenské či jiné vztahy mezi jednotlivými osobami v bytě i informace o společném hospodaření.

Bytovou domácnost tvoří osoby žijící společně v jednom bytě.

Hospodařící domácnost tvoří společně bydlící osoby, které na Bytovém listu uvedly, že společně hospodaří, tj. společně hradí hlavní výdaje domácnosti jako je strava, náklady na bydlení aj. Společně hospodaření uváděly i děti, které do příslušné domácnosti patřily, i když samy na výdaje domácnosti nepřispívaly. Podnájemníci a jejich rodiny tvoří vždy samostatnou hospodařící domácnost. Hospodařící domácnost může být tvořena jednou nebo více domácnostmi cenзовými.

Cenzová domácnost je tvořena z osob společně bydlících v jednom bytě na základě jejich příbuzenských nebo jiných vztahů v rámci jedné hospodařící domácnosti. Je to základní jednotka, která se dále nečlení.

Rozlišují se čtyři základní typy cenзовých domácností:

1. domácnost rodinná – úplná rodina (manželský pár, resp. soužití druha a družky – tzv. faktické manželství – bez dětí nebo s dětmi)
2. domácnost rodinná – neúplná rodina (jeden z rodičů s alespoň jedním dítětem)
3. vícečlenná nerodinná domácnost (dvě nebo více osob příbuzných i nepříbuzných, společně hospodařících, které netvoří rodinnou domácnost)
4. domácnost jednotlivce.

Součástí **rodinných domácností** mohou být i další jednotlivé osoby, pokud společně hospodaří s příslušnou rodinnou cenзовou domácností, netvoří samostatnou rodinu a nebo nejsou podnájemníky. Ve výsledcích sčítání jsou rodinné domácnosti tříděny mimo jiné podle počtu závislých dětí. **Závislé dítě** je každá osoba, která má k osobě v čele cenзовé domácnosti vztah syn, dcera, je ekonomicky neaktivní a je ve věku 0 – 25 let.

Hospodařící i cenзовé domácnosti byly zpracovány za osoby bydlící v bytech i mimo byty (nouzové bydlení), avšak nikoliv za osoby v zařízeních, které nevyplňovaly Bytový list.

Domy

Do počtu domů jsou zahrnuty všechny domy určené k bydlení (obydlené i neobydlené), objekty s byty (bytem) a ubytovací zařízení bez bytu, pokud slouží k dlouhodobému nebo trvalému ubytování. Patří sem rodinné domy, bytové domy, domovy mládeže, internáty, dětské domovy, ústavy nápravné a výchovné péče, domovy důchodců, penzióny pro důchodce, ústavy pro tělesně a mentálně postižené, kláštery a konventy (objekty s ubytovacími prostory pro členy řeholních řádů a kongregací), provozní budovy s bytem (byty) apod.

Podle druhu domu se rozlišují:

1. rodinný dům – má maximálně tři samostatné byty, nejvíce dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví. Mezi rodinné domy patří rovněž rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu využívané k rekreaci.
 - samostatný – nepřiléhá žádnou obvodovou zdí nebo její částí k domu na sousedící parcele
 - dvojdomek – má společnou část obvodové zdi s rodinným domem na sousedící parcele
 - řadový – alespoň tři rodinné domy k sobě přiléhají částí obvodové zdi
2. bytový dům – má více bytů přístupných ze společné chodby nebo schodiště a nejde o rodinný dům, počet podlaží není určující. Mezi bytové domy patří také vily, které nesplňují podmínky rodinného domu.
3. ostatní budovy – zahrnují všechny další druhy budov kromě rodinných a bytových domů.

Trvale obydlý dům je dům, ve kterém je alespoň jeden trvale obydlý byt nebo je v něm umístěno zařízení pro hromadné ubytování osob alespoň s jednou trvale bydlící osobou. V trvale obydlý domě musí mít trvalý (nebo dlouhodobý) pobyt **alespoň jedna osoba**. **Neobydlý dům** je dům určený k bydlení, ve kterém nebyla sečtena žádná osoba s trvalým nebo dlouhodobým pobytem. Neobydlý dům – obydlý přechodně je dům, který slouží jen k přechodnému bydlení; v domě v rozhodný okamžik sčítání nebyla žádná trvale bydlící osoba.

Do počtu **neobydlených domů** jsou zahrnuty všechny domy s byty a všechny domy s ubytovacím zařízením bez bytu, pokud jsou určeny k trvalému nebo dlouhodobému bydlení a pokud v nich nebyla sečtena žádná osoba s trvalým nebo dlouhodobým pobytem. Neobydlené objekty bez bytů, příp. se zařízením sloužícím pouze ke krátkodobému ubytování (hotely, turistické ubytovny, nemocnice, apod.) nejsou do počtu neobydlených domů zahrnuty.

Vlastníkem domu může být fyzická nebo právnická osoba. Vlastník – soukromá fyzická osoba zahrnuje i případy několika spoluvlastníků domu, pokud jsou v příbuzenském vztahu. Vlastník – obec, stát zahrnuje i domy bývalých LBD, pokud dosud nedošlo k převodu bytů do vlastnictví jednotlivých uživatelů. Vlastník – kombinace vlastníků zahrnuje domy, ve kterých všechny nebo část bytů byly převedeny do vlastnictví jednotlivých uživatelů, čímž vzniklo spoluvlastnictví domu; v katastru nemovitostí jsou zapsáni vlastníci jednotlivých bytů.

Byty

V rámci otázky na způsob bydlení se zjišťoval **charakter obydlení sečtených osob**. Nouzové obydlí zahrnuje různá přístřeší, nouzové a provizorní stavby, bydlení v nekolaudovaném domě, nouzové ubytování na pracovišti apod. Rekreační chata, chalupa se uváděla v případě trvalého bydlení osob v objektech určených k rekreaci (vč. vyčleněných rekreačních chalup a rekreačních domků).

Trvale obydlený byt je byt, ve kterém má alespoň jedna osoba trvalý nebo dlouhodobý pobyt.

Neobydlený byt je byt, ve kterém nebyla hlášena žádná osoba k trvalému nebo dlouhodobému pobytu.

Neobydlený byt – obydlený přechodně je byt bez trvale hlášených osob, je ale využíván k přechodnému bydlení; většinou se jedná o byt, ve kterém byla sečtena dočasně přítomná osoba (osoby).

Právní důvod užívání bytu – byt v osobním vlastnictví je byt, jehož vlastník je samostatně veden v katastru nemovitostí. Byt nájemní je užíván na základě nájemní smlouvy; zahrnuje i případy osob bydlících v podnájmu v pronajatém bytě. Byt člena bytového družstva je byt člena bývalého SBD, pokud dosud nedošlo k převodu bytu do vlastnictví. Byt člena družstva nájemců založeného v průběhu privatizace je charakterizován nájemním vztahem, který je založen na členství či účasti uživatele bytu v právnické osobě, která vznikla v procesu privatizace domu (v katastru nemovitostí je jako vlastník domu zapsána právnická osoba, družstvo, s.r.o., a.s.).

Obytnou plochu bytu tvoří podlahová plocha obytných místností a část plochy kuchyně, která přesahuje 12 m². V případě bytu, který se skládá z jediné místnosti – obytné kuchyně, tvoří obytnou plochu bytu plocha celé této místnosti. V obytné ploše bytu ani v počtu obytných místností nejsou zahrnuty místnosti bytu vyčleněné k obchodním nebo pracovním účelům (k vykonávání zaměstnání); tyto prostory jsou součástí ostatních prostor bytu.

Celková plocha bytu je součtem plochy obytných místností, kuchyně a ostatních prostor bytu.

Trvale obydlené byty rozdělujeme **do čtyř kategorií** podle způsobu vytápění a rozsahu základního příslušenství:

- **byty I. kategorie** jsou byty, v nichž jsou všechny obytné místnosti přímo vytápěny ústředním vytápěním a které mají úplné základní příslušenství
- **byty II. kategorie** jsou byty bez ústředního vytápění se základním příslušenstvím, případně byty s ústředním vytápěním, ale pouze s částečným základním příslušenstvím
- **byty III. kategorie** jsou byty bez ústředního vytápění a s částečným základním příslušenstvím, případně byty s ústředním vytápěním a bez základního příslušenství
- **byty IV. kategorie** jsou byty bez ústředního vytápění a bez základního příslušenství.

Za **ústřední vytápění** se v této souvislosti považuje vytápění zdrojem tepla umístěným mimo byt nebo v místnosti k tomu určené (včetně sklepa v rodinném domě s jedním bytem) nebo jiné elektrické nebo plynové vytápění. Byt se společným základním příslušenstvím se považuje za byt bez příslušenství.

Vybavení trvale obydleného bytu (bytové domácnosti) osobním automobilem, telefonem, rekreačním objektem a osobním počítačem se zjišťovalo bez zřetele k tomu, který člen bytové domácnosti je vlastníkem. Uváděly se též služební automobily nebo počítače, pokud mohly být využívány členy domácnosti k soukromým účelům. Naopak služební automobily, telefony nebo počítače využívané výlučně jako pracovní pomůcka pro výkon zaměstnání nebyly považovány za vybavení domácnosti.

Všechny výpočty průměrných hodnot charakteristik bytového fondu – např. průměrná obytná plocha bytu, průměrný počet obytných místností na 1 byt apod. – byly počítány pouze ze souborů bytů se zjištěnými hodnotami.

SROVNATELNOST VÝSLEDKŮ SČÍTÁNÍ 2001 A 1991

Ve výsledcích sčítání 2001 jsou do celkového počtu obyvatel (v souladu s mezinárodními doporučeními) **zahrnuti i cizinci s dlouhodobým pobytem**. V údajích ze sčítání 1991 byli cizinci s povolením k dlouhodobému pobytu postaveni na roveň cizincům s krátkodobým pobytem a byli zahrnuti pouze do dočasně přítomného obyvatelstva.

Státní občanství obsahuje samostatné údaje o dvojím občanství, v roce 1991 byly případy dvojího občanství zpracovány ve výsledcích podle prvního uvedeného občanství, přičemž případy dvojího občanství, kde jedno bylo občanství ČR, byly zahrnuty do občanství ČR.

Národnost obsahuje poprvé v historii sčítání samostatné údaje i o případech uvedení dvojí národnosti, v roce 1991 byly případné zápisy dvojí národnosti zpracovány podle první uvedené.

Nejvyšší ukončené vzdělání je členěno podle klasifikace ISCED (International Standard Classification of Education – Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání). Samostatně je uváděno nástavbové studium (včetně absolvování dvou nebo více středních škol ukončených maturitou nebo závěrečnou zkouškou) a vyšší odborné vzdělání (absolvování vyšších odborných škol a konzervatoří ukončených absolutoriem). V roce 1991 tzv. vyšší vzdělání zahrnovalo podnikové instituty, speciální kurzy na vysokých školách, konzervatoř ukončenou absolutoriem a vyšší pedagogické školy. Při absolvování dvou škol stejného stupně byly zpracovány údaje podle školy, jejíž obor byl bližší vykonávanému zaměstnání sčítané osoby. Vysokoškolské vzdělání je členěno na bakalářské, vysokoškolské a vědeckou přípravu, v roce 1991 bylo uváděno jako jeden údaj – vysokoškolské vzdělání.

Údaje o **ekonomické aktivitě** nejsou plně srovnatelné. Ve sčítání 1991 byly do počtu ekonomicky aktivních zahrnovány i ženy na tzv. další mateřské dovolené (do 3 let věku dítěte) a osoby pobírající rodičovský příspěvek, pokud trval jejich pracovní poměr; v roce 2001 však jen ženy na mateřské dovolené v trvání 28, resp. 37 týdnů. Ostatní (tj. ženy na další mateřské dovolené a osoby pobírající rodičovský příspěvek) jsou zahrnuti do osob ekonomicky neaktivních. Rozdílné proti roku 1991 bylo zjišťování údajů o zaměstnání, postavení v zaměstnání a odvětví ekonomické činnosti u vojáků v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě. Při sčítání v roce 1991 uváděli tyto údaje podle posledního vykonávaného zaměstnání, v roce 2001 v souladu s metodikou ILO (International Labour Organization – Mezinárodní organizace práce) uváděli zaměstnání „voják základní (náhradní, resp. civilní) služby“ a byli zahrnuti do odvětví obrany (resp. veřejné správy či sociálního zabezpečení v případě civilní služby).

Oproti sčítání 1991 byla v roce 2001 zařazena do programu sčítání otázka na **místo trvalého pobytu jeden rok před sčítáním** (obdobné informace se zjišťovaly do roku 1950 – rok přistěhování sčítané osoby do obce a odkud) a také otázka na druhé, případně další zaměstnání (naposledy zjišťované při sčítání v roce 1970 jako vedlejší zaměstnání).

V otázce na **obydlenost bytu** je ve sčítání 2001 nová kategorie neobydlenosti – přechodně obydlý byt.

Rozdílné proti sčítání 1991 je zahrnování **obytných místností s plochou 4 – 7,9 m²**. Při sčítání 2001 jsou tyto místnosti součástí plochy obytných místností, v roce 1991 byla plocha těchto místností zahrnuta do ostatních prostor bytu (tedy spolu s plochou předsíně, příslušenství apod.) Z téhož důvodu se liší odvození ukazatele obytné plochy bytu (zahrnutím obytných místností s plochou 4 – 7,9 m²).

V charakteristikách **převládajícího způsobu vytápění** nejsou plně srovnatelné údaje o ústředním a etážovém vytápění, kde v důsledku změny metodického vymezení pojmu etážového topení došlo k přesunu části bytů s etážovým topením do skupiny bytů s ústředním topením. Podle definice etážového topení v roce 1991 byly zahrnuty do této skupiny i byty (převážně v rodinných domech), ve kterých byl tepelný zdroj mimo byt (ve sklepě, v komoře apod.). Podle definice roku 2001 byly všechny druhy vytápění se zdrojem tepla umístěným mimo byt (případně i v bytě – ve zvláštní místnosti k tomuto účelu určené) zahrnuty do ústředního vytápění. Tato skutečnost se promítla do údajů o bytech podle jednotlivých kategorií.

Při zjišťování **vybavení domácnosti** byla nově zařazena otázka na osobní počítač, naopak nebyla zjišťována na rozdíl od roku 1991 vybavenost mrazničkou, automatickou pračkou, televizorem.

Obdobně jako u obydlivosti bytu i u obydlivosti domu je ve sčítání 2001 nová kategorie neobydlivosti – **přechodně obydlý dům** (dům, ve kterém je pouze přechodně obydlý byt/byty a současně žádný trvale obydlý byt ani trvale či dlouhodobě bydlící osoba).

Druh domu – rodinný dům se ve sčítání 2001 člení na rodinný dům samostatný, rodinný dům dvojdomek a rodinný dům řadový (takovéto členění bylo zjišťováno naposledy při sčítání 1970).

EXPLANATORY NOTES ON METHODOLOGY

The Population and Housing Census was taken all over the Czech Republic on **1 March 2001** in compliance with **Act No. 158/1999 Coll. on Population and Housing Census 2001**. The data refer to the midnight from 28 February to 1 March 2001 (the fixed moment of the census). The Census was organised, controlled and coordinated by the Czech Statistical Office, which ensured the preparation and conduct of the Census in cooperation with the Ministry for Regional Development of the CR, Ministry of Defence of the CR, Ministry of Justice of the CR, Ministry of the Interior of the CR, Ministry of Foreign Affairs of the CR, the Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre, district authorities and municipalities. In individual census districts, the census was ensured by census enumerators and census supervisors. One **census district** was a territory of a basic residential unit or its part in which data collection was ensured by one enumerator. The following formed independent census districts: facilities of collectively accommodated members of the Armed Forces, members of the Police of the Czech Republic, facilities of the Prison Service of the Czech Republic, refugee camps and diplomatic corps abroad.

Counted were: **each person** with permanent or long-term residence on the territory of the Czech Republic at the decisive moment of the Census, each person being on the territory of the Czech Republic at the decisive moment (not having permanent or long-term residence in the CR), **each house**, either occupied or not, **each dwelling**, either occupied or not. A house is a structure designed for housing by the building authority and, further, a structure with at least one dwelling. A dwelling is a set of rooms, or a single room, which according to the building authority meets the demands of permanent housing through its amenities and construction and technical layout.

The Census excluded foreign residents enjoying diplomatic immunities and privileges, as well as houses and dwellings serving diplomatic purposes and owned by foreign states.

The contents of the Census (data collected) was determined by Act No. 158/1999 Coll. Every person was obliged to fill in the data about himself or herself in the scope and the way determined by the Act. We used the traditional method of self-enumerating, i.e. inhabitants filled in the census forms on their own. For a minor child data were provided by his or her legal representative, for a person devoid of his or her competence to perform legal actions they were provided by his or her curator. For a person, who had a permanent residence in a census district but was temporarily absent the data were provided by another person from the dwelling. Data on a house were provided by the owner of the house; if the house was run by a building manager, the building manager provided the data. Data on a dwelling were provided by its occupant. In the case of an unoccupied dwelling data on the dwelling were provided by the owner of the house or a dwelling; where the administration of a dwelling was performed by a caretaker, the data were provided by the caretaker.

For the Population and Housing Census 2001 the questionnaires used were Census Questionnaire-Persons, Census Questionnaire-Buildings, and Census Questionnaire-Housing Units. Samples of the census questionnaires were determined by the "Edict of the Czech Statistical Office, by which samples of census questionnaires for the Population and Housing Census 2001 and sample of an identity card of a census enumerator and a census supervisor are determined" (Collection of Laws, item 95, 13 October 2000).

All data were processed by the territorial and administrative breakdown of the country valid in the Czech Republic as at 1 March 2001.

The Population and Housing Census 2001 in the Czech Republic respected as for the contents, methodology and data processing the **resolution 1995/7 adopted by the Economic and Social Council of the United Nations on 19 July 1995** for the programme of world censuses and the **Recommendations for the 2000 Censuses of Population and Housing in the ECE Region**, which was compiled by the Statistical Office of the European Communities (Eurostat) in co-operation with the Economic Commission for Europe.

Population

Population, total are persons **with permanent or long-term residence** on the territory of the Czech Republic at the decisive moment of the Census, regardless whether they were or not in their place of residence at the decisive moment of the Census.

Persons with long-term residence are only foreigners temporarily staying on the territory of the Czech Republic for more than 90 days. **Persons with permanent residence** are persons who had as at the date of the Census a permanent residence on the territory of the Czech Republic regardless their citizenship.

Persons in establishments are persons who were enumerated as permanently or for a long-term living in all types of accommodation establishments and therapeutical institutions with beds serving for individual and collective accommodation of a bigger amount of persons (hostels for single people, old people's homes, old people's boarding houses, homes for children, social care institutions, dormitories, halls of residence, hostels, boarding houses, therapeutical institutions, sanatoriums, institutions for infants, balneological institutions, etc.).

Persons outside of dwellings and establishments are persons who were enumerated as permanently or for a long-term living in emergency dwellings, mobile objects, recreational cottages (i.e. in objects that are not a part of dwelling stock) or were enumerated in dwelling houses but outside dwellings (emergency living in a non-residential area). This category includes also persons having in concert with Act No. 133/2000 Coll. on registration of inhabitants the place of permanent residence in the seat of a registration office or in the seat of a special registry office.

Citizenship was filled in also by persons without citizenship by an entry of this fact, persons with dual citizenship filled in both. In processing of results these data are usually mentioned separately.

Nationality was filled by everybody upon his or her decision, including mentioning two nationalities or none. A similar approach - mentioning of data according to own decision - was applied also at **denomination**.

Mother tongue was defined as a language used by the mother when speaking with the person enumerated in his or her childhood or by persons who brought up the enumerated person.

Marital status is de jure status, i.e. legal marital status of each individual. Situation de facto - relationship of common-law husband/wife (partners in a consensual union) was mentioned only at the census questionnaire-housing units in the question investigating the relationship of a person with the dwelling user.

Mother's permanent residence at the time of birth of a person enumerated was the first place of permanent residence of a person enumerated.

Completed education was filled in only by persons aged over 15 according to the highest level of completed education. The following were mentioned as an independent level of education: post secondary, graduation from two or more secondary schools (schools concluded with final examination or General Certificate of Secondary Education) and first stage of tertiary education (graduates from higher professional schools or other schools in which the study is completed by a final examination). Tertiary education was surveyed in the following breakdown: university- bachelor's degree (only graduates from a bachelor's study programme), university (former graduates from universities and current graduates from master's study programme) and second stage of university education (doctoral study programme and former scientific preparation).

Field of study was fulfilled only by persons aged 15 and over with higher than elementary education, according to the subject of the highest level of completed school.

Among **economically active** persons are included all persons who stated in the census questionnaire- persons that they belong to employees, employers, self-employed, working pensioners, working students and apprentices, women on maternity leave 28 or 37 weeks, temporary members of the armed forces, alternative military service or community service, in custody and imprisoned or unemployed. For inclusion of persons in the category of employed, employers or self-employed, decisive was the situation at the decisive moment of the census - their formal relation to employment regardless the length of their work load, character of working activity (permanent, temporary) or kind of employment, agreement or contract. Unemployed are all persons aged over 15 who were in the decisive moment without work, were actively seeking for work and were prepared to start work.

Economically not active persons are not working pensioners, not working persons-others with own means of support, not working pupils, students and apprentices, homemakers, pre-school children and other dependent persons.

Occupation was filled in as a description of a concrete activity performed by a person in his or her main occupation. Women on maternity leave, persons in custody or imprisoned, and unemployed mentioned their last occupation performed. Unemployed school graduates were enumerated as looking for their first job. All economically active persons filled in their **position in employment and branch of economic activity** according to occupation performed (or their last occupation - as for unemployed).

Employers are economically active persons who employ (or employed) one or more persons. **Self employed** are persons with a trade licence, who work on their own account and do not employ within their business any other persons - employees. **Employees** have paid employee's positions.

Questions related to **duration of daily journey to work and school** (place of work, school, frequency of journey to work and school, daily journey to work and school, means of transport) were filled in only by working persons and pupils, students and apprentices who filled in data on daily journey to school also in the case that they were working students and apprentices. Persons **commuting to work and schools** are persons, who filled in that they are employed, or employers, self-employed, working pensioners, women on maternity leave taking 28 or 37 weeks, pupils of basic schools, students or apprentices and at the same time the place of their work or school were in another house than that of their permanent residence. **Commuting daily outside municipality** were persons with a different municipality of work or school than that of their permanent residence and they answered the question about the frequency of their journey to work and school as daily.

Households

Data on households were processed according to entries in the census questionnaire-housing units in which there were mentioned kinship or other relationships among persons in a dwelling as well as information on common housekeeping.

Dwelling household is formed of persons living together in one dwelling.

Housekeeping household is formed of persons living together who mentioned at the census questionnaire-housing units that they have common housekeeping, i.e. main costs of the household (food, living costs, operational costs and others) are paid for jointly. Common housekeeping was filled in also by children belonging to the relevant household, although they did not contribute to the costs of the household. Subtenants and their families always form a separate housekeeping household. A housekeeping household can be formed of one or more census households.

Census household consists of persons living together in one dwelling on the basis of their kinship or other relationships within one housekeeping household. It is a basic unit that is not further divided.

There are four basic types of census households:

1. family household - complete family (married couple or partners living in a consensual union - so-called marriage de facto - without children or with children);
2. family household - incomplete family (one of parents with at least one child);
3. multi-member non-family household (two or more persons that are related or not, with common housekeeping, who do not form a family household);
4. household of an individual.

Other individuals can be also a **part of family households** if they have a common housekeeping together with the relevant census family household, they do not form an independent family and/or they are not subtenants. In the results of the census, family households are sorted (besides others) also according to the number of dependent children. **Dependent child** is each person that has a relation with the person in the head of the census household - a son, daughter, is economically not active and in the age of 0 - 25 years.

Housekeeping and census households were elaborated for persons living in dwellings and outside dwellings (emergency accommodation), however, not for persons in establishments that did not fill in the census questionnaire-housing units.

Houses

The number of buildings includes all buildings determined for living (occupied and unoccupied), objects with dwellings (a dwelling) and accommodation establishments without dwelling if they serve for a long-term or permanent accommodation. They are: family houses, blocks of flats, hostels, student dormitories, children's homes, correctional and penal institutions, old people's homes, boarding houses for pensioners, establishments for the disabled and mentally handicapped persons, convents and monasteries (objects with accommodation premises for members of orders and congregations), operational buildings with a dwelling (dwellings), etc.

By type of the building there are:

1. family house - may have up to three individual dwellings, up to two over-ground levels and one under-ground level and an attic. This category includes also recreation houses (not excluded from dwelling stock) used for recreation.

A family house can be:

- a detached family house - is not connected, by any peripheral wall or any part of it, on any side to any other building on a neighbouring plot;
 - a semi-detached family house - is a house, whose peripheral wall or a part of it is connected to a building on a neighbouring plot.
 - a terraced family house - at least three family houses are connected by a part of their peripheral wall.
2. block of flats - is composed of a large number of dwellings accessible from a common passage or staircase and it is not a family house. The number of storeys is not decisive. This category includes also villas which do not meet the conditions set out for family houses.
 3. other buildings - include all other kinds of buildings excluding family houses and blocks of flats.

Permanently occupied house is a house where at least one dwelling is occupied on a permanent basis or an establishment for collective accommodation is placed with at least one person residing there on a permanent basis. In a permanently occupied house at least one person must have a permanent (or long-term) residence. **Unoccupied house** is a house determined for dwelling in which no person with permanent or long-term residence was enumerated. Unoccupied house-occupied temporarily is a house serving only for a temporary housing; no permanently living person was in the house at the decisive moment of the census.

Total number of **unoccupied houses** includes all houses with dwellings and all houses with accommodation establishment without dwelling if they are determined for permanent or long-term occupancy and if no person was enumerated there with permanent or long-term residency. Unoccupied objects without dwellings or with facilities serving only for short-term accommodation (hotels, hostels for tourists, hospitals, etc.) are not included in the number of unoccupied houses.

Owner of the house (natural person or legal entity). Owner - private natural person includes also cases of several co-owners of the house who are relatives. Owner - municipality, state includes also houses belonging to former People's Housing Associations, whose dwellings have not been transferred yet to the ownership of individual users. Owner - more owners includes houses where all or part of the dwellings were transferred to ownership of individual users; co-ownership originates upon transfer of dwellings into ownership; in the Real Estates Cadastre, owners of individual dwellings are registered.

Dwellings

Within the question about type of housing **the character of dwelling of enumerated persons** was found out. Emergency accommodation includes various shelters, emergency and temporary buildings, living in a pending building, emergency accommodation at a workplace, etc. Weekend house, cottage was mentioned when persons permanently occupied objects determined for recreation (including earmarked cottages and recreational little houses).

Permanently occupied dwelling is a dwelling where at least one person is registered with the police as residing on a permanent or a long-term basis.

Unoccupied dwelling is a dwelling where no person is registered with the police as residing on a permanent or a long-term basis. **Unoccupied dwelling-occupied temporarily** is a dwelling where no one is registered with the police as residing on a permanent basis, but it is used for temporary housing; in most cases this is a dwelling where a person (persons) was counted as temporarily present.

Legal reason for the use of the dwelling - ownership of the dwelling - such a dwelling the owner of which is registered separately in the Real Estates Cadastre. Tenement dwelling is used on the basis of a contract on rent; it includes also cases of persons living as sub-tenants in a rented dwelling. Dwelling belonging to a member of the Housing Association (formed in the 60s) is a dwelling of a member of the former housing association - transfer of dwelling to his or her ownership has not taken place, yet. Dwelling belonging to a member of the Housing Association (newly formed during privatisation) is characterised by a rent relationship that is based on the membership or participation of an occupant of a dwelling in a legal entity, that was established by members or founders of the legal entity in question

for privatisation of the house (in the Real Estates Cadastre, the adequate legal entity is registered as the owner of the house: co-operative, limited company, joint-stock company).

Floor space of the dwelling is a floor space of rooms and part of the floor of a kitchen having the area of 12 m² and more. In the case of a dwelling consisting of one room only - a habitable kitchen, the floor space of such a dwelling is the area of the entire room. The floor space of a dwelling and the number of habitable rooms do not include rooms of the dwelling earmarked for business or working purposes (for performing a job); those areas are a part of other parts of the dwelling.

Total area of a dwelling is a sum of the area of habitable rooms, a kitchen and other parts of the dwelling.

Permanently occupied dwellings are of **four categories** according to the way of heating and the scope of basic conveniences:

- **Dwellings of the 1st category** are dwellings in which all habitable rooms are directly heated by central heating and that have complete basic conveniences.
- **Dwellings of the 2nd category** are dwellings without central heating with basic conveniences or dwellings with central heating but with just partial basic conveniences.
- **Dwellings of the 3rd category** are dwellings without central heating and with partial basic conveniences or dwellings with central heating and without basic conveniences.
- **Dwellings of the 4th category** are dwellings without central heating and without basic conveniences.

Central heating in relation to this is such heating whose source is located outside the dwelling or in an individual room outside the dwelling (including the cellar in a one-dwelling family house) or other electric or gas heating. A dwelling with common basic convenience is considered to be a dwelling without convenience.

Equipment of a permanently occupied dwelling (dwelling household) - number of cars, a telephone, holiday house and personal computer - was surveyed regardless which member of the dwelling household is the owner. Also company cars or computers were mentioned if they can be used by members of a household for private purposes. On the contrary, company cars, telephones or computers used only as working aids for execution of a job were not considered to be equipment of a household.

All calculations of average values of characteristics of a dwelling stock - e.g. average floor space of a dwelling, average number of habitable rooms per dwelling, etc. - were made only from the sets of dwellings for which the values were found out.

COMPARABILITY OF THE RESULTS OF CENSUSES 2001 AND 1991

The Census 2001 included (in compliance with international recommendations) **foreigners with long-term residence** in the population total. In the 1991 Census foreigners with long-term residence permit were equalised with foreigners with short-term residence permit and were included in the Census only as persons temporarily present.

Citizenship includes independent data on dual citizenship, in 1991 cases of dual citizenship were processed in the results according to the citizenship mentioned first, while the cases of dual citizenship of which one was Czech were included in Czech citizenship.

Nationality includes for the first time in the history of censuses independent data also on the cases in which two nationalities were mentioned, in 1991 eventual entries of dual nationality were processed according to the first mentioned.

Highest level of education attained is broken down in concert with ISCED (International Standard Classification of Education). Separately is mentioned post-secondary education (including graduation from two or more secondary schools completed by the General Certificate of Secondary Education or a final exam) and first stage of tertiary education (graduation from higher professional schools and performing art schools completed by a final examination). In 1991 so-called higher education included company institutes, special courses at universities, performing art schools completed by a final examination and higher pedagogical schools. At graduation from two schools of the same level data were processed according to the school the specialisation of which was closer to the job performed by the enumerated person. University education is: university - bachelor's degree, university and second stage of university education, in 1991 it was mentioned as one information - university education.

Data on **economic activity** are not fully comparable. In 1991 census the number of economically active included also women on so-called additional child-care leave (up to the child's age of 3) and persons receiving parental contribution if their working contract was still valid; the Census 2001, however, included only women on maternity leave taking 28 or 37 weeks into working persons. The others (i.e. women on additional child-care leave and persons receiving parental contribution) are classified among the economically not active. Different from 1991 was surveying of data on employment, position in employment and branch of economic activity at temporary members of the armed forces, alternative military service or community service. At 1991 census they filled in the data according to their last job performed, in 2001 in concert with the ILO (International Labour Organisation) methodology they mentioned occupation "temporary member of the armed forces (alternative military service or community service)" and they were included in the branch of defence (or public administration or compulsory social security in the case of civil service).

Unlike 1991, a question about the place of permanent residence 1 year prior to the census was included in the 2001 census (similar information was surveyed until 1950 - year of moving of the enumerated in a municipality and from where) as well as a question about second or more job holders (for the last time surveyed in 1970 as a by-occupation).

In the question about occupancy of a dwelling in the 2001 census there is a new category "not occupied" - **- dwelling occupied temporarily**.

Unlike 1991, we included **habitable rooms having the area of 4 - 7,9 m²**. At 2001 census these rooms are a part of the area of habitable rooms, in 1991 the area of those rooms was included in other parts of the dwelling (i.e. together with the area of a foyer, convenience, etc.). Due to the same reason indicators of habitable area of a dwelling differ (due to the inclusion of habitable rooms having the area of 4 - 7,9 m²).

In the characteristics of **main type of heating** there are not fully comparable data on central heating and heating with boiler, because due to the change of methodological determination of the concept of heating with boiler part of the dwellings with heating with boiler were shifted to the group of dwellings with central heating. According to the definition of heating with boiler in 1991, also dwellings (most of all in family houses), in which the heating source is located outside the dwelling (e.g. in the cellar, chamber, etc.) were also included in this group. According to the definition of 2001 all kinds of heating with the heating source located outside the dwelling (or inside the dwelling - in a special room designed for that) were included in central heating. This fact was reflected in data on dwellings by individual categories.

At surveying **equipment of household** newly was introduced a question about personal computer and, unlike 1991, equipment with a freezer, washing machine and a TV set was not surveyed.

Similar to the occupancy of a dwelling at the occupancy of a building the 2001 census also has a new category "not occupied" - **house occupied temporarily** (house, in which there is only temporarily occupied dwelling/dwellings and at the same time no permanently occupied dwelling or permanently or long-term living person).

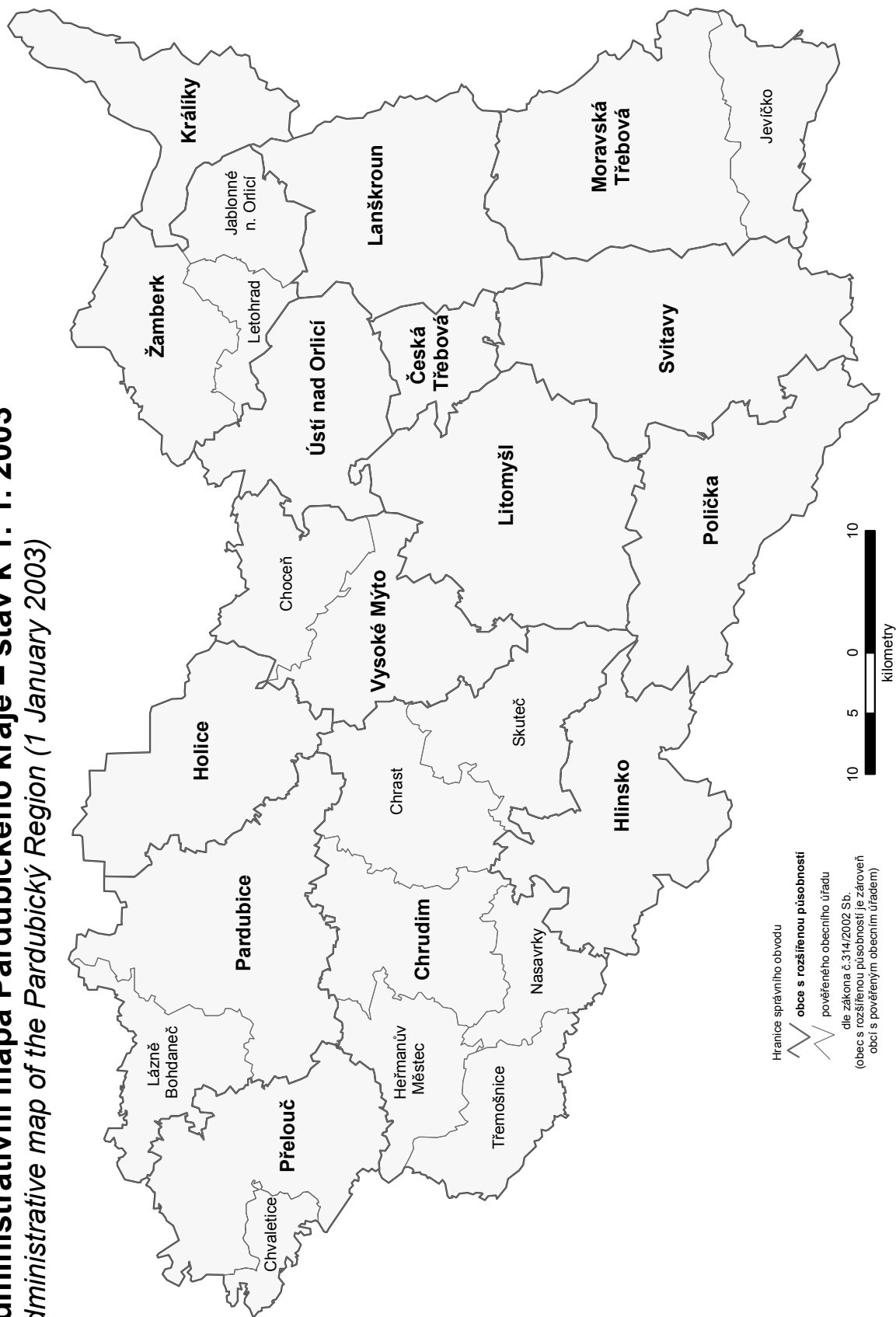
Type of the building - family house in 2001 census is: a detached family house, a semi-detached family house, a terraced family house (such a breakdown was surveyed for the last time in the 1970 census).

**ANALÝZA
VÝSLEDKŮ SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ K 1. 3. 2001
V KRAJI**

***ANALYSIS
OF POPULATION AND HOUSING CENSUS (1 March 2001)
IN THE REGION***

Administrativní mapa Pardubického kraje – stav k 1. 1. 2003

Administrative map of the Pardubický Region (1 January 2003)

1. Charakteristika kraje

Pardubický kraj spolu s 13 dalšími kraji České republiky vznikl k 1. lednu 2000 podle Ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Skládá se ze čtyř okresů bývalého Východočeského kraje – Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Polohu kraje kromě východních Čech dále určují sousedící kraje – na západě Středočeský, na severu Královéhradecký, na východě Olomoucký, na jihu Jihomoravský a Vysočina. Spolu s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří tzv. NUTS 2 – oblast Severovýchod. Část severovýchodní hranice Pardubického kraje je zároveň i státní česko-polskou hranicí. Svou rozlohou 4 519 km² (5,7 % plochy ČR) je pátým nejmenším krajem ČR s hustotou zalidnění 112,5 obyvatel na km².

Pardubický kraj patří k oblastem s poměrně členitým povrchem a relativně vysokým výškovým rozpětím. Část území je součástí úrodné Polabské nížiny, náležící z geomorfologického hlediska do celku Východolabské tabule s typickou nižší nadmořskou výškou a výskytem mořských usazenin (pískovce, opuky). Nejnižší bod 201 m n. m. leží v místech, kde řeka Labe opouští území kraje (u obce Kojice při jeho západní hranici). Jižní část Orlických hor a nejzápadnější svahy Hrubého Jeseníku ohraničují severovýchod kraje. Jih a jihovýchod je lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor. Orlické hory, Žďárské vrchy a Železné hory se přitom řadí mezi chráněné krajinné oblasti. Nejvyšším místem kraje je Králický Sněžník (1 424 m n. m.), třetí nejvyšší pohoří České republiky. Celá oblast Králického Sněžníku se zbytky původní vegetace a vrchovištním rašeliništěm byla vyhlášena národní přírodní rezervací.

Z poměrně výrazného rozdílu nadmořských výšek vyplývají i odlišné klimatické podmínky v jednotlivých částech kraje. V severní nížinné oblasti převažuje teplejší a sušší klima, směrem na východ a k jihu se podnebí mění v chladnější a vlhčí. Na základě údajů Českého hydrometeorologického ústavu v Praze dosáhla v roce 2000 průměrná roční teplota vzduchu v okolí Svatouchu 7,4 °C; roční úhrn srážek činil 729 mm.

Hydrologické poměry kraje jsou ovlivněny jeho polohou na hlavním evropském rozvodí dělící úmoří Černého a Severního moře. Nejvýznamnějším vodním tokem celého kraje je řeka Labe, která odvádí vody z okresu Pardubice (Chrudimka, Loučná), z převážné části okresu Chrudim (Chrudimka s Novohradkou, Doubrava) a Ústí nad Orlicí (Tichá Orlice s Třebovkou, Divoká Orlice) a z menší části okresu Svitavy (Třebovka, Loučná). Další významné řeky – Svatka v okrese Chrudim a v okrese Svitavy kromě Svatky i Svitava a Třebůvka leží v povodí Dunaje. Řeka Moravská Sázava protéká menší východní částí okresu Ústí nad Orlicí a odvádí své vody do Moravy. Největšími vodními plochami kraje jsou vodní nádrž Seč (rozloha 220 ha), Pastvinská přehradní nádrž (110 ha) a Bohdanečský rybník (158 ha), který byl vyhlášen národní přírodní rezervací a představuje již pouze zbytek kdysi velké rybníční soustavy z období 15. a 16. století. Část území kraje je pokryto velkoplošnou ochranou, tj. pásmy ochrany vod, chráněnými oblastmi přirozené akumulace vod (CHOPAV). Zásoby podzemních vod jsou vázány zejména na východočeské synklinály české křídové pánve (okres Ústí nad Orlicí a Svitavy) a na kvartérní sedimenty Labe (okres Pardubice).

Z celkové výměry kraje připadá 60,8 % (274 641 ha) na zemědělskou půdu, z toho nejvíce tvoří orná půda 73,5 % (201 949 ha). Ovocné sady a zahrady leží na 13 205 ha, trvalé travní porosty na 59 487 ha. Z nezemědělské půdy jsou nejvíce zastoupeny lesní pozemky, které pokrývají téměř třetinu celkové rozlohy kraje. Souvislý lesní porost je především v severovýchodní části a dále na jihozápadě a západě kraje.

Při sčítání lidu k 1. březnu 2001 žilo ve 453 obcích kraje 508 281 obyvatel (z toho 259 346 žen), tj. přibližně 5 % celkového počtu obyvatel ČR. Nejlidnatějším okresem kraje je okres Pardubice, následují okresy Ústí nad Orlicí, Chrudim a Svitavy. Ve 32 městech bylo v roce 2001 sečteno celkem 61,8 % obyvatel kraje, třemi největšími městy kraje jsou Pardubice, Chrudim a Svitavy. Z hlediska věkové struktury obyvatelstva bylo při posledním sčítání 16,8 % osob ve věkové skupině 0 – 14 let, ve skupině 15 – 59 let 64,6 % a nad 60 let 18,5 % osob.

Z ekonomického hlediska je Pardubický kraj nejen oblastí průmyslově-zemědělskou, ale i oblastí komerčních a veřejných služeb. Na tvorbě hrubého domácího produktu (dále HDP) České republiky se v roce 2000 kraj podílel 4,2 %, v přepočtu na 1 obyvatele však dosáhl 84,4 % republikového průměru. Tvorba HDP byla zejména ovlivněna působením 6 odvětví, která představovala 78 % hrubé přidané hodnoty kraje (dále HPH). Rozhodující vliv měl zpracovatelský průmysl, jeho podíl na HPH kraje dosáhl 33,8 %. Následoval obchod s podílem 12,3 % na HPH kraje, doprava, činnosti v oblasti nemovitostí, stavebnictví a zemědělství, jejichž podíl na HPH kraje se pohyboval od 7 do 9 %. Podíl ostatních odvětví přitom nebyl v roce 2000 vyšší než 4,5 %.

Z hlediska zaměstnanosti pracovalo ke konci roku 2000 v podnicích s 20 a více zaměstnanci cca 132 tis. osob. Přes 45 % všech zaměstnanců kraje bylo zaměstnáno v odvětví průmyslu, téměř 8 % v zemědělství a také ve stavebnictví. Ostatní osoby byly zaměstnány v oblasti služeb, z toho nejvíce v odvětví školství (10,2 %), zdravotnictví (6,7 %) a obchodu (6,2 %). Dosaženou úroveň průměrné mzdy

těchto zaměstnanců v roce 2000 (11 695 Kč) Pardubický kraj značně zaostával za průměrem České republiky (13 614 Kč). Nad krajský průměr se z okresů kraje dostaly se mzdou 12 383 Kč pouze Pardubice. V odvětvové struktuře kraje byly v roce 2000 tradičně nejvyšší mzdy dosaženy v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (19 226 Kč), nejnižší v pohostinství a ubytování (9 055 Kč).

Průmyslovou činnost provozovalo v roce 2000 na území Pardubického kraje 122 podniků se 100 a více zaměstnanci. Jejich tržby dosáhly v běžných cenách výše 55 430 mil. Kč. Nejvyšší tržby v rámci jednotlivých průmyslových odvětví přitom přinesl průmysl potravinářský a tabákový (7 709 mil. Kč), průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot (7 329 mil. Kč) a výroba strojů a zařízení pro další výrobu (7 074 mil. Kč).

Stavební výrobou se na území kraje zabývalo v roce 2000 celkem 124 organizací s 20 a více zaměstnanci. Na celkové hodnotě stavebních prací podle dodavatelských smluv (8 513 mil. Kč běžných cen) se nejvíce podílely stavební podniky z okresu Pardubice (více než 50 %), nejméně z okresu Chrudim (cca 10 %). V průběhu roku 2000 byla zahájena výstavba 1 786 bytů, 1 542 bytů bylo dokončeno a ke konci roku zůstalo rozestavěno 5 583 bytů. Průměrná obytná plocha dokončeného bytu celkem činila 61,3 m², z toho v rodinných domech 92,3 m².

V pěstování zemědělských plodin mají v kraji největší zastoupení obiloviny, kterými bylo v roce 2000 oseto téměř 50 % (99 331 ha) celkové osevní plochy, dále řepka (20 561 ha osevní plochy) a kukuřice na zeleno a siláž (17 010 ha). Obilovin bylo v tomtéž roce sklizeno celkem 417 796 tun (nejvíce pšenice – 252 177 tun), řepky 59 087 tun a kukuřice na zeleno a siláž 607 863 tun. Neméně významná byla i sklizeň pozdních konzumních brambor – 58 356 tun. Ve všech uvedených plodinách první místo ve sklizni v rámci okresů Pardubického zaujal okres Svitavy, na druhé místo se dostal okres Chrudim. Živočišná výroba je především zaměřena na chov skotu. K 1. 3. 2001 připadalo na 100 ha zemědělské půdy 48 kusů skotu, což byla po kraji Vysočina druhá nejvyšší hodnota mezi kraji České republiky. Nad republikovým průměrem byla ve stejném roce i intenzita chovu prasat a drůbeže na 100 ha orné půdy. Z okresů Pardubického kraje byla nejvyšší intenzita chovu skotu zaznamenána v okrese Ústí nad Orlicí, prasat a drůbeže v okrese Pardubice.

Společensko-politické změny po roce 1989 a přechod k tržní ekonomice spojený s transformací v řadě odvětví se projevil omezením výroby či zánikem některých firem i v Pardubickém kraji. V důsledku toho dochází k růstu počtu osob hledajících zaměstnání (dle šetření Českého statistického úřadu na 20,7 tis. osob v roce 2000). Největší podíl (17,5 %) na celkovém počtu nezaměstnaných mají osoby ve věku 25 – 29 let. Více než polovinu (58,5 %) z počtu nezaměstnaných tvoří ženy. Obecná míra nezaměstnanosti dosáhla v kraji v roce 2000 celkové hodnoty 8,3 %.

Pardubický kraj má výhodnou polohu z hlediska dopravního spojení. Na území kraje je celkem 500 km železničních tratí. Nejvýznamnější z nich je součástí mezinárodní železniční magistrály E040 (Paříž – Norimberk – Praha – Vídeň) a zároveň i E061 (Berlín – Praha – Brno – Vídeň). Na hlavní koridor jsou v Pardubicích napojeny celostátně významné trati ve směru na Liberec a přes Chrudim a Hlinsko na Havlíčkův Brod. V silniční dopravě dosahuje současná silniční síť celkové délky 3 581 km (z toho silnice I. třídy 445 km, II. třídy 913 km). Nejdůležitější silniční spojení představuje silnice směřující od severu přes Pardubice a Chrudim ke Žďárci nad Doubravou. V letecké dopravě hraje rozhodující úlohu veřejné mezinárodní letiště v Pardubicích se smíšeným vojenským a civilním provozem. K říční dopravě slouží v Pardubickém kraji pouze krátký splavný úsek řeky Labe. Zřízení nového velkého přístavu v Pardubicích spolu s přílehlou volnou obchodní zónou by výrazně zvýšilo atraktivitu tohoto druhu nákladní přepravy. V létě roku 2000 také započala pravidelná sezónní osobní říční doprava na trase Kunětické – Pardubice – Přelouč.

Rozmanitost přírodních podmínek, osídlení i průmyslové a zemědělské výroby je spojeno s rozdílnou kvalitou životního prostředí Pardubického kraje. Mezi nejméně postižená území antropogenní činností patří oblast podhůří a vrchovin (bez větších sídel) ve střední a severní části okresu Ústí nad Orlicí a v jižní části okresu Chrudim. Nejintenzivněji je poškozené životní prostředí v územích s koncentrovaným průmyslem, osídlením a dopravními uzly – oblast Pardubicka, kde má stupeň poškození životního prostředí zejména chemickým průmyslem a energetikou rozměry nejvýznamnějších problémů životního prostředí v rámci ČR (Paramo, Synthesia, elektrárny Opatovice a Chvaletice).

Síť školských zařízení tvořilo v Pardubickém kraji v roce 2000 celkem 333 mateřských škol, 240 základních škol, 20 gymnázií, 44 středních odborných škol, 31 středních odborných učilišť a 11 vyšších odborných škol. Ke školství v kraji také neodmyslitelně patří Univerzita Pardubice se čtyřmi fakultami (dopravní, ekonomicko-správní, humanitních studií a chemicko-technologická). Mezi vysoké školy neuniverzitního typu se čtyřletým bakalářským denním studiem byla v roce 2000 Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zařazena škola v Litomyšli zaměřená na studium restaurování a konzervačních technik.

Ve zdravotnictví působilo v roce 2000 na území Pardubického kraje 10 nemocnic s 2 536 lůžky, dále 4 odborné léčebné ústavy s 1 002 lůžky a 8 léčeben pro dlouhodobě nemocné s 567 lůžky. Vedle těchto zdravotnických zařízení je v Pardubickém kraji řada samostatných lékařských zařízení (ordinace praktického

lékaře, ordinace lékaře specialisty, samostatné laboratoře atd.). V roce 2000 činil přepočtený počet lékařů v kraji 1 557 (933 lékařů v nestátních zařízeních), na 1 lékaře připadalo 327 obyvatel.

Pardubický kraj má mnohé předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Má krásnou přírodu rovinného i horského charakteru, příznivé klima a množství příležitostí ke koupání, provozování vodních sportů, pro pěší turistiku, cykloturistiku i zimní sporty. Na území celého kraje se rozvíjí agroturistika (týká se podhorských částí kraje), zvláště se zaměřením na tradiční chov koní. V roce 2000 pobývalo ve 372 ubytovacích zařízeních Pardubického kraje 329 tisíc hostů (z toho 28,6 % cizinců – nejvíce z Německa) s průměrným počtem přenocování 4,5 a průměrnou dobou pobytu 5,5 dne.

Kulturní zařízení a aktivity kraje se soustřeďují převážně do měst. Mezi nejvýznamnější lze v okrese Chrudim zařadit Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi, státní zámek Slatiňany a jeho hippologické muzeum, expozice lidového stavitelství v Čechách – Soubor lidových staveb Vysočina na Veselém Kopci a v přilehlých lokalitách Hlinecka. V okrese Pardubice návštěvníky zejména přiláká pardubický zámek s expozicemi Východočeského muzea a Východočeské galerie. Dále pozdně gotický hrad na Kunětické hoře a Africké muzeum v Holicích věnované zdejšímu rodákovi – cestovateli dr. Emilu Holubovi. K turisticky atraktivním místům okresu Svitavy patří hrad Svojanov a zámecký areál v Litomyšli zařazený v roce 1999 na Seznam světového dědictví UNESCO. Z okresu Ústí nad Orlicí jsou známé zříceniny hradů Lanšperk, Litice, Žampach a historická jádra měst. Hudba je v Pardubickém kraji převážně spojována s pardubickou Komorní filharmonií, Smetanovou Litomyšlí a hudebními festivaly v Poličce. Ze stálých divadelních scén je nejznámější Východočeské divadlo v Pardubicích. K filmu se již několik let pravidelně hlásí v Přelouči při udělování „Ceny Františka Filipovského“ za dabing.

Z oblasti sportu je nejznámější areál pardubického závodiště, místo konání Velké pardubické stepleechase, dále tradiční motocyklové závody o „Zlatou přilbu České republiky“ a pardubické extraligové hokejové družstvo. Pardubické tenisové kurty znají skoro všechny naše hvězdy „bílého sportu“, neboť pardubická tenisová juniorka otvírá mladým talentům brány do světa vrcholového sportu.

V posledních letech se rozvíjí mnoho forem přeshraniční spolupráce. Jednou z nich je česko-polský Euroregion Glacensis, který byl založen na základě smlouvy v Hradci Králové v roce 1996. V České republice leží na území 3 krajů – Královéhradeckého, Pardubického a Olomouckého. Toto území má rozlohu 1 726 km² a žije na něm přes 1 000 000 obyvatel, z toho téměř 0,5 mil. je počet obyvatel členských měst. Z tohoto pohledu je Euroregion Glacensis největším česko-polským euroregionem s nejdělsí společnou hranicí.

1. Characteristics of the Region

The Pardubický Region is located in the East of Bohemia. The position of the Region is further determined by the neighbouring Regions: Středočeský, Královéhradecký, Olomoucký, Jihomoravský and Vysočina. The Královéhradecký, Liberecký and Pardubický Regions together form a NUTS 2 territory - The Northeast. A part of the northeast border of the Region is also the national border between the Czech Republic and Poland. The borders of the Region are further formed by southern parts of Orlické hory (the Eagle Mountains) and westernmost parts of the Hrubý Jeseník Mountain Range. The highland parts of Železné hory (the Iron Mountains) together with Žďárské vrchy (the Žďár Hills) line the south and southeast, while the Labe (Elbe) River and the Labe lowland are situated in the central and western parts. Orlické hory, Žďárské vrchy, and Železné hory are protected landscape areas.

The area of 4 519 km² (5.7% of the CR's area) ranks the Region fifth smallest among the Regions of the CR. The highest point of the Region is the Králický Sněžník Mount (1 424 m above sea level), which is the third highest point in the CR. The whole of the Králický Sněžník Mount area, involving remains of original vegetation and moorland, has been declared a national nature reserve. The lowest point of the Region is the surface of the Labe River at Kojice (202 m above sea level), near the western border of the Region.

The quality of the environment varies throughout the Region, owing to a great diversity in natural conditions, settlement, industrial and agricultural activities. It is the foothill and upland areas lacking any rather large settlements of central and northern parts of the Ústí nad Orlicí District and southern parts of the Chrudim District that suffer from the impact of human activities in the least degree. The greatest degree of that impact is seen in the area of concentrated industrial activities, settlement and traffic - the Pardubice area. Here, the environmental damage, resulting particularly from chemical and power industry (the Paramo and Synthesia chemical works, the Opatovice and Chvaletice power plants), has grown to involve the most serious environmental problems within the whole CR.

Regarding water management, the Pardubický Region is an extraordinary important area with excessive water supplies, whose significance reaches beyond the regional level, of ground water as well as surface water drawn from watercourses. The Region involves many headstreams, without any inflow pollution from other catchment areas. A rather low degree of wastewater pollution is seen in middle and lower parts of watercourses, except for the Labe River and the upper course of the Svitava River. The three largest water surface areas are the Seč Reservoir (on the Chrudimka River), the Bohdaneč Pond (on the Opatovice River Channel) and the Pastviny Dam (on the Divoká Orlice River). Some parts of the Region are under large-scale protection measures, i.e. they involve water protection zones, or natural water accumulation protected areas (CHOPAV). The ground water supplies are connected particularly with synclines of the Czech Cretaceous Basin in eastern Bohemia (the Ústí nad Orlicí District and the Svitavy District) and with the Labe quaternary sediments (the Pardubice District).

Farm land accounts for 60.8% (274 641 ha) of the total Region's area, of which 73.5% (201 949 ha) is arable land. Orchards and gardens cover an area of 13 205 ha, permanent grass vegetation 59 487 ha. Besides agricultural land, the most represented is forest land covering almost one third of the Region's total area. Continuous forest can be found primarily in the north-east, and further in the south-west and west of the Region.

At the time of census, the population living in 453 municipalities of the Region as of March 1, 2001 totalled 508 281 inhabitants (of which 259 346 women), which is approximately 5% of the national population. Pardubice district is the most populated district in the Region, followed by Ústí nad Orlicí, Chrudim and Svitavy. In 2001, 61.8% of the Region's population lived in 32 towns, the three biggest towns of the Region being Pardubice, Chrudim and Svitavy. In terms of the population's age structure, at the time of the last census, the age group of 0-14 years accounted for 16.8%, age group of 15-59 years 64.6% and persons over 60 years for 18.5%.

From the economy standpoint, the Pardubický Region is not only an important industrial-agricultural area, but also an area of commercial and public services. In 2000, the Region produced 4.2% of the national total gross domestic product (GDP), achieving though 84.4% of the national average per capita. The GDP formation was mainly impacted by 6 branches that accounted for 78% of the Region's gross value added (further as GVA). The manufacturing industry with its proportion of 33.8% in the Region's GVA had a decisive role. It was followed by trade with a proportion of 12.3 % in the Region's GVA and by transport, real-estate activities, construction and agriculture whose proportions in the Region's GVA ranged from 7 to 9%. The proportion of other sectors did not exceed 4.5% in 2000.

In terms of the employment, at the end of 2000, some 132 thousand persons worked in the companies with 20 and over employees. Over 45% of all employees were employed in the industry, almost 8% in agriculture and also in construction. Other persons were employed in services, of which the most people were employed

in education (10.2%), health (6.7%) and trade (6.2%). As far as achieved average wage of these employees in 2000 (CZK 11 695), the Pardubický Region considerably lagged behind the national average (CZK 13 614). Only Pardubice district with a wage of CZK 12 383 got above the Region's average. In 2000, the highest wages within the regional branch structure were traditionally achieved in banking and insurance sectors (CZK 19 226), the lowest in hotels and restaurants (CZK 9 055).

In the Pardubický Region, there were 122 companies with 100 and over employees operating in the industry in 2000. Their revenues at common prices amounted to CZK 55 430m; the highest revenues in terms of individual sectors being in the food and tobacco industry (CZK 7 709m), glass, ceramics, porcelain and construction materials industries (CZK 7 329m) and in the manufacture of machinery and equipment for further production (CZK 7 074m).

In 2000, a total of 124 companies with 100 and over employees operated in construction throughout the Region. Concerning construction work of contractors and subcontractors, the total value amounted to CZK 8 513m at common prices; the Pardubice district accounted for the highest proportion (more than 50%), whereas the companies from Chrudim district accounted for the lowest proportion (approx. 10%). The construction of 1 786 flats was started in 2000, 1 542 flats were finished by the end of the year and 5 583 flats were under construction at the end of 2000. The average habitable floor area in finished flats totalled 61.3m², of which in family houses it was 92.3m².

As far as the growing of crops, the most represented were cereals in the Region, covering in 2000 almost 50% (99 331 ha) of the total area under crops, further it was rape (20 561 ha of the area under crops) and green and silage maize (17 010 ha). The cereals harvest in the same year totalled 417 796 tons (of which the most represented was the wheat - 252 177 tons), the harvest of rape 59 087 tons and green and silage maize 607 863 tons. The harvest of late ware potatoes (58 356 tons) was no less important. Among all districts of the Pardubický Region, Svitavy ranked first in the harvest of all above mentioned commodities, Chrudim district ranked second. The livestock production is mostly represented by cattle breeding. As of March 1, 2001, there were 48 heads of cattle per 100 ha of farm land, which is the second highest figure among the regions nationally, right after the Vysočina Region. The intensity of pig and poultry breeding per 100 ha was above the national average too in the same year. Among the districts of the Pardubický Region, the highest intensity of cattle breeding was recorded in the Ústí nad Orlicí district, whilst pig and poultry breeding were the most intensive in Pardubice district.

Socio-political changes after 1989 and the transition towards market economy connected with the transformation in the number of industries resulted in the production cut down or even in closing down of some companies in the Pardubický Region. Hence the increase in the number of job applicants (according to the survey of the Czech Statistical Office, this number amounted to 20.7 thousand persons in 2000). The persons aged 25 - 29 years account for the highest proportion (17.5%) in the total number of the unemployed. Women account for more than a half (58.5%) from the total number of the unemployed. In 2000, the general unemployment rate in the Region reached the total of 8.3%.

Regarding transport, the Pardubický Region is situated conveniently. There are more than 500 km of rail tracks in the Pardubický Region. The most important track is a part of the international rail highway E040 (connecting Paris, Nuremberg, Prague and Vienna) and the rail highway E061 as well (connecting Berlin, Prague, Brno and Vienna). In Pardubice, tracks of national relevance link to the main track, providing the connection to Liberec, and to Havlíčkův Brod via Chrudim and Hlinsko. Current road network comprises the total of 3 581 km (roads classified into class I: 445 km; roads classified into class II: 913 km). The most important route is the road No. 1/37 coming from the north via Pardubice and Chrudim towards Žďárec nad Doubravou. As for the air transport, the international airport in Pardubice plays the principal role, providing both military and civil air traffic. In terms of water transport, only a short navigable part of the Labe River is in use. The establishment of a new large river port in Pardubice along with adjacent free trading zone significantly promotes this kind of freight transport. In summer 2000, river transport of persons was commenced on a regular seasonal basis to operate on the route Kunětice - Pardubice - Přelouč.

Variety of natural conditions, settlement, and industrial and farming production is connected with different environmental quality levels throughout the Pardubický Region. Among the areas least affected by anthropogenic activities belong foothills and uplands (without major settlements) in the central and northern part of Ústí nad Orlicí district and in the southern part of Chrudim district. The environment in the area around Pardubice with a concentration of industries, settlements and traffic junctions is the worst affected, the degree of damage, mainly due to chemical and energy production (Paramo, Synthesia, Opatovice and Chvaletice power plants), being among the highest in the national scale.

Regarding education, there was reported in 2000 the total of 333 nursery schools in the Pardubický Region, 240 basic schools, 20 grammar schools, 44 secondary technical schools, 31 secondary vocational schools and 11 higher professional schools. There is also the University of Pardubice comprising four faculties.

As for health care, the Pardubický Region involved the following establishments in 2000: 10 hospitals (2 536 beds), 12 specialised therapeutic institutions (1 569 beds), in that 8 therapeutic institutions for long-term patients (567 beds). Besides the establishments mentioned above, there are other various independent health establishments in the Region (e.g. GP's consulting rooms, specialist's consulting rooms, establishments run by a person with non-medical university education, independent laboratories, etc.). The 2000 F/T equivalent number of physicians was 1 557 (933 physicians at non-government establishments). There were 327 inhabitants per physician in 2000.

The Pardubický Region has a great potential for the development of tourism. One can find there lowland as well as mountainous landscape, agreeable climate as well as many places fit for bathing, water sports, hiking, cycling tourism and winter sports. Agrotourism is winning popularity throughout the whole Region (in the foothill areas, in particular), especially the estates devoted to traditional horse breeding play a primary role. To be specific, the Králícký Sněžník Mount area, for instance, both on the Czech and Polish side of the border offers many possibilities of international cooperation as well as unique natural surroundings that should be preserved for future generations. The area has a great potential in terms of recreation activities, which has not been fully acknowledged, yet. Both the Czech Republic and Poland see the area as rather peripheral and problematic regarding economic development. It is the development of tourism that could help to solve the undesirable economic situation in the area to a great extent. In 2000, there was the total of 372 accommodation establishments in the Pardubický Region, providing service to about 329 thousand guests. The average number of overnight stays was 4.5 and the average length of stay 5.5 days. The number of collective accommodation establishments, beds in them and number of guests are in the Pardubický Region the lowest in the inter-District comparison.

Cultural facilities and activities in the Region are concentrated mainly in towns. Among the most important in the Chrudim district, we can name the Puppet Museum in Chrudim, the state castle in Slatiňany, exposition of Czech rustic buildings - a complex of rustic cottages Vysočina on the Veselý Kopec and in the vicinity of Hlinsko town. Among the places the most attractive for visitors in the Pardubice district belongs the Pardubice castle with expositions of East Bohemian Museum and East Bohemian Gallery. Further, there are a late Gothic castle on the Kunětická hill and Museum of Africa in Holic town devoted to the local native, explorer Emil Holub. Among the most popular tourist attractions in the Svitavy district belong the castle Svojanov and the castle grounds in Litomyšl included on UNESCO's World Heritage list. In the Ústí nad Orlicí district, among well-known attractions belong ruins of the castles Lanšperk, Litice and Žampach, and historical town centres. Music in the Pardubický Region is represented mainly by the Pardubice Chamber Philharmonic Orchestra, Smetana's Litomyšl and music festivals in Polička. Among permanent theatres, the most famous is Východočeské divadlo in Pardubice. Přelouč has become host to an important film event - the "František Filipovský Prize" for dabbing has been awarded here for several years already.

Regarding sports activities, the Pardubice Horserace Course, where the Velká Pardubická Steeplechase is held, is the best known. Motor sports fans are certain to recall the speedway race Zlatá přilba České republiky (the Golden Helmet of the Czech Republic). Moreover, the Pardubický Region ranks on the top in connection with other sports, too. It is the ice hockey with the Pardubice extra league team breeding players of international quality; it is the tennis courts frequently remembered by almost every Czech famous tennis player, because the Championship of the Czech Republic for young competitors opens professional career for the talented youth.

Numerous forms of cross-border co-operation have been recently developing. Among all, we can name Czech-Polish Euroregion Glacensis, which was founded based on the agreement in 1996 in Hradec Králové. It lies in the territory of three regions (Královéhradecký, Pardubický and Olomoucký) and covers an area of 1 726 km². There are over 1 000 000 inhabitants, of which almost 0.5 million of inhabitants living in member towns. From this perspective, Euroregion Glacensis is the largest Czech-Polish euroregion with the longest common border.

2. Vývoj sídelní struktury

Na **dlouhodobý vývoj osídlení** území Pardubického kraje působila celá řada faktorů. Byly to nejen přírodní podmínky, které ovlivnily vznik a umístění řady osad, ale také vlivy ekonomické a sociální. Počátky zakládání dnešních sídel na území kraje se datují do období 11. století. Po ukončení etapy slovanského osídlování vznikalo množství nových sídel na území Pardubického kraje v průběhu 13. – 15. století, a to zejména v důsledku probíhajícího procesu kolonizace neboli příchodu obyvatelstva ze starých sídelních oblastí Německa. Další vlna zakládání nových lokalit byla započata v 18. století. Vlivem dlouhodobého historického, sociálního i ekonomického vývoje směřoval postupný osídlovací proces v kraji k malým a rozptýleným sídelním jednotkám. V souvislosti s rozvojem průmyslové výroby a rozšiřováním železniční a silniční sítě dochází k postupné koncentraci obyvatel do větších obecních a městských celků. Integroční snahy v podobě slučování obcí se více prosadily po druhé světové válce.

Po územní reformě v roce 1960 probíhalo na území dnešního Pardubického kraje sčítání lidu k 1. březnu 1961 v 588 obcích s průměrnou rozlohou 769 hektarů a průměrným počtem 822 obyvatel na jednu obec. Díky rozsáhlému procesu slučování obcí v průběhu 70. let se mezi sčítáními v letech 1970 – 1980 snížil **počet obcí v kraji** z 552 na 394, během 80. let integrace pokračovala. Zlom ve vývoji sídelní struktury nastal v roce 1990 v souvislosti s probíhajícími společensko-politickými změnami, které podpořily nastartování zcela opačného procesu – dezintegrace. Obce se v nových podmínkách demokratizace společnosti začaly osamostatňovat. Sčítání v roce 1991 se provádělo již ve 425 obcích a v průběhu následujícího desetiletí se jejich seznam rozšířil o dalších 28. K 1. březnu 2001 tak bylo na území Pardubického kraje celkem 453 obcí s průměrnou rozlohou 997 hektarů a průměrným počtem 1 122 obyvatel na jednu obec. Poslední územní změnou, která se již v publikovaných výsledcích sčítání lidu 2001 neprojevila, bylo připojení obce Domoradice z okresu Ústí nad Orlicí k městu Vysoké Mýto od 1. ledna 2003.

Počet částí obcí se mezi sčítáními v letech 1961 – 1991 postupně snižoval z 1 006 na 985, do roku 2001 jejich počet vzrostl o 8. V prosinci roku 2002 vznikla další nová část obce – Čertovina v Hlinsku (okres Chrudim), v téže roce byly zrušeny části Dlouhá a Zářečí ve městě Březová nad Svitavou (okres Svitavy). Nejvíce obcí rozčleněných na části se v rámci kraje vyskytuje na Chrudimsku. Specifické postavení mezi obcemi z pohledu územního členění podle částí obcí má statutární město Pardubice, které je rozděleno do 31 částí v rámci sedmi městských obvodů. Z ostatních obcí v kraji má nejvíce částí Skuteč (13), Luže (12), Městečko Trnávka (12) a Králíky (11). K 1. 3. 2001 se na části nečlenilo 259 obcí, tj. 57,2 % z celkového počtu 453 obcí Pardubického kraje.

Údaje zjištěné při sčítání lidu jsou zpracovávány a publikovány až do úrovně základních sídelních jednotek (ZSJ) neboli základních prvků sídelní struktury. Představují část území obce s jednoznačnými územně-technickými a urbanistickými podmínkami (ve vybraných městech se jedná o urbanistické obvody, na ostatním území o sídelní lokality). **Počet základních sídelních jednotek** se od roku 1970 postupně zvyšoval z 1 069 na 1 200 v roce 1980. K dalšímu navýšení v 80. letech došlo především v souvislosti s vytvářením nových urbanistických obvodů ve městech. Růst počtu ZSJ mezi sčítáními v letech 1991 – 2001 z 1 301 na 1 319 souvisel zejména s revizí území a územní přípravou sčítání lidu 2001.

Dlouhodobě využívané členění krajů do nejbližších územních celků v podobě okresů bylo na konci 20. století rozšířeno o územní obvody pověřených obecních úřadů (POU), kterých je v současné době v Pardubickém kraji celkem 26. Do konce roku 2002 byly tyto obvody plně skladebné do okresních hranic. V souvislosti se změnami ve správní struktuře byly navíc od 1. ledna 2003 vymezeny územní **obvody obcí s rozšířenou působností (ORP)**, jejichž centra v kraji tvoří 15 měst uvedených v tabulce 2.1.1. V rámci této nové územně-správní struktury byly nově vymezeny i obvody POU nyní skladebné do obvodů ORP, nikoli však do území okresů. Vzhledem k tomu, že podrobná charakteristika jednotlivých okresů Pardubického kraje z pohledu sčítání lidu je součástí samostatných publikací, bude v této publikaci věnován větší prostor správním obvodům obcí s rozšířenou působností.

Specifické postavení mezi všemi obvody ORP Pardubického kraje má správní obvod Pardubice, pod který spadá nejvíce obyvatel (k datu sčítání 120 979 osob včetně krajského města) a který se rovněž vyznačuje nejvyšší hustotou obyvatel (295,6 osob/km²). Podíl městského obyvatelstva (81,4 %) je zde druhý nejvyšší po obvodu ORP Česká Třebová (87,6 %). K obvodům s vyšší hustotou obyvatel i vyšším podílem městského obyvatelstva než krajský průměr (61,8 %) patří dále obvody ORP Ústí nad Orlicí a Vysoké Mýto. K poslední jmenovanému správnímu obvodu je třeba poznamenat, že v současnosti zahrnuje 40 obcí včetně pověřeného města Vysoké Mýto, jehož součástí se od ledna 2003 stala obec Domoradice. Vzhledem k tomu, že tabulka 2.1.1 obsahuje údaje platné k datu sčítání, není zde tato pozdější územní změna promítnuta.

Nejméně obyvatel (9 500) a nejnižší hustota zalidnění (59,9 osob/km²) charakterizuje správní obvod ORP Králíky, na jehož území je struktura osídlení ovlivněna především přírodními podmínkami. Druhá nejnižší hustota osídlení je typická pro obvod ORP Moravská Třebová (66,6 osob/km²) a třetí nejnižší pro obvod ORP Polička (71,9 osob/km²). K obvodům s nižší hustotou zalidnění a méně než padesátiprocentním podílem městského obyvatelstva patří Litomyšl, Holice, Lanškroun a Hlinsko. Struktura jednotlivých obvodů dle počtu obcí je velice různorodá, od obvodu ORP Česká Třebová či Králíky, jež včetně pověřených měst zahrnují po pěti obcích, až po obvod ORP Chrudim s 86 obcemi.

Tab. 2.1.1 Základní ukazatele sídelní struktury podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností

	Počet			Hustota obyvatel (obyv/km ²)	Na 1 obec připadá			Podíl obyvatel žijících (%)	
	obyvatel	obcí			rozloha (km ²)	obyvatel	částí obcí	ve městech	v obci s rozšířenou působností
		celkem	z toho měst						
Kraj celkem	508 281	453	32	112,5	9,97	1 122	2,2	61,8	50,1
v tom správní obvod obce s rozšířenou působností:									
Česká Třebová	19 446	5	1	244,2	15,93	3 889	2,0	87,6	87,6
Hlinsko	21 824	22	1	88,5	11,21	992	3,3	48,3	48,3
Holice	15 480	14	1	72,5	15,26	1 106	2,3	40,2	40,2
Chrudim	82 110	86	7	110,1	8,68	955	3,0	56,4	29,1
Králíky	9 500	5	1	59,9	31,75	1 900	5,4	50,8	50,8
Lanškroun	21 750	22	1	79,0	12,51	989	1,6	45,9	45,9
Litomyšl	26 219	35	1	77,8	9,63	749	1,8	39,5	39,5
Moravská Třebová	27 776	33	2	66,6	12,65	842	1,9	51,9	41,7
Pardubice	120 979	57	4	295,6	7,18	2 122	2,1	81,4	74,9
Polička	19 603	20	2	71,9	13,63	980	1,7	55,5	46,9
Přelouč	24 199	42	2	94,1	6,12	576	1,6	51,5	37,8
Svitavy	31 844	28	2	90,6	12,56	1 137	1,5	59,7	55,4
Ústí nad Orlicí	26 793	16	2	140,6	11,91	1 675	2,1	62,1	56,7
Vysoké Mýto	32 016	41	2	113,6	6,87	781	2,1	66,1	37,8
Žamberk	28 742	27	3	102,2	10,42	1 065	1,8	54,1	21,4

Je zřejmé, že sídelní struktura na území jednotlivých obvodů ORP je dosti rozdílná. Tato diferenciaci je samozřejmě patrná i na úrovni vyšších územních celků – **okresů**. Jestliže pro okres Pardubice je typická koncentrace obyvatel do měst (72,8 % obyvatel okresu) a především pak do krajského města (56,3 %), v okrese Svítavy činil podíl městského obyvatelstva při posledním sčítání pouze 53,2 %. Tato skutečnost, související s dlouhodobě odlišným ekonomickým vývojem a rozdílnými přírodními podmínkami, se odráží i v diametrálně odlišných hodnotách hustoty zalidnění: 181,1 osob/km² na Pardubicku (nejvíce mezi okresy v kraji) oproti 76,9 osob/km² ve svitavském okrese (nejméně v kraji).

Tab. 2.1.2 Vývoj sídelní struktury podle velikostních skupin obcí podle územní struktury k 1. 3. 2001

	1961		1970		1980		1991		2001	
	počet obcí	podíl bydlících obyvatel v %	počet obcí	podíl bydlících obyvatel v %	počet obcí	podíl bydlících obyvatel v %	počet obcí	podíl bydlících obyvatel v %	počet obcí	podíl bydlících obyvatel v %
Kraj celkem	453	100,0	453	100,0	453	100,0	453	100,0	453	100,0
v tom obce s počtem obyvatel:										
do 199	59	1,9	75	2,2	92	2,5	121	3,2	120	3,1
200 - 499	194	13,3	191	12,6	184	11,3	171	10,8	172	10,8
500 - 999	108	15,7	113	16,5	103	14,2	91	12,7	91	13,0
1 000 - 4 999	77	28,2	58	22,4	55	18,6	52	18,6	53	19,9
5 000 - 19 999	14	27,6	15	30,1	17	31,2	16	31,4	15	30,7
20 000 - 49 999	-	-	-	-	1	4,2	1	4,6	1	4,7
50 000 a více	1	13,4	1	16,2	1	18,0	1	18,6	1	17,8

Chceme-li charakterizovat změny ve vývoji sídelní struktury na celém území kraje s ohledem na velikost sídel, je třeba obce rozdělit do **velikostních skupin** podle počtu obyvatel. Abychom oprostili změny v počtu obcí či obyvatel zařazených do jednotlivých skupin od vlivu územních změn (integrace či dezintegrace obcí), byl proveden přepočítání minulých dat na územní strukturu obcí platnou k 1. 3. 2001, jak uvádí tabulka 2.1.2. (Údaje v přílohouvé tabulce A1 jsou v tomto ohledu publikovány podle stavu v příslušném roce sčítání, tedy jako nepřepočtené.)

Vývoj sídelní struktury v letech 1991 – 2001 bude s využitím demografických údajů podrobněji analyzován v závěru této kapitoly (viz tabulka 2.1.3 a 2.1.4), následující část je tedy zaměřena na období **1961 – 1991**. Z přepočtených údajů je v uvedených letech zřejmý neustále klesající počet obyvatel **v kategorii obcí s méně než pěti tisíci obyvateli** (z 285 tisíc v roce 1961 na 231 tisíc o třicet let později). Při bližším pohledu na tabulku 2.1.2 je patrný diferencovaný vývoj v rámci podrobnějšího členění této skupiny. Jestliže se v letech 1961 – 1991 neustále snižoval počet obcí i procentní podíl obyvatel ve skupině obcí s 1 000 – 4 999, 500 – 999 (s výjimkou období 1961 – 1970) i 200 – 499 obyvateli, u nejmenších obcí do 199 obyvatel byl tento trend zcela opačný. U řady venkovských obcí totiž docházelo k úbytku obyvatel stěhováním, který nebyl kompenzován odpovídajícím přírůstkem přirozenou měnou. Projevil se zde důsledek nízké atraktivity těchto obcí pro přistěhování zejména mladých rodin spojený s problematickou situací v oblasti bydlení i zajištění pracovních míst. Mladí lidé naopak tyto obce spíše opouštěli a stěhovali se do měst. Menší obce se tak postupně přesouvaly do ještě nižších velikostních kategorií a posílila byla především skupina velmi malých obcí, kde je v současnosti mezi všemi velikostními kategoriemi největší zastoupení obyvatel šedesátiletých a starších.

Zcela opačná situace byla v letech **1961 – 1991 ve městech s pěti tisíci a více obyvateli**. Téměř ve všech třinácti městech tvořících dlouhodobě jádro kategorie 5 000 – 19 999 se v uvedených třiceti letech počet obyvatel neustále zvyšoval. Vlivem rostoucího počtu bydlících osob byla tato skupina posílána navíc o město Letohrad od sčítání v roce 1970 a o město Žamberk od roku 1980 (dočasným zvýšením počtu obyvatel nad 5 tisíc byla rozšířena v roce 1980 o město Králíky a v letech 1980 – 1991 o Heřmanův Městec). V důsledku růstu počtu obyvatel opustilo v 70. letech tuto skupinu město Chrudim a od roku 1980 je zařazeno do samostatné skupiny s 20 000 – 49 999 obyvateli. Rovněž v krajském městě (samostatná skupina s 50 000 a více obyvateli) je mezi sčítáními v letech 1961 – 1991 patrný neustálý nárůst počtu osob, a tím i jeho procentního podílu na populaci kraje.

Tab. 2.1.3 Srovnání struktury a intenzity přírůstků obyvatel podle velikostních skupin obcí v obdobích 1991 – 1995 a 1996 – 2000

	Živě narození	Zemřelí	Přírůstek (úbytek)		Celkový přírůstek (úbytek)	
			přirozený	stěhováním	absolutně	na 1 000 obyv.
1991 - 1995						
Kraj celkem	29 580	29 473	107	1 180	1 287	2,5
v tom obce s počtem obyvatel:						
do 199	892	1 103	-211	-811	-1 022	-60,5
200 - 499	3 011	3 437	-426	-1 176	-1 602	-31,5
500 - 999	4 027	3 467	560	-52	508	8,0
1 000 - 4 999	5 687	5 698	-11	887	876	9,0
5 000 - 19 999	9 666	9 190	476	1 753	2 229	13,7
20 000 - 49 999	1 489	1 110	379	390	769	31,5
50 000 a více	4 808	5 468	-660	189	-471	-5,0
1996 - 2000						
Kraj celkem	23 538	26 533	-2 995	1 489	-1 506	-3,0
v tom obce s počtem obyvatel:						
do 199	764	1 061	-297	237	-60	-3,6
200 - 499	2 537	3 139	-602	1 015	413	7,8
500 - 999	3 153	3 239	-86	695	609	9,7
1 000 - 4 999	4 722	5 232	-510	1 442	932	9,5
5 000 - 19 999	7 461	8 439	-978	314	-664	-4,1
20 000 - 49 999	1 106	1 034	72	-385	-313	-12,9
50 000 a více	3 795	4 389	-594	-1 829	-2 423	-26,2

V první polovině devadesátých let se ve většině **obcí do 199 obyvatel** projevil pokles počtu obyvatel. Ten byl (jak je patrné z tabulky 2.1.3) způsoben úbytkem počtu osob přirozenou měnou a především stěhováním. Celkový úbytek na 1 000 obyvatel koncového stavu roku 1993 představoval v letech 1991 – 1995 hodnotu 60,5. **Ve druhé polovině devadesátých let** se úbytek populace v těchto nejmenších obcích výrazně zpomalil a celkový úbytek činil v relativním vyjádření na 1 000 obyvatel koncového stavu roku 1998 pouze

3.6. Obdobný vývoj probíhal i v kategorii obcí **s 200 – 499 obyvateli** s tím, že se zde v letech 1996 – 2000 začíná počet obyvatel v důsledku výrazného migračního přírůstku dokonce zvyšovat.

Růst počtu obyvatel lze v průběhu devadesátých let sledovat i ve velikostní skupině **500 – 999 a 1 000 – 4 999**. Mnohem vyšší přírůstky byly přitom u těchto obcí zaznamenány ve druhé polovině 90. let, a to v důsledku přílivu přistěhovaných především z větších měst. Příchod nových obyvatel byl podpořen zejména bytovou výstavbou (mnohé obce využily možnosti státních dotací při výstavbě obecních nájemních bytů), lepším životním prostředím i blízkostí větších center umožňujících pracovní uplatnění. K obcím do pěti tisíc obyvatel, u kterých byl zaznamenán značný migrační přírůstek, patřily například: Čeperka, Býšť, Mikulovice, Ostřešany, Srch, Zdechovice, Horní Jelení, Lázně Bohdaneč, Sezemice, Staré Hradiště z okresu Pardubice, Klášterec nad Orlicí, Žichlínek z okresu Ústí nad Orlicí, Lukavice z okresu Chrudim, Bystré z okresu Svitavy.

Ještě v první polovině devadesátých let je v kategorii měst **s 5 000 – 19 999** obyvateli zřetelný přírůstek přirozenou měnou i stěhováním. Na sklonku dvacátého století lze však v uvedené skupině sledovat převahu zemřelých nad narozenými a již velmi malý přírůstek stěhováním, což se odráží i v poklesu celkového počtu obyvatel. Sledovanou skupinu opouští při sčítání v roce 2001 Heřmanův Městec v důsledku úbytku obyvatel, pokles počtu obyvatel mezi sčítáními v letech 1991 – 2001 byl zaznamenán především v Hlinsku, Přelouči, Holicích. V tomto období tak klesá podíl obyvatel kraje žijících ve městech s pěti až dvaceti tisíci obyvateli z 31,4 % na 30,7 %. Snížení stavu obyvatelstva ve druhé polovině devadesátých let nebylo ušetřeno ani město Chrudim, tvořící samostatně kategorii **20 000 – 49 999** obyvatel.

Tab. 2.1.4 Vývoj vnitřního stěhování mezi krajským městem a jeho zázemím

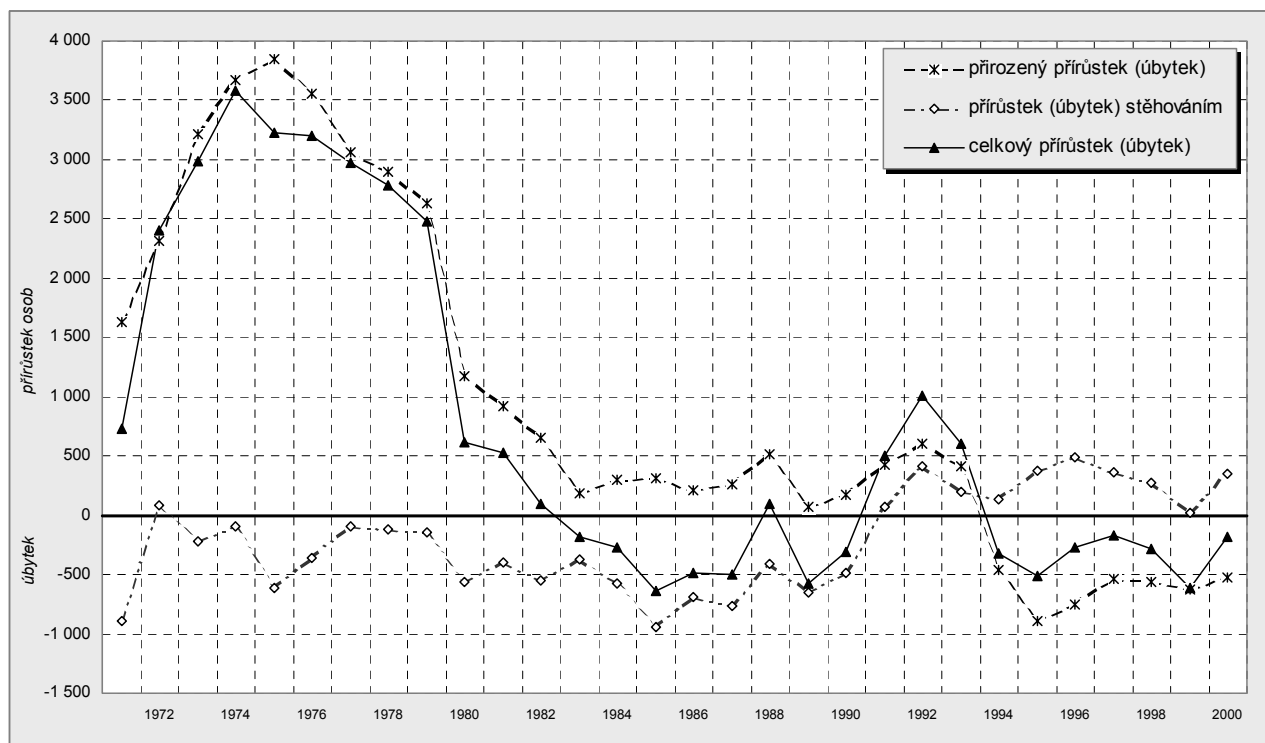
	Migrační proudy v obdobích					
	1991 - 1992	1993 - 1994	1995 - 1996	1997 - 1998	1999 - 2000	celé období
	Pardubice					
Přistěhovalí celkem	3 562	2 304	2 019	2 070	1 805	11 760
z toho ze spádového území	1 099	688	580	698	612	3 677
Vystěhovalí celkem	3 026	2 766	2 473	2 706	3 009	13 980
z toho do spádového území	877	952	1 037	1 124	1 435	5 425
Přírůstek (úbytek) stěhováním	536	-462	-454	-636	-1 204	-2 220
v tom: se spádovým územím	222	-264	-457	-426	-823	-1 748
se zbytkem území ČR	314	-198	3	-210	-381	-472
	Spádové území města Pardubice					
Přistěhovalí celkem	2 879	2 695	2 552	2 939	3 498	14 563
z toho z jiné obce ČR (mimo město a spádové území)	2 002	1 743	1 515	1 815	2 063	9 138
Vystěhovalí celkem	3 223	2 311	1 991	2 276	2 117	11 918
z toho do jiné obce ČR (mimo město a spádové území)	2 124	1 623	1 411	1 578	1 505	8 241
Přírůstek (úbytek) stěhováním	-344	384	561	663	1 381	2 645
z toho s ČR (bez města)	-122	120	104	237	558	897
	Pardubice se spádovým územím					
Přistěhovalí celkem	4 465	3 359	2 954	3 187	3 256	17 221
Vystěhovalí celkem	4 273	3 437	2 847	3 160	3 079	16 796
Přírůstek (úbytek) stěhováním	192	-78	107	27	177	425

Ještě do roku 1992 se v krajském městě projevuje růst počtu obyvatel, v následujících letech však Pardubice trvale ztrácí obyvatel vlivem přirozeného úbytku a ještě intenzivnějšího úbytku stěhováním. **Přehled hlavních migračních proudů mezi krajským městem, jeho spádovým územím a zbývajícím územím České republiky** je znázorněno v tabulce 2.1.4. Jako spádové území bylo v tomto případě zvoleno celé území okresu Pardubice včetně dalších dvaceti obcí z okresu Chrudim ležících při jeho severní hranici. Z uvedené tabulky jsou zřetelná dvě odlišná období v migračních tendencích během 90. let minulého století. Jestliže v letech 1991 – 1992 je v krajském městě typický přírůstek obyvatel stěhováním z okolních obcí (ze spádového území) i ostatního území ČR, od roku 1993 se již začíná projevovat migrační úbytek. Ten byl v následujících letech podpořen nejen převážně klesajícím počtem přistěhovaných, ale zejména od roku 1997 trvale rostoucím počtem vystěhovaných. Intenzita stěhování do spádového území z krajského města se neustále zvyšovala. V období 1991 – 1992 činil podíl vystěhovaných do spádového území ze všech vystěhovaných 29,0 %, v letech 1995 – 1996 představoval 41,9 % a v letech 1999 – 2000 vzrostl na 47,7 %. V posledním jmenovaném období směřovalo nejvíce obyvatel krajského města v rámci okresu Pardubice do Sezemic (133 osob), dále do Přelouče (100 osob), Lázní Bohdaneč (82 osob), Starého Hradiště (59 osob) či do Spojila (58 osob). Jednalo se především o obce v blízkosti Pardubic, které rozvojem bytové výstavby

umožnily příchod nových obyvatel. Ve spádovém území krajského města se na celkovém počtu 14 563 přistěhovalých v období 1991 – 2000 podíleli obyvatelé původně bydlící v Pardubicích 37,3 %.

Mimo spádové území se nejvíce obyvatel Pardubic přestěhovalo v letech 1999 – 2000 do **Chrudimi** (93 osob; stejný počet obyvatel se v tomto období z Chrudimi do Pardubic přistěhovalo). V celém období let 1991 – 2000 se z Chrudimi do Pardubic přistěhovalo 563 obyvatel a 584 osob se do Chrudimi vystěhovalo, přičemž migrační saldo v jednotlivých letech střídavě přecházelo ze záporných do kladných hodnot. Kromě Chrudimi se nejvíce osob mimo spádové území vystěhovalo z Pardubic v letech 1999 – 2000 do **Hradce Králové** (67 osob). Z Hradce Králové se v tomto období přistěhovalo do Pardubic 86 osob. V celém průběhu 90. let klesal rozsah výměny obyvatel mezi oběma městy tvořícími významnou aglomeraci na východě Čech. Pro srovnání v letech 1991 – 1992 se z Pardubic do Hradce Králové vystěhovalo 159 osob a 180 osob se stěhovalo v opačném směru. Migrační saldo v průběhu 90. let kolísalo mezi kladnými a zápornými hodnotami.

Graf 1. Vývoj počtu obyvatel Pardubického kraje v letech 1971 – 2000

3. Obyvatelstvo

K zásadním odlišnostem oproti předchozím sčítáním patří to, že ve výsledcích sčítání 2001 jsou do celkového počtu obyvatel (v souladu s mezinárodními doporučeními) zahrnuti i cizinci s dlouhodobým pobytem. V údajích ze sčítání 1991 byli cizinci s povolením k dlouhodobému pobytu postaveni na roveň cizincům s krátkodobým pobytem a byli zahrnuti do dočasně přítomného obyvatelstva.

3.1 Vývoj počtu obyvatel

Pro charakteristiku vývoje počtu obyvatel Pardubického kraje z **historického pohledu** lze využít časovou řadu údajů z jednotlivých sčítání lidu, a to již od roku 1869, kdy proběhlo první tzv. „moderní sčítání“. K jeho datu žilo na dnešním území kraje 486 227 obyvatel (95,7 % současného počtu). V následujících letech se stav obyvatelstva postupně zvyšoval, přičemž nejvyšších hodnot dosáhl při sčítání v roce 1910, kdy na území kraje žilo 551 164 obyvatel. Od tohoto roku již nebyl tento počet obyvatel kraje v žádném z dalších sčítání lidu překročen. Na úbytku více než devatenácti tisíc osob v populaci Pardubického kraje do sčítání v roce 1921 se podílel především vliv první světové války. Nejvyšší pokles počtu obyvatel se však projevil mezi sčítáními v letech 1930 – 1950, kdy v souvislosti s druhou světovou válkou ubylo v kraji 96,5 tisíce osob a celkový počet obyvatel poklesl opět pod hranici pěti set tisíc. Nejvyšší úbytek obyvatel byl zaznamenán v částech Svitavska a Ústeckoorlicka (na celém území obou okresů pak úhrnem 71 tisíc osob), který souvisel především s odsunem německého obyvatelstva po skončení války. Úbytek obyvatel, který se projevil i ve vnitřní části území kraje – především na Chrudimsku (téměř 23 tisíc), byl spojen hlavně s odchodem obyvatel do vysídleného pohraničí. Populační exploze v padesátých a následně v sedmdesátých letech se odrazila ve výrazném zvýšení počtu obyvatel a při sčítání v roce 1980 tak žilo na území kraje již opět více než pět set tisíc osob.

Tab. 3.1.1 Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v kraji a ve vybraných městech

	Počet obyvatel kraje	Počet obyvatel ve městě (přepočten na územní strukturu platnou k 1. 3. 2001)								
		Pardubice	Chrudim	Svitavy	Česká Třebová	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	Moravská Třebová	Hlinsko	Litomyšl
1869	486 227	12 746	10 585	8 670	8 288	7 661	6 972	7 660	4 882	8 597
1880	508 728	15 718	13 240	9 654	7 607	7 636	8 023	8 731	4 964	9 113
1890	518 094	18 133	13 484	11 653	8 205	8 161	8 735	10 321	5 231	9 636
1900	528 830	24 578	14 413	13 637	9 725	10 206	10 450	10 654	5 962	9 651
1910	551 164	31 362	14 996	14 820	13 028	11 157	11 852	10 308	7 085	9 329
1921	531 909	35 944	14 620	13 892	13 256	9 676	11 506	9 149	6 901	8 737
1930	544 849	41 526	14 776	15 031	14 587	11 985	11 790	10 732	8 084	8 638
1950	448 382	49 652	15 210	12 828	13 676	11 046	10 081	7 956	7 413	7 655
1961	483 254	64 968	16 460	13 878	14 470	11 634	9 584	9 199	8 346	8 427
1970	488 766	78 947	18 238	14 282	15 488	12 843	9 496	9 892	9 357	8 884
1980	512 573	92 262	21 393	16 297	16 107	15 288	10 919	10 966	10 182	10 253
1991	508 718	94 407	23 643	17 441	17 091	15 295	10 797	11 668	10 916	10 187
2001 ¹⁾	508 281	90 668	23 898	17 626	17 036	15 192	12 116	11 586	10 543	10 358

¹⁾ včetně cizinců s dlouhodobým pobytem

Z **bilance pohybu obyvatelstva** lze zjistit, které demografické faktory nejvíce ovlivnily vývoj populace Pardubického kraje na konci 20. století. V důsledku klesající porodnosti, která se začínala projevovat již počátkem 80. let, se dlouhodobý přirozený přírůstek (živě narození mínus zemřelí) výrazně snižuje. To spolu s úbytkem obyvatel stěhováním (do jiných krajů či zahraničí) typickým pro celé období osmdesátých let působí na celkový úbytek obyvatelstva. Při sčítání v roce 1991 tak bylo v kraji sečteno o 3 855 osob méně než v roce 1980.

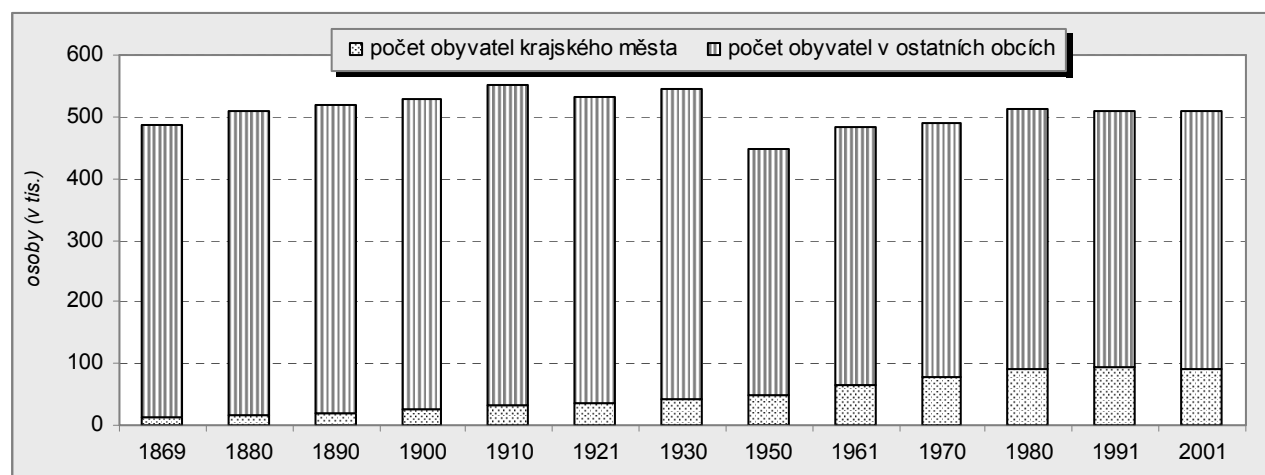
K dalšímu postupnému poklesu počtu obyvatel zejména ve druhé polovině 90. let přispěl nadále nízký podíl živě narozených dětí. Přestože úmrtnost měla převážně klesající tendenci, lze právě v důsledku nízké porodnosti sledovat v kraji od roku 1994 trvalý úbytek obyvatel přirozenou měnou. Ani od roku 1991 trvale mírný přírůstek obyvatel stěhováním nemohl poklesu celkového počtu obyvatel zabránit. V roce 2001 bylo v kraji sečteno 508 281 osob, tedy o 437 méně než před deseti lety. Vzhledem k tomu, že do celkového počtu obyvatel byli při posledním sčítání započítáváni na rozdíl od předchozích sčítání také cizinci s dlouhodobým pobytem (těch bylo v kraji sečteno celkem 1 917), byl skutečný úbytek sečtených osob v posledním desetiletí ještě vyšší.

Tab. 3.1.2 Bilance obyvatel mezi sčítáními

	Sřední stav obyvatelstva	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek (úbytek)	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek (úbytek)
1991	509 009	6 535	6 103	432	4 059	3 993	66	498
1992	509 770	6 438	5 834	604	4 149	3 739	410	1 014
1993	510 397	6 235	5 821	414	3 896	3 701	195	609
1994	510 875	5 404	5 859	-455	3 240	3 110	130	-325
1995	510 677	4 968	5 856	-888	3 301	2 922	379	-509
1996	509 893	4 648	5 400	-752	3 190	2 703	487	-265
1997	509 681	4 783	5 318	-535	3 247	2 884	363	-172
1998	509 494	4 747	5 305	-558	3 135	2 859	276	-282
1999	508 964	4 747	5 374	-627	3 024	3 006	18	-609
2000	508 542	4 613	5 136	-523	3 149	2 804	345	-178

Ve srovnání s ostatními kraji v republice je Pardubický kraj v počtu obyvatel třetí nejmenší (po Karlovarském a Libereckém kraji). Přestože je v současné době nejlidnatějším územím v kraji Pardubicko (v okrese Pardubice žije téměř třetina obyvatel kraje), ne vždy tomu tak v historickém vývoji bylo. Ještě do sčítání v roce 1950 žilo nejvíce osob na území dnešního okresu Ústí nad Orlicí a pardubický okres patřil naopak k nejméně osídleným v kraji. Největší změny nastaly po druhé světové válce, kdy rozvoj průmyslu (a s tím spojený vznik řady pracovních míst) a růst bytové výstavby podpořil příliv obyvatel především do města **Pardubice**. To spolu s působícími propopulačními opatřeními státu podporujícími porodnost přispělo k tomu, že v krajském městě bylo v roce 1980 sečteno o 42 610 více obyvatel než v roce 1950. Jednalo se o největší absolutní i relativní (85,8 %) nárůst počtu obyvatel v tomto období mezi všemi městy uvedenými v tabulce 3.1.1 – tedy městy, která měla k datu sčítání 2001 více než 10 000 obyvatel. Všechny údaje ve zmiňované tabulce jsou přepočtené na územní strukturu kraje a měst k 1. 3. 2001, což zaručuje plnou srovnatelnost dat v časové řadě. V průběhu 80. let minulého století se sice počet obyvatel Pardubic ještě mírně zvyšoval, trvalý úbytek obyvatel přirozenou měnou a ještě intenzivnější úbytek obyvatel stěhováním (příznivější bytové podmínky v okolních obcích) od roku 1993 se však odrazily v poklesu počtu trvale bydlících osob. V roce 2001 bylo v Pardubicích sečteno téměř o 4 tisíce osob méně než v roce 1991, v relativním vyjádření šlo o čtyřprocentní úbytek.

Graf 2. Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v kraji, krajském městě a ostatních obcích

Dlouhodobě druhým nejlidnatějším městem v kraji je **Chrudim** (s výjimkou sčítání v roce 1930, kdy jej předstihly Svitavy). Jestliže ještě koncem 19. století si byla dvě největší města kraje v počtu obyvatel velice blízko, v roce 2001 připadaly na jednu osobu z Chrudimi téměř čtyři z Pardubic. Mezi městy nad 10 000 obyvatel byla Chrudim spolu s Pardubicemi jediným městem, kde se mezi sčítáními v letech 1930 – 1950 neprojevil pokles počtu osob. Největší přírůstek v počtu obyvatel Chrudimi byl zaznamenán v sedmdesátých letech v souvislosti s vysokou porodností a příchodem mladých rodin do nově postavených sídlištních bytů. Na rozdíl od krajského města se v Chrudimi neprojevil v devadesátých letech úbytek obyvatel přirozenou měnou, přírůstek se však neustále snižoval. Do poloviny devadesátých let byl nárůst počtu obyvatel podporován přírůstkem stěhováním, ten však od roku 1995 přechází v trvale mírný úbytek. V roce 2001 bylo v Chrudimi sečteno o 255 osob více než v roce 1991, v relativním vyjádření šlo o přírůstek 1,1 %.

Porovnáme-li změny v počtu sečtených obyvatel u všech měst nad 10 000 obyvatel mezi sčítáními v letech 1991 – 2001, je patrné, že k nejvyššímu relativnímu přírůstku došlo ve **Vysokém Mýtě** z okresu Ústí nad Orlicí (12,2 %). Stav obyvatel se zde zvyšoval nejen vlivem přirozeného přírůstku, ale i přírůstkem stěhováním (obsazování rekonstruovaných bytů po sovětské armádě). Více osob než před deseti lety bylo sečteno ještě v Litomyšli, Svitavách a již zmiňované Chrudimi. Nejvyšší relativní úbytek počtu obyvatel zaznamenalo krajské město, kromě něho také Hlinsko, menší úbytek se projevil v Moravské Třebové, Ústí nad Orlicí a České Třebové.

Značné rozdíly ve vývoji počtu obyvatel se projevují také mezi **správními obvody obcí s rozšířenou působností** (ORP). V období let 1961 – 2001 se podle údajů přepočtených na územní strukturu platnou k 1. 3. 2001 nejvíce zvýšil počet obyvatel obvodu ORP Pardubice (o 24,8 %; 24 043 osob). Přitom největší přírůstek počtu obyvatel byl v tomto obvodu zaznamenán v průběhu 60. a 70. let, v následujícím období se intenzita růstu počtu obyvatel výrazně snížila a mezi sčítáními v letech 1991 – 2001 se zde již projevil úbytek obyvatelstva (o 1,5 %; 1 829 osob). Druhý největší relativní přírůstek počtu obyvatel v posledních čtyřiceti letech měl obvod ORP Žamberk (13,4 %), více než desetiprocentní přírůstek měl ještě obvod ORP Česká Třebová (11,1 %). Naopak nejvyšším relativním úbytkem počtu obyvatel se od roku 1961 vyznačuje obvod ORP Holice (11,4 %) a Hlinsko (9,6 %). Jestliže na Holicku se v průběhu 90. let pokles počtu obyvatel zastavil, na Hlinecku se jako u jediného obvodu v kraji projevoval mezi sčítáními v posledních čtyřiceti letech dlouhodobý úbytek obyvatel.

Stejně jako při minulých sčítáních se i v roce 2001 dělilo obyvatelstvo podle druhu pobytu na osoby přítomné v místě svého trvalého bydliště (resp. dlouhodobého pobytu) a osoby dočasně nepřítomné. Z celkového počtu 508 281 obyvatel kraje bylo v roce 2001 sečteno 49 861 osob s pobytem **dočasně nepřítomným** (tj. 9,8 %), z toho bylo 27 247 mužů. Oproti roku 1991 narostl počet dočasně nepřítomných o 26 955 osob, tedy více než dvojnásobně. Na tomto výrazném navýšení se jen nepatrně podílela změna v metodice spojená se započítáváním cizinců s dlouhodobým pobytem. Mnohem větší vliv zde měl posun rozhodného okamžiku sčítání: v roce 1991 půlnoc ze soboty na neděli, v roce 2001 půlnoc ze středy na čtvrtek. Uprostřed pracovního týdne tak pobývalo více osob (především studentů a pracovníků) mimo své trvalé bydliště, a to nejen na území republiky, ale také v zahraničí.

Osoby se státním občanstvím České republiky, které v době sčítání pobývaly mimo své trvalé bydliště na území republiky, byly sčítány také v místě svého dočasného pobytu. Jako místo dočasného pobytu uvedlo některou z obcí Pardubického kraje 33 284 osob (o 18 200 osob více než v roce 1991), nejvíce **dočasně přítomných** mezi obcemi v kraji bylo sečteno v Pardubicích (9 134 osob). K výraznému růstu počtu osob sečtených mimo své trvalé bydliště přispěla nejen již zmiňovaná změna rozhodného okamžiku sčítání, ale i skutečnost, že se neustále rozšiřuje řada obyvatel, kteří i dlouhodobě po přestěhování dosud úředně nezměnili místo svého trvalého pobytu. Sčítání podléhali rovněž **cizinci s krátkodobým pobytem** do 90 dnů, kteří však podle metodiky do celkového stavu obyvatel započítávání nejsou. V Pardubickém kraji jich v době sčítání pobývalo 785, z toho nejvíce se státních občanstvím Slovenské republiky (314 osob) a Ukrajiny (125 osob).

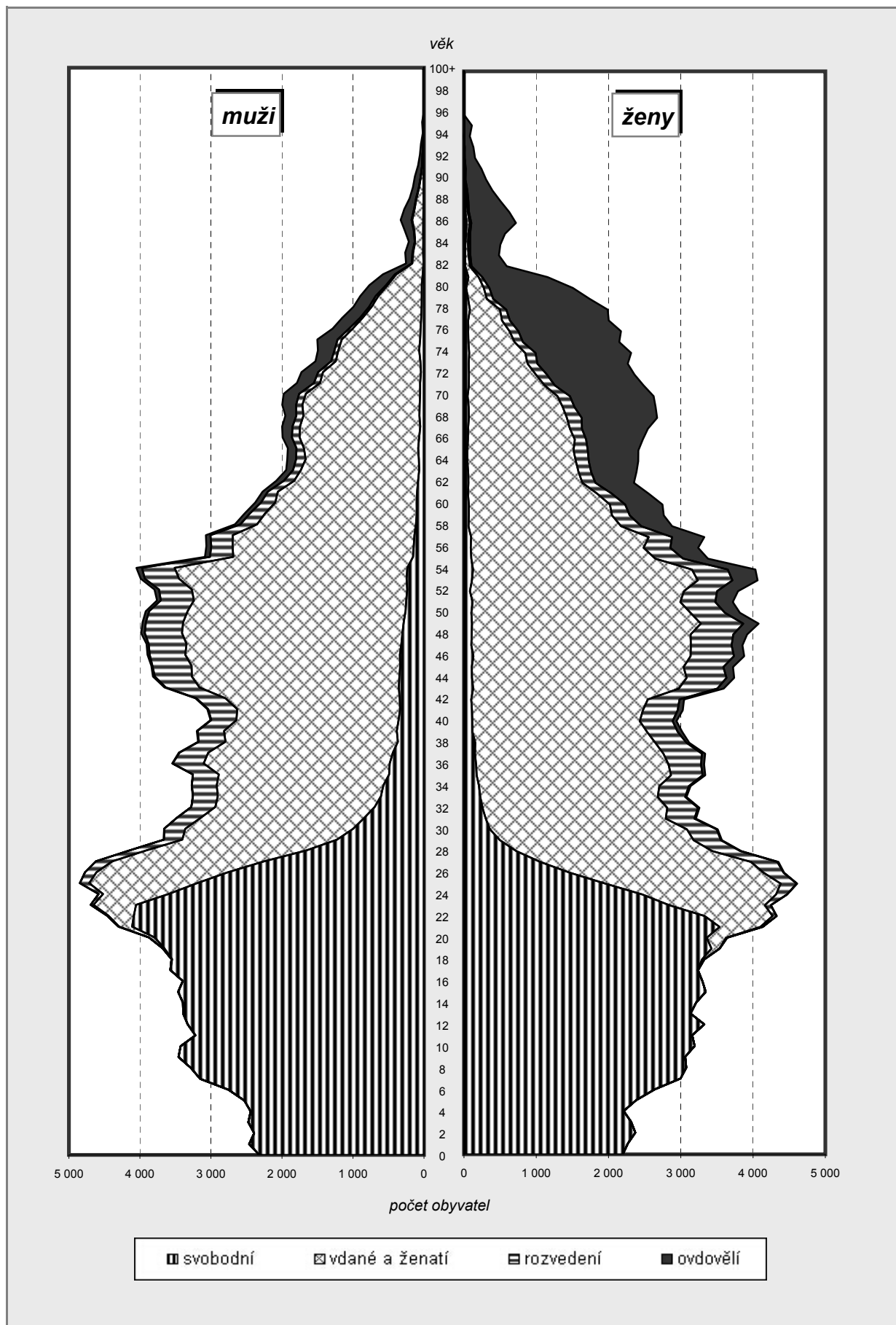
3.2 Věková struktura

Věková struktura je ovlivněna nejen přirozeným pohybem obyvatelstva (počty narozených a zemřelých) a migrací (počty přistěhovaných a vystěhovaných), ale v dlouhodobém vývoji také přesuny obyvatel z nižších věkových kategorií do vyšších. Silný trend populačního stárnutí, který je v posledních letech typický v evropských zemích včetně České republiky, se projevuje i v Pardubickém kraji. Dokumentovat jej lze na základě porovnání vývoje podílu obyvatel kraje v **základních věkových skupinách**.

Ještě na přelomu 50. a 60. let se pohyboval podíl dětí ve věku **0 – 14 let** na obyvatelstvu celkem kolem 26 % a do sčítání v roce 1991 se i přes klesající tendenci stále udržoval nad dvacetiprocentní hranicí. Nejvyšší úbytek dětské složky populace v dlouhodobém vývoji nastal mezi sčítáními 1991 – 2001 (o 4,7 procentního bodu), což souvisí především s klesající porodností. V roce 2001 se podíl dětí do 14 let v kraji (16,8 %) dostává poprvé pod dvacet procent, u mužů klesá o 5 a u žen o 4,5 procentního bodu ve srovnání s minulým sčítáním. V absolutním vyjádření se počet dětí ve věku 0 – 14 let v devadesátých letech snížil o 24 tisíc a dostal se tak pod stotisícovou hranici (85 559 v roce 2001).

Na tomto výrazném poklesu spojeném s ubývajícím počtem živě narozených dětí se podílela především změna životního stylu mladé generace po roce 1989. Pro mladé lidi se otevřely nové možnosti (studium či práce v zahraničí, cestování, budování kariéry), a proto se řada z nich rozhodla oddálit založení rodiny do pozdějšího věku. Opomenout nelze ani vlivy ekonomické – nedostatek finančních prostředků spojený s nezaměstnaností, problémy se zajištěním vlastního bydlení atd. Uvedený trend se v grafickém vyjádření „stromu života“ obyvatelstva Pardubického kraje projevuje stále užší základnou.

Graf 3. Věkové složení obyvatelstva podle rodinného stavu

Díky přechodu silných populačních ročníků narozených zejména ve druhé polovině 70. let do vyšších věkových kategorií byla koncem 80. let a především v první polovině 90. let posílena skupina obyvatel ve věku **15 – 59 let** (dříve uváděna jako produktivní složka populace). Tato pro ekonomiku významná skupina se na obyvatelstvu kraje podílela při minulém sčítání 60,7 % a v průběhu dalších deseti let se její procentní zastoupení na populaci v kraji zvýšilo na 64,6 % (tj. o 3,9 procentního bodu více, u mužů o 4,3 a u žen o 3,6 procentního bodu).

V rámci zajištění mezinárodní srovnatelnosti struktury obyvatelstva podle základních věkových skupin se rozšiřuje tzv. produktivní kategorie obyvatel ještě o skupinu 60 – 64letých. V této kategorii v kraji ubylo od posledního sčítání 3 557 obyvatel, což se projevilo poklesem procentního podílu z 5,2 % na 4,6 %. Celá kategorie **15 – 64letých** se na obyvatelstvu kraje podílela před deseti lety 65,9 % a 69,2 % v roce 2001 (vzestup o 3,3 procentního bodu).

Z hlediska jednoletých věkových kategorií tvořili v roce 2001 početně největší skupinu muži a ženy ve věku 25 let (9 511 osob; 1,9 % obyvatel kraje), což je patrné i z grafu č. 3 znázorňujícího věkové složení obyvatelstva Pardubického kraje prostřednictvím „stromu života“. V každé z jednoletých věkových kategorií 21 – 27 let přesáhl počet sečtených mužů i žen výrazně čtyřtisícovou hranici. I v Pardubickém kraji se tedy projevil vliv propopulačních opatření, která značným způsobem ovlivnila porodnost zejména ve druhé polovině 70. let dvacátého století. K populačně silným ročníkům patří také obyvatelé ve věku 43 – 54 let, tedy generace narozená koncem 40. a v průběhu 50. let minulého století.

K relativně nejmenší změně v podílu na obyvatelstvu kraje oproti ostatním základním věkovým skupinám došlo u obyvatel šedesátiletých a starších. Věková kategorie osob ve věku **60 a více let** zaujímala při posledním sčítání 18,5 % obyvatel kraje, tj. o 0,7 procentního bodu více než v roce 1991 a o 1,4 procentního bodu více než před dvaceti lety. Nárůst počtu osob v této skupině dříve označované jako „poproduktivní věk“ byl na přelomu 20. a 21. století tlumen příchodem slabších populačních ročníků narozených v třicátých letech. Procentní zastoupení osob ve věku **65 a více let** na obyvatelstvu kraje od minulého sčítání vzrostlo z 12,6 % na 14,0 %, tj. o 1,4 procentního bodu. V rámci této kategorie obyvatel je v grafickém znázornění jednoletých věkových skupin patrná i další populačně slabší generace osob ve věku 82 – 85 let (vliv první světové války).

Doposud sice nedocházelo v kategorii nejstarších obyvatel k tak výraznému růstu v počtu osob ani procentního podílu na populaci kraje, v nejbližších letech však bude tato skupina značně posílena příchodem silných ročníků narozených po druhé světové válce. Další demografické stárnutí se tak stane nevyhnutelným a přinese s sebou řadu problémů v ekonomické i sociální oblasti. Podpořeno bude nejspíše i nadále sníženou porodností, v důsledku které dochází již v současné době k poklesu dětské složky populace.

Tab. 3.2.1 Bydlící obyvatelstvo podle pohlaví a základních věkových skupin

	Celkem	Muži	Ženy	Věková skupina						Průměrný věk	Počet žen na 1 000 mužů
				muži			ženy				
				0 - 14	15 - 59	60 a více ¹⁾	0 - 14	15 - 59	60 a více ¹⁾		
1970 celkem	488 766	237 025	251 741	53 966	144 199	38 860	51 784	145 863	54 094	35,8	1 062,1
v %	100,0	48,5	51,5	22,8	60,8	16,4	20,6	57,9	21,5	x	x
1980 celkem	512 573	249 720	262 853	62 968	150 951	35 801	59 919	151 054	51 880	35,2	1 052,6
v %	100,0	48,7	51,3	25,2	60,4	14,3	22,8	57,5	19,7	x	x
1991 celkem	508 718	248 157	260 561	56 187	155 042	36 928	53 376	153 530	53 655	36,1	1 050,0
v %	100,0	48,8	51,2	22,6	62,5	14,9	20,5	58,9	20,6	x	x
2001 celkem	508 281	248 935	259 346	44 023	166 315	38 597	41 536	162 165	55 645	38,4	1 041,8
v %	100,0	49,0	51,0	17,7	66,8	15,5	16,0	62,5	21,5	x	x

¹⁾ včetně nezjištěného věku

Výrazný úbytek dětí v nejmladší základní věkové skupině od roku 1991 spolu s přírůstkem obyvatel šedesátiletých a starších se odráží ve vývoji poměrového ukazatele **index stáří**, který představuje počet osob ve věku 60 a více let připadajících na 100 osob ve věku 0 – 14 let. Jeho hodnota v Pardubickém kraji od sčítání v roce 1980 (71,4) neustále roste (82,7 v roce 1991) a při posledním sčítání poprvé překračuje hranici jednoho sta (110,1), což znamená, že je v roce 2001 počet obyvatel šedesátiletých a starších vyšší než počet dětí ve věku 0 – 14 let. Zasluhu na tom má především ženská část populace, u které index stáří mezi sčítáními v letech 1991 a 2001 vzrostl ze 100,5 na 133,9. U mužů se vzhledem k početně mnohem nižšímu zastoupení v nejstarší věkové kategorii index stáří nad úroveň jednoho sta nedostal nejen před deseti lety (65,7), ale ani po následném vzestupu při posledním sčítání (87,6). Index stáří konstruovaný jako podíl počtu osob ve věku 65 a více let a počtu dětí ve věku 0 – 14 let násobený stem (využívaný obvykle

v zahraničí nebo při mezinárodních srovnáních) se v kraji od minulého sčítání zvýšil z 58,3 na 83,0 (u mužů na 63,4 a u žen na 103,8).

Přestože se rodí více chlapců než dívek (mezi dětmi ve věku 0 – 14 let bylo při posledním sčítání 51,5 % chlapců), od určitého věku se vlivem vyšší úmrtnosti v mužské populaci počet mužů a žen vyrovnává a ve věkové skupině šedesátiletých a starších již mají ženy zřetelnou převahu (59,1 % v roce 2001). U nejstarších věkových kategorií nad 80 let počet žen dokonce více než dvojnásobně převyšuje počet mužů. Podle ukazatele **počet žen na 1 000 mužů** vypočteného podle výsledků sčítání 2001 v pětiletých věkových skupinách se převaha žen začíná projevovat mezi obyvateli ve věku 55 – 59 let (1 081,1 žen na tisíc mužů). Průměrná hodnota tohoto ukazatele vypočtená z úhrnů mužské a ženské populace kraje dlouhodobě mírně klesá (v posledních deseti letech o 8,2 na 1 041,8).

Skutečnost, že se ženy dožívají v průměru vyššího věku než muži, je patrná i z hodnot dalšího ukazatele, jímž je **průměrný věk**. Ten činil podle výsledků posledního sčítání v kraji u mužů 36,9 let a u žen 39,9 let. Ve vývoji průměrného věku obyvatel Pardubického kraje v čase se odráží již zmiňované stárnutí populace. Jestliže mezi sčítáními v letech 1980 – 1991 vzrostla jeho hodnota jen mírně (o 0,9 roku), v posledním desetiletí byl tento nárůst už mnohem vyšší (o 2,3 roky na 38,4 let), přitom u mužů byl zaznamenán vyšší přírůstek (2,4 roky) než u žen (2,2 roky). Na stárnutí v mužské populaci a pozvolném početním vyrovnávání s ženskou populací (viz klesající hodnota ukazatele počtu žen na 1 000 mužů) se podílí snížení úmrtnosti mužů především ve vyšších věkových skupinách.

Vlivem zlepšujících se úmrtnostních poměrů pokračuje prodloužování **naděje dožití** (střední délky života) při narození mužů i žen. V hodnotách tohoto ukazatele patří Pardubický kraj (zejména dva z jeho okresů) na přední místa v České republice. Vlivem zvýšení naděje dožití mužů při narození v okrese Ústí nad Orlicí v letech 1996 – 2000 oproti období 1986 – 1990 ze 68,4 na 72,3 let se tento okres zařadil na 6. místo mezi všemi okresy v republice. Ještě vyšší umístění bylo zaznamenáno u okresu Pardubice v naději dožití žen při narození v období 1996 – 2000: 3. místo po okresech Hradec Králové a Jihlava s hodnotou 79,1 let (o 3,7 roku více než v období 1986 – 1990). I když se Pardubicko vyznačuje oproti ostatním územím vyššími hodnotami znečištění životního prostředí, na hodnotě střední délky života se tato skutečnost výrazně neodráží, pozitivně zde působí zejména zlepšená kvalita a dostupnost zdravotní péče. Na opačné straně v hodnotách ukazatele naděje dožití při narození stojí okres Svitavy, který se v období 1996 – 2000 zařadil na 36. místo u mužů a 49. místo u žen mezi všemi okresy v republice. V krajském úhrnu dosáhla naděje dožití při narození v období 2000 – 2001 u mužů 72,64 let (druhá nejvyšší mezi všemi kraji po Praze) a u žen 78,59 let (7. místo mezi kraji a zároveň mírně nad republikovou úroveň).

Ve srovnání s republikovým průměrem patří Pardubický kraj k **územím** s nadprůměrným podílem dětské složky obyvatelstva ve věku 0 – 14 let, ale i s mírně nadprůměrným zastoupením obyvatel šedesátiletých (či pětadesátiletých) a starších. Nejvyšší podíl dětí do 14 let byl v rámci kraje zjištěn v roce 2001 v okrese Ústí nad Orlicí (17,7 %) a druhý nejvyšší v okrese Svitavy (17,5 %), ve kterém se zároveň téměř shoduje počet dětí v základní věkové skupině s počtem obyvatel šedesátiletých a starších. Naproti tomu nejvyšším zastoupením osob ve věku 60 a více let na obyvatelstvu se vyznačuje okres Pardubice (19,8 %). Zde je věková struktura do značné míry ovlivněna koncentrací více než poloviny populace do krajského města, pro něž je stejně jako pro jiná velká města v republice typické vyšší průměrné stáří obyvatel.

Věková struktura obyvatel krajského města má rovněž vliv na průměrné stáří obyvatel obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Pardubice, který se vyznačuje nejvyšším průměrným věkem obyvatel ve srovnání s ostatními obvody v kraji (39,6 let). Nad krajským průměrem (38,4 let) byl dále podle výsledků posledního sčítání průměrný věk obyvatel v obvodu ORP Přelouč (39,1 let), Holice (39,0 let), Ústí nad Orlicí (38,6 let) a Chrudim (38,5 let). Nejnižší průměrný věk obyvatel byl na Králícku (36,4 let), Žambercku (36,7 let) a Lanškrounsku (37,3 let). Nejvyššího podílu obyvatel v tzv. produktivní složce populace (ve věku 15 – 59 let) dosáhl v roce 2001 obvod Svitavy (66,6 %) a Lanškroun (66,1 %), nejméně příznivá situace byla v tomto ohledu na Hlince (62,8 %).

Porovnáme-li věkovou strukturu obyvatel a její vývoj z územního pohledu **podle velikostních skupin obcí**, je patrné, že v posledním desetiletí se projevila pokles procentního zastoupení dětí do 14 let v průměru u všech sledovaných velikostních skupin (ve struktuře uvedené v tabulce 3.2.2), a to výrazněji v největších obcích. Nejvíce mezi velikostními skupinami obcí se tento pokles projevila v krajském městě (50 000 a více), ve kterém se především v důsledku nízkého podílu živě narozených a přistěhovaných snížil podíl dětské složky populace od roku 1991 o 5,5 procentního bodu na 14,6 %. V Chrudimi (velikostní skupina 20 000 – 49 999) i přes snížení podílu dětí ve věku 0 – 14 let od minulého sčítání o 5 procentních bodů na 17,5 % stále zůstává věková struktura obyvatel ve srovnání s krajským průměrem příznivější, což je ovlivněno dlouhodobým přírůstkem obyvatel přirozenou měnou a do poloviny 90. let i kladným přírůstkem stěhování.

Mezi velikostními skupinami obcí se v průměru starším obyvatelstvem v kraji vyznačuje nejen město Pardubice (v roce 2001 s průměrným věkem obyvatel 40,0 let), ale i nejmenší obce do 199 obyvatel

(40,2 let). Vzhledem k tomu, že ve většině z těchto malých obcí jsou velice omezené možnosti pracovního uplatnění, často špatná dopravní dostupnost, nepříznivé bytové podmínky či neodpovídající infrastruktura, nejsou tyto obce atraktivní pro případné přistěhování mladých rodin. Naopak se zde projevuje spíše odliv mladších obyvatel do větších obcí, neobsazování bytů po úmrtí jejich původních majitelů a využívání těchto bytů pouze k rekreačním účelům. Tyto skutečnosti se odráží ve výši podílu obyvatel šedesátiletých a starších, který v roce 2001 dosáhl u obcí ve velikostní skupině do 199 obyvatel 22,2 %, tedy nejvíce mezi všemi srovnávanými velikostními skupinami.

Tab. 3.2.2 Bydlící obyvatelstvo podle pohlaví, věku a velikostních skupin obcí

	Celkem	Muži	Ženy	Věková skupina						Průměrný věk	Počet žen na 1 000 mužů
				muži			ženy				
				0 - 14	15 - 59	60 a více ¹⁾	0 - 14	15 - 59	60 a více ¹⁾		
Kraj celkem	508 281	248 935	259 346	44 023	166 315	38 597	41 536	162 165	55 645	38,4	1 041,8
v tom obce s počtem obyvatel:											
do 199	15 791	7 832	7 959	1 336	5 073	1 423	1 218	4 655	2 086	40,2	1 016,2
200 - 499	54 779	27 262	27 517	4 801	17 906	4 555	4 614	16 523	6 380	38,7	1 009,4
500 - 999	66 027	33 092	32 935	6 181	22 107	4 804	5 636	20 482	6 817	37,6	995,3
1 000 - 4 999	101 302	49 969	51 333	9 212	33 518	7 239	8 805	31 840	10 688	37,7	1 027,3
5 000 - 19 999	155 816	75 618	80 198	13 618	50 851	11 149	12 749	51 039	16 410	38,1	1 060,6
20 000 - 49 999	23 898	11 602	12 296	2 167	7 697	1 738	2 006	7 823	2 467	37,9	1 059,8
50 000 a více	90 668	43 560	47 108	6 708	29 163	7 689	6 508	29 803	10 797	40,0	1 081,5

¹⁾ včetně nezjištěného věku

3.3 Rodinný stav

Ve vývoji struktury obyvatelstva podle rodinného stavu jsou patrné výrazné změny. V populaci patnáctiletých a starších neustále narůstá podíl svobodných, u osob vdaných (ženatých) je naopak typický značný pokles jejich podílu. Uvedený trend se projevil zejména v posledních deseti letech v souvislosti se změnami společenskými podmínkami. Intenzita sňatečnosti se snižuje, lidé uzavírají sňatky ve vyšším věku či nahrazují sňatek nesezdaným soužitím. V návaznosti na tuto skutečnost rovněž roste podíl dětí narozených mimo manželství.

Jestliže při sčítání v roce 1980 tvořili **svobodní** v Pardubickém kraji 18,2 % všech obyvatel patnáctiletých a starších, v následujících deseti letech se tento podíl zvýšil na 19,8 % a v průběhu další dekády lze sledovat ještě výraznější nárůst podílu svobodných až na 24,7 % v roce 2001. V mužské populaci se procentní zastoupení svobodných zvýšilo v období 1991 – 2001 z 24,5 % na 29,7 %, mezi ženami došlo k nárůstu z 15,5 % na 20,0 %. Zřetelněji jsou tyto změny v zastoupení svobodných patrné uvnitř věkových skupin. Největší obrat nastal u mužů ve věku 25 – 29 let, u kterých se od minulého sčítání zdvojnásobil podíl svobodných (z 25,2 % v roce 1991 na 50,0 % v roce 2001). Mnohem výraznější byl tento trend u žen ve věku 20 – 24 let (podíl svobodných žen v této věkové skupině vzrostl ze 32,2 % na 74,2 %).

V návaznosti na prosazující se tendence k nesezdaným soužitím klesal podíl **ženatých/vdaných** na populaci patnáctiletých a starších ze 67,6 % v roce 1980 na 64,8 % v roce 1991 a následně až na 57,7 % při posledním sčítání. Mezi příčiny odklonu části obyvatelstva od uzavírání sňatků patří nejen dobrovolná volba soužití ve svazku s druhem či družkou, svoji roli zde mohou hrát i finanční důvody spojené s určitým zvýhodněním v pobírání státních příspěvků. Odkládání sňatků do pozdějšího věku se projevilo nejvíce u mužů ve věku 25 – 29 let, u kterých se podíl ženatých snížil od roku 1991 ze 71,1 % na 44,8 %. Mezi ženami ve věku 20 – 24 let pokleslo procentní zastoupení vdaných ze 65,2 % dokonce na pouhých 23,6 %.

Výsledky sčítání poskytují informace také o **pořadí manželství** osob žijících v manželském svazku. Od roku 1991 se v kraji mírně snížil podíl osob žijících oboustranně v prvním manželství (z 88,5 % z celkového počtu osob žijících v manželství na 87,0 % v roce 2001). Muži i ženy v prvním manželství jsou nejčastěji ve věku do 34 let, v těchto nejmladších věkových skupinách přesahuje podíl osob v prvním manželství 90 % všech sezdaných. S rostoucím věkem se u obou pohlaví procento prvních sňatků snižuje ve prospěch druhého (případně dalších) sňatků. Procentně nejvíce mužů ve druhém manželství je ve věku 55 – 59 let (10,2 %), mezi ženami jsou podruhé vdané nejčastěji ve věku 40 – 44 let a 50 – 54 let (u obou věkových skupin 10,1 %). V nejvyšších věkových skupinách se začíná procento prvních sňatků u mužů i žen opět zvyšovat. Mužů žijících ve třetím manželství bylo v kraji sečteno celkem 787 a žen 754, ve čtvrtém či dalším manželském svazku žilo 73 mužů a 73 žen.

Podle údajů demografických bilancí bylo v letech 1991 – 2000 uzavíráno v kraji průměrně 2 943 sňatků ročně. Maximum v počtu uzavřených sňatků bylo v uvedeném období dosaženo v roce 1992 (3 623), od roku 1994 se počet uzavřených manželství dostává trvale pod třítisícovou hranici, minimum v počtu sňatků nastává v roce 1999 (2 524). U mužů i žen se v průběhu devadesátých let snížilo procentní zastoupení svobodných snoubenců vstupujících do manželství, vzrostl naopak podíl rozvedených snoubenců (zejména u mužů).

Rozvedení se podíleli na obyvatelstvu patnáctiletém a starším při sčítání před dvaceti lety 3,6 %, do roku 1991 se jejich podíl zvýšil na 5,4 %. Ještě vyšší nárůst byl patrný v posledním desetiletí – na 8,1 %. Vzhledem k tomu, že po rozvodu uzavírají muži častěji manželství, je podíl rozvedených v mužské populaci nižší (7,5 %) než u žen (8,7 %). Nejvyšší podíly rozvedených podle pětiletých věkových skupin byly zjištěny u mužů ve věku 45 – 49 let (13,4 %) a u žen ve věku 40 – 44 let (15,0 %). V těchto věkových kategoriích zároveň došlo k nejvyššímu nárůstu podílu rozvedených oproti roku 1991.

Počet rozvodů skutečně provedených v letech 1991 – 2000 se v kraji dle demografických údajů pohyboval v průměru kolem 1 388 ročně. Do poloviny 90. let se počet rozvodů neustále zvyšoval (s maximem v roce 1995: 1 510 rozvodů), následuje mírný pokles a návrat na úroveň roku 1991. Počet rozvodů na sto sňatků se od počátku devadesátých let (37,9) až do roku 1995 (56,3) neustále zvyšoval, následuje mírný pokles. Návrat na výchozí úroveň počátku devadesátých let však vlivem klesajícího počtu sňatků nenastal a v roce 2000 bylo v Pardubickém kraji 49,8 rozvodů na 100 sňatků, což je po Zlínském kraji, kraji Vysočina a Jihomoravském kraji čtvrtá nejnižší hodnota mezi všemi kraji České republiky.

Procentní podíl **ovdovělých** na obyvatelstvu patnáctiletém a starším se v posledních dvaceti letech měnil nejpomaleji ze všech kategorií rodinného stavu: z 10,5 % v roce 1980 na 10,0 % v roce 1991, do posledního sčítání mírně poklesl na 9,1 %. V žádné jiné kategorii však neexistuje tak výrazný rozdíl mezi pohlavími. Zatímco mezi muži byl v roce 2001 podíl ovdovělých pouze 3,0 %, u žen dosahoval 14,9 %. Skutečnost, že v kraji je 5,4 krát více vdov než vdovců, je dána nejen tím, že ženy se dožívají vyššího věku než muži, ale i tím, že muži po ovdovění častěji vstupují do manželství. Svoji roli zde může hrát tendence žen neuzavírat po ovdovění manželský svazek z důvodu zachování příjmu vdovského důchodu. Nejvyšší podíly ovdovělých podle věkových skupin jsou zcela logicky u nejstarších obyvatel, mezi muži ve věku 80 a více let bylo při posledním sčítání 40,9 % vdovců, mezi ženami ve stejné věkové skupině dokonce 83,0 % vdov. Rozdíl v počtu ovdovělých mužů oproti ženám je patrný i u nejmladších věkových kategorií. Mezi muži ve věku 15 – 29 let bylo 8 vdovců, mladých vdov v uvedené věkové skupině bylo 74. Podrobná struktura obyvatelstva podle pohlaví, rodinného stavu a jednoletých věkových skupin je znázorněna v grafu č. 3 – „stromu života“ – v předchozí kapitole.

Tab. 3.3.1 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a rodinného stavu

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	z toho				Podíl obyvatel podle stavu v %			
		svobodní	ženatí, vdané	rozvedení	ovdovělí	svobodní	ženatí, vdané	rozvedení	ovdovělí
1980 muži	186 752	42 364	131 616	5 823	6 898	22,7	70,5	3,1	3,7
1980 ženy	202 934	28 741	131 985	8 329	33 843	14,2	65,0	4,1	16,7
1991 muži	191 970	47 091	129 181	9 269	6 341	24,5	67,3	4,8	3,3
1991 ženy	207 185	32 053	129 333	12 228	33 498	15,5	62,4	5,9	16,2
2001 muži	204 912	60 802	121 793	15 312	6 047	29,7	59,4	7,5	3,0
2001 ženy	217 810	43 583	121 945	19 029	32 369	20,0	56,0	8,7	14,9

Jestliže v roce 1991 nebyl rodinný stav zjištěn u 161 obyvatel kraje, o deset let později tuto otázku nezodpovědělo již 1 842 osob (0,4 % obyvatel patnáctiletých a starších). Kategorie osob s **nezjištěným rodinným stavem** se rozrostla především o osoby, které měly negativní postoj ke sčítání, a tudíž nebyly ochotné tyto údaje o sobě sdělit. Převahu mezi osobami s nezjištěným rodinným stavem měli stejně jako před deseti lety muži (52,0 %). Na rozdíl od minulého sčítání se neochota odpovědět na tuto otázku projevila především u mladých lidí, z hlediska pětiletých věkových skupin měli největší zastoupení muži s nezjištěným rodinným stavem ve věku 25 – 29 let (0,7 % z mužů v této věkové skupině) a ženy ve věku 20 – 24 let (0,5 %).

Rozdíly v zastoupení jednotlivých skupin obyvatel podle rodinného stavu z **územního hlediska** jsou dány odlišnou mírou působení mnoha faktorů v této oblasti. Z těch nejvýznamnějších je třeba zmínit věkovou strukturu obyvatel, rozdílný životní styl na venkově oproti velkým městům, více či méně těsné vztahy k tradicím, náboženské vlivy, ale i vlivy ekonomické a v neposlední řadě i míru úmrtnosti na daném území. Pardubický kraj patří k územím s nižším podílem svobodných v populaci patnáctiletých a starších, při posledním sčítání tvořili svobodní menší podíl pouze v kraji Středočeském, Královéhradeckém a Plzeňském.

Naproti tomu procentní zastoupení ženatých/vdaných bylo druhé nejvyšší po kraji Vysočina, a to především díky populaci okresu Chrudim, kde se ženatí/vdané podílejí na obyvatelstvu patnáctiletém a starším 58,8 %. Chrudimsko patří zároveň k územím s relativně vyšší religiozitou v kraji a nižší rozvodovostí. Podíl rozvedených je v tomto okrese v rámci kraje nejnižší (6,9 %). Celokrajské procentní zastoupení rozvedených bylo v roce 2001 třetí nejnižší po kraji Vysočina a Zlínském, podíl ovdovělých odpovídal republikovému průměru.

Tab. 3.3.2 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle rodinného stavu a velikostních skupin obcí

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	z toho				Podíl obyvatel podle stavu v %			
		svobodní	ženatí, vdané	rozvedení	ovdovělí	svobodní	ženatí, vdané	rozvedení	ovdovělí
Kraj celkem	422 722	104 385	243 738	34 341	38 416	24,7	57,7	8,1	9,1
v tom obce s počtem obyvatel:									
do 199	13 237	3 188	7 709	746	1 552	24,1	58,2	5,6	11,7
200 - 499	45 364	11 207	26 962	2 446	4 628	24,7	59,4	5,4	10,2
500 - 999	54 210	13 700	32 246	3 029	5 048	25,3	59,5	5,6	9,3
1 000 - 4 999	83 285	20 916	48 431	6 045	7 621	25,1	58,2	7,3	9,2
5 000 - 19 999	129 449	32 339	73 645	11 616	11 388	25,0	56,9	9,0	8,8
20 000 - 49 999	19 725	4 684	11 419	1 832	1 619	23,7	57,9	9,3	8,2
50 000 a více	77 452	18 351	43 326	8 627	6 560	23,7	55,9	11,1	8,5

V menším územním detailu (na úrovni velikostních skupin obcí) jsou rozdíly ve složení obyvatel podle rodinného stavu rovněž patrné. Nižší podíl svobodných v nejmenších obcích do 500 obyvatel souvisí především s méně příznivou věkovou strukturou obyvatel, ve které převažují osoby šedesátileté a starší. V souvislosti s tím je u těchto obcí oproti ostatním zároveň nejvyšší podíl ovdovělých. S větší velikostí obcí zastoupení svobodných roste, avšak u největších měst opět klesá, a to na úroveň nižší než v nejmenších obcích. Ve velkých městech jsou oproti venkovu mnohem více zastoupeni rozvedení, což koresponduje s odlišným životním stylem městského obyvatelstva.

3.4 Plodnost žen

V dlouhodobém vývoji populace Pardubického kraje se stejně jako v celé republice projevuje neustálý pokles počtu narozených dětí, růst podílu dětí narozených mimo manželství a zvyšování průměrného věku matky při narození dítěte. Naznačené trendy, které byly nejvíce posíleny v devadesátých letech v souvislosti s ekonomickou a sociální transformací společnosti, jsou dokladem přechodu k západoevropskému modelu reprodukčního chování. Postupný **pokles počtu živě narozených dětí** je patrný již koncem sedmdesátých let. Ještě v roce 1975 se v kraji narodilo 9 973 dětí, od roku 1983 se roční počet narozených dětí trvale dostává pod sedmitisícovou hranici a v roce 2000 (4 613 dětí) nedosahuje ani poloviční úrovně poloviny sedmdesátých let.

S poklesem počtu narozených dětí kontrastuje rostoucí **podíl dětí narozených mimo manželství**. Jestliže podle údajů demografické statistiky činil v roce 1991 v kraji tento podíl 6,2 %, v následujících letech rostl každoročně v průměru o 1,14 procentního bodu a v roce 2000 tak představoval již 16,5 %. Stále častější nahrazování právně legálních svazků v podobě manželství partnerským soužitím je důsledkem změny společenského klimatu po roce 1989. V 90. letech se tak postupně proměňoval tradiční model rodiny a partnerství nelegalizovaná sňatkem již přestávala být společensky neúnosná. Upřednostňování nesezdaných soužití v mnoha případech souvisí také s řešením finanční situace partnerů (snaha o zachování sociálních příspěvků pro svobodné matky).

Z měr plodnosti na 1 000 žen v dané věkové skupině (uváděných také jako specifické plodnosti) v tabulce 3.4.1 je patrná změna ve věkovém rozložení plodnosti související s neustále **rostoucím věkem žen při narození dítěte**. Řada mladých lidí odkládá vstup do manželství a rodičovství do vyššího věku. Ještě v roce 1991 byl nejobvyklejší věk ženy při narození dítěte 20 – 24 let, od roku 1998 se nejvíce dětí rodilo ženám ve věku 25 – 29 let. Průměrný věk matky při narození dítěte v roce 2000 činil 27 let. Značný pokles počtu narozených dětí v průběhu 90. let byl zaznamenán u žen ve věkové kategorii 15 – 19 let, naopak mezi ženami ve věku 30 – 34 a 35 – 39 se zejména na konci 20. století projevil růst míry plodnosti.

Pro vyloučení vlivu věkové struktury matek na počet narozených dětí lze použít syntetický **ukazatel úhrnné plodnosti**. Hodnota této hypotetické míry plodnosti určující počet dětí, které by se živě narodily každé ženě

v reprodukčním věku 15 – 49 let při zachování specifických plodností, neustále klesá a již zdaleka neodpovídá úrovni považované za hranici prosté reprodukce, která činí 2,09. V období let 1991 – 2000 klesla úhrnná plodnost žen v Pardubickém kraji z 1,914 na 1,170, tj. o 38,9 %. V celém průběhu 90. let se úhrnná plodnost v kraji pohybovala nad republikovým průměrem, v roce 1992 a 1999 dokonce předčila svojí úrovní všechny kraje v republice. V podrobnějším územním detailu jsou v rámci kraje dlouhodobě dosahovány nejvyšší hodnoty úhrnné plodnosti v okrese Svitavy (v období 1991 – 1993 s hodnotou 1,929 třetí místo mezi okresy v ČR) a v okrese Ústí nad Orlicí (v období 1998 – 2000 s hodnotou 1,255 druhé místo mezi všemi okresy).

Počet živě narozených děvčat připadajících na jednu ženu v reprodukčním věku při zachování specifických plodností vyjadřuje další ukazatel, kterým je **hrubá míra reprodukce**. Z hodnot tohoto odvozeného ukazatele je patrná rovněž neustále klesající tendence (z 0,905 v roce 1991 až na 0,563 v roce 2000). Tento pokles a navíc dlouhodobě nižší hodnota než 1,0 znamená, že následující generace žen – matek bude opět méně početná než generace současná.

Tab. 3.4.1 Vývoj vybraných ukazatelů plodnosti žen v letech 1991 – 2000

	Míry plodnosti na 1 000 žen ve věku ¹⁾							Úhrnná plodnost ²⁾	Hrubá míra reprodukce ³⁾
	15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49		
1991	47,4	185,8	99,4	33,9	10,7	1,6	0,2	1,914	0,905
1992	48,5	165,7	104,4	37,0	9,2	1,3	0,1	1,845	0,892
1993	45,0	157,0	96,9	35,4	11,0	1,6	0,1	1,737	0,842
1994	33,2	128,9	85,9	35,6	10,2	1,9	0,1	1,475	0,722
1995	24,8	110,9	84,2	34,3	11,6	1,7	0,3	1,335	0,635
1996	19,0	98,0	84,0	34,1	10,8	1,6	0,1	1,231	0,586
1997	17,2	92,5	89,2	38,2	12,8	2,1	-	1,252	0,607
1998	16,8	87,0	91,2	37,5	12,8	1,7	0,1	1,222	0,592
1999	13,4	81,5	94,7	40,5	13,2	1,5	-	1,211	0,594
2000	11,9	73,4	92,6	42,2	14,3	2,1	0,1	1,170	0,563

¹⁾ počet dětí živě narozených ženám v určitém věku, připadající na 1 000 žen v tomto věku

²⁾ počet dětí, které by se živě narodily každé ženě v reprodukčním věku (15 - 49 let) při zachování specifických plodností

³⁾ počet živě narozených děvčat připadajících na 1 ženu v reprodukčním věku při zachování specifických plodností

Všechny doposud uvedené ukazatele vycházely z údajů demografické statistiky, které jsou často prezentované v ročních intervalech. **Údaje** získané **ze sčítání lidu** sice neumožňují meziroční srovnání, poskytují však mnoho dalších poznatků především díky možnosti vzájemné kombinace zjištěných výsledků. Prostřednictvím údajů ze sčítání tak můžeme například sledovat, do jaké míry je plodnost žen ovlivněna rodinným stavem, vzdělaností, úrovní, náboženským vyznáním či národností.

Z celkového počtu 217 810 žen ve věku 15 a více let sečtených v Pardubickém kraji k 1. 3. 2001 uvedlo 204 205 žen počet dětí narozených během dosavadního života (360 145 dětí) a u 13 605 žen nebyl počet narozených dětí zjištěn. **Počet narozených dětí** na 1 000 žen celkem činil 1 764 a na 1 000 žen s dětmi 2 163 (v obou případech byly při výpočtu odečteny ženy s nezjištěným počtem dětí). Stejně jako na republikové úrovni jsou i v Pardubickém kraji ženy nejčastěji matkami dvou dětí. Model rodiny se dvěma dětmi tak nadále přetrvává, a to i za současnosti velmi nízké porodnosti. Při sčítání v roce 2001 v kraji zaujímaly ženy se dvěma dětmi mezi ženami ve věku 15 a více let 41,4 %, z toho nejvyšší procentní zastoupení v členění podle pětiletých věkových skupin měly ve věku 35 – 39 let (58,2 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvořily bezdětné ženy (17,3 %), třetí místo obsadily ženy s jedním dítětem (15,4 %). Procentnímu zastoupení matek jednoho dítěte se blížil podíl žen se třemi dětmi (14,5 %), čtyři a více dětí porodilo 5,2 % žen, u 6,2 % žen nebyl počet narozených dětí zjištěn. Vzhledem ke změnám v populačním chování nejmladší generace žen lze předpokládat, že v budoucnosti se bude procento žen s jedním dítětem (případně bezdětných) zvyšovat.

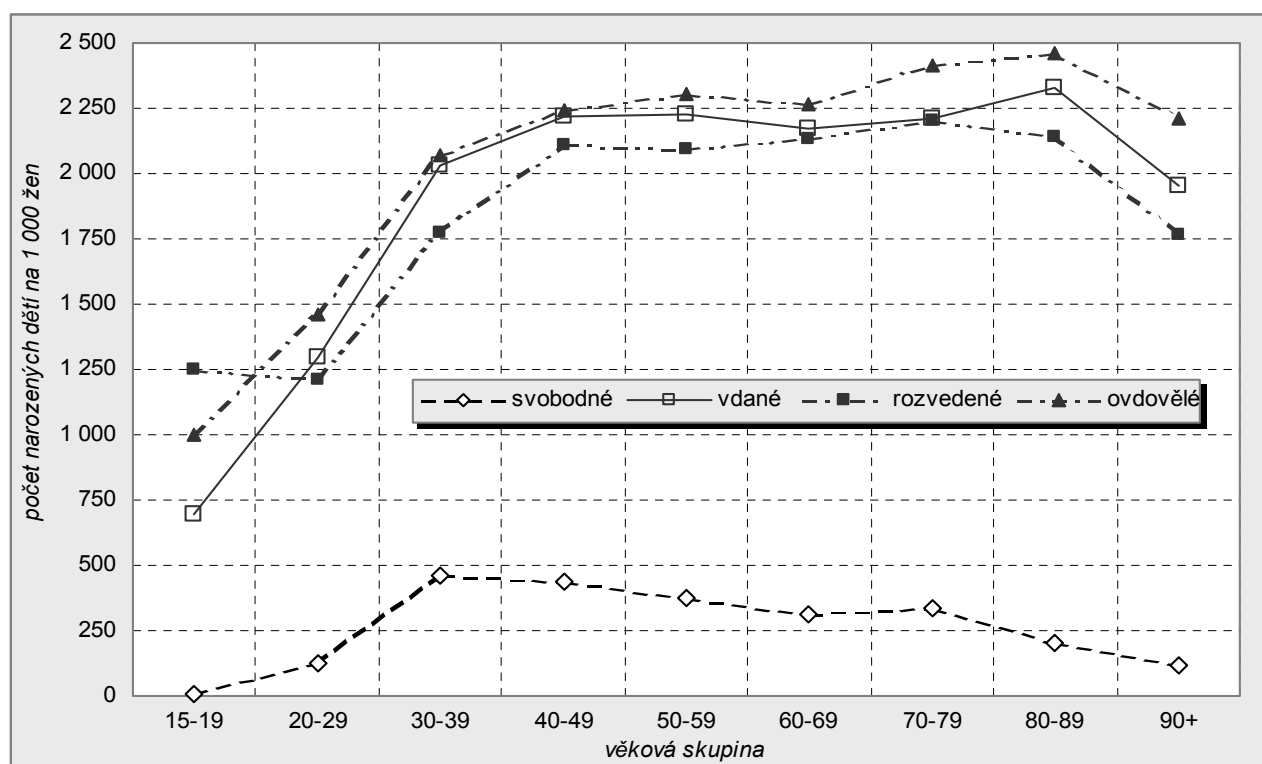
Ve struktuře žen **podle rodinného stavu** byl zjištěn nejvyšší podíl matek dvou dětí u vdaných (54,8 %), mezi rozvedenými ženami byl tento podíl nižší o 9 procentních bodů a u ovdovělých (bez započtení nezjištěného rodinného stavu) o 10,5 procentního bodu. Bezdětné ženy tvořily nejpočetnější skupinu u svobodných (70,2 %). Převaha bezdětných svobodných žen byla zaznamenána nejen v nejmladších věkových kategoriích (předpoklad naplnění mateřství v budoucnosti), ale také u žen, které svůj reprodukční věk již překročily. Pravděpodobnost mateřství i samotná plodnost je u svobodných tedy mnohem nižší než u ostatních žen. Podíl žen s jedním dítětem je mezi všemi kategoriemi rodinného stavu nejvyšší u rozvedených (26,0 %), přičemž vyšší než padesátiprocentní zastoupení mají rozvedené ženy s jedním dítětem ve věkové kategorii do 30 let.

Tab. 3.4.2 Ženy ve věku 15 a více let podle počtu dětí, věku a rodinného stavu

	Ženy ve věku 15 a více let celkem	z toho s počtem dětí					Počet dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4 a více	
Svobodné							
Celkem	43 583	30 603	2 344	468	113	74	118
z toho ve věku: 15 - 24	32 131	23 695	728	122	22	7	43
40 - 49	1 124	616	245	47	12	6	434
80 - 89	282	161	26	4	-	1	203
Vdané							
Celkem	121 945	4 989	21 114	66 784	21 409	5 861	2 038
z toho ve věku: 15 - 24	5 091	1 328	2 697	718	45	6	895
40 - 49	28 107	436	2 738	16 978	6 215	1 482	2 222
80 - 89	669	25	113	274	140	87	2 329
Rozvedené a ovdovělé							
Celkem	51 398	2 094	9 984	22 689	10 079	5 312	2 206
z toho ve věku: 15 - 24	351	63	209	50	6	-	997
40 - 49	6 563	160	1 122	3 462	1 303	408	2 133
80 - 89	6 108	326	958	2 267	1 281	1 014	2 443

Výrazná diferenciacie plodnosti žen v členění podle věku a rodinného stavu je patrná rovněž z hodnot poměrového ukazatele **počet dětí na 1 000 žen** (viz tabulka A7 v příloze). Nejnižší relativní hodnoty jsou zcela logicky charakteristické pro mladé svobodné ženy, které jsou na počátku reprodukčního věku. Vysoká plodnost je především u vdaných či rozvedených žen patrná ve věku 45 – 49 let. Jedná se totiž nejčastěji o matky dětí narozených v sedmdesátých letech, kdy enormně vzrostla porodnost působením řady opatření v politice státu. Vůbec nejvyšší plodnost mezi ženami podle rodinného stavu a věku byla zaznamenána u ovdovělých žen v nejvyšších věkových kategoriích. Pomineme-li 2 sečtené ženy ve věku sto a více let, z nichž každé se narodily 3 děti, byl nejvyšší podíl narozených dětí na 1 000 žen v rozdělení podle pětiletých věkových skupin zjištěn u ovdovělých žen ve věku 80 – 84 let (2 502 dětí). V této skupině jsou ženy, které se nejčastěji stávaly matkami ve čtyřicátých letech minulého století. Údaje charakterizující plodnost žen z hlediska pětiletých věkových skupin a z mnoha dalších hledisek lze získat v samostatné publikaci Plodnost žen vydané v roce 2003.

Graf 4. Počet dětí na 1 000 žen podle rodinného stavu a věku žen

Vývoj plodnosti žen mezi sčítáními v letech 1991 – 2001 je vzhledem k dostupným údajům z minulého sčítání za Pardubický kraj možné charakterizovat u **vdaných žen**. Přestože bylo při sčítání v roce 2001 zjištěno u vdaných žen o 15 310 živě narozených dětí méně než v roce 1991, průměrný počet narozených dětí na 1 000 vdaných žen se v uvedeném období zvýšil z 2 029 na 2 038. Na tomto vývoji se podílely především změny ve struktuře žen podle rodinného stavu spojené s výrazným poklesem podílu vdaných ve prospěch svobodných či rozvedených. Ve struktuře vdaných žen podle počtu narozených dětí se od roku 1991 snížil podíl bezdětných z 5,6 % na 4,1 %. Kleslo i procentní zastoupení žen s jedním dítětem (z 18,4 % na 17,3 %), třemi dětmi (z 17,9 % na 17,6 %) a čtyřmi a více dětmi (z 5,7 % na 4,8 %). Podíl žen se dvěma dětmi od roku 1991 naopak vzrostl z 51,5 % na 54,8 %.

Průměrný počet narozených dětí připadajících na 1 000 vdaných žen se liší také v závislosti na **pořadí a délce trvání manželství**. U poprvé vdaných žen činila hodnota tohoto ukazatele 2 020 (z toho v manželstvích s délkou trvání do 4 let pouze 870), u žen v opětovném manželství byla 2 215 (z toho nejvíce v manželstvích desetiletých a starších: 2 306). Kromě počtu všech narozených dětí vyplňovaly při sčítání vdané, rozvedené či ovdovělé ženy patnáctileté a starší také počet dětí narozených v nynějším nebo posledním manželství. Tyto údaje však nemohly být v důsledku zásahu Úřadu pro ochranu osobních údajů zveřejněny.

Dosud zmiňovaný rodinný stav vyjadřuje právní stav (de iure). Díky údajům ze sčítání lze získat informace rovněž o skutečném soužití partnerů nepodloženém právním svazkem, které je označováno jako **faktické manželství**. K 1. 3. 2001 žilo v Pardubickém kraji ve faktickém manželství 5 033 žen, z toho u 4 622 žen byl zjištěn počet narozených dětí (v úhrnu 8 125). Na 1 000 žen žijících v nesezdaném soužití tedy připadalo 1 758 dětí, což je mnohem nižší hodnota ve srovnání s relativním počtem dětí u vdaných žen (2 038) i u žen úhrnem (1 764). Nižší plodnost ve skupině žen žijících v partnerském svazku je patrná také při porovnání jednotlivých podílů podle počtu narozených dětí. Oproti průměru dosahovaného mezi všemi ženami patnáctiletými a staršími je u žen žijících ve faktickém manželství o 6,4 procentního bodu více žen s jedním dítětem a naopak o 9,6 procentního bodu méně žen se dvěma dětmi. Zastoupení žen bezdětných či se třemi dětmi je jen nepatrně nižší, ženy se čtyřmi a více dětmi převažují oproti průměru o 2,4 procentního bodu.

Tab. 3.4.3 Ženy ve věku 15 a více let podle počtu dětí, věku a nejvyššího ukončeného vzdělání

	Ženy ve věku 15 a více let celkem	z toho s počtem dětí					Počet dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4 a více	
Základní vzdělání, bez vzdělání a nezjištěno							
Celkem	65 709	13 436	6 678	20 596	12 019	6 819	1 949
z toho ve věku: 15 - 24	15 478	10 882	529	207	42	11	95
25 - 29	1 256	201	311	341	107	57	1 531
40 - 44	2 744	158	262	1 141	704	331	2 381
45 - 49	4 690	217	393	2 107	1 312	479	2 374
60 a více	29 597	1 378	3 910	11 776	6 854	4 515	2 450
Střední vzdělání							
Celkem	73 831	6 900	12 685	35 878	12 424	3 182	1 908
z toho ve věku: 15 - 24	7 040	3 456	1 734	483	25	1	488
25 - 29	8 771	1 404	2 868	3 554	388	53	1 375
40 - 44	6 652	183	680	3 887	1 522	310	2 183
45 - 49	7 724	199	783	4 510	1 789	344	2 182
60 a více	17 655	744	3 091	8 814	3 480	1 188	2 105
Úplné střední a vyšší vzdělání							
Celkem	66 075	14 670	11 775	28 214	6 246	1 125	1 480
z toho ve věku: 15 - 24	14 296	10 037	1 348	200	6	1	153
25 - 29	8 818	2 599	2 960	2 362	156	14	1 015
40 - 44	5 535	164	783	3 433	904	187	2 044
45 - 49	5 852	148	740	3 756	958	191	2 063
60 a více	7 298	562	1 698	3 730	938	209	1 809
Vysokoškolské vzdělání							
Celkem	12 195	2 702	2 357	5 391	963	145	1 441
z toho ve věku: 15 - 24	910	722	28	-	-	-	37
25 - 29	2 067	1 178	428	164	11	1	445
40 - 44	1 484	72	268	906	188	32	1 900
45 - 49	1 259	73	199	776	166	25	1 898
60 a více	1 063	131	282	508	105	13	1 609

Téměř polovinu (48,3 %) všech žen žijících ve faktickém manželství tvoří rozvedené ženy, jejichž podíl narůstá především po třicátém roce života a po padesátém roce se začíná snižovat. Druhou nejpočetnější skupinu preferující partnerské soužití představují svobodné ženy (32,2 %), pro něž je typické zastoupení v nejmladších věkových kategoriích. Z celkového počtu 1 619 svobodných žen žijících ve faktickém manželství bylo 78,1 % žen do třiceti let. Naopak mezi ovdovělými ženami, které se na celkovém počtu žen žijících v nesezdaném soužití podílejí 17,2 %, byly tři čtvrtiny ve věku padesát a více let. Ve faktickém manželství žilo k datu sčítání také 79 vdaných žen. Další informace o faktických manželstvích jsou součástí samostatné kapitoly o domácnostech.

Diferenciace **plodnosti žen** je patrná také v závislosti na **nejvyšším ukončeném vzdělání**. Z hodnot ukazatele počtu narozených dětí na 1 000 žen (viz tabulka 3.4.3) vyplývá, že s rostoucím vzděláním plodnost žen v průměru klesá. U vysokoškolaček či žen se středním vzděláním s maturitou (vč. vyššího) připadá v průměru na 1 000 žen o 468 dětí méně než u žen se základním vzděláním (vč. neukončeného či bez vzdělání) a středním vzděláním bez maturity (vč. vyučených). Ženy absolvující vyšší stupně vzdělání dávají častěji přednost budování kariéry a nemají přílišné tendence zakládat velmi početnou rodinu. Stejně jako v krajském průměru, jsou i ve všech skupinách podle nejvyššího ukončeného vzdělání nejvíce zastoupeny ženy se dvěma dětmi, z toho nejvíce mezi absolventkami středních odborných škol bez maturity vč. vyučených bez maturity (48,6 %). Bezdětné ženy tvoří poměrně početnou skupinu u středoškolaček s maturitou a vysokoškolaček (u obou kategorií 22,2 %). Podíl žen s jedním dítětem je ve srovnání s ostatními skupinami nejvyšší u absolventek vysoké školy (19,3 %). Nejvíce je závislost intenzity plodnosti žen na stupni dokončeného vzdělání zřejmá u žen se třemi a více dětmi. Jestliže ve skupině žen se základním vzděláním (vč. neukončeného, bez vzdělání a nezjištěného vzdělání) zaujímaly ženy se třemi a více dětmi podíl 28,7 %, mezi ženami se středním vzděláním bez maturity byl tento podíl o 7,5 procentního bodu nižší, u maturantek o 17,5 procentního bodu nižší a u vysokoškolaček byl nižší o 19,6 procentního bodu.

Tab. 3.4.4 Ženy podle počtu dětí, věkových skupin a náboženského vyznání

	Ženy ve věku 15 a více let celkem	z toho s počtem dětí					Počet dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4 a více	
Věřící							
Celkem	84 493	10 133	11 744	35 813	16 347	7 042	2 035
z toho ve věku: 15 - 19	3 340	2 497	39	8	-	-	22
20 - 24	4 171	2 576	674	188	19	5	326
25 - 29	4 230	1 212	1 157	1 217	223	51	1 159
30 - 34	3 328	325	572	1 632	519	170	1 913
35 - 39	3 619	238	413	1 790	796	305	2 187
40 - 49	10 161	455	981	5 205	2 554	803	2 268
50 - 59	16 945	681	1 915	8 703	4 041	1 311	2 241
60 - 69	17 402	705	2 641	8 650	3 698	1 407	2 193
70 a více	21 284	1 443	3 350	8 415	4 495	2 988	2 318
Bez vyznání							
Celkem	115 305	24 683	19 173	47 166	12 891	3 478	1 562
z toho ve věku: 15 - 19	12 039	9 016	134	7	1	-	16
20 - 24	14 967	9 061	2 516	602	43	8	317
25 - 29	14 818	3 685	4 887	4 685	382	65	1 145
30 - 34	11 485	792	2 540	6 623	1 092	178	1 767
35 - 39	11 114	434	1 760	6 828	1 608	338	1 978
40 - 49	22 447	669	2 789	13 494	4 286	918	2 104
50 - 59	14 903	468	2 088	8 524	2 883	744	2 111
60 - 69	6 371	224	1 177	3 362	1 139	369	2 077
70 a více	7 148	329	1 280	3 040	1 454	858	2 262

Data o **plodnosti žen** zjištěné ze sčítání lze kombinovat rovněž s údaji o **náboženském vyznání**. V celkovém počtu 217 810 žen patnáctiletých a starších sečtených v roce 2001 v Pardubickém kraji bylo 38,8 % věřících, 52,9 % bez vyznání a u 8,3 % žen nebylo náboženské vyznání zjištěno. V průměru připadalo na 1 000 věřících žen o 473 narozených dětí více než u žen bez vyznání a o 292 narozených dětí více než u žen s nezjištěnou vírou. Relativně vyšší plodnost věřících žen oproti ženám bez vyznání byla prokázána ve všech věkových skupinách uvedených v tabulce 3.4.4 a zároveň téměř ve všech skupinách v rozdělení podle jednotlivých církví. Výjimku tvořily některé velmi málo početné kategorie, jako například

Náboženská společnost českých unitářů, Slezská církev evangelická augsburského vyznání, Federace židovských obcí v ČR či Apoštolská církev (letniční hnutí). Naopak u nejpočetněji zastoupené kategorie – Církve římskokatolické – připadalo na 1 000 žen patnáctiletých a starších 2 049 narozených dětí, což je o 487 dětí více než u žen bez vyznání a o 285 dětí více než u úhrnu žen bez ohledu na náboženské vyznání.

Výsledky sčítání umožňují analyzovat **plodnost žen** také ve vztahu k **národnosti**. Nejvyšší počet narozených dětí na 1 000 vdaných žen připadal v roce 2001 podle očekávání na romské ženy (3 559). Velmi vysoké hodnoty tohoto ukazatele byly zaznamenány také u vdaných Maďarek (2 371) i Slovenek (2 276). Naopak nejméně narozených dětí na 1 000 vdaných žen byl charakteristický pro příslušnice ukrajinské (1 578), vietnamské (1 613) a ruské (1 659) národnosti. Přestože je plodnost vdaných žen jiné než české (moravské, slezské) národnosti výrazně diferencovaná, celková úroveň plodnosti za Pardubický kraj (2 038 narozených dětí na 1 000 vdaných žen) tím příliš ovlivněna není. Tato skutečnost je dána naprostou převahou osob české národnosti v populaci kraje.

3.5 Národnost, státní občanství

Jedinečnost sčítání lidu spočívá mimo jiné v tom, že z jeho údajů lze získat informace o **národnostním složení obyvatelstva**. Přihlášení se k určité národnosti bylo dle metodiky sčítání chápáno jako ryze deklaratorní, každý uvedl národnost podle svého vlastního rozhodnutí.

Z hlediska národnostního složení patří Pardubický kraj díky své geografické poloze k územím s převahou osob hlásících se k české národnosti. Podíl osob s českou národností na všech obyvatelích v kraji (96,2 %) převyšuje republikový průměr o 5,8 procentního bodu a je zároveň nejvyšší ze všech krajů v republice. Výrazné rozdíly na území kraje jsou patrné v zastoupení osob hlásících se k moravské národnosti (0,6 % obyvatel), která je po národnosti slovenské (1,2 %) druhá nejpočetnější. Jihovýchodní částí Pardubického kraje totiž prochází historická hranice Moravy a v řadě obcí svitavského okresu se k moravské národnosti hlásilo více než deset procent obyvatel, v celém okrese pak v průměru 2,2 % obyvatel. V menším územním detailu (obvody obcí s rozšířenou působností) byl zaznamenán nejvyšší podíl obyvatel hlásících se k moravské národnosti na Moravskotřebovsku (6,3 %) a Svitavsku (1,2 %).

K dalším relativně početněji zastoupeným národnostem v kraji s více než pěti sty sečtenými osobami se v roce 2001 řadila ukrajinská (0,2 % obyvatel kraje), polská a německá národnost (obě s podílem 0,1 % obyvatel). Největší podíl obyvatel hlásících se k jiné než české, moravské a slezské národnosti žije na území příhraničního okresu Ústí nad Orlicí. Mezi obvody obcí s rozšířenou působností bylo relativně nejvíce osob s jinou než českou, moravskou a slezskou národností sečteno na Králickou (5,5 %), Lanškrounsku (2,9 %) a Českotřebovsku (2,8 %), za ně se s 2,5 % zařadil obvod Pardubice.

Tab. 3.5.1 Vývoj obyvatelstva podle národnosti

	1970		1980		1991		2001	
	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %	celkem	v %
Obyvatelstvo celkem	488 766	100,0	512 573	100,0	508 718	100,0	508 281	100,0
v tom národnost:								
česká ¹⁾	476 933	97,6	498 937	97,3	482 245	94,8	489 142	96,2
moravská ¹⁾	12 667	2,5	3 132	0,6
slezská ¹⁾	130	0,0	37	0,0
slovenská	8 278	1,7	10 095	2,0	8 945	1,8	5 932	1,2
romská ²⁾	1 231	0,2	477	0,1
polská	268	0,1	639	0,1	721	0,1	677	0,1
německá	1 441	0,3	905	0,2	752	0,1	603	0,1
ruská	182	0,0	135	0,0	281	0,1	238	0,0
ukrajinská	312	0,1	354	0,1	317	0,1	993	0,2
řecká ²⁾	67	0,0	55	0,0
maďarská	484	0,1	601	0,1	649	0,1	431	0,1
rumunská ²⁾	46	0,0	56	0,0
vietnamská ²⁾	19	0,0	282	0,1
ostatní	500	0,1	316	0,1	393	0,1	982	0,2
nezjištěno	368	0,1	591	0,1	255	0,1	5 244	1,0

¹⁾ ve sčítáních 1970 a 1980 je moravská a slezská národnost v rámci národnosti české

²⁾ ve sčítáních 1970 a 1980 nebyly romská, řecká, rumunská a vietnamská národnost samostatně zjišťovány

Stejně jako v jiných oblastech, tak i v Pardubickém kraji se od minulého sčítání projevila pokles podílu osob hlásících se k jiné než české národnosti (z 5,2 % na 2,7 %). Pod vlivem náhle změněných společenských podmínek na prahu devadesátých let se mnozí obyvatelé hlásili k jiným národnostem (moravská, slezská). O deset let později se projevila spíše opačná tendence a řada z těchto obyvatel uvedla opět českou národnost. Oproti minulému sčítání se přihlásilo o třetinu méně osob k národnosti slovenské a maďarské, u příslušníků romské národnosti byl zaznamenán dokonce více než šedesátiprocentní relativní úbytek. Zcela opačný trend nastal u národnosti ukrajinské (více než trojnásobný přírůstek obyvatel), osob hlásících se k vietnamské národnosti bylo sečteno dokonce téměř patnáctkrát více než v roce 1991. Vzhledem k tomu, že řada obyvatel (i pod vlivem negativního přístupu ke sčítání lidu) svoji národnostní příslušnost neuvědla, rozrostla se kategorie nezjištěno z 255 osob v roce 1991 na 5 244 o deset let později. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie je možné předpokládat, že národnostní složení obyvatel dozná určitých změn. To je však otázka dlouhodobějšího vývoje, na kterou bude možné odpovědět na základě výsledků budoucích sčítání lidu.

V průměru jsou osoby jiné než české (moravské, slezské) národnosti více zastoupeny ve vyšších věkových kategoriích. Tvoří-li všechny osoby šedesátileté a starší (vč. nezjištěného věku) podíl na obyvatelstvu kraje 18,5 %, pro srovnání mezi obyvateli německé národnosti představují osoby v nejvyšší věkové kategorii podíl 49,1 %, u Řeků je to 47,3 % a u Rumunů 41,1 %. Na opačné straně – s nejnižším zastoupením osob šedesátiletých a starších – stojí Vietnamci (pouze 1 sečtená osoba z 282) a Romové (5,7 %). Výrazně nadprůměrné podíly osob ve věku 15 – 59 let jsou dosahovány u národnosti polské (87,3 %), ukrajinské (83,2 %) i vietnamské (75,5 %). Nejvyšší podíl dětské populace (0 – 14 let) byl zaznamenán u osob hlásících se k národnosti romské (32,9 %, tj. téměř dvojnásobně vyšší podíl než průměr kraje) a vietnamské (23,8 %). Ženy mají nejvyšší převahu mezi osobami polské (80,2 %) a ruské (66,0 %) národnosti, naopak u obyvatel pocházejících z Vietnamu tvořily ženy k datu sčítání pouze 39,4 %.

Vzdělanostní úroveň je v jednotlivých skupinách národností dosti odlišná a do značné míry závislá i na věkové struktuře. Nejméně příznivé složení obyvatel podle vzdělanosti bylo zjištěno u osob romské a rumunské národnosti. Z celkového počtu 320 Romů patnáctiletých a starších bylo 74,7 % bez vzdělání či se základním nebo neukončeným vzděláním, mezi osobami rumunské národnosti činil tento podíl 65,3 %.

Vzhledem k tomu, že více než polovinu obyvatel německé národnosti sečtených na území Pardubického kraje představují nepracující důchodci, tvoří ekonomicky aktivní u Němců nejnižší podíl ze všech národností (36,5 %). Druhý nejnižší podíl u Romů (40,7 %) souvisí s již zmiňovaným vysokým zastoupením dětí a značným podílem ekonomicky neaktivních ve věkové skupině 15 – 59 let.

Národnostní složení obyvatel je možné porovnat také s jejich strukturou podle mateřského jazyka (zjišťován byl **mateřský jazyk**, kterým se sčítanou osobou hovořila v dětství matka). U většiny obyvatel odpovídá národnost, ke které se při sčítání přihlásili, jejich mateřskému jazyku. Jiný než český mateřský jazyk uvedlo celkem 12 398 osob, z toho bylo 56,7 % žen. Největší zastoupení měla slovenština (6 852 osob). Z uvedeného počtu osob s jiným než českým mateřským jazykem se téměř čtvrtina přihlásila k české (moravské, slezské) národnosti. Naopak českým mateřským jazykem hovořilo a zároveň k jiné než české (moravské, slezské) národnosti se přihlásilo 1 625 obyvatel kraje. Největší disproporce mezi národností a mateřským jazykem byla zjištěna u osob hlásících se k romské a německé národnosti. Z 1 117 osob, které uvedly jako svůj mateřský jazyk romštinu, se k romské národnosti přihlásilo pouze 308, k české národnosti 614 a ke slovenské 137.

Z hlediska **státního občanství**, které na rozdíl od národnosti představuje právní svazek fyzické osoby a státu, bylo v kraji sečteno 1 572 cizích státních příslušníků s trvalým a 1 917 s dlouhodobým pobytem, celkem tedy 3 489 osob s jiným než českým státním občanstvím (z toho 3 osoby uvedly dvojí občanství). Dalších 558 obyvatel mělo dvojí státní občanství, z nichž jedno bylo české, a 95 osob bylo bez státního občanství. Mezi osobami s jiným než českým státním občanstvím tvořili příslušníci zemí Evropské unie 4,1 % (z toho převažovalo občanství Německa – 47 osob). Z kandidátských zemí EU bylo 41,6 % osob (nejvíce s občanstvím Slovenské republiky – 907 osob) a z ostatních evropských států 37,2 % osob (nejvíce s občanstvím Ukrajiny – 884 osob). Z jiných kontinentů tvořili nejpočetnější skupinu cizinci z Asie (13,3 % obyvatel s jiným než českým občanstvím), z Ameriky bylo 1,6 % cizích státních příslušníků, z Afriky 0,5 %.

Ženy se na celkovém počtu 3 489 cizinců podílely 54 %. U obou pohlaví měly výraznou převahu osoby ve věku 15 – 59 let: u mužů představovaly 83,8 % a u žen 85,0 %. Procentní zastoupení nezaměstnaných mezi 2 510 ekonomicky aktivními cizinci s trvalým či dlouhodobým pobytem bylo v době sčítání 7,9 % – tedy na úrovni krajského průměru.

Tab. 3.5.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a státního občanství

	Muži			Ženy		
	0 - 14 let	15 - 59 let	60 a více let vč. nezjištěno	0 - 14 let	15 - 59 let	60 a více let vč. nezjištěno
Obyvatelstvo celkem	44 023	166 315	38 597	41 536	162 165	55 645
v tom státní občanství:						
Česká republika	43 801	164 742	38 445	41 309	160 364	55 478
země EU celkem	8	63	20	10	30	13
z toho:						
Francie	2	7	1	1	9	1
Itálie	1	13	2	2	1	3
Německo	2	23	4	3	14	1
Nizozemsko	-	3	2	2	2	-
Rakousko	1	6	2	1	2	4
Řecko	-	3	6	-	-	3
Velká Británie	-	7	2	-	1	-
Švédsko	1	1	1	1	1	1
kandidátské země (bez ČR) celkem	46	491	31	42	782	58
z toho:						
Maďarsko	-	8	1	1	3	1
Litva	-	2	-	-	3	-
Polsko	9	84	6	7	396	16
Slovensko	37	395	24	34	377	40
ostatní evropské státy celkem	62	539	27	63	573	33
z toho:						
Bělorusko	3	16	2	1	44	5
Bosna a Hercegovina	3	12	1	4	11	-
Bulharsko	7	34	6	6	34	1
Chorvatsko	2	12	3	1	10	4
Jugoslávie	3	8	2	2	5	-
Moldavsko	-	8	-	-	9	1
Rumunsko	4	18	2	5	7	2
Rusko	8	33	3	9	45	8
Ukrajina	32	394	6	35	405	12
Amerika celkem	8	23	4	7	12	2
z toho:						
Spojené státy americké	5	15	4	6	9	2
Asie celkem	43	183	2	43	191	1
z toho:						
Vietnam	33	136	-	34	84	-
Afrika celkem	-	17	-	-	1	-
ostatní země celkem	4	28	4	4	13	5
dvojí občanství	49	178	61	55	167	51
z toho:						
ČR a SR	27	118	35	27	116	35
ČR a jiná země	21	60	26	27	50	16
bez státního občanství	2	51	3	3	32	4

3.6 Obyvatelstvo podle místa narození

Informace o dlouhodobých migračních trendech obyvatelstva lze získat vyhodnocením odpovědí na otázku zjišťující **trvalé bydliště matky v době narození sčítané osoby**. Celkem 51,6 % obyvatel Pardubického kraje pochází z obce současného bydliště, v jiné obci příslušného okresu má svůj původ 20,6 % osob a v jiném okrese kraje 6,7 % osob. Rodáci z Pardubického kraje tedy představují 79 % jeho obyvatel. Z jiných krajů České republiky pochází 16,6 % obyvatel a ze zahraničí 2,9 %. U 1,5 % osob zůstalo bydliště matky v době narození nezjištěno.

Procentní zastoupení osob pocházejících z **obce trvalého bydliště** se mezi okresy Pardubického kraje příliš neliší (od 53,2 % v okrese Ústí nad Orlicí po 50,2 % v okrese Pardubice). Výrazné rozdíly však byly zjištěny

mezi obcemi: nejvíce rodáků žije v obci Nedvězí v okrese Svitavy (73,5 %) a v obci Bystřec v okrese Ústí nad Orlicí (71,6 %). Naopak procentně nejméně rodáků bylo sečteno v Anenské Studánce v okrese Ústí nad Orlicí (21,9 %; vliv vysokého podílu osob v ústavu sociální péče) a v Janůvkách v okrese Svitavy (26,8 %). Z měst má nejvíce rodáků Skuteč v okrese Chrudim (58,3 %) a Česká Třebová v okrese Ústí nad Orlicí (57,9 %) a nejméně rodáků Lázně Bohdaneč (36,9 %) a Chvaletice (38,8 %) v okrese Pardubice. V průměru větší zastoupení osob pocházejících z obce trvalého bydliště bylo zjištěno u menších obcí s vyšším podílem staršího obyvatelstva, menší podíl rodáků je typický pro obce, kde probíhala rozsáhlejší bytová výstavba, která podpořila přistěhování obyvatel z jiných obcí. Mezi obvody obcí s rozšířenou působností (ORP) byl nejvyšší podíl osob pocházejících z obce současného trvalého pobytu na Hlinecku (58,9 %), Českořebovsku (56,6 %) a Litomyšlsku (55,8 %). Procentně nejméně rodáků z obce současného bydliště žije na Přeloučsku (45,7 %), Svitavsku (49,3 %) a Moravskotřebovsku (49,3 %).

Podíly rodáků se liší rovněž v závislosti na pohlaví (55,4 % u mužů oproti 48,0 % u žen) a na věku (82,5 % u dětí do 14 let oproti 31,3 % u osob šedesátiletých a starších). Jestliže vyšší podíl rodáků z obce trvalého pobytu byl zaznamenán v mužské populaci, u žen se naopak projevilo vyšší procentní zastoupení těch, které změnilý svůj trvalý pobyt mezi obcemi **stejněho okresu v kraji** (22,5 % oproti 18,7 % u mužů). Nejvíce obyvatel, kteří se přestěhovali **za hranice okresu** (v rámci kraje), pocházelo z okresu Chrudim (36,8 %), nejméně z okresu Pardubice (18,2 %). Mezi osobami pocházejícími **z jiných krajů** České republiky byli nejvíce zastoupeni rodáci z Královéhradeckého kraje (20,8 %), Středočeského kraje (13,4 %) a z kraje Vysočina (13,0 %).

V **zahraničí** se narodilo 14 688 současných obyvatel kraje, z toho bylo 56,5 % žen. Osoby pocházející z ciziny jsou mnohem více zastoupeny ve vyšších věkových skupinách, 63,6 % z nich bylo ve věku 45 a více let. S klesajícím věkem se podíl rodáků ze zahraničí snižuje. Nejčastěji se jedná o osoby pocházející ze Slovenska (67,8 %), následují ostatní evropské státy (27,4 %) a Asie (3,1 %).

Porovnáme-li místo **bydliště jeden rok před sčítáním** s bydlištěm k datu sčítání, dostáváme pohled na migraci obyvatel v relativně krátkodobém časovém horizontu. Rok před sčítáním žilo v jiné obci než v době sčítání celkem 9 588 obyvatel kraje, z toho 4 875 osob žilo v jiné obci téhož okresu, 1 179 v jiném okrese Pardubického kraje, 2 731 v jiném kraji (nejvíce v Královéhradeckém, Jihomoravském, v Praze a Středočeském) a 803 osob se v průběhu jednoho roku před sčítáním přistěhovalo ze zahraničí.

3.7 Náboženské vyznání obyvatelstva

Vzhledem k tomu, že otázka náboženského vyznání byla zjišťována v roce 1991 poprvé od roku 1950, nelze výsledky zjištěné v roce 2001 porovnávat v dlouhodobém časovém horizontu. I v relativně kratším časovém údobí deseti let lze však sledovat výrazný posun v religiozitě populace. Počátkem 90. let se řada obyvatel hlásila k církvi, což souviselo s probíhajícími společenskými změnami. Po deseti letech života v demokratické společnosti mnozí svůj vztah k víře přehodnotili. Podíl věřících obyvatel kraje poklesl ze 44,9 % zjištěných v roce 1991 na 32,0 % a dostal se mírně pod republikový průměr (32,1 %). Procentní zastoupení osob, které při sčítání uvedly, že jsou bez náboženského vyznání, vzrostl ze 41,7 % na 58,9 %. Stejně jako u otázky na národnost, byla i u náboženského vyznání ponechána odpověď zcela na uvážení sčítaných osob. Řada z nich tak využila možnost na otázku víry neodpovědět vůbec, jejich procentní podíl na všech obyvatelích kraje poklesl od roku 1991 z 13,4 % na 9,1 %.

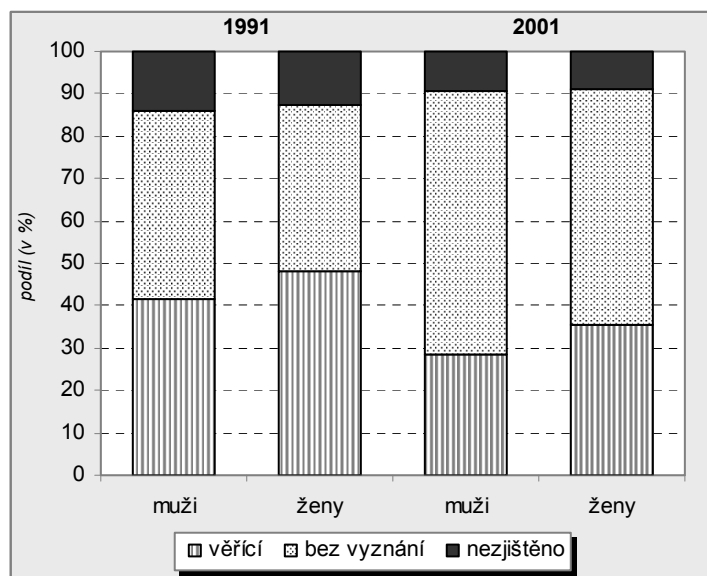
Tab. 3.7.1 Obyvatelstvo podle pohlaví a náboženského vyznání

	1991			2001		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo celkem	508 718	248 157	260 561	508 281	248 935	259 346
v tom:						
věřící	228 354	103 540	124 814	162 695	70 697	91 998
z toho:						
Církev bratrská	105	48	57	659	300	359
Církev československá husitská	9 285	3 776	5 509	5 353	2 055	3 298
Církev římskokatolická	198 323	90 418	107 905	133 779	58 013	75 766
Českobratrská církev evangelická	17 993	8 126	9 867	12 082	5 240	6 842
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	378	168	210	688	279	409
bez vyznání	212 284	109 874	102 410	299 199	154 574	144 625
nezjištěno	68 080	34 743	33 337	46 387	23 664	22 723

Tradičně největší zastoupení mezi věřícími měla Církev římskokatolická (82,2 % z počtu věřících), následuje Českobratrská církev evangelická (7,4 %) a Církev československá husitská (3,3 %). Právě u těchto

nejpočetněji zastoupených křesťanských církví se v letech 1991 – 2001 projevila největší úbytek věřících. Téměř o třetinu méně věřících zaznamenala Církev římskokatolická i Českobratrská evangelická, 42 % věřících ubylo podle výsledků sčítání Církevi československé husitské. Posíleny byly naopak církve ostatní, ke kterým se v úhrnu přihlásilo 4,2 krát více osob než při minulém sčítání. Větší nárůst počtu věřících se projevila například u Církve bratrské (5. místo v počtu věřících mezi církvemi v kraji) či Náboženské společnosti Svědků Jehovových (4. místo). Ze světových náboženství byl početně nejvíce zastoupen buddhismus (240 věřících).

Graf 5. Obyvatelstvo podle pohlaví a náboženského vyznání

K náboženskému vyznání se častěji hlásí ženy. Podíl věřících v ženské populaci v roce 2001 dosáhl 35,5 % (o 12,4 procentního bodu méně než před deseti lety) oproti 28,4 % u mužů (o 13,3 procentního bodu méně). V souvislosti s tím, že s rostoucím věkem roste i religiozita obyvatel a že se ženy dožívají vyššího věku než muži, je procentní zastoupení žen mezi věřícími oproti mužům vyšší (56,5 % z celkového počtu 162 695 věřících v kraji). Porovnáním podílu věřících v pětiletých věkových skupinách obyvatel lze zjistit, že v nejmladších věkových kategoriích do 30 let se procentní zastoupení osob hlásících se k víře pohybuje v rozmezí pouze 18 – 20 %, zatímco u obyvatel ve věkové skupině 55 – 59 let je to již 51,3 % a u obyvatel nad 60 let v průměru 65,9 %.

Religiozita obyvatel se liší také v závislosti na stupni dosaženého vzdělání. Jestliže ve skupině osob se základním vzděláním (vč. neukončeného) a bez vzdělání bylo 45,3 % věřících, mezi středoškoláky s maturitou se k víře přihlásilo 28,7 % osob a ve skupině vysokoškoláků činil tento podíl 27,5 %. Zastoupení osob hlásících se k náboženskému vyznání je rozdílné rovněž v závislosti na národnosti. Tradičně vyšší procento věřících než u osob české národnosti (31,7 %) bylo zjištěno u příslušníků moravské národnosti (39,0 %) i Slováků (56,3 %). Nejvyšší podíl věřících byl však zjištěn u obyvatel polské národnosti (71 věřících ze 100 sečtených osob) a u Němců (69 ze 100).

Procento věřících obyvatel v Pardubickém kraji je nejbližší republikovému průměru ze všech krajů, uvnitř území kraje se však lze setkat s výraznými rozdíly v religiozitě obyvatel. Nejvyšší podíl věřících – 39,2 % – žije v okrese Svitavy (zejména v západní části okresu na Litomyšlsku a Poličsku). Podíl věřících výrazněji převyšuje krajský i republikový průměr rovněž na území chrudimského okresu (37,5 % věřících), kde je nejvíce obyvatel hlásících se k náboženskému vyznání koncentrováno v jižní části území (Hlinecko a okolí Skutče). Naproti tomu v pardubickém okrese, kde více než polovina obyvatel žije v krajském městě, bylo při sčítání v roce 2001 pouze 23,1 % věřících. Rozdílný stupeň religiozity z územního hlediska je dán především historickým vývojem a strukturou sídel na daném území, věkovou strukturou obyvatel, roli zde hraje i odlišný životní styl nebo vztahy k tradicím.

Tab. 3.7.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, náboženského vyznání a velikostních skupin obcí

	Obyvatelstvo celkem			Muži			Ženy		
	věřící	bez vyznání	nezjištěno	věřící	bez vyznání	nezjištěno	věřící	bez vyznání	nezjištěno
Kraj celkem	162 695	299 199	46 387	70 697	154 574	23 664	91 998	144 625	22 723
v tom obce s počtem obyvatel:									
do 199	6 675	7 979	1 137	2 949	4 282	601	3 726	3 697	536
200 - 499	23 474	26 019	5 286	10 749	13 729	2 784	12 725	12 290	2 502
500 - 999	24 434	34 929	6 664	11 057	18 580	3 455	13 377	16 349	3 209
1 000 - 4 999	35 985	55 220	10 097	15 848	28 839	5 282	20 137	26 381	4 815
5 000 - 19 999	46 509	94 021	15 286	19 668	48 283	7 667	26 841	45 738	7 619
20 000 - 49 999	6 195	15 977	1 726	2 530	8 211	861	3 665	7 766	865
50 000 a více	19 423	65 054	6 191	7 896	32 650	3 014	11 527	32 404	3 177

Obecně platí, že ve městech je v průměru vyšší podíl osob bez vyznání oproti ostatním obcím. Podíl obyvatel hlásících se k víře vypočtený v rámci jednotlivých velikostních skupin obcí se tedy s rostoucí velikostí obcí snižuje. Jestliže v nejmenších obcích do 500 obyvatel bylo při posledním sčítání 42,7 % věřících, v obcích od 500 do 4 999 obyvatel bylo 36,1 % věřících a v obcích od 5 000 – 19 999 obyvatel činil tento podíl 29,8 %. Ještě nižší procentní zastoupení osob hlásících se k víře byl zjištěn v kategorii s 20 000 – 49 999 obyvateli – 25,9 % (město Chrudim) a s 50 000 a více obyvateli – 21,4 % (město Pardubice). Vysoké podíly věřících obyvatel v nejmenších obcích souvisí především s věkovou strukturou, ve které převažují osoby šedesátileté a starší, pro které je vyšší religiozita oproti mladším osobám typická. Ve velkých městech se projevuje vliv odlišného životního stylu a volnější vztahy k tradicím.

3.8 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Z výsledků sčítání lidu lze získat pohled na vývoj vzdělanostní úrovně obyvatel v podrobné územní struktuře a také posuzovat úroveň vzdělání z různých hledisek. Úroveň vzdělanosti se při sčítání již dlouhodobě zjišťuje jako nejvyšší dokončený stupeň vzdělání u obyvatelstva ve věku 15 a více let. V roce 2001 odpovídalo členění nejvyššího ukončeného vzdělání Mezinárodní normě pro klasifikaci vzdělávání (ISCED).

Dlouhodobý trend vývoje podílu obyvatel s jednotlivými stupni vzdělání naznačuje neustále se zlepšující úroveň vzdělanosti obyvatel Pardubického kraje. Ještě v roce 1970 představovaly osoby s vyšším než základním vzděláním pouze necelou polovinu obyvatel patnáctiletých a starších, v průběhu třicetiletého vývoje se jejich podíl zvýšil na 75,9 %. V posledním desetiletí byly nejvíce posíleny skupiny obyvatel s nejvyšším stupněm vzdělání.

Od sčítání v roce 1991 byl mezi všemi kategoriemi vzdělání zaznamenán nejvyšší relativní (téměř čtyřicetiprocentní) přírůstek ve skupině osob s vysokoškolským diplomem. Podíl **vysokoškoláků** na všech obyvatelích patnáctiletých a starších v kraji v uplynulém desetiletí vzrostl z 5,4 % na 7,0 %, přesto stále zaostává za republikovým průměrem (8,9 %). Z celkového počtu 29 662 vysokoškolsky vzdělaných obyvatel kraje bylo 1 980 absolventů bakalářského studia, vědeckou přípravou (CSc., DrSc., PhD. aj.) prošlo 768 osob, z toho 657 mužů. Výrazný nárůst se projevil rovněž v kategorii obyvatel se **středním vzděláním s maturitou vč. nástavbového a vyššího**. Od posledního sčítání bylo v této skupině sečteno o třetinu více osob, což představuje po vysokoškolácích druhý nejvyšší relativní přírůstek. Procentní podíl na obyvatelích patnáctiletých a starších vzrostl z 22,3 % na 28,1 % (nejvýraznější zvýšení ve srovnání s ostatními skupinami). Součástí kategorie obyvatel se středním vzděláním s maturitou jsou také učni s maturitou, kterých bylo v Pardubickém kraji v roce 2001 sečteno 5 626.

Ještě do sčítání v roce 1980 měly početně největší převahu osoby se základním vzděláním (vč. neukončeného), od roku 1991 se na první místo již zařadili **vyučení bez maturity a osoby se středním odborným vzděláním bez maturity**. Jejich podíl na obyvatelích patnáctiletých a starších se od minulého sčítání zvýšil z 37,9 % na 40,8 %. Před deseti lety měli vyučení v uvedené kategorii ještě výraznou převahu (84,6 %), při posledním sčítání se jejich procentní zastoupení téměř vyrovnalo s osobami se středním odborným vzděláním bez maturity. Na tomto vývoji se podílel rozvoj odborného bezmaturitního školství, ale i skutečnost, že část absolventů SOU se při sčítání zařadila do kategorie středního odborného vzdělání a ne vyučených. Z tohoto důvodu jsou často obě kategorie spojovány a analyzovány společně.

Na poklesu procentního zastoupení osob se **základním vzděláním (vč. neukončeného)** od minulého sčítání z 33,0 % na 22,7 % na obyvatelstvu patnáctiletém a starším se z velké části podílel růst počtu absolventů vyšších stupňů vzdělání. Působí zde ale i přirozená obměna obyvatelstva spojená s vymíráním nejstarších obyvatel kraje, pro něž je typická nižší úroveň vzdělanosti. Vliv mělo i to, že v roce 1991 byl vyšší podíl mladých ve věku 15 – 19 let, kteří dosud měli pouze základní vzdělání a školu absolvovali až v letech 1992 – 1995. Zcela **bez vzdělání** zůstalo 1 673 obyvatel kraje (o 280 osob více než v roce 1991).

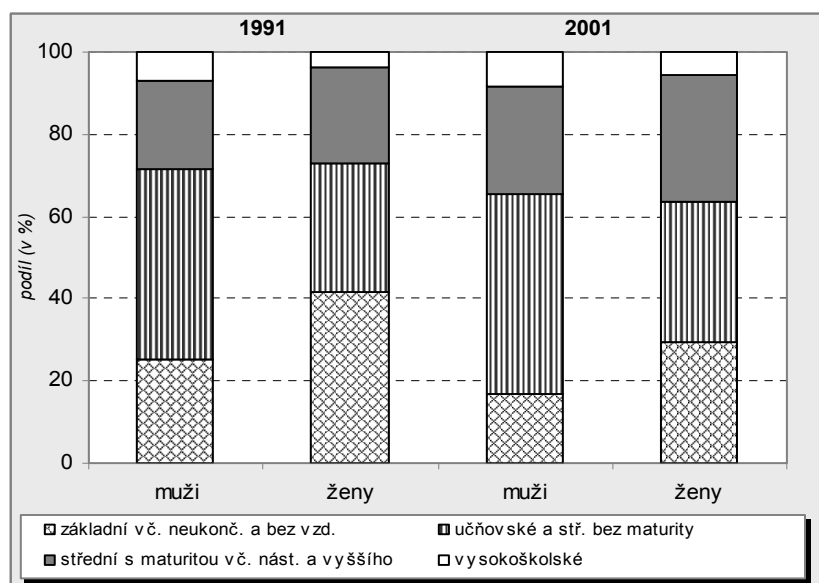
Tab. 3.8.1 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání

	1991				2001			
	muži		ženy		muži		ženy	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	191 970	100,0	207 185	100,0	204 912	100,0	217 810	100,0
z toho se vzděláním:								
základním vč. neukončeného	47 359	24,7	84 493	40,8	33 353	16,3	62 784	28,8
učňovským a stř. bez maturity	87 650	45,7	63 671	30,7	98 531	48,1	73 831	33,9
středním s maturitou vč. vyššího	40 811	21,3	48 037	23,2	52 573	25,7	66 075	30,3
vysokoškolským	13 624	7,1	7 736	3,7	17 467	8,5	12 195	5,6

Značné rozdíly ve **struktuře vzdělanosti** se projevují **v závislosti na pohlaví a věku**. Dlouhodobě vyššího stupně vzdělání dosahují muži. Jestliže vyšší než základní vzdělání mělo při sčítání v roce 2001 celkem 82,3 % mužů, mezi ženami byl tento podíl výrazně nižší – 69,8 %. Při neustále se zlepšující úrovni vzdělání u obou pohlaví lze sledovat také trvalé snižování rozdílů ve vzdělanosti mezi muži a ženami.

V roce 1991 bylo procentní zastoupení osob se základním vč. neukončeného vzdělání o 16,1 procentního bodu vyšší u žen oproti mužům, při posledním sčítání byl tento rozdíl 12,5 procentního bodu. Na 100 žen se základním vzděláním vč. neukončeného připadalo 53 mužů, což je nejvyšší převaha žen mezi všemi kategoriemi vzdělání. Převaha žen je patrná také ve skupině osob se středním vzděláním s maturitou vč. vyššího. Před deseti lety činil rozdíl procentního zastoupení maturantek mezi ženami patnáctiletými a staršími oproti maturantům mezi muži ve stejné věkové kategorii 1,9 procentního bodu, po deseti letech se tento rozdíl zvýšil na 4,7 procentního bodu (ve prospěch žen). Projevilo se zde rozdílné tempo růstu v počtu osob s tímto stupněm vzdělání mezi oběma pohlavími – žen s maturitou přibývalo od posledního sčítání 37,6 %, mužů 28,8 %.

Graf 6. Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání (ze zjištěných hodnot)

V kategorii vyučených a absolventů středních odborných škol, ve které jsou dlouhodobě více zastoupeni muži, je v období 1991 – 2001 patrný rovnoměrný přírůstek v počtu mužů i žen. Rozdíl v procentním zastoupení oborů bez maturity v mužské a ženské populaci činil 14,9 procentního bodu v roce 1991 a 14,2 procentního bodu o deset let později (v obou případech ve prospěch mužů). Přestože se od minulého sčítání zvýšil počet žen – vysokoškoláček o 57,6 % a mužů – vysokoškoláků pouze o 28,2 %, mezi osobami s vysokoškolským diplomem mají muži neustále značnou převahu. Rychlejší tempo růstu v kategorii

vysokoškolsky vzdělaných žen značně přispívá ke stírání rozdílů ve vzdělanostní úrovni mezi oběma pohlavími. Jestliže v roce 1991 připadalo na 100 absolventů vysoké školy 57 absolventek, o deset let později se ke každé stovce vysokoškoláků již mohlo přiřadit 70 vysokoškoláček. Rozdíl v zastoupení žen s vysokoškolským diplomem v ženské populaci patnáctiletých a starších se oproti mužům snížil v uvedeném období z 3,4 na 2,9 procentního bodu. Sbližování podílu vysokoškolsky vzdělaných mezi oběma pohlavími je však zčásti zpomalováno vlivem vyšší střední délky života u žen.

Tab. 3.8.2 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle věku a nejvyššího ukončeného vzdělání

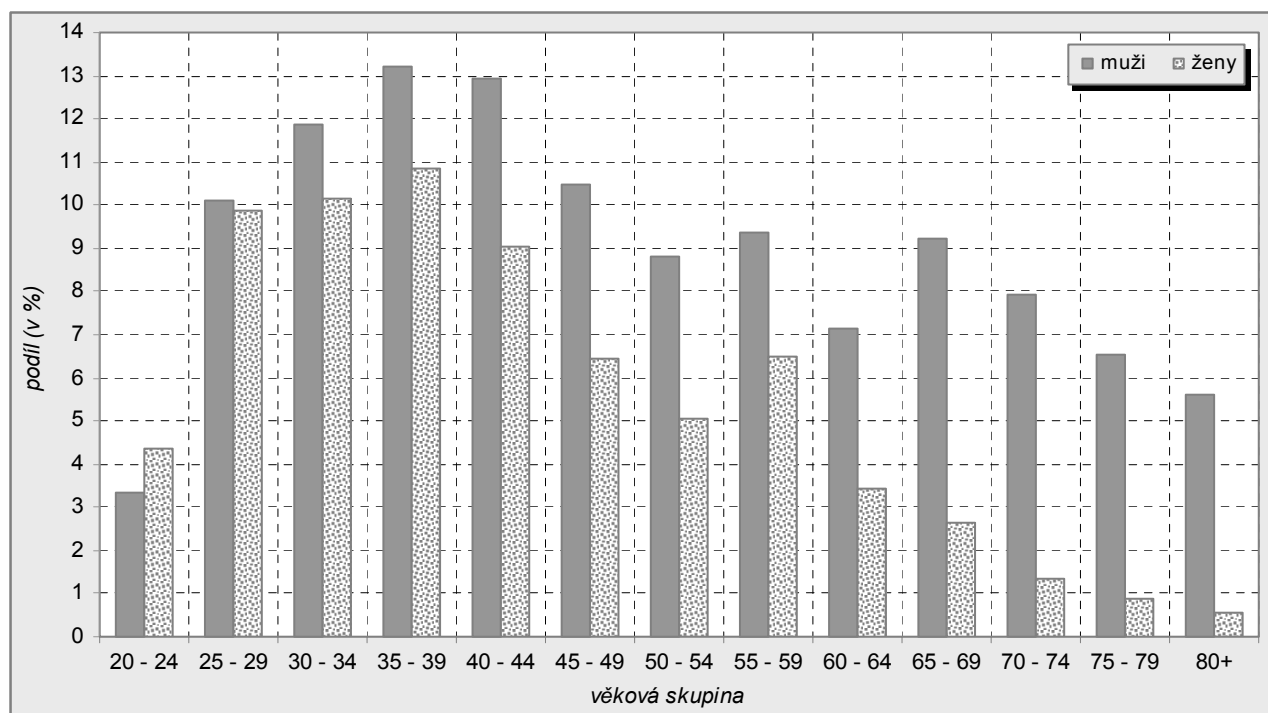
	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	z toho ve věkové skupině					
		15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65 a více
Celkem	422 722	77 479	76 441	66 186	78 289	53 212	71 045
z toho se vzděláním (v %):							
základním vč. neukončeného	22,7	39,6	5,2	9,1	15,6	24,5	42,4
učňovským a stř. bez maturity	40,8	24,2	46,8	46,2	48,8	42,1	37,5
středním s maturitou vč. vyššího	28,1	32,7	36,0	31,7	26,7	25,7	14,4
vysokoškolským	7,0	2,1	10,4	11,5	7,7	6,7	4,0

Vzdělanostní struktura obyvatel se do značné míry liší také v závislosti na věku. Obecně platí, že s rostoucím věkem se zvyšuje procento osob s nižším stupněm vzdělání. Pomineme-li vysoký podíl osob se základním vzděláním v nejmladší věkové skupině 15 – 19 let (81,1 %), který je dán dosud nedokončeným studiem v učňovském zařízení či na střední škole, je nejvíce osob se základním vzděláním vč. neukončeného zastoupeno ve věkové kategorii pětadesátiletých a starších (42,4 %, z toho

u osmdesátiletých a starších dokonce 53,4 %). Výše popisované rozdíly ve vzdělanostní úrovni mezi muži a ženami se projevují nejvíce právě v nejvyšších věkových skupinách. Mezi ženami ve věku 65 a více let bylo v roce 2001 celkem 55,1 % těch, které základní školu neukončily, případně po jejím ukončení již dále se zvyšováním svého vzdělání nepokračovaly (u osmdesátiletých a starších to bylo 63,7 %). Naproti tomu u mužů ve věku 65 a více let činil tento podíl jen 22,9 % (u osmdesátiletých a starších 30,8 %). Od 55 let věku lze sledovat u obou pohlaví rovněž klesající procentní zastoupení osob vyučených vč. absolventů středních odborných škol bez maturity. U čtyřicetiletých a starších mají v poslední zmiňované kategorii vzdělání převahu vyučení nad absolventy středních škol bez maturity.

Značné rozdíly ve struktuře vzdělání podle věku jsou patrné také ve skupině osob se středním vzděláním s maturitou vč. vyššího. Jestliže u osob ve věku 20 – 24 let dosahuje podíl maturantů oproti ostatním věkovým skupinám maxima (52,7 % u obyvatelstva celkem; 45,0 % u mužů a 60,8 % u žen), s rostoucím věkem se tento podíl snižuje a u osob ve věku 65 a více let klesá na 14,4 % (u mužů na 21,0 % a u žen na 10,1 %). Navíc se tedy v této nejstarší věkové skupině projevuje převaha maturantů v mužské populaci oproti ženské. Vyšší podíl vysokoškoláků ve věkové skupině 35 – 39 let (12,1 %) oproti skupině 25 – 29 let (10,0 %) i 30 – 34 let (11,0 %) souvisí s tím, že řada osob získává vysokoškolský diplom až studiem při zaměstnání. Od čtyřicátého roku života se již u mužů i žen projevuje pokles procentního zastoupení vysokoškoláků ve prospěch nižších stupňů vzdělání. Mezi nejstaršími obyvateli kraje nad 80 let věku bylo sečteno 253 vysokoškoláků, z toho 207 mužů.

Graf 7. Podíl obyvatel s ukončeným vysokoškolským vzděláním podle pohlaví a věku

Z hlediska **oborů vzdělání**, které byly při sčítání rovněž zjišťovány, představovali 59,6 % všech obyvatel se **středním odborným vzděláním bez maturity** (bez vyučených) absolventi technických oborů. Mezi muži dosáhl tento podíl 76,1 %, u žen byl výrazně nižší – 39,7 %. Zemědělským zaměřením studia bez maturity prošlo 10,1 % osob, opět s větší převahou u mužů (12,3 %) oproti ženám (7,4 %). V ekonomických oborech získalo vzdělání 6,3 % absolventů středních škol bez maturity, zde s mnohem vyšším zastoupením u žen (12,9 %) než u mužů (0,8 %). V ostatních společenských vědách a dalších oborech ukončilo své vzdělání 24,1 % absolventů středních škol bez maturity.

Ve skupině osob s úplným **středním odborným vzděláním zakončeným maturitou** mělo technické zaměření 45,0 % absolventů, ekonomické zaměření 21,9 % absolventů, v oboru zemědělství maturovalo 10,5 % osob, ve zdravotnictví 8,9 % a v pedagogice 4,7 %. Ženy měly naprostou převahu ve zdravotnickém, pedagogickém a ekonomickém zaměření maturitního studia. V roce 2001 připadalo na 100 osob se středním odborným vzděláním s maturitou 24 osob se středním všeobecným vzděláním (gymnázia). Mezi osobami, které v době sčítání uvedly jako nejvyšší dokončený stupeň vzdělání střední všeobecnou školu s maturitou, tvořily ženy 63,5 %. Část absolventů všeobecných oborů si v té době doplňovala svoji odbornost studiem na vysoké škole.

Mezi **vysokoškoláky** (bez vědecké přípravy) získalo vzdělání v oblasti techniky 30,6 % osob, v oborech zdravotnictví a lékařství 8,3 %, v přírodních vědách 7,4 % a v zemědělství 7,3 %. Ze společenských věd a nauk (42,2 % vysokoškoláků) byli nejvíce zastoupeni absolventi pedagogických oborů (21,6 % vysokoškoláků) a ekonomie (12,4 %). Ženy tradičně nejvíce převažovaly v pedagogice a zdravotnictví. V ekonomii měli na rozdíl od středního odborného vzdělání větší převahu muži.

Rozdílná struktura obyvatel podle vzdělanosti se projevuje také z **územního hlediska**. Ve srovnání s republikovým průměrem byl v Pardubickém kraji zjištěn nižší podíl osob bez vzdělání, se základním vzděláním vč. neukončeného, se středním vzděláním s maturitou (vč. nástavbového a vyššího) i s vysokoškolským vzděláním. Nad průměrem ČR a dokonce nejvyšší mezi všemi kraji byl pouze podíl osob patnáctiletých a starších se středním odborným vzděláním bez maturity vč. vyučených bez maturity. Uvnitř kraje je ve struktuře obyvatel podle nejvyššího ukončeného vzdělání patrná značná diferenciacce. Jestliže v okrese Pardubice činil v roce 2001 podíl vysokoškoláků 9,2 % a středoškoláků s maturitou (vč. nástavbového a vyššího odborného studia) 30,6 %, v okrese Svitavy představovaly uvedené podíly 5,8 % a 25,4 %.

Výrazné rozdíly v úrovni vzdělanosti se projevují rovněž **mezi jednotlivými obvody obcí s rozšířenou působností** (ORP). Nejvyšší podíl osob se základním vzděláním (včetně neukončeného) na obyvatelstvu patnáctiletém a starším byl v roce 2001 v obvodu ORP Králíky (33,8 %), Moravská Třebová (27,6 %) a Lanškroun (27,0 %). Pouze ve třech obvodech se uvedený podíl pohyboval pod krajským průměrem (22,7 %), a to na Pardubicku (18,2 %), Vysokomyšsku (20,0 %) a Ústeckoorlicku (21,7 %). Podíl osob se středním odborným vzděláním bez maturity (vč. vyučených bez maturity) nejvíce přesáhl krajský průměr (40,8 %) v obvodu Hlinsko (45,4 %), Holice (45,1 %) a Přelouč (44,5 %). Více než třicetiprocentní zastoupení mezi obyvateli patnáctiletými a staršími měly osoby s úplným středním vzděláním s maturitou (vč. vyššího) v obvodu Pardubice (32,4 %), Česká Třebová (31,4 %) a Ústí nad Orlicí (30,9 %). S podílem 10,6 % vysokoškolsky vzdělaných obyvatel se nad krajský průměr (7,0 %) i nad republikovou úroveň (8,9 %) jako jediný dostal obvod ORP Pardubice. Nad hranicí kraje byl dále podíl vysokoškoláků na Ústeckoorlicku (7,4 %). Na druhé straně relativně nejméně absolventů vysokých škol žije na Králicku (3,9 %) a Hlinecku (4,3 %).

Tab. 3.8.3 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání a velikostních skupin obcí

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	Podíl obyvatel podle dosaženého vzdělání (v %)					
		základní a neukončené	učňovské a střední bez maturity	střední s maturitou vč. vyššího	vysokoškolské	nezjištěné	bez vzdělání
Kraj celkem	422 722	22,7	40,8	28,1	7,0	1,0	0,4
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	13 237	30,1	46,2	18,7	3,2	1,2	0,6
200 - 499	45 364	28,1	46,1	21,2	3,4	0,8	0,4
500 - 999	54 210	26,5	45,3	23,0	4,0	0,9	0,3
1 000 - 4 999	83 285	25,0	43,0	25,1	5,1	1,0	0,8
5 000 - 19 999	129 449	21,4	39,2	30,8	7,6	0,8	0,3
20 000 - 49 999	19 725	18,4	36,0	33,4	10,7	1,3	0,2
50 000 a více	77 452	16,7	35,1	34,6	12,2	1,3	0,2

Lidé s vyšší úrovní vzdělanosti se koncentrují především do měst, která jim nabízí nejen lepší přístup ke studiu, ale i větší potenciál odpovídajících pracovních míst. V tomto ohledu má v kraji specifické postavení okres Pardubice, a to díky krajskému městu, ve kterém se podíl středoškoláků s maturitou i vysokoškoláků pohybuje výrazně nad krajským průměrem. Samotné město Pardubice tvořící velikostní skupinu obcí s 50 000 a více obyvateli v kraji (viz tabulka 3.8.3) má ve srovnání s ostatními velikostními skupinami rovněž nejnižší podíl osob se základním (vč. neukončeného) a středním odborným vzděláním bez maturity (vč. učňovského). Také ve velikostní skupině obcí s 20 000 – 49 999 obyvateli tvořené jediným městem – Chrudim – je patrná mnohem vyšší úroveň vzdělanosti než v menších obcích. Z již zmiňované tabulky je tedy zřejmá jednoznačná závislost stupně dosaženého vzdělání na velikosti obce. Nejvyšší podíly osob s nižším stupněm vzdělání u malých obcí souvisí nejen s často nízkou možností uplatnění v kvalifikačně náročných oborech, svoji roli zde hraje i nepříznivá věková struktura obyvatel v těchto obcích, ve které převažují starší osoby s typicky nižší mírou vzdělanosti.

4. Ekonomická aktivita obyvatelstva

Údaj o počtu ekonomicky aktivních osob není plně srovnatelný na předchozí cenzy. Ve sčítání 1991 byly do počtu ekonomicky aktivních zahrnovány i ženy na tzv. další mateřské dovolené (do 3 let věku dítěte) a osoby pobírající mateřský příspěvek, pokud trval jejich pracovní poměr. V roce 2001 sem byly započítány jen ženy na mateřské dovolené v trvání 28, respektive 37 týdnů, ostatní jsou zahrnuty do ekonomicky neaktivních.

Nově bylo v SLDB 2001 použito označení postavení v zaměstnání místo do roku 1991 užívaného označení společenská či socioprofesionální skupina. V zařazení podle postavení v zaměstnání došlo k přesunům i u osob samostatně výdělečně činných. I v roce 1991 byla kategorie „samostatně činní“, ale nepatřili sem soukromí rolníci ani osoby svobodného povolání (ti byli uváděni v samostatných skupinách), do této kategorie se zařazují až nyní, kdy sem patří všechny osoby samostatně výdělečně činné, takže tato kategorie početně narostla. Srovnání v této oblasti v časové řadě je velmi problematické. Plná srovnatelnost není ani u zařazování do jednotlivých odvětví. V roce 1991 byli vojáci základní služby zařazení podle posledního vykonávaného zaměstnání a v SLDB 2001 v souladu s metodikou Mezinárodní organizace práce ILO uvedli zaměstnání voják základní (náhradní, civilní) služby a byli zahrnuti do odvětví obrany (veřejné správy či sociálního zabezpečení v případě náhradní nebo civilní služby).

Velmi významným aspektem je u ekonomické aktivity započtení cizinců s dlouhodobým pobytem. Nově oproti sčítání 1991 byla zařazena i otázka na druhé případně další zaměstnání, jejímž vyhodnocením lze postihnout další rozměr socioekonomického chování obyvatel.

Výše uvedené metodické změny vedly k tomu, že jsou v tabulce s dlouhodobým vývojem základních ukazatelů A1 z této kapitoly uvedeny pouze 2 ukazatele. Údaje o počtu ekonomicky aktivních obyvatel kraje jsou v letech 1961 – 1991 srovnatelné, protože nedošlo k metodickým změnám. Určitým způsobem mohlo celkový údaj ovlivnit pouze prodloužení délky mateřské dovolené v roce 1970, což vedlo ke snížení počtu ekonomicky neaktivních žen z důvodu péče o dítě a tyto ženy při sčítání v roce 1980 ve větším rozsahu posílily skupinu ekonomicky aktivních žen.

Počet ekonomicky aktivních obyvatel vzrostl v letech 1961 – 1970 o 8 715 osob, přitom veškerý přírůstek se týkal žen. V průběhu 70. let přibylo v kraji dalších 19 734 ekonomicky aktivních osob, ženy se na tomto přírůstku podílely téměř ze dvou třetin. Kromě toho, že se mezi ekonomicky aktivní zařadily početnější poválečné populační ročníky, přibylo též 6 744 pracujících důchodců. V letech 1980 – 1991 poklesl počet ekonomicky aktivních o 3 120 osob, přitom pracujících důchodců ubylo dokonce 12 176. Toto snížení ekonomické aktivity důchodců nastalo především v roce 1990 a bylo prvním ekonomickým projevem změn ve společnosti po roce 1989.

4.1 Struktura obyvatelstva podle stupně ekonomické aktivity

Oproti předchozím sčítáním se v roce 2001 ekonomicky aktivní osoby člení na 2 základní skupiny – zaměstnané a nezaměstnané, přitom kromě základní skupiny klasických „pracujících osob“ (v tabulkách je tato skupina označena „zaměstnané osoby, zaměstnavatelé, samostatně činní“) se samostatně uvádějí pracující důchodci, ženy na mateřské dovolené a nově pracující studenti a učni.

Počet ekonomicky aktivních osob se snížil z 267 530 v roce 1991 na 255 709 v roce 2001. Pokles počtu ekonomicky aktivních obyvatel kraje (11 821 osob) byl větší, než by se dalo očekávat v souvislosti s vývojem počtu obyvatel ve věku 15 – 59 let (přírůstek 19 908 osob). Tento pokles je výsledkem kombinace několika příčin. Kromě metodické změny, na jejímž základě se osoby na rodičovské dovolené v roce 2001 zahrnují mezi ekonomicky neaktivní s vlastním zdrojem obživy (týká se cca 10 000 žen), se na tom podílel vyšší počet mladých lidí, kteří se teprve připravují k výkonu povolání (týká se téměř 10 000 mladých lidí). V neposlední řadě působila situace na trhu práce, která omezila ekonomickou aktivitu starobních důchodců a vedla část populace k rozhodnutí odejít do předčasného důchodu. Počet pracujících důchodců poklesl v kraji za 10 let o 6 961 osob při současném zvýšení počtu nepracujících důchodců o 16 891 osob, přitom osob starších než 60 let přibylo pouze 3 659. Počet ekonomicky aktivních zvyšovali v roce 2001 též ekonomicky aktivní cizinci s dlouhodobým pobytem (1 527 osob) a pracující studenti a učni (1 329).

V 90. letech se počet ekonomicky aktivních obyvatel snížil o 4,4 %, rychleji klesal počet zaměstnaných osob (o 10,4 %), zatímco počet nezaměstnaných vzrostl více než čtyřnásobně (z 4 882 v roce 1991 na 20 298 v roce 2001). Hlavní skupina zaměstnaných, tvořená zaměstnanými osobami, zaměstnavateli a samostatně činnými, měla v roce 2001 v Pardubickém kraji 222 358 osob, v tom 126 730 mužů a 95 628 žen. Pokles 9 560 osob v této skupině oproti roku 1991 se na celkovém úbytku zaměstnaných (27 237 osob) podílel více než jednou třetinou. Na úbytku žen na mateřské dovolené (12 045 žen) se výrazněji projevoval přesun osob na rodičovské dovolené mezi ekonomicky neaktivní (cca 10 000) než pokles počtu žen na základní mateřské dovolené, který vyplývá z nižšího počtu narozených dětí.

Na celkovém počtu obyvatel kraje se v roce 2001 podílely ekonomicky aktivní osoby 50,3 %, jejich podíl byl o 2,3 procentního bodu nižší než v roce 1991. Z územního hlediska (podle obvodů ORP) byl nejvyšší podíl ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatel na Pardubicku (52,0 %) a Lanškrounsku (51,7 %), nejnižší na Hlinceku (47,8 %), Králicku a Poličsku (po 48,3 %). Na Pardubicku přispěl k vyšší ekonomické aktivitě nadprůměrný podíl pracujících důchodců (4,3 % z ekonomicky aktivních osob). Nejnižší podíl ekonomicky aktivních důchodců je na Českořebevsku (2,2 %).

S rostoucí velikostí obcí se zvyšuje podíl ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatel. Jestliže v obcích do 199 obyvatel byl v roce 2001 tento podíl 47,0 %, ve městech s 5 000 – 19 999 obyvateli byl 51,0 % a ve velikostní skupině měst nad 50 000 obyvatel (Pardubice) dokonce 52,3 %. Částečně tuto skutečnost ovlivňuje odlišná věková struktura obyvatel a částečně skutečnost, že s velikostí obce se vzhledem k větším možnostem pracovního uplatnění zvyšuje podíl pracujících důchodců.

Tab. 4.1.1 Vývoj struktury obyvatel podle stupně ekonomické aktivity

	Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity							
	počet				% z počtu obyvatel v příslušném roce			
	1980	1991	2001		1980	1991	2001	
			celkem	ženy			celkem	ženy
Ekonomicky aktivní celkem	270 674	267 530	255 709	114 426	52,8	52,6	50,3	44,1
v tom (%):								
zaměstnaní	100,0	98,2	92,1	91,2	52,8	51,6	46,3	40,2
v tom: zaměstnané osoby, zaměstnavatelé, samostatně činní ¹⁾	85,5	86,7	87,0	83,6	45,2	45,6	43,7	36,9
pracující důchodci	9,8	5,4	2,9	3,3	5,2	2,8	1,4	1,5
pracující studenti a učni	x	x	0,5	0,5	x	x	0,3	0,2
ženy na mateřské dovolené ²⁾	4,7	6,1	1,7	3,8	2,5	3,2	0,9	1,7
nezaměstnaní	x	1,8	7,9	8,8	x	1,0	4,0	3,9
Ekonomicky neaktivní	241 899	241 188	249 758	143 875	47,2	47,4	49,1	55,5
v tom (%):								
nepracující důchodci	35,2	40,4	45,8	49,8	16,6	19,1	22,5	27,6
ostatní s vlastním zdrojem obživy	0,1	0,0	3,9	6,5	0,1	0,0	1,9	3,6
děti, žáci, studenti, učni a ostatní závislé osoby	62,4	58,9	49,0	41,5	29,5	27,9	24,1	23,0
osoby v domácnosti	2,3	0,8	1,3	2,2	1,1	0,4	0,6	1,2
Nezjištěná ekonomická aktivita	-	-	2 814	1 045	-	-	0,6	0,4

¹⁾ zaměstnané osoby zahrnují zaměstnance, členy produkčních družstev a pomáhající rodinné příslušníky

²⁾ v roce 1991 a 1980 včetně osob na další mateřské dovolené (do 3 let věku dítěte) a osob pobírajících rodičovský příspěvek

K datu posledního sčítání se mezi **nezaměstnané** zařadilo 20 298 obyvatel, v tom 10 257 mužů a 10 041 žen. Lze však předpokládat, že skutečný počet nezaměstnaných byl vyšší vzhledem k tomu, že u 2 814 respondentů nebyla ekonomická aktivita zjištěna. Úřady práce evidovaly ke konci února 2001 v kraji 20 179 uchazečů o zaměstnání, přičemž ne všichni nezaměstnaní se o zaměstnání ucházejí na úřadu práce.

Nezaměstnanost v kraji vzrostla již na počátku 90. let v souvislosti s úbytkem pracovních příležitostí v zemědělství a v transformujících se průmyslových podnicích. Pracovníci, kteří ztratili zaměstnání v textilním průmyslu, jen obtížně nacházeli uplatnění v jiných odvětvích především na Svitavsku a Moravskotřebovsku. Restrukturalizace, spojená se snižováním počtu pracovníků, se nevyhnula některým potravinářským, strojírenským a elektrotechnickým podnikům. Z územního hlediska je nejvyšší nezaměstnanost dlouhodobě na Králicku, Moravskotřebovsku a Svitavsku, nejnižší na Pardubicku, Holicku a Lanškrounsku. V roce 2001 byla nezaměstnanost vyšší než 10 % v pěti městech kraje: Chrasti (12,1 %), Moravské Třebové (11,5 %), Třemošnici (10,8 %), Králíkách (10,3 %) a v Ronově nad Doubravou (10,2 %).

Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl v roce 2001 v nejmenších obcích do 199 obyvatel (10,0 %), nejnižší v krajském městě, reprezentujícím obce s více než 50 000 obyvateli (6,5 %). Od tendence, podle které se s rostoucí velikostí obce snižuje podíl nezaměstnaných, se odchylovaly v roce 2001 obce s 500 – 999 obyvateli, kde byla nezaměstnanost nižší než ve velikostních skupinách obcí s 1 000 – 4 999 a s 5 000 – 19 999 obyvateli, zatímco nadprůměrný byl podíl nezaměstnaných ve skupině s 20 000 – 49 999 obyvateli.

Podíl nezaměstnaných obyvatel kraje s občanstvím České republiky na celkovém počtu ekonomicky aktivních (7,9 %) je odlišný od podílu nezaměstnaných cizinců s dlouhodobým pobytem (3,2 %) a s trvalým pobytem (15,3 %). Dlouhodobý pobyt cizinců se většinou váže na pracovní povolení, a proto je počet nezaměstnaných v této kategorii velmi nízký. Nízký podíl nezaměstnaných je i u osob s trvalým pobytem v České republice pocházejících z většiny ostatních států (např. Německo 0 %, Vietnamu 3,6 %). Výjimkou

jsou občané Slovenské republiky, kteří mají v České republice trvalý pobyt. U nich byl při sčítání podíl nezaměstnaných na celkovém počtu ekonomicky aktivních 26,7 %. Vliv na to měli slovenští Romové. Z hlediska národnosti byl podíl nezaměstnaných obyvatel české národnosti na ekonomicky aktivních 7,8 %, slovenské národnosti 12,5 %, avšak u romské národnosti byl podíl nezaměstnaných 51,5 %.

Mezi **ekonomicky neaktivními osobami** převažovaly v roce 2001 děti, žáci, studenti, učni a ostatní závislé osoby, přestože se jejich podíl na obyvatelstvu snížil oproti roku 1991 o 3,8 procentního bodu. Naproti tomu vzrostl podíl nepracujících důchodců o 3,4 procentního bodu. Novou kategorií ostatní osoby s vlastním zdrojem obživy s podílem na celkovém počtu obyvatel 1,9 % tvoří především ženy na rodičovské dovolené. V roce 2001 bylo kromě 9 818 osob s vlastním zdrojem obživy (v roce 1991 jich bylo pouze 6) 3 192 osob v domácnosti, z toho 1 muž. Počet žen v domácnosti oproti roku 1991 vzrostl o 1 363, přesto nedosáhl úrovně roku 1980, kdy část žen zůstávala doma s dětmi po skončení další mateřské dovolené, která tehdy trvala do 2 let věku dítěte (do 3 let věku dítěte byla až od 1. ledna 1989).

Nejvyšší podíl ekonomicky neaktivních na celkovém počtu obyvatel byl v roce 2001 v územním obvodu ORP Hlinsko (51,9 %), Králíky (51,3 %) a Polička (51,2 %). Tyto oblasti patří k územím s vysokým podílem dětí ve věku 0 – 14 let. K nim se sice řadí ještě Žamberecko a Litomyšlsko, ale v těchto oblastech je výrazně podprůměrný podíl nepracujících důchodců.

Tab. 4.1.2 Obyvatelstvo podle stupně ekonomické aktivity a velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 4 999	5 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Ekonomicky aktivní celkem	255 709	7 419	26 321	32 825	49 945	79 518	12 221	47 460
v tom (%):								
zaměstnaní	92,1	90,0	91,5	92,2	91,8	91,8	91,2	93,5
z toho: zaměstnané osoby, zaměstnavatelé, samostatně činní	87,0	85,6	87,0	87,9	87,2	86,8	85,7	86,8
pracující důchodci	2,9	2,1	2,3	2,1	2,4	2,8	3,1	4,3
ženy na mateřské dovolené	1,7	1,9	1,8	1,8	1,8	1,6	1,8	1,6
nezaměstnaní	7,9	10,0	8,5	7,8	8,2	8,2	8,8	6,5
Ekonomicky neaktivní	249 758	8 289	28 233	32 877	50 841	75 494	11 462	42 562
v tom (%):								
nepracující důchodci	45,8	51,8	48,0	44,2	44,7	44,6	42,7	48,4
ostatní s vlastním zdrojem obživy	3,9	4,8	4,1	4,2	4,1	4,1	3,5	3,1
žáci, studenti, učni	36,3	29,6	33,7	36,7	36,6	37,4	39,9	35,6
osoby v domácnosti	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,0	1,1	1,5
děti předškolního věku a ostatní závislé osoby	12,8	12,4	12,9	13,5	13,3	12,9	12,8	11,3
Nezjištěná ekonomická aktivita	2 814	83	225	325	516	804	215	646

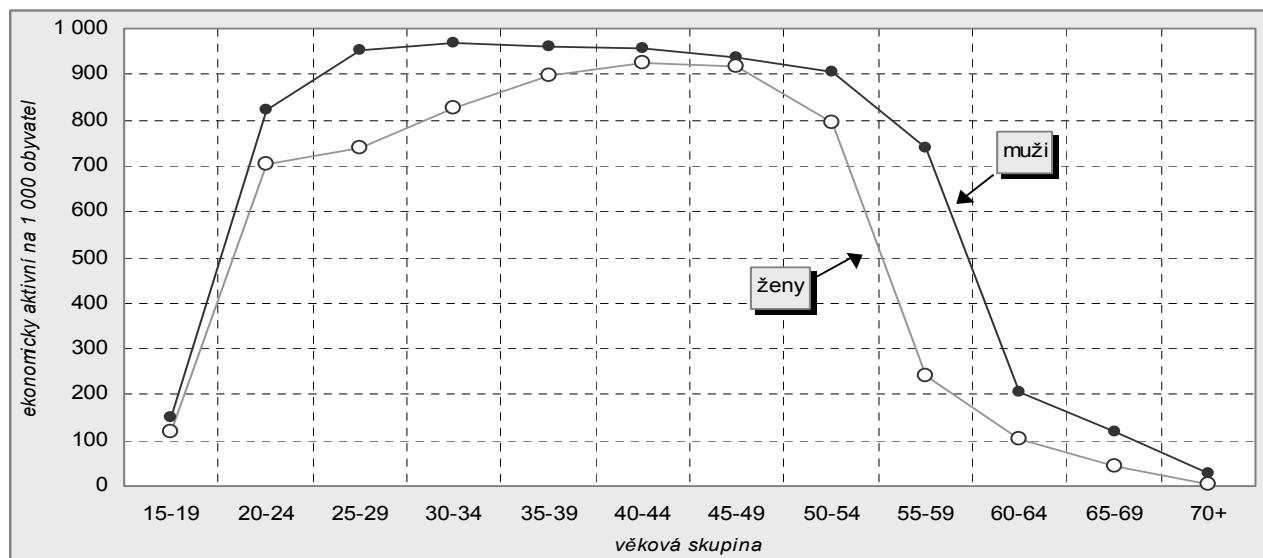
S rostoucí velikostí obce klesá podíl ekonomicky neaktivních osob, v roce 2001 byl v obcích do 199 obyvatel 52,5 %, ve městech s 5 000 – 19 999 obyvateli 48,5 % a ve městech s více než 50 000 obyvateli 46,9 %. Nejmenší obce charakterizuje vysoký podíl nepracujících důchodců a nízký podíl žáků, studentů a učňů. Nejvyšší podíl dětí předškolního věku a ostatních závislých osob je v obcích s 500 – 999 obyvateli, podíl žáků, studentů a učňů je nejvyšší ve městech s 20 – 50 tisíci obyvateli (Chrudim). V krajském městě byl podíl žáků studentů a učňů podprůměrný v důsledku značně nadprůměrného podílu nepracujících důchodců.

Intenzita ekonomické aktivity, vyjádřená počtem ekonomicky aktivních na 1 000 obyvatel příslušné věkové skupiny, poklesla u mužů ve věku 15 – 59 let z 865 v roce 1991 na 826 v roce 2001. Nejvyšší ekonomická aktivita mužů byla v roce 2001 ve věkové kategorii 30 – 34 let (967 na 1 000 mužů příslušné věkové skupiny). U žen byl zaznamenán pokles ekonomické aktivity z 802 v roce 1991 na 683 v roce 2001. Nejvyšší ekonomická aktivita žen byla v roce 2001 ve věkové skupině 40 – 44 let (923 z 1 000 žen této skupiny). K poklesu ekonomické aktivity došlo v 90. letech u obou pohlaví ve všech věkových skupinách.

Největší pokles ekonomické aktivity nastal u mužů ve věku 15 – 19 let (vliv prodloužení docházky do základních škol na 9 let v polovině 90. let), 20 – 24 let (zvýšení podílu mladých lidí studujících na vyšších odborných a vysokých školách). Pokles ekonomické aktivity byl i ve věkové skupině 55 – 59 let, ve které se více projevil vliv předčasných odchodů do důchodu než prodloužení věkové hranice pro odchod do důchodu.

Ekonomická aktivita žen poklesla ve věkové skupině 20 – 24 a 25 – 29 let zejména z důvodu metodické změny, kdy se v roce 2001 mezi ekonomicky aktivní nepočítaly ženy na rodičovské dovolené. Přestože se u žen věková hranice pro odchod do důchodu posouvá rychleji než u mužů, v relativním vyjádření se snížila ekonomická aktivita žen ve věku 55 – 59 let více než ekonomická aktivita mužů téže věkové kategorie.

Graf 8. Intenzita ekonomické aktivity mužů a žen podle věku

U osob šedesátiletých a starších byl pokles ekonomické aktivity ještě výraznější než u osob v produktivním věku, u mužů ze 162 na 100 a u žen ze 78 na 36 (na 1 000 osob příslušné věkové skupiny). Zvláště patrné bylo snížení ekonomické aktivity osob starších než 65 let.

Tab. 4.1.3 Intenzita ekonomické aktivity podle pohlaví a věkových skupin

	Z 1 000 osob dané věkové skupiny bylo ekonomicky aktivních					
	1991			2001		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	670	730	615	605	689	525
z toho:						
15 - 19	351	359	344	136	151	120
20 - 24	893	886	899	764	820	704
25 - 29	975	984	966	848	953	737
30 - 34	978	985	971	898	967	824
35 - 39	977	983	971	930	961	898
40 - 44	972	980	964	939	955	923
45 - 49	960	966	954	927	938	916
50 - 54	911	944	879	851	906	796
55 - 59	560	853	301	479	738	240
60 - 64	211	266	164	150	207	101
65 a více	72	111	47	33	59	17
15 - 59	834	865	802	761	826	693
60 a více	113	162	78	62	100	36

Z územního hlediska byla v roce 2001 nejnižší ekonomická aktivita obyvatel ve věku 15 – 59 let na Králicku. Nejvyšší ekonomická aktivita obyvatel byla zjištěna v obvodech ORP Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto a Pardubice, zatímco nejvyšší podíl obyvatel ve věku 15 – 59 let byl na Moravskotřebovsku a Poličsku. Tamní problémy s vysokou nezaměstnaností vedly především k nižší ekonomické aktivitě osob ve věkové skupině 55 – 59 let. Na Hlinceku v okrese Chrudim je ekonomická aktivita nejnižší ve vazbě na vysoký podíl obyvatelstva staršího než 60 let. Větší nabídka pracovních příležitostí ve městech vede k tomu, že je v nich nejvyšší ekonomická aktivita obyvatel. Výrazně podprůměrná je ekonomická aktivita v malých obcích s vysokým podílem obyvatelstva staršího šedesáti let.

Ekonomická aktivita cizích státních příslušníků, zejména osob s dlouhodobým pobytem (872 z 1 000 osob starších než 15 let), je vyšší než u domácího obyvatelstva (603). U obyvatel Slovenské republiky s dlouhodobým pobytem byla v roce 2001 dokonce 913, zatímco u Slováků s trvalým pobytem se intenzita ekonomické aktivity blížila domácímu obyvatelstvu (665). Velmi vysoká intenzita ekonomické aktivity je u obyvatel Vietnamu s trvalým pobytem v České republice (932). Z hlediska národnosti je intenzita ekonomické aktivity české populace 607, romské 606 a slovenské 569, zatímco ukrajinské 797 a polské 715.

4.2 Ekonomicky aktivní podle věku a vzdělání

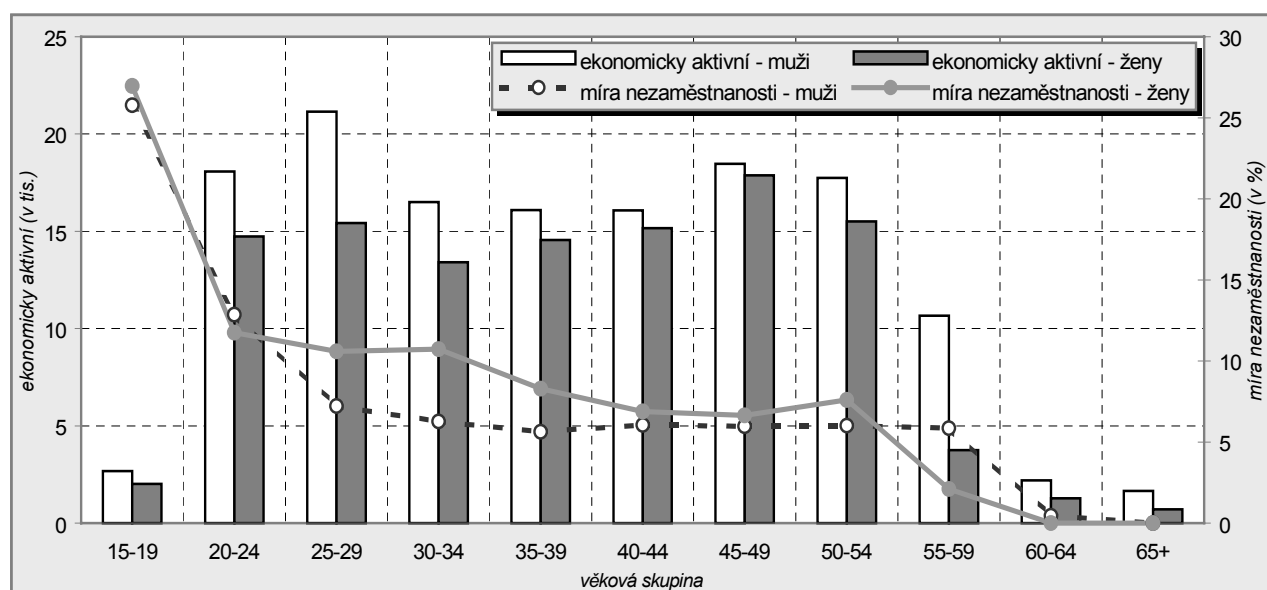
Věková struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva se postupně mění v závislosti na změnách věkové struktury celé populace. V roce 1980 byla nejpočetnější věkovou kategorií ekonomicky aktivních obyvatel skupina ve věku 30 – 34 let a nejméně početnou byla (po vyloučení kategorií 15 – 19 let a 55 – 59 let) skupina 40 – 44 let. O 10 let později se nejpočetnější stala u mužů i u žen věková kategorie 40 – 44 let, za kterou následovala (opět u obou pohlaví) věková skupina 35 – 39 let. Po vyloučení kategorií 15 – 19 let a 55 – 59 byla nejméně zastoupena věková skupina 50 – 54 let.

Tab. 4.2.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle věku a pohlaví

	1991			2001		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ekonomicky aktivní celkem	267 530	140 162	127 368	255 709	141 283	114 426
z toho ve věku (%):						
15 - 19	5,8	5,8	5,9	1,8	1,9	1,8
20 - 24	11,3	11,0	11,6	12,8	12,8	12,9
25 - 29	12,0	11,8	12,3	14,3	15,0	13,5
30 - 34	12,2	12,0	12,5	11,7	11,7	11,7
35 - 39	14,6	14,2	15,0	12,0	11,4	12,7
40 - 44	14,7	14,4	15,0	12,2	11,4	13,2
45 - 49	11,4	10,8	12,1	14,2	13,1	15,6
50 - 54	8,6	8,2	9,1	13,0	12,6	13,6
55 - 59	5,5	7,6	3,3	5,6	7,6	3,3
60 - 64	2,1	2,3	1,9	1,4	1,6	1,1
65 - 69	1,2	1,4	1,0	0,7	0,8	0,5
70 a více	0,5	0,6	0,4	0,3	0,3	0,1

V roce 2001 byl nejvyšší počet ekonomicky aktivních mužů ve věkových skupinách 25 – 29, 45 – 49 a 20 – 24 let (početně silné ročníky ze 70. let a poválečné ročníky), ačkoli nejvyšší intenzitu ekonomické aktivity měly kategorie 30 – 34 a 35 – 39 let. Ekonomicky aktivní ženy jsou nejvíce zastoupeny ve skupinách 45 – 49 a 50 – 54 let, přitom ekonomická aktivita žen je nejvyšší ve skupinách 40 – 44 let a 45 – 49 let, kde se nejvíce blíží ekonomické aktivitě mužů. Nižší počet ekonomicky aktivních žen ve věku 25 – 29 let v souvislosti s jejich rodičovskou dovolenou způsobuje, že má tato kategorie o 1,5 procentního bodu nižší podíl na celkovém počtu ekonomicky aktivních žen v porovnání se stejnou věkovou kategorií u mužů. Naproti tomu ženy mají dokonce o 2,5 procentního bodu vyšší podíl věkové skupiny 45 – 49 let. Dřívější odchod žen do důchodu v porovnání s muži je příčinou toho, že se muži ve věkové skupině 55 – 59 let podílejí na celkovém počtu ekonomicky aktivních mužů 7,6 %, zatímco ženy stejné věkové kategorie na ekonomicky aktivních ženách pouze 3,3 %.

Graf 9. Počet ekonomicky aktivních a míra nezaměstnanosti podle pohlaví a věkových skupin

Podíl ekonomicky aktivních osob šedesátiletých a starších na celkovém počtu ekonomicky aktivních poklesl z 3,8 % v roce 1991 na 2,3 % v roce 2001, přitom u mužů byl zaznamenán pokles ze 4,3 % na 2,7 % a u žen z 3,3 % na 1,7 %. Většina ekonomicky aktivních ve věku 60 a více let jsou pracující důchodci. Zatímco ve věkové skupině 55 – 59 let mají pracující důchodci podíl na počtu ekonomicky aktivních 11,9 %, ve skupině 60 – 64 let je podíl dvoutřetinový a ve skupině nad 70 let překračuje 96 %.

Velikost obce ovlivňuje strukturu ekonomicky aktivních především v nejmladších a v nejstarších věkových kategoriích. V obcích do 1 000 obyvatel se mladí lidé do 24 let podílejí na celkovém počtu ekonomicky aktivních 16 %, zatímco ve městech s více než 20 000 obyvateli jejich podíl nedosahuje ani 13 %. Tato odlišnost souvisí s vyšším podílem mladých lidí ve městech, kteří se ve větším měřítku připravují na budoucí povolání studiem na vysokých a vyšších odborných školách. Podíl ekonomicky aktivních osob starších než 60 let je v obcích do 1 000 obyvatel 1,5 %, zatímco ve městech s více než 20 000 obyvateli, kde je více možností pracovního uplatnění, je podíl více než dvojnásobný (3,6 %). Tyto rozdíly mezi malými obcemi a velkými městy jsou výraznější u žen než u mužů.

Tab. 4.2.2 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle věkových skupin a velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 4 999	5 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Ekonomicky aktivní celkem	255 709	7 419	26 321	32 825	49 945	79 518	12 221	47 460
z toho ve věku (v %):								
15 - 24	14,7	15,9	16,3	15,9	15,4	14,4	12,9	12,8
25 - 34	26,0	26,1	26,0	27,1	26,4	26,3	25,6	24,5
35 - 44	24,2	23,2	24,5	23,6	24,7	23,9	25,9	24,1
45 - 54	27,2	27,7	26,7	27,2	26,5	27,4	27,1	27,9
55 - 59	5,6	5,5	5,1	4,8	5,3	5,6	5,8	7,0
60 - 64	1,4	0,8	1,0	0,9	1,0	1,4	1,7	2,1
65 a více	0,9	0,8	0,5	0,6	0,7	0,9	1,1	1,7
		z toho ženy						
Ekonomicky aktivní ženy	114 426	3 072	11 153	14 160	21 896	36 271	5 711	22 163
z toho ve věku (v %):								
15 - 24	14,6	16,2	16,6	16,3	15,2	14,3	12,4	12,9
25 - 34	25,2	24,7	24,6	26,3	25,6	25,6	25,7	23,7
35 - 44	26,0	25,5	26,7	25,5	26,8	25,7	27,2	25,2
45 - 54	29,2	29,9	28,6	28,7	28,4	29,5	28,9	30,1
55 - 59	3,3	2,5	2,4	2,1	2,8	3,2	3,7	5,0
60 - 64	1,1	0,6	0,8	0,7	0,8	1,1	1,3	1,8
65 a více	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,6	0,8	1,2

Podle dat ze sčítání 2001 bylo nejvíce **nezaměstnaných** mužů ve věku 20 – 24 let (2 322, tj. 12,9 % ekonomicky aktivních v této věkové kategorii), i když nejvyšší míra nezaměstnanosti byla ve skupině 15 – 19 let (25,8 %). S rostoucím věkem se podíl nezaměstnaných mužů na počtu ekonomicky aktivních příslušné věkové kategorie snižoval až na hodnotu 5,6 % ve skupině 35 – 39 let. Všechny vyšší věkové skupiny až po 55 – 59 let si udržovaly při sčítání v roce 2001 podíl 6,0 %. Průměrná míra nezaměstnanosti mužů byla 7,3 %. Také mezi nezaměstnanými ženami byla nejpočetnější věková skupina 20 – 24 let (1 730, tj. 11,7 % z ekonomicky aktivních v této věkové skupině) a nejvyšší míra nezaměstnanosti ve skupině 15 – 19 let (27,0 %). Podíl nezaměstnaných na počtu ekonomicky aktivních žen se s rostoucím věkem snižoval až na 6,6 % ve skupině 45 – 49 let. Hodnota 7,6 % u věkové kategorie 50 – 54 let potvrzuje známou skutečnost, že ženy, které kolem padesátky ztratí zaměstnání, jen s obtížemi nacházejí jiné. Nízký podíl nezaměstnaných žen ve skupině 55 – 59 let (2,1 %) ukazuje na to, jak často využívaly v roce 2001 ženy při ztrátě zaměstnání možnosti odejít do předčasného důchodu. Průměrný podíl nezaměstnaných žen na počtu ekonomicky aktivních žen byl 8,8 %.

Vysoká míra nezaměstnanosti mladých lidí souvisí s tím, že řada zaměstnavatelů dává při obsazování volných míst přednost uchazečům o práci s praxí v oboru. U mužů k tomu ještě přispívala skutečnost, že zaměstnavatelé upřednostňují ty muže, kteří již absolvovali základní vojenskou službu před těmi, které vojenská služba teprve čeká. U žen ovlivňuje podíl nezaměstnaných žen ve věku 20 – 29 let jejich mateřství. Péče o malé děti omezuje ženy při výběru zaměstnání zejména v těch případech, kdy je třeba za prací dojíždět nebo pracovat na směny.

V 90. letech se měnila **vzdělanostní struktura** ekonomicky aktivních osob rychleji než v osmdesátých letech 20. století. Kromě růstu podílu absolventů středních a vysokých škol se projevilo i to, že vznikla řada vyšších odborných škol, které začali opouštět první absolventi ve 2. polovině 90. let. Mezi ekonomicky aktivními mělo v roce 1991 vysokoškolské vzdělání 8,7 % mužů a v roce 2001 byl jejich podíl 10,5 %. Podíl

vysokoškolsky vzdělaných žen vzrostl za stejné období z 5,6 % na 8,6 %. Více než desetinásobně se zvýšil podíl osob s ukončeným vyšším odborným či nástavbovým vzděláním. Na rozdíl od mužů mají ekonomicky aktivní ženy častěji nejvyšší vzdělání zakončené maturitní zkouškou. V roce 2001 jich bylo 39,2 %, zatímco u mužů to bylo pouze 27,5 %. Nadpoloviční většina ekonomicky aktivních mužů je vyučena, či má střední odborné vzdělání bez maturity. Podíl mužů s tímto stupněm vzdělání je téměř dvojnásobný oproti mužům, jejichž nejvyšší ukončené vzdělání bylo završeno maturitní zkouškou. Ženy mají i nadále větší zastoupení mezi ekonomicky aktivními se základním vzděláním. V roce 2001 jich bylo 11,8 %, což je o 4,9 procentního bodu více než u mužů. Podíl ekonomicky aktivních se základním vzděláním se u obou pohlaví snížil oproti roku 1991 na polovinu. Bez vzdělání je shodně 0,3 % mužů i žen.

Tab. 4.2.3 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a stupně dosaženého vzdělání

	1991			2001		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ekonomicky aktivní celkem	267 530	140 162	127 368	255 709	141 283	114 426
z toho podle vzdělání (%):						
základní vzdělání vč. neukončeného	18,0	13,3	23,2	9,1	6,9	11,8
vyučení a střední odb. bez maturity	46,5	53,8	38,5	46,9	53,8	38,4
úplně střední s maturitou	27,3	23,3	31,7	32,8	27,5	39,2
vyšší odborné	0,1	0,1	0,1	1,3	1,0	1,7
vysokoškolské	7,2	8,7	5,6	9,6	10,5	8,6

Mezi pracujícími důchodci je nadprůměrný podíl absolventů vysokých škol (14,3 %), kteří zajišťují vysoce kvalifikované práce, a také podíl osob se základním vzděláním (17,0 %), které jsou ochotny vykonávat nekvalifikované práce za minimální mzdu.

Vzdělanostní struktura ekonomicky aktivních se liší podle postavení těchto osob v zaměstnání. Mezi zaměstnanými je v porovnání s úhrnem ekonomicky aktivních nadprůměrný podíl osob s úplným středoškolským a s vysokoškolským vzděláním na úkor osob se základním vzděláním. Nejvyšší podíl osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním (25,4 %) a středoškolským vzděláním s maturitou (39,0 %) je mezi zaměstnavateli, nejvyšší podíl vyučených je mezi členy produkčních družstev a mezi ostatními zaměstnanci. V této kategorii je i nejvyšší podíl osob se základním vzděláním.

Tab. 4.2.4 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle stupně dosaženého vzdělání, typu ekonomické aktivity a postavení v zaměstnání

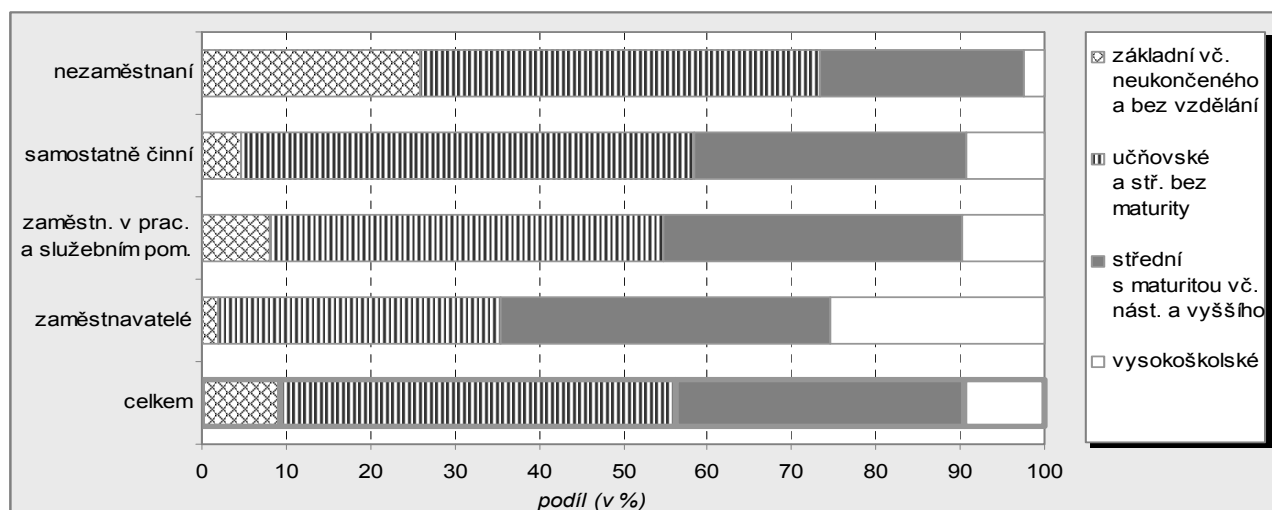
	Ekonomicky aktivní se vzděláním				Podíl v %			
	základní vč. neukončeného	střední bez maturity vč. vyučení	střední s maturitou vč. vyššího odborného	vysokoškolské	základní vč. neukončeného	střední bez maturity vč. vyučení	střední s maturitou vč. vyššího odborného	vysokoškolské
Ekonomicky aktivní úhrnem	23 205	119 954	87 081	24 599	9,1	46,9	34,1	9,6
Zaměstnaní celkem	18 083	110 374	82 230	24 092	7,7	46,9	34,9	10,2
v tom podle postavení v zaměstnání:								
zaměstnavatelé	162	2 721	3 186	2 077	2,0	33,3	39,0	25,4
zaměstnanci v prac. a služ. pom.	14 069	84 669	66 568	18 780	7,6	45,9	36,1	10,2
ostatní zaměstnanci	1 673	6 260	2 619	522	15,0	56,3	23,6	4,7
samostatně činní	1 139	13 648	8 099	2 376	4,5	53,9	32,0	9,4
členové produkčních družstev	142	633	263	53	13,0	57,9	24,1	4,8
pomáhající rodinní příslušníci	97	360	349	50	11,3	41,9	40,6	5,8
nezjištěno	801	2 083	1 146	234	17,9	46,7	25,7	5,2
Nezaměstnaní celkem	5 122	9 580	4 851	507	25,2	47,2	23,9	2,5

Podíl **nezaměstnaných** na ekonomicky aktivních se liší u mužů i žen v závislosti na nejvyšším ukončeném vzdělání. Zaměstnaní nemělo v době sčítání 46,6 % mužů a 40,4 % žen bez vzdělání, 27,7 % mužů a 18,0 % žen se základním vzděláním. Nižší podíl nezaměstnaných žen souvisí s větší nabídkou nekvalifikovaných prací pro ženy (úklidové práce, pomocné práce v gastronomii apod.). Mezi vyučenými a osobami se středním vzděláním bez maturity nemělo práci 7,0 % mužů a 9,7 % žen. Ti, jejichž vzdělávání bylo zakončeno maturitní zkouškou, nacházeli uplatnění ve větším měřítku, přesto mezi nimi zůstal podíl nezaměstnaných mužů 4,6 % a žen 6,4 % ze všech ekonomicky aktivních této vzdělanostní kategorie. Nejnižší podíl nezaměstnaných byl mezi vysokoškolskými (1,9 % u mužů a 2,3 % u žen).

Mezi nezaměstnanými je mírně nadprůměrný podíl osob se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených, čtvrtinu všech nezaměstnaných tvoří osoby se základním či neukončeným vzděláním. U mužů je

tento podíl o 2,2 procentního bodu vyšší než u žen. Téměř čtvrtinu nezaměstnaných tvoří osoby s maturitou, přitom u mužů je tento podíl 17,9 %, zatímco u žen je to 30,0 %. O 12 procentních bodů se však mezi muži a ženami liší i podíl této vzdělanostní kategorie na celkovém počtu ekonomicky aktivních.

Graf 10. Vzdělanostní struktura ekonomicky aktivních podle postavení v zaměstnání
(ze zjištěných hodnot)

Při sčítání v roce 2001 byla zjišťována vzdělanostní struktura ekonomicky aktivních také podle hlavních tříd zaměstnání a bude jí věnována pozornost v kapitole 4.4.

4.3 Ekonomicky aktivní podle odvětví

Změny ve společnosti se v 90. letech výrazně promítly do struktury ekonomicky aktivních **podle odvětví**, ve kterých tyto osoby pracují. Jestliže v roce 1991 pracovalo v zemědělství a lesnictví 14,6 % ekonomicky aktivních, o deset let později pouze 6,2 %. Rychleji než v 80. letech klesal podíl pracujících v průmyslu (o 3,8 procentního bodu v 80. letech a o 6,9 procentního bodu v 90. letech). Podíl zaměstnaných ve stavebnictví vzrostl v období 1991 – 2001 v důsledku zařazení těch pracovníků, kteří před rokem 1990 zajišťovali stavební činnosti v zemědělských a průmyslových firmách. Posilování sektoru služeb se v 90. letech projevilo u sociálních činností, obchodu, pohostinství a ubytování, ale také u služeb pro podniky.

Tab. 4.3.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle typu ekonomické aktivity, věkových skupin a odvětví ekonomické činnosti

	Celkem	v tom		Ekonomicky aktivní podle věku				
		zaměstnané osoby	nezaměstnaní	15 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 a více (vč. nezj. věku)
Ekonomicky aktivní celkem	255 709	235 411	20 298	74 065	60 536	67 575	47 672	5 861
v tom podle odvětví ekonomické činnosti (%):								
zemědělství, myslivost a lesnictví a rybolov	6,2	6,3	4,8	3,5	5,5	7,2	9,6	8,4
průmysl celkem	33,3	34,1	23,6	33,1	32,7	33,7	34,8	24,4
dobývání nerostných surovin	0,2	.	.	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
zpracovatelský průmysl	31,1	.	.	31,3	30,5	31,3	32,0	22,2
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	2,0	.	.	1,6	2,0	2,1	2,5	2,1
stavebnictví	8,9	8,9	9,2	8,3	9,3	9,7	8,6	6,9
obchod a opravy spotřebního zboží	10,2	10,4	8,3	11,7	11,6	9,9	6,9	8,4
pohostinství a ubytování	3,3	3,2	4,3	4,4	3,1	3,1	2,2	2,1
doprava, pošty a telekomunikace	7,0	7,3	3,6	5,4	7,2	7,4	9,0	3,8
peněžnictví a pojišťovnictví	1,9	1,9	1,0	2,0	2,2	1,8	1,5	1,3
činnost v oblasti nemovitostí, služby pro podniky, výzkum a vývoj	3,9	4,1	2,1	4,5	4,1	3,4	3,1	7,8
veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	5,5	5,8	1,6	6,3	5,5	4,8	5,1	5,7
školské	5,3	5,7	1,2	3,1	5,9	5,8	6,6	11,6
zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	5,1	5,4	1,6	4,4	4,8	5,6	5,4	7,2
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	3,7	3,7	3,0	3,7	3,5	3,6	3,4	7,9
nezjištěné odvětví	5,8	3,2	35,9	9,6	4,7	4,0	3,9	4,5

V roce 2001 byl z hlediska zaměstnanosti nejvýznamnějším odvětvím průmysl, kde pracovala více než třetina ekonomicky aktivních obyvatel kraje. Na druhé místo postoupil obchod a opravy spotřebního zboží, v tomto odvětví pracuje desetina všech ekonomicky aktivních obyvatel. Následovalo stavebnictví s jedenáctinou ekonomicky aktivních, přitom toto odvětví zaměstnává po průmyslu 2. nejvyšší počet mužů.

Nadprůměrný podíl osob ve věku 50 – 59 let pracuje v zemědělství, dopravě a v oblasti školství, zdravotnictví a sociálních činností, mladí lidé do 30 let mají nadprůměrný podíl v obchodě. Údaje o odvětvové struktuře u mladých lidí znehodnocuje dvojnásobný podíl nezjištěného odvětví v porovnání s ostatními věkovými kategoriemi.

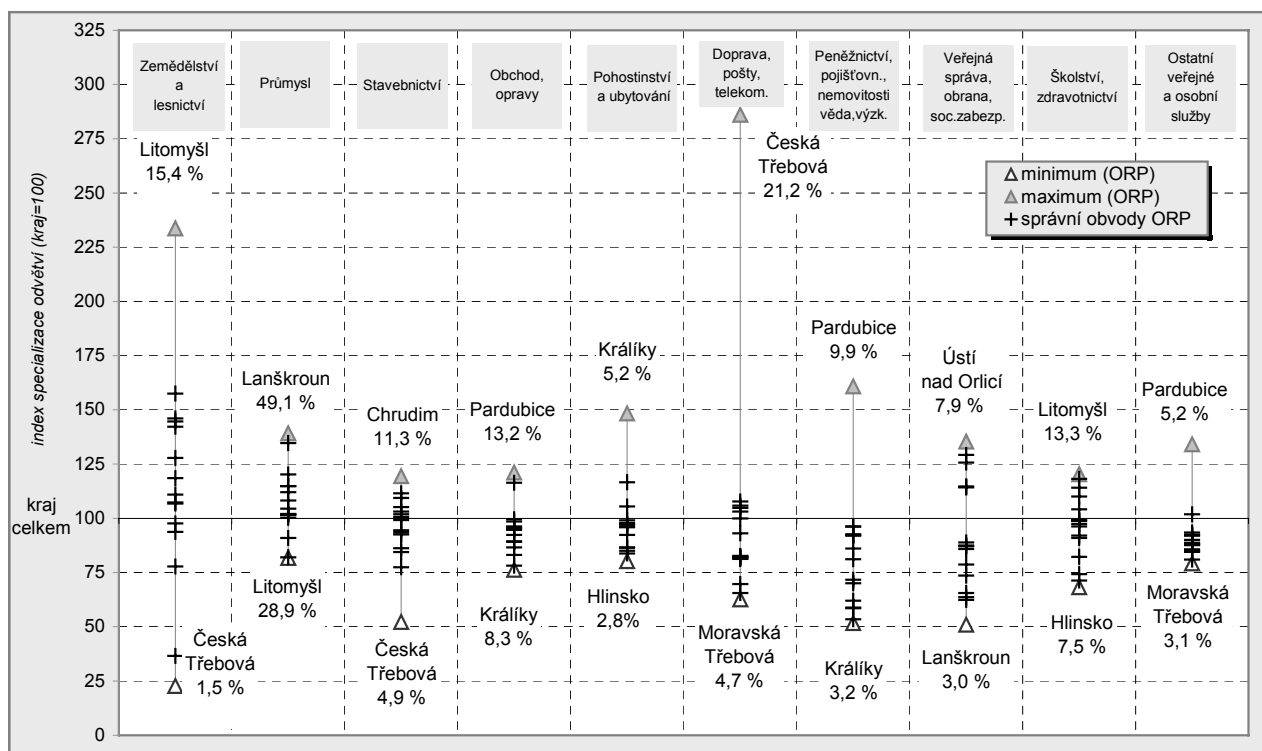
Nejvyšší podíl žen je tradičně ve zdravotnictví, veterinárních a sociálních činnostech (81,7 %), ve školství (77,7 %) a v peněžnictví a pojišťovnictví (64,8 %). Z průmyslových odvětví je nejvyšší podíl žen v oděvním (91 %), kožedělném (77 %) a textilním průmyslu (70 %). Nejméně jsou ženy zastoupeny ve stavebnictví (9,6 %) a při dobývání nerostných surovin (12,9 %).

Podrobnější členění ekonomicky aktivních je uvedeno v přílohou tabulce A10. Z ní vyplývá, že v rámci zpracovatelského průmyslu je v kraji z hlediska zaměstnanosti nejvýznamnější výroba strojů a zařízení s 13 391 ekonomicky aktivními v roce 2001, následuje textilní průmysl (9 741), výroba elektrických a optických přístrojů (9 057) a potravinářský průmysl (8 452).

Z územního hlediska podle obvodů ORP je nejvyšší zaměstnanost v zemědělství na Litomyšlsku, nejnižší na Pardubicku a Českořebovsku. Zastoupení průmyslu je nejvyšší na Lanškrounsku a Hlinecku, nejnižší na Litomyšlsku. Sektor služeb je nejvíce zastoupen v územích s vysokým podílem městského obyvatelstva, tedy na Pardubicku a Českořebovsku.

Trochu jiný pohled na odvětvovou strukturu nabízí následující graf 11. U jednotlivých odvětví jmenovitě zobrazuje správní obvody ORP s nejvyšší a nejnižší zaměstnaností, přitom podíly jednotlivých dalších obvodů ORP jsou znázorněny křížky. Stupnice na svislé ose vyjadřuje podíl, kolikrát je zaměstnanost daného území v příslušném odvětví vyšší (nižší) v porovnání s krajským průměrem. Graf ukazuje, že největší kladná odchylka je u ORP Česká Třebová v odvětví dopravy, ORP Litomyšl v odvětví zemědělství a ORP Pardubice v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví.

Graf 11. Struktura ekonomicky aktivních podle odvětví ekonomické činnosti (specializace správních obvodů obcí s rozšířenou působností na vybraná odvětví)

Poznámka:

Čísla u ORP s extrémními hodnotami indexu specializace uvádějí podíl daného odvětví na celkové zaměstnanosti v daném ORP (podíly počítány pouze z ekonomicky aktivních se zjištěným odvětvím).

Metodická vysvětlivka:

Index specializace zaměstnanosti srovnává relativní zastoupení odvětví na celkové zaměstnanosti v příslušném ORP s obdobným ukazatelem za kraj.

Např. hodnota 233,7 u ORP Litomyšl pro zemědělství ukazuje, že je zde 2,34krát vyšší zastoupení tohoto odvětví (15,4 %) než v celém kraji (6,6 %).

Odvětvová struktura ekonomicky aktivních obyvatel měst se liší od struktury obyvatel ostatních obcí kraje. Podíl ekonomicky aktivních v zemědělství a lesnictví byl v roce 2001 u městského obyvatelstva 2,5 %, ve venkovských obcích byl podíl pětikrát vyšší. Z měst se úrovni venkovských obcí blížil pouze Ronov nad Doubravou s podílem 12,1 %. Podíl ekonomicky aktivních v průmyslu byl ve městech 32,3 %, v ostatních obcích byl o 2,5 procentního bodu vyšší. Více než polovina ekonomicky aktivních obyvatel Lanškrouna přísluší do průmyslu, za průmyslová města lze považovat i Chvaletice a Hlinsko. Naproti tomu pouze čtvrtina ekonomicky aktivních se váže k průmyslu ve Slatiňanech a v Chrudimi. Také ve stavebnictví je u měst nižší podíl ekonomicky aktivních (8,3 %) než v ostatních obcích kraje (10,1 %). Mezi městy je nadprůměrná zaměstnanost v tomto odvětví v Heřmanově Městci, Sezemicích a Slatiňanech. V obchodě a dalších odvětvích je vyšší podíl ekonomicky aktivních ve městech. Jestliže v dopravě a telekomunikacích je podíl ekonomicky aktivních ve městech vyšší o 1,2 procentního bodu než v ostatních obcích kraje, v obchodě je rozdíl 2,3 procentního bodu a v ostatních odvětvích dokonce 11,3 procentního bodu. Nejvyšší podíl ekonomicky aktivních v dopravě a telekomunikacích je v České Třebové, Brandýse nad Orlicí a v Letohradě. Přestože Holice, Sezemice a Dašice nelze považovat za obchodní centra kraje, byl zde zaznamenán ze všech měst kraje nejvyšší podíl ekonomicky aktivních v tomto odvětví. Nejvyšší podíly ekonomicky aktivních v ostatních odvětvích jsou v Pardubicích, Chrudimi a v Lázních Bohdaneč.

Údaje o odvětvové struktuře **nezaměstnaných** vycházely při sčítání 2001 z odvětví, ve kterém pracovali nezaměstnaní v posledním zaměstnání. Z celkového počtu nezaměstnaných mužů k 1. březnu 2001 jich naposledy 21,2 % pracovalo v průmyslu, 16,7 % ve stavebnictví a 4,9 % v zemědělství a lesnictví. V těchto odvětvích se výrazně projevuje sezónnost prací, která zvyšuje nezaměstnanost v zimním období. Vyšší podíl nezaměstnaných mužů než žen byl v dopravě, poštách a telekomunikacích. Naproti tomu výrazně nižší podíl nezaměstnaných mužů v porovnání se ženami byl v peněžnictví a pojišťovnictví (0,4 %), ve školství, zdravotnictví a v sociálních činnostech (0,8 %). Mezi ženami se na počtu nezaměstnaných nejvíce podílely ty, které dříve pracovaly v průmyslu (26,0 %), obchodě (12,5 %) a v pohostinství a ubytování (5,6 %).

Porovnáme-li počet nezaměstnaných v jednotlivých odvětvích s počtem ekonomicky aktivních v těchto odvětvích, zjistíme, že nejvyšší podíl nezaměstnaných mužů byl v roce 2001 v pohostinství a ubytování (9 %), stavebnictví (8 %), ostatních veřejných a osobních službách (7 %) a v zemědělství (5 %). U žen se za pohostinství a ubytování (11 %) řadilo zemědělství (9 %), obchod (8 %), stavebnictví (7 %) a ostatní veřejné a osobní služby (6 %). Nejnižší nezaměstnanost byla zaznamenána u mužů i žen ve školství (1 %, resp. 2 %) a ve zdravotnictví (2 %, resp. 3 %).

Tab. 4.3.2 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle odvětví ekonomické činnosti a velikostních skupin obcí

	Celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 4 999	5 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Ekonomicky aktivní celkem	255 709	7 419	26 321	32 825	49 945	79 518	12 221	47 460
v tom podle odvětví ekonomické činnosti (%):								
zemědělství, myslivost a lesnictví a rybolov	6,2	16,5	15,0	11,7	7,5	3,0	2,5	0,8
průmysl	33,3	33,3	34,5	35,6	35,1	36,2	25,0	26,3
stavebnictví	8,9	10,4	10,0	9,8	9,8	7,6	9,0	8,8
obchod a opravy spotřebního zboží	10,2	8,3	8,6	8,8	9,3	10,5	11,8	12,6
pohostinství a ubytování	3,3	3,0	3,1	3,0	3,2	3,1	3,3	3,9
doprava, pošty a telekomunikace	7,0	6,1	5,8	6,7	6,4	7,7	6,3	7,6
peněžnictví a pojišťovnictví	1,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,7	2,9	3,4
činnost v oblasti nemovitostí, služby pro podniky, výzkum a vývoj	3,9	2,4	2,4	2,8	2,9	3,7	4,9	7,0
veřejná správa, obrana, soc. zabezpečení	5,5	3,8	4,1	4,4	5,1	5,2	8,5	7,4
školství, zdravotnictví, sociální činnosti	10,4	5,9	6,5	7,5	10,3	11,9	13,8	11,8
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	3,7	2,6	2,5	3,0	3,0	3,8	4,4	5,3
nezjištěné odvětví	5,8	6,6	6,4	5,5	6,3	5,5	7,5	5,0

Zánik pracovních příležitostí v zemědělství zasáhl především venkovské obyvatelstvo. Ti, co se neuplatnili jako samostatně činní, začali za prací dojíždět. Část žen s malými dětmi, u nichž je dojíždění obtížnější, se zařadila mezi ekonomicky neaktivní. Přesto v roce 2001 pracovalo v zemědělství a v lesnictví v nejmenších obcích 16,5 % ekonomicky aktivních obyvatel. Nejvyšší podíl pracujících v průmyslu připadal na města s 5 000 – 19 999 obyvateli. Naproti tomu zde byl nejnižší podíl ekonomicky aktivních ve stavebnictví. To bylo nejvíce zastoupeno v nejmenších obcích. Pro města, zejména velká, je typický vysoký podíl ekonomicky aktivních v obchodě a dalších odvětvích zařazovaných do služeb v širším slova smyslu, tedy včetně peněžnictví a pojišťovnictví, školství, zdravotnictví a sociálních činností.

4.4 Ekonomicky aktivní podle zaměstnání a postavení v zaměstnání

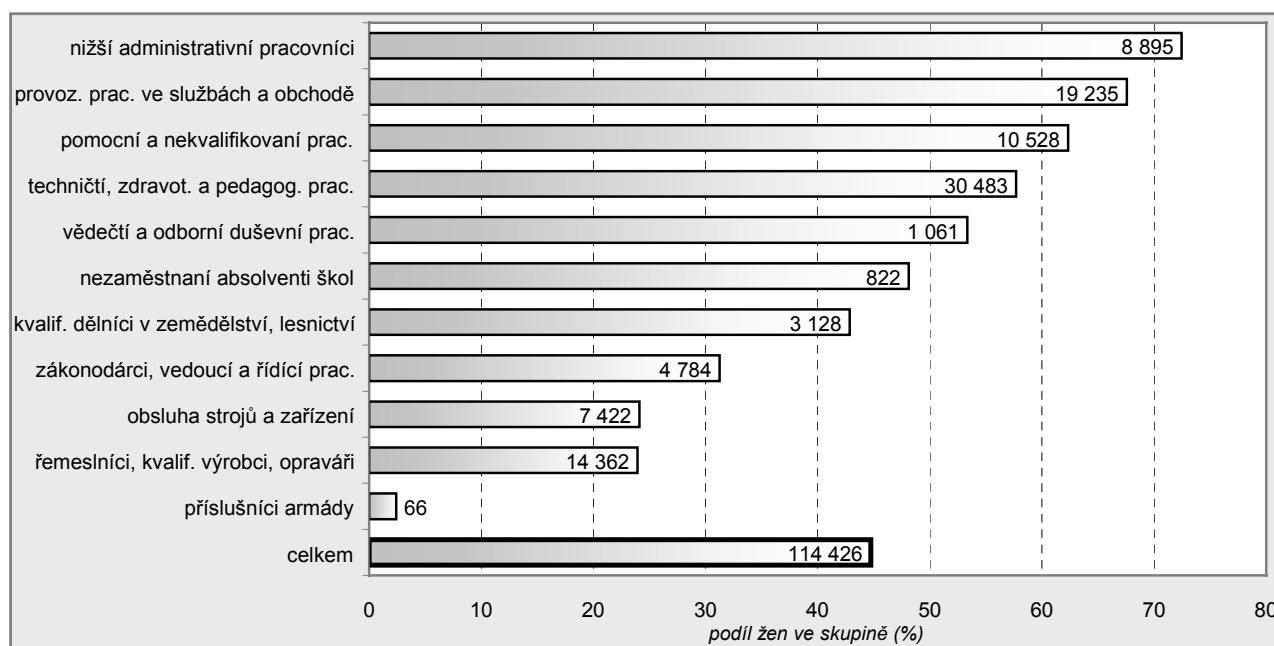
V souladu se statistickou Klasifikací **zaměstnání** byli v roce 2001 ekonomicky aktivní rozděleni do 10 hlavních skupin. Nejvíce byla zastoupena skupina řemeslníků, kvalifikovaných výrobců, zpracovatelů a opravářů, kteří se na všech ekonomicky aktivních podíleli téměř jednou čtvrtinou. Mezi těmito osobami bylo jen 24 % žen. Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci (s maturitou) měli v roce 2001 podíl 21 %, obsluha strojů a zařízení 12 % a provozní pracovníci ve službách a obchodě 11 %. V posledně jmenované skupině dosahoval podíl žen 68 %. Vědeckí a odborní duševní pracovníci (inženýři, lékaři, učitelé) se podílem 7,4 % řadili v roce 2001 těsně před pomocné a nekvalifikované pracovníky (6,6 %). Podrobnější struktura podle tříd zaměstnání je uvedena v tabulce A11 v příloze.

Pracovníci v jednotlivých třídách zaměstnání mají odlišnou věkovou strukturu. Starší pracovníci mají převahu v tradičních profesích. Věková skupina 50 – 54 let je nejpčetnější mezi kvalifikovanými dělníky v zemědělství a lesnictví a u obsluhy strojů a zařízení. Kategorie 45 – 49 let je nejvíce zastoupena mezi zákonodárci, vedoucími a řídicími pracovníky a také mezi pomocnými a nekvalifikovanými pracovníky. Nejvíce ekonomicky aktivních ve věku 25 – 29 let je mezi vědeckými a odbornými duševními pracovníky, technickými, pedagogickými a zdravotnickými pracovníky a ve skupině řemeslníků, kvalifikovaných výrobců, zpracovatelů a opravářů. V ostatních třídách zaměstnání mají nejvyšší podíl mladí lidé ve skupině 20 – 24 let včetně skupiny nezaměstnaných absolventů škol.

Nejvyšší nároky na kvalifikaci má skupina vědeckých a odborných duševních pracovníků. Vysokoškolské vzdělání v ní mají tři čtvrtiny mužů a dvě třetiny žen. Téměř všichni ostatní mají středoškolské vzdělání s maturitou či vyšší vzdělání. Tři čtvrtiny zákonodárců, vedoucích a řídicích pracovníků mají úplné středoškolské či vysokoškolské vzdělání, avšak převažují středoškoláci (s maturitou). Tato vzdělanostní kategorie má dominantní postavení též u technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků (70 % u mužů a 83 % u žen). Nadprůměrný podíl osob s vyšší kvalifikací je mezi příslušníky armády. Ve skupině nižších administrativních pracovníků mají mezi muži převahu vyučení a absolventi středních odborných škol (bez maturity), mezi ženami absolventky středních škol, které zakončily studia maturitní zkouškou. V ostatních třídách zaměstnání mají převahu vyučení. Výjimku tvoří nezaměstnaní absolventi škol, mezi kterými je nadprůměrný podíl maturantů (40 % u mužů a 54 % u žen) a absolventů základních škol (21 % u mužů a 16 % u žen).

Nejvyšší **podíl žen** (72,4 %) je ve třídě nižších administrativních pracovníků, provozních pracovníků ve službách a obchodě (67,6 %) a pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (62,3 %). V této třídě jde zejména o skupinu zaměřenou na prodej a služby, kde mají ženy tříčtvrtinový podíl. Na vysokém podílu žen ve třídě technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků (57,7 %) se podílejí zejména zdravotní sestry, laborantky, vychovatelky a učitelky v mateřských školách. Nadpoloviční podíl mají ženy též ve třídě vědeckých a odborných duševních pracovníků (53,3 %) zejména v důsledku feminizace základního školství.

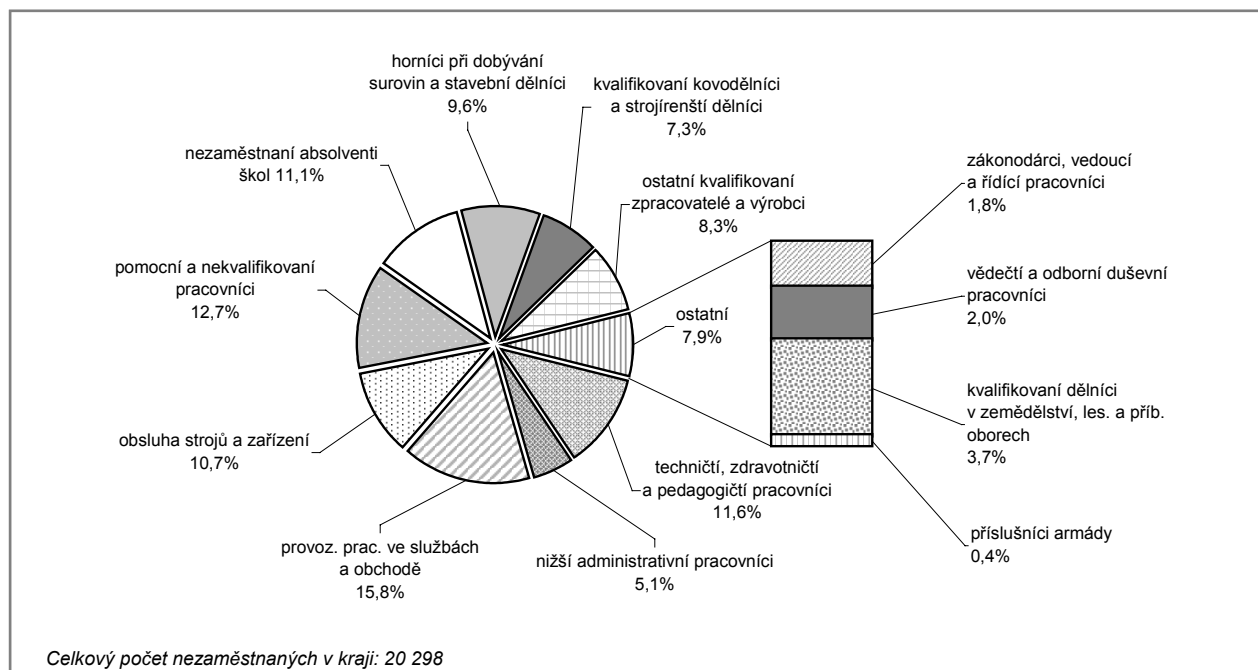
Graf 12. Zastoupení žen v jednotlivých typech zaměstnání

Poznámka: číslo ve sloupci udává celkový počet žen pracujících v daném typu zaměstnání

U **nezaměstnaných** bylo v roce 2001 zjišťováno i poslední zaměstnání, proto výsledky sčítání zahrnují také údaje o třídách zaměstnání, ve kterém nezaměstnaní naposledy pracovali. U mužů i u žen byl nejvyšší podíl nezaměstnaných na počtu ekonomicky aktivních ve skupině pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, avšak u mužů byl podíl výrazně vyšší (15,0 % oproti 9,5 % u žen). Vyšší podíl nezaměstnaných žen oproti mužům byl v březnu 2001 také ve skupině kvalifikovaných dělníků v zemědělství a v lesnictví a ve třídě provozních pracovníků ve službách a v obchodě. Nižší nezaměstnanost než 2 % byla u obou pohlaví pouze u vedoucích a řídicích pracovníků a ve třídě duševních a odborných pracovníků.

Graf 13. Struktura nezaměstnaných podle posledního zaměstnání (ze zjištěných zaměstnání)

Výrazné změny nastaly v 90. letech ve struktuře ekonomicky aktivních z hlediska **postavení v zaměstnání**. Ubylo členů produkčních družstev a v roce 2001 jich zůstalo pouze 0,8 % ze všech ekonomicky aktivních. Nově vznikla skupina zaměstnavatelů (3,2 %), rozšířila se skupina samostatně činných na 10,1 % a pomáhajících rodinných příslušníků (na 0,4 %) na úkor zaměstnanců. V roce 2001 byl podíl zaměstnanců 76,2 %. Zastoupení žen mezi zaměstnavateli a samostatně činnými je v porovnání s muži poloviční, zatímco mezi pomáhajícími rodinnými příslušníky tvoří ženy 78 %. Výše uvedené podíly odrážejí strukturu zaměstnaných i nezaměstnaných osob v úhrnu; struktura zaměstnaných osob je patrná z tabulky 4.4.1.

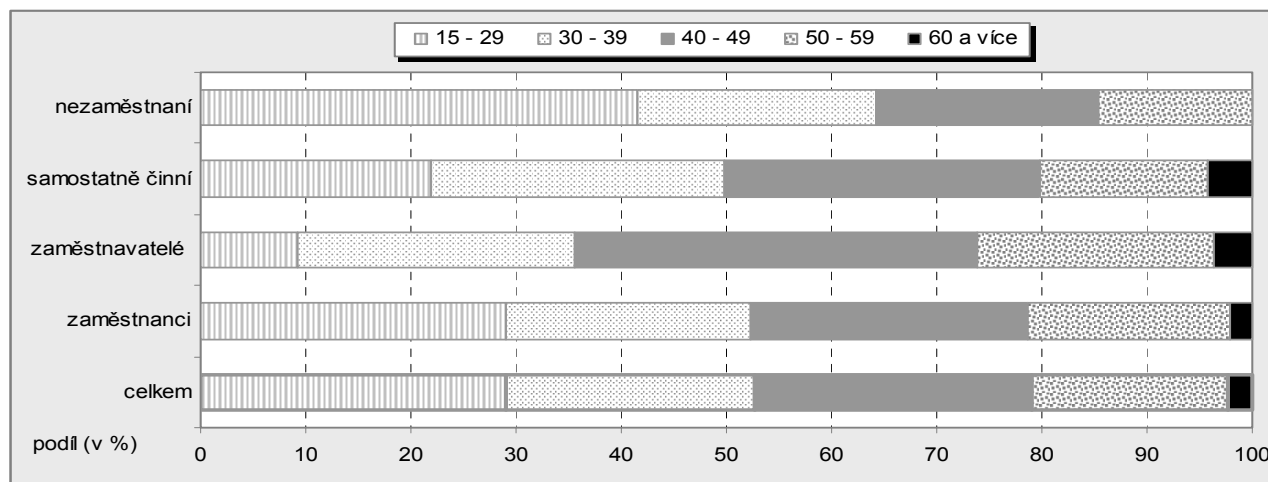
Tab. 4.4.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a postavení v zaměstnání

	Celkem	v tom			Struktura ekonomicky aktivních v %		
		muži	ženy		celkem	muži	ženy
			počet	v %			
Ekonomicky aktivní celkem	255 709	141 283	114 426	44,7	100,0	100,0	100,0
Zaměstnaní celkem	235 411	131 026	104 385	44,3	92,1	92,7	91,2
v tom podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnavatelé	8 162	5 945	2 217	27,2	3,2	4,2	1,9
zaměstnanci v prac. a služ. poměru	184 413	98 657	85 756	46,5	72,1	69,8	74,9
ostatní zaměstnanci	11 117	5 689	5 428	48,8	4,3	4,0	4,7
samostatně činní	25 302	18 302	7 000	27,7	9,9	13,0	6,1
členové produkčních družstev	1 093	656	437	40,0	0,4	0,5	0,4
pomáhající rodinní příslušníci	859	168	691	80,4	0,3	0,1	0,6
nezjištěno	4 465	1 609	2 856	64,0	1,7	1,1	2,5
Nezaměstnaní celkem	20 298	10 257	10 041	49,5	7,9	7,3	8,8

Z 8 214 ekonomicky aktivních zaměstnavatelů jich čtvrtina podniká v oblasti obchodu, 22 % v průmyslu, 12 % ve stavebnictví, 9,5 % ve zdravotnictví, veterinárních a sociálních činnostech a 8,1 % v pohostinství a ubytování. Z 25 876 samostatně činných se 20,8 % zabývá stavebními činnostmi, 19,7 % obchodem a opravami motorových vozidel a spotřebního zboží, 16,9 % průmyslovou výrobou, 10,2 % ostatními službami, 9,1 % činnostmi v oblasti nemovitostí a službami pro podniky, 7,8 % zemědělstvím a lesnictvím.

Z hlediska věku patří nejvíce zaměstnanců do skupiny 25 – 29 let, zaměstnavatelů do skupiny 45 – 49 let a samostatně činných do skupiny 45 – 49 let. Mezi členy produkčních družstev je nejpočetnější kategorií skupina 50 – 54 let a mezi pomáhajícími rodinnými příslušníky věková skupina 40 – 44 let.

Graf 14. Věková struktura ekonomicky aktivních podle postavení v zaměstnání

Tabulka 4.4.2 dokládá složitý vztah mezi velikostí obce a strukturou ekonomicky aktivních podle postavení v zaměstnání. U mužů s rostoucí velikostí obce roste podíl zaměstnavatelů, u žen je růst narušen u velikostní skupiny obcí s 500 – 999 obyvateli a u největší velikostní kategorie. Podíl samostatně činných mužů je nejnižší ve městech s 5 000 – 19 999 obyvateli a roste se zmenšující se velikostí obce. Nejvyšší hodnotu má v tomto směru u obcí s 200 – 499 obyvateli, kde se samostatně činní věnují především zemědělským, průmyslovým a stavebním činnostem. Vyšší podíl samostatně činných ve městech s více než 20 000 obyvateli souvisí s jejich orientací na obchod a služby v širším slova smyslu. Mezi ženami je nejnižší podíl samostatně činných v obcích s 500 – 999 obyvateli a roste jak ve směru zmenšující se velikosti obce tak i směrem k největším obcím. Maxima dosahuje v krajském městě.

Tab. 4.4.2 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví, postavení v zaměstnání a velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 4 999	5 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Ekonomicky aktivní muži	141 283	4 347	15 168	18 665	28 049	43 247	6 510	25 297
v tom postavení v zaměstnání (%):								
zaměstnavatelé	4,2	2,5	3,2	3,4	3,7	4,6	5,3	5,3
zaměstnanci	77,9	78,5	76,9	78,8	78,2	78,9	74,1	76,7
samostatně činní	13,2	13,6	14,3	13,2	13,1	12,1	15,4	13,9
ostatní a nezjištěno	4,7	5,4	5,7	4,5	5,0	4,4	5,2	4,0
Ekonomicky aktivní ženy	114 426	3 072	11 153	14 160	21 896	36 271	5 711	22 163
v tom postavení v zaměstnání (%):								
zaměstnavatelé	2,0	1,1	1,5	1,3	1,6	2,3	2,5	2,4
zaměstnanci	85,0	83,0	84,7	86,2	85,0	85,4	83,4	84,6
samostatně činní	6,3	7,0	5,6	5,4	5,9	6,1	6,9	7,6
ostatní a nezjištěno	6,7	9,0	8,2	7,2	7,5	6,1	7,3	5,4

K ekonomické aktivitě ve **druhém a dalším zaměstnání** se v kraji v roce 2001 přihlásilo 11 998 ekonomicky aktivních obyvatel, v tom 7 951 mužů a 4 047 žen. Tradičně se do dalších zaměstnání více zapojují muži (5,6 % ekonomicky aktivních mužů) než ženy (3,5 % ekonomicky aktivních žen). Muži mají nejčastěji 2. zaměstnání ve věku 45 – 49 let a 35 – 39 let, ženy ve věku 40 – 44 let. S rostoucím vzděláním se v roce 2001 podíl mužů s 2. zaměstnáním na celkovém počtu zaměstnaných mužů zvyšoval od 3 % u mužů se základním vzděláním až po 13 % u vysokoškolsky vzdělaných mužů. U žen byl tento růst méně strmý (od 2 % po 8 %). Nejvyšší podíl zaměstnaných osob s více zaměstnáními byl v roce 2001 mezi vědeckými a duševními pracovníky (14 % u mužů a 8 % u žen). Vysoká aktivita byla v tomto směru i u vedoucích a řídicích pracovníků a u technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků. Z hlediska odvětví byl v roce 2001 nejvyšší podíl mužů s 2. zaměstnáním ve školství (17 %), zdravotnictví (12 %), výzkumu a vývoji (11 %), činnostech v oblasti nemovitostí a služeb pro podniky (11%), v peněžnictví a pojišťovnictví (10 %). U žen byl nejvyšší podíl v činnostech v oblasti nemovitostí a služeb pro podniky (8 %) a ve školství (7 %).

4.5 Ekonomická aktivita žen

Počet ekonomicky aktivních žen se oproti roku 1991 snížil o 10,2 %. Vyloučíme-li vliv změny v zařazování žen na další mateřské dovolené (viz metodické vysvětlivky) a úbytek pracujících důchodkyň, zjistíme, že se počet ekonomicky aktivních žen ve věku 15 – 59 let nezměnil. Projevily se dvě protichůdné tendence – růst počtu žen ve věku 15 – 59 let a pokles ekonomické aktivity žen ve všech věkových kategoriích. Zatímco u žen ve věku 15 – 19 let se na poklesu obdobně jako u mužů podílelo obnovení 9. ročníků základních škol, a tím prodloužení období přípravy na výkon budoucího povolání, u žen ve věku 20 – 24 let mělo vliv rozšíření nabídky studia na vyšších odborných školách, jazykových školách (jednoleté denní studium) a bakalářského studia na vysokých školách. U žen ve věku 20 – 34 let se však nejvíce projevila výše uvedená změna metodiky sčítání. Mezi ženami ve věku 55 – 59 let se na snížení ekonomické aktivity podílely předčasné odchody do důchodu (viz kapitola 4.1).

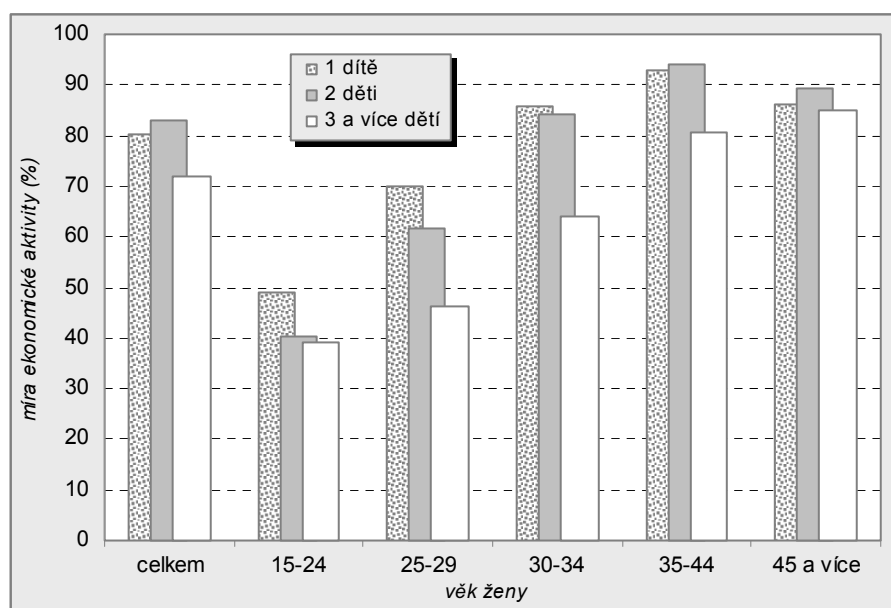
V roce 2001 mělo závislé děti 49,4 % ekonomicky aktivních žen. Z 56 569 ekonomicky aktivních žen se závislými dětmi mělo 44 % jedno závislé dítě, 47 % dvě děti a pouze 9 % z nich mělo 3 a více závislých dětí. Mezi ekonomicky aktivními ženami s 1 závislým dítětem mělo toto dítě méně než 2 roky v 10 % případů, 11 % dětí mělo 3 – 5 let, více než třetina dětí 6 – 14 let a zbývající část (43 %) tvořily závislé děti patnáctileté a starší. Mezi ekonomicky aktivními ženami se dvěma dětmi byly v 77 % případů obě děti starší než 6 let, při tom 17 % žen mělo obě děti starší než 14 let. V 6 % případů byly obě děti mladší než 6 let. Pouze 4 % ekonomicky aktivních žen se 3 a více dětmi měly všechny děti mladší než 6 let a naproti tomu 65 % žen mělo všechny děti starší než 6 let.

Zatímco oproti roku 1991 poklesl počet ekonomicky aktivních vdaných žen s dětmi o 22 197, tj. téměř o jednu třetinu, počet ostatních ekonomicky aktivních žen s dětmi, tedy svobodných, rozvedených a ovdovělých, vzrostl o 2 432, tj. o třetinu. Mezi vdanými ženami ubylo nejvíce ekonomicky aktivních se 2 závislými dětmi (10 702), v relativním vyjádření ubylo nejvíce ekonomicky aktivních žen se třemi a více dětmi (polovina). Největší přírůstek ostatních ekonomicky aktivních žen se závislými dětmi byl zaznamenán u žen s jedním dítětem (o 1 879, tj. téměř o polovinu). Naproti tomu počet ostatních žen se 3 a více závislými dětmi se téměř nezměnil.

Míra (intenzita) ekonomické aktivity žen se uvádí buď na 1 000 žen (tabulka 4.5.1) nebo se vyjadřuje v procentech (graf 15 a 16).

Míra ekonomické aktivity žen ve věku 15 – 59 let v roce 2001 dosahovala 69,3 %, tj. o 10,9 procentního bodu méně než v roce 1991. Míra ekonomické aktivity žen s dětmi byla v roce 2001 celkem 80,7 %. Na první pohled nelogická vyšší ekonomická aktivita žen s dětmi souvisí s tím, že soubor všech žen ve věku 15 – 59 let obsahuje vysoký počet bezdětných mladých žen, které se teprve připravují k výkonu budoucího povolání a žen ve věku 55 – 59 let, které již ukončily svou ekonomickou aktivitu. Míra ekonomické aktivity žen ve věku 25 – 54 let celkem (84,5 %) je podle očekávání vyšší než žen stejného věku se závislými dětmi (83,5 %).

Graf 15. Míra ekonomické aktivity žen podle věku ženy a počtu dětí

Výrazně nejčetnější skupinou ekonomicky aktivních žen se závislými dětmi jsou ženy ve věku 35 – 44 let (42,7 %), následují ženy ve věku 30 – 34 let. Mezi ženami s 1 závislým dítětem jsou druhou největší skupinou ženy starší než 44 let. Tyto ženy jsou často matkami více dětí, ale jejich ostatní děti již přestaly být řazeny do kategorie závislých dětí.

Míra ekonomické aktivity žen s 1 závislým dítětem je o 2,8 procentního bodu nižší než žen se 2 dětmi, avšak o 8,5 procentního bodu vyšší než žen se 3 a více dětmi. S rostoucím věkem míra

ekonomické aktivity žen roste, výjimku tvoří ženy nad 45 let, u kterých se začíná projevovat to, že některé z nich již dosáhly věku pro odchod do starobního důchodu. Proto klesá jejich míra ekonomické aktivity bez ohledu na počet dětí.

Míra ekonomické aktivity vdaných žen se závislymi dětmi byla v roce 2001 v Pardubickém kraji 80,5 %, což je o 1,2 procentního bodu méně než u ostatních žen se závislymi dětmi (svobodných, rozvedených a ovdovělých). Ostatní ženy mají nižší míru ekonomické aktivity ve věkové kategorii do 24 let, ve které převažují svobodné matky. Ty mohou využívat vyšší sociální dávky a zůstávají delší dobu po narození dítěte ekonomicky neaktivní. Ve věkových skupinách 25 – 29 let a 30 – 34 let je u vdaných žen nižší ekonomická aktivita než u ostatních žen. Část vdaných žen upřednostňuje péči o děti před vlastním příjmem a po narození dítěte nastupuje do zaměstnání s delším odstupem než ženy samoživitelky.

Z tabulky 4.5.1 vyplývá, že nejvyšší intenzita ekonomické aktivity je u žen ve věku 35 – 44 let se 2 závislymi dětmi bez ohledu na jejich rodinný stav. Nejnižší intenzita ekonomické aktivity u neprovdaných žen je ve věkové kategorii 15 – 24 let se 3 a více závislymi dětmi, u vdaných žen v téže věkové kategorii, ale se 2 závislymi dětmi.

Tab. 4.5.1 Intenzita ekonomické aktivity žen podle věkových skupin, rodinného stavu a počtu závislých dětí

	Z 1 000 žen ve věkové skupině bylo ekonomicky aktivních					
	celkem	15 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 44	45 a více
Vdané ženy s počtem dětí:						
1	798	497	669	845	930	860
2	829	402	612	840	941	899
3 a více	723	426	466	635	806	851
Ostatní ženy s počtem dětí:						
1	820	473	799	882	921	857
2	844	414	650	876	929	871
3 a více	683	343	442	665	790	857

Na intenzitu ekonomické aktivity má vliv nejen věk ženy a počet závislých dětí, ale i jejich stáří. Z 1 000 žen s dítětem ve věku 0 – 2 roky jich bylo v roce 2001 ekonomicky aktivních 433 a měly-li ženy kromě takto malého dítěte ještě další ve věku 3 – 14 let, byla jejich ekonomická aktivita ještě nižší (359 u druhého dítěte ve věku 3 – 5 let, 391 při věku dítěte 6 – 14 let a 369 při třech a více dětech). V případě, že nejmladší dítě mělo 3 – 5 let, byla intenzita ekonomické aktivity 761 (na 1 000 žen), mělo-li nejmladší dítě 6 – 14 let, byla intenzita ekonomické aktivity dokonce 939. Měly-li všechny závislé děti více než 14 let, klesala intenzita ekonomické aktivity na 911, protože část žen již odcházela do důchodu.

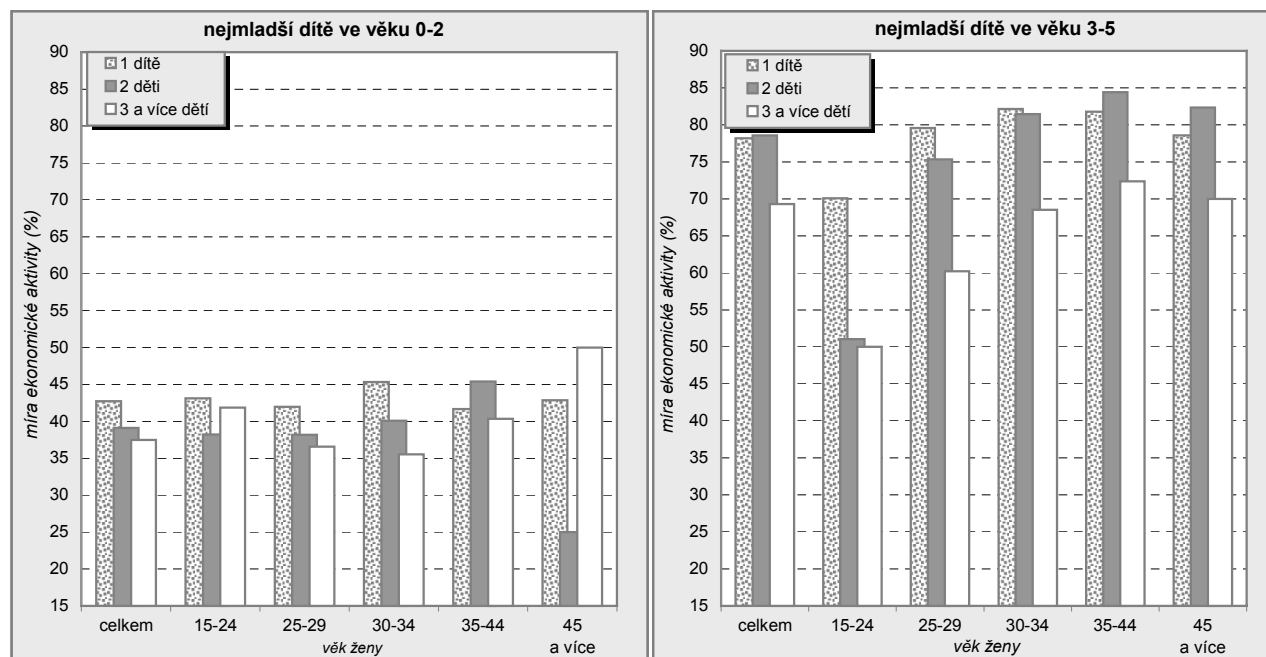
Tab. 4.5.2 Ženy se závislymi dětmi podle stupně ekonomické aktivity, věkových skupin a věku nejmladšího dítěte

	Věk nejmladšího dítěte							
	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 a více	
	celkem	z toho vdané	celkem	z toho vdané	celkem	z toho vdané	celkem	z toho vdané
	Zaměstnané ženy							
do 24	1 385	1 103	454	357	48	25	1	1
25 - 29	2 317	2 068	2 712	2 411	2 579	1 952	2	1
30 - 34	991	870	2 029	1 859	7 322	6 171	90	54
35 - 44	455	379	1 131	1 009	13 129	11 396	7 715	6 315
45 a více	10	8	62	46	2 173	1 801	6 891	5 717
	Nezaměstnané ženy							
do 24	42	26	187	106	16	9	-	-
25 - 29	56	48	647	477	477	246	-	-
30 - 34	17	11	423	355	835	520	8	6
35 - 44	9	6	282	212	1 070	774	386	241
45 a více	1	1	12	8	254	172	346	245
	Ekonomicky neaktivní ženy vč. nezjištěné ekonomické aktivity							
do 24	2 040	1 560	332	225	12	5	-	-
25 - 29	3 581	3 224	1 055	893	172	127	-	-
30 - 34	1 503	1 336	646	582	449	360	4	2
35 - 44	619	525	377	324	840	700	381	298
45 a více	18	14	19	15	350	267	1 114	919

Tabulka 4.5.2 člení ženy nejen podle jejich věku a podle věku nejmladšího dítěte, ale také podle toho, zda byly v době sčítání zaměstnané či nezaměstnané. To umožňuje porovnat počet ekonomicky aktivních vdaných a ostatních žen s počtem žen ekonomicky neaktivních. Míra ekonomické aktivity vdaných žen

s nejmladším dítětem ve věku 0 – 2 roky (40,4 %) je o 6 procentních bodů vyšší než u ostatních žen. Názornější přehled o ekonomické aktivitě žen poskytuje následující graf 16.

Graf 16. Míra ekonomické aktivity vdaných žen podle věku ženy, počtu dětí a věku nejmladšího dítěte

Nezaměstnanost žen se závislými dětmi je srovnatelná s nezaměstnaností žen bez závislých dětí. Jestliže byl v březnu 2001 podíl nezaměstnaných žen na celkovém počtu ekonomicky aktivních žen 8,8 %, u žen se závislými dětmi byl tento podíl 9,0 %. U vdaných žen se závislými dětmi byla nezaměstnanost podprůměrná (7,4 %), naproti tomu byla v době sčítání bez zaměstnání každá šestá neprovdaná žena se závislými dětmi (16,8 %). U žen do 24 let se závislými dětmi byla nezaměstnanost nižší než u všech žen této věkové kategorie (11,5 % oproti 13,6 %). Nezaměstnanost žen s dětmi snižuje to, že se mezi zaměstnané řadí i ženy na řádné mateřské dovolené v trvání 28, resp. 37 týdnů. Výrazně nadprůměrná byla nezaměstnanost u žen se závislými dětmi ve věku 25 – 29 let (13,4 % oproti 10,6 % u všech žen této věkové kategorie). Míra nezaměstnanosti se při sčítání nelišila mezi bezdětnými ženami a ženami s 1 závislým dítětem, ženy se 2 závislými dětmi měly nezaměstnanost nižší o 0,6 procentního bodu, zatímco u žen se 3 a více závislými dětmi byla míra nezaměstnanosti téměř dvojnásobná (15 %).

4.6 Vyjíždka za prací a do škol

Data o vyjíždce do zaměstnání a do škol, zjištěná při sčítání v roce 2001, se zpracovávala až v poslední etapě koncem roku 2003 a v době tvorby této analýzy jich většina ještě nebyla k dispozici. Proto bude problematice dojíždky do zaměstnání věnována monotematická analýza, která bude vydána v roce 2004.

Z celkového počtu 235 411 **zaměstnaných obyvatel** kraje jich 45,5 % **vyjíždělo za prací mimo obec trvalého pobytu**. Mezi vyjíždějícími převažovali v roce 2001 muži, jejich podíl na celkovém počtu vyjíždějících za prací byl 61,8 %. V rámci okresu vyjíždělo za prací 60 % mužů a 70 % žen, do ostatních okresů v kraji vyjíždělo 12 % mužů a 10 % žen. Mimo kraj pracovalo 18 % mužů a 13 % žen. U ostatních vyjíždějících nebylo místo pracoviště zjištěno.

Denně za prací vyjíždělo 80 561 pracujících, v tom 47 667 mužů a 32 894 žen. Nejčastěji trvala pracujícím cesta do zaměstnání u denně vyjíždějících mimo obec bydliště 15 – 29 minut (40 % vyjíždějících mužů a 42 % žen). Čtvrtině vyjíždějících trvala cesta 30 – 44 minut a desetině 45 – 59 minut. Pouze 8 % mužů a 5 % vyjíždějících žen cestuje do zaměstnání déle než 1 hodinu.

Nejintenzivnější denní vyjíždka byla z malých obcí bez pracovních příležitostí. Více než tři čtvrtiny pracujících vyjížděly v roce 2001 z velikostní skupiny obcí do 500 obyvatel. S rostoucí velikostí obce se podíl vyjíždějících snižoval až na 22 % u krajského města. Výjimkou bylo město Chrudim, jediný zástupce velikostní kategorie obcí s 20 – 50 tisíci obyvateli. Třetina pracujících z tohoto města za prací vyjíždí vzhledem k dobré dopravní dostupnosti krajského města.

Nejvyšší podíl pracujících vyjíždí na nejkratší vzdálenost z obcí s 500 – 999 obyvateli a s rostoucí velikostí obcí se zvyšuje podíl těch, kterým trvá cesta do zaměstnání 30 – 59 minut i déle než 1 hodinu. Ve všech

velikostních kategoriích obcí je podíl mužů vyjíždějících za prací déle než 1 hodinu vyšší než podíl vyjíždějících žen. Pouze u krajského města je podíl žen (14 %) o 0,6 procentního bodu vyšší než podíl mužů.

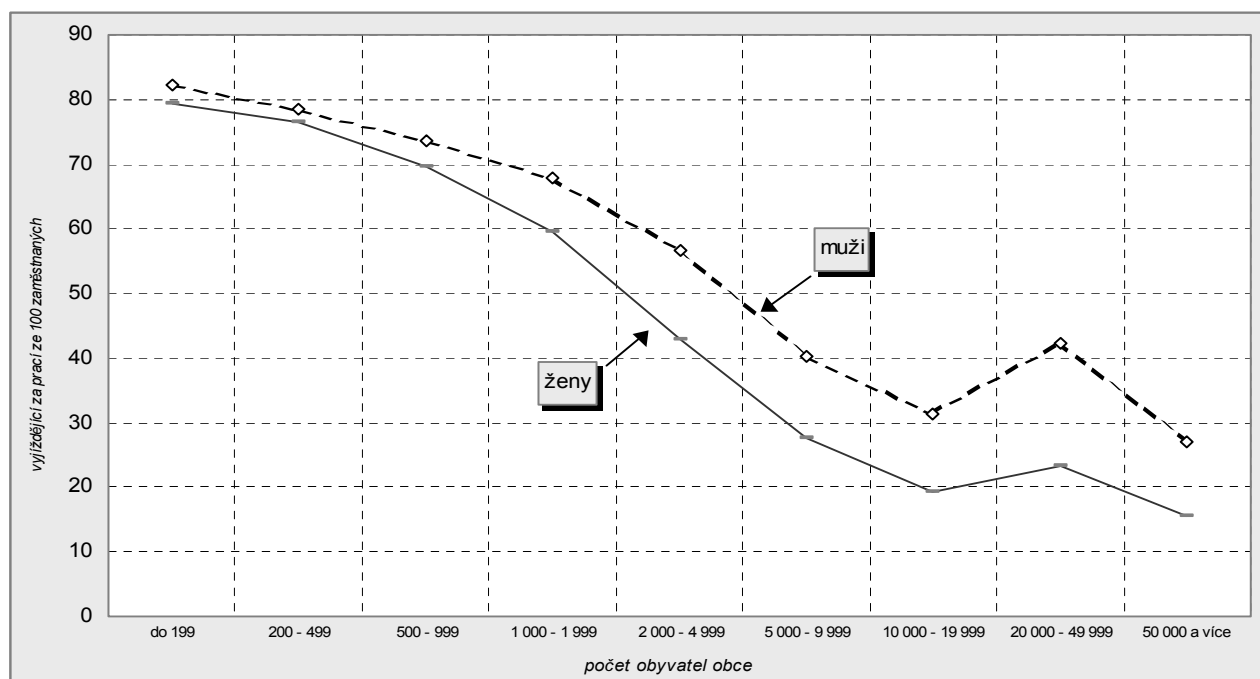
Tab. 4.6.1 Vyjíždka za prací a do škol podle velikostních skupin obcí

	Zaměstnaní vyjíždějící z obce za prací		z toho denně					Žáci, studenti a učni vyjíždějící z obce do škol	
	celkem ¹⁾	v % ze zaměstnaných celkem	celkem	v % z vyjíždějících celkem	s dobou cesty (v %):			celkem ¹⁾	v % ze žáků studentů a učňů
					do 29 minut	30 - 59 minut	60 minut a více		
Kraj celkem	107 223	45,5	80 561	75,1	58,3	34,8	6,6	41 464	45,1
v tom obce s počtem obyvatel:									
do 199	5 416	81,1	4 546	83,9	63,1	31,0	5,7	2 449	98,7
200 - 499	18 699	77,6	15 431	82,5	64,6	30,6	4,5	8 757	91,0
500 - 999	21 779	71,9	17 680	81,2	65,2	30,5	4,1	8 597	70,3
1 000 - 1 999	15 445	64,3	12 266	79,4	59,8	33,8	6,2	4 710	48,8
2 000 - 4 999	11 070	50,7	8 258	74,6	56,4	36,5	6,9	3 747	40,9
5 000 - 9 999	10 083	34,6	7 051	69,9	49,5	41,5	8,7	3 723	32,7
10 000 - 19 999	11 340	25,8	6 779	59,8	49,0	41,7	9,2	4 794	27,8
20 000 - 49 999	3 734	33,5	2 306	61,8	49,1	40,6	10,1	1 232	26,5
50 000 a více	9 657	21,8	6 244	64,7	43,0	43,0	13,6	3 455	22,3

¹⁾ včetně vyjíždějících s nezjištěným místem pracoviště (školy)

Z měst byla v roce 2001 relativně nejnižší vyjíždka za prací z Pardubic, Lanškrouna, Ústí nad Orlicí a z Litomyšle. Denní vyjíždka byla nejnižší z Lanškrouna (11,1 % ze všech zaměstnaných), Svitav (12,5 %), Hlinska (13,1 %), Pardubic (14,1 %), Vysokého Mýta (15,8 %), České Třebové (16,7 %) a z Moravské Třebové (16,9 %). Méně než pětina zaměstnaných vyjížděla denně z 11 měst v kraji.

Graf 17. Intenzita vyjíždky za prací mimo obec trvalého bydliště podle velikostních skupin obcí

Z celkového počtu **žáků, studentů a učňů** jich 45,1 % **vyjíždělo za vzděláním** mimo obec trvalého bydliště. S rostoucí velikostí obce se snižoval podíl vyjíždějících. Příčinou je to, že z malých obcí vyjíždějí žáci základních škol, zatímco ve městech navštěvuje část středoškoláků a učňů školy přímo v místě. Denně vyjíždělo v kraji do školy 27 755 žáků, studentů a učňů, zbývající třetina dojížděla do školy méně často. Při denní dojíždce trvala nejčastěji jedna cesta 15 – 29 minut (34 %), případně 30 – 44 minut (22 %). Déle než 1 hodinu cestovala osmina denně dojíždějících studentů.

5. Domácnosti

Výsledky sčítání lidu poskytují v agregované podobě informace nejen o fyzických osobách jako jednotlivcích, ale také o počtu, struktuře a vybavení domácností. Podle bydlení, společného hospodaření a příbuzenských vztahů rozlišujeme tři základní typy domácností: bytové, hospodařící a cenzové. Bytová domácnost jako soubor osob bydlících v jednom bytě může být v závislosti na druhu společného hospodaření tvořena jednou nebo více hospodařícími domácnostmi. Každá hospodařící domácnost je složena z jedné nebo více cenzových domácností. Ty se podle příbuzenských či jiných vztahů dělí do skupin: úplné a neúplné rodiny, vícečlenné nerodinné domácnosti a domácnosti jednotlivců. Údaje o bytových domácnostech slouží k hodnocení způsobu a úrovně bydlení, údaje o hospodařících domácnostech napomáhají při sledování životní úrovně a cenzové domácnosti charakterizují rodiny a příbuzenské vztahy v bytových (popřípadě hospodařících) domácnostech.

Naprostá většina údajů o domácnostech je v časové řadě plně srovnatelná. Výjimku tvoří kategorie úplných a neúplných rodin se závislými dětmi. V roce 1961 byly do jejich počtu zahrnovány pouze rodiny s dětmi do 14 let, v letech 1970 a 1980 jsou souběžně publikovány údaje o rodinách s dětmi do 15 let, případně se závislými dětmi bez ohledu na věk. Při sčítání v roce 2001 nastala rovněž metodická změna v souvislosti se zařazováním soužití prarodiče s vnoučetem. V minulém sčítání byla taková domácnost posuzována jako neúplná rodina, v roce 2001 jako vícečlenná nerodinná domácnost. Postupně byl rovněž aktualizován výběr předmětů dlouhodobé spotřeby pro hodnocení vybavenosti domácností.

5.1 Vývoj počtu a struktury domácností

V dlouhodobém vývoji lze sledovat neustálý růst počtu bytových, hospodařících i cenzových domácností. Intenzita tohoto růstu se však liší nejen z časového hlediska, ale také navzájem mezi uvedenými typy domácností. Z dostupných údajů můžeme provést srovnání za období 1970 – 2001. Nejvyšší absolutní i relativní přírůstek všech uvedených typů domácností byl zaznamenán v sedmdesátých letech minulého století. Jestliže v roce 1970 bylo sečteno 148 018 bytových domácností, do roku 1980 se jejich počet zvýšil o 14,1 % na 168 940. V menším rozsahu (o 11,2 %) se v uvedeném období zvýšil počet hospodařících domácností (v absolutním vyjádření ze 163 490 na 181 844). Procentně nejnižší přírůstek (o 8,9 %) byl v sedmdesátých letech zaznamenán u cenzových domácností (absolutně ze 170 360 na 185 496). Z uvedeného výčtu je zřejmé, že mezi sčítáními v letech 1970 – 1980 se značně snížil rozdíl mezi počtem bytových, hospodařících a cenzových domácností. Rozvoj bytové výstavby podpořil osamostatňování rodin s mladými dětmi a v důsledku toho v uvedeném období klesal podíl bytů obsazených více než jednou cenzovou domácností, jak je patrné z tabulky 5.1.1.

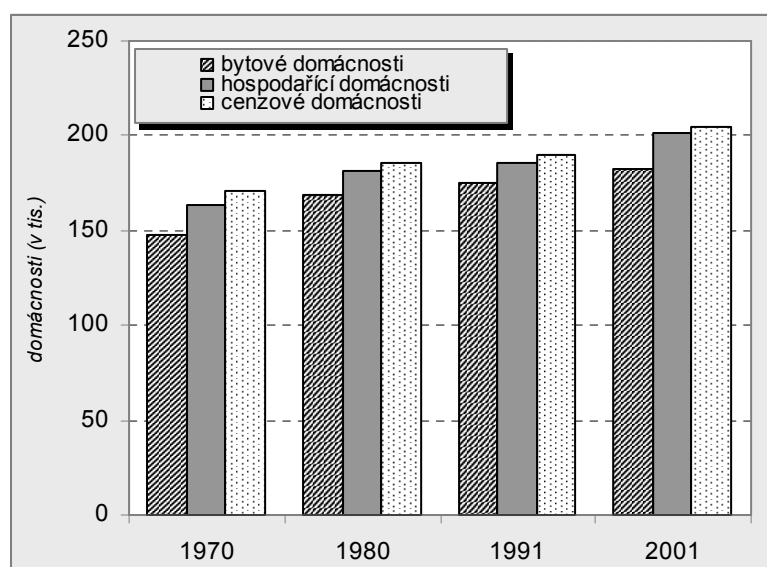
Tab. 5.1.1 Základní údaje o domácnostech

	Domácnosti celkem		Struktura domácností v %				Průměrný počet členů domácnosti	
	1991	2001	1970	1980	1991	2001	1991	2001
Bytové domácnosti celkem	175 443	182 943	100,0	100,0	100,0	100,0	2,88	2,75
v tom:								
s 1 cenzovou domácností	161 804	164 853	86,3	91,0	92,2	90,1	2,72	2,55
se 2 a více cenzovými domácnostmi	13 639	18 090	13,7	9,0	7,8	9,9	4,73	4,56
Hospodařící domácnosti celkem	185 676	201 395	100,0	100,0	100,0	100,0	2,72	2,51
v tom:								
s 1 cenzovou domácností	181 262	198 275	96,0	98,1	97,6	98,5	2,67	2,46
se 2 a více cenzovými domácnostmi	4 414	3 120	4,0	1,9	2,4	1,5	4,87	5,26
Cenzové domácnosti celkem	190 277	204 594	100,0	100,0	100,0	100,0	2,66	2,47
v tom:								
úplné rodiny	127 047	120 673	73,1	70,0	66,8	59,0	3,27	3,16
bez závislých dětí	55 744	63 414	30,9	29,2	29,3	31,0	2,35	2,46
se závislými dětmi	71 303	57 259	42,1	40,8	37,5	28,0	3,99	3,94
neúplné rodiny	17 291	24 454	7,8	6,6	9,1	12,0	2,49	2,48
bez závislých dětí	7 771	9 967	4,0	2,7	4,1	4,9	2,19	2,24
se závislými dětmi	9 520	14 487	3,8	3,9	5,0	7,1	2,73	2,65
vícečlenné nerodinné domácnosti	751	2 741	1,2	1,6	0,4	1,3	2,08	2,10
domácnosti jednotlivců	45 188	56 726	18,0	21,8	23,7	27,7	1,00	1,00
z toho bydlící samostatně	36 576	43 225	13,0	17,1	19,2	21,1	1,00	1,00

V osmdesátých letech tempo růstu u všech tří základních typů domácností výrazně pokleslo. V období 1980 – 1991 se zvýšil počet bytových domácností na 175 443 (o 3,8 %) a hospodařících domácností na 185 676 (o 2,1 %). Na rozdíl od předchozí dekády rostl počet cenzových domácností v osmdesátých letech s vyšší intenzitou než počet hospodařících domácností (o 2,6 % na 190 277).

V průběhu devadesátých let se mírně zvýšilo tempo růstu bytových domácností (o 4,3 % na 182 943). Na rozdíl od předchozích období mnohem rychleji než počet bytových domácností rostl počet hospodařících domácností (o 8,5 % na 201 395). Rovněž počet cenzových domácností rostl od roku 1991 intenzivněji než počet trvale obydlených bytů (o 7,5 % na 204 594). Rozdíl mezi počtem cenzových a bytových domácností se tak opět prohloubil a podíl bytů obsazených více než jednou cenzovou domácností mírně vzrostl.

Graf 18. Vývoj počtu domácností

Uvedený trend lze dokumentovat rovněž na vývoji počtu cenzových domácností připadajících na 100 bytových domácností. V roce 1970 činila hodnota tohoto ukazatele 115,1. O deset let později byla výrazně nižší (109,8), do roku 1991 se snížila jen mírně (na 108,5) a při posledním sčítání naopak vzrostla na 111,8 cenzových domácností na sto bytových.

Typickým trendem projevujícím se v dlouhodobém vývoji je snižování průměrného počtu členů domácností. Jestliže v roce 1970 připadalo v kraji na 100 cenzových domácností 285 osob, v roce 1980 to bylo o 10 osob méně. V dalším desetiletí klesl průměrný počet osob na jednu cenzovou domácnost na 2,66 a do roku 2001 se snížil na 2,47.

Pokles v devadesátých letech, který byl v dlouhodobém vývoji relativně nejvyšší (o 7,1 %), souvisel s nižším počtem osob sečtených v cenzových domácnostech.

5.2 Bytové domácnosti

Bytová domácnost je souborem osob bydlících společně v jednom bytě. Může být tvořena jednou nebo více hospodařícími domácnostmi. Z definice bytových domácností vyplývá, že jejich **počet** je shodný s počtem trvale obydlených bytů. V dlouhodobém vývoji se počet trvale obydlených bytů v kraji neustále zvyšoval, přírůstky zaznamenané mezi sčítáními však nebyly rovnoměrné. V roce 1970 bylo v kraji sečteno 148 018 bytových domácností a v průběhu dalších třiceti let se jejich počet zvýšil na 182 943. Nejvyšší přírůstek bytových domácností byl zaznamenán v 70. letech (20 922), a to v souvislosti s rostoucím počtem mladých rodin s dětmi a rozvojem bytové výstavby, která těmto rodinám umožnila samostatné bydlení. Již v 80. letech se přírůstek počtu bytových domácností výrazně zpomalil (na 6 503), od sčítání v roce 1991 přibýlo v kraji 7 500 bytových domácností.

Z dlouhodobého hlediska výrazně převládají **byty obydlené pouze jednou cenzovou** (a tím i jednou hospodařící) **domácností**. Při sčítání v roce 1970 tvořily v Pardubickém kraji tyto případy 86,3 % všech bytových domácností. V průběhu dalších deseti let se jejich podíl zvýšil o 4,7 procentního bodu na 91,0 %. Na tento vývoj měl vliv již zmiňovaný růst bytové výstavby v sedmdesátých letech. Ještě v 80. letech tempo růstu počtu trvale obydlených bytů mírně převyšovalo růst počtu cenzových domácností a procento bytů obydlených jen jednou cenzovou domácností se tak zvýšilo na 92,2 %. Rychlejší růst počtu cenzových domácností v následujícím desetiletí vedl k tomu, že ve struktuře bytů byla relativně více posílena skupina bytů se **dvěma a více cenzovými domácnostmi** (ze 7,8 % v roce 1991 na 9,9 % při posledním sčítání). Z celkového počtu 18 090 bytů obydlených dvěma a více cenzovými domácnostmi sečtených v kraji v roce 2001 bylo 2 894 (16 %) bytů, ve kterých domácnosti hospodařily společně, ve zbývajících 15 196 bytech bylo zaznamenáno oddělené hospodaření.

Pro bytové domácnosti je, stejně jako pro domácnosti hospodařící i cenzové, typická neustále se snižující jejich **průměrná velikost**. V roce 1970 činil v kraji průměrný počet osob na jeden trvale obydlený byt 3,28 a během následujících deseti let se snížil na 3,01. Na značném poklesu hodnoty tohoto ukazatele se v 70. letech podílelo pomalejší tempo růstu počtu obyvatel v bytech ve srovnání s růstem počtu bytů. Na dalším snížení průměrného počtu osob připadajících na jednu bytovou domácnost měl v následujících letech

vliv pokles počtu obyvatel v bytech doprovázený mírně rostoucím počtem bytů. V roce 1991 tak připadalo na jeden trvale obydlený byt 2,88 osob a při posledním sčítání 2,75 osob. Ve stejném období se snížil průměrný počet osob nejen v bytech s jednou cenзовou domácností (ze 2,72 na 2,55), ale i v bytech se dvěma a více cenзовými domácnostmi (ze 4,73 na 4,56).

Ve struktuře bytových domácností převládaly v roce 2001 domácnosti dvoučlenné (26,3 %). Před deseti lety představovaly druhou nejpočetnější skupinu domácnosti čtyřčlenné. Při posledním sčítání se s podílem 23,2 % již na druhé místo dostaly bytové domácnosti jednotlivců. Oproti roku 1991 se zvýšilo procentní zastoupení bytových domácností tvořených jedním, dvěma nebo třemi členy ze 63,2 % na 68,3 %. Podíl čtyřčlenných domácností poklesl v posledním desetiletí o 2,7 procentního bodu na 21,6 %, u pěti a vícečlenných domácností bylo zaznamenáno snížení o 2,4 procentního bodu na 10,1 %. Bytů obydlených sedmi a více osobami bylo v kraji v roce 2001 sečteno celkem 2 135. Ve struktuře 18 090 bytů obydlených dvěma a více cenзовými domácnostmi tvoří téměř polovinu (48,6 %) domácnosti s pěti a více členy, čtvrtinu představují čtyřčlenné domácnosti.

Tab. 5.2.1 Bytové domácnosti podle počtu členů a soužití domácností v bytech

	Celkem	v tom domácnosti s počtem členů v %				
		1	2	3	4	5 a více
Bytové domácnosti celkem	182 943	23,2	26,3	18,7	21,6	10,1
v tom:						
s 1 hospodařící domácností, kterou tvoří:						
1 cenзová domácnost	164 853	25,7	28,2	18,9	21,2	5,9
2 a více cenзových domácností	2 894	x	x	x	27,9	72,1
se 2 a více hospodařícími domácnostmi	15 196	x	10,7	20,3	24,8	44,1

S podílem 9,9 % bytových domácností složených ze dvou a více cenзových domácností se Pardubický kraj zařadil na páté místo mezi kraji v České republice a zároveň mírně (o 0,2 procentního bodu) přesáhl republikový průměr. Z hlediska obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) byla nejvyšší míra soužití více cenзových domácností v bytech zjištěna na Moravskotřebovsku (11,3 %), vysoký podíl je také na Holicku, Přeloučsku a Králicku (u všech tří uvedených obvodů 10,9 %). Relativně nejméně bytů s více cenзовými domácnostmi je na Poličsku a Žambercku (8,4 % u obou obvodů).

Průměrný počet osob tvořících bytovou domácnost (2,75) je v kraji výrazně nad republikovým průměrem (2,64) a zároveň představuje čtvrtou nejvyšší hodnotu mezi všemi kraji po Zlínském, Vysočině a Jihomoravském. Méně početné bytové domácnosti žijí častěji v regionech s vyšším podílem městského obyvatelstva. Jestliže v okrese Pardubice připadalo v průměru na jeden byt 2,62 osoby, na Svitavsku to bylo 2,83. Rozdíly ve struktuře bytových domácností z hlediska počtu členů jsou patrné také v rozdělení podle **velikostních skupin obcí** (tabulka 5.2.2). Nejvyšší podíl bytů obydlených pouze jednou osobou je typický pro velmi malé obce do 199 obyvatel (26,3 %). Početnou skupinu tvoří jednočlenné domácnosti rovněž v krajském městě, ve kterém se na všech domácnostech podílejí jednou čtvrtinou. Město Pardubice (kategorie 50 000 obyvatel a více) se rovněž vyznačuje nejvyšším zastoupením dvou a tříčlenných bytových domácností. Pět a více osob žije nejčastěji v bytových domácnostech v obcích do 1 000 obyvatel.

Tab. 5.2.2 Bytové domácnosti podle počtu členů a velikostních skupin obcí

	Celkem	v tom domácnosti s počtem členů v %				
		1	2	3	4	5 a více
Kraj celkem	182 943	23,2	26,3	18,7	21,6	10,1
v tom obce s počtem obyvatel:						
do 199	5 694	26,3	26,0	15,4	18,8	13,3
200 - 499	18 694	22,5	24,6	15,9	21,9	15,1
500 - 999	22 216	21,0	23,8	17,5	23,0	14,7
1 000 - 4 999	34 819	21,9	24,5	18,1	23,2	12,3
5 000 - 19 999	56 758	23,1	26,6	19,6	22,0	8,7
20 000 - 49 999	8 998	24,8	25,7	19,8	22,7	6,9
50 000 a více	35 764	25,3	30,5	20,5	18,6	5,0

5.3 Hospodařící domácnosti

Hospodařící domácnost tvoří osoby, které uvedly, že společně hospodaří, tedy společně hradí hlavní výdaje domácnosti. Hospodařící domácnost je tvořena jednou nebo více cenзовými domácnostmi. V dlouhodobém vývoji **počet hospodařících domácností** v Pardubickém kraji neustále roste. Oproti roku 1970 se jejich počet zvýšil o 37 905, přičemž největší část tohoto přírůstku (18 354 hospodařících domácností) připadala na sedmdesátá léta minulého století. Rostoucí počet samostatně hospodařících domácností jednotlivců a neúplných rodin se podílel na značném přírůstku v průběhu 90. let (o 15 719). V roce 2001 bylo v kraji sečteno celkem 201 395 hospodařících domácností, z toho 199 717 bydlících v bytech a 1 678 mimo byty.

Naprostá většina hospodařících domácností je tvořena jen jednou cenзовou domácností. Jestliže v roce 1970 představovaly v kraji případy totožných hospodařících a cenзовých domácností 96,0 %, o třicet let později to bylo již 98,5 %. Procentní zastoupení hospodařících domácností tvořených dvěma a více cenзовými domácnostmi se ve srovnání se sčítáním v roce 1970 snížilo ze 4,0 % na 1,5 %. Ještě před deseti lety připadalo na 1 000 hospodařících domácností 1 025 cenзовých domácností a před třiceti lety dokonce 1 042, v roce 2001 to bylo pouze 1 016. Snižující se **rozdíl mezi počtem hospodařících a cenзовých domácností** je dokladem toho, že stále větší část domácností hospodaří samostatně.

Při bližším pohledu na skupinu **hospodařících domácností tvořených pouze jednou cenзовou domácností** zjišťujeme, že od roku 1991 se v její struktuře snížil podíl úplných rodin o 8,3 procentního bodu na 58,6 %. Ještě vyšší pokles byl zaznamenán u úplných rodin se závislými dětmi (o 9,8 procentního bodu). V uvedeném období naopak výrazně vzrostl podíl domácností jednotlivců (o 4,7 procentního bodu na 28,6 %), zvýšilo se rovněž zastoupení neúplných rodin (o 2,6 procentního bodu na 11,4 %). Oproti roku 1991 se v kraji snížil počet hospodařících domácností tvořených **dvěma cenзовými domácnostmi** o 1 192 na 3 045. Ještě před deseti lety bylo v této kategorii téměř vyrovnané zastoupení soužití domácnosti rodičů a domácnosti jejich dětí s ostatními případy. V roce 2001 již společné hospodaření rodičů s dětmi naprosto převažovalo. V celkovém počtu 2 926 společně hospodařících rodin rodičů a jejich dětí představovaly polovinu kombinace dvou úplných rodin, 44,5 % kombinace úplné rodiny s neúplnou a 5,5 % kombinace dvou neúplných rodin. Zvýšení podílu ve srovnání s rokem 1991 bylo zaznamenáno u poslední a zejména předposlední jmenované kategorie. Počet hospodařících domácností tvořených **třemi a více cenзовými domácnostmi** oproti minulému sčítání poklesl ze 177 na 75.

V návaznosti na stále rostoucí zastoupení samostatně hospodařících cenзовých domácností, především pak domácností jednotlivců, klesá i průměrná velikost hospodařících domácností. K poklesu průměrného **počtu členů** připadajících na jednu hospodařící domácnost od minulého sčítání ze 2,72 na 2,51 přispělo snížení tohoto počtu v hospodařících domácnostech tvořených jednou cenзовou domácností (ze 2,67 na 2,46). U hospodařících domácností tvořených dvěma a více cenзовými domácnostmi naopak tento počet vzrostl ze 4,87 na 5,26.

Zatímco před deseti lety byla nejpočetnější skupina dvoučlenných hospodařících domácností, v roce 2001 se s podílem 27,4 % již dostává za domácnosti jednočlenné (28,2 %). V úhrnu se podíl hospodařících domácností tvořených jedním nebo dvěma členy od roku 1991 zvýšil ze 49,5 % na 55,6 %. Procentní zastoupení tříčlenných hospodařících domácností se od minulého sčítání nezměnilo, u čtyřčlenných pokleslo o 3,8 procentního bodu na 19,5 % a u pěti a vícečlenných se snížilo o 3 procentní body na 6,4 %. Z celkového počtu 504 902 členů hospodařících domácností v roce 2001 bylo 74,6 % osob s vlastním příjmem (o 2,9 procentního bodu více než před deseti lety).

Tab. 5.3.1 Hospodařící domácnosti podle počtu členů a soužití domácností v bytě

	Celkem	v tom domácnosti s počtem členů v %				
		1	2	3	4	5 a více
Hospodařící domácnosti celkem	201 395	28,2	27,4	18,5	19,5	6,4
v tom:						
s 1 cenзовou domácností	198 275	28,6	27,9	18,8	19,4	5,4
se 2 a více cenзовými domácnostmi	3 120	x	x	x	28,8	71,2

Z územního hlediska v členění podle obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) je nejvyšší podíl hospodařících domácností tvořených dvěma a více cenзовými domácnostmi dosahován na Hlinecku, Moravskotřebovsku a Holicku. Nejnižší na Ústeckoorlicku, Žamberecku a Pardubicku, tedy v obvodech s relativně vyšším zastoupením městského obyvatelstva. Ze struktury domácností podle počtu členů v rozdělení dle velikostních skupin obcí (tabulka 5.3.2) je zřejmé, že nejméně početné hospodařící domácnosti s jedním až dvěma členy jsou na všech hospodařících domácnostech nejvíce zastoupeny v krajském městě (skupina 50 000 a více). Vysoký je podíl těchto domácností také v nejmenších obcích do

199 obyvatel. Nejpočetnější hospodařící domácnosti se čtyřmi a více členy tvoří nejvyšší podíl v obcích s 200 – 999 obyvateli.

Tab. 5.3.2 Hospodařící domácnosti podle počtu členů a velikostních skupin obcí

	Celkem	v tom domácnosti s počtem členů v %				
		1	2	3	4	5 a více
Kraj celkem	201 395	28,2	27,4	18,5	19,5	6,4
v tom obce s počtem obyvatel:						
do 199	6 254	29,9	27,5	15,9	18,2	8,5
200 - 499	20 657	26,5	26,2	16,8	20,6	9,8
500 - 999	24 647	25,7	25,3	18,1	21,4	9,4
1 000 - 4 999	38 423	26,7	25,7	18,3	21,5	7,8
5 000 - 19 999	62 349	28,3	27,7	18,9	19,6	5,5
20 000 - 49 999	9 777	29,4	26,7	19,4	20,2	4,3
50 000 a více	39 288	31,2	30,8	19,3	15,8	2,9

5.4 Cenzové domácnosti

Cenzové domácnosti jsou vytvářeny na základě příbuzenských a jiných vztahů v rámci jedné hospodařící domácnosti. Rozlišujeme tyto základní druhy cenzových domácností:

- úplné rodiny (manželský pár nebo druh a družka – s dětmi nebo bez dětí);
- neúplné rodiny (jeden z rodičů alespoň s jedním dítětem);
- vícečlenné nerodinné domácnosti (osoby příbuzné i nepříbuzné, které společně hospodaří);
- domácnosti jednotlivce.

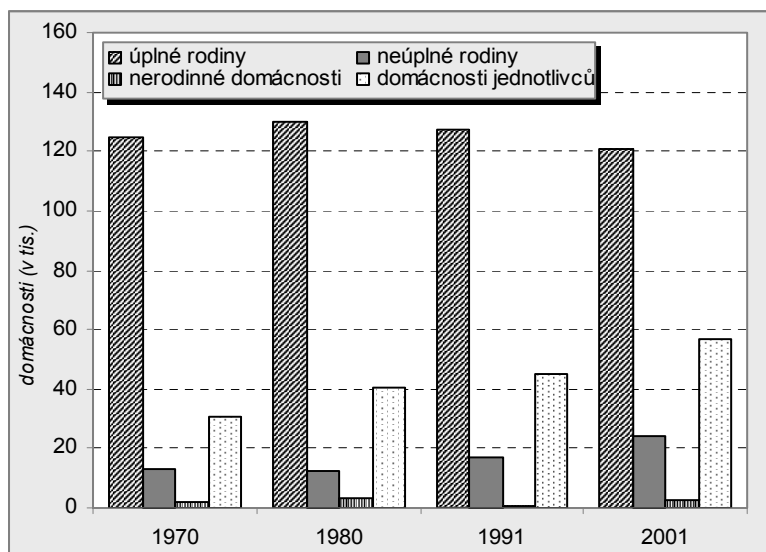
Na změny ve struktuře domácností z hlediska jednotlivých druhů působí celá řada faktorů: od vývoje věkové struktury obyvatel, přes intenzitu porodnosti, úmrtnosti, sňatečnosti či rozvodovosti až po ekonomické vlivy. K základním trendům projevujícím se v **dlouhodobém vývoji struktury cenzových domácností** patří pokles zastoupení úplných rodin, neustále se zvyšující podíl neúplných rodin a domácností jednotlivců, růst podílu dětí žijících v neúplných rodinách a klesající průměrná velikost domácnosti. Nejintenzivněji se uvedené tendence projevily od počátku 90. let v souvislosti se změnami společenskými podmínkami. Ve struktuře domácností se odrazil především posun v životním stylu mladé generace spojený s odkládáním uzavírání manželství do pozdějšího věku i nahrazováním manželského svazku nesezdaným soužitím.

V roce 2001 bylo v Pardubickém kraji sečteno 204 594 cenzových domácností, ve kterých žilo 504 902 (99,3 %) obyvatel. Údaje o 3 379 obyvatelích kraje žijících v zařízeních nebyly z hlediska cenzových domácností zjišťovány. V úplných rodinách žilo 75,6 % obyvatel (počítáno z celkového počtu osob v cenzových domácnostech), v neúplných rodinách 12,0 %, v domácnostech jednotlivců 11,2 % a ve vícečlenných nerodinných domácnostech 1,1 % obyvatel. Podíl osob v úplných rodinách poklesl v období let 1991 – 2001 o 6,7 procentního bodu, přitom v úplných rodinách se závislými dětmi byl zaznamenán pokles o 11,6 procentního bodu. Podíl obyvatel v úplných rodinách bez závislých dětí naopak vzrostl. O 3,5 procentního bodu se zvýšilo zastoupení obyvatel žijících v neúplných rodinách, přičemž rychleji rostl počet obyvatel v neúplných rodinách se závislými dětmi. Podíl osob tvořících domácnost jednotlivce byl v roce 2001 vyšší o 2,3 procentního bodu než před deseti lety.

Celkový **počet cenzových domácností** v kraji se od sčítání v roce 1970 zvýšil o 34 234, přičemž rozhodující část tohoto přírůstku (15 136 domácností) připadala na sedmdesátá léta, kdy rostl především počet domácností jednotlivců a úplných rodin. Na zvýšení celkového počtu domácností v 90. letech o 14 317 se kromě rostoucího počtu domácností jednotlivců podílel i mnohem vyšší počet neúplných rodin. V roce 2001 bylo v kraji sečteno 120 673 úplných rodin (o 3 775 méně než před třiceti lety), pokles jejich počtu započal již v průběhu 80. let, rozhodující úbytek úplných rodin byl však zaznamenán mezi sčítáními v období 1991 – 2001 (6 374 rodin). Zcela opačný trend lze sledovat ve vývoji počtu neúplných rodin, kterých bylo v roce 2001 v kraji sečteno 24 454, tedy o 11 239 více než v roce 1970. Nejvyšší přírůstek těchto rodin se projevil v devadesátých letech (o 7 163).

Počet domácností jednotlivců dlouhodobě roste. Od roku 1970 se jejich počet v kraji téměř zdvojnásobil (o 26 017 na 56 726), přičemž nejvyšší přírůstek připadal, stejně jako u neúplných rodin, na poslední desetiletí (11 538). U vícečlenných nerodinných domácností, kterých bylo v kraji v roce 2001 sečteno 2 741, lze v čase sledovat kolísavý vývoj jejich počtu. Oproti roku 1970 jich v kraji přibýlo 753, přírůstek 1 990 nerodinných domácností od minulého sčítání byl vyvolán především metodickou změnou. Na rozdíl od předchozího sčítání, kdy bylo soužití prarodiče s vnoučetem zařazeno mezi neúplné rodiny, bylo v roce 2001 zařazeno do nerodinných domácností.

Graf 19. Vývoj počtu cenзовých domácností

Uvedený vývoj počtu jednotlivých druhů domácností také do značné míry koresponduje s vývojem jejich **podílů na všech domácnostech** v kraji. Ještě před třiceti lety tvořily úplné rodiny téměř tři čtvrtiny všech cenзовých domácností (73,1 %), v následujícím období se jejich procentní zastoupení neustále snižovalo až na 59,0 % v roce 2001. Oproti minulému sčítání poklesl podíl úplných rodin o 7,8 procentního bodu (nejvyšší pokles od roku 1970). Dlouhodobě druhý nejvyšší podíl na všech domácnostech zaujímají jednotlivci. Jestliže v roce 1970 připadalo na 100 ze všech domácností v kraji 18 domácností jednotlivců, v roce 1991 jich bylo již 24 a o deset let později ještě o 4 domácnosti jednotlivců

více. Na rozdíl od období 1970 – 1980, kdy v kraji podíl neúplných rodin mírně klesal (ze 7,8 % na 6,6 %), je od 80. let patrný neustálý růst procentního zastoupení těchto rodin. Nejvyšší přírůstek přitom připadal na 90. léta, kdy podíl neúplných rodin vzrostl o 2,9 procentního bodu na 12,0 % při sčítání v roce 2001.

Výrazné rozdíly v zastoupení jednotlivých druhů domácností jsou patrné **z územního hlediska**. Podíl úplných rodin na všech cenзовých domácnostech v kraji v roce 2001 (59,0 %) převyšoval o 4,4 procentního bodu republikový průměr, jednalo se o třetí nejvyšší hodnotu po kraji Vysočina a Zlínském kraji. Stejně pořadí krajů bylo zaznamenáno rovněž v případě podílu úplných rodin se závislymi dětmi. S nadprůměrným procentním zastoupením úplných rodin bez závislých dětí (31,0 %) se Pardubický kraj zařadil dokonce na druhé místo za kraj Vysočina. V případě zastoupení neúplných rodin (12,0 %) byla v kraji zaznamenána druhá nejnižší hodnota po kraji Vysočina, u neúplných rodin se závislymi dětmi třetí nejnižší hodnota po kraji Vysočina a Zlínském kraji. Specifikem Pardubického kraje byl však i relativně nízký podíl neúplných rodin bez závislých dětí (4,9 %), se kterým se dostal na předposlední místo po Ústeckém kraji. Spolu s Královéhradeckým krajem se Pardubický kraj zařadil na poslední místo s procentním zastoupením vícečlenných nerodinných domácností (1,3 %). Podíl 27,7 % domácností jednotlivců (o 2,2 procentního bodu pod průměrem ČR) byl mezi všemi kraji v republice pátý nejnižší.

Tab. 5.4.1 Cenзовé domácnosti podle velikostních skupin obcí

	Cenзовé domácnosti celkem	v tom podíl jednotlivých typů domácností v %					
		úplné rodiny		neúplné rodiny		vícečlenné nerodinné domácnosti	domácnosti jednotlivců
		se závislymi dětmi	bez závislých dětí	se závislymi dětmi	bez závislých dětí		
Kraj celkem	204 594	28,0	31,0	7,1	4,9	1,3	27,7
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	6 411	25,5	33,7	4,8	5,5	1,3	29,2
200 - 499	21 178	29,5	33,5	5,1	4,9	1,1	25,9
500 - 999	25 170	31,2	32,2	5,6	4,7	1,1	25,2
1 000 - 4 999	39 182	30,4	31,2	6,5	4,6	1,1	26,2
5 000 - 19 999	63 123	28,1	30,3	7,7	4,7	1,2	28,0
20 000 - 49 999	9 888	28,0	28,8	8,5	4,7	1,0	29,1
50 000 a více	39 642	23,0	29,8	8,6	5,5	2,1	30,9

Při bližším pohledu na území kraje je patrné, které regiony nejvíce přispěly k jeho specifickému postavení z hlediska struktury cenзовých domácností. Nad průměrem kraje bylo zastoupení úplných rodin především v okrese Chrudim (60,8 % a zároveň nejvyšší podíl mezi okresy v kraji u úplných rodin bez závislých dětí). Nejvyšší podíl úplných rodin se závislymi dětmi byl zaznamenán v okrese Svitavy, v němž tvořily úplné rodiny v úhrnu 60,7 % všech domácností. Oba uvedené okresy se ve srovnání s krajským průměrem vyznačují výrazně nižším podílem městského obyvatelstva, vyšší religiozitou, nižším podílem rozvedených, nižší mírou vzdělanosti a vyšší nezaměstnaností, což jsou faktory, které určitým způsobem ovlivňují strukturu domácností.

Neúplné rodiny a domácnosti jednotlivců jsou nejvíce zastoupeny ve všech domácnostech v okrese Pardubice, kde je nadprůměrný podíl městského obyvatelstva. Rovněž z hlediska podrobnějšího územního členění v podobě obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) je nejvyšší podíl neúplných rodin patrný na Pardubicku a nejvyšší podíl domácností jednotlivců kromě Pardubicka také na Ústeckoorlicku a Vysokomýtsku. Na druhé straně relativně nejméně neúplných rodin mezi obvody ORP žije na Litomyšlsku, Poličsku a Žambercku a nejmenší procentní zastoupení domácností jednotlivců bylo zaznamenáno na Hlinceku, Litomyšlsku a Lanškrounsku.

Při pohledu na strukturu domácností podle velikostních skupin obcí (tabulka 5.4.1) je zřejmé, že nejnižší podíl úplných rodin je typický pro město Pardubice (tvořící samostatně kategorii s 50 000 a více obyvateli). S klesající velikostí obce se zvyšuje podíl úplných rodin bez závislých dětí až na 33,7 % v obcích do 199 obyvatel, ve kterých převažují spíše úplné rodiny starších manželů. Zastoupení úplných rodin se závislými dětmi je maximální mezi obcemi s 500 – 4 999 obyvateli. Odlišný životní styl městského obyvatelstva spojený především s vyšší rozvodovostí se odráží v nejvyšším podílu neúplných rodin mezi všemi velikostními kategoriemi obcí v krajském městě. Rovněž podíl domácností jednotlivců je v Pardubicích spolu s nejmenšími obcemi (vyšší zastoupení domácností starších ovdovělých žen) a městem Chrudim (skupina 20 000 – 49 999) výrazně nad průměrem kraje.

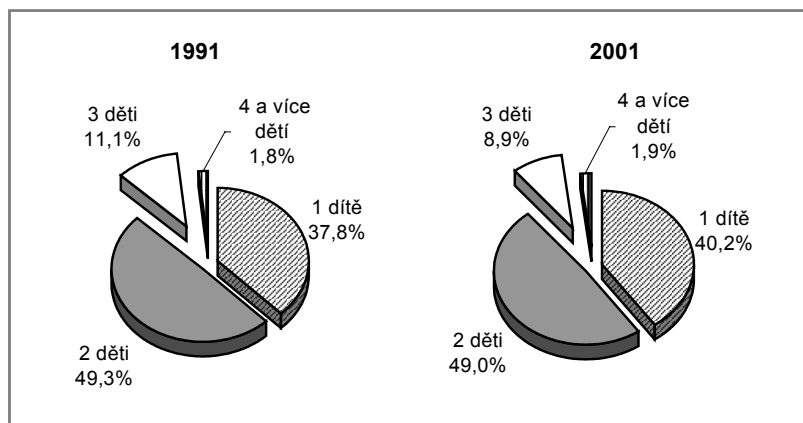
Průměrný počet členů cenзовé domácnosti v Pardubickém kraji se od sčítání v roce 1991 snížil ze 2,66 na 2,47. Ve srovnání s ostatními kraji v republice se jedná o třetí nejvyšší hodnotu po kraji Vysočina a Zlínském kraji. Ve struktuře všech cenзовých domácností podle počtu členů se od minulého sčítání projevil růst podílu domácností s jedním členem o 4 procentní body, se dvěma členy o 1,5 procentního bodu a se třemi členy o 0,8 procentního bodu. Procentní zastoupení domácností se čtyřmi a více členy naopak pokleslo o 6,3 procentního bodu. Pokles průměrného počtu členů v posledním desetiletí byl zaznamenán nejen v úplných rodinách (ze 3,27 na 3,16), ale také v neúplných rodinách (ze 2,49 na 2,48). Na tomto poklesu se podílelo především snížení průměrného počtu členů v rodinách se závislými dětmi. V úplných i neúplných rodinách bez závislých dětí se počet členů na jednu domácnost v 90. letech naopak zvýšil. Jestliže průměrný počet závislých dětí v úplných rodinách se závislými dětmi v posledním desetiletí poklesl, v neúplných rodinách se závislými dětmi zůstal od roku 1991 nezměněn.

Tab. 5.4.2 Cenзовé domácnosti podle počtu členů

	Celkem	v tom domácnosti s počtem členů v %					
		1	2	3	4	5	6 a více
2001							
Cenзовé domácnosti celkem	204 594	27,7	28,8	19,1	19,2	4,3	1,0
v tom:							
úplné rodiny	120 673	x	34,4	25,8	31,2	7,1	1,6
z toho se závislými dětmi	57 259	x	x	27,3	55,7	13,8	3,2
neúplné rodiny	24 454	x	61,0	31,4	6,3	1,0	0,3
z toho se závislými dětmi	14 487	x	48,8	40,1	9,1	1,6	0,4
vícečlenné nerodinné domácnosti	2 741	x	91,8	6,9	1,0	0,1	0,2
domácnosti jednotlivců	56 726	100,0	x	x	x	x	x
1991							
Cenзовé domácnosti celkem	190 277	23,7	27,3	18,3	22,8	6,4	1,5
v tom:							
úplné rodiny	127 047	x	31,8	23,4	33,2	9,5	2,1
z toho se závislými dětmi	71 303	x	x	25,5	54,5	16,3	3,7
neúplné rodiny	17 291	x	62,8	28,4	6,8	1,5	0,5
z toho se závislými dětmi	9 520	x	46,3	39,3	11,1	2,5	0,8
vícečlenné nerodinné domácnosti	751	x	92,7	6,7	0,7	0,0	0,0
domácnosti jednotlivců	45 188	100,0	x	x	x	x	x

Úplné rodiny sice tvoří ve struktuře všech cenзовých domácností dlouhodobě nejpočetnější skupinu, procentní zastoupení těchto rodin mezi všemi typy domácností však neustále klesá především ve prospěch domácností jednotlivců a neúplných rodin. Od roku 1991 se podíl úplných rodin v Pardubickém kraji snížil o 7,8 procentního bodu na 59,0 %, v absolutním vyjádření bylo v roce 2001 sečteno v kraji o 6 374 úplných rodin méně než před deseti lety. V žádném z předchozích intercenzálních období od roku 1961 nebyl takový pokles zaznamenán. Úbytek počtu úplných rodin v průběhu 90. let, způsobený výrazným snížením počtu úplných rodin se závislými dětmi (o 14 044), byl jen zčásti tlumen přírůstkem úplných rodin bez závislých dětí (o 7 670). Jestliže v úhrnu úplných rodin se v posledních deseti letech snížil průměrný počet členů ze 3,27 na 3,16 a u úplných rodin se závislými dětmi ze 3,99 na 3,94, u rodin bez závislých dětí byl naopak zaznamenán přírůstek průměrného počtu členů ze 2,35 na 2,46.

Graf 20. Struktura úplných rodin se závislými dětmi

Typickým trendem posledních let je úbytek počtu dětí v úplných rodinách. Ještě při minulém sčítání připadalo na 100 úplných rodin v kraji v průměru 100 závislých dětí, o deset let později to bylo o 18 dětí méně. **Průměrný počet dětí na jednu úplnou rodinu se závislými dětmi se v období let 1991 – 2001 snížil z 1,77 na 1,73.** Ve vývoji struktury úplných rodin podle počtu dětí se odrazila nízká porodnost a tendence k zakládání rodin bez uzavírání manželství. Nejpobytější skupinou sice stále zůstávají rodiny

se dvěma dětmi (49,0 % všech úplných rodin se závislými dětmi), neustále však přibývá rodin jen s jedním dítětem (40,2 %) a klesá zastoupení rodin se třemi a více dětmi (10,8 %). Oproti roku 1991 se v Pardubickém kraji snížil podíl úplných rodin se dvěma dětmi o tři desetiny procentního bodu, se třemi a více dětmi o 2,1 procentního bodu a zastoupení rodin s jedním dítětem vzrostlo o 2,4 procentního bodu.

Ve **věkové struktuře** manželů (druhů a družek) tvořících úplnou rodinu nejvíce převažují osoby ve věku 40 – 59 let (46,2 % mužů a 45,5 % žen). Ve 49,5 % případů mají oba z partnerů stejný stupeň nejvyššího ukončeného **vzdělání**. Vysoká shoda vzdělanostní úrovně u partnerů je zřejmá ve středním a mladším věku (kromě skupiny nejmladších do 19 let), nejvyšší byla ve věkové skupině 25 – 29letých. Jestliže 64 ze 100 mužů se základním vzděláním (vč. neukončeného a bez vzdělání) si vybralo partnerku se stejným vzděláním, u středoškolačků bez maturity to bylo 50 mužů ze 100 (ostatní žili nejčastěji se ženou se základním či středoškolským vzděláním s maturitou). Absolventi maturitního studia tvořili úplnou rodinu se ženou se stejným vzděláním ve 49 % případů, 34 % maturantů žilo s partnerkou se středním vzděláním bez maturity. Vysokoškolači nejčastěji volili za partnerku středoškolačku s maturitou (47,1 % mužů s vysokoškolským vzděláním žijících v úplné rodině), s vysokoškolačkou žili ve 36,4 % případů. Celkový počet partnerství tvořených dvěma vysokoškolačky činil v kraji 4 434 (3,7 % všech úplných rodin). V 362 úplných rodinách žil muž – vysokoškolač se ženou se základním vzděláním (vč. neukončeného a bez vzdělání), soužití vysokoškolačky s mužem s nejnižším vzděláním bylo zaznamenáno ve 49 případech.

Tab. 5.4.3 Úplné rodiny podle počtu závislých dětí a ekonomického postavení osoby v čele domácnosti

	Úplné rodiny celkem		v tom podle počtu závislých dětí v %				
	počet	v %	0	1	2	3	4 a více
Celkem	120 673	100,0	52,6	19,1	23,3	4,2	0,9
v tom podle ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti:							
zaměstnaní	84 878	70,3	37,1	24,9	31,4	5,6	1,0
v tom podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnavatelé	4 694	3,9	34,0	24,6	34,4	5,9	1,1
zaměstnanci	66 295	54,9	37,9	24,8	30,9	5,4	1,0
samostatně činní	12 550	10,4	33,2	25,5	33,8	6,5	1,0
ostatní	1 339	1,1	46,6	23,7	22,9	5,2	1,6
nezaměstnaní	3 546	2,9	36,5	24,5	26,2	7,9	4,9
nepracující důchodci	31 767	26,3	95,6	2,8	1,2	0,3	0,1
ostatní ekonomicky neaktivní	203	0,2	47,8	25,6	21,7	2,5	2,5
ekonomická aktivita nezjištěna	279	0,2	43,7	20,8	27,2	6,1	2,2

Oproti podílům vypočteným z úhrnu všech cenových domácností je v rámci úplných rodin z hlediska **ekonomické aktivity osob v jejich čele** o 10,6 procentního bodu vyšší zastoupení zaměstnaných, o 1,2 procentního bodu nižší podíl nezaměstnaných a o 7,3 procentního bodu nižší podíl nepracujících důchodců. V celkovém počtu 84 878 zaměstnaných osob v čele úplných rodin bylo 78,1 % osob v postavení zaměstnanců (o 1,3 procentního bodu méně než v průměru za všechny typy domácností), 14,8 % samostatně činných (o 1,2 procentního bodu více) a 5,5 % představovali zaměstnavatelé (o 0,6 procentního bodu více). V úplných rodinách v čele se zaměstnanou osobou jsou oproti nezaměstnaným více zastoupeny

domácnosti s menším počtem závislých dětí. Podíl úplných rodin se třemi a více závislými dětmi na všech úplných rodinách je v domácnostech v čele s nezaměstnanou osobou dokonce dvojnásobný ve srovnání s úplnými rodinami v čele se zaměstnanou osobou. Z hlediska postavení v zaměstnání nejvíce převažují úplné rodiny se třemi a více závislými dětmi v domácnostech v čele se samostatně činnou osobou. Úplných rodin, ve kterých byli oba partneři nezaměstnaní, bylo v roce 2001 v kraji sečteno 727.

Z územního hlediska v rozdělení podle velikostních skupin obcí (viz tabulka 5.4.4) žije početně nejvíce úplných rodin ve městech s 5 000 – 19 999 obyvateli. Na všech cenových domácnostech jsou však procentně nejvíce zastoupeny v menších obcích s 500 – 999 obyvateli (63,4 %). Nízký podíl úplných rodin je typický pro velká města, kde je oproti venkovským obcím mnohem vyšší rozvodovost. Nejméně mezi všemi velikostními skupinami obcí se úplné rodiny podílely na všech domácnostech v Pardubicích (52,9 %) a Chrudimi (56,8 %). Jestliže v krajském městě zůstal podíl úplných rodin se závislými dětmi na všech domácnostech 5 procentních bodů pod krajským průměrem (ten činil 28,0 %), v Chrudimi tomuto průměru přesně odpovídal. Spolu s nejmenšími obcemi se město Pardubice vyznačuje rovněž nadprůměrným podílem nejméně početných úplných rodin se dvěma členy. Také podíl tříčlenných úplných rodin (i tříčlenných úplných rodin se závislými dětmi) je v krajském městě nejvyšší. Rodiny se čtyřmi členy tvoří největší podíl ve městě Chrudim. Nad krajským průměrem je podíl pěti a vícečlenných úplných rodin v obcích do 5 000 obyvatel, s rostoucí velikostí obcí jejich zastoupení na všech úplných rodinách klesá.

Tab. 5.4.4 Úplné rodiny podle počtu členů a velikostních skupin obcí

	Úplné rodiny celkem	v tom rodiny s počtem členů v %			
		2	3	4	5 a více
Kraj celkem	120 673	34,4	25,8	31,2	8,7
v tom obce s počtem obyvatel:					
do 199	3 797	36,8	23,4	29,0	10,9
200 - 499	13 348	33,7	23,3	30,9	12,2
500 - 999	15 958	31,3	24,7	31,9	12,0
1 000 - 4 999	24 147	32,2	24,9	32,8	10,2
5 000 - 19 999	36 853	34,5	26,2	31,6	7,7
20 000 - 49 999	5 615	34,6	25,6	33,7	6,2
50 000 a více	20 955	38,9	29,0	27,9	4,2
		Úplné rodiny se závislými dětmi			
Kraj celkem	57 259	x	27,3	55,7	17,0
v tom obce s počtem obyvatel:					
do 199	1 638	x	23,7	53,6	22,6
200 - 499	6 255	x	21,9	54,5	23,6
500 - 999	7 844	x	23,9	53,6	22,5
1 000 - 4 999	11 903	x	25,0	56,1	18,9
5 000 - 19 999	17 725	x	28,3	56,5	15,2
20 000 - 49 999	2 764	x	28,3	59,7	12,0
50 000 a více	9 130	x	35,4	55,6	9,0

Z hlediska metodiky sčítání patří do kategorie úplných rodin rovněž soužití druha a družky, neboli tzv. **faktická manželství**. Od roku 1991 se v kraji zvýšil počet těchto soužití z 3 196 (2,5 % úplných rodin) na 5 033 (4,2 %). Lze však předpokládat, že skutečný počet těchto soužití je ještě mnohem vyšší. V řadě případů má totiž jeden ze dvojice fakticky spolu žijících lidí jiné trvalé bydliště a takovýto svazek se z hlediska metodiky sčítání mezi faktická manželství nezahrnuje. Zvýšení počtu faktických manželství bylo podpořeno změnou společenského klimatu po roce 1989 (nesezdaná soužití se v současnosti již nepovažují za společensky neúnosná), významnou roli zde hraje i snaha partnerů o maximální využití státní podpory spojená se záměrným neuzavíráním manželských svazků.

V nesezdaném soužití žijí nejčastěji rozvedení (52,1 % mužů a 48,3 % žen). Svobodní muži se na všech faktických manželstvích podílejí 39,3 % a svobodné ženy 32,2 %. Podíl svobodných žijících v uvedených soužitích se neustále zvyšuje. V menší míře jsou zastoupeni ovdovělí (319 vdovců a 865 vdov), ženatí (78 mužů) a vdané (79 žen). Téměř polovina všech faktických manželství je tvořena dvojicemi, v nichž jsou muž i žena rozvedení či ovdovělí (tabulka 5.4.5), soužití svobodných partnerů připadá na 23 faktických manželství ze 100. Poměrně početnou skupinu tvoří i svazek svobodného muže s rozvedenou či ovdovělou ženou a také soužití rozvedeného či ovdovělého muže se svobodnou ženou. Z hlediska pětiletých věkových skupin jsou ve faktických manželstvích nejvíce zastoupeni muži ve věku 25 – 29 let (15,3 %; s výraznou převahou svobodných) a ve věku 50 – 54 let (12,6 %; s vyšším podílem rozvedených). Mezi ženami je nejpočetnější věková skupina 20 – 24letých (15,2 %) a 25 – 29letých (14,7 %) s převahou svobodných.

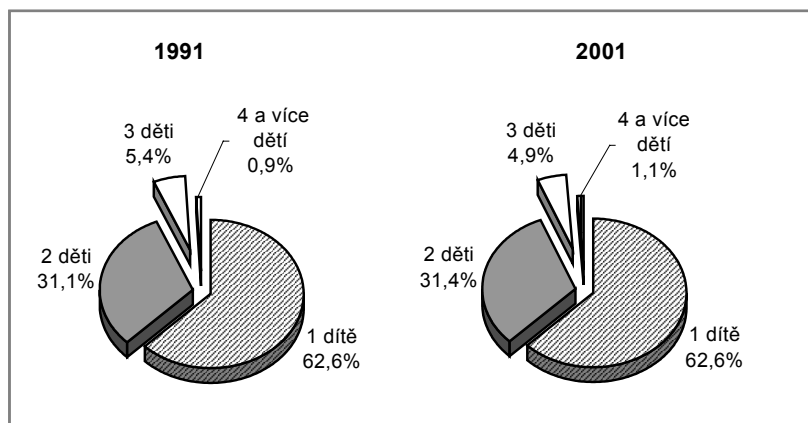
Nadpoloviční většinu faktických manželství představuje soužití partnerů bez závislých dětí (61,8 %; u soužití ekonomicky neaktivních žen 70,1 %). Ve srovnání s rokem 1991 se jejich procentní zastoupení na všech nesezdaných soužitích zvýšil o 6,5 procentního bodu. Podíl faktických manželství se dvěma závislými dětmi naopak v průběhu 90. let poklesl o 3,9 procentního bodu a pokles se projevil rovněž u soužití se třemi závislými dětmi (o 2,6 procentního bodu). V menší míře (o 0,2 procentního bodu) se snížilo zastoupení soužití se čtyřmi a více dětmi, ve stejném rozsahu se naopak zvýšil podíl svazků s jedním závislým dítětem. Oproti průměrným podílům v úhrnu mužské a ženské populace kraje bylo u osob žijících ve faktických manželstvích zaznamenáno mnohem vyšší zastoupení absolventů středních odborných škol bez maturity vč. vyučených (55 ze 100 mužů, 41 ze 100 žen). Z hlediska náboženského vyznání je nesezdané soužití typické spíše pro osoby bez vyznání (64,9 % mužů, 62,0 % žen, tedy podíly výrazně nad krajským průměrem).

Tab. 5.4.5 Faktická manželství podle věku ženy, počtu závislých dětí a rodinného stavu partnerů

	Faktická manželství celkem		z toho podle věku ženy v %			
	počet	v %	do 29	30 - 39	40 - 49	50 a více
Celkem	5 033	100,0	23,9	19,8	21,7	34,6
v tom:						
podle počtu závislých dětí:						
bez závislých dětí	3 112	61,8	28,7	5,1	20,5	45,7
1 dítě	1 022	20,3	38,2	27,8	26,9	7,1
2 děti	650	12,9	33,5	47,7	17,5	1,2
3 děti	174	3,5	29,9	58,6	10,9	0,6
4 a více dětí	75	1,5	30,7	53,3	16,0	0,0
podle rodinného stavu:						
muž i žena svobodní	1 159	23,0	74,4	17,9	4,2	3,4
muž svobodný - žena vdaná	28	0,6	46,4	17,9	14,3	21,4
muž svobodný - žena rozvedená nebo ovdovělá	790	15,7	22,8	24,4	24,7	28,0
muž ženatý - žena svobodná	15	0,3	20,0	13,3	26,7	40,0
muž ženatý - žena vdaná	13	0,3	23,1	23,1	30,8	23,1
muž ženatý - žena rozvedená nebo ovdovělá	50	1,0	8,0	18,0	16,0	58,0
muž rozvedený nebo ovdovělý - žena svobodná	436	8,7	15,8	40,1	25,0	19,0
muž rozvedený nebo ovdovělý - žena vdaná	37	0,7	5,4	27,0	29,7	37,8
muž i žena rozvedení nebo ovdovělí jeden nebo oba partneři s nezjištěným rodinným stavem	2 469	49,1	2,5	15,4	28,3	53,9
	36	0,7	13,9	33,3	22,2	30,6

Na rozdíl od klesajícího podílu úplných rodin na celkovém počtu cenových domácností se u **neúplných rodin** projevuje v posledních dvaceti letech neustálý procentní růst. V posledním desetiletí se jejich počet zvýšil o 7 163 na 24 454 a podíl na všech domácnostech vzrostl o 2,9 procentního bodu na 12,0 %. Typickým trendem projevujícím se v průběhu 90. let je rychlejší růst podílu neúplných rodin se závislými dětmi ve srovnání s rodinami bez dětí.

Graf 21. Struktura neúplných rodin se závislými dětmi

Skupina **neúplných rodin se závislými dětmi** je posílena nejen přechodem domácností z kategorie úplných rodin rozvodem partnerů či ovdověním, značnou měrou se zde projevuje především posun v životním stylu mladých lidí spojený se zakládáním rodin bez uzavření manželského svazku. Od roku 1991 se procentní zastoupení neúplných rodin se závislými dětmi na všech neúplných rodinách v Pardubickém kraji zvýšilo o 4,2 procentního bodu na 59,2 %. V absolutních hodnotách

vzrostl počet neúplných rodin se závislými dětmi v období 1991 – 2001 o 4 967 na 14 487 a podíl na všech cenзовých domácnostech se zvýšil o 2,1 procentního bodu na 7,1 %.

V úhrnu neúplných rodin (bez ohledu na počet dětí) se od roku 1991 nepatrně snížil **průměrný počet členů** ze 2,49 na 2,48. Na tomto mírném poklesu se podílelo především snížení průměrného počtu členů v neúplných rodinách se závislými dětmi (ze 2,73 na 2,65), které bylo částečně kompenzováno zvýšením počtu členů v neúplných rodinách bez závislých dětí (ze 2,19 na 2,24). Jestliže v roce 1991 připadalo na 100 neúplných rodin v průměru 80 závislých dětí, o deset let později to bylo ještě o 6 dětí více. **Průměrný počet závislých dětí** na jednu **neúplnou rodinu** se závislými dětmi (1,45) se oproti minulému sčítání nezměnil. Na snížení průměrného počtu členů v neúplných rodinách se závislými dětmi se tedy nepodílel pokles počtu dětí, projevil se zde spíše vliv menšího zastoupení ostatních členů těchto domácností včetně dětí, který již přestaly být závislé. Na rozdíl od úplných rodin, kde převažují domácnosti se dvěma dětmi, u neúplných rodin tvoří největší podíl (62,6 %) domácnosti jen s jedním dítětem. Rodiny se dvěma dětmi se podílejí na neúplných rodinách se závislými dětmi 31,4 % a rodiny se třemi a více dětmi 6,0 %. Zatímco procentní zastoupení rodin s jedním dítětem se od sčítání v roce 1991 nezměnilo, u rodin se dvěma dětmi vzrostlo o tři desetiny procentního bodu, naopak u rodin se třemi a více dětmi ve stejném rozsahu pokleslo.

V 85 ze 100 neúplných rodin stojí **v čele rodiny** žena, přičemž v neúplných rodinách se závislými dětmi je podíl žen v čele (88,5 % rodin) ještě vyšší. Ve srovnání se sčítáním v roce 1991 se podíl žen v čele neúplných rodin v kraji zvýšil o 4,4 procentního bodu a v čele rodin se závislými dětmi o 1,5 procentního bodu. Téměř v polovině neúplných rodin stojí v čele rozvedená osoba. Mezi ženami v čele neúplných rodin se závislými dětmi bylo 52,4 % rozvedených, u mužů byl podíl rozvedených o 6,3 procentního bodu vyšší. Druhou nejpočetnější skupinou z hlediska **rodinného stavu osoby v čele neúplných rodin** (bez ohledu na počet dětí) jsou ovdovělí, v neúplných rodinách se závislými dětmi jsou to ženatí (21,6 % mužů) a vdané (24,1 % žen). Na vyšším podílu osob v manželském svazku v čele neúplných rodin se zčásti podílí i metodika sčítání, která za úplnou rodinu považuje společné soužití manželů přihlášených k trvalému pobytu na stejném místě. V řadě případů je však jeden z partnerů (i přes společné bydlení) přihlášen k pobytu jinde a daná rodina je tak z hlediska sčítání považována za neúplnou. Méně početnou skupinu mezi ženami v čele neúplných rodin se závislými dětmi tvoří svobodné (14,5 %) a ovdovělé (8,4 %). V rodinách v čele s muži byl podíl svobodných mnohem nižší (4,1 %), zatímco ovdovělých bylo v procentním vyjádření více (14,5 %). Z hlediska zařazení osob v čele neúplných rodin se závislými dětmi do pětiletých **věkových skupin** tvoří rozhodující složku muži ve věku 40 – 44 let a 45 – 49 let (s naprostou převahou rozvedených) a ženy ve věkové kategorii 25 – 29 let (s téměř rovnoměrným zastoupením rozvedených a vdaných).

Ve srovnání s úplnými rodinami je v rámci **ekonomické aktivity osob v čele neúplných rodin** o 12,3 procentního bodu nižší zastoupení zaměstnaných, o 5,4 procentního bodu větší podíl nezaměstnaných a o 2,4 procentního bodu nižší podíl nepracujících důchodců. V celkovém počtu 14 204 zaměstnaných osob v čele neúplných rodin bylo 84,1 % osob v postavení zaměstnanců (o 5,9 procentního bodu více než v úplných rodinách), 8,3 % samostatně činných (o 6,5 procentního bodu méně) a 3,2 % představovali zaměstnavatelé (o 2,4 procentního bodu méně než u úplných rodin). Mezi ženami v čele neúplných rodin bylo oproti mužům vyšší procentní zastoupení nezaměstnaných a nepracujících důchodkyň. Mnohem vyšší byl i podíl žen ve kategorii ostatních ekonomicky neaktivních (ženy na rodičovské dovolené).

Tab. 5.4.6 Neúplné rodiny podle počtu závislých dětí a ekonomického postavení osoby v čele domácnosti

	Neúplné rodiny celkem		v tom podle počtu závislých dětí v %				
	počet	v %	0	1	2	3	4 a více
Celkem	24 454	100,0	40,8	37,1	18,6	2,9	0,6
v tom podle ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti:							
zaměstnaní	14 204	58,1	29,1	44,7	22,9	2,9	0,4
v tom podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnavatelé	451	1,8	28,6	46,8	21,7	2,2	0,7
zaměstnanci	11 939	48,8	30,3	44,0	22,7	2,7	0,3
samostatně činní	1 180	4,8	25,9	45,2	25,1	3,3	0,5
ostatní	634	2,6	13,1	55,0	22,4	8,0	1,4
nezaměstnaní	2 038	8,3	16,8	48,0	28,0	5,3	1,8
nepracující důchodci	5 853	23,9	92,0	6,1	1,6	0,3	0,1
ostatní ekonomicky neaktivní	2 137	8,7	2,7	59,1	27,8	7,8	2,6
ekonomická aktivita nezjištěna	222	0,9	23,9	53,2	18,9	3,2	0,9

Z celkového počtu 24 454 neúplných rodin sečtených v Pardubickém kraji žilo 24 183 domácností **v bytech** a 271 rodin **mimo byty**. Ve vzájemném soužití s jinou domácností v bytě bydlelo 29,4 % neúplných rodin (u neúplných rodin s jedním závislým dítětem to bylo dokonce 42 domácností ze 100). Nejnižší podíl rodin žijících v bytě s další domácností byl zaznamenán u neúplných rodin bez závislých dětí (14,7 %). Míra soužití v úhrnu neúplných rodin je o 14,9 procentního bodu vyšší než v případě úplných rodin. Ne ve všech případech se jedná o soužití chtěné, řada rodin je nucena své bydlení sdílet z ekonomických důvodů.

Z územního hlediska velikostních skupin obcí (viz tabulka 5.4.7) žije v absolutním vyjádření nejvíce neúplných rodin ve městech s 5 000 – 19 999 obyvateli. Z porovnání procentního podílu neúplných rodin na všech cenových domácnostech mezi jednotlivými velikostními kategoriemi obcí je však patrné, že nejvyššího zastoupení dosahují tyto domácnosti ve skupině s 50 000 a více obyvateli, tedy v krajském městě. Podíl neúplných rodin zde v roce 2001 činil 14,1 % (o 2,1 procentního bodu nad krajským průměrem) a neúplné rodiny se závislými dětmi se na všech domácnostech v Pardubicích podílely 8,6 % (o 1,5 procentního bodu více než v úhrnu za kraj). Město Pardubice je spolu se skupinou nejmenších obcí rovněž typické nadprůměrným podílem nejméně početných neúplných rodin se dvěma členy. Také podíl dvoučlenných neúplných rodin se závislými dětmi (53,9 %) je v Pardubicích nejvyšší. Rodiny se třemi členy tvoří největší podíl ve městě Chrudim (39 ze 100 neúplných rodin a 49 ze 100 neúplných rodin se závislými dětmi). S rostoucí velikostí obcí klesá procentní zastoupení nejpočetnějších neúplných rodin s 5 a více členy, přitom intenzivnější pokles je patrný u neúplných rodin se závislými dětmi.

Tab. 5.4.7 Neúplné rodiny podle počtu členů a velikostních skupin obcí

	Neúplné rodiny celkem	v tom s počtem členů v %			
		2	3	4	5 a více
Kraj celkem	24 454	61,0	31,4	6,3	1,3
v tom obce s počtem obyvatel:					
do 199	660	63,2	29,4	5,8	1,7
200 - 499	2 110	60,2	31,0	7,1	1,7
500 - 999	2 604	60,4	30,5	7,3	1,8
1 000 - 4 999	4 356	58,4	32,4	7,5	1,7
5 000 - 19 999	7 827	60,9	31,6	6,4	1,2
20 000 - 49 999	1 299	55,4	38,7	5,2	0,7
50 000 a více	5 598	64,7	29,5	5,0	0,9
		Neúplné rodiny se závislými dětmi			
Kraj celkem	14 487	48,8	40,1	9,1	2,0
v tom obce s počtem obyvatel:					
do 199	305	46,2	41,0	9,5	3,3
200 - 499	1 076	44,6	42,3	10,2	2,9
500 - 999	1 409	46,8	39,6	10,6	3,0
1 000 - 4 999	2 559	45,4	41,0	11,1	2,6
5 000 - 19 999	4 890	49,7	39,6	8,9	1,7
20 000 - 49 999	838	43,1	48,6	7,3	1,1
50 000 a více	3 410	53,9	37,5	7,3	1,4

Vícečlenná nerodinná domácnost, charakterizovaná soužitím dvou nebo více osob v příbuzenském svazku i nepříbuzných netvořícím rodinnou domácnost, představuje dlouhodobě početně nejmenší skupinu mezi všemi typy domácností. V Pardubickém kraji přibýlo od minulého sčítání 1 990 těchto domácností, čímž jejich počet vzrostl na 2 741 a jejich podíl na všech domácnostech se zvýšil o 0,9 procentního bodu na 1,3 %. Výraznější přírůstek vícečlenných nerodinných domácností byl vyvolán metodickou změnou v zařazování soužití prarodiče s vnoučetem (dříve neúplná rodina). Nejčastěji šlo o soužití dvou osob (v 91,8 % případů), u 6,9 % se jednalo o tříčlenné domácnosti a u 1,3 % o čtyři a vícečlenné domácnosti. Na 100 vícečlenných nerodinných domácností připadalo v průměru 210 členů (o 2 více než v roce 1991).

Mezi osobami stojícími v čele měli mírnou převahu muži (53,9 %), z hlediska pětiletých věkových skupin a rodinného stavu se jednalo převážně o svobodné muže ve věku 20 – 24 let. Svobodní se na celkovém počtu vícečlenných nerodinných domácností podíleli 58,5 % s mnohem vyšším zastoupením u mužů (72,5 %) než u žen (42,0 %). Třetina žen stojících v čele vícečlenných nerodinných domácností je zařazena do věkové kategorie sedmdesátiletých a starších, z hlediska rodinného stavu jde nejčastěji o ženy ovdovělé. Jestliže u mužů v čele nerodinných domácností jsou po svobodných druhou nejpočetnější skupinou rozvedení (10,4 %), u žen se těsně za svobodné zařadily ovdovělé se 40,4 %. Věkové složení osob v čele těchto domácností ovlivňuje rovněž strukturu podle ekonomické aktivity, ve které zaměstnaní tvoří 57,2 % (u mužů 70 %), nezaměstnaní 5,4 % (u mužů 7,7 %) a nepracující důchodci 31,6 % (u žen 49,5 %).

Domácnosti jednotlivců tvoří ve struktuře cenзовých domácností stále početnější skupinu. K největšímu nárůstu jejich počtu došlo v průběhu 90. let (o 11 538 na 56 726) a jejich procentní podíl na všech domácnostech v kraji vzrostl v tomto období o 4 procentní body na 27,7 %. Z celkového počtu 55 562 jednotlivců bydlících v bytech tvořily osoby bydlící samostatně 76,3 %, spolu s jinou domácností žilo 22,8 % jednotlivců a 0,8 % (454 osob) se označilo za podnájemníky. Ve struktuře domácností bydlících mimo byty představovalo 1 164 jednotlivců převažující většinu (69,2 %).

Mezi všemi domácnostmi jednotlivců mají jednoznačnou převahu ženy (57,3 %), a to především ženy v nejvyšších věkových kategoriích. Téměř polovina žen tvořících samostatnou domácnost již překročila 70 let věku. Tato skutečnost úzce souvisí se **strukturou domácností jednotlivců podle rodinného stavu**, ve které jsou nejvíce zastoupeni ovdovělí: 42 ze 100 jednotlivců celkem (62 ze 100 žen). Mezi ženami sedmdesátiletými a staršími tvořícími samostatnou domácnost dosáhl podíl ovdovělých dokonce 87,7 %. Rozvedené ženy tvoří 17,4 % domácností jednotlivců – žen (s nadpolovičním podílem ve věkové skupině 40 – 49 let), svobodné ženy 14,6 % a vdané 5,6 %. Jestliže mezi domácnostmi jednotlivců v čele se ženou výrazně převažují ovdovělé, mezi muži – jednotlivci představují nejpočetnější skupinu svobodní (35,5 %). Rovněž podíl rozvedených (33,3 %) je u mužů mnohem vyšší než u žen. Nejvyšší zastoupení mají rozvedení muži ve věkové skupině 40 – 49 let (55,5 %), přičemž tato věková kategorie je ve struktuře domácností jednotlivců – mužů mezi všemi pětiletými věkovými skupinami nejpočetnější. Ovdovělí tvoří 15,0 % a ženatí 13,7 % ze všech domácností jednotlivců v čele s muži.

Tab. 5.4.8 Domácnosti jednotlivců podle rodinného stavu, ekonomické aktivity a věku

	Domácnosti jednotlivců celkem		v tom podle rodinného stavu v %				
	počet	v %	svobodní	ženatí, vdané	rozvedení	ovdovělí	nezjištěno
Domácnosti celkem	56 726	100,0	23,5	9,0	24,2	41,7	1,6
v tom:							
podle ekonomické aktivity:							
zaměstnaní	21 477	37,9	40,8	16,8	35,4	6,7	0,3
nezaměstnaní	2 772	4,9	44,1	8,7	43,8	3,0	0,4
nepracující důchodci	30 268	53,4	7,9	3,5	15,1	73,0	0,5
ostatní ekonomicky neaktivní	993	1,8	76,9	10,7	10,3	1,4	0,7
nezjištěno	1 216	2,1	16,9	8,4	18,9	1,0	54,8
podle věkových skupin:							
do 29: celkem	8 473	14,9	75,3	14,9	7,3	0,1	2,4
muži	5 145	9,1	74,9	14,8	8,0	0,0	2,3
ženy	3 328	5,9	75,9	15,1	6,3	0,1	2,6
30 - 59: celkem	20 091	35,4	25,4	14,6	47,6	9,9	2,5
muži	12 977	22,9	29,7	15,7	49,5	2,1	3,0
ženy	7 114	12,5	17,5	12,8	44,2	24,0	1,6
60 - 69: celkem	9 419	16,6	9,0	6,4	21,6	62,3	0,8
muži	2 425	4,3	19,3	14,2	32,5	32,2	1,7
ženy	6 994	12,3	5,4	3,7	17,7	72,7	0,5
70 a více: celkem ¹⁾	18 743	33,0	5,4	1,7	8,0	84,3	0,7
muži	3 679	6,5	11,5	5,0	12,1	70,1	1,3
ženy	15 064	26,6	3,9	0,9	7,0	87,7	0,6

¹⁾ včetně nezjištěného věku

Věkové složení domácností jednotlivců se značnou měrou odráží ve struktuře těchto domácností podle **ekonomické aktivity**. Zastoupení nepracujících důchodců ve skupině domácností jednotlivců (53,4 %) je nejvyšší ve srovnání se všemi ostatními typy cenзовých domácností. Mezi 30 268 domácnostmi jednotlivců – nepracujících důchodců měly naprostou převahu ženy (77,5 %). Muži byli nejvíce zastoupeni ve skupině nezaměstnaných (72,5 %), početní převahu měli rovněž mezi zaměstnanými (65,5 %). Z celkového počtu 21 477 zaměstnaných jednotlivců bylo 80,9 % osob v postavení zaměstnanců, v rámci pětiletých věkových skupin šlo nejčastěji o muže ve věku 25 – 29 let. V pozici samostatně činných bylo 12,8 % zaměstnaných a 3,8 % představovali zaměstnavatelé.

Rozdíly v zastoupení domácností jednotlivců mezi všemi cenзовými domácnostmi z **územního hlediska** byly podrobněji popsány na začátku této kapitoly. V tabulce 5.4.9 jsou uvedeny územní rozdíly z hlediska způsobu bydlení těchto domácností. Početně nejvíce domácností jednotlivců žije ve středně velkých městech s 5 000 – 19 999 obyvateli. Nejvyšší podíl domácností bydlících samostatně ve struktuře obcí do 199 obyvatel

je dán tím, že v těchto obcích žije samostatně vysoký podíl starších ovdovělých žen. V uvedené velikostní kategorii obcí bydlí samostatně 81 ze 100 jednotlivců, zatímco nejméně je to ve skupině obcí s 500 – 999 obyvateli (74,8 domácností ze 100). Ve struktuře domácností jednotlivců v poslední jmenované kategorii naopak mezi všemi skupinami obcí převažují osoby spolubydlící s jinou cenovou domácností (24 jednotlivců ze 100). Nejvíce domácností jednotlivců – podnájemníků sice žije ve městech s 5 000 – 19 999 obyvateli, ve složení domácností jednotlivců však podnájemníci tvoří procentně největší skupinu v obcích s 500 – 999 obyvateli.

Tab. 5.4.9 Domácnosti jednotlivců podle velikostních skupin obcí

	Domácnosti jednotlivců celkem		v tom domácnosti					
			bydlící samostatně		spolubydlící s jinou CD		podnájemníků	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Kraj celkem	56 726	100,0	43 225	100,0	13 038	100,0	463	100,0
v tom obce s počtem obyvatel:								
do 199	1 870	3,3	1 515	3,5	348	2,7	7	1,5
200 - 499	5 482	9,7	4 246	9,8	1 192	9,1	44	9,5
500 - 999	6 331	11,2	4 738	11,0	1 535	11,8	58	12,5
1 000 - 4 999	10 260	18,1	7 801	18,0	2 379	18,2	80	17,3
5 000 - 19 999	17 659	31,1	13 419	31,0	4 081	31,3	159	34,3
20 000 - 49 999	2 876	5,1	2 292	5,3	562	4,3	22	4,8
50 000 a více	12 248	21,6	9 214	21,3	2 941	22,6	93	20,1

5.5 Bydlení domácností

Výsledky sčítání lidu umožňují analyzovat bydlení domácností z mnoha hledisek. Základním členěním cenových domácností podle způsobu bydlení je na domácnosti bydlící v bytech (99,2 % všech domácností v kraji) a bydlící mimo byty (1 682 domácností). Jestliže podíl domácností sečtených mimo byty do roku 1991 neustále klesal, při posledním sčítání byl v dlouhodobém vývoji nejvyšší (na 1 000 domácností celkem připadalo 8 bydlících mimo byt). Osoby v zařízeních při sčítání nevyplňovaly Bytový list, a tudíž se za ně údaje o domácnostech nezpracovávaly. Největší zastoupení mezi všemi domácnostmi **bydlícími mimo byty** měli stejně jako při minulém sčítání jednotlivci (69,2 %), následovaly neúplné rodiny (16,1 %; 271 rodin, z toho 243 se závislými dětmi). Úplné rodiny se na celkovém počtu domácností bydlících mimo byty podílely 12,2 % (205 rodin, z toho 96 se závislými dětmi). Podle druhu bydlení obývalo nejvíce domácností bydlících mimo byty (92,2 %) nouzová obydlí, a to nejen v objektech mimo bytový fond, ale také v obytných domech. Pouze 7,1 % domácností mimo byty bylo sečteno v rekreační chatě či chalupě vyčleněné z bytového fondu a 12 domácností žilo v mobilním (pohyblivém) obydlí.

Mezi všemi 202 912 domácnostmi v kraji **bydlícími v bytě** převažovaly ty, které obývaly byt ve vlastním domě, což je nejčastější forma **užívání bytů** v rodinných domech. Největší zastoupení takto užívaných bytů bylo zaznamenáno u úplných rodin (53,4 %).

Úplné i neúplné rodiny nejčastěji obývají byty se třemi **obytnými místnostmi**. Bytům se dvěma obytnými místnostmi dávají přednost domácnosti jednotlivců a vícečlenné nerodinné domácnosti. Značné rozdíly jsou patrné ve velikosti obytné plochy na jednu osobu. V domácnostech jednotlivců bydlících samostatně připadalo na osobu průměrně 38,5 m² obytné plochy, v rodinných domech vzhledem k větší průměrné velikosti bytů dokonce 46,3 m². Naproti tomu v samostatně bydlících úplných rodinách se závislými dětmi činila obytná plocha na osobu pouze 14,8 m², v bytových domech 11,9 m². V bytech obývaných dvěma cenovými domácnostmi připadalo na osobu v průměru 14,2 m² obytné plochy, tj. o 5,5 m² méně než v případě samostatného bydlení domácností v bytě. U bytů se třemi a více cenovými domácnostmi to bylo pouze 11,1 m², tedy o dokonce o 8,6 m² méně než v případě bytů obývaných pouze jednou domácností.

V průměru lépe technicky vybavené byty obývají úplné rodiny. V bytech první **kategorie** žilo v době sčítání 89,5 % z těchto rodin, přitom nejčastěji žily v nejlépe vybavených bytech úplné rodiny se dvěma závislými dětmi (92 rodin ze 100), nejméně často úplné rodiny se čtyřmi a více závislými dětmi (79 rodin ze 100). Byty čtvrté kategorie obývalo 0,6 % všech úplných rodin, přitom ve struktuře nejpočetnějších úplných rodin se čtyřmi a více závislými dětmi to bylo 2,7 %. U neúplných rodin činil podíl domácností bydlících v bytech první kategorie 85,0 %, tedy o 4,5 procentního bodu méně než u úplných rodin, zároveň byl u neúplných rodin zaznamenán vyšší podíl domácností bydlících v bytech čtvrté kategorie (1,5 %). Nejvyšší procentní zastoupení domácností bydlících v nejhůře vybavených bytech byl však zjištěn u jednotlivců (4,1 % v bytech čtvrté kategorie). Další související informace lze nalézt v kapitole o úrovni bydlení a bydlení mimo byty.

Tab. 5.5.1 Cenzové domácnosti bydlící v bytech podle druhu domácnosti, velikosti, kategorie a právního důvodu užívání bytu

	Celkem		v tom							
			úplné rodiny		neúplné rodiny		vícečlenné nerodinné domácnosti		domácnosti jednotlivců	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Cenzové domácnosti celkem	202 912	100,0	120 468	100,0	24 183	100,0	2 699	100,0	55 562	100,0
v %	100,0	x	59,4	x	11,9	x	1,3	x	27,4	x
z toho:										
podle počtu místností v bytě:										
1 obytná místnost	23 605	11,6	5 768	4,8	2 577	10,7	488	18,1	14 772	26,6
2 pokoje	55 277	27,2	29 050	24,1	7 005	29,0	1 026	38,0	18 196	32,7
3 pokoje	74 166	36,6	49 742	41,3	9 264	38,3	754	27,9	14 406	25,9
4 pokoje	28 086	13,8	20 349	16,9	3 103	12,8	241	8,9	4 393	7,9
5 a více pokojů	20 006	9,9	15 245	12,7	2 033	8,4	156	5,8	2 572	4,6
podle kategorie bytu:										
I.	173 517	85,5	107 785	89,5	20 566	85,0	2 112	78,3	43 054	77,5
II.	19 541	9,6	9 904	8,2	2 504	10,4	344	12,7	6 789	12,2
III. + IV.	8 597	4,2	2 588	2,1	969	4,0	211	7,8	4 829	8,7
podle právního důvodu užívání bytu:										
ve vlastním domě	97 423	48,0	64 366	53,4	9 909	41,0	1 046	38,7	22 102	39,8
v osobním vlastnictví	21 816	10,8	12 483	10,4	2 812	11,6	296	11,0	6 225	11,2
nájemní	38 653	19,0	18 856	15,7	6 274	25,9	920	34,1	12 603	22,7
stavební bytové družstvo	27 258	13,4	16 460	13,7	3 630	15,0	149	5,5	7 019	12,6
družstvo nájemců	1 588	0,8	868	0,7	213	0,9	34	1,3	473	0,9
ostatní vč. nezjištěno	16 174	8,0	7 435	6,2	1 345	5,6	254	9,4	7 140	12,9

Domácnosti, které bydlí v bytě samostatně, představovaly v roce 2001 v kraji 81,2 % z celkového počtu 202 912 domácností a 18,8 % (38 059) domácností své bydlení sdílelo. Největší podíl domácností žijících ve **společném bydlení** byl zaznamenán ve struktuře neúplných rodin (29,4 %), z toho nejvíce u rodin s jedním závislým dítětem: 42 ze 100. Vyšší je zastoupení společně bydlících také u domácností jednotlivců (23,7 %). Ve struktuře vícečlenných nerodinných domácností tvořily domácnosti žijící ve společném bydlení s jinou domácností 15,0 %, ještě nižší (14,5 %) bylo tento podíl u úplných rodin, u kterých se míra soužití snižuje s rostoucím počtem dětí.

V každém bytě s více cenzovými domácnostmi je jedna domácnost v čele s uživatelem bytu, další domácnost (domácnosti) bydlící s ní společně se definují vztahem osoby v jejich čele k uživateli bytu. Mohou to být nejen příbuzní uživatele, ale také další cizí osoby (včetně podnájemníků). Nižší než padesátiprocentní podíl domácností uživatelů bytů (46,6 %) mezi všemi 38 059 společně bydlícími domácnostmi naznačuje, že v některých případech žijí v bytě společně i více než dvě cenzové domácnosti (v kraji šlo celkem o 5 185 domácností). Ve společném soužití s domácností uživatele žije nejčastěji domácnost v čele s jeho dítětem (23,5 % společně bydlících domácností) a domácnost v čele s cizí osobou (11,8 %). Mezi spolubydlícími rodinnými domácnostmi byla dvakrát častěji uživatelem bytu domácnost bez závislých dětí než domácnost se závislými dětmi.

Při bližším pohledu na údaje v tabulce 5.5.2 zjišťujeme, že ve struktuře domácností uživatelů bytu nejvíce převažují úplné rodiny (64,4 %; 11 431 domácností), následují domácnosti jednotlivců (17,8 %; 3 164 domácností) a neúplné rodiny (17,0 %; 3 013 domácností). Z hlediska typu domácnosti žijí nejčastěji s domácností uživatele jako další domácnost jednotlivci (9 981 osob), dalšími početně největšími skupinami jsou úplné rodiny (5 980) a neúplné rodiny (4 085), nejméně jsou zastoupeny vícečlenné nerodinné domácnosti (275 domácností).

Tab. 5.5.2 Cenzové domácnosti bydlící v bytě společně s další domácností podle vztahu osoby v čele domácnosti k uživateli bytu

	Společně bydlící cenzové domácnosti úhrnem		v tom							
			úplné rodiny		neúplné rodiny		vícečlenné nerodinné domácnosti		domácnosti jednotlivců	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Společně bydlící domácnosti celkem	38 059	100,0	17 411	100,0	7 098	100,0	405	100,0	13 145	100,0
v %	100,0	x	45,7	x	18,6	x	1,1	x	34,5	x
v tom podle vztahu osoby v čele domácnosti k uživateli bytu:										
uživatel bytu	17 738	46,6	11 431	65,7	3 013	42,5	130	32,0	3 164	24,1
dítě	8 962	23,5	2 339	13,4	3 034	42,8	131	32,3	3 458	26,3
zeť, snacha	2 063	5,4	1 960	11,3	56	0,8	1	0,2	46	0,3
vnuč, pravnuč	527	1,4	85	0,5	94	1,3	20	4,9	328	2,5
rodič, tchán, tchyně	2 566	6,7	948	5,4	245	3,4	21	5,2	1 353	10,3
jiný příbuzný	1 695	4,5	334	1,9	223	3,1	42	10,6	1 095	8,3
cizí osoba	4 508	11,8	314	1,8	433	6,1	60	14,8	3 701	28,2

Na celkovém počtu 71 407 rodin se závislími dětmi bydlících v bytě sečtených v roce 2001 v kraji se úplné rodiny podílely 80 % a neúplné rodiny 20 %. Z hlediska právního důvodu užívání bytu tvořily 47,6 % všech rodin se závislími dětmi domácnosti bydlící ve vlastním domě, přičemž vyšší podíl byl zaznamenán mezi úplnými rodinami (50,7 %) oproti neúplným rodinám (35,3 %). S rostoucím počtem dětí v úplných rodinách se podíl domácností bydlících ve vlastním domě výrazně zvyšuje, u neúplných rodin tento podíl mírně klesá. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří rodiny se závislími dětmi bydlící v nájemních bytech (20,0 % těchto rodin), tentokrát s vyšším zastoupením mezi neúplnými rodinami (29,0 %) ve srovnání s úplnými rodinami (17,7 %). V družstevních bytech žilo 15,2 % rodin se závislími dětmi, s mírně vyšším zastoupením mezi neúplnými rodinami. Úplné i neúplné rodiny s dětmi nejčastěji obývají byty se třemi obytnými místnostmi. S rostoucím počtem dětí v rodinách se zvyšuje procento domácností, které obývají prostornější byty o více místnostech. K datu sčítání žilo 333 domácností v kraji se třemi a více závislími dětmi v bytech pouze s jednou obytnou místností. Mezi úplnými rodinami se závislími dětmi je 91,3 % rodin žijících v bytech první kategorie (z toho je nejvíce rodin se dvěma dětmi), v neúplných rodinách je to 88,1 % (nejvíce s jedním dítětem). Relativně vyšší podíl rodin se třemi a více dětmi žijícími v bytech třetí a čtvrté kategorie souvisí s často omezenými finančními možnostmi těchto velmi početných domácností.

Tab. 5.5.3 Bydlení rodin se závislími dětmi

	Rodiny celkem		z toho podle počtu závislých dětí v %		
	počet	v %	1	2	3 a více
Rodiny se závislími dětmi celkem	71 407	100,0	44,6	45,5	9,8
z toho 1 cenzová domácnost v bytě	58 385	81,8	41,6	48,0	10,4
podle právního důvodu užívání bytu:					
byť ve vlastním domě	34 005	47,6	42,7	45,8	11,5
byť v osobním vlastnictví	7 022	9,8	49,4	44,5	6,1
byť nájemní	14 273	20,0	46,5	42,9	10,5
byť člena bytového družstva	10 877	15,2	46,5	47,2	6,3
byť člena družstva nájemců	496	0,7	53,4	40,5	6,0
podle počtu místností v bytě:					
1	3 856	5,4	58,8	32,6	8,6
2	15 785	22,1	47,0	44,3	8,8
3	29 444	41,2	44,2	46,9	8,9
4 a více	21 997	30,8	41,1	46,9	12,0
podle kategorie bytu:					
I.	64 760	90,7	44,7	46,1	9,2
II.	5 200	7,3	43,3	41,5	15,2
III. + IV.	1 243	1,7	45,0	36,7	18,3

5.6 Vybavení domácností

Struktura otázek týkajících se v roce 2001 úrovně vybavenosti bytových domácností doznala oproti minulému sčítání jistých změn. Vzhledem k tomu, že se automatické pračky, mrazničky či televizory staly běžnou součástí většiny domácností, nebyla již při posledním sčítání vybavenost těmito spotřebiči zjišťována. Stejně jako před deseti lety se objevil dotaz na možnost využívat osobní automobil, rekreační objekt a telefon. Zjišťovala se však nejen vybavenost pevnou telefonní linkou, ale vzhledem k technickému vývoji posledních let i mobilním telefonem. Rovněž nově zařazená otázka možnosti užití osobního počítače je dokladem posunu v životní úrovni domácností. Pro posouzení vybavenosti byla rozhodující možnost členů domácnosti využívat dané předměty k soukromým účelům, a to bez ohledu na to, který člen bytové domácnosti je jejich vlastníkem. Odmítavý postoj některých občanů ke sčítání provázený negativní mediální kampaní se odrazil i v relativně vyšším procentu nezodpovězených otázek týkajících se vybavenosti. Pro některé obyvatele se jednalo o citlivou problematiku, mnozí se mylně domnívali, že je zjišťováno právě vlastnictví a nikoliv pouze možnost využívání daných předmětů v domácnosti. Projevovaly se rovněž neopodstatněné obavy před zneužitím získaných informací. Z výše uvedených důvodů je třeba chápat zjištěné údaje jako dolní hranici vybavenosti. Vzhledem k tomu, že i přes všechny zmiňované problémy nebyl podíl nezjištěných odpovědí v úhrnu vysoký, lze považovat publikovaná data za spolehlivá.

Podíl domácností vybavených **osobním automobilem** se od roku 1991 v kraji zvýšil z 50,8 % na 56,1 %. Rozhodující část tohoto přírůstku připadala na domácnosti žijící ve venkovských obcích, kde je automobil využíván především k dopravě za prací, službami či nákupy do spádově blízkých měst. U řady těchto domácností se pořízení automobilu stalo nutností vzhledem k omezení dopravní obslužnosti. Z celkového počtu 102 635 domácností, vybavených osobním automobilem k datu posledního sčítání, bylo 13,7 % těch, které měly možnost využívat dva a více těchto dopravních prostředků. Na všech bytových domácnostech se podílely 7,7 %. Vybavenost více automobily je rovněž typičtější pro obyvatele žijící na venkově.

Díky rozvoji mobilních technologií a telefonizaci v řadě (především venkovských) obcí dosáhl v roce 2001 podíl domácností vybavených **telefonem** (ať již mobilním či pevnou linkou) 76,0 %. Ze 139 030 domácností, které měly možnost využívat telefon, bylo 58,8 % vybavených pouze pevnou telefonní linkou, 14,1 % pouze mobilním telefonem a 27,1 % domácností disponovalo kombinací pevné telefonní linky spolu s mobilním telefonem. Pro srovnání, v roce 1991, kdy byly využívány pouze pevné telefonní linky, činil podíl všech domácností vybavených telefonem pouze 27,0 %. Vzhledem k tomu, že v posledních letech probíhá dynamický rozvoj mobilních sítí, je třeba vzít v úvahu, že v současné době je vybavenost domácností telefonem podstatně vyšší, než byla v době posledního sčítání lidu.

Zastoupení domácností s možností využívat **rekreační objekt** se od roku 1991 zvýšilo z 11,4 % na 16,9 %, tedy o 5,5 procentního bodu. Z celkového počtu 30 945 domácností, které v roce 2001 uvedly, že mají možnost využívat rekreační objekt, bylo 61,3 % těch, které měly objekt vlastní, 3,8 % v trvalém nájmu, 17,7 % ve spoluvlastnictví a 17,2 % domácností využívaly objekt k rekreaci bezplatně.

U posledního zjišťovaného předmětu vybavenosti při sčítání – **osobního počítače** – není možné provést srovnání s rokem 1991, jelikož tato otázka nebyla před deseti lety součástí sčítacích tiskopisů. Vybavení domácností počítači bylo tehdy, na rozdíl od současnosti, velice sporadické. I v případě osobních počítačů (stejně jako u mobilních telefonů) je však třeba vzít v úvahu, že neustále probíhá rozvoj a zdokonalování informačních technologií a výpočetní technika se stává běžnou součástí života nejen na poli pracovním, ale i soukromém. Z tohoto důvodu nemusí údaje z posledního sčítání o vybavenosti osobními počítači zcela přesně korespondovat se současným stavem. Nicméně jde o cenná data, která budou v intercenzálním období doplňována o výsledky dalších šetření zabývajících se právě otázkou vybavení výpočetní technikou. Osobní počítač k datu sčítání využívalo 26 078 (14,3 %) domácností, přičemž 38 z každých 100 počítačů umožňovalo připojení na internet. Průměrně lépe počítačově vybavené jsou domácnosti ve městech, lze však předpokládat, že se v tomto ohledu budou rozdíly mezi městy a venkovem ještě více stírat.

Veškerým zjišťovaným vybavením (automobilem, telefonem, počítačem i rekreačním objektem) disponovaly k datu sčítání 3,4 % všech bytových domácností v kraji, což je o 0,6 procentního bodu méně ve srovnání s republikovým průměrem. Z územního hlediska existují v úrovni vybavení domácností značné rozdíly. Úhrnná vybavenost v okrese Pardubice činila 5,1 %, v okrese Svitavy byla pouze 2,2 %.

Z bližšího pohledu na jednotlivé zjišťované kategorie předmětů a podrobnější územní členění podle **velikostních skupin obcí** (tabulka 5.6.1) je patrná výrazná diferenciacie v úrovni vybavenosti. Jak již bylo zmiňováno výše, je nejvyšší vybavenost **osobními automobily** typická především pro venkovské obce. Jestliže ve velikostní skupině obcí do 199 obyvatel převyšoval podíl domácností vybavených automobilem krajský průměr o 4,8 procentního bodu a v kategorii s 200 – 499 obyvateli dokonce o 6,4 procentního bodu, u měst s 5 000 – 19 999 obyvateli i u města Pardubice (50 000 a více) za úrovní kraje výrazně zaostával. Vyšší zastoupení domácností s automobilem v Chrudimi (20 000 – 49 999) je dáno především tím, že řada obyvatel tohoto města využívá blízkosti krajského města a dojíždí tam za prací. Úroveň vybavenosti domácností dvěma a více automobily se mění zcela analogicky jako dosud popisovaná vybavenost

automobily v úhrnu. Není překvapující, že trávení volného času na chatách a chalupách je doménou především městského obyvatelstva. Podíl domácností využívajících **rekreační objekt** v Pardubicích (30,9 %) či Chrudimi (27,8 %) značně převažuje nad podílem takovýchto domácností žijících na venkově (ve velikostní skupině s méně než 500 obyvateli činil pouhých 6,3 %). Rovněž v případě **osobních počítačů** (v úhrnu i s napojením na internet) platí, že vybavenost domácností roste s velikostí obce. Ve městech se stává činnost na počítači významnou náplní využívání volného času u řady především mladých lidí. Nízký podíl vybavenosti výpočetní technikou v nejmenších obcích souvisí (kromě finančních aspektů či nedostatku volného času) i s vyšším stářím obyvatel, a tudíž určitým konzervativním přístupem k pořizování prostředků moderní techniky. Jednoznačná přímá úměrnost v závislosti na velikosti obce existuje i v případě **využívání telefonů** (pevné linky v kombinaci s mobilním telefonem). U vybavenosti pouze pevnou telefonní linkou je sice vyšší vybavenost u největších měst, u ostatních obcí se však podíly od krajského průměru tolik neliší. Využívání pouze mobilních telefonů je typické především pro středně velké obce s více než 500 obyvateli a menší města do 20 000 obyvatel.

Tab. 5.6.1 Vybavení bytových domácností podle velikostních skupin obcí

	Bytové domácnosti celkem	z toho podíl domácností vybavených v %							
		osobním automobilem		telefonem			možností užívat rekreační objekt	osobním počítačem	
		celkem	z toho 2 a více	pevnou linkou	pouze mobilním	pevnou linkou i mobilním		celkem	z toho s připojením na internet
Kraj celkem	182 943	56,1	7,7	44,6	10,7	20,6	16,9	14,3	5,4
v tom obce s počtem obyvatel:									
do 199	5 694	60,9	11,4	44,0	9,6	14,0	6,3	9,0	3,4
200 - 499	18 694	62,5	10,8	45,3	9,7	15,3	6,3	10,2	3,3
500 - 999	22 216	61,0	9,8	44,8	10,5	16,6	7,0	11,6	4,0
1 000 - 4 999	34 819	57,6	8,2	44,5	11,1	17,9	10,2	12,9	4,7
5 000 - 19 999	56 758	51,8	5,9	41,5	12,9	20,8	19,0	14,6	5,6
20 000 - 49 999	8 998	58,1	8,0	46,8	8,8	25,3	27,8	17,8	7,2
50 000 a více	35 764	53,8	6,4	48,9	8,2	28,1	30,9	18,7	7,7

Jiný aspekt pohledu poskytuje srovnání intenzity vybavenosti domácností podle územních **obvodů obcí s rozšířenou působností** (ORP). Nejvyšší vybavenost osobními automobily byla zaznamenána na Holicku (62,5 % domácností), kde je řada obyvatel nucena vyjíždět za prací, nejnižší byla na Českořtebovsku (47,7 %). V posledním jmenovaném obvodu využívalo relativně nejvíce domácností pouze mobilní telefony (16,4 %), s nejnižším podílem (8,6 %) se jako poslední, patnácté, umístilo Pardubicko. Díky vysoké vybavenosti pevnými telefonními linkami se však Pardubicko dostalo se 47,9 % na druhé místo za Chrudimsko (48,0 %) a ve vybavenosti kombinací pevné linky a mobilního telefonu předčilo podílem 26,7 % všechny ostatní obvody. Procentní zastoupení domácností využívajících rekreační objekt bylo na Pardubicku rovněž nejvyšší (26,6 %), na opačné straně s 9,3 % stálo Holicko. Jestliže na Pardubicku bylo osobními počítači vybaveno 18,0 % domácností (nejvíce mezi všemi obvody), na Králicku činil tento podíl 10,1 %.

Míra vybavenosti se liší rovněž v závislosti na typu soužití, druhu domácnosti či jejím věkovém složení. V bytech obývaných **jednou cenovou domácností** je oproti bytům **s více cenovými domácnostmi** v průměru vyšší vybavenost osobním počítačem (o 0,5 procentního bodu), rovněž možnost využívat rekreační objekt je u těchto rodin mnohem více zastoupena (o 2,1 procentního bodu). Na druhé straně v případě soužití více cenových domácností v bytě byla zjištěna vyšší vybavenost osobními automobily (o 9,1 procentního bodu) a četnější využívání více automobilů v domácnosti. Také vybavenost pevnou telefonní linkou i kombinací pevné linky s mobilními telefony byla v kraji vyšší v průměru u domácností žijících ve vzájemném soužití v jednom bytě. V rámci domácností žijících samostatně v bytě jsou relativně nejméně vybavené ve všech sledovaných ukazatelích **jednočlenné** domácnosti. Automobil využívá 21 ze 100 jednotlivců, počítač pouze 4 ze 100. S rostoucím počtem členů míra vybavenosti roste, u některých velmi početných rodin (5 a více členů) se však především vzhledem k finančním možnostem snižuje.

U bytů s nejmladšími uživateli do 29 let byla zjištěna nejvyšší míra využívání mobilních telefonů samostatně či v kombinaci s pevnou telefonní linkou (52 domácností ze 100). Pro mladší a střední generaci je typické vybavení počítači (věková skupina uživatelů 30 – 39 let: 24 domácností ze 100, věková skupina 40 – 49 let: 27 ze 100). V poslední jmenované kategorii má relativně nejvíce domácností možnost využívat osobní automobil (69 ze 100). Domácnosti s uživateli bytu ve věku 50 – 59 let nejčastěji využívají rekreační objekt (21 ze 100). Pouze pevné telefonní lince dávají přednost domácnosti patřící k nejstarší generaci (uživatelé šedesátiletí a starší: 53 domácností ze 100).

6. Domy a byty

Do **celkového počtu domů** jsou zahrnuty všechny domy určené k bydlení (bez ohledu na obydlí), objekty s byty (bytem) a ubytovací zařízení bez bytu, pokud slouží k dlouhodobému nebo trvalému ubytování (např. dětské domovy, domovy důchodců). V **neobydleném domě** nebyla sečtena žádná osoba s trvalým nebo dlouhodobým pobytem. Při hodnocení obydlí domů se nově ve sčítání 2001 objevuje kategorie **přechodně obydlí domů** – jde o domy, ve kterých je pouze přechodně obydlí byt (nebo byty) a současně žádný trvale obydlí byt ani trvale či dlouhodobě bydlící osoba. Nárůst celkového počtu **rodinných domů** za posledních deset let byl částečně ovlivněn nesprávným zařazením rodinných domů při sčítání 1991 do rekreačních objektů (i když nebyly vyčleněny z domovního fondu) a částečně změnou metodiky při členění domů na bytové a rodinné domy. Celkové hodnocení **stáří domovního fondu** je ovlivněno tím, že v roce 2001 se zjišťovalo nejen období výstavby, ale také rekonstrukce.

Obdobně jako u obydlí domů i u obydlí bytů je ve sčítání 2001 nová kategorie neobydlí – **přechodně obydlí byt**. Jde o byt bez trvale hlášených osob, který je ale využíván k přechodnému bydlení, to znamená byt, ve kterém byla sečtena dočasně přítomná osoba (osoby). Ve srovnání s rokem 1991 se u bytů liší ukazatel **obytné plochy bytu** – v roce 2001 byly do obytné plochy bytu zahrnuty i místnosti s plochou 4 – 7,9 m², které v předchozím sčítání byly zařazeny do plochy ostatních prostor (předstíň, příslušenství apod.). Ve srovnání s rokem 1991 nejsou z důvodu metodických změn plně srovnatelné údaje o **převládajícím způsobu vytápění bytů** – v roce 2001 byly všechny druhy vytápění se zdrojem tepla umístěným mimo byt zahrnuty do ústředního topení (v předchozím sčítání převážně u rodinných domů, ve kterých byl tepelný zdroj umístěn mimo byt ve sklepě, komoře apod., byly tyto byty zařazeny do etážového topení).

Kromě nejčastějšího způsobu bydlení (tj. v bytech), byly zjišťovány i ostatní způsoby, tj. **bydlení mimo byty**. Nouzové obydlí zahrnuje různá přístřeší, nouzové a provizorní stavby, bydlení v nekolaudovaném domě, nouzové ubytování na pracovišti apod. Rekreační chata, chalupa se uváděla v případě trvalého bydlení osob v objektech určených k rekreaci, vč. vyčleněných rekreačních chalup a rekreačních domků. Naopak do celkového počtu obyvatel bydlících mimo byty nepatří osoby trvale či dlouhodobě bydlící ve všech typech ubytovacích a lůžkových léčebných zařízeních sloužících k individuálnímu i kolektivnímu ubytování většího počtu osob (svobodárny, domovy důchodců, penziony pro důchodce, dětské domovy, ústavy sociální péče, ubytovny, studentské koleje, domovy mládeže, internáty, léčebny, sanatoria, kojenecké ústavy, lázeňské ústavy apod.). Při zpracování výsledků SLDB 2001 byly tyto osoby zařazeny do samostatné kategorie „**osoby v zařízeních**“.

6.1 Vývoj domovního fondu

Z dlouhodobého hlediska nerostl počet domů v Pardubickém kraji tak dynamicky jako v řadě jiných krajů. Během 20. století se počet domů zvýšil o 58 %, přitom na 2. polovinu 20. století připadala necelá třetina tohoto přírůstku. Z jednotlivých cenů jsou k dispozici data o celkovém počtu domů, tedy obydlí i neobydlí, s výjimkou roku 1961, kdy byl zjišťován pouze počet trvale obydlí domů. Rozhodující příčinou zpomalení tempa růstu bylo rozšíření výstavby vícebytových domů. Nejrychleji přibývaly domy v období 1901 – 2001 na Pardubicku (o 138 %) a na Chrudimsku (o 63 %), zatímco na Svitavsku přibývalo ve stejném období pouze 28 % domů. Ve východní části kraje se projevila poválečná výměna obyvatelstva, která měla za následek menší rozsah bytové výstavby a pomalejší rozvoj celého území.

Mezi městy, jejichž počet obyvatel přesahuje 10 000, se nejbouřlivěji vyvíjely Pardubice. I po přepočtu na současnou územní strukturu se počet domů ve městě zvýšil oproti roku 1869 téměř osminásobně. Zatímco v roce 1869 mělo město Svitavy jen o 103 domy méně než město Pardubice, v roce 2001 byl rozdíl v počtu domů již 6 778. Vlivem rychlejšího růstu počtu domů, který začal po skončení 1. světové války, se na 2. místo v kraji za Pardubice zařadilo v 60. letech 20. století město Chrudim. Počet domů se za posledních 100 let více než zdvojnásobil ještě v České Třebové a Hlinsku. Mezi 9 městy s více než 10 000 obyvateli se stejným tempem jako ve Svitavách, tj. o 72 %, zvyšoval ve 20. století počet domů v Moravské Třebové. O méně než 100 % vzrostl také ve Vysokém Mýtě, Ústí nad Orlicí a v Litomyšli.

Od roku 1971 se počet domů v kraji zvyšoval průměrně o 500 za rok, rychleji rostl v 70. a pomaleji v 80. letech. V období 1991 – 2001 přibýlo 5 102 domů, což představuje přírůstek 4,5 %. Ke zvýšení dynamiky růstu počtu domů (v 80. letech byl přírůstek 3,7 %) přispělo, že na rozdíl od období 1980 – 1991 rostl v 90. letech počet trvale obydlí domů. Tato tendence se projevila hlavně na Pardubicku a Svitavsku, zatímco na Chrudimsku se i v 90. letech počet trvale obydlí domů nepatrně snížil.

Celostátní analýza vývoje domovního a bytového fondu ukázala na nesoulad mezi přírůstkem domů a bytů v období 1991 – 2001 zjištěným při sčítání a mezi údaji z jiných zdrojů (stavební úřady). Z mimořádného šetření, které v důsledku toho proběhlo v roce 2001 ve spolupráci s vybranými obcemi, vyplynulo, že

příčinou je především nesprávné zařazení části domů s byty využívanými k rekreaci při sčítání v roce 1991. Některé rodinné domy byly tehdy neoprávněně považovány za rekreační chalupy a byty v nich za vyčleněné z bytového fondu. Zařazeny byly tehdy do Soupisu objektů individuální rekreace. V Pardubickém kraji byla tato skutečnost zjištěna v několika obcích Pardubicka, Chrudimska a Svitavska.

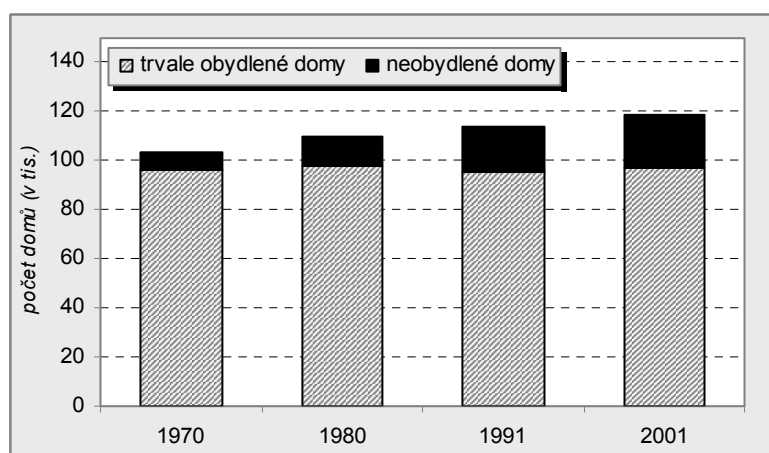
Tab. 6.1.1 Vývoj domovního fondu

	Domy celkem	v tom								
		celkem	trvale obydlené						neobydlené	
			v tom						celkem	v %
			rodinné domy		bytové domy		ostatní domy			
	počet	v %	počet	v %	počet	v %				
1961		95 840	87 791	91,6	4 354	4,5	3 695	3,9		
1970	103 818	96 168	86 894	90,4	6 250	6,5	3 024	3,1	7 650	7,4
1980	109 537	97 757	86 778	88,8	8 947	9,2	2 032	2,1	11 780	10,8
1991	113 612	95 651	84 400	88,2	9 843	10,3	1 408	1,5	17 961	15,8
2001	118 714	96 680	86 696	89,7	8 116	8,4	1 868	1,9	22 034	18,6
Přírůstek (úbytek) v období										
1991 - 2001	5 102	1 029	2 296	1,4	-1 727	-1,9	460	0,5	4 073	2,8
v %	4,5	1,1	2,7	x	-17,5	x	32,7	x	22,7	x

Z celkového počtu 118 714 domů, na které se v roce 2001 vztahovalo sčítání, bylo 96 446 trvale obydlených domů s byty, 231 ubytovacích zařízení bez bytů, 22 000 neobydlených domů s byty a 34 ubytovacích zařízení bez trvale hlášených osob.

Od roku 1991 přibýlo v kraji celkem 1 029 **trvale obydlených domů**. To, že přibývaly rodinné a ostatní domy na úkor bytových domů, má několik příčin, jejichž váhu lze jen obtížně vyjádřit. Rozhodující byla zřejmě metodická změna v definování rodinného domu. Jestliže v roce 1991 mohl mít nejvýše 3 byty a obytná plocha nemohla přesáhnout 150 m², v roce 2001 kritérium plochy odpadlo.

Graf 22. Vývoj počtu domů

Změny ve společnosti po roce 1989 ovlivnily ve spojení s restitucemi majetku a rozvojem soukromého podnikání i strukturu domovního fondu. Část bytů zejména ve městech přestala sloužit k bydlení a změnila se na kanceláře, provozovny služeb, některé domy s byty začaly sloužit pro obchodní, pohostinskou činnost, případně pro ubytování. Zůstal-li v objektu alespoň 1 byt, přesunul se při sčítání takovýto dům do kategorie ostatní domy, v některých případech zanikly všechny byty a tyto domy přestaly být předmětem sčítání.

Novou výstavbu domů k bydlení lze v 90. letech rozdělit do několika etap. Bezprostředně po roce 1990 se dokončovala v některých městech rozestavěná panelová sídliště s komunálními a družstevními byty. Následovalo omezení družstevní výstavby a komunální výstavba se soustředila na výstavbu menších sociálních bytů pro mladé rodiny (hlavně dvoupokojových) a pro důchodce (hlavně jednopokojových v penzionech). Postupně se vzhledem k nepříznivým podmínkám snižovala v 1. polovině 90. let výstavba rodinných domů. Až zpřístupnění hypotečních úvěrů a rozvoj stavebního spoření umožnily oživení výstavby rodinných domů, a to nejen ve městech, ale i v řadě obcí poblíž velkých měst, odkud je přijatelná možnost dojíždění za prací, a přitom je v těchto obcích příznivé životní prostředí. Na tuto volbu stavebníků působila i nižší cena stavebních pozemků.

Z územního hlediska přibýlo nejvíce trvale obydlených domů v 90. letech v územním obvodu ORP Pardubice (435), Litomyšl (118) a Ústí nad Orlicí (117). Zatímco na Pardubicku byl nejvyšší přírůstek domovního fondu zaznamenán i v 70. a 80. letech, Litomyšlsko se dostalo v tomto směru do popředí v 80. letech, naproti tomu na Ústeckoorlicku se počet trvale obydlených domů v 80. letech dokonce snižoval a úbytek 4,7 % byl nejvyšší v kraji.

Ve městech se počet trvale obydlených domů v 90. letech zvýšil o 2,0 %, zatímco v ostatních obcích činil pouze 0,3 %. Oproti 80. letům byl přírůstek ve městech trojnásobný, v ostatních obcích kraje došlo ke změně trendu, kdy úbytek trvale obydlených domů 1,6 % ze 70. let a 4,4 % z 80. let byl vystřídán přírůstkem (0,3 %). Město Pardubice sice zaznamenalo v 90. letech nejvyšší přírůstek trvale obydlených domů (193), v relativním vyjádření jej však předstihlo 13 měst. Nejvyšší relativní přírůstek 9,8 % byl ve Chvaleticích a pokračoval tak vývoj z předchozích let, neboť v tomto městě rostl nejrychleji domovní fond i v předcházejících 20 letech. Z dalších měst navázala v 90. letech na dynamický růst domovního fondu i Třemošnice (7,2 %), Jablonné nad Orlicí (7,0 %) a Lázně Bohdaneč (6,0 %). V 7 městech se v 90. letech snížil počet trvale obydlených domů, nejvíce v České Třebové, Dašicích a v Ronově nad Doubravou.

Tab. 6.1.2 Domovní fond podle velikostních skupin obcí

	Domy celkem	v tom									
		trvale obydlené								neobydlené	
		celkem	v tom						celkem	v %	
			rodinné domy		bytové domy		ostatní domy				
počet	v %		počet	v %	počet	v %					
Kraj celkem	2001	118 714	96 680	86 696	89,7	8 116	8,4	1 868	1,9	22 034	18,6
	1991	113 612	95 651	84 400	88,2	9 843	10,3	1 408	1,5	17 961	15,8
v roce 2001 obce s počtem obyvatel:											
do 199		7 233	4 826	4 718	97,8	57	1,2	51	1,1	2 407	33,3
200 - 499		21 080	15 444	14 974	97,0	239	1,5	231	1,5	5 636	26,7
500 - 999		22 133	17 498	16 831	96,2	401	2,3	266	1,5	4 635	20,9
1 000 - 4 999		28 545	23 111	21 265	92,0	1 392	6,0	454	2,0	5 434	19,0
5 000 - 19 999		27 392	24 401	20 387	83,5	3 385	13,9	629	2,6	2 991	10,9
20 000 - 49 999		2 972	2 718	2 128	78,3	527	19,4	63	2,3	254	8,5
50 000 a více		9 359	8 682	6 393	73,6	2 115	24,4	174	2,0	677	7,2

Nejvyšší počet trvale obydlených domů je v menších městech s 5 000 – 19 999 obyvateli. Rodinných domů je však nejvíce v obcích s 1 000 – 4 999 obyvateli. S velikostí obce se snižuje podíl rodinných domů a roste podíl bytových domů až na 24,4 % (Pardubice). S velikostí obce se snižuje i podíl neobydlených domů.

Počet **neobydlených domů** v kraji se postupně zvyšoval ze 7 650 v roce 1970 na 22 034 v roce 2001. Ztrojnásobení počtu neobydlených domů mělo hlavní příčinu v růstu rekreačního využití domovního fondu (z 1 095 domů v roce 1970 na 12 249 v roce 2001).

Tab. 6.1.3 Důvody neobydlenosti domovního fondu

	Domy celkem	v tom					
		rodinné domy		bytové domy		ostatní domy	
		počet	v %	počet	v %	počet	v %
Neobydlené domy	22 034	21 284	100,0	33	100,0	717	100,0
v tom z důvodu:							
dům obydlen přechodně	1 891	1 704	8,0	6	18,2	181	25,2
změna uživatele	366	346	1,6	1	3,0	19	2,6
slouží k rekreaci	12 249	12 249	57,6	-	-	-	-
přestavba domu	1 316	1 283	6,0	6	18,2	27	3,8
dosud neobydlen po kolaudaci	229	212	1,0	2	6,1	15	2,1
pozůstalostní, soudní řízení	573	572	2,7	-	-	1	0,1
nezpůsobilý k bydlení	2 592	2 467	11,6	10	30,3	115	16,0
jiný důvod vč. nezjištěno	2 818	2 451	11,5	8	24,2	359	50,1

Oproti roku 1991 se zvýšil počet neobydlených domů o 4 073, z toho o 2 914 domů sloužících k rekreaci. Nejvyšší přírůstek 1 372 neobydlených domů byl zaznamenán na Svitavsku, kde byl počet nesprávně sečtených domů v roce 1991 nejvyšší. Kromě rodinných domů, kterých nebylo v roce 2001 obydleno 21 284, nebyla žádná osoba přihlášená k trvalému pobytu v 33 bytových a 717 ostatních domech. Rozhodující příčinou neobydlenosti rodinných domů je jejich rekreační využití. Devítina neobydlených rodinných domů nebyla k bydlení způsobilá. Na 3. místě mezi příčinami neobydlenosti rodinných domů byly spíše administrativní důvody, kdy v domě sice někdo bydlel, avšak nikdo z obyvatel nebyl přihlášen k trvalému pobytu. Těchto přechodně obydlených bytů bylo sečteno 1 704. Mezi bytovými domy jich bylo přechodně

obydleno pouze 6, avšak v relativním vyjádření to představuje 18,2 % všech neobydlených bytových domů. Ještě vyšší podíl (25 %) představovaly přechodně obydlené domy mezi ostatními neobydlenými domy. Podíl jednotlivých příčin u ostatních domů je zkrácen vysokým podílem domů, u kterých nebyla příčina neobydlenosti blíže specifikována.

Z územního hlediska je relativně nejvíce neobydlených domů v jižní (územní obvody ORP Hlinsko a Polička) a v severovýchodní části kraje (ORP Žamberk), kde jsou nejvyšší počty domů sloužících k rekreaci. Nejnižší podíl neobydlených domů je v územních obvodech ORP s vysokým podílem městského obyvatelstva, tedy na Pardubicku a Českoříčkovsku. V těchto obvodech je i nejnižší podíl domů neobydlených z důvodu rekreačního využití. Celkově je ve venkovských obcích kraje neobydleno 24,8 % domů a ve městech 11,1 % domů. Ve městech je hlavní příčinou neobydlenosti to, že jsou byty obydleny přechodně. Nejvyšší podíl neobydlených domů je zejména v menších městech v rekreačně atraktivním území. V některých z nich se podíl neobydlených domů blíží průměru venkovských obcí, nebo jej dokonce překračuje (Bystré 23,7 %, Ronov nad Doubravou 22,3 %, Skuteč 22,0 %, Třemošnice 21,6 % a Králíky 20,7 %). Absolutně nejvyšší počet neobydlených domů je v Pardubicích (677), Skutči (294), České Třebové (278), Seči (263), Luži (258) a v Chrudimi (254). Relativně nejméně neobydlených domů je ve Svitavách (5,3 %) v důsledku toho, že město nezahrnuje sídelní lokality venkovského charakteru, které zástavbou nesplývají s městem. Proto má též nejnižší podíl neobydlených domů sloužících k rekreaci (5,9 %). V Pardubicích není obydleno 7,2 % domovního fondu a z neobydlených domů slouží sedmina k rekreaci. Mezi městy je nejvyšší podíl rekreačního využití neobydlených domů v Třemošnici, Ronově nad Doubravou a v Králíkách. V těchto městech je výše uvedený podíl vyšší než průměr zjištěný za venkovské obce Pardubického kraje (63,6 %).

6.2 Charakteristika trvale obydlených domů

Ve struktuře trvale obydlených domů se ve 2. polovině 20. století postupně snižoval podíl rodinných domů z 91,6 % v roce 1961 až na 88,2 % v roce 1991. Rozsáhlejší výstavba rodinných domů a převedení části bytových domů mezi rodinné (viz výše uvedená metodická změna) zvýšily podíl rodinných domů v roce 2001 na 89,7 %. Z územního hlediska byly tyto přesuny z kategorie bytových do rodinných domů nejčastější v okresech Svitavy a Ústí nad Orlicí. Úbytek 1 727 trvale obydlených bytových domů oproti roku 1991 (tj. pokles o 17,5 %) se týkal ve větším rozsahu venkovských obcí, kde byla většina menších domů, kterých se týkala výše uvedená metodická změna.

Rodinné domy se v roce 2001 počtem 86 696 podílely na celkovém počtu trvale obydlených domů 89,7 %. Z územního hlediska byl nejvyšší podíl rodinných domů v obvodech ORP Holice (95,8 %), Hlinsko (93,2 %) a Litomyšl (92,8 %). Nejnižší podíl – 84,0 % – je na Pardubicku. Celkově dosahuje podíl rodinných domů ve městech 82,4 % a v ostatních obcích kraje 95,9 %.

Vlivem přítomnosti krajského města má nejvyšší podíl **bytových domů** na celkovém počtu trvale obydlených domů okres Pardubice (11 %), nejnižší podíl okres Chrudim (6,4 %). Z měst se podílem bytových domů řadí před Pardubice (24,4 %) podílem 25,7 % Chvaletice, za krajským městem následuje Moravská Třebová (20,9 %), Chrudim (19,4 %) a Ústí nad Orlicí (17,9 %).

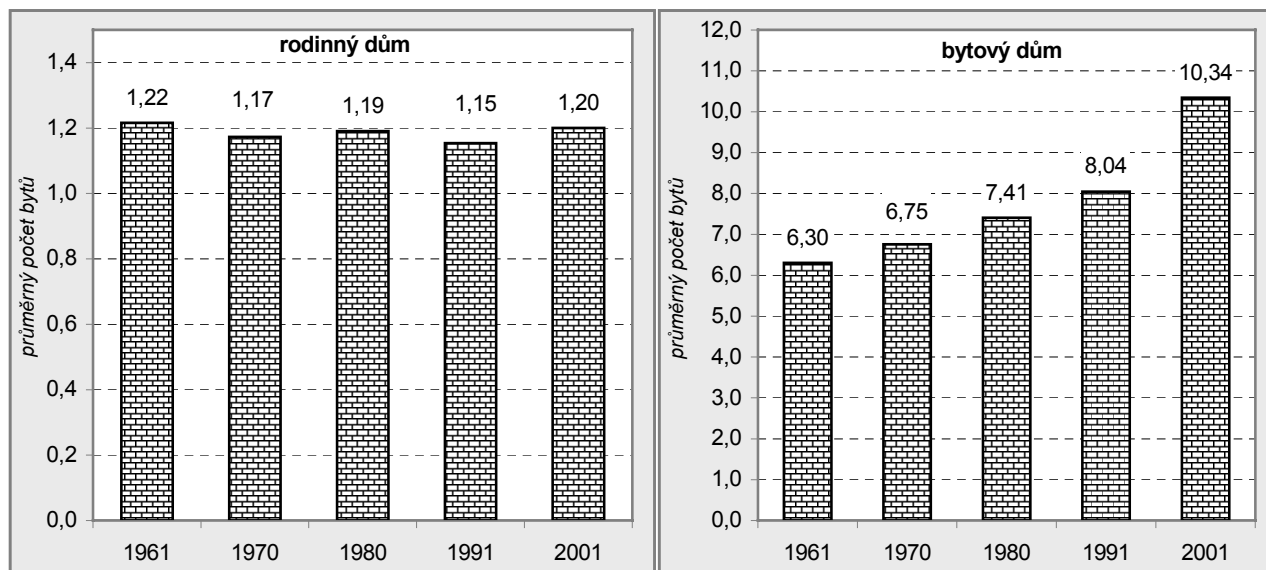
Tab. 6.2.1 Vývoj trvale obydlených domů a trvale obydlených a neobydlených bytů

	Trvale obydlené domy celkem	v tom			Trvale obydlené byty celkem	v tom v domech			Neobydlené byty		Průměrný počet bytů na 1 dům celkem
		rodinné domy	bytové domy	ostatní domy		rodinných	bytových	ostatních	celkem	z toho v trvale obydlených domech	
1961	95 840	87 791	4 354	3 695	139 653	106 705	27 424	5 524	.	.	1,46
1970	96 168	86 894	6 250	3 024	148 018	101 874	42 196	3 948	6 240	1 248	1,55
1980	97 757	86 778	8 947	2 032	168 940	101 685	64 542	2 713	15 475	3 399	1,76
1991	95 651	84 400	9 843	1 408	175 443	96 390	77 187	1 866	21 587	2 930	1,86
2001	96 680	86 696	8 116	1 868	182 943	101 468	79 100	2 375	30 126	7 553	1,97

Z 86 696 trvale obydlených rodinných domů připadá 79,3 % na samostatné rodinné domy, 9,6 % na dvojdomky a 11,1 % na řadové rodinné domy. Bytové domy se dále nečlení. Mezi 1 868 ostatními trvale obydlenými domy mají největší podíl (86,7 %) provozní budovy, následují se 7,7 % ubytovací zařízení k trvalému nebo dlouhodobému ubytování (hlavně internáty, domovy mládeže, svobodárny, ubytovny, penziony pro důchodce a kláštery), se 4,7 % ostatní ubytovací zařízení a s 1,0 % lůžková léčebná a lázeňská zařízení.

Průměrná velikost domů, vyjádřená průměrným počtem bytů na 1 trvale obydlený dům, se postupně zvětšuje. Oproti roku 1961 se domy zvětšily v průměru o jednu třetinu a nyní připadají na 1 dům téměř dva byty.

Graf 23. Počet bytů na 1 trvale obydlený dům

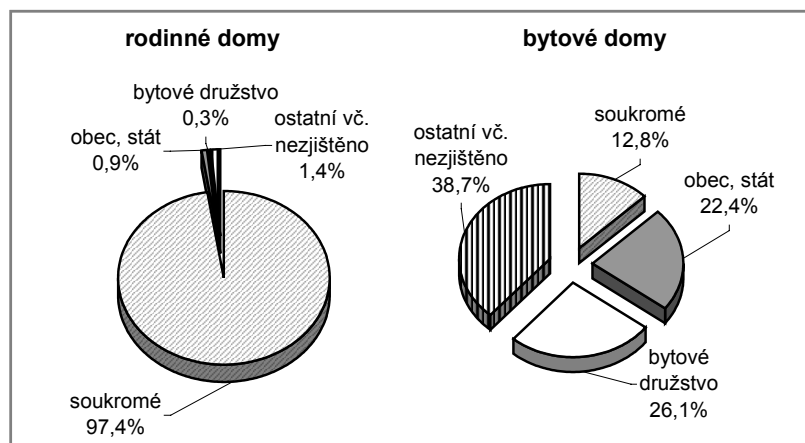
Srovnatelnost vývoje průměrné velikosti rodinných a bytových domů je narušena výše uvedeným přesunem některých menších bytových domů mezi rodinné. Průměrnou velikost domů v roce 2001 ovlivnilo to, že byly v 90. letech ve větším počtu postaveny vícebytové penzióny pro důchodce. V průměru připadalo v roce 2001 na 1 trvale obydlený rodinný dům 1,20 bytu a na bytový dům 10,34 bytů. V krajském městě mají trvale obydlené domy v průměru 4,34 bytů, přitom v rodinných domech 1,25 bytů a v bytových domech 13,96 bytů.

Ve čtyřech pětinach rodinných domů v kraji je jediný byt. Dva byty má 18 % rodinných domů a pouze v 751 rodinných domech jsou 3 byty. Mezi bytovými domy převažují domy s 5 – 9 byty (46 %), následují domy s 10 – 19 byty (23 %) a čtyřbytové domy (16 %). Domů s 50 a více byty je 104, z toho 12 mladších než 10 let. Více než polovina těchto velkých domů pochází ze 70. let 20. století.

Mezi rodinnými domy převažují dvoupodlažní (53 %), 1 nadzemní podlaží má 45 % rodinných domů a 947 rodinných domů má 3 nadzemní podlaží. Mezi bytovými domy je nejpočetnější skupina třípodlažních domů (27 %), následují dvoupodlažní (25 %), čtyřpodlažní (23 %) a domy s 6 – 8 podlažími (14 %). Domů se 13 a více podlažími je v kraji 81. Největší počet nejvyšších domů je v krajském městě (72), následuje Chrudim s 9 domy.

Vlastnictví domů doznalo od roku 1991 změn zejména v kategorii bytových a ostatních domů, kde v souvislosti s restitucemi vzrostl podíl domů vlastněných soukromými fyzickými osobami. Nově se vytvořila skupina právnických osob založených za účelem privatizace domů. Přibýlo též bytových domů v kombinovaném vlastnictví, což souvisí s převedením většiny bytů do vlastnictví uživatelů (v katastru nemovitostí jsou zapsáni jednotliví vlastníci).

Graf 24. Struktura domovního fondu podle vlastnictví

V roce 2001 bylo 88,9 % trvale obydlených domů ve vlastnictví fyzických osob, 3,5 % domů vlastnily obce a stát, u 2,8 % domů bylo zjištěno kombinované vlastnictví. Ve vlastnictví stavebních bytových družstev bylo 2,5 % domů a ostatní právnické osoby vlastnily 1,6 % domů. Kromě toho však 322 domů (0,3 %) patřilo právnickým osobám založeným za účelem privatizace domů a konečně 21 domů mělo zahraničního vlastníka. Zatímco soukromé osoby měly dominantní postavení ve vlastnictví rodinných domů (97,4 %), u bytových domů bylo nejrozšířenější kombinované vlastnictví (30,7 %) a vlastnictví bytovými družstvy (26,1 %). Podíl bytových domů ve vlastnictví obcí a státu se snížil na 22,4 %. Soukromé

osoby vlastnily v roce 2001 celkem 1 035 bytových domů (12,8 %). Nejčastějším vlastníkem ostatních trvale obydlených domů jsou obce a stát (41,3 %), soukromé osoby (25,1 %) a ostatní právnické osoby (24,6 %).

Z tabulky 6.2.5, ve které je uvedena struktura domů podle velikostních skupin obcí z hlediska vlastnictví domu, je patrné, že nejvyšší podíl domů ve vlastnictví soukromých fyzických osob je v nejmenších obcích (96,1 %) a s rostoucí velikostí obce klesá až na 75 % domovního fondu. Naproti tomu v krajském městě je nejvyšší podíl domů ve vlastnictví města nebo státu (7,4 %) i domů ve vlastnictví bytových družstev (6,4 %). Vysoký podíl ostatních vlastníků ve městech s 20 – 50 tis. obyvateli (město Chrudim) byl v roce 2001 způsoben tím, že na rozdíl od Pardubic a většiny menších měst postupoval v Chrudimi rychleji převod bytů do vlastnictví uživatelů bytů. Tito noví vlastníci bytů se stali spoluvlastníky domů. Podíl domů v kombinovaném vlastnictví byl v roce 2001 v Pardubicích 6,9 %, zatímco v Chrudimi již 14,2 %.

Stáří trvale obydlených domů bylo v roce 2001 zjišťováno nejen podle období výstavby, v úvahu byla brána i případná rekonstrukce objektu v případě, že došlo k nahrazení části nosných nebo obvodových zdí novými, popř. došlo k přístavbě větší než původní dům spojené s modernizací původních bytů. Vzhledem k tomu, že v roce 1991 bylo zjišťováno pouze období výstavby, nejsou údaje obou sčítání srovnatelné.

Tab. 6.2.2 Trvale obydlené domy podle stáří a vlastnictví

	Domy			Domy podle období výstavby nebo rekonstrukce				
	celkem	z toho		do roku 1919	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001
		rodinné domy	bytové domy					
Trvale obydlené domy	96 680	86 696	8 116	14 536	16 477	40 952	13 732	9 875
v tom podle vlastníka domu:								
soukromá fyzická osoba	85 960	84 456	1 035	13 445	15 467	35 197	12 395	8 778
obce, stát	3 376	783	1 822	573	467	1 385	312	594
stavební bytové družstvo	2 394	275	2 119	-	-	1 605	553	228
zahraniční vlastník	21	16	4	4	4	4	5	3
právnická osoba založená za účelem privatizace domu	322	49	254	32	29	233	19	8
jiná právnická osoba	1 499	667	372	319	208	630	167	153
kombinace vlastníků	2 731	199	2 494	157	293	1 884	280	105
nezjištěno	377	251	16	6	9	14	1	6

Výstavba domů k bydlení v kraji vrcholila v 70. letech 20. století. V období 1971 – 1980 bylo postaveno či zrekonstruováno 21 % domovního fondu. Z 80. let pochází 14 % domů a na 90. léta připadá jedna desetina domovního fondu. Naproti tomu zůstává 8 % domů, u nichž bylo zjištěno období výstavby před rokem 1900 a nebyly dosud zrekonstruovány. Struktura rodinných domů z hlediska stáří se neliší od struktury všech domů. U bytových domů je vyšší podíl domů z období 1971 – 1980 (24 %), 1946 – 1960 (19 %) a 1961 – 1970 (17 %). Naproti tomu více než 100 let mají necelá 4 % bytových domů. Z období 1991 – 2001 pochází 685 bytových domů. Jejich nižší podíl (8,4 %) v porovnání s rodinnými domy souvisí s omezením družstevní formy výstavby domů. Stáří ostatních domů se od ostatních druhů domů liší vysokým podílem domů starších než 100 let a domů z období 1991 – 2001 (obě skupiny po 18 %). Právě u nejmladší skupiny se výrazně projevuje vliv rekonstrukcí domů, ke kterým došlo po roce 1990 v souvislosti s rozvojem soukromého podnikání.

Nejvyšší podíl nejstarších domů je v malých obcích do 199 obyvatel, kde je též nejnižší podíl domů postavených po roce 1990. Nejnižší podíl nejstarších domů je ve městech s více než 20 000 obyvateli, podíl nejmladších domů však nedosahuje krajského průměru. Nejvyšší podíl domů postavených v letech 1991 – 2001 je ve městech velikostní skupiny 5 – 20 tisíc obyvatel.

Průměrné stáří domů je v kraji 44,7 roku, přitom rodinné domy mají v průměru 45,2 roku a bytové domy 38,2 roku. Rodinné domy mají v nejmenších obcích v průměru 50 let, v obcích od 5 do 10 tisíc obyvatel 43 let. Nejstarší bytové domy jsou ve městech s více než 20 tisíci obyvateli (40 let), nejmladší jsou v obcích s 500 – 999 obyvateli (33 let).

Z územního hlediska je nejstarší domovní fond v obvodech ORP Králíky (51 let), Moravská Třebová a Svitavy (50 let), nejmladší v obvodech ORP Žamberk (39 let), Hlinsko, Holice a Litomyšl (42 let). Mezi městy je nejvyšší průměrné stáří domů v Březové nad Svitavou (60 let), Moravské Třebové (51 let), Brandýse nad Orlicí, Dašicích a v Králíkách (49 let). V Březové nad Svitavou začala rozsáhlejší výstavba domů k bydlení až v roce 2001. Nejmladší domovní fond je ve Chvaleticích (36 let), Letohradě (38 let), Bystrém, Jablonném nad Orlicí, Třemošnici a v Žamberku (39 let).

Tab. 6.2.3 Trvale obydlené domy podle stáří a materiálu nosných zdí

	Domy			Domy podle období výstavby nebo rekonstrukce				
	celkem	z toho		do roku 1919	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001
		rodinné domy	bytové domy					
Trvale obydlené domy	96 680	86 696	8 116	14 536	16 477	40 952	13 732	9 875
v tom podle materiálu nosných zdí:								
cihly, tvárnice, cihlové bloky	60 164	54 191	5 124	2 818	8 195	29 768	11 333	7 846
kámen	2 792	2 674	37	2 125	357	294	-	-
kámen a cihly	25 709	24 105	940	8 286	7 463	7 472	1 036	1 275
stěnové panely	2 558	643	1 854	-	-	1 569	710	277
nepálené cihly	746	746	-	535	125	83	-	-
dřevo	851	846	1	225	39	437	103	42
jiné kombinace materiálů a ostatní vč. nezjištěno	3 860	3 491	160	547	298	1 329	550	435

Nejběžnějším **materiálem nosných zdí** jsou cihly, tvárnice nebo cihlové bloky. Z nich bylo v Pardubickém kraji postaveno 62,2 % domů a z kamene kombinovaného s cihlami 26,6 %. Podíl kamenných domů (2,9 %) je vyšší než podíl domů ze stěnových panelů (2,6 %). Nejedná se však pouze o klasické panelové bytové domy, ale je zde zahrnuto i 643 rodinných domů, které byly též postaveny ze stěnových panelů (nejčastěji typu OKAL). O postupném ústupu od této formy výstavby domů k bydlení svědčí to, že zatímco na domech postavených v letech 1971 – 1980 se panelové domy podílely 6,0 %, na domech postavených v období 1996 – 2001 měly podíl pouze 0,9 %. Nejvyšší počet panelových domů byl sečten v Pardubicích (649), Chrudimi (178), Ústí nad Orlicí (150) a v České Třebové (148).

Tab. 6.2.4 Struktura trvale obydlených domů podle materiálu nosných zdí a stáří domů podle velikostních skupin obcí

	Trvale obydlené domy celkem	z toho podíl domů v % podle							Průměrné stáří domů v letech
		materiálu nosných zdí		období výstavby nebo rekonstrukce					
		cihly, tvárnice, cihlové bloky	stěnové panely	do roku 1919	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001	
Kraj celkem	96 680	62,2	2,6	15,0	17,0	42,4	14,2	10,2	44,7
v tom obce s počtem obyvatel:									
do 199	4 826	50,6	0,4	21,5	15,6	40,9	12,0	8,5	49,8
200 - 499	15 444	55,7	0,7	17,1	15,3	43,4	13,7	9,4	45,9
500 - 999	17 498	59,5	1,0	15,2	14,0	43,5	16,0	10,4	43,2
1 000 - 4 999	23 111	60,9	1,5	16,0	14,8	42,4	15,2	10,5	44,2
5 000 - 19 999	24 401	64,0	4,4	13,5	20,2	40,3	14,0	10,9	44,3
20 000 - 49 999	2 718	71,7	6,5	14,3	18,9	38,2	16,2	10,7	44,7
50 000 a více	8 682	81,2	7,5	9,5	23,7	46,0	10,1	9,4	45,3

Podíl domů postavených ze dřeva je 0,9 %, přitom tradiční dřevěnice tvoří jednu čtvrtinu z nich. Tento tradiční materiál je používán až do současnosti. Naproti tomu od výstavby domů k bydlení z nepálených cihel se ustoupilo a poslední byly postaveny či rekonstruovány v 60. letech 20. století. Na celkovém domovním fondu se domy z nepálených cihel v roce 2001 podílely 0,8 %.

Technické vybavení domů se zlepšilo oproti sčítání v roce 1991 nejen dalším budováním infrastruktury (plynofikace, kanalizační síť), ale i postupným zánikem či modernizací staršího domovního fondu a novou výstavbou lépe vybavených domů.

Vodovod je zaveden do 98,3 % trvale obydlených domů. Zatímco je na vodovod napojeno 98,2 % rodinných domů, bytové domy jsou napojeny všechny. V posledním desetiletí dále klesal podíl domů s domácím vodovodem, v roce 2001 mělo vodu z veřejného vodovodu již 83,6 % domů, zatímco v roce 1991 jich bylo 74,4 %. Nejvyšší podíl domů s vodovodem je z územního hlediska v okrese Svitavy a Ústí nad Orlicí. Nejnižší podíl napojených domů je v obcích do 199 obyvatel (96,3 %) a s velikostí obce roste až na 99,1 %

ve městech do 20 tisíc obyvatel. Pouze ve dvou největších městech kraje je podíl nepatrně nižší. Bez vodovodu bylo v roce 2001 v kraji 910 domů.

Výstavba **kanalizačních sítí** a čističek odpadních vod v kraji sice pokračuje, přesto i nadále převažují domy s vlastní žumpou nebo jímkou (51,3 %). Na kanalizační síť je napojeno 45,8 % domů. Budování kanalizačních sítí je rozvinutější ve městech, proto je na tyto sítě napojeno 86,7 % bytových domů. Z územního hlediska je nejvyšší podíl domů napojených na kanalizační síť v okrese Pardubice a Ústí nad Orlicí. S velikostí obcí napojení roste z 13,1 % v obcích do 199 obyvatel na 84,4 % ve městech s více než 20 000 obyvateli. V 90. letech se začaly více využívat domácí čističky odpadních vod. V kraji je v roce 2001 mělo 1 268 domů, z toho 1 095 rodinných. Bez kanalizace či jímky zůstalo v kraji 700 domů.

Velmi rychle postupovala v 90. letech 20. století plynofikace. Jestliže před rokem 1990 byl plyn zaveden pouze do měst (a ještě ne do všech), po roce 1990 se rozvody plynu budovaly i v řadě venkovských obcí. Tím se do roku 2001 zvýšil **podíl domů napojených na plyn** z veřejné sítě na 53,6 %. Nejmenší podíl domů napojených na plyn je v okrese Ústí nad Orlicí (43,5 %), zatímco v okrese Pardubice je plyn ve více než třech čtvrtinách domů. V roce 2001 byla napojena na plyn třetina domů v nejmenších obcích a s růstem velikosti obcí se podíl napojení zvyšoval až na 91 % domů ve městech s více než 20 000 obyvateli. Poměrně novou formou zásobení domácností plynem jsou domovní zásobníky. Tento zdroj plynu mělo 876 domů, z toho 810 rodinných.

V oblasti **vytápění domů** došlo ke kvalitativním změnám. Počet domů vytápěných ze zdroje mimo dům roste jen zvolna. Dálkově bylo v roce 2001 vytápěno 3,4 % domů, z blokových kotelen 0,5 % domů. Přínosem pro životní prostředí je to, že zatímco v roce 1991 byly dvě třetiny domů se zdrojem tepla mimo dům vytápěny z kotelen na pevná paliva, v roce 2001 zůstalo těchto domů pouze 10,7 % v okrese Svitavy a 3,4 % v okrese Ústí nad Orlicí. V západní polovině kraje, kde jsou k vytápění využívány tepelné elektrárny na uhlí, se podíl domů vytápěných pevnými palivy snižoval pomaleji. Na životní prostředí však příznivě působilo odsíření těchto elektráren. Vlastní kotelnu mělo v kraji 62,8 % domů. Více než třetina kotelen v těchto domech (38,8 %) byla v roce 2001 vytápěna pevnými palivy.

Tab. 6.2.5 Vlastnictví a technické vybavení trvale obydlených domů podle velikostních skupin obcí

	Podíl trvale obydlených domů v %							
	podle vlastníka				vybavených			
	soukromá fyzická osoba	obec, stát	bytové družstvo	ostatní ¹⁾	napojením na kanalizační síť	vodovodem	napojením na plyn	ústředním topením
Kraj celkem	88,9	3,5	2,5	4,7	45,8	98,3	54,5	66,7
v tom obce s počtem obyvatel:								
do 199	96,1	1,5	0,6	1,5	13,1	96,3	31,3	57,2
200 - 499	95,1	1,5	1,1	1,9	17,8	97,5	34,9	64,6
500 - 999	94,5	2,2	0,9	2,0	17,5	98,0	37,1	66,7
1 000 - 4 999	90,5	3,6	1,8	3,7	43,7	98,3	50,7	68,4
5 000 - 19 999	84,2	4,6	4,1	6,7	74,3	99,1	70,7	66,0
20 000 - 49 999	78,4	2,3	2,9	15,7	79,1	98,3	89,0	69,3
50 000 a více	74,8	7,4	6,4	10,7	86,1	99,0	91,7	72,0

¹⁾ právnická osoba založená za účelem privatizace domu, jiná právnická osoba, zahraniční vlastník, kombinace vlastníků

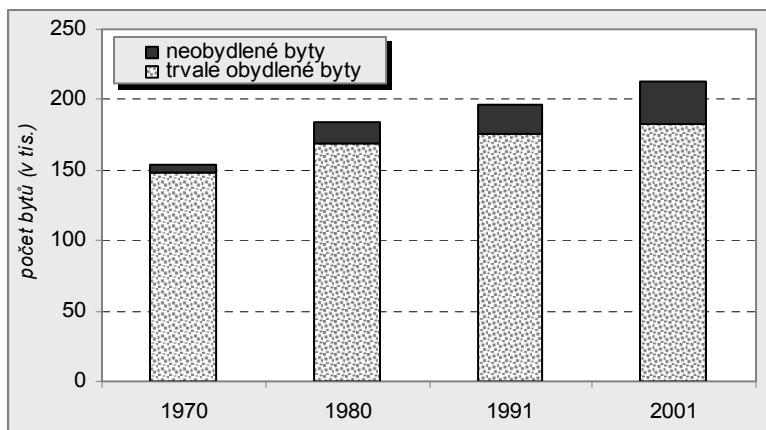
Podíl ústředně vytápěných domů roste s velikostí obce. Výjimkou byla v roce 2001 města s 5 000 – 19 999 obyvateli, v nichž byl podíl domů s ústředním topením nižší než v obcích s 500 – 999 obyvateli a s 1 000 – 4 999 obyvateli. V některých městech této velikostní kategorie je totiž část především družstevních bytů vytápěna plynovým etážovým topením, které poskytovalo stejný komfort a současně umožňovalo regulovat období vytápění podle potřeb uživatele bytu.

6.3 Vývoj bytového fondu

K 1. březnu 2001 bylo v kraji sečteno celkem 213 069 bytů. První srovnatelné údaje o **celkovém počtu bytů** v Pardubickém kraji jsou z roku 1970. Při tehdejší sčítání bylo sečteno 154 258 bytů, v tom 148 018 trvale obydlených a 6 240 neobydlených. V 70. letech přibývalo v kraji 30 157 bytů a celkový počet bytů se zvýšil téměř o pětinu. V 80. letech se tempo růstu výrazně zpomalilo, v kraji přibývalo 12 615 bytů, tj. 6,8 %. Jak již bylo uvedeno v kapitole 4.1, přispělo k tomu i chybné zařazení některých

neobydlených domů s byty v roce 1991 mezi objekty individuální rekreace, ačkoli měly být sečteny jako neobydlené domy a byty v nich zařazeny mezi neobydlené byty z důvodu rekreačního využití. Přírůstek počtu bytů v 90. letech byl sice vyšší než v předcházejícím desetiletí (16 039 bytů, tj. 8,1 %), avšak částečný vliv mělo i to, že část neobydlených bytů, sloužících k rekreaci, nebyla v roce 1991 sečtena v bytovém fondu (viz kapitola 6.1). Počet bytů v rodinných domech vzrostl v období 1991 – 2001 o 11 099, tj. o 9,7 %, přitom za stejnou dobu přibylo 4 029 bytů v bytových domech (5,0 %). Kromě většího přírůstku nově postavených bytů v rodinných domech než v bytových domech se na pomalejším růstu počtu bytů v bytových domech podílela již v kapitole 6.1 uvedená metodická změna spojená se zrušením kritéria velikosti obytné plochy bytů u rodinných domů. Počet bytů v ostatních domech vzrostl ze 2 430 v roce 1991 na 3 341 v roce 2001 (tj. o 37,5 %) v souvislosti s rozvojem soukromého podnikání, a tím se zvýšením počtu ostatních domů.

Graf 25. Vývoj počtu bytů

V kraji bylo v roce 2001 sečteno 182 943 **trvale obydlených bytů**, to znamená, že z celkového bytového fondu v kraji je trvale obydleno 85,9 % bytů. Tento podíl je o 10 procentních bodů nižší než v roce 1970. Nejvyšší podíl trvale obydlených bytů je na Pardubicku (88,9 %), nejnižší na Chrudimsku (82,6 %). Vývoj počtu trvale obydlených bytů v kraji nebyl rovnoměrný. V 60. letech přibylo 8 365 trvale obydlených bytů, nejvyšší přírůstek byl v 70. letech, kdy přibylo 20 922 obydlených bytů (14,1 %). Nejnižší přírůstek 6 503 bytů (3,8 %)

byl zaznamenán v 80. letech. Od roku 1991 přibylo 7 500 trvale obydlených bytů (4,3 %). Z územního hlediska přibylo nejvíce bytů na Ústeckoorlicku (2 837, tj. 6,1 %), zatímco na Chrudimsku přibylo pouze 1 130 bytů (3,2 %). Vysoký přírůstek bytů v okrese Ústí nad Orlicí podstatně ovlivnila skutečnost, že ve Vysokém Mýtě, České Třebové a v Červené Vodě se do bytového fondu nově dostaly rekonstruované starší byty po sovětské armádě.

Počet trvale obydlených bytů v rodinných domech vzrostl od roku 1991 do roku 2001 o 5,3 % na 101 468. Přírůstek bytů v bytových domech byl pouze 2,5 %, zatímco v ostatních domech 27,3 %. Příčina je uvedena výše u vývoje celkového počtu bytů. V roce 2001 se trvale obydlené byty v rodinných domech podílely na celkovém počtu trvale obydlených bytů 55,5 %, byty v bytových domech 43,2 % a v ostatních domech 1,3 %. V malých obcích do 199 obyvatel byl podíl bytů v rodinných domech 94,6 % a s velikostí obcí se snižoval až na 21,8 % v krajském městě.

Tab. 6.3.1 Bytový fond podle velikostních skupin obcí

	Byty celkem	Trvale obydlené byty			Neobydlené byty			Podíl neobydlených bytů v %		
		celkem	z toho v domech		celkem	z toho z důvodu				
			rodinných	bytových		obydlen přechodně	slouží k rekreaci		nezpůsobilý k bydlení ¹⁾	
Kraj celkem	2001	213 069	182 943	101 468	79 100	30 126	5 080	12 536	3 154	14,1
	1991	197 030	175 443	96 390	77 187	21 587	x	9 403	2 892	11,0
v roce 2001 obce s počtem obyvatel:										
do 199		8 256	5 694	5 389	245	2 562	163	1 769	233	31,0
200 - 499		24 899	18 694	17 270	1 175	6 205	441	3 859	670	24,9
500 - 999		27 650	22 216	19 724	2 169	5 434	549	2 833	661	19,7
1 000 - 4 999		41 635	34 819	24 517	9 730	6 816	995	2 958	804	16,4
5 000 - 19 999		62 503	56 758	24 380	31 468	5 745	1 671	966	575	9,2
20 000 - 49 999		9 692	8 998	2 407	6 505	694	230	48	45	7,2
50 000 a více		38 434	35 764	7 781	27 808	2 670	1 031	103	166	6,9

¹⁾ včetně bytů určených k demolici

Ve všech okresech Pardubického kraje byl mezi sčítáními 1991 a 2001 přírůstek bytů vyšší, než bylo v tomto období postaveno bytů podle údajů stavebních úřadů, přitom ještě některé byty ve skutečnosti ubyly (demolice, vyjmutí z bytového fondu z důvodu přestavby objektu na jiný, nebytový účel). Hlavní příčiny této nesrovnalosti byly již dříve uvedeny: v roce 1991 nebyly sečteny některé byty sloužící k rekreaci jako byty,

ale jako objekty individuální rekreace, v roce 2001 se sečetly i byty po sovětské armádě. Dále je třeba vzít v úvahu, že sčítací tiskopisy vyplňovali obyvatelé rodinných domů podle skutečného stavu, který nemusí plně korespondovat s administrativním (rozdělili menšími stavebními úpravami byt na dva v souvislosti s potřebou ubytovat další rodinnou domácnost, aniž vznik nového bytu prošel stavebním řízením).

Tab. 6.3.2 Dokončené byty v letech 1991 – 2000

	Kraj celkem	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
1991	2 302	475	772	407	648
1992	2 631	557	865	495	714
1993	1 729	352	489	220	668
1994	1 116	140	263	342	371
1995	442	132	81	99	130
1996	792	121	97	261	313
1997	785	167	140	239	239
1998	1 444	220	466	298	460
1999	1 162	204	360	178	420
2000	1 542	253	530	279	480
Úhrn za roky 1991 - 2000	13 945	2 621	4 063	2 818	4 443

Tabulka o počtech dokončených bytů podle evidence stavebních úřadů dokumentuje vývoj nové bytové výstavby v kraji nejen z časového, ale i z územního hlediska. Počátkem 90. let byly dokončovány rozestavěné bytové domy formou komunální a družstevní výstavby. V polovině 90. let začala výstavba menších komunálních bytů pro mladé rodiny a bytů v penzionech pro důchodce. Dokončovány v té době byly především byty v rodinných domech. Vysoké úroky z úvěrů však vedly k malému zájmu o novou výstavbu rodinných domů. Až koncem 90. let se podmínky pro bytovou výstavbu zlepšily státní podporou stavebního spoření a zpřístupněním hypotečních úvěrů. Další byty začala znovu stavět i bytová družstva. Novým fenoménem 90. let je výstavba skupin rodinných domů v menších obcích v blízkosti velkých měst.

Z územního hlediska byl v 70. letech nejvyšší přírůstek trvale obydlených bytů v obvodě ORP Pardubice, v relativním vyjádření byl vyšší přírůstek v 80. letech na Českořebovsku a Žamberecku, v 90. letech dokonce v 7 obvodech z 15, které byly v Pardubickém kraji vytvořeny. Nejvyšší přírůstek trvale obydlených bytů byl v 90. letech na Vysokomýtsku (8,2 %), Lanškrounsku (7,2 %) a Králícku (6,2 %). Počet trvale obydlených bytů rostl v 90. letech ve všech obvodech ORP. Nejmenší přírůstky byly zaznamenány na Hlinecku (1,5 %), Českořebovsku (2,1 %) a Holicku (2,5 %).

Ve městech byl v 90. letech přírůstek počtu trvale obydlených bytů (5,1 %) nižší než v 80. letech (8,7 %). Naproti tomu v ostatních obcích kraje byl úbytek bytového fondu 80. let 3,6 % vystřídán v 90. letech přírůstkem o 2,8 %. Mezi městy byl zaznamenán v 90. letech nejvyšší přírůstek bytů v Pardubicích (886), v relativním vyjádření se nejvíce rozšířil bytový fond v Lázních Bohdaneč (o 41,5 %), čemuž přispěla rekonstrukce bytů po sovětské armádě. Ze stejného důvodu byl značný přírůstek bytů ve Vysokém Mýtě (o 19,6 %). O šestinou se zvýšil počet bytů v Sezemicích. Ve třech městech se snížil po roce 1991 počet trvale obydlených bytů: v Březové n. Svitavou o 1,8 %, v Ronově n. Doubravou o 0,7 % a v Chrasti o 0,1 %.

Podstatné změny nastaly ve vývoji struktury bytů podle **vlastnictví domu**. U rodinných domů byly změny nejméně výrazné. Ubyly domy ve vlastnictví obcí, státu a ostatních právnických osob ve prospěch soukromých fyzických osob. Privatizace části bytových domů vedla k poklesu podílu bytů ve vlastnictví obcí a státu z 59,5 % v roce 1991 na 25,3 % v roce 2001. Naproti tomu byla v roce 2001 téměř třetina bytů v bytových domech, které jsou v kombinovaném vlastnictví. Zdvojnásobil se podíl bytů v domech vlastněných soukromou fyzickou osobou a nově bylo 3,8 % bytů v domech, které vlastní právnická osoba založená za účelem privatizace domů. Fyzické osoby vlastnily v roce 2001 především menší bytové domy (do 4 bytů). Tyto domy patří k nejstarším bytovým domům s průměrným stářím 57 let. V komunálním, družstevním a kombinovaném vlastnictví byly v roce 2001 především větší bytové domy, které se však lišily svým stářím. Zatímco domy ve vlastnictví obcí měly v průměru 42 let a v kombinovaném vlastnictví 40 let, průměrné stáří družstevních domů bylo pouze 23 let. Přitom po roce 1995 bylo postaveno jen 13 družstevních domů a dvě třetiny domů postavených v tomto období jsou ve vlastnictví obcí.

Změna vlastnictví ostatních domů se týkala v 90. letech téměř 40 % bytů. Do roku 2001 se podíl bytů v ostatních domech vlastněných fyzickými osobami zvýšil na 23,4 % a ostatními právnickými osobami na 23,3 %.

Tab. 6.3.3 Trvale obydlené byty podle vlastnictví domu

	Trvale obydlené byty v domech celkem		v tom					
			v rodinných domech		v bytových domech		v ostatních domech	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Trvale obydlené byty celkem	175 443	182 943	96 390	101 468	77 187	79 100	1 866	2 375
v tom podle vlastníka domu (v %):								
soukromá fyzická osoba	53,9	57,1	95,4	97,2	3,2	6,6	6,7	23,4
obec, stát	28,7	12,2	2,9	1,1	59,5	25,3	86,2	49,1
stavební bytové družstvo	15,9	13,1	0,3	0,3	35,8	30,0	-	-
zahraniční vlastník	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	-	0,0
právnícká osoba založená za účelem privatizace domu	x	1,7	x	0,1	x	3,8	x	1,0
jiná právnícká osoba	1,4	2,2	1,3	0,8	1,5	3,3	7,1	23,3
kombinace vlastníků	.	13,6	.	0,3	.	31,0	.	2,1
nezjištěno	0,0	0,2	0,0	0,3	0,0	0,1	-	1,1

Změny ve vlastnictví domů ovlivnily i strukturu bytů z hlediska **právního důvodu jejich užívání**. Z celkového počtu trvale obydlených bytů je 46,6 % ve vlastním domě uživatele bytu, bytů v osobním vlastnictví je 11,1 % a 6,1 % bytů je bezplatně užívána z jiného důvodu. Nájemní byty se na bytovém fondu podílejí 19,4 % a družstevní byty 13,8 %. Pouze 0,8 % bytů je v užívání členů družstva nájemců.

Ve městech se na bytovém fondu podílejí nájemní byty z 25,6 % a družstevní byty z 19,8 %. Sedmina bytů je v osobním vlastnictví. Necelá třetina bytů je ve vlastním domě uživatelů. Ve venkovských obcích jsou téměř tři čtvrtiny bytů ve vlastních domech uživatelů, nájemních bytů je 8,6 %, družstevních 3,3 % a v osobním vlastnictví 2,7 %. Mezi městy je nejvyšší podíl nájemních bytů ve Chvalčovicích a České Třebové (po 37 %), následují Králíky a Pardubice (po 34 %). Nejvyšší podíl družstevních bytů je v Jablonném nad Orlicí a v Ústí nad Orlicí (po 26 %). Nejvyšší podíl bytů byl prodán do osobního vlastnictví v Chrudimi (38 %), nejvyšší podíl bytů členů družstva nájemců (8 %) je v Lázních Bohdaneč.

Z územního hlediska je nejvyšší podíl bytů ve vlastním domě na Holicku (68 %) a na Litomyšlsku (63 %), nejvyšší podíl bytů v osobním vlastnictví na Chrudimsku (18 %) a Přeloučsku (14 %). Nejvyšší podíl nájemních bytů (třetina) je na Českořebovsku a Králícku, družstevních bytů (pětina) na Pardubicku.

Rychleji než počet trvale obydlených bytů se v uplynulých 30 letech zvyšoval **počet neobydlených bytů**. V roce 1970 jich bylo sečteno 6 240, v roce 2001 již 30 126. Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu se zvýšil v tomto období ze 4,0 % na 14,1 %. Nejvyšší přírůstek počtu neobydlených bytů byl v 70. letech, kdy jich přibýlo 9 235, což představuje 148 %. Vývoj v 80. a 90. letech byl ovlivněn výše uvedenou chybou v zařazení některých neobydlených domů v roce 1991 mezi objekty individuální rekreace. Proto měl být přírůstek počtu neobydlených bytů v období 1980 – 1991 vyšší než uváděných 6 112 bytů a naopak v období 1991 – 2001 nižší než uváděných 8 539.

Odlíšný vývoj byl u počtu neobydlených bytů v trvale obydlených a v neobydlených domech. Neobydlené byty v neobydlených domech jsou nejčastěji situovány ve venkovských obcích v rodinných domech, neobydlené byty v trvale obydlených domech jsou nejčastěji v bytových domech a většinou ve městech. Jestliže byl přírůstek neobydlených bytů v neobydlených domech nejvyšší v 70. letech (7 084) a v dalších desetiletích se postupně snižoval, přírůstek neobydlených bytů v trvale obydlených domech byl nejvyšší v období 1991 – 2001 (4 623) a v 80. letech se počet těchto bytů dokonce snížil. Hlavní příčina tak vysokého přírůstku neobydlených bytů v trvale obydlených domech v posledním desetiletí je administrativní. Výrazně přibýlo domácností, které v bytě žijí, aniž alespoň jeden člen domácnosti má na dané adrese trvalý pobyt. Tyto byty jsou podle metodiky sčítání obydleny přechodně a řadí se mezi neobydlené byty.

Rozhodující příčinou neobydlenosti bytů je jejich rekreační využití. Tento důvod byl v roce 2001 uveden u 41,6 % neobydlených bytů, přitom u rodinných domů byl dokonce 51,7 %. Šestina neobydlených bytů je obydlena přechodně a u další šestiny nebyl důvod neobydlenosti zjištěn, nebo nebyl blíže specifikován. Oproti roku 1991 ubylo 1 481 bytů, které nebyly obydleny pro přestavbu, 692 bytů, které nebyly obydleny v důsledku změny uživatele, a 208 kvůli pozůstalostnímu nebo soudnímu řízení. Bytů nezpůsobilých k bydlení přibýlo 262 a dosud neobydlených po kolaudaci 360.

Třetina neobydlených bytů v trvale obydlených domech je v objektech s obdobím výstavby (rekonstrukce) 1961 – 1980 a další třetina v objektech mladších než 20 let. Pouze 11,9 % neobydlených bytů je v domech postavených před rokem 1920. U nejstarších bytů jsou více zastoupeny byty nezpůsobilé k bydlení a byty sloužící k rekreaci. Nejvyšší podíl přestavovaných bytů pochází z období 1920 – 1945. Mezi nejmladšími neobydlenými byty je téměř polovina obydlena přechodně a čtvrtina nebyla dosud po kolaudaci obydlena.

Tab. 6.3.4 Neobydlené byty podle druhu domu a důvodu neobydlenosti

	Neobydlené byty						z toho			
	celkem		v trvale oby- dlených domech		v neobydlených domech		v rodinných domech		v bytových domech	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Neobydlené byty celkem	21 587	30 126	2 930	7 553	18 657	22 573	18 183	24 204	2 840	4 956
v tom z důvodu:										
byt obydlen přechodně	x	5 080	x	3 091	x	1 989	x	2 424	x	2 380
změna uživatele	1 527	835	618	447	909	388	927	415	561	388
slouží k rekreaci	9 403	12 536	3	205	9 400	12 331	9 402	12 506	1	27
přestavba bytu	3 347	1 866	460	469	2 887	1 397	2 578	1 553	675	276
dosud neobydlen po kolaudaci	433	793	196	543	237	250	231	391	156	379
pozůstalostní, soudní řízení	983	775	151	187	832	588	880	670	95	104
nezpůsobilý k bydlení ¹⁾	2 892	3 154	300	474	2 592	2 680	2 406	2 788	354	214
jiný důvod vč. nezjištěno	3 002	5 087	1 202	2 137	1 800	2 950	1 759	3 457	998	1 188

¹⁾ včetně bytů určených k demolici

V trvale obydlených domech se příčiny neobydlenosti bytů liší podle toho, jaký je právní důvod užívání bytu. V rodinných i bytových domech je vyšší podíl přechodně obydlených bytů na počtu neobydlených bytů ve skupině nájemních bytů (více než polovina) než u bytů ve vlastním domě (cca pětina). K pronajímání jsou často v bytových domech využívány i byty v osobním vlastnictví. To potvrzuje skutečnost, že 41 % neobydlených bytů v osobním vlastnictví je obydleno přechodně. Překvapivě vysoký je též počet přechodně obydlených družstevních bytů (688).

Tab. 6.3.5 Neobydlené byty v trvale obydlených rodinných a bytových domech podle právního důvodu užívání a důvodu neobydlenosti bytu

	Neobydlené byty v rodinných domech		Neobydlené byty v bytových domech				
	ve vlastním domě	nájemní	ve vlastním domě	v osobním vlastnictví	nájemní	bytového družstva	práv. osob za účelem privatizace
Neobydlené byty celkem	1 878	151	191	756	1 684	1 147	31
v tom z důvodu (v %):							
byt obydlen přechodně	21,5	52,3	19,9	41,3	52,7	59,9	32,3
změna uživatele	1,8	7,3	4,7	8,2	10,0	7,0	29,0
slouží k rekreaci	7,8	0,7	5,8	1,6	-	0,1	3,2
přestavba bytu	9,0	4,6	23,6	9,4	4,2	2,4	3,2
dosud neobydlen po kolaudaci	7,9	1,3	1,0	6,2	11,8	6,0	-
pozůstalostní, soudní řízení	3,5	2,6	1,0	3,8	0,8	3,6	3,2
nezpůsobilý k bydlení	11,5	7,3	24,6	1,6	4,0	0,3	-
jiný důvod vč. nezjištěno	37,1	23,8	19,4	27,9	16,4	20,7	29,0

Z územního hlediska je nejvyšší podíl neobydlených bytů (obdobně jako domů) v obvodě ORP Polička (19,4 %), Hlinsko (18,6 %), Žamberk a Holice (17,8 %). Nejmenší podíl neobydlených bytů je na Českořebovsku (8,2 %) a Pardubicku (9,0 %).

Z 30 126 neobydlených bytů v roce 2001 jich bylo nejvíce v obcích s 1 000 – 4 999 obyvateli (6 816), s 200 – 499 obyvateli (6 205) a v obcích s 500 – 999 obyvateli (5 434). Stejně pořadí bylo u rodinných domů, kde rozhodující příčinou bylo využití neobydlených bytů k rekreaci. S velikostí obce se podíl této příčiny snižuje ze 71,4 % u obcí do 199 obyvatel na 11,5 % u měst nad 50 000 obyvatel, tedy u krajského města. Rekreční využití bytů bylo zjištěno nejen ve venkovských obcích, ale i ve městech (zejména těch, jejichž administrativní součástí jsou malé původně samostatné obce, které mají venkovský charakter a stavebně nenavazují na městskou zástavbu). V Pardubicích bylo v roce 2001 celkem 102 bytů sloužících k rekreaci, z toho více než 10 bylo v sídelních lokalitách Lány na Důlku, Nemošice, Svítkov a Staré Čívce.

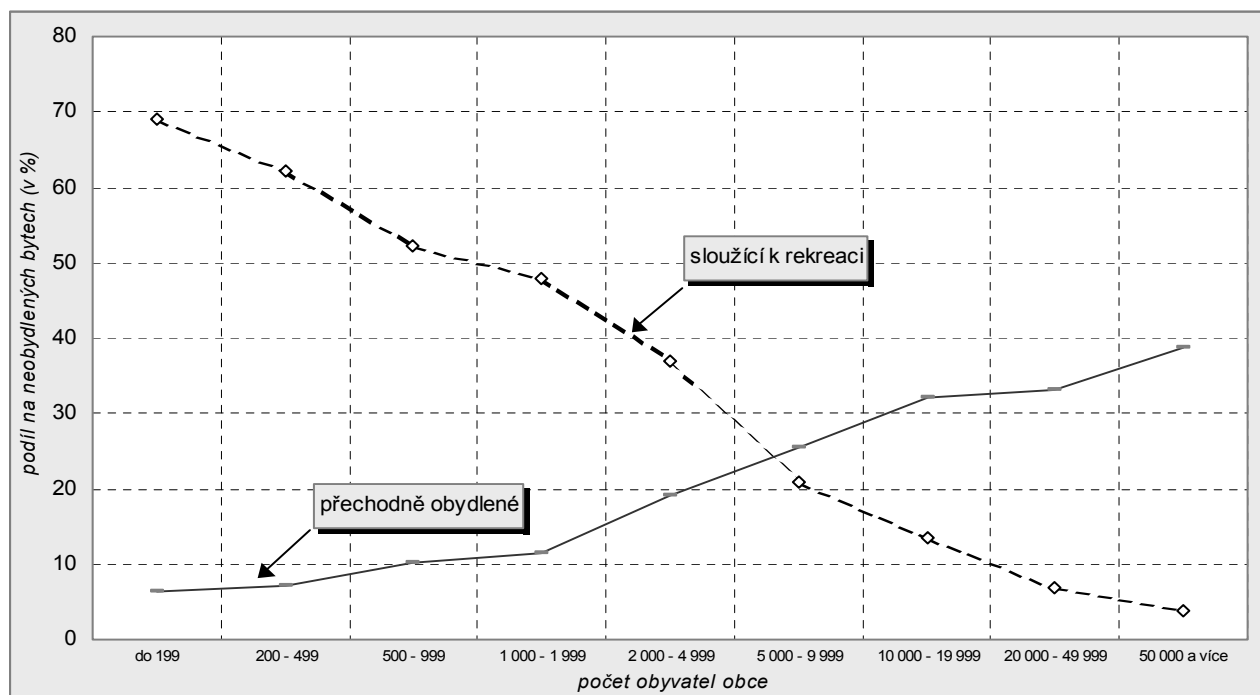
S velikostí obce rostl v roce 2001 podíl přechodně obydlených bytů na neobydlených bytech celkem. U rodinných domů byl tento podíl nižší, než by odpovídalo uvedenému trendu v Chrudimi (jediné město v kategorii obcí s 20 000 – 49 999 obyvateli), a u bytových domů se k Chrudimi přidaly ještě Pardubice jako jediný zástupce měst s více než 50 tisíci obyvateli. V těchto městech však nebyla u většího podílu neobydlených bytů v bytových domech příčina neobydlenosti zjištěna.

Tab. 6.3.6 Neobydlené byty podle důvodu neobydlenosti a velikostních skupin obcí

	Neobydlené byty celkem	z toho z důvodu (v %)			
		obydlen přechodně	slouží k rekreaci	přestavba domu	nezpůsobilý k bydlení
Rodinné domy					
Kraj celkem	24 204	10,0	51,7	6,4	11,5
v tom obce s počtem obyvatel:					
do 199	2 474	6,1	71,4	4,0	8,6
200 - 499	5 891	6,3	65,5	4,4	10,6
500 - 999	5 084	8,7	55,7	5,6	12,3
1 000 - 4 999	5 960	10,4	49,4	6,0	12,3
5 000 - 19 999	3 618	16,8	26,4	11,0	12,9
20 000 - 49 999	290	13,8	16,6	11,7	12,4
50 000 a více	887	22,1	11,5	13,6	10,9
Bytové domy					
Kraj celkem	4 956	48,0	0,5	5,6	4,3
v tom obce s počtem obyvatel:					
do 199	41	7,3	7,3	0,0	22,0
200 - 499	91	26,4	1,1	5,5	23,1
500 - 999	201	37,8	1,0	6,5	4,0
1 000 - 4 999	631	49,8	1,4	6,2	5,7
5 000 - 19 999	1 891	51,4	0,6	6,7	4,0
20 000 - 49 999	378	46,6	0,0	3,7	1,6
50 000 a více	1 723	47,3	0,1	4,6	3,4

S rostoucí velikostí obce se v roce 2001 zvyšoval i podíl neobydlených bytů pro přestavbu, výjimku tvořily u bytů v bytových domech opět Pardubice a Chrudim. Bytů nezpůsobilých k bydlení je obecně více v rodinných domech než v bytových domech, přitom nejvyšší podíl takovýchto bytů v rodinných domech je ve městech s 5 000 – 19 999 obyvateli a v bytových domech především v malých obcích.

Graf 26. Podíl přechodně obydlených bytů a bytů sloužících k rekreaci na počtu neobydlených bytů podle velikostních skupin obcí

Ve městech není trvale obydleno 9,0 % bytů, přitom třetina z těchto neobydlených bytů slouží k přechodnému bydlení. Ve venkovských obcích je podíl neobydlených bytů 22,0 %, z nichž téměř dvě třetiny slouží k rekreačnímu využití. Mezi městy jsou v podílu neobydlených bytů značné rozdíly. Na jedné straně se v Ronově nad Doubravou a v Bystrém blíží podíl neobydlených bytů úrovni obvyklé u venkovských

obcí, na druhé straně v 11 městech je podíl neobydlených bytů nižší než 10 %. Nejnižší podíl neobydlených bytů byl zjištěn ve Svitavách (5,6 %), Chvaleticích (6,3 %) a v Moravské Třebové (6,5 %). Teprve za těmito městy následují Pardubice a Lanškroun (6,9 %) s vysokým podílem přechodně obydlých bytů. Nejvyšší podíl přechodně obydlých bytů měly mezi neobydlenými byty Chvaletice (59,5 %). Dvě třetiny neobydlených bytů sloužily k rekreaci v Ronově nad Doubravou a v Třemošnici. K nim se na 3. místo řadily Králíky. Naopak nejvyšší podíl bytů k rekreaci byl ve Svitavách: 2,1 % všech neobydlených bytů ve městě.

6.4 Charakteristika trvale obydlých bytů

Následující charakteristiky (stáří, velikost a technická vybavenost) nebyly zjišťovány za celý bytový fond, ale pouze za trvale obydlé byty. U neobydlených bytů v trvale obydlých domech bylo možné většinu údajů při sčítání odhadnout, ale v zájmu jednotného přístupu k neobydleným bytům nebylo této možnosti využito (s výjimkou stáří domu).

Na stáří bytového fondu lze pohlížet ze dvou hledisek. Buď je zjišťováno skutečné období výstavby domů (sčítání 1991) nebo je zohledněna rekonstrukce domu (sčítání 2001). Tyto dva pohledy dávají nesrovnatelné výsledky, proto nejsou údaje o stáří bytového fondu v roce 2001 konfrontovány s údaji z roku 1991.

Důsledkem toho, že starší domy mají v průměru menší počet bytů, je podíl bytů v domech postavených (rekonstruovaných) před rokem 1945 nižší než podíl domů z příslušného období. Bytů v domech starších než 100 let je 5,4 %, přitom v rodinných domech 8,0 % a v bytových domech 1,7 %. Nejčetnější skupinou jsou byty z let 1971 – 1980. Jejich podíl na celkovém počtu trvale obydlých bytů je 26,0 %, přitom v rodinných domech 22,5 % a v bytových domech dokonce 30,9 %. Desetina bytů v rodinných a bytových domech je z období 1991 – 2001. Specifická je struktura bytů v ostatních domech. V domech starších než 100 let je 17,3 % bytů a téměř čtvrtina bytů (24,0 %) je v ostatních domech s obdobím výstavby (rekonstrukce) 1991 – 2001. Právě u této kategorie je podíl rekonstruovaných domů vysoký v souvislosti se změnou využití části plochy těchto domů pro podnikání.

Tab. 6.4.1 Trvale obydlé byty podle stáří a druhu domu a velikostních skupin obcí

	Trvale obydlé byty celkem	z toho v domech postavených v období (v %)					
		do roku 1919	1920 - 1945	1946 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001
Rodinné domy							
Kraj celkem	101 468	14,9	17,4	20,3	22,5	14,1	9,9
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	5 389	20,2	14,8	21,7	21,0	12,9	8,2
200 - 499	17 270	15,8	14,8	22,8	22,3	14,0	9,3
500 - 999	19 724	14,2	13,4	21,1	24,8	15,9	9,9
1 000 - 4 999	24 517	15,7	14,8	20,1	23,4	15,0	9,9
5 000 - 19 999	24 380	14,0	22,0	17,3	21,9	13,5	10,4
20 000 - 49 999	2 407	15,6	22,0	17,3	17,3	15,2	11,0
50 000 a více	7 781	11,1	27,6	22,3	18,8	9,3	9,9
Bytové domy							
Kraj celkem	79 100	3,2	6,6	31,0	30,9	18,2	9,7
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	245	1,6	7,8	34,7	40,0	3,3	7,8
200 - 499	1 175	7,5	2,0	30,6	36,7	14,8	6,6
500 - 999	2 169	4,7	5,6	24,7	33,8	17,9	13,1
1 000 - 4 999	9 730	6,0	5,4	31,8	28,7	15,8	12,0
5 000 - 19 999	31 468	3,8	6,8	24,1	33,6	19,6	11,8
20 000 - 49 999	6 505	3,0	6,2	29,1	26,1	24,4	10,9
50 000 a více	27 808	1,2	7,3	39,4	29,2	16,3	6,1

Pro výstavbu bytů v rodinných domech ve městech s více než 5 000 obyvateli bylo v Pardubickém kraji ve 20. století významné meziválečné období, spadající při sčítání do kategorie 1920 – 1945. Ve středně velkých obcích přibýlo nejvíce bytů v rodinných domech v období 1971 – 1980. V té době byly v rámci centrálního územního plánování vymezeny střediskové obce (střediska osídlení obvodního a místního významu), ve kterých se rozvíjela občanská a technická vybavenost. Naproti tomu došlo k útlumu výstavby v menších obcích (většinou do 500 obyvatel), které byly zařazeny mezi nestřediskové a výstavba v nich podléhala určitým restrikcím. V těchto obcích je patrný nejvyšší podíl bytů v rodinných domech z období 1945 – 1960, přitom v nejmenších obcích je významný i podíl bytů v nejstarších domech (20 %).

Pro byty v bytových domech je dominantním obdobím výstavby 1971 – 1980. Vyšší podíly bytů z poválečného období (1946 – 1970) jsou typické pro obce s 1 000 – 4 999 obyvateli a města s více než 20 000 obyvateli.

Stáří bytového fondu je odlišné nejen z hlediska velikosti obcí, ve kterých byly byty postaveny, ale odlišuje se i mezi městy a ostatními obcemi a z územního hlediska podle obvodů obcí s rozšířenou působností (viz tabulka C10 v příloze). Ve městech je podíl bytů postavených nebo rekonstruovaných před rokem 1920 (7,9 %) poloviční ve srovnání s ostatními obcemi kraje (15,7 %). Naproti tomu mají města vyšší podíl bytů postavených po roce 1945. Nejstarší bytový fond má Březová nad Svitavou s podílem 32 % bytů postavených do roku 1919. Nejvyšší podíl bytů z období 1920 – 1945 má Choceň (24 %). Čtyři pětiny bytů ve Chvaleticích jsou z let 1946 – 1980, zatímco pouze 3 % bytů jsou v domech postavených nebo rekonstruovaných před rokem 1945. Naproti tomu Třemošnice má nejvyšší podíl bytů z 80. let (25 %). Nejvyšší podíl bytů z let 1991 – 2001 byl zjištěn v Sezemicích. Pouze pětiprocentní podíl nejmladších bytů je v České Třebové a v Hlinsku.

Z územního hlediska je nejstarší bytový fond na Svitavsku (14,2 % bytů v domech postavených do roku 1919 a 18,4 % bytů z období 1920 – 1945) a na Králicku (23,1 % bytů do roku 1919 a 14,8 % z let 1920 – 1945). K nim se řadí vysokým podílem bytů postavených před rokem 1920 Moravskotřebovsko (20,0 %) a Českotřebovsko s vysokým podílem bytů z období 1920 – 1945 (18,4 %). Nejvyšší podíl bytů z období 1946 – 1980 byl zjištěn na Pardubicku (58,9 %) a Přeloučsku (54,6 %). Z 80. let pochází pětina bytů na Hlinecku, Žamberecku a Svitavsku. Nejvyšší podíl bytů z období 1991 – 2001 má Vysokomýtsko (14,1 %), Lanškrounsko (12,8 %) a Litomyšlsko (12,7 %).

Velikost trvale obydlených bytů lze charakterizovat několika způsoby. Nejčastěji se uvádí průměrná velikost bytu v m², ať už celková nebo obytná. Tento průměrový ukazatel však zcela nevystihuje realitu. Proto bývá doplněn strukturou bytů podle velikostních kategorií. Další způsob hodnocení využívá zjištěný počet obytných místností (nejčastěji větších než 8 m²).

Průměrná velikost bytů se sice zvyšuje již od roku 1961, avšak po roce 1980 se začalo tempo růstu zpomalovat. Jestliže v roce 1961 měl trvale obydlený byt v průměru 34,5 m² obytné plochy, v roce 1970 to bylo 39,0 m² a v roce 1980 o 5 m² více. V období 1980 – 1991 se průměrná velikost zvětšila o 4,1 m² a období 1991 – 2001 o 3,8 m² na 51,9 m². V posledním desetiletí se výrazněji zvětšovaly byty v rodinných domech (z 55,4 m² na 61,4 m², tj. o 10,8 %) než v bytových domech (z 39,2 m² na 39,9 m², tj. o 1,7 %). Jak již bylo uvedeno v kapitole 6.1, je příčinou výstavba malých sociálních bytů pro mladé rodiny, ale i malých bytů v penzionech pro důchodce. Přírůstek průměrné obytné plochy bytů v ostatních domech byl v období 1991 – 2001 na úrovni průměru všech bytů, a tím zůstaly tyto byty svou velikostí 48,4 m² o 3,5 m² pod krajským průměrem.

Tab. 6.4.2 Trvale obydlené byty podle druhu domu a obytné plochy bytu

	Trvale obydlené byty				Struktura trvale obydlených bytů v %				Obytné místnosti 8m ² a více na 1 byt
	celkem	v tom v domech			celkem	v tom v domech			
		rodinných	bytových	ostatních		rodinných	bytových	ostatních	
Byty celkem	182 943	101 468	79 100	2 375	100,0	100,0	100,0	100,0	2,81
z toho s obytnou plochou v m ² :									
do 19,9	10 330	1 738	8 412	180	5,6	1,7	10,6	7,6	1,04
20,0 - 29,9	15 171	5 864	8 993	314	8,3	5,8	11,4	13,2	1,45
30,0 - 39,9	31 082	11 919	18 762	401	17,0	11,7	23,7	16,9	2,06
40,0 - 49,9	42 032	16 753	24 823	456	23,0	16,5	31,4	19,2	2,68
50,0 - 59,9	28 229	16 629	11 242	358	15,4	16,4	14,2	15,1	2,98
60,0 - 79,9	31 808	25 634	5 793	381	17,4	25,3	7,3	16,0	3,52
80,0 - 99,9	14 124	13 433	550	141	7,7	13,2	0,7	5,9	4,29
100,0 - 119,9	5 248	5 128	73	47	2,9	5,1	0,1	2,0	4,89
120,0 a více	3 300	3 243	21	36	1,8	3,2	0,0	1,5	5,43

Nejpočetnější skupinou jsou byty o velikosti 40,0 – 49,9 m² vzhledem k tomu, že tato velikost bytů je nejběžnější v bytových domech. Naproti tomu v rodinných domech má nejvíce bytů v průměru 60,0 – 79,9 m². Zatímco bytů do 20 m² je v rodinných domech pouze 1,7 %, v bytových domech je jich více než jedna desetina. Byty s plochou větší než 120 m² jsou zastoupeny mezi byty v rodinných domech 3,2 %, v bytových domech je jejich podíl zanedbatelný.

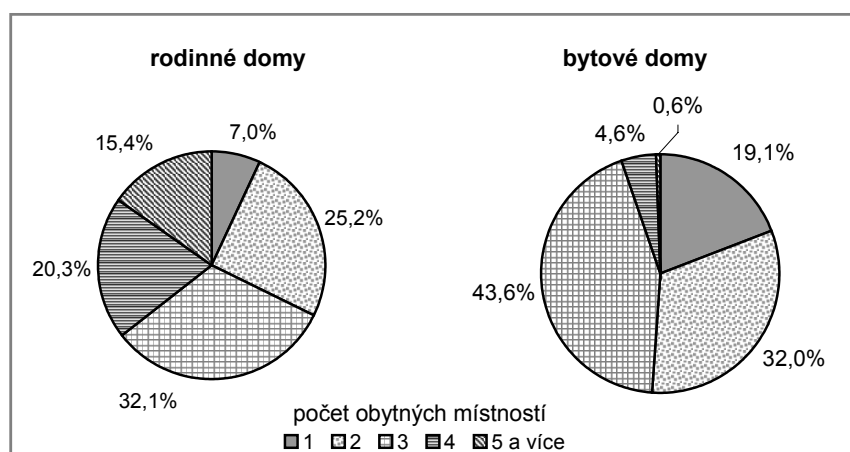
Z územního hlediska jsou největší byty v obvodě ORP Holice (60 m²), Litomyšl (57 m²), Chrudim (56 m²) a Hlinsko (55 m²) v souvislosti s vysokým podílem bytů v rodinných domech. Nejmenší byty jsou vlivem vysokého podílu bytů v bytových domech na Českořebovsku (47 m²) a Pardubicku (48 m²).

Ve městech mají byty v průměru 48 m² obytné plochy, což je o 9,5 m² méně než byty v ostatních obcích kraje. Mezi městy má největší průměrnou velikost bytů Ronov nad Doubravou (64 m²), následuje Chrast (60 m²) a Slatiňany (59 m²). Nejmenší byty byly v roce 2001 zjištěny ve Chvaleticích (40 m²), v Pardubicích a v Ústí nad Orlicí (45 m²).

Celková plocha bytů se zvýšila ze 74,6 m² v roce 1991 na 80,5 m² v roce 2001. Byty v rodinných domech mají v průměru 95,7 m² a v bytových domech 61,3 m². Průměrná velikost bytů v rodinných domech na Chrudimsku již dosáhla 99 m², zatímco v okrese Ústí nad Orlicí je 93,5 m². Na Ústeckoorlicku je i nejmenší celková velikost bytů v bytových domech (60,6 m²), zatímco na Chrudimsku je opět největší (62,5 m²).

Počet obytných místností s plochou 8 m² a více je dlouhodobě srovnatelný ukazatel velikosti bytů. V roce 1961 připadalo na 1 byt v průměru 1,70 obytné místnosti, v jednotlivých desetiletích se průměrný počet místností zvětšoval o 0,35, 0,40, 0,30 a v letech 1991 – 2001 pouze o 0,06 místnosti. V roce 2001 připadalo na 1 byt průměrně 2,81 obytné místnosti. Průměrná velikost bytu se měnila podle stáří bytu od nejmenších bytů v nejstarších domech (v domech postavených do roku 1899 pouze 2,39 obytné místnosti) až po byty z období 1981 – 1990, které měly v průměru 3,12 obytné místnosti. Jen nejmladší byty z let 1991 – 2001 byly menší (2,93 obytné místnosti).

Graf 27. Struktura trvale obydlených bytů podle počtu obytných místností

Velikost bytů z pohledu počtu obytných místností rovněž vyznívá nejpříznivěji v rodinných domech. Byty v rodinných domech měly v roce 2001 v průměru 3,18 obytné místnosti, tj. o 3,9 % více než v roce 1991. Nejstarší byty byly nejčastěji dvoupokojové, přitom největší byty se v rodinných domech stavěly v letech 1981 – 1990. Z nich měla méně než 3 obytné místnosti pouze šestina bytů a 28,3 % bytů mělo 5 a více obytných místností.

Tab. 6.4.3 Trvale obydlené byty podle velikosti bytu a podle stáří a druhu domu

	Trvale obydlené byty celkem	z toho v domech postavených v období					
		do roku 1919	1920 - 1945	1946 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001
Rodinné domy							
Trvale obydlené byty celkem	101 468	15 124	17 667	20 578	22 825	14 301	10 001
z toho velikost bytu (%):							
1 obytná místnost	6,9	16,0	9,3	5,9	3,5	2,9	4,8
2 pokoje	25,0	34,2	31,1	30,9	19,4	13,7	17,4
3 pokoje	31,7	30,2	34,4	33,4	34,6	27,7	27,2
4 pokoje	20,0	12,6	16,2	18,8	23,5	27,0	24,0
5 a více pokojů	15,2	5,9	8,3	10,6	18,6	28,3	25,8
Bytové domy							
Trvale obydlené byty celkem	79 100	2 497	5 255	24 490	24 438	14 402	7 685
z toho velikost bytu (%):							
1 obytná místnost	19,0	34,1	38,9	10,4	16,9	20,5	31,9
2 pokoje	31,9	42,4	39,0	46,3	23,6	20,2	25,8
3 pokoje	43,4	18,7	17,6	40,3	54,2	47,9	36,4
4 pokoje	4,6	2,7	2,8	2,5	4,6	9,4	4,6
5 a více pokojů	0,6	0,6	0,4	0,1	0,4	1,6	0,4

Byty v bytových domech měly v roce 2001 v průměru 2,35 obytné místnosti na byt, což je o 0,6 % méně než při sčítání 1991. Nejde o chybu, ale o důsledek výstavby menších bytů v bytových domech v období 1996 –

– 2001 (33,9 m²). Z tabulky 6.4.3 je patrné, že se v 90. letech 20. století ve větším rozsahu stavěly jednopokojové byty (v penzionech pro důchodce) a dvoupokojové byty (pro mladé rodiny s omezenými finančními zdroji a vysokou potřebou samostatného bydlení). Až do roku 1970 se nejčastěji stavěly v bytových domech dvoupokojové byty, v posledních 30 letech to byly byty třípokojové.

Z územního hlediska jsou podle počtu obytných místností největší byty v obvodě ORP Holice, kde na 1 byt připadá v průměru 3,20 obytné místnosti. Následují obvody Chrudim a Litomyšl. V obvodě Ústí nad Orlicí je nejvyšší podíl bytů s 1 obytnou místností (14,7 %) a v obvodě Česká Třebová je nejvíce dvoupokojových bytů (33,6 %). Územní obvod ORP Pardubice má nejvyšší podíl třípokojových bytů (41,1 %) a nejnižší podíl bytů čtyřpokojových a větších (17,1 %).

Ve městech, kde je obecně nižší podíl bytů v rodinných domech, je podíl jednopokojových bytů 14,5 %, což je o 6 procentních bodů více než v ostatních obcích kraje. Vyšší jsou zde i podíly dvoupokojových bytů (28,8 % oproti 27,0 %) i třípokojových bytů (38,8 % oproti 33,2 %). Ve venkovských obcích překračuje podíl bytů se 4 a více obytnými místnostmi 30 %, zatímco ve městech je pouze 17 %. Mezi městy mají nejmenší byty Chvaletice (18 % jednopokojových a 37 % dvoupokojových bytů). Polovina všech bytů v Jablonném nad Orlicí má 3 obytné místnosti, zatímco v 6 městech tento podíl nedosahuje ani jedné třetiny. Největší byty byly zjištěny v Ronově nad Doubravou, kde dosáhl podíl 4 a vícepokojových bytů 39 %.

Velikostní struktura bytů je závislá na velikosti obcí i z pohledu počtu obytných místností. Pro menší obce je typický podprůměrný podíl jedno a třípokojových bytů a nadprůměrný podíl bytů se 4 a více pokoji v souvislosti s vyšším podílem bytů v rodinných domech. U měst s více než 20 tisíci obyvateli je naproti tomu nadprůměrný podíl jedno a třípokojových bytů a podprůměrný podíl pěti a vícepokojových bytů. Nadprůměrný podíl dvoupokojových bytů je pouze ve městech ve velikostní skupině 5 000 – 19 999 obyvatel (na úkor 4 a vícepokojových bytů).

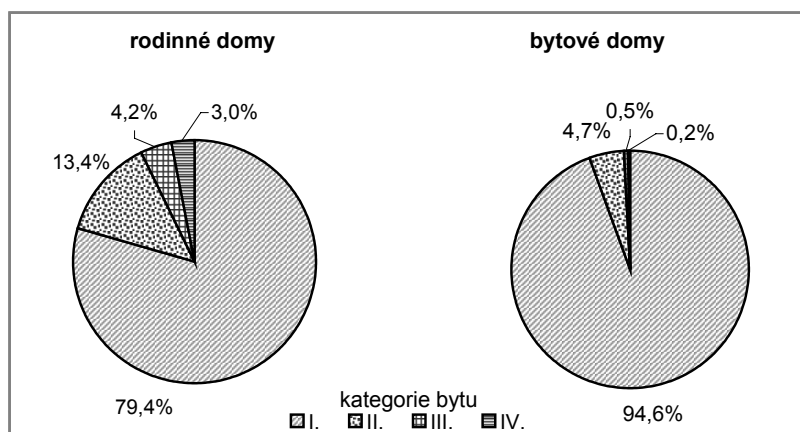
Tab. 6.4.4 Trvale obydlené byty podle velikosti bytu a velikostních skupin obcí

	Trvale obydlené byty celkem	Struktura trvale obydlených bytů v % podle velikosti					
		1 obytná místnost	2 pokoje	3 pokoje	4 pokoje	5 pokojů a více	
Kraj celkem	2001	182 943	12,3	28,1	36,8	13,2	8,7
	1991	175 443	14,5	29,0	35,1	12,9	8,6
v roce 2001 obce s počtem obyvatel:							
do 199		5 694	9,0	28,1	32,8	16,9	11,9
200 - 499		18 694	8,2	27,1	32,4	17,7	13,3
500 - 999		22 216	8,2	26,0	33,2	18,4	13,1
1 000 - 4 999		34 819	9,8	27,0	35,3	15,6	11,5
5 000 - 19 999		56 758	14,2	30,7	36,2	11,5	6,6
20 000 - 49 999		8 998	14,5	25,5	41,5	11,0	6,3
50 000 a více		35 764	16,4	27,6	43,0	8,0	4,2

Způsob vytápění a rozsah základního příslušenství rozděluje byty do čtyř **kategorií**. Toto členění nedoznalo oproti roku 1991 změn, přesto nejsou údaje o bytech I. a II. kategorie plně srovnatelné (v roce 2001 byly mezi byty I. kategorie zařazeny oproti roku 1991 i byty vytápěné lokálními topidly na plyn). V případě, že by se v roce 1991 zařadily do I. kategorie i byty s plynovými kamny, zvýšil by se podíl bytů I. kategorie o 5 procentních bodů. Rozhodující příčinou zvýšení podílu bytů I. kategorie v letech 1991 – 2001 byla státem podporovaná změna energie používané k vytápění bytů z pevných paliv na plyn a elektřinu, přitom byty vytápěné plynovým etážovým topením se řadí do I. kategorie a byty s etážovým topením na pevná paliva patří do II. kategorie. Snížení počtu bytů III. a IV. kategorie souvisí s modernizací starých méně vybavených bytů a s převodem části méně vybavených bytů mezi neobydlené, případně s jejich vyčleněním z bytového fondu.

Do I. kategorie je nyní zařazeno 85,4 % všech trvale obydlených bytů v kraji, v bytových domech dokonce 94,2 % bytů. Naproti tomu v rodinných domech je do I. kategorie zařazeno „jen“ 78,8 % bytů zejména vlivem nižšího vybavení starších bytů ve venkovských obcích. Část bytů zůstává vytápěna etážovým topením, případně kamny na pevná paliva (plyn není zaveden do všech obcí a určitou roli hraje i cena vytápění), a proto zůstává v rodinných domech do II. kategorie zařazeno 13,3 % bytů. Chybějící základní vybavení (vlastní koupelna či splachovací WC) má za následek, že je 7,1 % bytů v rodinných domech zařazeno do III. a IV. kategorie. V bytových domech spadá do těchto kategorií 0,7 % bytů. To, že se 221 bytů III. a IV. kategorie řadí i do období výstavby (rekonstrukce) 1991 – 2001, souvisí nejen s rekonstrukcemi starších bytů, u kterých nebylo doplněno kompletní příslušenství, ale také s tím, že byly stavěny tzv. „holobyty“ pro sociálně nepřízpůsobivé občany.

Graf 28. Struktura trvale obydlených bytů podle kategorie bytu

Pouze polovina bytů v domech starších než 100 let, které dosud nebyly rekonstruovány, je zařazena do I. kategorie a čím jsou domy mladší, tím se podíl bytů I. kategorie zvyšuje až na 95 % u bytů z let 1981 – 1990. Byty v domech postavených, případně zrekonstruovaných, po roce 1990 jsou do I. kategorie zařazeny pouze z 93 % především vlivem méně vybavených bytů v rodinných domech (podíl pouze 90 %). V roce 2001 byl v bytových domech mladších než 10 let podíl bytů I. kategorie 97,4 %.

Tab. 6.4.5 Trvale obydlené byty podle druhu domu a kategorie bytu

	Trvale obydlené byty				Struktura trvale obydlených bytů podle kategorie v %					
	celkem	v tom v domech			celkem		z toho v domech			
		rodinných	bytových	ostatních			rodinných		bytových	
					1991	2001	1991	2001	1991	2001
Byty celkem	182 943	101 468	79 100	2 375	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom kategorie:										
I.	156 303	79 972	74 514	1 817	61,3	85,4	47,1	78,8	79,0	94,2
II.	17 545	13 453	3 717	375	28,1	9,6	35,9	13,3	18,3	4,7
III.	4 730	4 272	365	93	5,0	2,6	7,8	4,2	1,4	0,5
IV.	3 220	2 980	189	51	5,7	1,8	9,2	2,9	1,3	0,2
nezjištěna	1 145	791	315	39	-	0,6	-	0,8	-	0,4

Byty první kategorie jsou výrazně větší (52,9 m²) než byty nižších kategorií, zejména III. (40,8 m²) a IV. (33,7 m²). Obytná plocha bytů I. kategorie v rodinných domech (65 m²) je téměř dvojnásobná oproti obytné ploše bytů IV. kategorie (34 m²). Naproti tomu byty I. kategorie v bytových domech (40 m²) jsou o polovinu větší než byty IV. kategorie v téže skupině domů.

Z územního hlediska je nejvyšší podíl bytů I. kategorie na Pardubicku, II. kategorie na Králicku (18,4 %), Poličsku (16,9 %) a Moravskotřebovsku (15,4 %). Nejvíce bytů III. a IV. kategorie je na Hlinecku (7,7 %), Králicku (7,1 %) a Litomyšlsku (6,7 %). Značné rozdíly jsou v podílu hůře vybavených bytů mezi městy a ostatními obcemi kraje. Ve městech je podíl bytů II. kategorie třikrát nižší (5,5 % oproti 16,8 %) a IV. kategorie dokonce čtyřikrát nižší (2,1 % oproti 8,4 %). K městům, kde je podíl méně vybavených bytů na úrovni venkovských obcí, patří Březová nad Svitavou, Ronov nad Doubravou a Chrast.

Tab. 6.4.6 Trvale obydlené byty podle kategorie bytu a velikostních skupin obcí

	Trvale obydlené byty celkem	Struktura trvale obydlených bytů v % dle kategorie				Podíl bytů III. a IV. kategorie v %		
		I. kategorie	II. kategorie	III. kategorie	IV. kategorie	v rodinných domech	v bytových domech	
Kraj celkem	2001	182 943	85,4	9,6	2,6	1,8	7,1	0,7
	1991	175 443	61,3	28,1	5,0	5,7	17,0	2,7
v roce 2001 obce s počtem obyvatel:								
do 199		5 694	65,0	22,2	6,5	5,3	12,2	3,7
200 - 499		18 694	72,2	17,7	5,4	3,8	9,7	2,0
500 - 999		22 216	74,8	16,6	4,5	3,3	8,5	1,4
1 000 - 4 999		34 819	81,2	12,4	3,4	2,4	7,5	1,6
5 000 - 19 999		56 758	90,1	7,0	1,6	0,9	4,7	0,8
20 000 - 49 999		8 998	95,0	3,1	0,7	0,4	2,9	0,4
50 000 a více		35 764	96,5	2,1	0,6	0,2	2,5	0,2

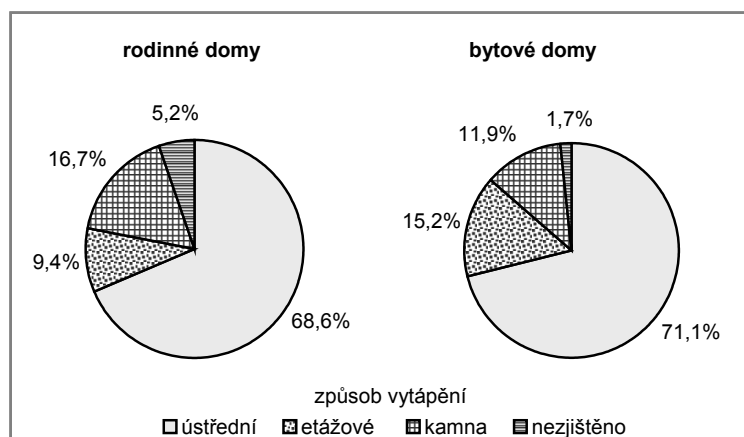
Tabulka 6.4.6 ukazuje na přímou souvislost mezi kategorií bytů a velikostí obce. V nejmenších obcích je nejnižší podíl bytů I. kategorie v souvislosti s vysokým podílem bytů v méně vybavených rodinných domech. Důležitým faktorem je v tomto případě vyšší využívání kamen a etážového topení na pevná paliva z ekonomických důvodů a také proto, že řada obcí dosud nemá zaveden plyn. Proto je v nejmenších obcích vysoký podíl bytů II. kategorie. Vyšší podíl bytů bez základního příslušenství (IV. kategorie) v nejmenších obcích souvisí s tím, že řada bytů je zde obývána domácnostmi ekonomicky neaktivních osob (důchodců), pro něž je typická nižší motivace k rekonstrukci sociálního zařízení bytu, často spojená s nedostatkem finančních prostředků.

Na zvyšování technického vybavení bytů mělo rozhodující vliv budování inženýrských sítí, především rozvodů plynu a kanalizačních přípojek. Jestliže byl v roce 1991 **plyn zaveden** do 38 % bytů, v roce 2001 bylo těchto bytů již 59 %, z toho 523 bytů využívalo domovní zásobník plynu. Plynifikace probíhala nejprve ve městech a postupně jsou napojovány byty i v ostatních obcích. Na Pardubicku mají plyn zavedeny více než tři čtvrtiny bytů, v okresech Ústí nad Orlicí a Svitavy necelá polovina bytů.

V roce 2001 nemělo **vodovod** pouze 1 127 bytů, tj. 0,6 % trvale obydleného bytového fondu v kraji. V těchto bytech žije 1 961 trvale bydlících osob. Více než třetina bytů bez vodovodu je starší než 100 let, nejvíce jich však pochází z období 1900 – 1945 (43 %). Z celkového počtu bytů bez vodovodu jich je 1 078 v rodinných domech, často rozptýlených na samotách, kam nebyla zavedena veřejná vodovodní síť. Nejnižší podíl bytů s vodovodem je na Chrudimsku (97,8 %).

Na **kanalizační síť** bylo v roce 2001 oproti roku 1991 připojeno o 8,2 procentního bodu více bytů. Naproti tomu podíl bytů napojených na žumpu či jímku poklesl o 8,7 procentního bodu. Celkově bylo v roce 2001 napojeno na domácí čističku odpadních vod 1 975 bytů (1,1 %). U 713 bytů s 1 233 obyvateli bylo v roce 2001 uvedeno, že nemá žádný odvod odpadů z bytu. Z územního hlediska je na Pardubicku napojeno na kanalizační síť 78 % bytů, zatímco na Svitavsku pouze 52 % bytů.

Graf 29. Struktura trvale obydlených bytů podle způsobu vytápění

Údaje o změně způsobu **vytápění** jsou mezi roky 1991 a 2001 částečně ovlivněny metodickou změnou v zařazování některých bytů s etážovým topením (viz str. 17). Nezpochybnitelné je však zvýšení podílu bytů vytápěných ústředním nebo etážovým topením ze 75,1 % v roce 1991 na 81,5 % v roce 2001. Téměř 48 tisíc bytů bylo v kraji v roce 2001 vytápěno ze zdroje mimo dům (blokové kotelny a dálkové vytápění). Kamny bylo vytápěno 27 tisíc bytů. Podíl bytů vytápěných kamny poklesl za 10 let z 24 % na 15 %.

Údaje o energii využívané k vytápění bytů nejsou v roce 2001 (obdobně jako v roce 1991) kompletní. Tam, kde je zdroj tepla mimo dům, lze určit pouze podíl bytů vytápěných pevnými palivy. V roce 2001 bylo takových bytů 55 %. Poměrně vysoký podíl je způsoben tím, že hlavním dodavatelem tepla do krajského města a do Chrudimi je elektrárna Opatovice používající k výrobě tepla uhlí. Obdobně elektrárna Chvaletice dodává teplo městu Chvaletice. Nejčastěji užívanou energií u bytů, které mají zdroj tepla v domě či přímo v bytě, je plyn (57 % bytů), více než třetina bytů používá pevná paliva a v 5 % bytů je zdrojem tepla elektřina.

Dodávka **teplé vody** byla v roce 2001 ve 24 % bytů zajišťována z mimobytového zdroje. Ohřivač vody je v 63 % bytů (55 % v roce 1991), bytů s elektrickým ohřevem vody je téměř dvakrát více než bytů, kde je voda ohřívána plynem. Teplá voda není k dispozici v 9 693 bytech, tzn., že bez teplé vody je 3,7 % bydlících obyvatel.

Podíl bytů s vlastní koupelnou či sprchovým koutem se zvýšil od roku 1991 do roku 2001 o 4,4 procentního bodu, přitom podíl bytů se společnou koupelnou poklesl z 1,7 % v roce 1991 na 0,9 % v roce 2001. Nejnižší podíl bytů s vlastní koupelnou je na Chrudimsku. Bez koupelny bylo v roce 2001 celkem 4 624 bytů se 7 909 obyvateli (1,6 %). Poměrně vysoký (14 %) zůstává podíl bytů bez koupelny v domech starších než 100 let, avšak koupelnu nemá ani 0,5 % bytů z období 1981 – 2001.

V 90. letech se zvýšil **podíl bytů s vlastním splachovacím záchodem** o 4,8 procentního bodu. Naproti tomu poklesl podíl bytů se společným splachovacím záchodem z 2,1 % v roce 1991 na 1,0 % v roce 2001 a podíl bytů se záchodem bez splachování z 8,4 % na 4,1 %. Pětina bytů starších než 100 let má záchod bez splachování. Na záchod bez splachování nebo splachovací mimo dům bylo v roce 2001 odkázáno

14 676 obyvatel bydlících v bytech. Nejnižší podíl bytů s vlastním splachovacím záchodem je na Chrudimsku, zatímco nejvyšší je na Pardubicku.

Tab. 6.4.7 Technické vybavení trvale obydlených bytů podle velikostních skupin obcí

		Podíl trvale obydlených bytů s vybavením v %						Podíl bytů v % využívajících k topení (bez dálkového vytápění)	
		plyn zaveden do bytu	vodovod v bytě	přípojení na veřejnou kanalizační síť	ústřední nebo etážové topení	koupelna, sprchový kout	splachovací záchod	zemní plyn	elektřinu
Kraj celkem	2001	59,0	98,6	64,5	81,5	95,9	94,2	40,8	6,2
	1991	38,1	96,8	56,3	75,1	91,5	89,4	.	.
v roce 2001 obce s počtem obyvatel:									
do 199		29,3	96,1	13,9	69,5	91,1	85,2	26,3	6,8
200 - 499		32,9	97,0	18,6	75,0	92,9	87,6	30,6	7,4
500 - 999		34,3	97,7	19,9	76,6	93,7	89,9	33,4	9,3
1 000 - 4 999		46,6	98,4	52,1	78,2	94,8	92,4	47,6	8,2
5 000 - 19 999		66,6	99,3	85,7	82,6	97,1	96,8	50,6	7,0
20 000 - 49 999		86,7	98,9	91,2	86,3	97,1	98,1	43,8	1,6
50 000 a více		85,7	99,2	96,1	89,7	98,4	98,4	30,1	1,4

S rostoucí velikostí obcí se zvyšuje technické vybavení bytů. V malých obcích do 199 obyvatel mají do bytu zaveden plyn 3 byty z deseti a necelá sedmina bytů je napojena na kanalizační síť. Vlastní splachovací záchod nemá 15 % bytů a vlastní koupelnu 9 % bytů. Naproti tomu ve dvou největších městech kraje není plyn zaveden do sedminy bytů, na kanalizační síť je napojeno více než 90 % bytů a této hodnotě se blíží i podíl bytů s ústředním nebo etážovým topením.

Územní rozdíly jsou v oblasti technické vybavenosti bytů nejmenší u napojení bytů na vodovod. Na Českořtebovsku je napojeno 99,4 % bytů, zatímco na Hlinceku 97,5 %. Ve městech je na vodovod napojeno 99,2 % bytů (nejvíce ve Chvaleticích 99,8 %), v ostatních obcích kraje je napojeno 97,5 % bytů. Značné rozdíly jsou v plynofikaci. Na Pardubicku byly napojeny na plyn čtyři domácnosti z pěti a na Českořtebovsku byl plyn k dispozici ve dvou třetinách bytů. Naproti tomu na Žamberecku mělo možnost využívat plyn 15 % domácností a na Poličsku necelá čtvrtina domácností. Města byla v roce 2001 plynofikována ze 73 %, ostatní obce kraje pouze z jedné třetiny. Mezi městy je nejvyšší podíl bytů napojených na plyn ve Svitavách (89,3 %), Chrudimi (86,6 %) a v Pardubicích (85,7 %), nejméně v Jablonném nad Orlicí (15,4 %). Nejvyšší podíl bytů s vlastní koupelnou a splachovacím záchodem byl podle očekávání na Pardubicku (97,3 %, resp. 96,3 % bytů), k němu se úroveň vybavení blížilo Přeloučsko a Moravskořtebovsko. Za průměrem kraje nejvíce zaostávalo Králicko. Vybavení vlastní koupelnou je ve městech v průměru o 4,3 procentní body vyšší než v ostatních obcích kraje, rozdíl ve vybavení vlastním splachovacím záchodem je dokonce vyšší o 8,4 procentního bodu. Mezi městy byla nejlepší situace ve Chvaleticích a nejhroší v Březové nad Svitavou.

6.5 Úroveň bydlení

Úroveň bydlení charakterizovaná velikostí bytů či jejich technickou vybaveností byla zčásti popsána již v předchozí kapitole. Pro získání komplexnějšího pohledu na úroveň bydlení je však třeba zkoumat získané údaje o bytech ve vztahu k počtu osob a domácností, které v nich bydlí. K základním poměrovým ukazatelům určujícím úroveň bydlení z tohoto hlediska patří počet osob na jeden byt nebo na obytnou místnost, obytná plocha na jednu osobu a počet cenových domácností na jeden byt. Pro hodnocení jejich vývoje je třeba se zaměřit na změny v základních ukazatelích, z jejichž hodnot jsou propočítány.

Přírůstek (úbytek) v Pardubickém kraji v období 1991 – 2001

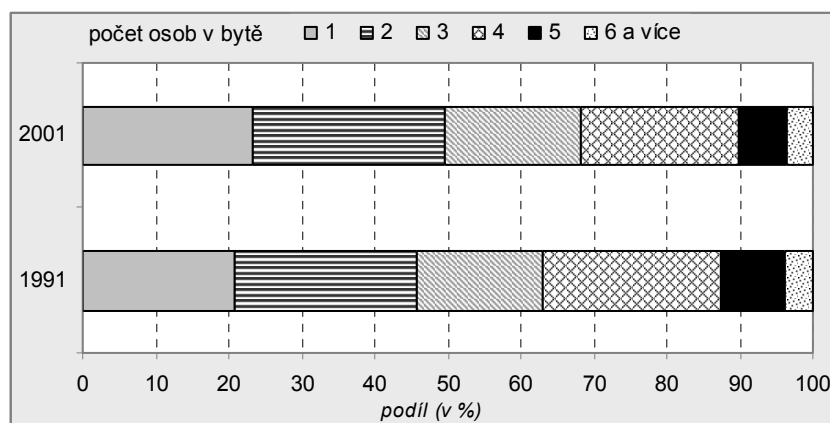
- počet trvale obydlených bytů: 4,3 %
- počet obytných místností s plochou 8 a více m²: 5,6 %
- obytná plocha bytů: 11,4 %
- počet osob bydlících v bytech: - 0,5 %
- počet cenových domácností bydlících v bytech: 6,8 %

Z uvedeného přehledu je patrný diferencovaný vývoj základních ukazatelů úrovně bydlení. V roce 1961 připadalo na 1 trvale obydlený byt v kraji v průměru 3,45 bydlících obyvatel. Vysoký přírůstek počtu bytů

v 70. letech byl provázen pomalejším růstem počtu obyvatel v bytech, proto se počet obyvatel na byt snížil z 3,28 v roce 1970 na 3,01 v roce 1980. Tak výrazný pokles „zalidněnosti bytů“ nebyl již v dalších obdobích zaznamenán. V 80. letech poklesl počet osob na 1 byt o 4,3 % a vlivem poklesu počtu obyvatel v bytech se při nižším přírůstku bytů snížil v 90. letech průměrný počet osob připadajících na jeden byt na 2,75, což představuje snížení o 4,5 %. Výraznější pokles byl v bytech v bytových domech (ze 2,81 na 2,56) než v bytech v rodinných domech (ze 2,94 na 2,89). Pokles zalidnění bytů byl stejný u bytů s 1 cenovou domácností a se 2 a více cenovými domácnostmi. V bytech, kde žije více cenových domácností, bylo v průměru sečteno o 2 osoby více než tam, kde žije jen jedna domácnost.

Nejzalidněnější jsou byty z období 1981 – 1990, v nichž žije 3,21 osoby na byt, naproti tomu nejméně zalidněné jsou menší byty z období 1946 – 1970 (2,50) a byty starší než 100 let (2,40). Zalidněnost postupně roste s počtem obytných místností od 1,68 u bytů s 1 obytnou místností po 3,86 u pětipokojových a větších bytů. Obdobně roste z 1,54 u bytů s plochou do 20 m² na 3,67 u bytů s plochou větší než 80 m². Zalidněnost bytů klesá se snižující se technickou vybaveností bytu. Nejméně jsou zalidněné byty IV. kategorie (1,75 osoby na byt), nejzalidněnější jsou byty I. kategorie (2,82). Oproti roku 1991 došlo u bytů v bytových domech ke změně, nejzalidněnější jsou byty II. kategorie v souvislosti s tím, že strukturu bytů významně ovlivnily nové byty v penzích pro důchodce (přírůstek bytů I. kategorie, ve kterých žije pouze 1 osoba). Z hlediska právního důvodu užívání bytu jsou nejzalidněnější byty, které jsou ve vlastním domě uživatelů bytů (2,99). Nejméně osob na 1 byt připadá v ostatních bezplatně užívaných bytech (2,16). Oproti roku 1991 se nejvíce snížila zalidněnost bytů v osobním vlastnictví (ze 2,83 na 2,52) a u družstevních bytů (ze 2,98 na 2,71). Průměrný počet osob na byt se liší v závislosti na ekonomické aktivitě uživatele bytu. U bytů, kde je uživatel ekonomicky aktivní, žije v průměru 3,23 osob (je-li zaměstnavatelem dokonce 3,38). V bytech s ekonomicky neaktivním uživatelem žije v průměru 1,94 osob.

Graf 30. Struktura trvale obydlených bytů podle počtu osob v bytě

Nejpočetnější jsou byty, ve kterých žijí 2 osoby (26,3 % všech bytů). Jediná osoba obývá 23,2 % bytů. Pouze ve 3,4 % bytů žije 6 a více osob. V bytech, kde žijí 2 nebo více cenových domácností, jsou nejčastěji 4 osoby (25,3 %), 6 a více osob žije ve 25,7 % těchto bytů.

Z územního hlediska mají byty nejvíce obyvatel na Litomyšlsku (2,91 osob na 1 byt), Hlinecku a Králicku (po 2,90). Nejméně obyvatel na byt připadá na

Pardubicku (2,58). Ve městech připadá v průměru na byt 2,65 osob, v ostatních obcích je to 2,91 osob na byt. Zatímco v Bystrém a v Letohradě připadá na byt v průměru 2,92 osob, v Pardubicích je tento podíl 2,50 a v Brandýse nad Orlicí 2,54.

Tab. 6.5.1 Charakteristiky úrovně bydlení podle druhu domu a počtu cenových domácností

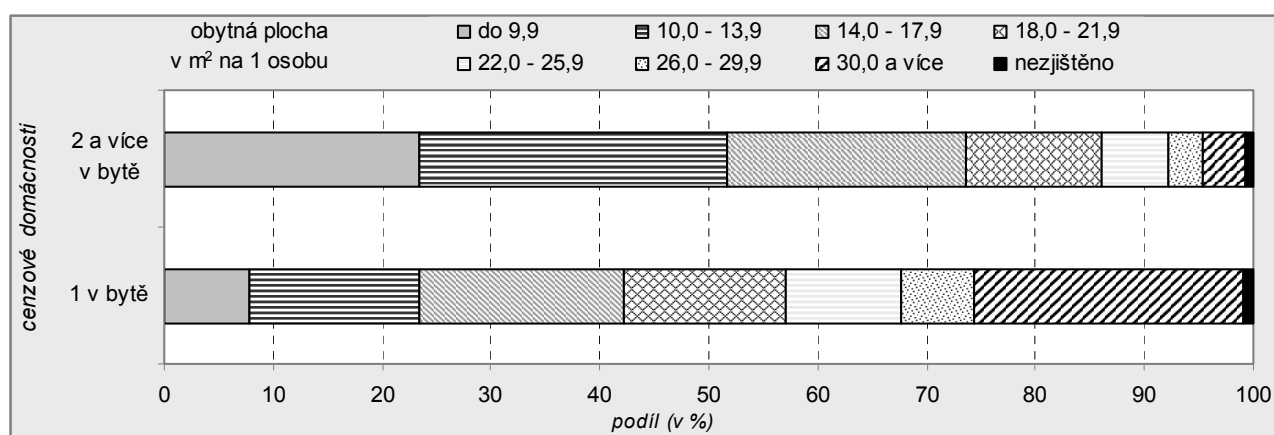
	Trvale obydlené byty celkem		v tom v domech					
			rodinných		bytových		ostatních	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Obytná plocha v m ² na 1 byt	48,1	51,9	55,4	61,4	39,2	39,9	44,5	48,4
Počet obytných místností 8 m ² a více na 1 byt	2,75	2,81	3,06	3,18	2,37	2,35	2,26	2,36
Obytná plocha v m ² na 1 osobu v bytech celkem	16,7	18,7	18,9	21,0	14,0	15,5	16,1	17,8
v tom:								
s 1 cenovou domácností	17,2	19,7	19,8	22,6	14,2	16,0	16,4	18,5
se 2 a více cen. domácnostmi	13,4	13,8	14,3	14,8	10,9	11,1	12,4	13,2
Počet osob na 1 obytnou místnost v bytech celkem	1,05	0,99	0,96	0,92	1,18	1,10	1,22	1,15
v tom:								
s 1 cenovou domácností	1,02	0,94	0,92	0,86	1,16	1,06	1,20	1,11
se 2 a více cen. domácnostmi	1,32	1,35	1,25	1,29	1,53	1,52	1,61	1,58

V roce 1961 připadalo na 1 obyvatele bytu v průměru 10 m² obytné plochy. Jestliže do roku 1970 se obytná plocha na osobu zvýšila o 1,9 m², v 70. letech vlivem intenzivní bytové výstavby vzrostla o 2,7 m². Tak vysoký přírůstek již nebyl v dalších obdobích dosažen (2,1 m² v 80. letech a 2,0 m² v 90. letech). Růst celkové obytné plochy bytů při mírném poklesu počtu osob v bytech umožnil zvýšení **obytné plochy bytu na 1 osobu** z 16,7 m² v roce 1991 na 18,7 m² v roce 2001. Zatímco v rodinných domech vzrostla o 2,1 m² na 21,0 m², v bytových domech vzrostla o 1,5 m² na 15,5 m². Pomaleji rostly plochy na osobu v bytech s více cenзовými domácnostmi a průměrná hodnota je v těchto bytech o třetinu nižší než v bytech s jedinou cenovou domácností.

Nejvyšší hodnoty obytné plochy na osobu byly v roce 2001 na rozdíl od zalidněnosti bytu zjištěny u nejstarších bytů postavených před rokem 1900 a v posledních 100 letech nerekonstruovaných (20,8 m²). Více než 20 m² připadá na osobu i v bytech z let 1920 – 1945 a 19,8 m² v bytech postavených po roce 1990. Nejmenší obytná plocha 17,7 m² byla zjištěna u bytů z let 1981 – 1990. V rodinných i v bytových domech s lepší technickou vybaveností (I. kategorie bytu) připadá na obyvatele v průměru větší obytná plocha a s vyšší kategorií se obytná plocha na osobu zmenšuje. Přímá závislost je mezi počtem obytných místností v bytě a obytnou plochou na osobu. Zatímco v bytech s 1 obytnou místností připadá na osobu v průměru 13,4 m², v pětipokojových a větších bytech je to již 25,1 m². Rozdíly v obytné ploše na osobu jsou i z hlediska právního důvodu užívání bytu. Největší plocha na osobu je v ostatních bezplatně užívaných bytech (22,3 m²), které častěji obývají menší domácnosti, kde uživatelem bytu je ekonomicky neaktivní osoba (tzv. výměnky). V bytech ve vlastním domě připadá v průměru 21,2 m² na osobu, v nájemních bytech o čtvrtinu méně (14,9 m²). Byty, jejichž uživatel je ekonomicky aktivní, mají obytnou plochu 17,0 m² na osobu, jejichž uživatel je ekonomicky neaktivní 23,6 m².

Z územního hlediska připadá na osobu největší obytná plocha na Holicku (21,1 m²), Chrudimsku (19,6 m²) a Litomyšlsku (19,3 m²), nejmenší na Českořebrovsku (17,3 m²) a Králicku (17,7 m²). Ve městech připadá na osobu 18,1 m², což je téměř o desetinu plochy méně než v ostatních obcích kraje. Mezi městy byly v roce 2001 zjištěny nejpříznivější hodnoty v Ronově nad Doubravou (23,3 m²), Sezemicích (20,9 m²) a v Chrásti (20,7 m²). Nejmenší obytná plocha připadala na osobu ve Chvaleticích (15,3 m²), Bystrém (17,1 m²) a v České Třebové (17,2 m²).

Graf 31. Struktura bytů podle obytné plochy v m² na 1 osobu

Největší skupinu bytů tvoří ty, kde na osobu připadá více než 30 m² (22,7 %). V necelé desetině bytů připadá na osobu méně než 10 m². Mezi byty, ve kterých žije více cenзовých domácností, je téměř čtvrtina takových, kde připadá na osobu méně než 10 m². Ve třetině bytů s 1 cenovou domácností v rodinných domech připadá na osobu více než 30 m² a méně než 10 m² připadá na osobu pouze v 5 % bytů. V bytech se 2 a více cenзовými domácnostmi je podíl bytů s plochou do 10 m² na osobu 18 %. Bytů v bytových domech, ve kterých žije více cenзовých domácností a na osobu připadá méně než 10 m², je dokonce 34 % a v další třetině bytů připadá na osobu 10,0 – 13,9 m². Struktura je patrná z tabulky A47 v datové příloze na CD.

Počet osob na 1 obytnou místnost 8 m² a větší se za 40 let snížil na polovinu. V roce 1961 připadalo na 1 místnost 2,03 osob a během 10 let tato hodnota poklesla o 21 %. V 70. letech, kdy byla bytová výstavba nejintenzivnější, došlo ke snížení o 23 % a v 80. letech se pokles zpomalil na 15 %. V posledním desetiletí se počet osob na obytnou místnost snížil z 1,05 v roce 1991 na 0,99 v roce 2001. Rychlejší pokles nastal u bytů v bytových domech, disproporce mezi byty v rodinných a bytových domech byla i v roce 2001 vysoká (0,92 osob na obytnou místnost v rodinných a 1,10 v bytových domech). V bytech se 2 a více cenзовými domácnostmi se počet osob na obytnou místnost oproti roku 1991 zvýšil, protože u bytů v rodinných domech hodnota vzrostla z 1,25 na 1,29 a u bytů v bytových domech se snížila jen nepatrně.

Nejméně osob na obytnou místnost je z pohledu stáří domovního fondu v bytech z let 1946 – 1970 (0,95). V té době se stavěly byty s menšími obytnými místnostmi. Kromě toho v těchto bytech žije méně často společně více cenzových domácností. Nejvíce osob na obytnou místnost (1,03) je v bytech z období 1981 – 1990. V těchto bytech je též nejvyšší průměrný počet osob na byt a nejmenší obytná plocha na osobu. Nejsou k dispozici data ze SLDB, která by tuto skutečnost doložila tím, že v bytech tohoto stáří žijí častěji větší cenzové domácnosti, konkrétně úplné rodiny s dětmi. Počet osob na obytnou místnost se snižuje s přibývajícím počtem obytných místností v bytě z 1,68 v případě 1 obytné místnosti na 0,72 u pěti a více pokojových bytů. Méně než 1 osoba na obytnou místnost připadá na byty ve vlastním domě a ostatní bezplatně užívané byty (kromě bytů v osobním vlastnictví). Nejvíce osob na obytnou místnost je v nájemních bytech, i když i u nich došlo oproti roku 1991 ke zlepšení (pokles z 1,24 na 1,20). Nejvýraznější úbytek osob na obytnou místnost byl v družstevních bytech (z 1,12 v roce 1991 na 1,03 v roce 2001). Obdobně jako u počtu osob na byt je více osob na obytnou místnost v bytech, jejichž uživatelem je ekonomicky aktivní osoba (1,08) než osoba ekonomicky neaktivní (0,78).

O úrovni bydlení v neposlední řadě vypovídá i **počet cenzových domácností na 1 byt** (někdy, např. v tabulce A1 v příloze, je uváděn podobný ukazatel „počet cenzových domácností na 100 bytových“, avšak v tomto případě jde většinou o všechny cenzové domácnosti, nikoli pouze v bytech). Nelze určit, v jaké části bytového fondu jde o soužití chtěné a z jaké části jde o soužití vynucené ekonomickými důvody, případně nedostupností samostatného bydlení. V roce 1961 připadalo na 100 bytů v průměru 114 cenzových domácností a do roku 1970 podíl vzrostl na 115. V následujících 20 letech se hodnota snižovala (na 110 v roce 1980 a 108 v roce 1991). Až v posledním desetiletí došlo opět k růstu průměrného počtu cenzových domácností na byt. Celkově se počet cenzových domácností na 1 byt zvýšil z 1,08 v roce 1991 na 1,11 v roce 2001. K přírůstku došlo u bytů v rodinných domech (z 1,10 na 1,13) i v bytových domech (z 1,06 na 1,08).

Nejméně časté je soužití více cenzových domácností v nejmladších bytech (1,07), v bytech z období 1946 – 1970 (malé byty) a v bytech z období 1981 – 1990. Naproti tomu nejvyšší hodnota 1,13 cenzových domácností na byt byla u bytů z období 1971 – 1980. Lze předpokládat, že v těchto bytech žijí častěji rodiny s dětmi, které dorostly do věku, kdy si samy zakládají rodinu a dosud si nepořídily byt, případně se jim mladé manželství již rozpadlo a jako neúplná rodina se vrací do bytu rodičů. Častější je soužití více cenzových domácností v lépe vybavených bytech, v rodinných domech to jsou byty I. kategorie, v bytových domech byty II. kategorie. Podle očekávání se zvyšuje počet cenzových domácností s rostoucí velikostí bytu. Čtvrtina pěti a více pokojových bytů je obývána více cenzovými domácnostmi (1,26). V bytech s 1 obytnou místností je takovýchto případů 5 %.

Z územního hlediska je nejčastější soužití více cenzových domácností v bytě na Moravskotřebovsku, kde na 100 trvale obydlených bytů připadá 113 cenzových domácností (v bytech). Naproti tomu na Žamberecku a Poličsku je to 109 domácností. Obecně je méně časté soužití více domácností ve městech (110 CD na 100 bytů) než v ostatních obcích kraje (112 CD na 100 bytů). Přesto jsou v kraji města (především ta menší), kde je soužití více domácností v bytě častější než ve venkovských obcích kraje. V Dašicích připadá na 100 bytů 115 cenzových domácností, v Chraští a v Lázních Bohdaneč 114. Pouze 107 cenzových domácností na 100 bytů připadá v Žamberku a ve Chvaleticích.

Tab. 6.5.2 Charakteristiky úrovně bydlení podle velikostních skupin obcí

		Obytná plocha v m ²		Počet obytných místností 8 m ² a více na 1 byt	Počet domácností na 1 trvale obydlený byt		Počet osob	
		na 1 trvale obydlený byt	na 1 osobu		cenzových	hospodařících	na 1 trvale obydlený byt	na 1 obytnou místnost 8 m ² a více
Kraj celkem	2001	51,9	18,7	2,81	1,11	1,09	2,75	0,99
	1991	48,1	16,7	2,75	1,08	1,06	2,88	1,05
v roce 2001 obce s počtem obyvatel:								
	do 199	58,1	20,8	3,00	1,12	1,09	2,75	0,93
	200 - 499	58,8	19,9	3,07	1,13	1,10	2,91	0,96
	500 - 999	58,9	19,7	3,08	1,13	1,10	2,95	0,97
	1 000 - 4 999	55,6	19,2	2,96	1,12	1,09	2,87	0,97
	5 000 - 19 999	48,9	17,9	2,68	1,10	1,09	2,71	1,02
	20 000 - 49 999	49,0	18,3	2,71	1,09	1,08	2,64	0,99
	50 000 a více	44,8	17,8	2,57	1,10	1,09	2,50	0,98

Nadprůměrná velikost bytů v nejmenších obcích spolu s průměrným zalidněním bytů v těchto obcích způsobuje, že v nich připadá na obyvatele nejvyšší obytná plocha bytu. Malá průměrná velikost bytů v krajském městě není dostatečně kompenzována jejich nižší zalidněností, a proto připadala v roce 2001 nejmenší průměrná obytná plocha na osobu právě v Pardubicích. Nejčastější soužití více cenzových domácností v bytě bylo zjištěno v obcích s 200 – 499 obyvateli, nejnižší ve městech s více než 5 000 obyvateli.

6.6 Bydlení mimo byty a v zařízeních

Na rozdíl od snížení počtu osob bydlících v bytech od sčítání v roce 1991 v Pardubickém kraji o 2 727 na 502 316 (98,9 % všech obyvatel kraje), se počet osob sečtených **v zařízeních** zvýšil o 181 na 3 379 (0,7 % všech obyvatel kraje). Na tomto přírůstku se podílel především vyšší počet obyvatel sečtených v ústavech pro tělesně a mentálně postižené. Nejvyšší pokles byl zaznamenán v domovech důchodců a v penzích (z 2 031 na 1 662). To neznamená, že by klesal počet starých osob, kterým je umožněno bydlet v domech, kde je jim poskytována určitá forma pomoci, spíše se u části z nich změnil typ bydlení. Na úkor lůžek v klasických domovech důchodců vznikaly byty v penzích pro důchodce, které nebyly sčítány jako zařízení, ale jako klasické byty.

Ženy převažují nejen ve struktuře osob bydlících v bytech (51,0 %), ale zejména mezi obyvateli zařízení (59,1 %). To je dáno především tím, že nejpočetnější skupinu osob sečtených v zařízeních tvoří trvale bydlící v domovech a penzích pro důchodce (49,2 % všech obyvatel zařízení), kde jsou ženy vzhledem k jejich vyššímu průměrnému věku více zastoupeny než muži.

Nejvyšší podíl obyvatel v zařízeních na všech obyvatelích byl mezi okresy kraje zjištěn na Ústeckoorlicku, kde byl sečten vysoký počet osob v domovech důchodců. Nejvíce osob v domovech důchodců a penzích pro důchodce bylo sečteno na Pardubicku (593), nejvíce obyvatel žije v ústavech pro tělesně a mentálně postižené na Chrudimsku (290) a Svitavsku (237). Obyvatelé svobodáren a ubytoven byli nejvíce zastoupeni na Ústeckoorlicku (157) a Pardubicku (111).

Tab. 6.6.1 Osoby bydlící v bytech, v zařízeních a mimo bytový fond

	Bydlící osoby celkem		v tom					
			v bytech		v zařízeních		ostatní	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Bydlící osoby v domech celkem	508 448	507 995	505 043	502 316	3 198	3 379	207	2 300
v rodinných domech	283 297	293 512	283 284	293 149	-	-	13	363
v bytových domech	216 881	204 384	216 609	202 889	102	40	170	1 455
v ostatních domech	8 270	10 099	5 150	6 278	3 096	3 339	24	482
v tom:								
v ubytovacích zařízeních k trvalému nebo dlouhodobému bydlení	3 832	3 540	893	490	2 939	2 976	-	74
z toho:								
v domovech důchodců, penzích v ústavech pro tělesně a mentálně postižené	2 093	1 920	62	255	2 031	1 662	-	3
ve svobodárnách, společných domovech, ubytovnách	613	455	341	82	272	319	-	54
ve studentských kolejích, domovech mládeže, internátech	192	101	191	71	1	21	-	9
v dětských domovech a ostatních zařízeních pro děti a mládež	362	82	272	38	90	37	-	7
v kláštřích, konventech	-	173	-	40	-	132	-	1
v lůžkových léčebných a lázeňských zařízeních	83	120	32	42	51	76	-	2
v ostatních ubytovacích zařízeních (rekreačních, humanitárních)	250	504	170	196	71	244	9	64
v provozních budovách	4 105	5 935	4 055	5 550	35	43	15	342
Trvale bydlící osoby mimo bytový fond	341	286	-	-	-	-	341	286
v tom:								
v mobilním obydlí	2	12	-	-	-	-	2	12
v nouzovém obydlí	240	71	-	-	-	-	240	71
v rekreační chatě, chalupě	99	203	-	-	-	-	99	203

Počet osob žijících **mimo byty a zařízení** se od minulého sčítání zvýšil z 548 na 2 586, tedy téměř pětinasobně. Na obyvatelstvu kraje se tyto osoby v roce 2001 podílely 0,5 %. Na rozdíl od obyvatel bydlících v bytech či zařízeních byli mezi osobami žijícími mimo byty a zařízení zastoupeni více muži (55,8 %) než ženy. Nejvíce osob bydlících mimo byty a zařízení bylo sečteno na Pardubicku, nejméně na Ústeckoorlicku a Chrudimsku.

Osoby žijící mimo byty a zařízení lze podle druhu objektu, ve kterém byly sečteny, rozdělit do dvou kategorií: bydlící mimo byty v obytných domech (např. nouzové ubytování v nebytovém prostoru rodinného či bytového domu) a bydlící v objektech mimo bytový fond (např. v rekreační chatě či chalupě vyčleněné z bytového fondu). V první jmenované kategorii došlo od roku 1991 k přírůstku počtu osob z 207 na 2 300. Významný podíl na tomto extrémním přírůstku měly administrativní důvody. Podle metodiky musely být osoby sečteny v místě, kde byly hlášeny k trvalému pobytu. Od minulého sčítání však přibýlo obyvatel, kteří v místě trvalého pobytu dlouhodobě nepobývají (po svém přestěhování trvalý pobyt dosud úředně nezměnili). Při sčítání nebylo vždy možné tyto obyvatele zařadit v místě trvalého bydliště do konkrétního bytu, a tudíž museli být někteří z nich sečteni v domech pro bydlení mimo bytový fond. Mezi osobami sečtenými mimo byty a zařízení v provozních budovách jsou započteny i osoby trvale hlášené v ohlašovnách (trvalý pobyt v obci nebyl zrušen, přestože objekt, ve kterém tyto osoby původně bydlely, byl zbořen, slouží k jinému účelu apod.).

V objektech mimo bytový fond došlo oproti roku 1991 k úbytku počtu obyvatel z 341 na 286. Z tohoto počtu žilo v roce 2001 v rekreačních chatách či chalupách vyčleněných z bytového fondu 203 osob a v nouzovém obydlí 71 osob. Zbývajících 12 bylo sečteno v mobilním obydlí. Nejvíce osob v nouzovém obydlí bylo sečteno na Svitavsku (26), nejvíce obyvatel v rekreačních objektech mimo bytový fond bylo sečteno na Chrudimsku (119).

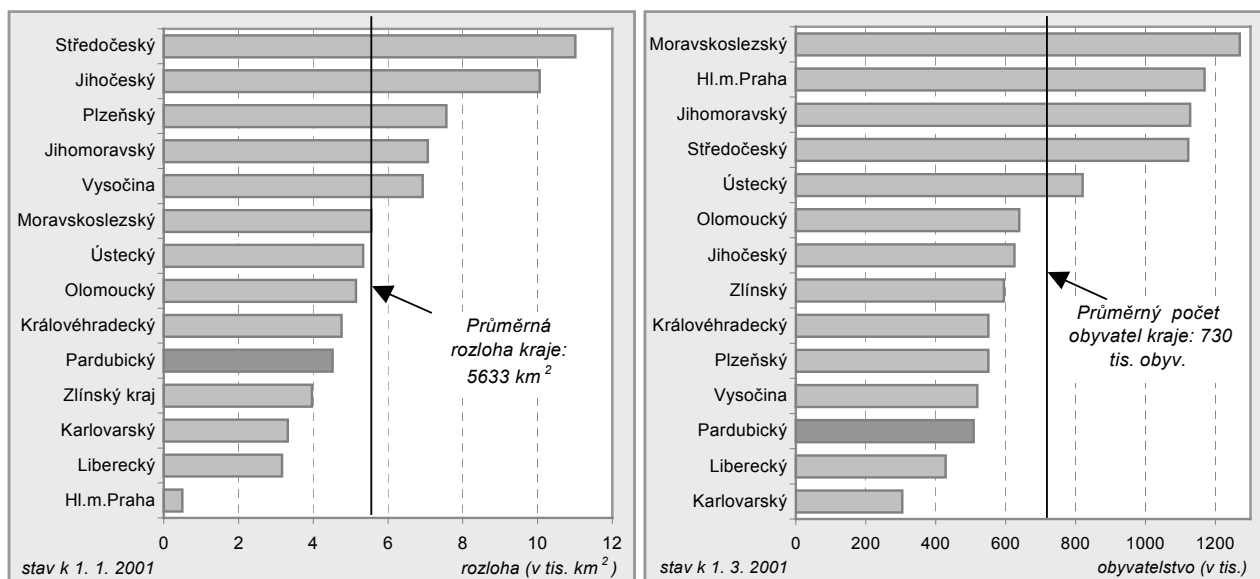
Počet **cenzových domácností bydlících mimo byty** vzrostl v kraji od roku 1991 z 370 na 1 682 a jejich procentní zastoupení na všech cenzových domácnostech se zvýšilo z 0,2 % na 0,8 %. Nejčastější formou ubytování těchto domácností bylo nouzové obydlí v obytných domech nebo objektech mimo bytový fond (1 551 domácností, z toho 1 085 jednotlivců, 165 úplných a 261 neúplných rodin), 119 domácností bydlelo v době sčítání v rekreační chatě či chalupě vyčleněné z bytového fondu. U osob v zařízeních se údaje o domácnostech nezpracovávaly.

7. Závěr

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 přineslo řadu poznatků o vývoji stavu a struktury osídlení, obyvatel, domácností, domovního a bytového fondu a úrovni bydlení. Díky rozsáhlému datovému materiálu získanému při sčítání byla provedena mnohá srovnání z časového i územního hlediska.

Rozlohou i počtem obyvatel patří Pardubický kraj ve srovnání s ostatními kraji v České republice k nejmenším. V roce 2001 zaujímal území kraje 4 519 km² (tj. 5,7 % plochy ČR a zároveň pátá nejmenší rozloha mezi všemi kraji). K 1. 3. 2001 zde bylo sečteno 508 281 obyvatel (včetně 1 917 cizinců s dlouhodobým pobytem), což představuje třetí nejnižší hodnotu po Karlovarském a Libereckém kraji a pětiprocentní podíl na obyvatelstvu České republiky. **Hustotou obyvatelstva** 112,5 osob/km² se kraj řadí k územím s nižším zalidněním, v rámci kraje však existují v koncentraci obyvatel značné rozdíly. Jestliže na území pardubického okresu dosahuje hustota zalidnění 181,1 osob/km² (hlavně díky krajskému městu, kde žije více než polovina obyvatel okresu a zároveň 17,8 % obyvatel kraje), na Svitavsku je hustota obyvatelstva výrazně nižší, pouze 76,9 osob/km².

Graf 32. Pořadí krajů podle rozlohy a počtu obyvatel

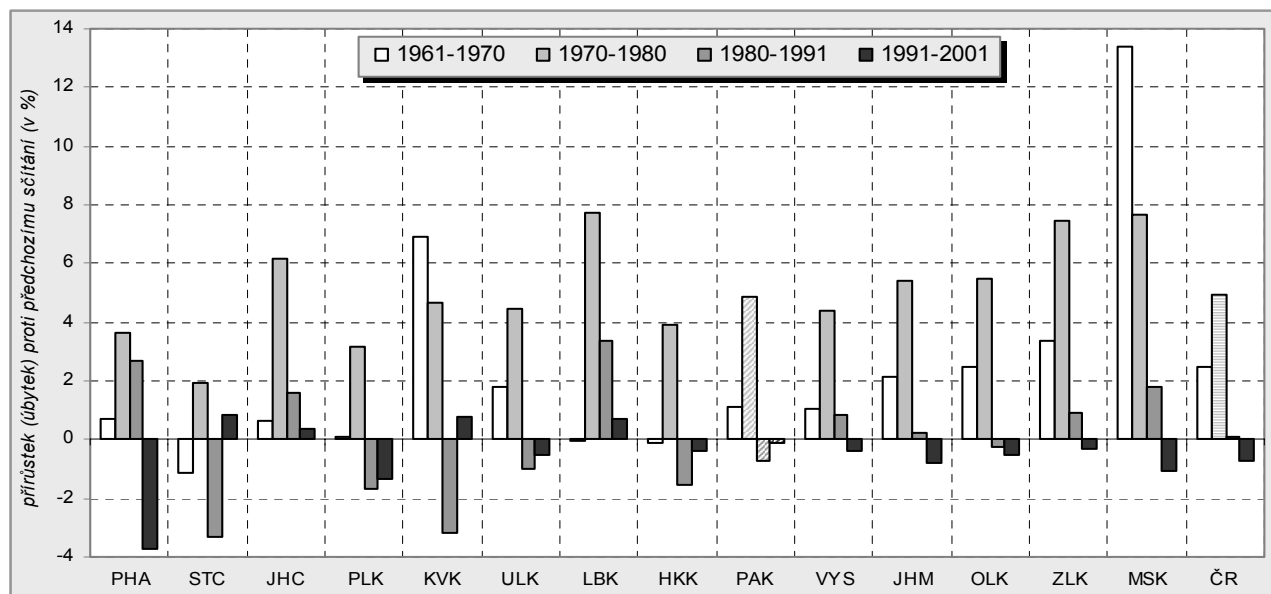
Podle výsledků sčítání v dlouhodobém vývoji žilo nejvíce obyvatel na dnešním území Pardubického kraje v roce 1910 (551 164 osob). V letech 1950 – 1970 se udržoval stav obyvatelstva pod hranicí pěti set tisíc. V důsledku vysoké porodnosti v sedmdesátých letech minulého století se **počet obyvatel** kraje dostává při sčítání v roce 1980 na 512 573. Během následujících deseti let ubylo na základě údajů ze sčítání 3 855 osob. V roce 2001 bylo v kraji sečteno o 437 osob méně než před deseti lety, což představuje nejmenší relativní (– 0,1 %) i absolutní změnu v počtu obyvatel ve srovnání se všemi kraji. K postupnému poklesu počtu obyvatel, zejména ve druhé polovině 90. let, přispěla především nízká porodnost. Pokles celkového počtu obyvatel v tomto období byl jen částečně zmírňován převážně klesající úmrtností a od roku 1991 trvale mírným přírůstkem obyvatel stěhováním z ostatních krajů České republiky a ze zahraničí.

V **migračních tendencích** se mezi sčítáními v letech 1991 – 2001 projevila dvě odlišná období. Jestliže na počátku 90. let pokračoval do té doby dlouhodobý příliv obyvatel do měst s pěti tisíci a více obyvateli, ve druhé polovině dekády jsou největší města migračně ztrátová, obyvatelstvo zde navíc ubývá i přirozenou měnou. V krajském městě se pokles počtu obyvatel trvale projevuje již od roku 1993. Zcela opačná situace nastala ve druhé polovině 90. let u mnoha menších obcí, u kterých byl příchod nových obyvatel podpořen zejména bytovou výstavbou, lepším životním prostředím i blízkostí větších center umožňujících pracovní uplatnění.

Ve **věkové struktuře** obyvatel Pardubického kraje se stejně jako na ostatním území České republiky projevuje v posledních letech silný trend populačního stárnutí. Na přelomu 50. a 60. let se pohyboval **podíl dětí ve věku 0 – 14 let** na obyvatelstvu celkem kolem 26 % a v průběhu následujících třiceti let se i přes klesající tendenci stále udržoval nad dvacetiprocentní hranicí. Výrazný pokles procentního zastoupení dětské složky populace byl zaznamenán během 90. let (o 4,7 procentního bodu na 16,8 %), a to v souvislosti s ubývajícím počtem živě narozených dětí. Díky přechodu silných populačních ročníků, narozených zejména ve druhé polovině 70. let, do vyšších věkových kategorií byla od minulého sčítání posílena **skupina obyvatel ve věku 15 – 59 let** (o 3,9 procentního bodu na 64,6 %). K relativně nejmenší změně v podílu na

obyvatelstvu kraje oproti ostatním základním věkovým skupinám došlo u **obyvatel šedesátiletých a starších**. Při posledním sčítání zaujímala tato kategorie 18,5 % obyvatel kraje, tj. pouze o 0,7 procentního bodu více než v roce 1991. V nejbližších letech však bude tato skupina značně posílena příchodem silných populačních ročníků narozených po druhé světové válce, což prohloubí další demografické stárnutí spojené s řadou problémů v ekonomické i sociální oblasti.

Graf 33. Přírůstky (úbytky) počtu obyvatel v letech 1961 – 2001 (v %)

Ve srovnání s republikovým průměrem patří Pardubický kraj k **územím** s nadprůměrným podílem dětské složky obyvatelstva ve věku 0 – 14 let, ale i s mírně nadprůměrným zastoupením obyvatel šedesátiletých (či pětadesátiletých) a starších. Stárnutí populace se odráží také ve vývoji **průměrného věku** obyvatel kraje. Jestliže mezi sčítáními v letech 1980 – 1991 vzrostla jeho hodnota jen mírně (o 0,9 roku), v posledním desetiletí byl tento růst už mnohem vyšší (o 2,3 roky na 38,4 let, tj. těsně pod republikový průměr).

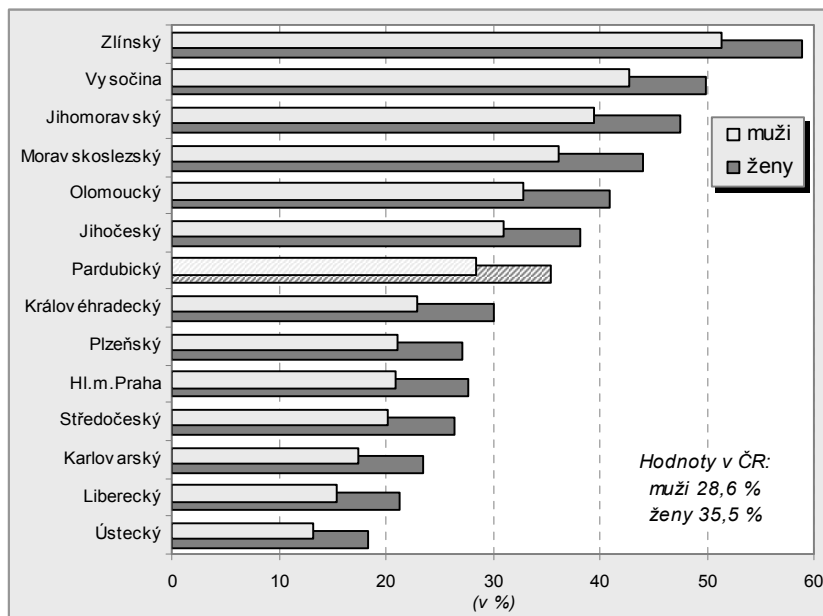
Výrazné změny jsou patrné rovněž ve vývoji **struktury obyvatelstva podle rodinného stavu**. V populaci patnáctiletých a starších neustále narůstá podíl svobodných (mezi sčítáními v letech 1991 – 2001 o 4,9 procentního bodu na 24,7 %). V návaznosti na prosazující se tendence k nesezdaným soužitím klesá podíl ženatých/vdaných na populaci patnáctiletých a starších ze 64,8 % v roce 1991 na 57,7 % při posledním sčítání. Podíl rozvedených se do roku 1991 zvýšil na 5,4 %, další růst byl patrný v posledním desetiletí – na 8,1 %. Procentní zastoupení ovdovělých na obyvatelstvu patnáctiletém a starším se v posledních deseti letech měnil nejméně ze všech kategorií rodinného stavu: z 10,0 % v roce 1991 na 9,1 % při sčítání v roce 2001. Oproti republikovému průměru je v kraji o 2,4 procentní body vyšší podíl ženatých/vdaných, o 1,3 procentního bodu nižší podíl rozvedených, nepatrně nižší podíl svobodných a stejný podíl ovdovělých.

Ekonomická a sociální transformace společnosti po roce 1989 výrazně posílila přechod k západoevropskému **modelu reprodukčního chování**. Spolu s nízkou úrovní porodnosti se v Pardubickém kraji stejně jako v celé republice dlouhodobě projevuje neustálý růst podílu dětí narozených mimo manželství (ze 6,2 % v roce 1991 na 16,5 % v roce 2000) a zvyšování průměrného věku matky při narození dítěte. Ještě v roce 1991 byl nejobvyklejší věk ženy při narození dítěte 20 – 24 let, od roku 1998 se nejvíce děti rodilo ženám ve věku 25 – 29 let. Průměrný věk matky při narození dítěte v roce 2000 činil 27 let. Úhrnná plodnost žen v Pardubickém kraji klesla v období let 1991 – 2000 z 1,914 na 1,170, tj. o 38,9 %, v celém průběhu 90. let se přesto pohybovala nad republikovým průměrem a v letech 1992 a 1999 dokonce předčila svojí úrovní všechny kraje v republice (především díky okresům Svitavy a Ústí nad Orlicí). Podle výsledků sčítání připadalo v kraji na 1 000 žen ve věku 15 a více let 1 764 narozených dětí, přičemž nejvyšší zastoupení mají nadále ženy se dvěma dětmi (41,4 %).

Struktura obyvatelstva podle národnosti je do značné míry ovlivněna geografickou polohou kraje. Podíl osob s českou národností na všech obyvatelích (96,2 % a o 1,4 procentního bodu více než v roce 1991) zde výrazně převyšuje republikový průměr (90,4 %) a je zároveň nejvyšší mezi všemi kraji v republice. Z ostatních národností je nejvíce zastoupena slovenská (1,2 % a zároveň druhý nejnižší podíl mezi kraji po Vysočině). K moravské národnosti (0,6 % obyvatel kraje) se nejvíce osob hlásilo na Moravskotřebovsku a Svitavsku a k jiné než české, moravské a slezské národnosti na Králicku a Lanškrounsku. Oproti roku 1991 se přihlásilo o třetinu méně osob k národnosti slovenské a maďarské a dokonce o 60 % méně osob k národnosti romské. Zcela opačný trend nastal u národnosti ukrajinské či vietnamské.

Vyhodnocením odpovědí na otázku zjišťující **trvalé bydliště matky v době narození sčítané osoby** lze získat informace o migraci obyvatelstva v dlouhodobém časovém horizontu. Z obce současného bydliště pochází 51,6 % obyvatel kraje, což je po Olomouckém kraji druhá nejbližší hodnota republikovému průměru, který činí 52,5 %. V jiné obci příslušného okresu v kraji má svůj původ 20,6 % osob (o 5,1 procentního bodu nad úroveň republiky) a v jiném okrese kraje 6,7 % osob. Rodáci z Pardubického kraje se tedy na jeho obyvatelstvu podílejí 79 %. Z jiných krajů České republiky se přistěhovalo 16,6 % populace kraje (nejvíce z Královéhradeckého, Středočeského a kraje Vysočina). V zahraničí se narodilo 2,9 % obyvatel kraje (nejčastěji na Slovensku), u 1,5 % obyvatel zůstalo bydliště matky v době narození nezjištěno.

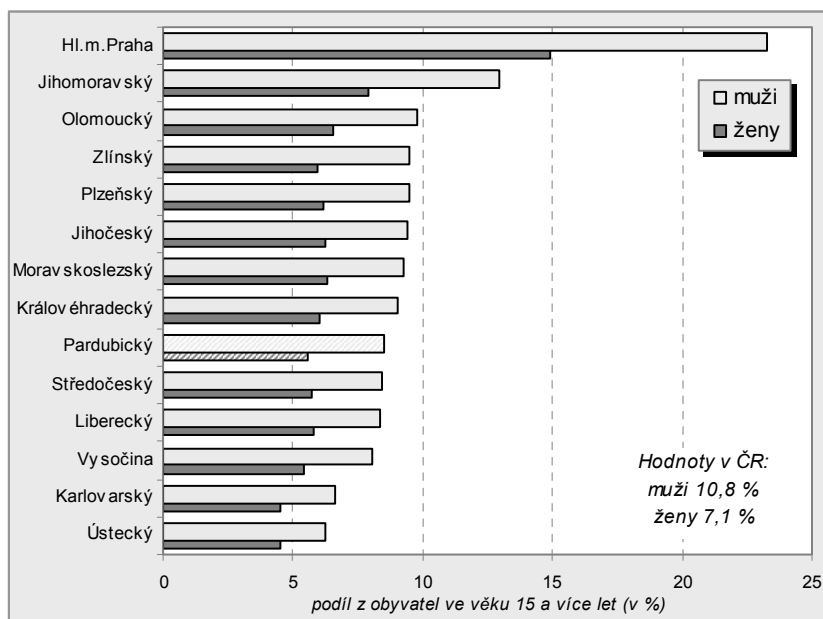
Graf 34. Pořadí krajů podle podílu věřících obyvatel (v %)

Ve struktuře obyvatelstva **podle náboženského vyznání** se od roku 1991 snížil podíl věřících ze 44,9 % na 32,0 %, čímž se dostal nejbližší k republikovému průměru (32,1 %) mezi všemi kraji. Podíl osob bez vyznání vzrostl v 90. letech ze 41,7 % na 58,9 % (o 0,1 procentního bodu pod hodnotou ČR), u 9,1 % obyvatel nebyla otázka víry zodpovězena. Největší podíl mezi věřícími měla Církev římskokatolická (82,2 % z počtu věřících), Českobratrská církev evangelická (7,4 %) a dále Církev československá husitská (3,3 %). U těchto nejpochybněji zastoupených církví se v letech 1991 – 2001 projevil největší úbytek věřících. Podíl věřících v ženské populaci kraje od

minulého sčítání poklesl o 12,4 procentního bodu na 35,5 %. V mužské populaci typické nižší mírou religiozity se zastoupení věřících snížilo od roku 1991 o 13,3 procentního bodu na 28,4 %. Procentně nejvíce věřících žije na Litomyšlsku, Poličsku, Hlinceku, nejméně obyvatel hlásících se k víře bylo sečteno na Pardubicku.

Graf 35. Pořadí krajů podle podílu osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním podle pohlaví (v %)

V populaci Pardubického kraje se dlouhodobě projevuje rostoucí **úroveň vzdělanosti**. Podíl vysokoškoláků na všech obyvatelích ve věku 15 a více let v uplynulém desetiletí vzrostl z 5,4 % na 7,0 % (o 1,9 procentního bodu pod průměrem ČR). Nárůst se projevil rovněž v kategorii obyvatel se středním vzděláním s maturitou včetně vyššího (z 22,3 % na 28,1 %). Podíl vyučených bez maturity a osob se středním odborným vzděláním bez maturity se od minulého sčítání zvýšil z 37,9 % na 40,8 % (nejvyšší podíl mezi kraji). Zastoupení osob se základním vzděláním (včetně neukončeného) naopak kleslo z 33,0 % na 22,7 %. Jestliže vyšší než základní vzdělání

mělo při sčítání v roce 2001 celkem 82,3 % mužů, mezi ženami byl tento podíl výrazně nižší – 69,8 %. Rozdíly v úrovni vzdělanosti mezi muži a ženami se však neustále snižují. Lidé s vyšší úrovní vzdělanosti se koncentrují především do měst, nejvíce vysokoškoláků žije na Pardubicku.

Počet ekonomicky aktivních osob se v Pardubickém kraji snižuje již od 80. let. K 1. březnu 2001 měl kraj 255 709 ekonomicky aktivních obyvatel, v tom 141 283 mužů a 114 426 žen. V tomto počtu bylo 7 358 pracujících důchodců a 4 366 žen na mateřské dovolené. Ekonomicky aktivní muži se na celkovém počtu mužů podíleli 56,8 %, mezi ženami bylo 44,1 % ekonomicky aktivních. V porovnání s rokem 1991 se zvýšil podíl ekonomicky neaktivních obyvatel zejména růstem podílu nepracujících důchodců a ostatních osob s vlastním zdrojem obživy (ženy na rodičovské dovolené). Podíl dětí, žáků, studentů a učňů poklesl, protože přírůstek počtu žáků a studentů, související s prodloužením školní docházky a vyšším podílem studujících, nevyrovnal úbytek dětí vyvolaný snížením porodnosti.

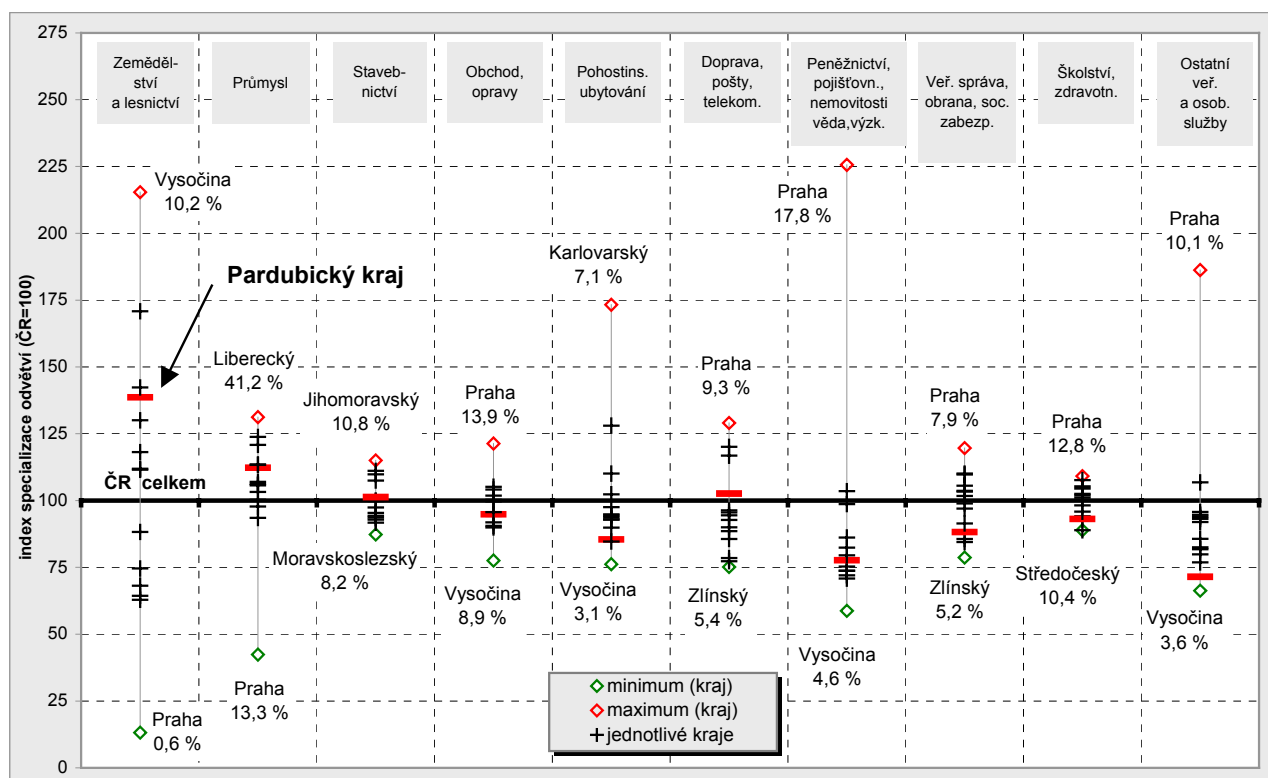
Míra ekonomické aktivity, vyjadřující podíl ekonomicky aktivních na obyvatelstvu patnáctiletém a starším, byla v roce 2001 u mužů 69,0 % a u žen 52,5 %. V rámci 14 krajů v České republice byla míra ekonomické aktivity v Pardubickém kraji 5. nejnižší u mužů a 4. nejnižší u žen. Ve všech věkových kategoriích je míra ekonomické aktivity vyšší u mužů než u žen, nejvíce se k sobě blíží ve věkové skupině 40 – 49 let. Nejvyšší ekonomickou aktivitu měli muži ve věku 30 – 34 let a ženy ve věku 40 – 44 let.

Z hlediska věku bylo v roce 2001 nejvíce ekonomicky aktivních mužů ve věkové skupině 25 – 29 let a žen ve věkové skupině 45 – 49 let. Podíl ekonomicky aktivních osob šedesátiletých a starších na celkovém počtu ekonomicky aktivních poklesl z 3,8 % v roce 1991 na 2,3 % v roce 2001. Procentní zastoupení ekonomicky aktivních mladých lidí ve věku 15 – 19 let ve stejném období pokleslo z 5,8 % na 1,8 %.

Během 90. let se zlepšila **vzdělanostní struktura** ekonomicky aktivních obyvatel kraje. Podíl vysokoškolsky vzdělaných vzrostl na 9,6 %, podíl absolventů vyššího a nástavbového studia vzrostl na 1,4 % a podíl ekonomicky aktivních s úplným středním vzděláním s maturitou dosáhl 32,8 %. Procentní zastoupení ekonomicky aktivních se základním vzděláním pokleslo za 10 let na polovinu. Přesto mělo v roce 2001 téměř 12 % ekonomicky aktivních žen pouze základní vzdělání.

Změny v **odvětvové struktuře** se v 90. letech projeví zejména snížením podílu ekonomicky aktivních v zemědělství a lesnictví a částečně i v průmyslu ve prospěch služeb v širším slova smyslu. Třetina ekonomicky aktivních byla zaměstnána v průmyslu, desetina v obchodě a jedenáctina ve stavebnictví.

Graf 36. Struktura ekonomicky aktivních podle odvětví ekonomické činnosti
(specializace jednotlivých krajů na vybraná odvětví)

Poznámka:

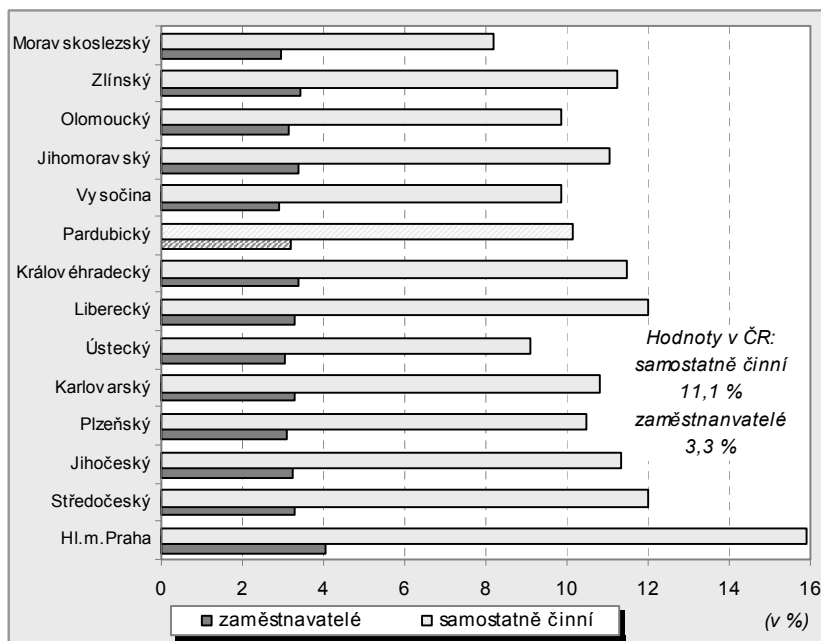
Čísla u krajů s extrémními hodnotami indexu specializace uvádějí podíl daného odvětví na celkové zaměstnanosti v příslušném kraji (podíly počítány pouze z ekonomicky aktivních se zjištěným odvětvím). Pozice Pardubického kraje je zvýrazněna delší úsečkou.

Metodická vysvětlivka:

Index specializace zaměstnanosti srovnává relativní zastoupení daného odvětví na celkové zaměstnanosti v příslušném kraji s obdobným ukazatelem za celou ČR. Např. hodnota 215 na svislé ose v kraji Vysočina pro zemědělství a lesnictví znamená, že v tomto kraji je 2,15krát vyšší zastoupení daného odvětví na celkové zaměstnanosti (10,2 %) než v celé ČR (4,7 %).

Oproti ostatním krajům byla nadprůměrná zaměstnanost v Pardubickém kraji v zemědělství, průmyslu, dopravě a ve stavebnictví. Nejvíce kraj zaostával v podílu ekonomicky aktivních v peněžnictví, službách pro podniky, osobních službách, ale i v pohostinství a ubytování.

Graf 37. Podíl osob samostatně činných a zaměstnavatelů na ekonomicky aktivních celkem (v %)

Významné změny nastaly v 90. letech v Pardubickém kraji ve struktuře ekonomicky aktivních podle **postavení v zaměstnání**. Ubylo členů produkčních družstev a zaměstnanců ve prospěch zaměstnavatelů a samostatně činných. Podíl žen mezi zaměstnavateli a samostatně činnými byl v roce 2001 poloviční v porovnání s muži. Samostatně činní a zaměstnavatelé byli nejčastěji ve věku 45 – 49 let, zaměstnanci měli nejčastěji 25 – 29 let a členové produkčních družstev 50 – 54 let. Samostatně činní se nejčastěji zaměřovali na stavební práce, obchod, opravy vozidel a spotřebního zboží. Nejvíce zaměstnavatelů podnikalo v oblasti obchodu, průmyslu a stavebnictví.

Ekonomická aktivita žen se závislými dětmi se liší podle počtu závislých dětí. Nejvyšší byla v kraji v roce 2001 u žen se dvěma závislými dětmi. Ekonomická aktivita vdaných žen se závislými dětmi byla o 1,2 procentního bodu nižší než u ostatních žen se závislými dětmi, přitom největší odchylka byla u žen s 1 závislým dítětem. Nejvyšší míru ekonomické aktivity měly ženy ve věku 35 – 44 let s 1 a se 2 závislými dětmi, ženy se 3 a více závislými dětmi až ve věku 45 – 54 let. Ekonomická aktivita žen, jejichž nejmladší závislé dítě má 3 – 5 let, byla dvojnásobná v porovnání s ženami s dítětem mladším než 3 roky.

Přestože byla **nezaměstnanost** v některých částech kraje vyšší než 10,0 %, nedosahovala v roce 2001 míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji republikového průměru. Při sčítání se mezi nezaměstnané zařadilo 20 298 obyvatel kraje. Lze však předpokládat, že skutečný počet nezaměstnaných byl vyšší, neboť u 2 814 respondentů nebyla ekonomická aktivita zjištěna. Podle výsledků sčítání v roce 2001 bylo z celkového počtu ekonomicky aktivních obyvatel 7,9 % nezaměstnaných, přitom mezi ekonomicky aktivními cizinci s trvalým pobytem bylo 15,3 % nezaměstnaných a mezi cizinci s dlouhodobým pobytem jich byly 3,2 %. Míra nezaměstnanosti obyvatel české národnosti byla 7,8 %, slovenské národnosti 12,5 % a romské národnosti 51,5 %. Nejvíce nezaměstnaných bylo v roce 2001 ve věku 20 – 24 let (2 322 mužů a 1 730 žen), nejvyšší míra nezaměstnanosti byla ve věkové kategorii 15 – 19 let (25,8 % u mužů a 27,0 % u žen). S rostoucí kvalifikací se snižovala míra nezaměstnanosti ekonomicky aktivních obyvatel kraje (ze 44 % u osob bez vzdělání přes 22 % u osob se základním vzděláním až po 2 % u vysokoškolsky vzdělaných osob). Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla mezi osobami, které naposledy pracovaly v odvětvích s vysokou sezónností (pohostinství a ubytování, stavebnictví a zemědělství), nejnižší byla ve školství a zdravotnictví.

Podíl zaměstnaných osob, které **za práci vyjíždějí mimo obec trvalého bydliště**, překročil v kraji 42 %. Je to třetí nejvyšší hodnota v republice za Středočeským a Zlínským krajem. Podrobněji bude dojižďka za práci a do škol rozebrána v samostatné analýze, která bude publikována v roce 2004.

V dlouhodobém vývoji lze sledovat neustálý růst počtu bytových, hospodařících i cenzových domácností. Nejvyšší přírůstek byl zaznamenán v sedmdesátých letech minulého století v souvislosti s rozvojem bytové výstavby a osamostatňováním rodin s mladými dětmi. V uvedeném období klesal podíl bytových domácností složených ze dvou a více cenzových domácností, výrazně se snižovala i průměrná velikost domácnosti. V osmdesátých letech tempo růstu u všech tří základních typů domácností značně pokleslo, mezi sčítáními v letech 1991 – 2001 se počet bytových domácností zvýšil o 4,3 % na 182 943, hospodařících domácností o 8,5 % na 201 395 a cenzových domácností o 7,5 % na 204 594.

V průběhu devadesátých let vzrostl podíl bytových domácností složených ze dvou a více cenzových domácností o 2,1 procentního bodu na 9,9 % díky rychlejšímu růstu počtu domácností než počtu bytů. Tímto podílem se Pardubický kraj zařadil na páté místo mezi kraji v České republice a zároveň mírně (o 0,2 procentního bodu) přesáhl republikový průměr. Snižující se rozdíl mezi počtem hospodařících

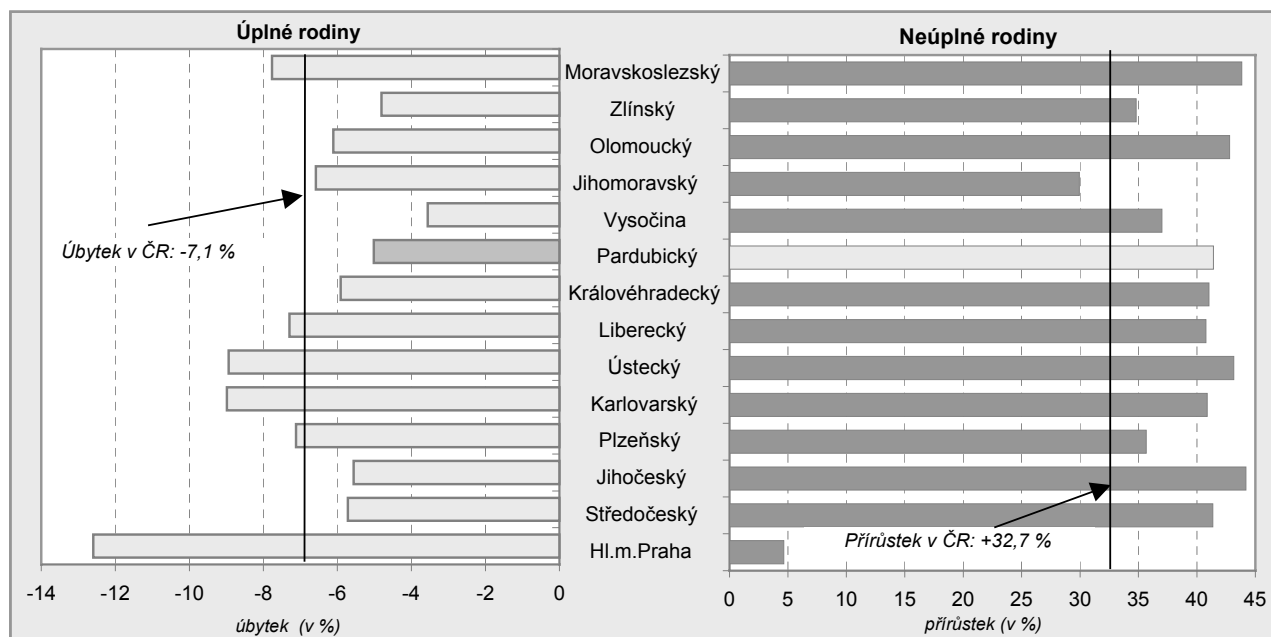
a cenzových domácností je dokladem toho, že stále větší procento domácností hospodaří samostatně. Jestliže v roce 1991 představovaly v kraji případy totožných hospodařících a cenzových domácností 97,6 %, o deset let později to bylo již 98,5 %.

V devadesátých letech pokračovalo snižování **průměrného počtu osob** připadajících na jednu domácnost. Průměrný počet členů **bytové domácnosti** v Pardubickém kraji od minulého sčítání poklesl ze 2,88 na 2,75. Tato hodnota výrazně překračuje republikový průměr (2,64) a zároveň je čtvrtá nejvyšší po Zlínském kraji, Vysočině a Jihomoravském kraji. Ve stejném období se snížil průměrný počet osob nejen v bytech s jednou cenzovou domácností (ze 2,72 na 2,55), ale i v bytech se dvěma a více cenzovými domácnostmi (ze 4,73 na 4,56). V důsledku stále rostoucího zastoupení samostatně hospodařících cenzových domácností, zejména jednotlivců a neúplných rodin, klesá rovněž průměrný počet osob připadajících na jednu **hospodařící domácnost**.

V dlouhodobém **vývoji struktury cenzových domácností** se snižuje zastoupení úplných rodin, roste podíl neúplných rodin a domácností jednotlivců a zvyšuje se podíl dětí žijících v neúplných rodinách. Nejintenzivněji se uvedené tendence projeví od počátku 90. let v souvislosti se změnou v životním stylu mladé generace (odkládání uzavírání manželství do pozdějšího věku, nahrazování manželského svazku nesezdaným soužitím). Na změny ve struktuře domácností působí rovněž neustálé stárnutí populace. Průměrná velikost cenzové domácnosti poklesla ze 2,66 v roce 1991 na 2,47 osob v roce 2001.

Počet **úplných rodin** se od roku 1991 snížil o 5 % na 120 673, což ve srovnání s ostatními kraji představovalo třetí nejnižší procentní úbytek po kraji Vysočina a Zlínském kraji. Snížení podílu úplných rodin na všech cenzových domácnostech kraje (ze 66,8 % na 59,0 %) bylo však nejvyšší od roku 1970. Již od 80. let se začíná projevovat neustálý růst procentního zastoupení **neúplných rodin**. Nejvyšší přírůstek připadal na poslední desetiletí, kdy podíl neúplných rodin na domácnostech v kraji vzrostl o 2,9 procentního bodu na 12,0 %. Tempo růstu neúplných rodin mezi sčítáními v letech 1991 – 2001 (o 41,4 %) bylo přitom mnohem rychlejší než v průměru za republiku (32,7 %), rychlejší bylo pouze v kraji Jihočeském, Moravskoslezském, Ústeckém a Olomouckém (viz graf 38).

Graf 38. Změny počtu domácností v letech 1991 – 2001 (v %)

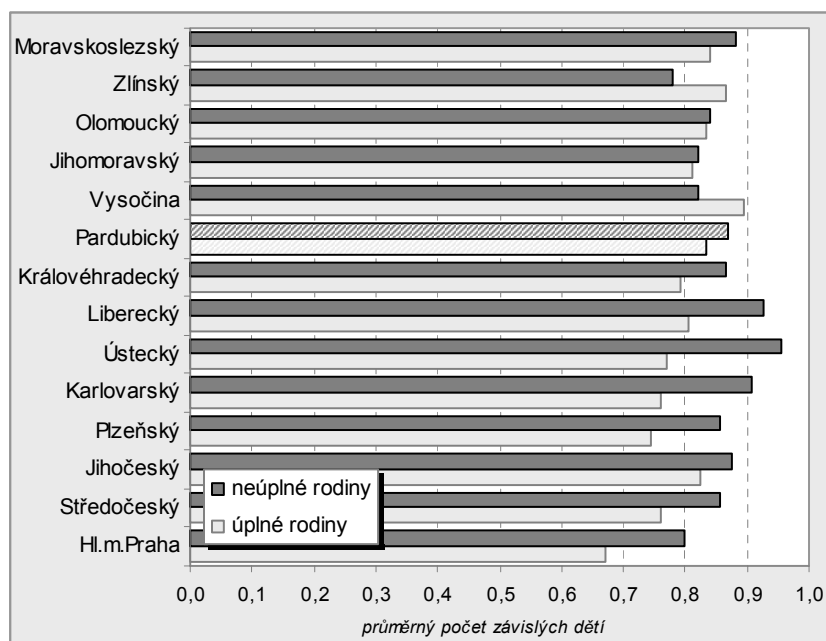

Ve struktuře cenzových domácností neustále roste zastoupení **domácností jednotlivců**. Největší zvýšení jejich počtu v kraji bylo zaznamenáno v průběhu 90. let (o 11 538 na 56 726) a jejich procentní podíl na všech domácnostech vzrostl v tomto období o 4 procentní body na 27,7 %. Mezi domácnostmi jednotlivců mají jednoznačnou převahu ženy (57,3 %), zejména ženy ovdovělé v nejvyšších věkových kategoriích. V domácnostech jednotlivců tvořených muži převažují svobodní a rozvedení. Dlouhodobě početně nejmenší skupinu mezi všemi typy domácností představují **vícečlenné nerodinné domácnosti**. Od minulého sčítání přibylo v Pardubickém kraji 1 990 těchto domácností, čímž jejich počet vzrostl na 2 741 a jejich podíl na všech domácnostech se zvýšil o 0,9 procentního bodu na 1,3 %.

Z hlediska územního srovnání je v Pardubickém kraji třetí nejvyšší podíl úplných rodin po krajích Vysočina a Zlínském. S nadprůměrným procentním zastoupením úplných rodin bez závislých dětí (31,0 %) se Pardubický kraj zařadil dokonce na druhé místo za Vysočinu. U podílu neúplných rodin byla v kraji zaznamenána druhá nejnižší hodnota po kraji Vysočina, u neúplných rodin se závislými dětmi třetí nejnižší

hodnota po kraji Vysočina a Zlínském kraji. Specifikem Pardubicka byl však i relativně nízký podíl neúplných rodin bez závislých dětí (4,9 %), se kterým se dostal na předposlední místo po Ústeckém kraji.

Graf 39. Průměrný počet závislých dětí v rodinách

Na výrazném posílení kategorie úplných rodin bez závislých dětí se v průběhu 90. let podílela především nízká porodnost a tendence k zakládání rodin bez uzavírání manželství. Počet úplných rodin se závislými dětmi poklesl od roku 1991 v kraji o 14 044 na 57 259 a jejich procentní podíl na všech domácnostech se snížil o 9,5 procentního bodu na 28,0 %. Od minulého sčítání klesl **průměrný počet závislých dětí** na jednu úplnou rodinu z 1,00 na 0,82. Typickým trendem 90. let je rychlejší růst podílu neúplných rodin se závislými dětmi ve srovnání s rodinami bez dětí. Od roku 1991 vzrostl počet neúplných rodin se závislými dětmi o 4 967 na 14 487 a jejich podíl na všech cenových domácnostech se zvýšil

o 2,1 procentního bodu na 7,1 %. Průměrný počet závislých dětí připadajících na jednu neúplnou rodinu se od minulého sčítání zvýšil z 0,80 na 0,86.

Mezi všemi 202 912 cenovými domácnostmi v kraji **bydlícími v bytě** převažovaly ty, které obývaly byt ve vlastním domě, z toho nejvíce u úplných rodin (53,4 %). Úplné i neúplné rodiny nejčastěji bydlí v bytech se třemi **obytnými místnostmi**. Bytům se dvěma obytnými místnostmi dávají přednost domácnosti jednotlivců a vícečlenné nerodinné domácnosti. V domácnostech jednotlivců bydlících samostatně připadalo na osobu průměrně 38,5 m² obytné plochy, naproti tomu v samostatně bydlících úplných rodinách se závislými dětmi činila obytná plocha na osobu pouze 14,8 m². V průměru lépe technicky vybavené byty obývají úplné rodiny. V bytech první **kategorie** žilo v době sčítání 89,5 % z těchto rodin, přitom nejčastěji žily v nejlépe vybavených bytech úplné rodiny se dvěma závislými dětmi, nejméně často úplné rodiny se čtyřmi a více závislými dětmi.

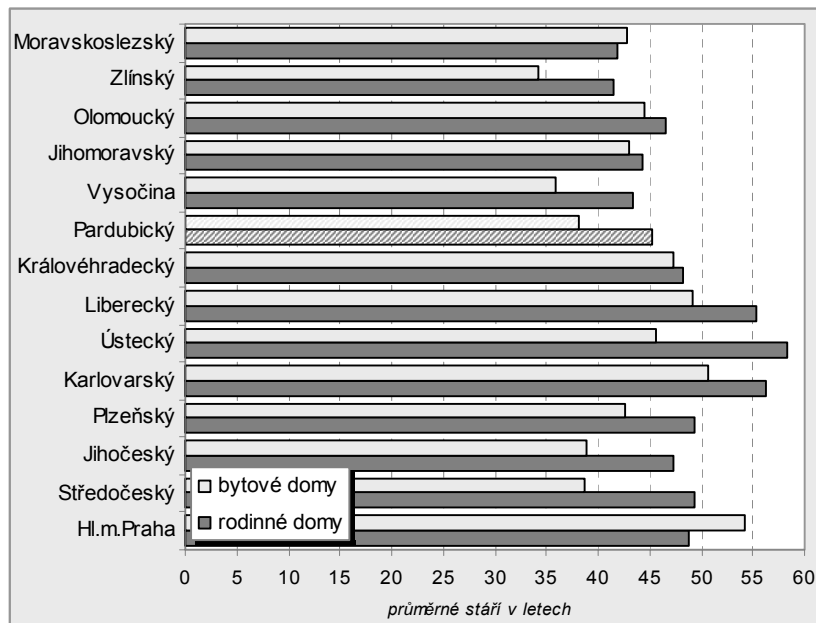
Oproti minulému sčítání se změnila struktura otázek týkajících se **vybavenosti domácností**. Nebylo již zjišťováno vybavení automatickými pračkami, mrazničkami či televizory, nově se objevila otázka na možnost využívání mobilního telefonu či osobního počítače. Podíl domácností vybavených **osobním automobilem** se od roku 1991 v kraji zvýšil z 50,8 % na 56,1 %, rozhodující část tohoto přírůstku připadala na domácnosti žijící ve venkovských obcích. Díky rozvoji mobilních technologií a telefonizaci v řadě obcí dosáhl v roce 2001 podíl domácností vybavených **telefonem** (pevnou linkou či mobilním) 76,0 %. V roce 1991 činil podíl všech domácností vybavených telefonem pouze 27,0 %. Zastoupení domácností s možností využívat **rekreační objekt** se od roku 1991 zvýšilo z 11,4 % na 16,9 %. Osobní počítač si do data sčítání pořídilo 14,3 % domácností, přičemž 38 z každých 100 počítačů umožňovalo připojení na internet.

Veškerým zjišťovaným vybavením (automobilem, telefonem, počítačem i rekreačním objektem) disponovaly k datu sčítání 3,4 % všech bytových domácností v kraji, což je o 0,6 procentního bodu méně ve srovnání s republikovým průměrem.

Počet domů v Pardubickém kraji nerostl z dlouhodobého hlediska tak dynamicky, jako v řadě jiných krajů. V průběhu 20. století se počet domů zvýšil o 58 %, přitom na 2. polovinu 20. století připadala necelá třetina tohoto přírůstku. V období 1991 – 2001 přibýlo 5 102 domů, což představuje přírůstek 4,5 %. Na tomto přírůstku se z jedné pětiny podílelo zvýšení počtu trvale obydlených domů a ze čtyř pětín zvýšení počtu neobydlených domů. Relativní přírůstek počtu trvale obydlených domů v kraji o 1,1 % byl třetí nejnižší v rámci České republiky po kraji Vysočina a po Plzeňském kraji. Počet **neobydlených domů** vzrostl v Pardubickém kraji od roku 1991 o 22,7 %. Přesto je podíl 18,6 % neobydlených domů v kraji na celkovém počtu domů jen 1,4 procentního bodu nad republikovým průměrem, přitom je podíl domů sloužících k rekreaci na celkovém počtu neobydlených domů v kraji 55,6 %, zatímco celostátní průměr je o 5,2 procentního bodu nižší.

Z 96 680 trvale obydlených domů tvoří rodinné domy 89,7 % a bytové domy 8,4 %. Podílem rodinných domů se kraj řadí na 5. místo v republice za Zlínský kraj, Vysočinu, Středočeský kraj a Jihomoravský kraj. Pardubický kraj má ze všech krajů republiky nejnižší podíl panelových domů (2,6 %). Průměrné stáří domovního fondu je 44,7 roku (pátý nejmladší domovní fond v republice). Desetina domovního fondu v kraji byla postavena či zrekonstruována v letech 1991 – 2001. Naproti tomu 8 % domů je starších než 100 let a dosud nebyly rekonstruovány. Pětina domovního fondu pochází z let 1971 – 1980.

Graf 40. Průměrné stáří trvale obydlených domů

Vlastnictví domů doznalo od roku 1991 změn zejména v kategorii bytových domů, kde se v roce 2001 stalo nejrozšířenějším kombinované vlastnictví (30,7 %) a vlastnictví bytovými družstvy (26,1 %). Podíl bytových domů ve vlastnictví obcí a státu se snížil na 22,4 %. Soukromé osoby vlastnily v roce 2001 celkem 1 035 bytových domů (12,8 %) a nově vytvořená skupina právnických osob založených za účelem privatizace domů vlastnila 254 domů (3,1 %). U ostatních domů vzrostl v souvislosti s restitucemi podíl domů vlastněných soukromými fyzickými osobami na 25 %.

Technická vybavenost domů se sice v kraji zvýšila zásluhou nové výstavby lépe vybavených domů

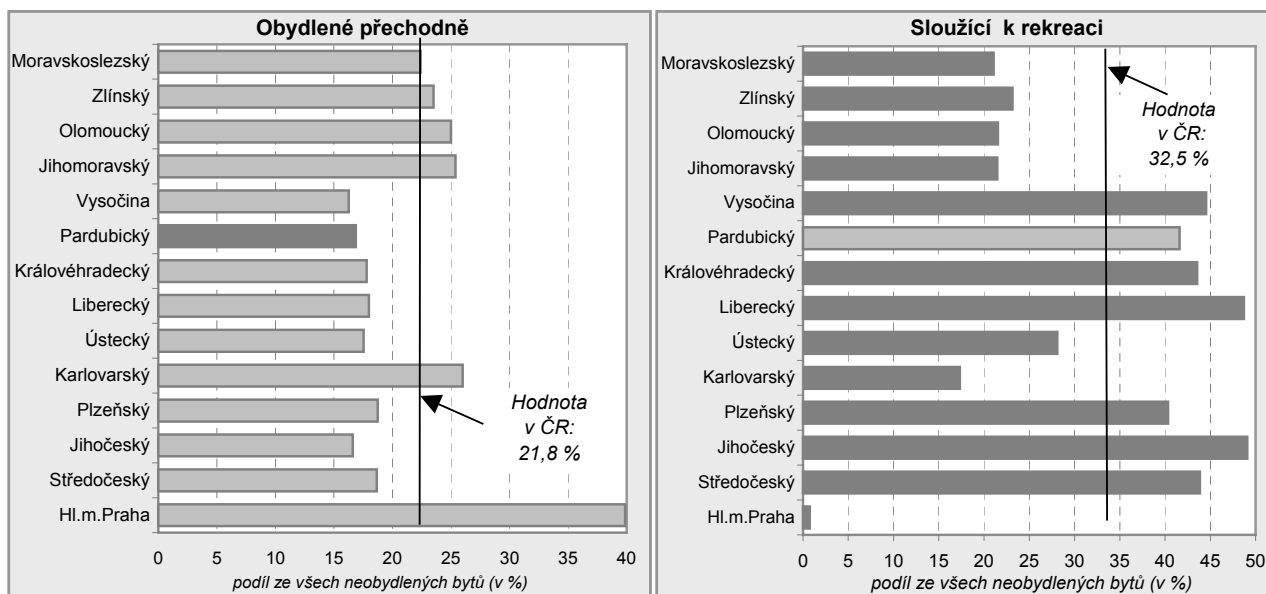
a úbytkem hůře vybavených starých domů, přesto kraj zaostává za vybaveností domovního fondu nejen v Praze, ale např. i v Ústeckém kraji. Výrazně podprůměrný je podíl domů napojených na veřejnou kanalizační síť (až 11. místo v republice). Mírně nad republikovým průměrem je v Pardubickém kraji podíl domů napojených na veřejný vodovod (83,6 %, tj. 5. místo v republice). Ani vysoké tempo plynofikace venkovských obcí neumožnilo dosáhnout republikového průměru v podílu domů napojených na plynovou síť.

K 1. březnu 2001 bylo v kraji sečteno celkem 213 069 bytů, z toho 182 943 trvale obydlených. Nadprůměrný přírůstek **počtu trvale obydlených bytů** v 90. letech (4,3 % při celostátním přírůstku 3,3 %) byl kromě nové výstavby umožněn rozšířením bytového fondu v kraji o rekonstruované byty po sovětské armádě. Nová výstavba bytů neprobíhala rovnoměrně. Počátkem 90. let se dokončovaly byty v rozestavěných panelových sídlištích. Omezovala se družstevní výstavba bytů a komunální byty byly ve 2. polovině 90. let stavěny především v penzionech pro důchodce. Výstavba bytů v rodinných domech probíhala ve větším rozsahu v menších obcích poblíž velkých měst. Důsledkem toho bylo snižování počtu obyvatel ve městech a růst populace v jejich bezprostředním okolí.

Průměrné stáří bytů (39 let) je o 2 roky nižší než stáří bytového fondu v celé republice. Mladší bytový fond byl v roce 2001 ve Zlínském kraji, Moravskoslezském kraji, v kraji Vysočina a v Jihočeském kraji. S výjimkou Moravskoslezského kraje se tedy jedná o dříve méně urbanizované oblasti s nadprůměrným podílem rodinných domů. V těchto krajích (včetně Pardubického) byly starší byty, které neodpovídaly současným požadavkům na bydlení, v posledních letech rekonstruovány, případně přestaly sloužit trvalému bydlení. Čtvrtina bytového fondu v Pardubickém kraji je v domech, které byly postaveny či zrekonstruovány v letech 1971 – 1980 a desetina bytů je v domech mladších než 10 let.

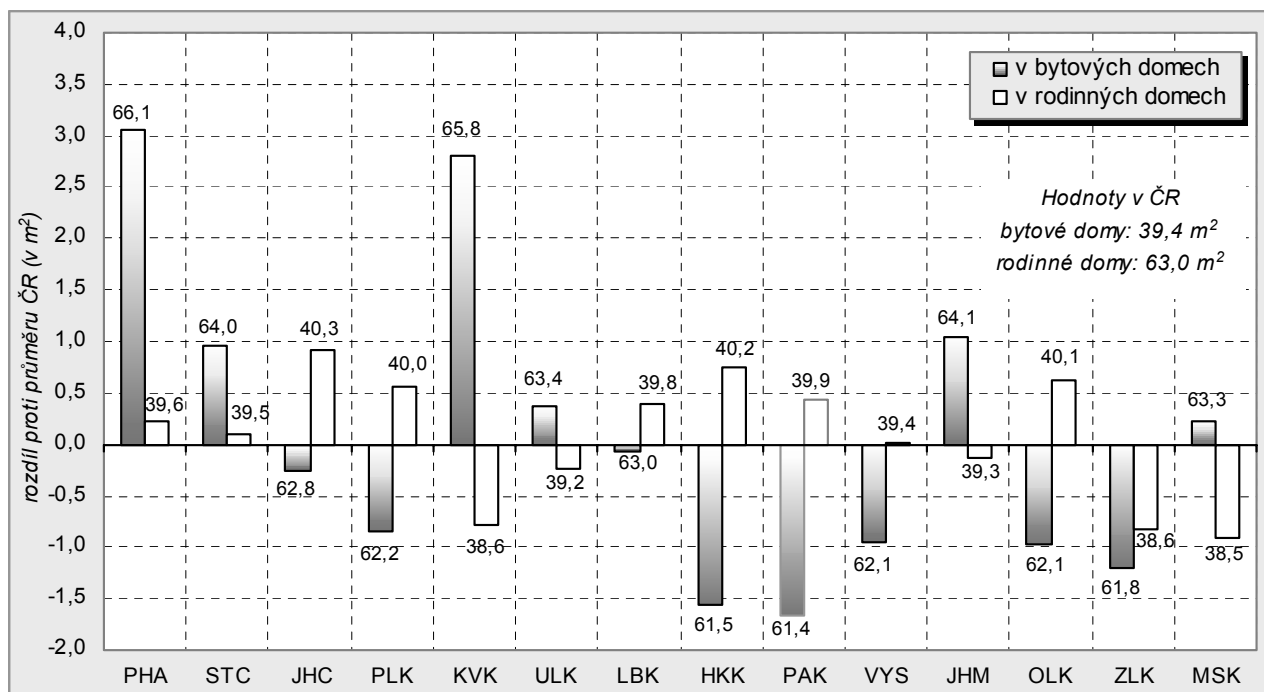
Rychleji než počet trvale obydlených bytů se v uplynulých 30 letech zvyšoval **počet neobydlených bytů**. V roce 1970 jich bylo sečteno 6 240, v roce 2001 již 30 126. Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu se zvýšil v tomto období ze 4,0 % na 14,1 %. Odlíšný vývoj byl v letech 1991 – 2001 u počtu neobydlených bytů v trvale obydlených a v neobydlených domech. Neobydlené byty v neobydlených domech, kterých přibýlo 3 916, jsou nejčastěji situovány ve venkovských obcích v rodinných domech. Neobydlené byty v trvale obydlených domech, kterých přibýlo 4 623, jsou nejčastěji v bytových domech a většinou ve městech. Hlavní příčinou tak vysokého přírůstku neobydlených bytů v trvale obydlených domech v posledním desetiletí je to, že výrazně přibýlo domácností, které v bytě žijí, aniž alespoň jeden člen domácnosti má na dané adrese trvalý pobyt (tzv. přechodně obydlené byty). Na celkovém počtu neobydlených bytů se v roce 2001 tyto přechodně obydlené byty podílely 16,9 %, což je třetí nejnižší hodnota v republice za Jihočeským krajem a krajem Vysočina. Naproti tomu o 9,1 procentního bodu je nadprůměrný podíl neobydlených bytů sloužících k rekreaci.

Graf 41. Podíl neobydlených bytů podle důvodů neobydlenosti (v %)

V 90. letech se neměnila výrazně pouze struktura vlastníků domů, ale i **právní důvod užívání bytů**. O třetinu se snížil podíl nájemních bytů ve prospěch bytů v osobním vlastnictví. V roce 2001 žila téměř polovina domácností ve vlastním domě, bezplatně bylo užíváno i dalších 6 % bytů. Pětina bytů byla nájemních, sedmína družstevních a devítina byla v osobním vlastnictví. Nad celostátním průměrem byl podíl bytů ve vlastním domě i ostatních bezplatně užívaných bytů, zatímco podíl nájemních bytů dosahoval dvou třetin celostátního průměru. Oproti jiným krajům byl v Pardubickém kraji nižší podíl bytů ve vlastnictví členů družstev nájemců (pouze 0,8 %, zatímco v Praze 12,2 %).

Graf 42. Srovnání obytné plochy 1 bytu s průměrem České republiky

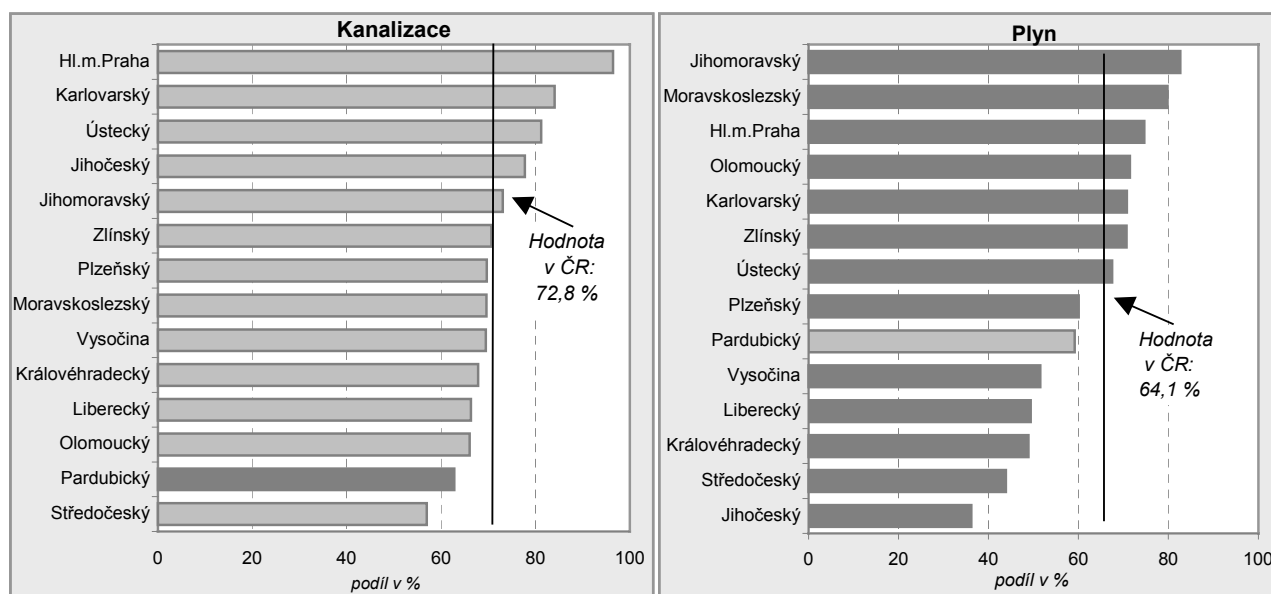

Průměrná velikost bytů se sice zvětšuje již od roku 1961, avšak po roce 1980 se začalo tempo růstu zpomalovat. V období 1991 – 2001 se průměrná velikost bytu zvětšila o 3,8 m² na 51,9 m². V posledním desetiletí se výrazněji zvětšovaly byty v rodinných domech (z 55,4 m² na 61,4 m²) než v bytových domech (z 39,2 m² na 39,9 m²). Tak malý přírůstek průměrné velikosti bytů v bytových domech je důsledkem výstavby malých sociálních bytů pro mladé rodiny a bytů v penzionech pro důchodce. Průměrná velikost bytu z hlediska počtu obytných místností v kraji vzrostla v letech 1991 – 2001 ze 2,75 na 2,81. V bytech

v bytových domech se dokonce průměrný počet obytných místností snížil důsledkem toho, že třetina bytů s obdobím výstavby (rekonstrukce) 1991 – 2001 má jedinou obytnou místnost.

Způsob vytápění a rozsah základního příslušenství rozděluje byty do čtyř kategorií. Rozhodující příčinou zvýšení podílu bytů I. kategorie v letech 1991 – 2001 byla státem podporovaná změna energie používané k vytápění bytů z pevných paliv na plyn a elektřinu. Snížení počtu bytů III. a IV. kategorie souvisí s modernizací starých méně vybavených bytů a s převodem části méně vybavených bytů mezi neobydlené, případně s jejich vyčleněním z bytového fondu. Do I. kategorie je nyní v kraji zařazeno 85,4 % všech trvale obydlených bytů, v bytových domech dokonce 94,2 % bytů. Naproti tomu v rodinných domech je do I. kategorie zařazeno 78,8 % bytů zejména vlivem nižšího vybavení starších bytů ve venkovských obcích. V porovnání s celostátním průměrem je v Pardubickém kraji nižší podíl bytů I. kategorie. Je to důsledek vysokého podílu bytů v rodinných domech (55,5 %, tj. 12,9 procentního bodu nad republikovým průměrem), přičemž v rodinných domech je častější vytápění bytů etážovým topením na pevná paliva. Vyšší podíl bytů III. a IV. kategorie byl v kraji způsoben podprůměrným podílem bytů s vlastní koupelnou a splachovacím záchodem.

Graf 43. Podíl obyvatel bydlících v bytech napojených na veřejnou kanalizační síť a plyn

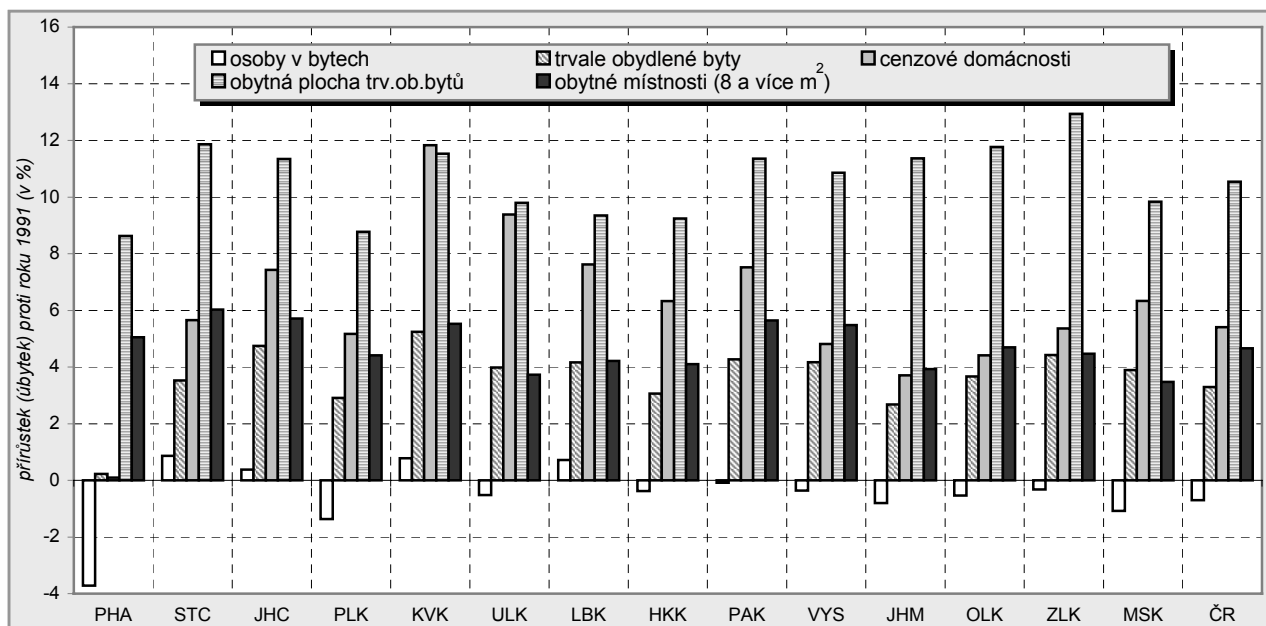

Na **vývoj úrovně bydlení** v letech 1991 – 2001 působilo především zvýšení počtu trvale obydlených bytů o 4,3 % a jejich obytné plochy o 11,4 %. Současně se v bytech zvýšil počet obytných místností o 5,6 %. Za stejné období ubylo v bytech 0,5 % obyvatel. Důsledkem populačního vývoje (zejména stárnutí populace) a změn ve společnosti (rozvodovost) byl růst počtu domácností. Úplné rodiny se častěji rozpadaly na neúplné rodiny a domácnosti jednotlivců. Rychlejší růst počtu domácností v bytech (o 6,8 %) než počtu bytů způsobil, že vrostlo soužití více cenových domácností v bytě. V každém desátém bytě nyní žijí dvě nebo více domácností. Počtem 111 cenových domácností na 100 bytů se Pardubický kraj příliš neliší od republikového průměru.

Počet osob na 1 trvale obydlený byt se snížil v Pardubickém kraji v letech 1991 – 2001 ze 2,88 na 2,75. Výraznější pokles byl v bytech v bytových domech než v bytech v rodinných domech. V bytech, kde žije více cenových domácností, bylo v průměru sečteno o 2 osoby více než tam, kde žije jen jedna domácnost. Nejpočetnější jsou byty, ve kterých žijí 2 osoby. Jediná osoba obývá 23 % bytů. Pouze ve 3,4 % bytů žije 6 a více osob. V bytech, kde žijí 2 nebo více cenových domácností, jsou nejčastěji 4 osoby, 6 a více osob žije ve čtvrtině těchto bytů.

Růst **obytné plochy bytů** při mírném poklesu počtu osob v bytech umožnil zvýšení obytné plochy bytu na 1 osobu ze 16,7 m² v roce 1991 na 18,7 m² v roce 2001. Zatímco v rodinných domech vzrostla o 2,1 m² na 21,0 m², v bytových domech vzrostla o 1,5 m² na 15,5 m². Pomaleji rostly plochy na osobu v bytech s více cenovými domácnostmi a průměrná hodnota je v těchto bytech o třetinu nižší než v bytech s jedinou cenovou domácností. Přestože je v kraji průměrný počet osob na 1 byt nad celostátním průměrem, připadá zásluhou nadprůměrné velikosti bytů na obyvatele o 0,1 m² více než v celé republice. Největší skupinu bytů v kraji tvoří ty, kde na osobu připadá více než 30 m². V necelé desetině bytů připadá na osobu méně než 10 m². Mezi byty, ve kterých žije více cenových domácností, je téměř čtvrtina takových, kde připadá na osobu méně než 10 m².

Graf 44. Vývoj vybraných ukazatelů bydlení v letech 1991 – 2001

Počet osob na 1 obytnou místnost 8 m² a větší se za 40 let snížil na polovinu, přitom v posledním desetiletí poklesl z 1,05 v roce 1991 na 0,99 v roce 2001. Rychlejší pokles nastal u bytů v bytových domech, disproporce mezi byty v rodinných a bytových domech byla i v roce 2001 vysoká (0,92 osob na obytnou místnost v rodinných a 1,10 v bytových domech). V bytech se 2 a více cenzovými domácnostmi se počet osob na obytnou místnost oproti roku 1991 zvýšil, protože u bytů v rodinných domech hodnota vzrostla z 1,25 na 1,29 a u bytů v bytových domech se hodnota snížila jen nepatrně.

Na rozdíl od úbytku 2 727 obyvatel bydlících v bytech vzrostl v kraji počet obyvatel bydlících v zařízeních o 181 a počet osob bydlících mimo byty a zařízení o 2 038. Převážně se jednalo o osoby, které fakticky žijí mimo své trvalé bydliště, v místě trvalého pobytu nejsou členy žádné bytové domácnosti, ale podle metodiky sčítání musely být v místě trvalého bydliště sečteny jako dočasně nepřítomné osoby.

7. Conclusion

The Pardubický Region with its area and population number ranks among the smallest Regions comparing to the others in the Czech Republic. In 2001 the Region area occupied 4 519 square km (which is 5.7% of the total Czech Republic area and at the same time the fifth smallest area of all Regions). On 1st March 2001 the census demonstrated a population of 508 281 inhabitants (including 1 917 foreigners with long-term residence), which represents the third lowest value following the Karlovarský and Liberecký Regions and 5% share of the population living in the Czech Republic.

According to the census results the highest number of inhabitants, in a long-termed development, lived on today area of the Pardubický Region in 1910 (551 164 inhabitants). Between 1950 and 1970 the **population number** remained below the rate of five hundred thousand. The figure increased to 512 573 in 1980 census as a result of high birth rate in the 1970s. During the following decade the population number dropped by 3 855 persons according to the census data. In 2001 there was counted by 437 persons less than 10 years ago. It was a very low birth rate which contributed to the successive decline in population number, especially in the 1990s. The decline of total population number was partially modified mainly because of decreasing mortality and since 1991 a steady moderate increase of inhabitants moving from the other Regions of the Czech Republic and immigrating from abroad.

In comparison with the Republic average the Pardubický Region ranks among the **territory** with above-average proportion of children category aged (the 0-to-14 children) but also with a slightly larger share of inhabitants aged 60 or 65 and over. The aging of population also reflects in the development of **average age** of the inhabitants. While the average age in the 1980s had increased only moderately, in the last decade its growth has been much higher (by 2.3 years to 38.4 years, which is right below the Republic average).

Some notable changes can be seen in the development of the **population structure by marital status**. There has been a continuing growth in the share of single people aged 15 and over (comparing the census of 1991 and 2001 by 4.9% percentage points to 24.7%). The share of married couples in population aged 15 and over has increased from 64.8% in 1991 to 57.7% in the last census following up the pushing trend towards cohabitation. Up to 1991 the share of divorced has increased to 5.4% and the growth continued over the last decade - to 8.1%. Compared with the Republic average there has been a higher share of married couples, a lower share of the divorced and a slightly lower share of the single.

The economic and social transformation of the society after 1989 has strengthened a transition towards the west European **model of reproduction behaviour**. A continuous increase in the share of illegitimate children (from 6.2% in 1991 to 16.5% in 2000) along with the low birth rate level and rising of the average age of mothers giving a birth have been occurring long in the Pardubický Region as well as in the whole Republic. Only in 1991 the most common age for a woman to give birth had been 20-24 years, however, since 1998 most children were born by women aged 25-29. The average age of a woman at which she had her first child was 27 in 2000.

Population structure by nationality is considerably influenced by geographical situation of the Region. The share of persons with Czech nationality in the total population markedly surpasses the Republic average and it is the highest in all Regions of the Republic at the same time. The Slovak nationality is represented at most of the other nationalities (1.2% and the second lowest share of all Regions after the Vysočina Region).

The size of believers has declined since 1991 from 44.9% to 32.0%, in terms of **population structure by religion**. The proportion of nondenominational persons has increased from 41.7% to 58.9% in the 1990s, 9.1% enquired inhabitants did not answer. The largest size of believers was recorded in the Roman Catholic Church (82.2% of the believers), the Evangelical Church of Czech Brethren (7.4%) and next the Czechoslovak Hussite Church (3.3%). The largest percentage of believers occurs in areas around the cities Litomyšl, Polička and Hlinsko. The least number of believers was calculated for the area around Pardubice.

There has been noted a steady rise in **educational level** of the population in the Pardubický Region. The share of university-educated people of all inhabitants aged 15 and over has risen from 5.4% to 7.0% (by 1.9% percentage points below average of this country) in the last decade. Similar growth (from 22.3% to 28.1%) has occurred in the population category with secondary education with GCSE (incl. higher). Since the last census the share of inhabitants with vocational and secondary education without GCSE has increased from 37.9% to 40.8% (the largest size of all Regions). On the other hand, the proportion of persons with basic education (incl. uncompleted) declined from 33.0% to 22.7%.

The number of economically active persons in the Pardubický Region has been decreasing since the 1980's. As of March 1, 2001, there were 255 709 economically active persons in the Region, of which 141 283 men and 114 426 women. This number includes 7 358 economically active pensioners and 4 366 women on maternity leave. The proportion of economically not active persons has increased compared to 1991, mainly due to an increasing number of not working pensioners and other persons with

own means of support (women on parental leave). The proportion of children, school children, students and apprentices has dropped as the increase in the number of school children and students due to the extension of school attendance and higher proportion of students has not compensated for the fall in the number of children due to a lower birth rate.

In 2001, the **economic activity rate** expressing the proportion of economically active persons among the population aged 15 years and over was 69.0% in men and 52.5% in women. The economic activity rate was the fifth lowest in men and the fourth lowest in women among the 14 regions in Czech Republic.

In terms of age, the highest number of economically active men and women in 2001 were aged 25-29 and 45-49 years respectively. The proportion of economically active persons aged 60 years and over in the total number of economically active persons dropped from 3.8% in 1991 to 2.3% in 2001. Percentual representation of economically active people aged 15-19 in the same period dropped from 5.8% to 1.8%.

Changes in **branch structure** in the 1990's resulted primarily in the shrinkage of the proportion of economically active persons in agriculture and forestry, and partly also in the industry in favour of services in a broader sense. One out of three economically active persons was employed in the industry, one of ten persons in the trade and one of eleven in the construction industry. Unlike other regions, the employment in the agriculture, industry, transport and building industry was above average in the Pardubický Region. On the other hand, the Region recorded the lowest proportions of economically active persons in the banking sector, corporate services, personal services as well as in catering industry.

In the 1990's, the Pardubický Region saw significant changes in the structure of economically active persons in terms of their **position at work**. The number of production co-operative members and employees dropped in favour of self employed persons and employers.

Despite the **unemployment rate** exceeding 10.0% in some parts of the Region, the overall unemployment in Pardubický Region did not reach the national average in 2001. At the census, 20 298 inhabitants stated they were unemployed. Nevertheless, the actual number of unemployed is assumed to have been higher than that, as no answer concerning economic activity was received from 2 814 respondents. According to the 2001 census results, the unemployed accounted for 7.9% from the total number of economically active inhabitants, the unemployment rate in economically active foreigners with permanent residence reached 15.3% and in foreigners with long-term residence 3.2%.

The highest increase in the **number** of dwelling, housekeeping and census households was recorded in the 1970's in connection with housing construction development and families with little children becoming independent. In the 1980's, the rate of growth in all three types of households dropped significantly, between 1991 and 2001 censuses the number of dwelling households increased by 4.3% to 182 943, the number of housekeeping households went up by 8.5% to 201 395 and census households by 7.5% achieving the total of 204 594.

Average number of dwelling household members in the Region has decreased from 2.88 to 2.75 since the last census. This figure significantly exceeds the national average (2.64). Due to constantly increasing number of separate housekeeping census households, consisting of individuals and lone parent families in particular, the number of persons per one housekeeping household decreased as well (from 2.72 in previous census to 2.51). So has decreased the average size of census household (from 2.66 in 1991 to 2.47).

Since 1991, the number of **two-parent families** has dropped by 5% to 120 673. It is already since the 1980's that the percentage of **lone parent families** has been constantly going up. The highest increase was recorded in the last decade, when the proportion of lone parent families per households in the Region rose by 2.9 percentage points totalling 12.0%. The category of two-parent families without dependent children grew significantly throughout the 1990's, mainly due to a low birth rate and tendency to establishing families without concluding a marriage. The **households consisting of individuals** have been showing a constant growth within the overall structure of census households. The highest increase in their number was recorded in the Region throughout the 1990's (by 11 538 to 56 726) and their percentual proportion among all households increased in this period by 4 percentage points to 27.7%.

Both two-parent and lone parent families inhabit mainly dwellings of three **habitable rooms**. The households of individuals and multimember non-family households prefer living in dwellings of two habitable rooms. Among households of individuals living separately, the floor space of dwelling per person averaged 38.5 square metres, as opposed to separately living two-parent families with dependent children, where the floor space of dwelling per person totalled only 14.8 square metres. On average, complete families inhabit technically better equipped dwellings. At the time of census, 89.5% of these families lived in dwellings of the first **category**.

Since 1991, the proportion of households in the Region **equipped with passenger car** increased from 50.8% to 56.1%. Thanks to the development of mobile technologies and telephone penetration to numerous villages, the proportion of households equipped with telephone (fixed line or mobile) reached 76.0% in 2001.

In 1991, the proportion of all households equipped with telephone totalled only 27.0%. The proportion of households having the possibility to use a recreational facility increased from 11.4% in 1991 to 16.9%. As of the date of census, 26 078 (14.3%) households owned personal computer, and 38 of each 100 computers enabled connection to the internet.

In the Pardubický Region, 5 102 new **houses** were built in the period from 1991 to 2001, which represents the increase of 4.5%. The number of permanently occupied houses in this region rose by 1.1%, which represents the third lowest relative increase in the Czech Republic after the Vysočina and Plzeňský Regions. The number of unoccupied houses has gone up by 22.7% in the Pardubický Region since 1991. In spite of this fact, the share of 18.6% of unoccupied houses in the total number of houses situated in this Region amounts to 1.4 percentage points above the Republic average only. The share of houses that are used for recreation makes 55.6% of the total number of unoccupied houses in this Region while the Republic average is by 5.2 percentage points lower.

The total number of 96 680 **permanently occupied houses** consists of 89.7% of family houses and 8.4% of multi-dwelling buildings. By the share of family houses, the Pardubický Region holds the fifth position in this country after the Zlínský, Vysočina, Středočeský and Jihomoravský Regions. The Pardubický Region has the lowest share of prefabricated blocks of flats (2.6%) in the Czech Republic. The average age of housing stock is 44.7 years (the fifth youngest housing stock in this country). One tenth of housing stock in this Region was built or reconstructed in the period from 1991 to 2001. On the other hand, 8% of houses are older than one hundred years and they haven't been reconstructed up to this time. One fifth of housing stock dates to the period between 1971 and 1980.

Although **the level of technical equipment** in houses has risen due to better equipped new houses and the decreasing number of worse equipped old ones, by the technical level of housing stock this Region is behind not only compared with the Capital City of Prague, but also in comparison for example with the Ústecký Region. The share of houses connected to public sewerage system is below the Republic average considerably (only the eleventh position in the CR). The share of houses connected to public water supply system in the Pardubický Region is slightly above the Republic average (83.6%, i.e. the fifth position in the CR). The share of houses connected to gas supply system in this Region hasn't reached the Republic average despite the high rate of gas introduction in villages.

The total number of dwellings in the Pardubický Region amounted to 213 069 on 1st March 2001, out of which 182 943 were permanently occupied dwellings. The above-average increase in **the number of permanently occupied dwellings** in the 1990s (4.3% in comparison with the Republic increase of 3.3%) was influenced both with the construction of new dwellings and with the growth of the Region's dwelling stock due to reconstruction of dwellings formerly owned by the Soviet Army. Construction of new dwellings didn't proceed steadily. At the beginning of the 1990s, dwellings under construction in housing estates were only being completed. The construction of cooperative dwellings was being limited, and municipal dwellings were built especially in the boarding houses for pensioners during the second half of the 1990s. Dwellings in family houses were constructed mainly in smaller villages situated near big cities.

During the past 30 years, **the number of unoccupied dwellings** rose faster than the number of permanently occupied dwellings. The number of unoccupied dwellings amounted to 6 240 in 1970 and to 30 126 in 2001. The share of unoccupied dwellings in total dwelling stock rose from 4.0% to 14.1% during the period from 1970 to 2001. The share of the temporarily occupied dwellings in the total number of unoccupied dwellings was 16.9% in 2001, which represents the third lowest level in the Czech Republic after the Jihočeský and Vysočina Regions. On the other hand, the share of unoccupied dwellings used for recreation exceeds the Republic average by 9.1 percentage points.

In the period from 1991 to 2001, **the average area** rose by 3.8 square metres to 51.9 square metres. During past ten years, the increase in area of dwellings situated in family houses was higher (from 55.4 square metres to 61.4 square metres) than in multi-dwelling buildings (from 39.2 square metres to 39.9 square metres). The small increase in average area of dwellings situated in multi-dwelling buildings was resulted by construction of social dwellings for young families and dwellings in boarding houses for pensioners.

The development in **level of housing** in the period from 1991 to 2001 was mainly influenced with the increased number of permanently occupied dwellings by 4.3% and the growth of habitable floor area by 11.4%. At the same time, the number of habitable rooms rose by 5.6%. During the same period the number of population living in the dwellings went down by 0.5%.

The number of persons sharing one permanently occupied dwelling decreased in the Pardubický Region from 2.88 to 2.75 in the period from 1991 to 2001 and **habitable floor area** per one person increased from 16.7 square metres in 1991 to 18.7 square metres in 2001. Although the average number of persons per one dwelling in the Pardubický Region exceeds the Republic average, the average habitable floor area per one person is by 0.1 square metres larger than the Republic average. This is caused by the fact that the area of dwellings in this Region is above the Republic average.

A.1. Základní výsledky sčítání lidu, domů a bytů v dlouhodobém vývoji přepočtené na územní strukturu platnou k 1. 3. 2001

Population and housing censuses: main results in long-term view
recalculated for administration set-up in force on 1 March 2001

	Rok sčítání					
	1961	1970	1980	1991	2001	
	Území, struktura osídlení podle stavu v příslušném roce					
	Area, structure of settlement in respective years					
Rozloha (ha)	451 885	451 822	451 823	451 832	451 853	Area (ha)
Počet obcí	588	552	394	425	453	Number of municipalities
z toho se statutem města	24	24	26	27	32	With the status of town
podíl městského obyvatelstva (v %)	42,0	47,8	58,5	60,8	61,8	Share of population living in towns (%):
Podíl počtu obyvatel v obcích podle velikostních skupin (v %):						Share of population in municipalities (%):
do 199 obyvatel	3,5	3,5	1,8	2,9	3,1	Up to 199 inhabitants
s 200 - 999 obyvateli	36,7	34,7	23,5	22,6	23,8	200 - 999
s 1 000 - 4 999 obyvateli ⁴⁾	24,3	18,8	22,1	19,2	19,9	1 000 - 4 999 ⁴⁾
s 5 000 a více obyvateli	35,5	43,0	52,6	55,3	53,2	5 000 and over
Počet částí obcí⁴⁾	1 006	1 004	987	985	993	Number of municipality parts⁴⁾
Počet základních sídelních jednotek	x	1 069	1 200	1 301	1 319	Number of basic settlement units
Hustota obyvatelstva (osoby/km ²)	106,9	108,2	113,4	112,6	112,5	Density of population per km ²
	Obyvatelstvo					
	Population					
Obyvatelstvo celkem⁴⁾	483 254	488 766	512 573	508 718	508 281	Total⁴⁾
muži	234 803	237 025	249 720	248 157	248 935	Males
ženy	248 424	251 741	262 853	260 561	259 346	Females
Podíl obyvatel ve věku (v %): ⁴⁾						Population by age (%): ⁴⁾
0 - 14 let	26,0	21,6	24,0	21,5	16,8	0 - 14
15 - 59 let	58,0	59,3	58,9	60,7	64,6	15 - 59
60 a více let						60+,
včetně nezjištěného věku	16,0	19,0	17,1	17,8	18,5	incl. of unidentified age
Průměrný věk	35,2	35,8	35,2	36,1	38,4	Average age
Podíl obyvatel vybraných národností (v %):						Population by selected nationality (%):
česká	97,7	97,6	97,3	94,8	96,2	Czech
moravská	¹⁾	¹⁾	¹⁾	2,5	0,6	Moravian
slezská	¹⁾	¹⁾	¹⁾	0,0	0,0	Silesian
slovenská	1,4	1,7	2,0	1,8	1,2	Slovak
polská	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	Polish
německá	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	German
romská	²⁾	²⁾	²⁾	0,2	0,1	Romany
Podíl obyvatel podle náboženského vyznání (v %):						Population by religion (%):
věřící celkem	.	.	.	44,9	32,0	Believers, total
bez vyznání	.	.	.	41,7	58,9	Nondenominational
nezjištěno	.	.	.	13,4	9,1	Not identified
Podíl obyv. ve věku 15 a více let podle ukonč. vzdělání (v %):						Population aged 15+, by educational attainment (%):
základní (vč. neukončeného)	82,3	54,0	45,7	33,0	22,7	Basic (incl. not completed)
střední odborné bez maturity (včetně vyučených)	7,5	29,8	33,7	37,9	40,8	Secondary technical without GCSE (incl. sec. vocational)
úplné střední s maturitou	8,1	12,6	16,5	22,3	28,1	Full secondary with GCSE
vysokoškolské	1,5	2,4	3,6	5,4	7,0	University

¹⁾ ve sčítáních 1961, 1970 a 1980 je moravská a slezská národnost v rámci národnosti české

²⁾ ve sčítáních 1961, 1970 a 1980 nebyla romská národnost zjišťována samostatně

⁴⁾ v r. 1961 zohledněn přesun části obce Záhory z Rokytnice v Orl. horách (okr. Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj) do Kunvaldu (okr. Ústí n. Or., Pardubický kraj)

¹⁾ Included in Czech nationality in the census

²⁾ Not measured separately in the census

⁴⁾ In 1961 the transfer of part of municipality Záhory from Rokytnice v Orl. horách (distr. Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký Region) to Kunvald (distr. Ústí n.Orl., Pardubický Region) is considered

A.1. Základní výsledky sčítání lidu, domů a bytů v dlouhodobém vývoji přepočtené na územní strukturu platnou k 1. 3. 2001

*Population and housing censuses: main results in long-term view
recalculated for administration set-up in force on 1 March 2001*

dokončení

End of table

	Rok sčítání		Year of census			
	1961	1970	1980	1991	2001	
	Ekonomická aktivita		Economic activity			
Ekonomicky aktivní celkem	242 201	250 916	270 650	267 530	255 709	Economically active, total
muži	134 617	134 078	142 134	140 162	141 283	Males
z toho pracující důchodci	.	9 444	12 100	6 510	3 545	Economically active pensioners
ženy	107 584	116 838	128 516	127 368	114 426	Females
z toho pracující důchodci	.	10 307	14 395	7 809	3 813	Economically active pensioners
	Domácnosti		Households			
Bytové domácnosti⁴⁾	139 653	148 018	168 940	175 443	182 943	Dwelling households⁴⁾
Hospodařící domácnosti	.	163 490	181 844	185 676	201 395	Households on common budget
Cenzové domácnosti	158 437	170 360	185 496	190 277	204 594	Census households
podíl jednotlivých typů (v %): ³⁾						Share of types (%): ³⁾
úplné rodiny s dětmi	38,7	35,4	34,7	37,5	28,0	Two-parent families with children
úplné rodiny bez dětí	37,7	37,7	35,2	29,3	31,0	Two-parent families without children
neúplné rodiny s dětmi	2,1	2,8	3,0	5,0	7,1	Lone-parent families with children
neúplné rodiny bez dětí	5,2	4,9	3,6	4,1	4,9	Lone-parent families without children
domácnosti jednotlivců	14,8	18,0	21,8	23,7	27,7	Households of individuals
Průměrný počet členů cenzové domácnosti	3,03	2,85	2,75	2,66	2,47	Average number of members per census household
Počet cenzových domácností na 100 bytových domácností	113,5	115,1	109,8	108,5	111,8	Number of census households per 100 dwelling households
	Domy		Houses			
Domy úhrnem	.	103 818	109 537	113 612	118 714	Houses, total
trvale obydlené ⁴⁾	95 840	96 168	97 757	95 651	96 680	Occupied permanently ⁴⁾
z toho rodinné ⁴⁾	87 791	86 894	86 778	84 400	86 696	Family houses ⁴⁾
neobydlené	.	7 650	11 780	17 961	22 034	Unoccupied
z toho sloužící k rekreaci	.	1 095	6 123	9 335	12 249	Used for recreation
Podíl domů vybavených (v %):						Houses equipped by (%):
plynem ze sítě	.	10,7	14,0	20,3	53,6	Piped gas supply from a public network
veřejným vodovodem	.	48,6	62,2	74,4	83,6	Water public supply system
přípojkou na kanalizaci	22,7	28,9	33,5	35,9	45,8	Connection to public sewerage system
	Byty		Dwellings			
Byty úhrnem	.	154 258	184 415	197 030	213 069	Dwellings, total
trvale obydlené ⁴⁾	139 653	148 018	168 940	175 443	182 943	Permanently occupied ⁴⁾
neobydlené	.	6 240	15 475	21 587	30 126	Unoccupied
z toho:						Dwellings:
obydlené přechodně	5 080	Occupied temporarily
sloužící k rekreaci	.	1 122	6 314	9 403	12 536	Used for recreation
nezpůsobilé k bydlení	.	550	1 232	2 362	3 154	Unfit for living
Počet osob						Number of persons
na 1 trvale obydlený byt	3,45	3,28	3,01	2,88	2,75	Per permanently occupied dwelling
na 1 obytnou místnost (8 a více m ²)	2,03	1,60	1,23	1,05	0,99	Per living room (8 m ² and over)
Obytná plocha v m ² na 1 osobu	10,0	11,9	14,6	16,7	18,7	Habitable floor area (m ²) per person
Obytná plocha v m ² na 1 byt	34,5	39,0	44,0	48,1	51,9	Habitable floor area (m ²) per dwelling
Počet obytných místností (8 a více m ²) na 1 byt	1,70	2,05	2,45	2,75	2,81	Number of living rooms (8 m ² and over) per dwelling

³⁾ v roce 1961 s dětmi do 14 let, v letech 1970 a 1980 s dětmi do 15 let, v letech 1991 a 2001 se závislými dětmi bez ohledu na věk

³⁾ In 1961 with children aged up to 14, in 1970 and 1980 with children aged up to 15, in 1991 and 2001 with dependent children regardless of age

⁴⁾ v r. 1961 zohledněn přesun části obce Záhory z Rokytnice v Orl. horách (okr. Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj) do Kunvaldu (okr. Ústí n.Orl., Pardubický kraj)

⁴⁾ In 1961 the transfer of part of municipality Záhory from Rokytnice v Orl. horách (distr. Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký Region) to Kunvald (distr. Ústí n.Orl., Pardubický Region) is considered

A.2. Obyvatelstvo podle druhu pobytu, státního občanství a pohlaví

Population: by type of residence, citizenship and sex

	Obyvatelstvo s trvalým/dlouhodobým pobytem <i>Population with permanent/ long-term residence</i>		Obyvatelstvo dočasně přítomné/ s krátkodobým pobytem <i>Population temporarily present/ with short-term stay</i>		
	celkem <i>Total</i>	v tom druh pobytu <i>Type of residence</i>		<i>Population temporarily present/ with short-term stay</i>	
		přítomný <i>Present</i>	dočasně nepřítomný <i>Temporarily not present</i>		
	<i>Obyvatelstvo celkem</i> <i>Population, total</i>				
Celkem	508 281	458 420	49 861	34 069	Total
z toho: České republiky	504 697	455 323	49 374	33 284	<i>Czech Republic</i>
z toho s dvojím občan.	558	396	162	.	<i>With two citizenships</i>
Slovenské republiky	910	780	130	314	<i>Slovak Republic</i>
Polské republiky	518	480	38	37	<i>Poland</i>
Spolkové rep. Německo	47	32	15	59	<i>Germany</i>
Rakouské republiky	16	15	1	-	<i>Austria</i>
Maďarské republiky	14	9	5	1	<i>Hungary</i>
Ukrajiny	884	796	88	125	<i>Ukraine</i>
Ruské federace	106	98	8	16	<i>Russia</i>
ost. evropských států	399	343	56	41	<i>Other European states</i>
Spojených států amerických	41	35	6	21	<i>United States of America</i>
Čínské lidové republiky	3	3	-	18	<i>China</i>
Vietnamské soc. rep.	287	273	14	2	<i>Vietnam</i>
ostatních států	264	211	53	46	<i>Other states</i>
	<i>Muži</i> <i>Males</i>				
Celkem	248 935	221 688	27 247	.	Total
z toho: České republiky	247 275	220 293	26 982	.	<i>Czech Republic</i>
z toho s dvojím občan.	287	201	86	.	<i>With two citizenships</i>
Slovenské republiky	457	390	67	207	<i>Slovak Republic</i>
Polské republiky	99	85	14	22	<i>Poland</i>
Spolkové rep. Německo	29	20	9	40	<i>Germany</i>
Rakouské republiky	9	9	-	-	<i>Austria</i>
Maďarské republiky	9	5	4	1	<i>Hungary</i>
Ukrajiny	432	389	43	82	<i>Ukraine</i>
Ruské federace	44	39	5	10	<i>Russia</i>
ost. evropských států	209	178	31	29	<i>Other European states</i>
Spojených států amerických	24	18	6	16	<i>United States of America</i>
Čínské lidové republiky	1	1	-	15	<i>China</i>
Vietnamské soc. rep.	169	162	7	1	<i>Vietnam</i>
ostatních států	122	82	40	35	<i>Other states</i>
	<i>Ženy</i> <i>Females</i>				
Celkem	259 346	236 732	22 614	.	Total
z toho: České republiky	257 422	235 030	22 392	.	<i>Czech Republic</i>
z toho s dvojím občan.	271	195	76	.	<i>With two citizenships</i>
Slovenské republiky	453	390	63	107	<i>Slovak Republic</i>
Polské republiky	419	395	24	15	<i>Poland</i>
Spolkové rep. Německo	18	12	6	19	<i>Germany</i>
Rakouské republiky	7	6	1	-	<i>Austria</i>
Maďarské republiky	5	4	1	-	<i>Hungary</i>
Ukrajiny	452	407	45	43	<i>Ukraine</i>
Ruské federace	62	59	3	6	<i>Russia</i>
ost. evropských států	190	165	25	12	<i>Other European states</i>
Spojených států amerických	17	17	-	5	<i>United States of America</i>
Čínské lidové republiky	2	2	-	3	<i>China</i>
Vietnamské soc. rep.	118	111	7	1	<i>Vietnam</i>
ostatních států	142	129	13	11	<i>Other states</i>

A.3. Obyvatelstvo podle místa trvalého bydliště matky v době narození a věkových skupin

Population: by mother's permanent residence at birth and age group

	Celkem <i>Total</i>	V tom ve věku <i>Age</i>					nezjištěno <i>Not identified</i>
		0 - 14	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 a více <i>60 and over</i>	
Obyvatelstvo celkem <i>Population, total</i>							
Bydliště matky v době narození							
v ČR	485 766	84 028	117 379	94 603	102 513	87 194	49
v tom							
v obci trvalého pobytu	262 497	70 598	79 528	43 138	39 740	29 470	23
v jiné obci okresu	104 915	7 525	20 563	26 047	27 319	23 447	14
v jiném okrese stejného kraje	34 083	1 716	5 519	7 630	9 732	9 485	1
v jiném kraji	84 271	4 189	11 769	17 788	25 722	24 792	11
v zahraničí	14 688	544	1 708	3 089	4 079	5 266	2
z toho ve Slovenské rep.	9 961	282	994	2 192	2 942	3 550	1
nezjištěno	7 827	987	1 506	1 821	1 782	1 712	19
Muži <i>Males</i>							
Bydliště matky v době narození							
v ČR	238 298	43 258	60 339	47 986	50 824	35 867	24
v tom							
v obci trvalého pobytu	138 032	36 352	42 526	24 276	21 742	13 124	12
v jiné obci okresu	46 617	3 899	9 602	11 814	12 464	8 835	3
v jiném okrese stejného kraje	14 991	872	2 537	3 506	4 397	3 679	-
v jiném kraji	38 658	2 135	5 674	8 390	12 221	10 229	9
v zahraničí	6 383	273	784	1 540	1 790	1 995	1
z toho ve Slovenské rep.	4 461	137	499	1 073	1 379	1 372	1
nezjištěno	4 254	492	834	1 097	1 121	697	13
Ženy <i>Females</i>							
Bydliště matky v době narození							
v ČR	247 468	40 770	57 040	46 617	51 689	51 327	25
v tom							
v obci trvalého pobytu	124 465	34 246	37 002	18 862	17 998	16 346	11
v jiné obci okresu	58 298	3 626	10 961	14 233	14 855	14 612	11
v jiném okrese stejného kraje	19 092	844	2 982	4 124	5 335	5 806	1
v jiném kraji	45 613	2 054	6 095	9 398	13 501	14 563	2
v zahraničí	8 305	271	924	1 549	2 289	3 271	1
z toho ve Slovenské rep.	5 500	145	495	1 119	1 563	2 178	-
nezjištěno	3 573	495	672	724	661	1 015	6

A.4. Obyvatelstvo podle pohlaví a věku

Population: by sex and age

	Celkem	Muži	Ženy		Celkem	Muži	Ženy
	<i>Total</i>	<i>Males</i>	<i>Females</i>		<i>Total</i>	<i>Males</i>	<i>Females</i>
Obyvatelstvo celkem	508 281	248 935	259 346	51	7 517	3 780	3 737
<i>Population, total</i>				52	7 613	3 809	3 804
0	4 519	2 320	2 199	53	8 078	4 001	4 077
1	4 730	2 462	2 268	54	8 105	4 061	4 044
2	4 762	2 391	2 371	55	6 471	3 086	3 385
3	4 787	2 474	2 313	56	6 328	3 079	3 249
4	4 650	2 441	2 209	57	6 419	3 084	3 335
5	4 913	2 530	2 383	58	5 560	2 673	2 887
6	5 395	2 755	2 640	59	5 307	2 534	2 773
7	6 147	3 151	2 996	60	5 144	2 386	2 758
8	6 358	3 283	3 075	61	4 843	2 280	2 563
9	6 518	3 457	3 061	62	4 451	2 090	2 361
10	6 619	3 427	3 192	63	4 340	1 945	2 395
11	6 377	3 219	3 158	64	4 349	1 929	2 420
12	6 652	3 327	3 325	65	4 343	1 922	2 421
13	6 526	3 391	3 135	66	4 476	1 995	2 481
14	6 606	3 395	3 211	67	4 559	2 003	2 556
15	6 807	3 462	3 345	68	4 637	1 954	2 683
16	6 721	3 412	3 309	69	4 663	1 999	2 664
17	6 834	3 591	3 243	70	4 612	1 980	2 632
18	6 908	3 574	3 334	71	4 286	1 791	2 495
19	7 245	3 690	3 555	72	4 099	1 729	2 370
20	7 549	3 888	3 661	73	3 804	1 531	2 273
21	8 471	4 317	4 154	74	3 815	1 495	2 320
22	8 846	4 497	4 349	75	3 662	1 505	2 157
23	8 992	4 712	4 280	76	3 471	1 291	2 180
24	9 106	4 612	4 494	77	3 170	1 156	2 014
25	9 511	4 875	4 636	78	2 990	997	1 993
26	9 267	4 811	4 456	79	2 641	898	1 743
27	9 033	4 657	4 376	80	2 286	772	1 514
28	8 045	4 182	3 863	81	1 745	580	1 165
29	7 258	3 677	3 581	82	851	255	596
30	7 211	3 679	3 532	83	752	265	487
31	6 736	3 506	3 230	84	720	215	505
32	6 572	3 300	3 272	85	845	273	572
33	6 368	3 277	3 091	86	1 051	328	723
34	6 440	3 291	3 149	87	915	279	636
35	6 638	3 282	3 356	88	711	202	509
36	6 898	3 565	3 333	89	554	156	398
37	6 827	3 473	3 354	90	434	128	306
38	6 328	3 200	3 128	91	328	84	244
39	6 248	3 218	3 030	92	213	58	155
40	5 970	3 015	2 955	93	173	42	131
41	6 107	3 071	3 036	94	98	17	81
42	6 303	3 240	3 063	95	48	15	33
43	7 277	3 670	3 607	96	44	6	38
44	7 590	3 836	3 754	97	21	2	19
45	7 592	3 858	3 734	98	18	4	14
46	7 817	3 920	3 897	99	7	1	6
47	7 795	3 926	3 869	100 a více	3	1	2
48	7 941	4 009	3 932	100 and over			
49	8 076	3 983	4 093	nezjištěno	70	38	32
50	7 755	3 932	3 823	Not identified			

A.5. Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání

Population aged 15+: by sex and highest educational attainment

	Obyvatelstvo <i>Population</i>			
	celkem <i>Total</i>	muži <i>Males</i>	ženy <i>Females</i>	
	Počet <i>Number</i>			
Obyvatelstvo celkem	422 722	204 912	217 810	Population, total
v tom vzdělání:				<i>With education:</i>
základní včetně neukončeného	96 137	33 353	62 784	<i>Basic (incl. not completed)</i>
vyučení bez maturity	91 285	54 159	37 126	<i>Secondary vocational without GCSE</i>
střední odborné bez maturity	81 077	44 372	36 705	<i>Secondary technical without GCSE</i>
vyučení s maturitou	5 626	3 547	2 079	<i>Secondary vocational with GCSE</i>
úplné stř. všeobecné s maturitou	19 010	6 945	12 065	<i>Full secondary general with GCSE</i>
úplné střední odborné s maturitou	79 031	36 279	42 752	<i>Secondary technical with GCSE</i>
nástavbové studium	9 785	3 393	6 392	<i>Extension study</i>
vyšší odborné	5 196	2 409	2 787	<i>Higher professional</i>
vysokoškolské	28 894	16 810	12 084	<i>University</i>
v tom:				
univerzitní	12 504	4 865	7 639	<i>Natural and social sciences</i>
technické	8 851	7 468	1 383	<i>Technology</i>
ekonomické	3 577	1 824	1 753	<i>Economy</i>
zemědělské a veterinární	2 112	1 540	572	<i>Agriculture and veterinary</i>
umělecké	253	129	124	<i>Arts</i>
ostatní	1 597	984	613	<i>Other</i>
z toho bakalářské	1 980	955	1 025	<i>Bachelor's study</i>
vědecká příprava	768	657	111	<i>Post-university study</i>
bez vzdělání	1 673	781	892	<i>Without education</i>
nezjištěno	4 240	2 207	2 033	<i>Not identified</i>
	v %	%		
Obyvatelstvo celkem	100,0	100,0	100,0	Population, total
v tom vzdělání:				<i>With education:</i>
základní včetně neukončeného	22,7	16,3	28,8	<i>Basic (incl. not completed)</i>
vyučení bez maturity	21,6	26,4	17,0	<i>Secondary vocational without GCSE</i>
střední odborné bez maturity	19,2	21,7	16,9	<i>Secondary technical without GCSE</i>
vyučení s maturitou	1,3	1,7	1,0	<i>Secondary vocational with GCSE</i>
úplné střední všeobecné s maturitou	4,5	3,4	5,5	<i>Full secondary general with GCSE</i>
úplné střední odborné s maturitou	18,7	17,7	19,6	<i>Secondary technical with GCSE</i>
nástavbové studium	2,3	1,7	2,9	<i>Extension study</i>
vyšší odborné	1,2	1,2	1,3	<i>Higher professional</i>
vysokoškolské	6,8	8,2	5,5	<i>University</i>
v tom:				
univerzitní	43,3	28,9	63,2	<i>Natural and social sciences</i>
technické	30,6	44,4	11,4	<i>Technology</i>
ekonomické	12,4	10,9	14,5	<i>Economy</i>
zemědělské a veterinární	7,3	9,2	4,7	<i>Agriculture and veterinary</i>
umělecké	0,9	0,8	1,0	<i>Arts</i>
ostatní	5,5	5,9	5,1	<i>Other</i>
z toho bakalářské	0,5	0,5	0,5	<i>Bachelor's study</i>
vědecká příprava	0,2	0,3	0,1	<i>Post-university study</i>
bez vzdělání	0,4	0,4	0,4	<i>Without education</i>
nezjištěno	1,0	1,1	0,9	<i>Not identified</i>

A.6. Obyvatelstvo podle pohlaví a náboženského vyznání

Population: by sex and religion

	Obyvatelstvo <i>Population</i>			
	celkem <i>Total</i>	muži <i>Males</i>	ženy <i>Females</i>	
Obyvatelstvo celkem	508 281	248 935	259 346	Population, total
v tom:				
věřící	162 695	70 697	91 998	Believers
v tom:				<i>Denomination:</i>
Apoštolská církev (letniční hnutí)	70	30	40	<i>Apostolic Church</i>
Bratrská jednota baptistů	182	76	106	<i>Baptist Union</i>
Církev Adventistů sedmého dne	378	165	213	<i>Seventh-Day Adventists Church</i>
Církev bratrská	659	300	359	<i>Brethren Church</i>
Církev československá husitská	5 353	2 055	3 298	<i>Czechoslovak Hussite Church</i>
Církev Ježíše Krista Svatých posl. dnů (mormoni)	52	27	25	<i>Church of Jesus Christ of Latter-day Saints (Mormons)</i>
Církev řeckokatolická	304	128	176	<i>Greek Catholic Church</i>
Církev římskokatolická	133 779	58 013	75 766	<i>Roman Catholic Church</i>
Česobratrská církev evangelická	12 082	5 240	6 842	<i>Evangelical Church of Czech Brethren</i>
Evangelická církev augsburského vyznání v ČR	107	47	60	<i>Evangelical Church of Augsburg Confession in the CR</i>
Evangelická církev metodistická	35	14	21	<i>United Methodist Church</i>
Federace židovských obcí v ČR	26	16	10	<i>Federation of Jewish Congregations in the CR</i>
Jednota bratrská	181	85	96	<i>Moravian Church</i>
Křesťanské sbory	178	80	98	<i>Christian Brethren Assemblies</i>
Luterská evangelická církev augsburského vyznání v ČR	16	8	8	<i>Lutheran Evangelical Church of Augsburg Confession in the CR</i>
Náboženská společnost českých unitářů	6	4	2	<i>Czech Unitarians</i>
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	688	279	409	<i>Jehovah's Witnesses</i>
Novoapostolská církev v ČR	8	5	3	<i>New Apostolic Church in the CR</i>
Pravoslavná církev v českých zemích	560	215	345	<i>Orthodox Church in the Czech Lands</i>
Slezská církev evangelická augsburského vyznání	14	9	5	<i>Silesian Evangelical Church of Augsburg Confession</i>
Starokatolická církev v ČR	61	22	39	<i>Old Catholic Church in the CR</i>
Scientologická církev	3	2	1	<i>Church of Scientology</i>
Křesťanská společenství	95	43	52	<i>Christian Communities</i>
Anglikánská církev	3	2	1	<i>Church of England</i>
islám	58	47	11	<i>Islam</i>
buddhismus	240	174	66	<i>Buddhism</i>
hinduismus	27	17	10	<i>Hinduism</i>
hnutí Hare Kršna	7	7	-	<i>Hare Krishna Movement</i>
ostatní a nepřesně určené	7 523	3 587	3 936	<i>Others and not clearly stated</i>
podíl věřícího obyvatelstva v %	32,0	28,4	35,5	<i>Share of believers in population (%)</i>
bez vyznání	299 199	154 574	144 625	Nondenominational
nezjištěno	46 387	23 664	22 723	Not identified

A.7. Ženy podle počtu dětí, věku a rodinného stavu

Females: by number of children, age and marital status

	Ženy celkem <i>Females total</i>	z toho s počtem dětí <i>Number of children</i>					Počet dětí na 1 000 žen <i>Number of children per 1 000 females</i>	
		0	1	2	3	4 a více		
		0	1	2	3	4 and more		
		<i>Svobodné</i>					<i>Single</i>	
Celkem	43 583	30 603	2 344	468	113	74	118	Total
v tom ve věku:								<i>Age group:</i>
15 - 19	16 595	12 434	103	11	1	-	10	15 - 19
20 - 24	15 536	11 261	625	111	21	7	78	20 - 24
25 - 29	5 703	3 669	606	132	35	23	241	25 - 29
30 - 34	1 352	732	260	74	15	11	467	30 - 34
35 - 39	768	418	174	32	8	5	446	35 - 39
40 - 44	566	301	129	31	5	3	465	40 - 44
45 - 49	558	315	116	16	7	3	403	45 - 49
50 a více	2 500	1 471	331	61	21	22	331	50 and over
nezjištěno	5	2	-	-	-	-	-	Not identified
		<i>Vdané</i>					<i>Married</i>	
Celkem	121 945	4 989	21 114	66 784	21 409	5 861	2 038	Total
v tom ve věku:								<i>Age group:</i>
15 - 19	148	47	87	5	-	-	698	15 - 19
20 - 24	4 943	1 281	2 610	713	45	6	901	20 - 24
25 - 29	13 412	1 506	5 083	5 805	565	89	1 438	25 - 29
30 - 34	12 722	375	2 384	8 000	1 511	311	1 929	30 - 34
35 - 39	12 870	223	1 537	8 132	2 302	582	2 134	35 - 39
40 - 44	12 940	196	1 319	7 857	2 767	688	2 214	40 - 44
45 - 49	15 167	240	1 419	9 121	3 448	794	2 228	45 - 49
50 a více	49 727	1 118	6 672	27 148	10 768	3 389	2 208	50 and over
nezjištěno	16	3	3	3	3	2	1 857	Not identified
		<i>Rozvedené</i>					<i>Divorced</i>	
Celkem	19 029	895	4 941	8 710	2 951	1 118	1 949	Total
v tom ve věku:								<i>Age group:</i>
15 - 19	4	-	3	1	-	-	1 250	15 - 19
20 - 24	334	62	198	46	6	-	987	20 - 24
25 - 29	1 624	204	834	456	58	12	1 260	25 - 29
30 - 34	2 022	120	748	863	211	42	1 658	30 - 34
35 - 39	2 274	81	630	1 137	299	89	1 880	35 - 39
40 - 44	2 457	70	487	1 280	445	140	2 071	40 - 44
45 - 49	2 890	63	474	1 562	560	178	2 138	45 - 49
50 a více	7 424	295	1 567	3 365	1 372	657	2 125	50 and over
nezjištěno	-	-	-	-	-	-	x	Not identified
		<i>Ovdovělé a s nezjištěným rodinným stavem</i>					<i>Widowed and marital status not identified</i>	
Celkem	33 253	1 221	5 096	14 117	7 179	4 218	2 356	Total
v tom ve věku:								<i>Age group:</i>
15 - 19	39	4	1	-	-	-	200	15 - 19
20 - 24	125	8	12	3	-	-	783	20 - 24
25 - 29	173	3	44	28	4	1	1 450	25 - 29
30 - 34	178	4	22	64	20	7	2 077	30 - 34
35 - 39	289	6	50	135	34	15	2 029	35 - 39
40 - 44	452	10	58	199	101	29	2 212	40 - 44
45 - 49	910	19	106	450	210	64	2 266	45 - 49
50 a více	31 076	1 166	4 802	13 235	6 808	4 102	2 368	50 and over
nezjištěno	11	1	1	3	2	-	1 857	Not identified

A.8. Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity a věkových skupin

Population: by economic activity and age group

	Ekonomicky aktivní celkem <i>Economically active, total</i>	v tom <i>Economically active (EA)</i>				neza-městnaní <i>Unemployed persons</i>	
		zaměstnané osoby <i>Employed persons</i>			celkem		
		z toho					
		pracující důchodci <i>EA pensioners</i>	pracující studenti a učni <i>EA students and apprentices</i>	ženy na mateřské dovolené <i>Women on maternity leave</i>			
Celkem	255 709	235 411	7 358	1 329	4 366	20 298	Total
z toho:							<i>Aged:</i>
15 - 19	4 687	3 455	4	329	80	1 232	15 - 19
20 - 24	32 805	28 753	28	711	1 249	4 052	20 - 24
25 - 29	36 573	33 412	72	267	1 960	3 161	25 - 29
30 - 34	29 911	27 438	69	22	760	2 473	30 - 34
35 - 39	30 625	28 512	78	-	256	2 113	35 - 39
40 - 44	31 227	29 213	121	-	61	2 014	40 - 44
45 - 49	36 348	34 058	227	-	-	2 290	45 - 49
50 - 54	33 247	31 003	388	-	-	2 244	50 - 54
55 - 59	14 425	13 721	1 720	-	-	704	55 - 59
60 - 64	3 465	3 455	2 390	-	-	10	60 - 64
65 - 69	1 729	1 729	1 642	-	-	-	65 - 69
70 a více	642	642	618	-	-	-	70 and over

dokončení

End of table

	Ekonomicky neaktivní celkem <i>Economically inactive, total</i>	z toho <i>Economically inactive (EI)</i>				Nezjištěná ekon. aktivita <i>Economic activity not identified</i>	
		nepracující důchodci <i>EI pensioners</i>	ostatní s vlastním zdrojem obživy <i>Others with own livelihood</i>	žáci, studenti, učni <i>Pupils, students, apprentices</i>	osoby v domácnosti <i>Homemakers</i>		
Celkem	249 758	114 281	9 818	90 598	3 192	2 814	Total
z toho:							<i>Aged:</i>
15 - 19	29 631	29	130	29 445	27	197	15 - 19
20 - 24	9 788	427	2 168	6 830	363	371	20 - 24
25 - 29	6 062	505	4 105	621	830	479	25 - 29
30 - 34	3 060	537	1 864	-	659	356	30 - 34
35 - 39	1 990	764	742	-	484	324	35 - 39
40 - 44	1 735	1 154	256	-	325	285	40 - 44
45 - 49	2 582	2 127	207	-	248	291	45 - 49
50 - 54	5 576	5 120	241	-	215	245	50 - 54
55 - 59	15 530	15 414	76	-	40	130	55 - 59
60 - 64	19 590	19 578	12	-	-	72	60 - 64
65 - 69	20 902	20 898	4	-	-	47	65 - 69
70 a více	47 725	47 712	13	-	-	-	70 and over

A.9. Ekonomicky aktivní podle postavení v zaměstnání, vzdělání a věkových skupin

Economically active: by status in employment, education and age group

	Ekonomicky aktivní celkem <i>Economically active, total</i>	z toho <i>Economically active:</i>				<i>Total</i>
		zaměstnavatelé ¹⁾	zaměstnanci ¹⁾	samostatně činní ¹⁾	nezaměstnaní	
		<i>Employers¹⁾</i>	<i>Employees¹⁾</i>	<i>Self-employed¹⁾</i>	<i>Unemployed</i>	
Celkem	255 709	8 162	195 530	25 302	20 298	<i>Total</i>
v tom:						
základní včetně neukončeného vzdělání	23 205	162	15 742	1 139	5 122	<i>Basic (incl. not completed)</i>
vyučení a střední odborné bez maturity	119 954	2 721	90 929	13 648	9 580	<i>Voc. and secondary technical without GCSE</i>
úplné střední s maturitou vč. nástavbového a vyšší odborné	87 081	3 186	69 187	8 099	4 851	<i>Full secondary with GCSE (incl. extension study) and higher professional</i>
vysokoškolské ²⁾	24 599	2 077	19 302	2 376	507	<i>University²⁾</i>
bez vzdělání a nezjištěné vzdělání	870	16	370	40	238	<i>Without education (incl. not identified)</i>
z toho podle věku:						<i>Aged:</i>
15 - 29	74 065	755	56 806	5 538	8 445	<i>15 - 29</i>
30 - 39	60 536	2 146	45 492	7 080	4 586	<i>30 - 39</i>
40 - 49	67 575	3 124	51 324	7 561	4 304	<i>40 - 49</i>
50 - 59	47 672	1 843	37 713	4 076	2 948	<i>50 - 59</i>
60 a více	5 836	293	4 178	1 047	10	<i>60 and over</i>

¹⁾ bez nezaměstnaných osob

²⁾ včetně vědecké přípravy

¹⁾ Without unemployed persons

²⁾ Incl. post-university study

A.10. Ekonomicky aktivní podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti

Economically active: by sex and economic activity

	Ekonomicky aktivní (EA) <i>Economically active (EA)</i>			
	celkem	z toho ženy	nezaměst- naní z EA	
	<i>Total</i>	<i>Females</i>	<i>Un- employed</i>	
Celkem	255 709	114 426	20 298	Total
Zemědělství, myslivost a lesní hospodářství ¹⁾	15 709	5 079	969	<i>Agriculture, hunting and forestry</i> ¹⁾
Rybolov, chov ryb, přidružené činnosti	139	28	.	<i>Fishing and related activities</i>
Průmysl celkem	85 031	34 724	4 782	Industry, total
Dobývání nerostných surovin	435	56	.	<i>Mining and quarrying</i>
Zpracovatelský průmysl	79 418	33 832	.	Manufacturing
výroba potravin, nápojů a tabákový průmysl	8 452	4 454	.	<i>Manufacture of food products, beverages and tobacco</i>
textilní a oděvní průmysl, činění a úprava usní, výroba brašnářského zboží a obuvi	13 727	10 266	.	<i>Manufacture of textiles, clothing; tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, hand bags and footwear</i>
děveřský a korkař. prům. kromě vyr. nábytku	6 008	1 297	.	<i>Manufacture of wood and products of wood and cork, except furniture</i>
výroba vlákniny, papíru a lepenky	1 797	923	.	<i>Manufacture of pulp, paper and cardboard</i>
výroba chemických, pryžových a plastových výrobků	6 968	2 519	.	<i>Manufacture of chemicals, chemical products, rubber and plastic products</i>
výroba kovů vč. hutního zpracování, kovových konstrukcí a kovodělných výrobků	8 146	1 770	.	<i>Manufacture of basic metals, metallic frames and products</i>
výroba strojů a zařízení pro další výrobu	13 391	3 185	.	<i>Manufacture of machinery and equipment</i>
výroba elektrických a optických přístrojů	9 057	4 863	.	<i>Manufacture of electrical and optical instruments</i>
výroba dopravních prostředků	3 400	961	.	<i>Manufacture of conveyances</i>
ostatní zpracovatelský průmysl	8 472	3 594	.	<i>Other manufacturing</i>
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	5 178	836	.	Electricity, gas and water supply
Stavebnictví	22 852	2 201	1 861	Construction
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	26 157	14 884	1 681	Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and consumer goods
prodej a opravy motorových vozidel, prodej pohonných hmot	4 046	716	.	<i>Sale and repair of motor vehicles and motorcycles, retail sale of automotive fuel</i>
velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu	4 935	2 093	.	<i>Wholesale and commission trade</i>
maloobchod, opravy spotřebního zboží	17 176	12 075	.	<i>Retail trade, repair of consumer goods</i>
Pohostinství a ubytování	8 379	5 211	863	Hotels, restaurants, catering
Doprava, skladování, pošty a telekomunikace	17 871	5 413	723	Transport, storage and communications
doprava a potrubní přeprava	12 783	2 296	.	<i>Transport; transport via pipelines</i>
vedlejší a pomocná činnost v dopravě, činnost cestovních kanceláří	846	418	.	<i>Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies</i>
činnost poštovní a telekomunikační	4 242	2 699	.	<i>Post and telecommunications</i>
Peněžnictví a pojišťovnictví	4 731	3 067	197	Financial intermediation
Činnosti v obl. nemovit., pronáj. movit., služby pro podniky, výzkum a vývoj	10 035	4 580	424	Real estate, renting and business activities, research&development
činnosti v oblasti nemovitostí	529	271	.	<i>Real estate activities</i>
zpracování dat a související činnosti	1 683	563	.	<i>Computer and related activities</i>
výzkum a vývoj	669	211	24	<i>Research and development</i>
služby převážně pro podniky	7 154	3 535	.	<i>Other business activities</i>
Veřejná správa, obrana, soc. zabezpečení	14 089	5 715	330	Public administration and defence; compulsory social security
Školství	13 619	10 579	246	Education
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	12 928	10 557	331	Health and social work
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	9 370	4 872	609	Other community, social and personal service activities
Nezjištěno	14 799	7 516	7 282	Not identified

¹⁾ nezaměstnaní vč. rybolovu

¹⁾ Unemployed incl. fishing

A.11. Ekonomicky aktivní podle pohlaví a zaměstnání
Economically active: by sex and employment

	Ekonomicky aktivní celkem <i>Economically active, total</i>	z toho ženy <i>Females</i>	Z ekonomicky aktivních nezaměstnaní <i>Economically active persons unemployed</i>	
Celkem	255 709	114 426	20 298	Total
Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	15 306	4 784	279	Legislators, senior officials and managers
zákonodárci a vyšší státní úředníci	255	50	2	Legislators and senior government officials
vedoucí pracovníci okresních a obecních úřadů, politických, zájmových a odborových organizací	227	58	4	Senior managers and officials of district and municipality offices, political, interest and trade-union organisations
vedoucí a řídicí pracovníci organizací, podniků, společností	14 824	4 676	273	Senior managers of organisations, enterprises and corporations
Vědečtí a odborní duševní pracovníci	18 862	10 061	311	Professionals
vědci a odborníci ve fyzikálních oborech, architekti a techničtí inženýři (tvůrčí pracovníci)	4 501	830	91	Physical science professionals, architects and technical engineers (creative workers)
vědci, odborníci a inženýři v biologických, lékařských a příbuzných oborech	2 388	1 142	22	Scientists, professionals and engineers in life-science, health and related disciplines
odborní pedagogičtí pracovníci	7 193	5 255	73	Teaching professionals
ostatní vědci a odborní duševní pracovníci	4 780	2 834	125	Other scientific and creative workers
Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci	52 841	30 483	1 788	Technicians, health and teaching workers
technici ve fyzikálních, technických a příbuzných oborech	15 262	3 380	437	Technicians in physical, technical and related branches
techničtí pracovníci v oblasti biologie, zdravotničtí a zemědělské pracovníci	7 735	6 705	193	Technicians in life science, health and agriculture branches
pedagogičtí pracovníci - vychovatelé, pedagogové pro předškolní výchovu, instruktoři a mistři odborné výchovy	2 733	2 246	67	Teaching workers - educators, pedagogues in pre-school raising, instructors of apprenticeship
jiní pomocní odborní pracovníci	27 111	18 152	1 091	Other auxiliary technicians
Nížší administrativní pracovníci	12 278	8 895	779	Clerks
Provozní pracovníci ve službách a obchodě	28 471	19 235	2 427	Service and retail/wholesale trade workers
Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a příbuzných oborech	7 298	3 128	569	Skilled workers in agriculture, fishing and related branches
Řemeslníci, kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé a opraváři	60 023	14 362	3 878	Craftsmen, repairers and related workers
horníci při dobývání surovin a stavební dělníci	16 528	189	1 482	Extraction workers (miners) and building trade workers
kvalifikovaní kovodělníci a strojírenští dělníci	27 845	3 903	1 117	Skilled metal and machinery workers
výrobci a opraváři přesných přístrojů	1 574	930	80	Precision instrument makers and repairers, handicraft and printing workers
umělečtí řemeslníci, polygrafové	14 076	9 340	1 199	Other skilled craft and producing workers
ostatní kvalifikovaní zpracovatelé a výrobci	14 076	9 340	1 199	Other skilled craft and producing workers
Obsluha strojů a zařízení	30 779	7 422	1 650	Plant and machine operators
obsluha průmyslových zařízení	6 312	1 700	310	Operators of industrial plants
obsluha stacionárních zařízení a montážní dělníci	10 293	5 165	673	Operators of stationary plants and assemblers
řidiči a obsluha pojezdných strojních zařízení	14 174	557	667	Drivers and mobile plants operators
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	16 891	10 528	1 952	Elementary occupations
Příslušníci armády	2 739	66	57	Armed forces
Nezaměstnaní absolventi škol	1 708	822	1 708	Unemployed school graduates
Nezjištěné zaměstnání	8 513	4 640	4 900	Occupation not identified

A.12. Základní údaje o domácnostech

Households: basic data

	Domácnosti celkem		Struktura domácností v %			
	<i>Households, total</i>		<i>Household structure (%)</i>			
	celkem	průměrný počet členů domácnosti	1980	1991	2001	
<i>Total</i>	<i>Average number of household members</i>					
Bytové domácnosti celkem	182 943	2,75	100,0	100,0	100,0	<i>Dwelling households, total</i>
v tom:						
1 cenzová domácnost	164 853	2,55	91,0	92,2	90,1	<i>1 census household</i>
2 a více cenzových domácností	18 090	4,56	9,0	7,8	9,9	<i>2 or more census households</i>
Hospodařící domácnosti celkem	201 395	2,51	100,0	100,0	100,0	<i>Households on common budget, total</i>
v tom:						
s 1 cenzovou domácností	198 275	2,46	98,1	97,6	98,5	<i>With 1 census household</i>
se 2 a více cenz. domácnostmi	3 120	5,26	1,9	2,4	1,5	<i>With 2 or more census households</i>
Cenzové domácnosti celkem	204 594	2,47	100,0	100,0	100,0	<i>Census households, total</i>
v tom:						
úplné rodiny	120 673	3,16	70,0	66,8	59,0	<i>Two-parent families</i>
bez závislých dětí	63 414	2,46	29,2	29,3	31,0	<i>Without dependent children</i>
se závislými dětmi	57 259	3,94	40,8	37,5	28,0	<i>With dependent children</i>
neúplné rodiny	24 454	2,48	6,6	9,1	12,0	<i>Lone-parent families</i>
bez závislých dětí	9 967	2,24	2,7	4,1	4,9	<i>Without dependent children</i>
se závislými dětmi	14 487	2,65	3,9	5,0	7,1	<i>With dependent children</i>
vícečlenné nerodinné domácnosti	2 741	2,10	1,6	0,4	1,3	<i>Multimember non-family households</i>
domácnosti jednotlivců	56 726	1,00	21,8	23,7	27,7	<i>Households of individuals</i>
z toho bydlící samostatně	43 225	1,00	17,1	19,2	21,1	<i>Living alone</i>

A.13. Cenzové domácnosti podle počtu členů a typu domácnosti

Census households: by number of members and type of household

	Celkem <i>Total</i>	v tom domácnosti s počtem členů <i>Number of household members</i>					
		1	2	3	4	5 a více <i>5 or more</i>	
Cenzové domácnosti celkem	204 594	56 726	58 892	38 986	39 183	10 807	<i>Census households, total</i>
v tom:							
úplné rodiny	120 673	x	41 467	31 114	37 609	10 483	<i>Two-parent families</i>
bez závislých dětí	63 414	x	41 467	15 477	5 699	771	<i>Without dependent children</i>
se závislými dětmi	57 259	x	x	15 637	31 910	9 712	<i>With dependent children</i>
1 závislé dítě	23 002	x	x	15 637	6 012	1 353	<i>1 dependent child</i>
2 závislé děti	28 074	x	x	x	25 898	2 176	<i>2 dependent children</i>
3 a více závislých dětí	6 183	x	x	x	x	6 183	<i>3 or more dependent children</i>
neúplné rodiny	24 454	x	14 910	7 682	1 547	315	<i>Lone-parent families</i>
bez závislých dětí	9 967	x	7 838	1 873	231	25	<i>Without dependent children</i>
se závislými dětmi	14 487	x	7 072	5 809	1 316	290	<i>With dependent children</i>
1 závislé dítě	9 064	x	7 072	1 694	266	32	<i>1 dependent child</i>
2 závislé děti	4 551	x	x	4 115	400	36	<i>2 dependent children</i>
3 a více závislých dětí	872	x	x	x	650	222	<i>3 or more dependent children</i>
vícečlenné nerodinné domácnosti	2 741	x	2 515	190	27	9	<i>Multimember non-family households</i>
domácnosti jednotlivců	56 726	56 726	x	x	x	x	<i>Households of individuals</i>

A.14. Cenzové domácnosti podle typu domácnosti, pohlaví a věku osoby v čele domácnosti

Census households: by type of household, sex and age of head of household

	Celkem <i>Total</i>	v tom				domácnosti jednotlivců <i>Households of individuals</i>
		úplné rodiny <i>Two-parent families</i>	neúplné rodiny <i>Lone- parent families</i>	vícečlenné nerodinné domácnosti <i>Multimem- ber non- family households</i>		
Cenzové domácnosti celkem	204 594	120 673	24 454	2 741	56 726	Census households, total
v tom podle věku osoby v čele domácnosti:						<i>By age of head of household:</i>
15 - 19	657	33	104	85	435	15 - 19
20 - 24	7 612	2 095	1 333	655	3 529	20 - 24
25 - 29	17 127	9 276	2 844	498	4 509	25 - 29
30 - 34	16 932	11 161	2 560	164	3 047	30 - 34
35 - 39	17 811	12 297	2 781	89	2 644	35 - 39
40 - 49	40 693	27 946	6 252	210	6 285	40 - 49
50 - 59	40 269	27 766	4 148	240	8 115	50 - 59
60 - 69	28 680	17 203	1 781	277	9 419	60 - 69
70 a více vč. nezj. věku	34 813	12 896	2 651	523	18 743	70+ incl. not identified
Cenzové domácnosti v čele s muži¹⁾	149 984	120 673	3 607	1 478	24 226	Census households with male head of household¹⁾
v tom podle věku muže:						<i>By age of male:</i>
15 - 19	292	33	-	48	211	15 - 19
20 - 24	4 374	2 095	22	374	1 883	20 - 24
25 - 29	12 787	9 276	96	364	3 051	25 - 29
30 - 34	13 867	11 161	199	130	2 377	30 - 34
35 - 39	14 811	12 297	310	72	2 132	35 - 39
40 - 49	33 838	27 946	1 229	160	4 503	40 - 49
50 - 59	32 884	27 766	1 028	125	3 965	50 - 59
60 - 69	20 029	17 203	315	86	2 425	60 - 69
70 a více vč. nezj. věku	17 102	12 896	408	119	3 679	70+ incl. not identified
Cenzové domácnosti v čele se ženami	54 610	x	20 847	1 263	32 500	Census households with female head of household
v tom podle věku ženy:						<i>By age of female:</i>
15 - 19	365	x	104	37	224	15 - 19
20 - 24	3 238	x	1 311	281	1 646	20 - 24
25 - 29	4 340	x	2 748	134	1 458	25 - 29
30 - 34	3 065	x	2 361	34	670	30 - 34
35 - 39	3 000	x	2 471	17	512	35 - 39
40 - 49	6 855	x	5 023	50	1 782	40 - 49
50 - 59	7 385	x	3 120	115	4 150	50 - 59
60 - 69	8 651	x	1 466	191	6 994	60 - 69
70 a více vč. nezj. věku	17 711	x	2 243	404	15 064	70+ incl. not identified

¹⁾ za osobu v čele domácnosti je v úplných rodinách vždy považován muž

¹⁾ *The head of two-parent family is always understood a man*

A.15. Cenzové domácnosti bydlící v bytech podle počtu domácností v bytě a typu domácnosti

Census households: by number of households in dwelling and by type of household

	Cenzové domácnosti celkem <i>Census households, total</i>		v tom počet domácností bydlících v bytě <i>Number of households living in dwelling</i>			
	počet <i>Number</i>	v % <i>%</i>	1	2	3 a více <i>3 or more</i>	
Cenzové domácnosti celkem	202 912	100,0	164 853	32 874	5 185	<i>Census household, total</i>
v tom:						
úplné rodiny	120 468	59,4	103 057	15 667	1 744	<i>Two-parent families</i>
bez závislých dětí	63 305	31,2	53 283	9 086	936	<i>Without dependent children</i>
se závislými dětmi	57 163	28,2	49 774	6 581	808	<i>With dependent children</i>
1 závislé dítě	22 958	11,3	19 114	3 386	458	<i>1 dependent child</i>
2 závislé děti	28 036	13,8	25 119	2 654	263	<i>2 dependent children</i>
3 a více závislých dětí	6 169	3,0	5 541	541	87	<i>3 or more dependent children</i>
neúplné rodiny	24 183	11,9	17 085	6 139	959	<i>Lone-parent families</i>
bez závislých dětí	9 939	4,9	8 474	1 308	157	<i>Without dependent children</i>
se závislými dětmi	14 244	7,0	8 611	4 831	802	<i>With dependent children</i>
1 závislé dítě	8 910	4,4	5 165	3 177	568	<i>1 dependent child</i>
2 závislé děti	4 481	2,2	2 902	1 390	189	<i>2 dependent children</i>
3 a více závislých dětí	853	0,4	544	264	45	<i>3 or more dependent children</i>
vícečlenné nerodinné domácnosti	2 699	1,3	2 294	337	68	<i>Multimember non-family households</i>
domácnosti jednotlivců	55 562	27,4	42 417	10 731	2 414	<i>Households of individuals</i>
z toho bydlící:						<i>Living:</i>
samostatně v bytě	42 417	20,9	42 417	x	x	<i>Stand-alone in dwelling</i>
jako spolubydlící	12 691	6,3	x	10 425	2 266	<i>As a flatmate</i>
jako podnájemník	454	0,2	x	306	148	<i>As a subtenant</i>

A.16. Cenzové domácnosti rodinné podle počtu závislých dětí, ekonomické aktivity a postavení v zaměstnání osoby v čele domácnosti

Census family households: by number of dependent children, economic activity and head of household's status in employment

	Celkem <i>Total</i>	Domácnosti s počtem závislých dětí				Průměrný počet závislých dětí v rodinách		
		<i>Number of dependent children in household</i>				<i>Average number of dependent children in families</i>		
		0	1	2	3 a více <i>3 or more</i>	celkem <i>Total</i>	s dětmi <i>with children</i>	
Cenzové domácnosti rodinné								Census family households
2001	145 127	73 381	32 066	32 625	7 055	0,83	1,68	2001
1991	144 338	63 515	32 915	38 114	9 794	0,97	1,73	1991
rozdíl	789	9 866	-849	-5 489	-2 739	-0,14	-0,05	Difference
v %	0,5	15,5	-2,6	-14,4	-28,0	x	x	%
v tom:								
úplné rodiny	120 673	63 414	23 002	28 074	6 183	0,82	1,73	Two-parent families
z toho s ekon. aktivní ženou	75 173	28 816	18 540	23 354	4 463	1,06	1,71	With econom. active woman
v %	62,3	45,4	80,6	83,2	72,2	x	x	%
neúplné rodiny	24 454	9 967	9 064	4 551	872	0,86	1,45	Lone-parent families
Cenzové rodinné domácnosti v čele s osobou								Census family households with head of household
ekonomicky aktivní	104 666	37 290	29 322	31 398	6 656	1,09	1,69	Economically active
v tom:								
zaměstnanec	78 234	28 754	21 708	23 197	4 575	1,06	1,67	Employee
zaměstnavatel	5 145	1 724	1 367	1 711	343	1,15	1,72	Employer
samostatně činný	13 730	4 467	3 735	4 541	987	1,16	1,72	Self-employed person
člen produkčního družstva	585	263	130	145	47	0,98	1,78	Member of producers' cooperatives
nezaměstnaný	5 584	1 638	1 845	1 501	600	1,24	1,76	Unemployed person
ostatní ekon. aktivní a nezj.	1 388	444	537	303	104	1,07	1,58	Other economically active and not identified
ekonomicky neaktivní	39 960	35 916	2 568	1 109	367	0,15	1,49	Economically inactive
z toho nepracující důchodce	37 620	35 761	1 254	470	135	0,07	1,42	Pensioners
ekonomická aktivita nezjištěna	501	175	176	118	32	1,04	1,60	Economic activity not identified

A.17. Vybavení bytových domácností podle typu a věku uživatele bytu
Equipment of dwelling households: by type of equipment and by age of user of dwelling

	Celkem <i>Total</i>	z toho v bytě 1 cenzová domácnost <i>1 census household in dwelling</i>	z toho s uživatelem bytu ve věku <i>By age of user of dwelling:</i>			
			do 29 let <i>Up to 29</i>	50 - 59 let <i>50 - 59</i>	60 a více let <i>60 or more</i>	
Bytové domácnosti celkem	182 943	164 853	14 517	32 592	56 690	<i>Dwelling households, total</i>
z toho vybavené:						<i>including equipped by</i>
osobním automobilem	102 635	91 006	7 351	21 333	21 137	<i>Passenger car</i>
z toho 2 a více	14 046	11 291	593	3 426	1 468	<i>2 or more</i>
pevnou telefonní linkou	81 683	73 492	3 448	15 759	30 152	<i>Fixed telephone line</i>
mobilním telefonem	19 620	17 688	4 066	2 914	3 490	<i>Mobile telephone</i>
pevnou telefonní linkou i mobilním telefonem	37 727	33 249	3 411	7 206	3 612	<i>Both fixed and mobile telephone</i>
možností užívat rekreační objekt	30 945	28 231	1 887	6 786	9 222	<i>Possibility use weekend house</i>
osobním počítačem	26 078	23 589	1 850	4 557	1 737	<i>Personal computer</i>
z toho s připojením na internet	9 949	9 019	795	1 724	488	<i>Linked to internet</i>

A.18. Domovní a bytový fond

Housing and dwelling stock

	Domy celkem <i>Houses, total</i>		v tom						
			rodinné domy <i>Family houses</i>		bytové domy <i>Multi-dwelling buildings</i>		ostatní domy <i>Other buildings</i>		
	počet <i>Number</i>	v % <i>%</i>	počet <i>Number</i>	v % <i>%</i>	počet <i>Number</i>	v % <i>%</i>	počet <i>Number</i>	v % <i>%</i>	
Domy úhrnem	118 714	100,0	107 980	100,0	8 149	100,0	2 585	100,0	Houses, total
v tom:									
trvale obydlené	96 680	81,4	86 696	80,3	8 116	99,6	1 868	72,3	<i>Occupied permanently</i>
neobydlené	22 034	18,6	21 284	19,7	33	0,4	717	27,7	<i>Unoccupied</i>
Byty úhrnem	213 069	100,0	125 672	100,0	84 056	100,0	3 341	100,0	Dwellings, total
v tom:									
Byty v trvale obydlených domech	190 496	89,4	104 018	82,8	83 887	99,8	2 591	77,6	<i>Dwellings in permanently occupied houses</i>
v tom:									
trvale obydlené	182 943	85,9	101 468	80,7	79 100	94,1	2 375	71,1	<i>Occupied permanently</i>
neobydlené	7 553	3,5	2 550	2,0	4 787	5,7	216	6,5	<i>Unoccupied</i>
Průměrný počet bytů na 1 trvale obydlený dům	1,97	x	1,20	x	10,34	x	1,39	x	<i>Average no. of dwellings per permanently occupied house</i>
Byty v neobydlených domech	22 573	10,6	21 654	17,2	169	0,2	750	22,4	<i>Dwellings in unoccupied houses</i>
Neobydlené byty celkem¹⁾	30 126	100,0	24 204	100,0	4 956	100,0	966	100,0	Unoccupied dwellings, total¹⁾
v tom z důvodu:									<i>Due to:</i>
byt obydlen přechodně	5 080	16,9	2 424	10,0	2 380	48,0	276	28,6	<i>House occupied temporarily</i>
změna uživatele	835	2,8	415	1,7	388	7,8	32	3,3	<i>Change of user</i>
slouží k rekreaci	12 536	41,6	12 506	51,7	27	0,5	3	0,3	<i>Use for recreation</i>
přestavba bytu dosud neobydlen po kolaudaci	1 866	6,2	1 553	6,4	276	5,6	37	3,8	<i>Reconstruction Not yet lived in after approval for use</i>
pozůstalostní nebo soudní řízení	793	2,6	391	1,6	379	7,6	23	2,4	<i>Probate or judicial proceedings</i>
nezpůsobilý k bydlení	775	2,6	670	2,8	104	2,1	1	0,1	<i>Unfitness for living</i>
jiný důvod vč. nezjištěno	3 154	10,5	2 788	11,5	214	4,3	152	15,7	<i>Other reason incl. not identified</i>
Trvale obydlené byty v trvale obydlených domech	182 943	100,0	101 468	100,0	79 100	100,0	2 375	100,0	Permanently occupied dwellings
v tom podle vlastníka domu:									<i>Owner of the house:</i>
soukromá fyzická osoba	104 387	57,1	98 641	97,2	5 190	6,6	556	23,4	<i>Private person</i>
obec, stát	22 230	12,2	1 089	1,1	19 976	25,3	1 165	49,1	<i>Municipality, state</i>
stavební bytové družstvo	23 989	13,1	278	0,3	23 711	30,0	-	-	<i>Housing association</i>
zahraniční vlastník	63	0,0	19	0,0	43	0,1	1	0,0	<i>Foreign owner</i>
právnícká osoba založená za účelem privatizace domu	3 086	1,7	61	0,1	3 001	3,8	24	1,0	<i>Legal person established for privatisation of house</i>
jiná právnícká osoba	3 970	2,2	836	0,8	2 581	3,3	553	23,3	<i>Other legal person</i>
kombinace vlastníků	24 873	13,6	282	0,3	24 541	31,0	50	2,1	<i>More owners</i>
nezjištěno	345	0,2	262	0,3	57	0,1	26	1,1	<i>Not identified</i>

¹⁾ včetně neobydlených bytů v obydlených domech

¹⁾ Incl. unoccupied dwellings in occupied houses

A.19. Trvale obydlené domy podle stáří, velikosti a technického vybavení
Permanently occupied houses: by age, size and basic amenities

	Domy celkem <i>Houses, total</i>	v tom domy podle období výstavby nebo rekonstrukce <i>Houses by period of construction or reconstruction</i>					nezjištěno <i>Not identified</i>	
		do roku 1919 <i>Up to 1919</i>	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001		
Trvale obydlené domy s počtem bytů:	96 680	14 536	16 477	40 952	13 732	9 875	1 108	Permanently occupied houses
								Number of dwellings:
1	71 314	11 994	12 980	27 148	10 559	7 774	859	1
2	16 282	1 729	2 497	8 666	2 008	1 290	92	2
3	1 012	318	242	259	60	110	23	3
4	1 296	209	215	703	72	72	25	4
5 - 9	3 794	220	346	2 534	448	230	16	5 - 9
10 - 19	1 862	35	165	1 020	374	264	4	10 - 19
20 - 49	785	1	14	501	174	94	1	20 - 49
50 a více	104	-	1	66	24	12	1	50 or more
s počtem nadzemních podlaží:								Number of floors (above ground):
1	39 862	10 586	8 265	13 911	3 692	3 061	347	1
2	48 688	3 499	7 344	22 784	8 868	5 995	198	2
3	3 523	373	569	1 807	403	347	24	3
4	1 905	40	188	1 282	219	169	7	4
5	610	3	78	339	90	100	-	5
6 - 8	1 167	-	14	600	394	159	-	6 - 8
9 - 12	201	-	-	141	37	23	-	9 - 12
13 a více	82	-	-	52	20	9	1	13 or more
Technické vybavení trvale obydlených domů								Basic amenities of permanently occupied houses
vodovod:								Water supply system:
v domě - z veřejné sítě	80 780	11 313	13 971	34 299	11 929	8 835	433	Piped water in building (public supply system)
v domě - domácí vodovod mimo dům	14 239	2 642	2 228	6 507	1 790	988	84	Piped water in building (private source)
bez vodovodu	136	69	31	19	3	12	2	Piped water outside building
	910	501	240	115	8	29	17	No piped water
kanalizace:								Sewage disposal system:
přípoj na kanalizační síť	44 297	5 048	7 823	19 493	6 688	5 012	233	Connection to public sewerage system
domácí čistička odpadních vod	1 268	103	99	308	225	531	2	Private sewage disposal plant
žumpa, jímka	49 591	8 979	8 328	20 969	6 788	4 275	252	Cesspool, sump
bez kanalizace a jímky	700	361	195	93	11	29	11	None
plyn:								Gas:
z veřejné sítě	51 859	6 171	9 315	22 968	7 552	5 611	242	From public gas network
z domovního zásobníku	876	137	110	318	106	203	2	From own tank
bez plynu	43 124	8 183	7 012	17 561	6 048	4 039	281	None
ústřední topení:								Central heating:
dálkové topení	3 316	60	157	2 120	606	362	11	District heating system
bloková kotelna	443	19	15	276	96	35	2	Block boiler plant
kotelna v domě	60 704	5 652	8 755	27 895	11 271	6 938	193	In-house boiler system
bez dálkového a ústředního topení	31 487	8 775	7 522	10 638	1 747	2 522	283	No district or block heating system
výtah:								Lift:
výtah v domech se 4 a více nadzemními podlažími	1 672	4	14	941	458	254	1	In houses with 4 or more above-ground floors

A.20. Trvale obydlené byty podle stáří a druhu domu, kategorie a velikosti bytu
Permanently occupied dwellings: by age and type of building and by category and size of dwelling

	Trvale obydlené byty <i>Permanently occupied dwellings</i>					
	celkem <i>Total</i>	z toho kategorie <i>Category</i>				
		I. <i>1st</i>	II. <i>2nd</i>	III. <i>3rd</i>	IV. <i>4th</i>	
Byty v domech postavených v období:						Dwellings in houses built in years:
do roku 1899	9 939	5 260	2 467	1 034	1 088	<i>Up to 1899</i>
1900 - 1919	8 320	5 050	1 856	714	644	<i>1900 - 1919</i>
1920 - 1945	23 274	17 228	3 902	1 175	827	<i>1920 - 1945</i>
1946 - 1970	45 405	39 197	4 602	1 115	377	<i>1946 - 1970</i>
1971 - 1980	47 497	44 533	2 433	364	88	<i>1971 - 1980</i>
1981 - 1990	28 890	27 499	1 143	144	53	<i>1981 - 1990</i>
1991 - 2001	18 256	16 968	988	130	91	<i>1991 - 2001</i>
nezjištěno	1 362	568	154	54	52	<i>Not identified</i>
	Podle velikosti bytu <i>By size of dwelling</i>					
Byty v domech celkem	182 943	156 303	17 545	4 730	3 220	Dwellings in houses, total
v tom:						<i>With:</i>
1 obytná místnost	22 541	16 993	2 612	1 360	1 527	<i>1 habitable room</i>
2 pokoje	51 437	41 115	7 151	2 003	1 099	<i>2 rooms</i>
3 pokoje	67 276	60 725	5 171	941	401	<i>3 rooms</i>
4 pokoje	24 149	22 092	1 737	251	57	<i>4 rooms</i>
5 pokojů a více	15 922	15 015	780	97	25	<i>5 or more rooms</i>
nezjištěno	1 618	363	94	78	111	<i>Not identified</i>
v rodinných domech	101 468	79 972	13 453	4 272	2 980	In family houses
v tom:						<i>With:</i>
1 obytná místnost	7 046	2 796	1 763	1 093	1 369	<i>1 habitable room</i>
2 pokoje	25 319	17 213	5 178	1 859	1 037	<i>2 rooms</i>
3 pokoje	32 211	26 858	4 022	917	392	<i>3 rooms</i>
4 pokoje	20 331	18 381	1 641	246	55	<i>4 rooms</i>
5 pokojů a více	15 435	14 543	770	94	23	<i>5 or more rooms</i>
nezjištěno	1 126	181	79	63	104	<i>Not identified</i>
v bytových domech	79 100	74 514	3 717	365	189	In multi-dwelling buildings
v tom:						<i>With:</i>
1 obytná místnost	15 051	13 902	770	227	130	<i>1 habitable room</i>
2 pokoje	25 199	23 212	1 800	106	45	<i>2 rooms</i>
3 pokoje	34 335	33 249	1 046	18	6	<i>3 rooms</i>
4 pokoje	3 648	3 559	83	3	-	<i>4 rooms</i>
5 pokojů a více	436	427	6	1	2	<i>5 or more rooms</i>
nezjištěno	431	165	12	10	6	<i>Not identified</i>
v ostatních domech	2 375	1 817	375	93	51	In other buildings
v tom:						<i>With:</i>
1 obytná místnost	444	295	79	40	28	<i>1 habitable room</i>
2 pokoje	919	690	173	38	17	<i>2 rooms</i>
3 pokoje	730	618	103	6	3	<i>3 rooms</i>
4 pokoje	170	152	13	2	2	<i>4 rooms</i>
5 pokojů a více	51	45	4	2	-	<i>5 or more rooms</i>
nezjištěno	61	17	3	5	1	<i>Not identified</i>

A.21. Trvale obydlené byty, bydlící osoby a cenzové domácnosti podle stáří a druhu domu, kategorie a velikosti bytu

*Permanently occupied dwellings, living persons and census households:
by age and type of building, category and size of dwelling*

	Trvale obydlené byty <i>Permanently occupied dwellings</i>	Osoby bydlící v bytech <i>Persons living in dwellings</i>	Obytné místnosti 8 m ² a větší <i>Living rooms (8 m² or more)</i>	Obytná plocha bytů v tis. m ² <i>Habitable floor area of dwelling, '000 m²</i>	Cenzové domácnosti <i>Census households</i>	
Byty v domech postavených v období:						<i>Dwellings in houses built in years:</i>
do roku 1899	9 939	23 857	23 972	497,1	10 996	<i>Up to 1899</i>
1900 - 1919	8 320	21 317	21 075	423,7	9 342	<i>1900 - 1919</i>
1920 - 1945	23 274	59 043	60 557	1 194,6	25 883	<i>1920 - 1945</i>
1946 - 1970	45 405	113 520	119 893	2 100,9	50 128	<i>1946 - 1970</i>
1971 - 1980	47 497	135 407	138 750	2 457,8	53 849	<i>1971 - 1980</i>
1981 - 1990	28 890	92 823	90 030	1 639,8	31 747	<i>1981 - 1990</i>
1991 - 2001	18 256	53 293	53 474	1 054,3	19 457	<i>1991 - 2001</i>
nezjištěno	1 362	3 056	1 928	36,7	1 510	<i>Not identified</i>
	<i>Podle kategorie bytu By category of dwelling</i>					
Byty v domech celkem	182 943	502 316	509 679	9 404,9	202 912	<i>Dwellings in houses, total</i>
v tom:						<i>Dwelling category:</i>
I. kategorie	156 303	440 354	450 756	8 247,8	173 517	<i>1st category</i>
II. kategorie	17 545	44 630	43 547	848,3	19 541	<i>2nd category</i>
III. kategorie	4 730	9 742	9 706	193,2	5 135	<i>3rd category</i>
IV. kategorie	3 220	5 640	5 296	108,6	3 462	<i>4th category</i>
nezjištěno	1 145	1 950	374	7,0	1 257	<i>Not identified</i>
v rodinných domech	101 468	293 149	318 962	6 157,0	114 861	<i>In family houses</i>
v tom:						<i>Dwelling category:</i>
I. kategorie	79 972	244 575	269 873	5 184,1	91 157	<i>1st category</i>
II. kategorie	13 453	33 359	34 865	687,5	15 012	<i>2nd category</i>
III. kategorie	4 272	8 809	9 043	179,6	4 636	<i>3rd category</i>
IV. kategorie	2 980	5 102	4 969	101,7	3 204	<i>4th category</i>
nezjištěno	791	1 304	212	4,1	852	<i>not identified</i>
v bytových domech	79 100	202 889	185 262	3 135,9	85 449	<i>In multi-dwelling buildings</i>
v tom:						<i>Dwelling category:</i>
I. kategorie	74 514	190 743	176 479	2 973,2	80 360	<i>1st category</i>
II. kategorie	3 717	10 346	7 870	144,5	4 125	<i>2nd category</i>
III. kategorie	365	788	511	10,2	399	<i>3rd category</i>
IV. kategorie	189	431	248	5,2	203	<i>4th category</i>
nezjištěno	315	581	154	2,8	362	<i>Not identified</i>
v ostatních domech	2 375	6 278	5 455	112,0	2 602	<i>In other buildings</i>
	<i>Podle velikosti bytu By size of dwelling</i>					
Byty v domech celkem	182 943	502 316	509 679	9 404,9	202 912	<i>Dwellings in houses, total</i>
v tom:						<i>With:</i>
1 obytná místnost	22 541	37 818	22 541	508,2	23 605	<i>1 habitable room</i>
2 pokoje	51 437	122 386	102 874	2 033,9	55 277	<i>2 rooms</i>
3 pokoje	67 276	197 001	201 828	3 580,2	74 166	<i>3 rooms</i>
4 pokoje	24 149	80 831	96 596	1 742,9	28 086	<i>4 rooms</i>
5 pokojů a více	15 922	61 416	85 840	1 539,7	20 006	<i>5 or more rooms</i>
nezjištěno	1 618	2 864	-	-	1 772	<i>Not identified</i>

A.22. Trvale obydlené byty podle druhu domu a technického vybavení
Permanently occupied dwellings: by type of building and basic amenities

	Trvale obydlené byty <i>Permanently occupied dwellings</i>			Podíl vybavených bytů v % <i>Share of equipped dwellings (%)</i>			
	celkem <i>Total</i>	z toho v domech		celkem <i>Total</i>	z toho v domech		
		rodinných <i>Family houses</i>	bytových <i>Multi-dwelling buildings</i>		rodinných <i>Family houses</i>	bytových <i>Multi-dwelling buildings</i>	
Úhrn trvale obydlených bytů	182 943	101 468	79 100	100,0	100,0	100,0	Permanently occupied dwellings, total
Plyn:							Gas:
zaveden do bytu	107 962	51 476	55 441	59,0	50,7	70,1	<i>In dwelling</i>
z toho ze sítě	107 439	51 053	55 367	58,7	50,3	70,0	<i>From public network</i>
Vodovod:							Water supply system:
v bytě	180 314	99 260	78 746	98,6	97,8	99,6	<i>In dwelling</i>
v domě mimo byt	548	437	95	0,3	0,4	0,1	<i>In house outside of dwelling</i>
Kanalizace:							Sewage disposal system:
přípojka na kanalizační síť	118 054	43 019	73 524	64,5	42,4	93,0	<i>Connected to the public system</i>
domácí čistička odpadních vod	1 975	1 234	656	1,1	1,2	0,8	<i>Private sewage disposal plant</i>
žumpa, jímka	61 381	55 790	4 851	33,6	55,0	6,1	<i>Cesspool, sump</i>
Teplá voda:							Hot water:
ze zdroje mimo dům	44 362	103	43 988	24,2	0,1	55,6	<i>Source outside building</i>
elektrický ohřívač	74 653	60 007	13 423	40,8	59,1	17,0	<i>Electric heater</i>
plynový ohřívač	40 002	22 608	16 829	21,9	22,3	21,3	<i>Gas heater</i>
jiný nebo kombinovaný zdroj	12 899	9 221	3 555	7,1	9,1	4,5	<i>Other or combined source</i>
Způsob vytápění:							Heating:
ústřední topení	126 987	69 603	56 264	69,4	68,6	71,1	<i>Central heating</i>
z toho dálkové	43 329	465	42 730	23,7	0,5	54,0	<i>Boiler outside house</i>
etážové topení	22 025	9 579	12 022	12,0	9,4	15,2	<i>Single-storey heating system</i>
kamna	27 093	16 986	9 431	14,8	16,7	11,9	<i>Stove</i>
Energie používaná k vytápění:¹⁾							Energy used for heating:¹⁾
uhlí	36 525	32 006	4 040	20,0	31,5	5,1	<i>Coal</i>
dřevo	11 206	10 472	611	6,1	10,3	0,8	<i>Wood</i>
elektrina	11 271	7 638	3 212	6,2	7,5	4,1	<i>Electricity</i>
plyn	74 618	49 981	23 527	40,8	49,3	29,7	<i>Gas</i>
Koupelna, sprchový kout:							Bathroom, shower unit:
v bytě nebo v domě vlastní	175 410	95 105	78 134	95,9	93,7	98,8	<i>In dwelling or private in house</i>
v domě společná	1 591	1 290	240	0,9	1,3	0,3	<i>Shared in house</i>
Záchod:							Toilet:
splachovací vlastní	172 344	91 837	78 320	94,2	90,5	99,0	<i>Flush toilet private</i>
splachovací společný	1 807	1 400	332	1,0	1,4	0,4	<i>Flush toilet shared</i>
bez splachování	7 449	7 268	111	4,1	7,2	0,1	<i>No flush toilet</i>

¹⁾ bez dálkového vytápění

¹⁾ Excluding central heating with boiler outside house

A.23. Trvale obydlené byty podle právního důvodu užívání bytu, kategorie a velikosti bytu, ekonomické aktivity uživatele bytu a charakteristiky úrovně bydlení

Permanently occupied dwellings: by legal reason for use, category and size of dwelling, by economic activity of user and characteristic of dwellings

	Trvale obydlené byty celkem <i>Permanently occupied dwellings, total</i>	z toho právní důvod užívání bytu <i>Legal reason for use of dwelling</i>					
		ve vlastním domě <i>In own house</i>	v osobním vlastnictví <i>Ownership of dwelling</i>	nájemní byty <i>Rented dwelling</i>	byty členů SBD <i>Housing association dwellings</i>	byty členů družstva nájemců <i>Tenant association dwellings</i>	
Počet bytů celkem	182 943	85 268	20 263	35 524	25 246	1 449	Number of dwellings in houses, total
podíl v %	100,0	46,6	11,1	19,4	13,8	0,8	Share (%)
v tom kategorie bytu:							By category of dwelling:
I. kategorie	156 303	68 425	19 355	31 114	24 682	1 442	1st category
II. kategorie	17 545	10 777	826	3 342	533	6	2nd category
III. kategorie	4 730	3 313	30	522	-	-	3rd category
IV. kategorie	3 220	2 305	10	364	-	-	4th category
nezjištěno	1 145	448	42	182	31	1	Not identified
v tom velikost bytu:							By size of dwellings:
1 obytná místnost	22 541	4 768	2 551	9 415	3 317	197	1 habitable room
2 pokoje	51 437	19 153	7 906	13 386	4 643	522	2 rooms
3 pokoje	67 276	27 148	8 793	10 661	15 217	693	3 rooms
4 pokoje	24 149	18 652	843	1 520	1 793	21	4 rooms
5 a více pokojů	15 922	14 829	105	281	203	12	5 or more rooms
nezjištěno	1 618	718	65	261	73	4	Not identified
v tom ekonomická aktivita uživatele bytu:							By economic activity of user:
ekonomicky aktivní	114 583	51 805	12 830	23 119	18 674	910	Economically active
z toho:							
zaměstnanci	89 897	38 685	10 487	18 892	15 438	743	Employees
zaměstnavatelé	5 559	3 182	552	734	752	34	Employers
samostatně činní	15 090	8 170	1 455	2 348	2 025	107	Self-employed
ekonomicky neaktivní	67 339	33 212	7 339	12 075	6 394	522	Economically inactive
ostatní a nezjištěno	1 021	251	94	330	178	17	Other and not identified
		Ukazatele úrovně bydlení <i>Housing quality indicators</i>					
Počet osob bydlících v bytech							Number of persons Per permanently occupied dwelling
na 1 byt	2,75	2,99	2,52	2,56	2,71	2,50	Per habitable room
na 1 obytnou místnost	0,99	0,91	1,05	1,20	1,03	1,05	(8 m ² or more)
Počet obytných místností 8 m ² a více							Number of habitable rooms (8 m ² or more)
na 1 byt	2,81	3,30	2,41	2,15	2,64	2,40	per dwelling
Počet cenových domácností na 1 byt	1,11	1,14	1,08	1,09	1,08	1,10	Number of census households per dwelling
Obytná plocha v m ²							Habitable floor area (m ²)
na 1 byt	51,9	63,7	40,3	38,3	43,5	38,4	Per permanently occupied dwelling
na 1 osobu	18,7	21,2	16,0	14,9	16,0	15,3	Per person

A.24. Trvale obydlené byty podle druhu domu, velikosti bytu a počtu osob v bytě

Permanently occupied dwellings: by type of building, size of dwelling and number of persons

	Byty celkem Dwellings, total	v tom v domech			
		rodinných Family houses	bytových Multidwelling buildings	ostatních Other buildings	
Trvale obydlené byty celkem	182 943	101 468	79 100	2 375	Permanently occupied dwellings, total
v tom velikost bytu:					<i>By size of dwellings:</i>
1 obytná místnost	22 541	7 046	15 051	444	1 habitable room
2 pokoje	51 437	25 319	25 199	919	2 rooms
3 pokoje	67 276	32 211	34 335	730	3 rooms
4 pokoje	24 149	20 331	3 648	170	4 rooms
5 pokojů a více nezjištěno	15 922	15 435	436	51	5 or more rooms
	1 618	1 126	431	61	Not identified
v tom s počtem osob v bytě:					<i>By number of persons in dwelling:</i>
1	42 417	21 892	19 802	723	1
2	48 193	25 779	21 933	481	2
3	34 275	17 599	16 260	416	3
4	39 537	22 298	16 699	540	4
5	12 210	8 694	3 364	152	5
6	4 176	3 438	702	36	6
7 a více	2 135	1 768	340	27	7 or more

A.25. Ukazatele úrovně bydlení podle druhu domu a počtu cenzových domácností v bytě

Indicators of habitation quality: by type of building and number of census households

	Trvale obydlené byty celkem <i>Permanently occupied dwellings, total</i>	v tom v domech			
		rodinných <i>Family houses</i>	bytových <i>Multi-dwelling buildings</i>	ostatních <i>Other buildings</i>	
Počet osob na 1 byt celkem	2,75	2,89	2,56	2,64	Number of persons per dwelling, total
v tom v bytech:					<i>In dwellings:</i>
s 1 cenzovou domácností	2,55	2,62	2,46	2,51	<i>With 1 census household</i>
se 2 a více cenz. domácnostmi	4,56	4,88	3,90	4,17	<i>With 2 or more census households</i>
Počet osob na 1 obytnou místnost 8 m² a více celkem	0,99	0,92	1,10	1,15	Number of persons per habitable room (8 m² or more), total
v tom v bytech:					<i>In dwellings:</i>
s 1 cenzovou domácností	0,94	0,86	1,06	1,11	<i>With 1 census household</i>
se 2 a více cenz. domácnostmi	1,35	1,29	1,52	1,58	<i>With 2 or more census households</i>
Počet obytných místností 8 m² a větších na 1 byt	2,81	3,18	2,35	2,36	Number of habitable rooms (8 m² or more) per dwelling
v tom v bytech:					<i>In dwellings:</i>
s 1 cenzovou domácností	2,75	3,09	2,34	2,33	<i>With 1 census household</i>
se 2 a více cenz. domácnostmi	3,40	3,81	2,59	2,70	<i>With 2 or more census households</i>
Obytná plocha v m² na 1 byt celkem	51,9	61,4	39,9	48,4	Habitable floor area (m²) per dwelling, total
v tom v bytech:					<i>In dwellings:</i>
s 1 cenzovou domácností	50,6	59,8	39,6	47,7	<i>With 1 census household</i>
se 2 a více cenz. domácnostmi	63,3	72,9	43,6	56,6	<i>With 2 or more census households</i>
Obytná plocha v m² na 1 osobu celkem	18,7	21,0	15,5	17,8	Habitable floor area (m²) per person, total
v tom v bytech:					<i>In dwellings:</i>
s 1 cenzovou domácností	19,7	22,6	16,0	18,5	<i>With 1 census household</i>
se 2 a více cenz. domácnostmi	13,8	14,8	11,1	13,2	<i>With 2 or more census households</i>

B.1. Obyvatelstvo podle okresů kraje

Population: by district

	Celkem <i>Total</i>	v tom okresy <i>District</i>				
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
		<i>Obce Municipalities</i>				
Počet obcí	453	113	115	113	112	Number of municipalities
části obcí	993	343	222	191	237	<i>Number of municipality parts</i>
základních sídelních jednotek	1 319	416	299	272	332	<i>Number of basic settlement units</i>
		<i>Obyvatelstvo Population</i>				
Počet obyvatel	508 281	105 240	160 987	102 667	139 387	Population, total
v tom ve věku:						<i>Age group:</i>
0 - 14	85 559	18 119	24 828	17 925	24 687	<i>0 - 14</i>
15 - 59	328 480	67 115	104 313	66 749	90 303	<i>15 - 59</i>
60 a více vč. nezjištěného věku	94 242	20 006	31 846	17 993	24 397	<i>60+ (incl. not identified age)</i>
z celkového počtu obyvatel:						<i>Of total population:</i>
věřící	162 695	39 505	37 171	40 295	45 724	<i>Believers</i>
bez vyznání	299 199	56 301	112 499	50 251	80 148	<i>Nondenominational</i>
nezjištěno	46 387	9 434	11 317	12 121	13 515	<i>Not identified</i>
z obyvatel ve věku 15 a více let:						<i>Of population aged 15+</i>
svobodní	104 385	21 080	32 030	21 903	29 372	<i>Single</i>
ženatí/vdané	243 738	51 223	78 142	48 432	65 941	<i>Married</i>
rozvedení	34 341	5 996	12 915	6 424	9 006	<i>Divorced</i>
ovdovělí	38 416	8 427	12 301	7 615	10 073	<i>Widowed</i>
z celkového počtu obyvatel narození:						<i>Of total population, natives born in:</i>
v obci součas. bydliště	262 497	54 273	80 887	53 201	74 136	<i>Same municipality</i>
v jiné obci okresu	104 915	25 490	25 073	22 781	31 571	<i>Another municip. of district</i>
z obyv. ve věku 15 a více let se vzděláním:						<i>Of population aged 15+ with education:</i>
základním včetně neukončeného vzdělání	96 137	20 960	26 792	21 698	26 687	<i>Basic (incl. not completed)</i>
středním bez maturity	172 362	37 241	53 352	35 394	46 375	<i>Secondary without GCSE</i>
středním s maturitou	118 648	22 353	41 628	21 496	33 171	<i>Secondary with GCSE</i>
vyšším vysokoškolským	29 662	5 064	12 558	4 954	7 086	<i>University</i>
		<i>v %</i>		<i>%</i>		
Podíl obyvatel ve věku:						<i>Share of population aged:</i>
0 - 14	16,8	17,2	15,4	17,5	17,7	<i>0 - 14</i>
15 - 59	64,6	63,8	64,8	65,0	64,8	<i>15 - 59</i>
60 a více včetně nezjištěného věku	18,5	19,0	19,8	17,5	17,5	<i>60+ (incl. not identified age)</i>
Podíl věřících	32,0	37,5	23,1	39,2	32,8	<i>Share of believers</i>
Podíl obyvatel ve věku 15 a více let:						<i>Share of population aged 15+</i>
svobodní	24,7	24,2	23,5	25,8	25,6	<i>Single</i>
ženatí/vdané	57,7	58,8	57,4	57,2	57,5	<i>Married</i>
rozvedení	8,1	6,9	9,5	7,6	7,9	<i>Divorced</i>
ovdovělí	9,1	9,7	9,0	9,0	8,8	<i>Widowed</i>
Podíl obyvatel narozených:						<i>Share of natives born in:</i>
v obci součas. bydliště	51,6	51,6	50,2	51,8	53,2	<i>Same municipality</i>
v jiné obci okresu	20,6	24,2	15,6	22,2	22,6	<i>Another municip. of district</i>
Podíl obyv. ve věku 15 a více let se vzděláním:						<i>Share of population aged 15+ with education:</i>
základním včetně neukončeného vzdělání	22,7	24,1	19,7	25,6	23,3	<i>Basic (incl. not completed)</i>
středním bez maturity	40,8	42,7	39,2	41,8	40,4	<i>Secondary without GCSE</i>
středním s maturitou	28,1	25,7	30,6	25,4	28,9	<i>Secondary with GCSE</i>
vyšším vysokoškolským	7,0	5,8	9,2	5,8	6,2	<i>University</i>

B.2. Obyvatelstvo podle okresů, ekonomické aktivity a věkových skupin

Population: by district, economic activity and age group

	Celkem Total	v tom okresy District				
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
Ekonomicky aktivní	255 709	51 391	83 116	51 025	70 177	Economically active (EA)
v tom:						
zaměstnaní	235 411	46 742	77 659	46 129	64 881	Employed persons
z toho:						
zaměstnavatelé, zam. osoby, samostat. činní	222 358	44 052	72 700	43 973	61 633	Employers, employees, self-employed
pracující důchodci	7 358	1 352	3 065	1 196	1 745	EA pensioners
ženy na mat. dovolené	4 366	1 065	1 406	746	1 149	Women on maternity leave
nezaměstnaní	20 298	4 649	5 457	4 896	5 296	Unemployed persons
Ekonomicky neaktivní	249 758	53 237	76 834	51 074	68 613	Economically inactive (EI)
v tom:						
nepracující důchodci	114 281	24 964	36 586	22 885	29 846	EI pensioners
ostatní s vlastním zdrojem obživy	9 818	1 767	2 751	2 172	3 128	Others with own livelihood
žáci, studenti učni	90 598	19 064	27 088	18 772	25 674	Pupils, students, apprentices
osoby v domácnosti	3 192	736	1 242	493	721	Homemakers
děti předškolního věku, ostatní závislí	31 869	6 706	9 167	6 752	9 244	Pre-school and other dependent children
Nezjištěná ekonomická aktivita	2 814	612	1 037	568	597	Economic activity not identified
Ekonomicky aktivní ve věku						Economic active, aged:
15 - 19	4 687	996	1 378	990	1 323	15 - 19
20 - 29	69 378	13 952	21 447	14 285	19 694	20 - 29
30 - 39	60 536	12 461	19 236	12 146	16 693	30 - 39
40 - 49	67 575	13 865	22 218	13 515	17 977	40 - 49
50 - 59	47 672	9 126	16 216	9 221	13 109	50 - 59
60 - 69	5 194	875	2 301	774	1 244	60 - 69
70 a více	642	108	314	89	131	70 and over
z toho ženy ve věku						Females in age
15 - 19	2 014	408	599	427	580	15 - 19
20 - 29	30 157	6 010	9 547	6 064	8 536	20 - 29
30 - 39	27 960	5 786	8 947	5 587	7 640	30 - 39
40 - 49	33 032	6 626	10 912	6 638	8 856	40 - 49
50 - 59	19 266	3 606	6 861	3 602	5 197	50 - 59
60 - 69	1 817	279	848	289	401	60 - 69
70 a více	167	33	84	22	28	70 and over
	Relativní údaje v %		Relative indicators (%)			
Míra ekonomické aktivity obyv. ve věku 15 a více let	60,5	59,0	61,0	60,2	61,2	Rate of economic activity of people aged 15 and over
muži	68,9	67,6	69,2	68,8	69,8	Males
ženy	52,5	50,8	53,5	52,1	53,0	Females
Podíl nezaměstnaných z ekonomicky aktivních	7,9	9,0	6,6	9,6	7,5	Share of unemployed persons from EA
muži	7,3	8,1	5,9	9,1	6,9	Males
ženy	8,8	10,2	7,3	10,3	8,4	Females
Podíl vyjíždějících za práci¹⁾	45,5	52,5	41,1	47,3	44,6	Share of commuters¹⁾
muži	50,5	58,6	46,1	52,0	48,9	Males
ženy	39,3	44,5	35,1	41,5	39,1	Females

¹⁾ z obce trvalého bydliště z celkového počtu pracujících (včetně vyjíždějících s nezjištěným místem pracoviště)

¹⁾ Out of the municipality of permanent place of residence, % of the total number of working persons (including commuters with unidentified place of work)

B.3. Hlavní charakteristiky domácností podle okresů

Basic household indicators: by district

	Celkem <i>Total</i>	v tom okresy <i>District</i>				
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
Bytové domácnosti	182 943	36 929	60 596	35 846	49 572	<i>Dwelling households</i>
v tom:						
s 1 hospodařící domácností, kterou tvoří:						<i>With 1 household on common budget, consisting of:</i>
1 cenzová domácnost	167 747	33 849	55 473	32 855	45 570	<i>1 census household</i>
2 a více cenž. domácností	2 894	759	828	632	675	<i>2 or more census households</i>
se 2 a více hospodařícími domácnostmi	15 196	3 080	5 123	2 991	4 002	<i>With 2 or more households on common budget</i>
Hospodařící domácnosti	201 395	40 604	66 945	39 462	54 384	<i>Households on common budget</i>
v tom:						
s 1 cenžovou domácností	198 275	39 786	66 055	38 770	53 664	<i>With 1 census household</i>
se 2 a více cenž. domácnostmi	3 120	818	890	692	720	<i>With 2 or more census households</i>
Cenzové domácnosti	204 594	41 449	67 856	40 168	55 121	<i>Census households</i>
v tom:						
úplné rodiny	120 673	25 212	38 036	24 393	33 032	<i>Two-parent families</i>
bez závislých dětí	63 414	13 109	21 012	12 477	16 816	<i>Without dependent children</i>
se závislými dětmi	57 259	12 103	17 024	11 916	16 216	<i>With dependent children</i>
1 závislé dítě	23 002	4 572	7 601	4 541	6 288	<i>1 dependent child</i>
2 závislé děti	28 074	6 132	8 235	5 840	7 867	<i>2 dependent children</i>
3 a více závislých dětí	6 183	1 399	1 188	1 535	2 061	<i>3 or more dependent children</i>
neúplné rodiny	24 454	4 686	8 903	4 616	6 249	<i>Lone-parent families</i>
bez závislých dětí	9 967	2 025	3 578	1 937	2 427	<i>Without dependent children</i>
se závislými dětmi	14 487	2 661	5 325	2 679	3 822	<i>With dependent children</i>
1 závislé dítě	9 064	1 544	3 488	1 651	2 381	<i>1 dependent child</i>
2 závislé děti	4 551	950	1 572	847	1 182	<i>2 dependent children</i>
3 a více závislých dětí	872	167	265	181	259	<i>3 or more dependent children</i>
vícečlenné nerod. domácnosti	2 741	429	1 153	498	661	<i>Multimember non-family households</i>
domácnosti jednotlivců	56 726	11 122	19 764	10 661	15 179	<i>Households of individuals</i>
z toho bydlící samostatně	43 225	8 805	14 836	8 051	11 533	<i>Living stand-alone</i>
	Podíl bytových domácností (v %) vybavených <i>Share of dwelling households (%) equipped by</i>					
osobním automobilem	56,1	60,2	57,0	53,2	54,1	<i>Passenger car</i>
z toho 2 a více automobily	7,7	9,6	8,2	6,3	6,6	<i>2 or more</i>
pevnou telefonní linkou	44,6	47,3	47,2	43,6	40,3	<i>Fixed telephone line</i>
mobilním telefonem	10,7	9,0	9,0	11,4	13,6	<i>Mobile telephone</i>
pevným i mobilním telefonem	20,6	19,1	25,3	17,3	18,5	<i>Both fixed and mobile telephones</i>
osobním počítačem	14,3	13,1	17,0	11,9	13,4	<i>Personal computer</i>
z toho s připojením na internet	5,4	4,8	6,8	4,4	5,0	<i>Linked to internet</i>
možností užívat rekreační objekt	16,9	15,3	22,5	12,9	14,1	<i>Possibility to use weekend house</i>
z toho vlastní	10,4	9,8	13,4	8,1	8,7	<i>Own weekend house</i>
Automobilem, telefonem, počítačem a rekreač. objektem	3,4	3,0	5,1	2,2	2,5	<i>Car, telephone, personal computer and weekend house</i>

B.4. Hlavní charakteristiky domovního fondu podle okresů

Basic housing stock indicators: by district

	Celkem <i>Total</i>	v tom okresy <i>District</i>				
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
Trvale obydlené domy	96 680	22 319	25 903	21 638	26 820	Permanently occupied houses
v tom:						
rodinné domy	86 696	20 499	22 659	19 588	23 950	<i>Family houses</i>
bytové domy	8 116	1 428	2 859	1 563	2 266	<i>Multi-dwelling buildings</i>
ostatní domy	1 868	392	385	487	604	<i>Other buildings</i>
Neobydlené domy	22 034	6 482	4 626	4 941	5 985	Unoccupied houses
z toho z důvodu:						<i>Due to:</i>
obydlené přechodně	1 891	438	572	359	522	<i>Occupied temporarily</i>
slouží k rekreaci	12 249	4 191	1 862	3 018	3 178	<i>Use for recreation</i>
přestavba domu	1 316	277	409	273	357	<i>Reconstruction</i>
nezpůsobilé k bydlení	2 592	583	704	496	809	<i>Unfitness for living</i>
Trvale obydlené domy podle počtu bytů:						Permanently occupied houses by number of dwellings:
1	71 314	18 099	18 416	16 234	18 565	<i>1</i>
2 - 3	17 294	2 815	4 665	3 856	5 958	<i>2 - 3</i>
4 - 11	5 387	936	1 722	1 166	1 563	<i>4 - 11</i>
12 a více	2 454	424	1 042	327	661	<i>12 or more</i>
podle počtu nadzemních podlaží:						By number floors (above ground):
1 - 2	88 550	20 925	22 874	20 159	24 592	<i>1 - 2</i>
3 - 4	5 428	897	1 819	1 122	1 590	<i>3 - 4</i>
5 a více	2 060	301	1 035	247	477	<i>5 or more</i>
podle vlastníka:						By owner:
soukromá fyzická osoba	85 960	20 220	22 575	19 324	23 841	<i>Private person</i>
obec, stát	3 376	503	1 102	706	1 065	<i>Municipality, state</i>
bytové družstvo	2 394	375	745	517	757	<i>Housing association</i>
ostatní vlastníci	4 573	1 120	1 374	1 033	1 046	<i>Other owners</i>
podle období výstavby nebo rekonstrukce:						By period of construction or reconstruction :
do roku 1919	14 536	3 513	3 317	3 847	3 859	<i>Up to 1919</i>
1920 - 1945	16 477	3 467	4 630	3 835	4 545	<i>1920 - 1945</i>
1946 - 1980	40 952	9 493	11 553	8 419	11 487	<i>1946 - 1980</i>
1981 - 1990	13 732	3 360	3 381	3 164	3 827	<i>1981 - 1990</i>
1991 - 2001	9 875	2 162	2 693	2 183	2 837	<i>1991 - 2001</i>
podle materiálu nosných zdí:						By material of bearing walls:
cihly, tvárnice, cihlové bloky	60 164	13 502	18 780	10 845	17 037	<i>Bricks, shaped bricks</i>
stěnové panely	2 558	468	843	462	785	<i>Prefabricated panels</i>
nepálené cihly	746	68	297	218	163	<i>Unburnt bricks</i>
podle technického vybavení:						By technical equipment:
napojení na kanalizační síť	44 297	9 088	14 664	7 867	12 678	<i>Public sewerage system</i>
vodovod	95 019	21 724	25 434	21 388	26 473	<i>Water supply system</i>
plyn z veřejné sítě	51 859	11 458	19 333	9 610	11 458	<i>Gas from public gas network</i>
ústřední topení	64 463	15 054	18 008	13 801	17 600	<i>Central heating system</i>
Průměrné stáří trvale obydlených domů v letech	44,7	44,9	44,0	46,6	43,8	<i>Average age of permanently occupied houses (years)</i>

B.5. Hlavní charakteristiky bytového fondu podle okresů

Basic dwelling stock indicators: by district

	Celkem <i>Total</i>	v tom okresy <i>District</i>				
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
Trvale obydlené byty	182 943	36 929	60 596	35 846	49 572	Permanently occupied dwellings
v tom:						<i>In:</i>
v rodinných domech	101 468	22 886	26 643	22 827	29 112	<i>Family houses</i>
v bytových domech	79 100	13 505	33 542	12 423	19 630	<i>Multi-dwelling buildings</i>
v ostatních domech	2 375	538	411	596	830	<i>Other buildings</i>
Neobydlené byty	30 126	7 759	7 596	6 375	8 396	Unoccupied dwellings
z toho z důvodu:						<i>Due to:</i>
byt obydlen přechodně	5 080	898	1 799	908	1 475	<i>Occupied temporarily</i>
slouží k rekreaci	12 536	4 274	1 911	3 088	3 263	<i>Use for recreation</i>
přestavba bytu	1 866	351	594	366	555	<i>Reconstruction</i>
nezpůsobilý k bydlení	3 154	673	852	651	978	<i>Unfitness for living</i>
Trvale obydlené byty podle právního důvodu užívání						Permanently occupied dwellings by legal reason for the use:
ve vlastním domě	85 268	19 413	22 253	19 472	24 130	<i>In own house</i>
v osobním vlastnictví	20 263	6 157	7 433	3 422	3 251	<i>Ownership of dwelling</i>
byt nájemní	35 524	4 032	15 271	6 012	10 209	<i>Rented dwelling</i>
byt člena bytového družstva	25 246	4 071	10 004	4 052	7 119	<i>Housing association dwelling</i>
byt člena družstva nájemců	1 449	37	1 215	21	176	<i>Tenant association dwelling</i>
Trvale obydlené byty podle kategorie:						Permanently occupied dwellings by category:
I. kategorie	156 303	30 685	55 551	28 600	41 467	<i>1st category</i>
II. kategorie	17 545	3 773	3 153	5 072	5 547	<i>2nd category</i>
III. kategorie	4 730	1 299	925	1 094	1 412	<i>3rd category</i>
IV. kategorie	3 220	873	530	893	924	<i>4th category</i>
Trvale obydlené byty podle velikosti:						Permanently occupied dwellings by size:
1 obytná místnost	22 541	3 932	7 778	4 403	6 428	<i>1 habitable room</i>
2 pokoje	51 437	9 634	16 181	10 764	14 858	<i>2 rooms</i>
3 pokoje	67 276	13 010	24 000	12 705	17 561	<i>3 rooms</i>
4 pokoje	24 149	5 629	7 203	4 711	6 606	<i>4 rooms</i>
5 pokojů a větší	15 922	4 287	4 876	2 985	3 774	<i>5 rooms or more</i>
Trvale obydlené byty podle období výstavby domu:						Permanently occupied dwellings by period of construction of house:
do roku 1919	18 259	4 112	3 980	5 052	5 115	<i>Up to 1919</i>
1920 - 1945	23 274	4 469	7 148	5 120	6 537	<i>1920 - 1945</i>
1946 - 1970	45 405	9 094	19 138	6 758	10 415	<i>1946 - 1970</i>
1971 - 1980	47 497	8 925	15 510	9 070	13 992	<i>1971 - 1980</i>
1981 - 1990	28 890	6 440	9 077	5 788	7 585	<i>1981 - 1990</i>
1991 - 2001	18 256	3 541	5 242	3 815	5 658	<i>1991 - 2001</i>
Trvale obydlené byty podle počtu osob v bytě:						Permanently occupied dwellings by number of persons in dwelling:
1	42 417	8 629	14 584	7 883	11 321	<i>1</i>
2	48 193	9 149	17 281	9 087	12 676	<i>2</i>
3	34 275	6 505	11 993	6 566	9 211	<i>3</i>
4	39 537	8 231	12 290	8 051	10 965	<i>4</i>
5	12 210	2 798	2 901	2 840	3 671	<i>5</i>
6 a více	6 311	1 617	1 547	1 419	1 728	<i>6 or more</i>
Trvale obydlené byty podle počtu cenových domácností:						Permanently occupied dwellings by number of census households:
1	164 853	33 090	54 645	32 223	44 895	<i>1</i>
2 a více	18 090	3 839	5 951	3 623	4 677	<i>2 or more</i>

B.6. Technické vybavení trvale obydlených bytů podle okresů

Basic amenities of permanently occupied dwellings: by district

	Celkem Total	v tom okresy District				
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
Trvale obydlené byty celkem	182 943	36 929	60 596	35 846	49 572	Permanently occupied dwellings, total
Technické vybavení bytů						Basic amenities of dwellings
vodovod:						Water supply:
v bytě	180 314	36 104	59 805	35 394	49 011	In dwelling
kanalizace:						Sewage disposal system:
přípoj na kanalizační síť	118 054	21 307	47 036	18 563	31 148	Connection to public system
žumpa, jímka	61 381	14 649	12 883	16 587	17 262	Cesspool, sump
plyn:						Gas:
z veřejné sítě	107 439	20 063	46 255	17 640	23 481	From public gas network
z domovního zásobníku	523	76	150	159	138	From own tank
koupelna:						Bathroom:
vlastní	175 410	34 959	58 885	34 102	47 464	Private
záchod:						Toilet:
vlastní splachovací	172 344	33 969	58 261	33 417	46 697	Private flush toilet
způsob vytápění:						Heating:
ústřední	126 987	25 596	46 393	22 090	32 908	Central, boiler outside dwelling
etážové	22 025	3 625	5 137	6 874	6 389	Single-storey heating system
kamna	27 093	6 266	7 438	5 054	8 335	Stove
energie použita k vytápění:¹⁾						Energy used for heating:¹⁾
uhlí	36 525	8 637	4 106	10 761	13 021	Coal
dřevo	11 206	2 479	1 718	2 942	4 067	Wood
elektřina	11 271	2 374	2 448	2 386	4 063	Electricity
plyn	74 618	15 925	25 435	14 542	18 716	Gas
		Podíl vybavených bytů v %				
		Share of dwellings equipped by (%)				
vodovod v bytě	98,6	97,8	98,7	98,7	98,9	Water supply in dwelling
přípoj na kanalizační síť	64,5	57,7	77,6	51,8	62,8	Connection to sewerage system
plyn z veřejné sítě	58,7	54,3	76,3	49,2	47,6	Gas from public gas network
vlastní koupelna, sprchový kout	95,9	94,7	97,2	95,1	95,7	Private bathroom
vlastní splachovací záchod	94,2	92,0	96,1	93,2	94,2	Private flush toilet

¹⁾ bez dálkového vytápění

¹⁾ Without central heating

B.7. Charakteristiky úrovně bydlení podle okresů

Housing quality indicators: by district

	Celkem Total	v tom okresy District				
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
Průměrný počet na 1 byt:						Average number per 1 dwelling:
cenzových domácností	1,11	1,11	1,11	1,11	1,10	Census households
hospodařících domácností	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09	Households on common budget
celkové plochy v m ²	80,5	85,1	76,7	82,7	80,1	Total floor area (m ²)
obytné plochy v m ²	51,9	55,5	50,0	52,2	51,2	Habitable floor area (m ²)
obytných místností 8 m ² a větších	2,81	2,96	2,79	2,78	2,75	Habitable rooms (8 m ² or more)
Průměrná obytná plocha v m²:						Average habitable floor area (m²):
na 1 osobu	18,7	19,5	18,9	18,3	18,3	Per person
Průměrný počet osob:						Average number of persons:
na 1 trvale obydlený byt	2,75	2,82	2,62	2,83	2,78	Per permanently occupied dwelling
na 1 obytnou místnost 8 m ² a větší	0,99	0,96	0,95	1,03	1,02	Per habitable room 8 m ² or more
na 1 cenzovou domácnost	2,48	2,53	2,37	2,55	2,52	Per census household
na 1 hospodařící domácnost	2,52	2,58	2,40	2,59	2,55	Per household on common budget

C.1. Obyvatelstvo podle druhu pobytu, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Population: by type of residence, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Výměra k 31.12. 2002 (v ha)	Počet trvale bydlících obyvatel <i>Number of permanent residents</i>					z toho <i>In 2001</i>			Osoby dočasně přítomné ²⁾ <i>Persons temporarily present²⁾</i>
		1961	1970	1980	1991	2001 ¹⁾	cizinci s dlouho- dobým pobytem <i>Foreign- ers with long-term stay</i>	dočasně nepřítom- ní <i>Tempo- rarily not present</i>	narození v obci trvalého pobytu <i>Born in municipi- pality of perma- nent re- sidence</i>	
Kraj celkem Region, total	451 852	483 254	488 766	512 573	508 718	508 281	1 917	49 861	262 497	34 069
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>										
Česká Třebová	7 964	17 505	18 345	18 775	19 439	19 446	79	1 629	11 009	975
Hlinsko	24 658	24 147	23 587	22 823	22 360	21 824	18	1 899	12 855	613
Holice	21 360	17 478	16 510	16 239	15 444	15 480	51	1 199	8 564	747
Chrudim	74 606	82 255	80 623	82 725	82 302	82 110	198	7 657	40 737	4 838
Králíky	15 873	9 433	9 731	9 714	9 420	9 500	21	1 157	4 766	1 036
Lanškroun	27 521	20 227	20 470	21 586	21 542	21 750	240	2 169	11 238	1 529
Litomyšl	33 712	26 815	25 709	26 418	25 733	26 219	96	2 498	14 630	1 491
Moravská Třebová	41 730	29 125	28 256	28 525	27 954	27 776	46	2 980	13 696	2 108
Pardubice	40 923	96 936	109 447	122 246	122 808	120 979	492	12 888	61 098	11 688
Polička	27 264	20 319	19 434	20 103	19 489	19 603	35	1 779	10 904	975
Přelouč	25 722	24 165	23 606	24 786	24 520	24 199	49	2 320	11 047	1 185
Svitavy	35 158	32 498	31 696	32 498	31 958	31 844	132	3 206	15 689	1 513
Ústí nad Orlicí	19 052	24 491	25 049	27 066	26 658	26 793	127	2 659	14 612	1 762
Vysoké Mýto	28 183	32 512	31 237	32 537	31 121	32 016	83	2 983	16 412	1 901
Žamberk	28 128	25 348	25 066	26 532	27 970	28 742	250	2 838	15 240	1 708

¹⁾ včetně cizinců s dlouhodobým pobytem

²⁾ včetně cizinců s krátkodobým pobytem

¹⁾ Incl. foreigners with long-term stay

²⁾ Incl. foreigners with short-term stay

C.1. Obyvatelstvo podle druhu pobytu, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Population: by type of residence, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Výměra k 31.12. 2002 (v ha)	Počet trvale bydlících obyvatel <i>Number of permanent residents</i>					z toho <i>In 2001</i>			Osoby dočasně přítomné ²⁾ <i>Persons temporarily present²⁾</i>
		1961	1970	1980	1991	2001 ¹⁾	cizinci s dlouho- dobým pobytem <i>Foreign- ers with long-term stay</i>	dočasně nepřítom- ní <i>Tempo- rarily not present</i>	narození v obci trvalého pobytu <i>Born in municipality of perma- nent re- sidence</i>	
Kraj celkem Region, total	451 852	483 254	488 766	512 573	508 718	508 281	1 917	49 861	262 497	34 069
z toho města: <i>Towns:</i>										
Brandýs nad Orlicí	434	1 499	1 462	1 465	1 494	1 438	4	148	676	155
Březová nad Svitavou	1 270	1 643	1 490	1 500	1 376	1 379	2	140	612	52
Bystřé	1 409	1 523	1 496	1 576	1 602	1 692	8	187	904	29
Česká Třebová	4 094	14 470	15 488	16 107	17 091	17 036	65	1 451	9 860	906
Dašice	1 772	2 156	1 961	1 872	1 764	1 750	-	164	867	112
Heřmanův Městec	1 434	4 137	4 312	5 003	5 046	4 885	6	460	2 156	272
Hlinsko	2 427	8 346	9 357	10 182	10 916	10 543	7	962	6 040	355
Holice	1 965	6 217	6 208	6 545	6 429	6 219	32	496	3 494	374
Choceň	2 170	8 566	8 710	9 716	9 249	9 039	15	854	4 741	405
Chrast	1 784	3 251	3 239	3 314	3 237	3 223	10	303	1 584	112
Chrudim	3 321	16 460	18 238	21 393	23 643	23 898	47	2 365	11 527	1 891
Chvaletice	850	2 652	2 539	3 031	3 101	3 322	13	311	1 289	197
Jablonec nad Orlicí	438	2 086	2 502	2 883	3 095	3 119	57	343	1 532	178
Jevíčko	2 325	2 647	2 526	2 754	2 688	2 829	4	340	1 323	358
Králíky	5 279	4 457	4 814	5 067	4 890	4 826	14	589	2 427	273
Lanškroun	2 065	7 661	8 702	9 593	9 873	9 990	203	1 024	5 035	883
Lázně Bohdaneč	2 179	1 932	2 140	2 270	2 279	3 096	17	283	1 142	732
Letohrad	2 355	4 844	5 078	5 624	6 203	6 283	51	607	3 511	307
Litomyšl	3 345	8 427	8 884	10 253	10 187	10 358	46	1 127	5 345	1 123
Moravská Třebová	4 205	9 199	9 892	10 966	11 668	11 586	34	1 312	5 535	1 284
Pardubice	7 771	64 968	78 947	92 262	94 407	90 668	375	10 186	47 097	9 356
Polička	3 312	6 863	7 266	8 972	8 987	9 187	14	829	4 845	732
Přelouč	3 046	6 673	7 452	8 865	9 587	9 144	13	918	3 967	497
Ronov nad Doubravou	1 701	1 732	1 650	1 703	1 628	1 588	10	145	722	64
Sezemice	2 214	3 189	2 940	2 863	2 742	3 007	8	299	1 597	192
Skuteč	3 541	5 270	5 220	5 387	5 206	5 344	13	475	3 116	184
Slatiňany	1 560	3 635	3 850	3 929	4 049	3 973	-	319	1 786	173
Svitavy	3 133	13 878	14 282	16 297	17 441	17 626	116	1 879	8 827	1 136
Třemošnice	1 902	1 902	2 025	2 747	3 366	3 404	30	342	1 426	292
Ústí nad Orlicí	3 637	11 634	12 843	15 288	15 295	15 192	105	1 678	8 171	1 382
Vysoké Mýto	4 200	9 827	9 716	11 152	10 987	12 279	52	1 173	5 979	1 155
Žamberk	1 691	4 417	4 605	5 366	5 864	6 153	11	600	2 819	507

¹⁾ včetně cizinců s dlouhodobým pobytem

²⁾ včetně cizinců s krátkodobým pobytem

¹⁾ Incl. foreigners with long-term stay

²⁾ Incl. foreigners with short-term stay

C.2. Obyvatelstvo podle pohlaví, věkových skupin, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Population: by sex, age group, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Obyvatelstvo <i>Population</i>		Věková skupina <i>Age group</i>						Průměrný věk <i>Average age</i>
	celkem <i>Total</i>	z toho ženy <i>Females</i>	obyvatelstvo celkem <i>Population, total</i>			z toho ženy <i>Females</i>			
			0 - 14	15 - 59	60 a více vč. nezj. <i>60+ incl. not identified</i>	0 - 14	15 - 59	60 a více vč. nezj. <i>60+ incl. not identified</i>	
Kraj celkem <i>Region, total</i>	508 281	259 346	85 559	328 480	94 242	41 536	162 165	55 645	38,4
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>									
Česká Třebová	19 446	9 891	3 347	12 720	3 379	1 583	6 313	1 995	38,0
Hlinsko	21 824	11 040	3 872	13 713	4 239	1 867	6 669	2 504	38,3
Holice	15 480	7 927	2 518	9 964	2 998	1 198	4 913	1 816	39,0
Chrudim	82 110	41 867	14 022	52 617	15 471	6 829	25 865	9 173	38,5
Králíky	9 500	4 834	1 850	6 142	1 508	906	3 047	881	36,4
Lanškroun	21 750	11 085	3 809	14 376	3 565	1 827	7 152	2 106	37,3
Litomyšl	26 219	13 369	4 789	16 672	4 758	2 372	8 162	2 835	37,6
Moravská Třebová	27 776	14 065	4 887	18 035	4 854	2 310	8 845	2 910	37,7
Pardubice	120 979	62 489	18 381	78 501	24 097	9 038	39 338	14 113	39,6
Polička	19 603	9 807	3 517	12 522	3 564	1 633	6 097	2 077	37,7
Přelouč	24 199	12 241	3 864	15 657	4 678	1 880	7 591	2 770	39,1
Svitavy	31 844	16 223	5 241	21 205	5 398	2 539	10 455	3 229	38,1
Ústí nad Orlicí	26 793	13 663	4 569	17 237	4 987	2 264	8 486	2 913	38,6
Vysoké Mýto	32 016	16 377	5 539	20 453	6 024	2 694	10 082	3 601	38,2
Žamberk	28 742	14 468	5 354	18 666	4 722	2 596	9 150	2 722	36,7

C.2. Obyvatelstvo podle pohlaví, věkových skupin, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Population: by sex, age group, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Obyvatelstvo <i>Population</i>		Věková skupina <i>Age group</i>						Průměrný věk <i>Average age</i>
	celkem <i>Total</i>	z toho ženy <i>Females</i>	obyvatelstvo celkem <i>Population, total</i>			z toho ženy <i>Females</i>			
			0 - 14	15 - 59	60 a více vč. nezj. <i>60+ incl. not identified</i>	0 - 14	15 - 59	60 a více vč. nezj. <i>60+ incl. not identified</i>	
Kraj celkem Region, total	508 281	259 346	85 559	328 480	94 242	41 536	162 165	55 645	38,4
z toho města: <i>Towns:</i>									
Brandýs nad Orlicí	1 438	741	220	903	315	107	433	201	40,5
Březová nad Svitavou	1 379	701	246	928	205	124	443	134	36,5
Bystré	1 692	816	313	1 119	260	149	522	145	35,8
Česká Třebová	17 036	8 724	2 910	11 141	2 985	1 373	5 586	1 765	38,1
Dašice	1 750	883	300	1 125	325	143	547	193	38,4
Heřmanův Městec	4 885	2 545	721	3 173	991	374	1 569	602	40,2
Hlinsko	10 543	5 395	1 833	6 799	1 911	884	3 380	1 131	38,1
Holice	6 219	3 193	940	4 040	1 239	452	1 999	742	39,7
Choceň	9 039	4 651	1 431	5 804	1 804	690	2 885	1 076	39,5
Chrast	3 223	1 693	542	2 036	645	285	1 011	397	39,1
Chrudim	23 898	12 296	4 173	15 520	4 205	2 006	7 823	2 467	37,9
Chvaletice	3 322	1 692	626	2 126	570	331	1 006	355	36,8
Jablonné nad Orlicí	3 119	1 591	559	2 035	525	289	1 007	295	37,3
Jevíčko	2 829	1 450	529	1 854	446	239	949	262	36,7
Králíky	4 826	2 467	876	3 194	756	428	1 603	436	36,8
Lanškroun	9 990	5 186	1 658	6 675	1 657	804	3 401	981	37,9
Lázně Bohdaneč	3 096	1 601	630	1 977	489	299	1 016	286	36,2
Letohrad	6 283	3 208	1 187	4 121	975	563	2 069	576	36,5
Litomyšl	10 358	5 371	1 704	6 711	1 943	862	3 362	1 147	38,5
Moravská Třebová	11 586	6 010	1 941	7 592	2 053	915	3 845	1 250	38,2
Pardubice	90 668	47 108	13 216	58 966	18 486	6 508	29 803	10 797	40,0
Polička	9 187	4 654	1 629	5 949	1 609	763	2 952	939	37,8
Přelouč	9 144	4 632	1 428	6 005	1 711	694	2 934	1 004	39,0
Ronov nad Doubravou	1 588	808	245	1 027	316	133	487	188	39,3
Sezemice	3 007	1 506	523	1 928	556	248	931	327	38,2
Skuteč	5 344	2 763	990	3 437	917	471	1 732	560	36,9
Slatiňany	3 973	2 017	583	2 665	725	295	1 301	421	38,8
Svitavy	17 626	9 146	2 857	11 971	2 798	1 391	6 031	1 724	37,8
Třemošnice	3 404	1 679	704	2 190	510	326	1 062	291	36,0
Ústí nad Orlicí	15 192	7 832	2 470	9 841	2 881	1 245	4 920	1 667	39,1
Vysoké Mýto	12 279	6 372	2 258	7 901	2 120	1 112	3 988	1 272	37,0
Žamberk	6 153	3 148	1 156	4 007	990	543	2 008	597	36,8

C.3. Obyvatelstvo podle národnosti, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Population: by nationality, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Obyva- telstvo celkem <i>Population, total</i>	v tom národnost <i>Nationality</i>								
		česká <i>Czech</i>	moravská <i>Moravian</i>	slezská <i>Silesian</i>	slovenská <i>Slovak</i>	romská <i>Romany</i>	polská <i>Polish</i>	německá <i>German</i>	ostatní <i>Other</i>	nezjiš- těná <i>Not identi- fied</i>
Kraj celkem Region, total	508 281	489 142	3 132	37	5 932	477	677	603	3 037	5 244
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>										
Česká Třebová	19 446	18 620	63	1	279	51	56	25	134	217
Hlinsko	21 824	21 517	26	2	81	7	12	5	50	124
Holice	15 480	15 114	24	1	85	4	13	9	83	147
Chrudim	82 110	79 728	103	9	766	73	33	30	389	979
Králíky	9 500	8 787	46	-	317	17	40	78	69	146
Lanškroun	21 750	20 845	107	-	340	5	49	40	201	163
Litomyšl	26 219	25 519	40	1	221	4	64	22	124	224
Moravská Třebová	27 776	25 147	1 759	1	281	5	19	103	138	323
Pardubice	120 979	116 126	315	10	1 786	165	114	68	938	1 457
Polička	19 603	19 056	56	-	124	9	8	29	64	257
Přelouč	24 199	23 476	37	2	283	41	15	24	132	189
Svitavy	31 844	30 456	376	1	372	23	45	82	175	314
Ústí nad Orlicí	26 793	25 780	50	2	338	24	84	32	183	300
Vysoké Mýto	32 016	31 184	71	2	328	43	30	21	144	193
Žamberk	28 742	27 787	59	5	331	6	95	35	213	211

C.3. Obyvatelstvo podle národnosti, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Population: by nationality, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

dokončení

End of table

	Obyvatelstvo celkem <i>Population, total</i>	v tom národnost <i>Nationality</i>								
		česká <i>Czech</i>	moravská <i>Moravian</i>	slezská <i>Silesian</i>	slovenská <i>Slovak</i>	romská <i>Romany</i>	polská <i>Polish</i>	německá <i>German</i>	ostatní <i>Other</i>	nezjištěná <i>Not identified</i>
Kraj celkem Region, total	508 281	489 142	3 132	37	5 932	477	677	603	3 037	5 244
z toho města: <i>Towns:</i>										
Brandýs nad Orlicí	1 438	1 400	1	-	21	-	1	1	8	6
Březová nad Svitavou	1 379	1 310	26	-	13	1	1	9	3	16
Bystré	1 692	1 647	12	-	15	1	-	1	4	12
Česká Třebová	17 036	16 281	54	1	258	51	48	24	115	204
Dašice	1 750	1 683	9	-	33	3	-	-	5	17
Heřmanův Městec	4 885	4 767	3	-	38	12	2	4	28	31
Hlinsko	10 543	10 387	11	1	48	5	2	5	23	61
Holice	6 219	6 064	8	1	27	3	6	4	42	64
Choceň	9 039	8 785	17	1	82	4	7	3	40	100
Chrast	3 223	3 116	3	-	46	24	1	1	4	28
Chrudim	23 898	23 108	40	2	240	25	7	7	136	333
Chvaletice	3 322	3 217	2	-	42	-	-	8	24	29
Jablonné nad Orlicí	3 119	2 959	5	-	77	-	7	5	26	40
Jevíčko	2 829	2 509	241	-	15	-	1	7	26	30
Králíky	4 826	4 449	19	-	179	9	21	43	41	65
Lanškroun	9 990	9 486	44	-	205	-	27	18	152	58
Lázně Bohdaneč	3 096	2 944	7	-	65	-	4	1	23	52
Letohrad	6 283	6 093	6	1	58	2	18	4	32	69
Litomyšl	10 358	10 004	20	1	97	3	51	11	56	115
Moravská Třebová	11 586	10 569	527	-	159	5	8	49	62	207
Pardubice	90 668	86 782	263	8	1 399	141	96	57	740	1 182
Polička	9 187	8 905	21	-	61	7	2	14	38	139
Přelouč	9 144	8 876	22	2	116	26	6	10	28	58
Ronov nad Doubravou	1 588	1 535	4	-	22	-	1	-	10	16
Sezemice	3 007	2 941	-	-	16	-	1	2	15	32
Skuteč	5 344	5 186	6	1	47	8	-	-	30	66
Slatiňany	3 973	3 886	3	-	29	-	-	3	7	45
Svitavy	17 626	16 780	179	-	230	22	34	38	140	203
Třemošnice	3 404	3 274	9	4	42	1	-	3	28	43
Ústí nad Orlicí	15 192	14 459	35	1	228	5	69	26	142	227
Vysoké Mýto	12 279	11 891	36	-	173	38	21	9	69	42
Žamberk	6 153	5 990	17	1	66	1	17	10	25	26

C.4. Obyvatelstvo podle náboženského vyznání, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Population: by religion, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Obyvatel- stvo celkem Popula- tion, total	v tom							
		věřící Believers	z toho					bez vyznání Nondenominational	nejištěno Not identified
			Církev římskokatolická Roman Catholic Church	Církev československá husitská Czechoslovak Hussite Church	Českobratrská církev evangelická Evangelical Church of Czech Brethren	Pravoslavná církev v českých zemích Orthodox Church in Czech Lands	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi Jehovah's Witnesses		
Kraj celkem Region, total	508 281	162 695	133 779	5 353	12 082	560	688	299 199	46 387
v tom správní obvody ORP: Administrative districts of ORP:									
Česká Třebová	19 446	4 261	3 371	124	258	19	12	13 557	1 628
Hlinsko	21 824	10 755	8 731	431	1 142	2	20	9 202	1 867
Holice	15 480	4 138	3 329	304	163	13	18	10 059	1 283
Chrudim	82 110	28 180	22 852	1 176	2 333	60	114	46 483	7 447
Králíky	9 500	3 245	2 838	63	87	12	5	5 357	898
Lanškroun	21 750	7 419	6 186	85	667	113	15	12 050	2 281
Litomyšl	26 219	12 059	10 316	298	828	31	16	10 690	3 470
Moravská Třebová	27 776	9 865	8 866	86	335	27	58	14 756	3 155
Pardubice	120 979	27 018	21 375	1 351	1 721	110	215	85 612	8 349
Polička	19 603	9 541	7 719	28	1 264	5	13	7 725	2 337
Přelouč	24 199	5 921	4 505	194	822	32	31	16 597	1 681
Svitavy	31 844	10 201	8 778	130	625	61	40	18 170	3 473
Ústí nad Orlicí	26 793	8 395	7 077	173	503	21	23	15 768	2 630
Vysoké Mýto	32 016	10 326	7 884	611	1 073	13	45	18 786	2 904
Žamberk	28 742	11 371	9 952	299	261	41	63	14 387	2 984

C.4. Obyvatelstvo podle náboženského vyznání, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Population: by religion, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Obyvatel- stvo celkem Popula- tion, total	v tom							bez vyznání Nondenominational	nezjištěno Not identified
		věřící Believers	z toho							
			Církev římskokatolická Roman Catholic Church	Církev československá husitská Czechoslovak Hussite Church	Českobratrská církev evangelická Evangelical Church of Czech Brethren	Pravoslavná církev v českých zemích Orthodox Church in Czech Lands	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi Jehovah's Witnesses			
Kraj celkem Region, total	508 281	162 695	133 779	5 353	12 082	560	688	299 199	46 387	
z toho města: Towns:										
Brandýs nad Orlicí	1 438	449	314	24	87	-	1	876	113	
Březová nad Svitavou	1 379	438	381	7	15	-	4	737	204	
Bystré	1 692	928	846	2	41	-	-	550	214	
Česká Třebová	17 036	3 800	2 987	116	239	14	11	11 736	1 500	
Dašice	1 750	467	411	13	19	2	4	1 136	147	
Heřmanův Městec	4 885	1 307	1 029	120	68	9	2	3 077	501	
Hlinsko	10 543	4 284	3 467	337	278	-	16	5 289	970	
Holice	6 219	1 368	1 094	129	50	4	10	4 392	459	
Choceň	9 039	2 440	1 894	108	254	2	9	5 695	904	
Chrast	3 223	1 186	1 030	48	36	2	2	1 758	279	
Chrudim	23 898	6 195	4 617	483	511	21	67	15 977	1 726	
Chvaletice	3 322	537	360	22	118	4	5	2 621	164	
Jablonné nad Orlicí	3 119	1 227	1 042	31	22	6	13	1 578	314	
Jevíčko	2 829	1 169	1 055	4	43	2	-	1 304	356	
Králíky	4 826	1 445	1 260	34	40	8	2	2 905	476	
Lanškroun	9 990	2 734	2 189	46	262	78	9	6 290	966	
Lázně Bohdaneč	3 096	749	613	24	56	13	2	2 150	197	
Letohrad	6 283	2 628	2 331	36	121	6	1	3 018	637	
Litomyšl	10 358	3 835	3 165	147	247	13	6	5 234	1 289	
Moravská Třebová	11 586	3 482	2 976	50	144	20	44	6 865	1 239	
Pardubice	90 668	19 423	15 035	1 056	1 306	72	187	65 054	6 191	
Polička	9 187	3 471	2 802	22	430	-	8	4 495	1 221	
Přelouč	9 144	2 099	1 612	88	253	3	12	6 404	641	
Ronov nad Doubravou	1 588	680	627	6	24	1	1	749	159	
Sezemice	3 007	814	705	11	49	2	1	1 933	260	
Skuteč	5 344	2 288	1 869	62	197	1	12	2 493	563	
Slatiňany	3 973	1 197	973	48	87	2	6	2 469	307	
Svitavy	17 626	4 784	4 038	66	299	43	22	11 036	1 806	
Třešňovice	3 404	895	787	11	37	2	11	2 067	442	
Ústí nad Orlicí	15 192	3 941	3 232	104	194	16	15	9 847	1 404	
Vysoké Mýto	12 279	3 724	2 708	285	365	6	22	7 526	1 029	
Žamberk	6 153	1 670	1 345	94	37	3	19	3 825	658	

C.5. Obyvatelstvo patnáctileté a starší podle nejvyššího ukončeného vzdělání, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a měst

Population aged 15+: by highest educational attainment, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Celkem <i>Total</i>	v tom nejvyšší ukončené vzdělání <i>Highest educational attainment</i>						
		základní a neukončené <i>Basic, incl. not completed</i>	vyučení a střední odborné bez maturity <i>Vocational and secondary technical without GCSE</i>	úplné střední s maturitou <i>Full secondary with GCSE</i>	vyšší odborné a nástavbové <i>Higher professional, incl. extension study</i>	vysokoškolské vč. vědecké přípravy <i>University incl. post-university studies</i>	bez vzdělání <i>No education</i>	nezjištěno <i>Not identified</i>
Kraj celkem <i>Region, total</i>	422 722	96 137	172 362	103 667	14 981	29 662	1 673	4 240
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>								
Česká Třebová	16 099	3 656	6 232	4 316	746	980	50	119
Hlinsko	17 952	4 666	8 150	3 817	430	769	32	88
Holice	12 962	3 089	5 850	2 877	388	652	34	72
Chrudim	68 088	15 963	28 605	15 742	2 153	4 258	473	894
Králíky	7 650	2 588	2 932	1 523	199	299	50	59
Lanškroun	17 941	4 839	7 135	4 122	544	1 037	97	167
Litomyšl	21 430	5 222	8 591	5 151	859	1 417	60	130
Moravská Třebová	22 889	6 327	9 828	4 449	736	1 238	94	217
Pardubice	102 598	18 688	38 325	29 003	4 202	10 866	212	1 302
Polička	16 086	3 976	6 886	3 537	548	889	130	120
Přelouč	20 335	4 940	9 041	4 565	550	1 033	43	163
Svitavy	26 603	6 748	11 128	5 934	823	1 491	166	313
Ústí nad Orlicí	22 224	4 818	8 658	5 900	970	1 639	64	175
Vysoké Mýto	26 477	5 283	11 295	6 903	1 040	1 671	65	220
Žamberk	23 388	5 334	9 706	5 828	793	1 423	103	201

C.5. Obyvatelstvo patnáctileté a starší podle nejvyššího ukončeného vzdělání, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a měst

Population aged 15+: by highest educational attainment, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Celkem Total	v tom nejvyšší ukončené vzdělání Highest educational attainment						
		základní a neukončené Basic, incl. not completed	vyučení a střední odborné bez maturity Vocational and secondary technical without GCSE	úplné střední s maturitou Full secondary with GCSE	vyšší odborné a nástavbové Higher professional, incl. extension study	vyšší odborné a nástavbové Higher professional, incl. extension study	vyšší odborné a nástavbové Higher professional, incl. extension study	vyšší odborné a nástavbové Higher professional, incl. extension study
Kraj celkem Region, total	422 722	96 137	172 362	103 667	14 981	29 662	1 673	4 240
z toho města: Towns:								
Brandýs nad Orlicí	1 218	231	449	388	68	77	-	5
Březová nad Svitavou	1 133	287	496	259	21	40	6	24
Bystré	1 379	272	563	309	55	80	88	12
Česká Třebová	14 126	3 056	5 297	3 988	697	941	39	108
Dašice	1 450	336	664	330	36	64	7	13
Heřmanův Městec	4 164	902	1 634	1 022	116	259	42	189
Hlinsko	8 710	1 930	3 883	2 099	257	497	9	35
Holice	5 279	1 154	2 370	1 258	177	277	9	34
Choceň	7 608	1 348	3 144	2 135	359	536	12	74
Chrast	2 681	722	1 164	566	85	121	8	15
Chrudim	19 725	3 634	7 095	5 726	862	2 119	31	258
Chvaletice	2 696	618	1 254	620	69	106	6	23
Jablonné nad Orlicí	2 560	518	998	693	114	203	7	27
Jevíčko	2 300	533	896	564	101	177	5	24
Králíky	3 950	1 226	1 456	905	130	190	24	19
Lanškroun	8 332	1 921	3 073	2 282	314	698	17	27
Lázně Bohdaneč	2 466	380	968	697	105	294	5	17
Letohrad	5 096	1 101	2 055	1 371	181	334	7	47
Litomyšl	8 654	1 800	2 987	2 420	496	871	18	62
Moravská Třebová	9 645	2 362	3 763	2 186	412	783	39	100
Pardubice	77 452	12 923	27 154	23 249	3 530	9 425	140	1 031
Polička	7 558	1 556	3 078	1 932	345	572	11	64
Přelouč	7 716	1 734	3 144	1 988	248	538	14	50
Ronov nad Doubravou	1 343	308	595	311	42	66	6	15
Sezemice	2 484	519	1 064	654	61	163	12	11
Skuteč	4 354	1 125	1 990	881	137	174	8	39
Slatiňany	3 390	622	1 304	813	113	249	248	41
Svitavy	14 769	3 272	5 586	3 876	592	1 123	110	210
Třemošnice	2 700	562	1 187	702	76	137	9	27
Ústí nad Orlicí	12 722	2 600	4 501	3 632	616	1 213	43	117
Vysoké Mýto	10 021	1 830	3 965	2 891	435	786	25	89
Žamberk	4 997	931	1 936	1 411	226	441	12	40

C.6. Ekonomická aktivita obyvatelstva podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Economic activity of population: administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Ekonomicky aktivní celkem <i>Economically active (EA), total</i>	v tom				neza-městnaní <i>Un-employed persons</i>	Ekonomicky neaktivní celkem <i>Economically inactive, total</i>	z toho	
		zaměstnané osoby <i>Employed persons</i>			ženy na mateřské dovolené <i>Women on maternity leave</i>			nepracující důchodci <i>Economically inactive pensioners</i>	žáci, studenti a učni <i>Pupils, students and apprentices</i>
		celkem <i>Total</i>	z toho						
			pracující důchodci <i>EA pensioners</i>						
Kraj celkem Region, total	255 709	235 411	7 358	4 366	20 298	249 758	114 281	90 598	
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>									
Česká Třebová	9 870	8 907	196	118	963	9 504	4 198	3 549	
Hlinsko	10 423	9 788	291	241	635	11 332	5 327	4 044	
Holice	7 745	7 344	206	136	401	7 685	3 665	2 619	
Chrudim	40 348	36 382	1 043	815	3 966	41 225	19 293	14 814	
Králíky	4 593	4 116	110	97	477	4 871	2 029	1 874	
Lanškroun	11 243	10 645	256	192	598	10 431	4 384	3 947	
Litomyšl	12 836	11 798	318	180	1 038	13 299	5 725	4 965	
Moravská Třebová	13 822	12 224	302	174	1 598	13 812	6 181	5 088	
Pardubice	62 854	58 773	2 504	1 049	4 081	57 240	27 250	20 308	
Polička	9 460	8 654	244	153	806	10 038	4 536	3 672	
Přelouč	12 366	11 397	349	220	969	11 732	5 585	4 112	
Svitavy	16 202	14 650	360	261	1 552	15 400	7 151	5 524	
Ústí nad Orlicí	13 583	12 553	367	173	1 030	13 068	5 949	4 744	
Vysoké Mýto	16 137	14 754	408	315	1 383	15 715	7 134	5 525	
Žamberk	14 227	13 426	404	242	801	14 406	5 874	5 813	

C.6. Ekonomická aktivita obyvatelstva podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Economic activity of population: administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Ekonomicky aktivní celkem <i>Economically active (EA), total</i>	v tom				nezaměstnaní <i>Unemployed persons</i>	Ekonomicky neaktivní celkem <i>Economically inactive, total</i>	z toho	
		zaměstnané osoby <i>Employed persons</i>						nepracující důchodci <i>Economically inactive pensioners</i>	žáci, studenti a učni <i>Pupils, students and apprentices</i>
		celkem <i>Total</i>	z toho						
			pracující důchodci <i>EA pensioners</i>	ženy na mateřské dovolené <i>Women on maternity leave</i>					
Kraj celkem Region, total	255 709	235 411	7 358	4 366	20 298	249 758	114 281	90 598	
z toho města: <i>Towns:</i>									
Brandýs nad Orlicí	694	631	14	8	63	739	370	256	
Březová nad Svitavou	724	665	19	19	59	642	275	223	
Bystřé	796	752	31	10	44	867	375	334	
Česká Třebová	8 666	7 830	177	95	836	8 305	3 685	3 114	
Dašice	858	786	23	21	72	884	400	310	
Heřmanův Městec	2 406	2 174	52	31	232	2 462	1 258	840	
Hlinsko	5 198	4 900	157	107	298	5 314	2 449	2 023	
Holice	3 160	3 006	121	55	154	3 036	1 483	1 061	
Choceň	4 599	4 208	136	88	391	4 387	2 142	1 507	
Chrast	1 548	1 361	37	32	187	1 652	812	595	
Chrudim	12 221	11 150	382	223	1 071	11 462	4 899	4 577	
Chvaletice	1 667	1 542	37	15	125	1 639	668	617	
Jablonné nad Orlicí	1 570	1 501	63	25	69	1 530	621	631	
Jevíčko	1 379	1 276	32	16	103	1 427	575	568	
Králíky	2 427	2 178	54	57	249	2 385	1 007	924	
Lanškroun	5 363	5 105	158	90	258	4 606	2 017	1 766	
Lázně Bohdaneč	1 582	1 500	51	21	82	1 502	559	578	
Letohrad	3 070	2 929	69	60	141	3 198	1 254	1 362	
Litomyšl	5 254	4 811	161	76	443	5 066	2 240	1 925	
Moravská Třebová	5 860	5 189	166	65	671	5 665	2 543	2 124	
Pardubice	47 460	44 368	2 038	775	3 092	42 562	20 608	15 169	
Polička	4 619	4 212	135	75	407	4 516	1 997	1 723	
Přelouč	4 767	4 417	167	92	350	4 336	1 991	1 613	
Ronov nad Doubravou	775	696	21	9	79	803	403	263	
Sezemice	1 515	1 432	36	27	83	1 480	654	474	
Skuteč	2 599	2 356	74	53	243	2 727	1 202	960	
Slatiňany	1 912	1 756	70	51	156	2 033	1 120	630	
Svitavy	9 155	8 283	210	146	872	8 296	3 707	3 084	
Třemošnice	1 704	1 520	17	18	184	1 684	640	722	
Ústí nad Orlicí	7 859	7 261	272	87	598	7 222	3 354	2 582	
Vysoké Mýto	6 296	5 668	154	142	628	5 908	2 465	2 180	
Žamberk	3 133	2 890	107	53	243	2 995	1 193	1 211	

C.7. Ekonomicky aktivní podle odvětví ekonomické činnosti, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Economically active population: by economic activity, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Ekonomicky aktivní		v tom podle odvětví ekonomické činnosti						
	Economically active		Economic activity						
	celkem	z toho ženy	zemědělství, lesnictví a rybolov	průmysl	stavebnictví	obchod a opravy	doprava, telekomunikace	ostatní odvětví	nezjištěno
Total	Females	Agriculture, forestry and fishing	Industry	Construction	Wholesale and retail trade, repairs	Transport, communications	Other	Not identified	
Kraj celkem Region, total	255 709	114 426	15 848	85 031	22 852	26 157	17 871	73 151	14 799
v tom správní obvody ORP:									
<i>Administrative districts of ORP:</i>									
Česká Třebová	9 870	4 425	136	3 276	451	885	1 933	2 431	758
Hlinsko	10 423	4 544	605	4 669	870	1 050	602	2 019	608
Holice	7 745	3 407	693	2 666	739	936	451	1 920	340
Chrudim	40 348	17 937	2 693	11 850	4 182	3 859	2 551	11 782	3 431
Králíky	4 593	2 022	312	1 747	388	366	270	1 334	176
Lanškroun	11 243	5 020	841	5 296	792	973	557	2 323	461
Litomyšl	12 836	5 633	1 866	3 503	1 284	1 249	734	3 503	697
Moravská Třebová	13 822	6 107	1 092	5 512	1 347	1 102	604	3 327	838
Pardubice	62 854	28 962	1 434	17 250	5 757	7 834	4 677	22 614	3 288
Polička	9 460	4 193	923	3 612	728	837	433	2 372	555
Přelouč	12 366	5 371	751	4 741	1 116	1 217	867	2 999	675
Svitavy	16 202	7 235	1 087	5 701	1 514	1 672	932	4 565	731
Ústí nad Orlicí	13 583	6 092	659	4 554	1 031	1 290	985	4 354	710
Vysoké Mýto	16 137	7 169	1 451	5 463	1 435	1 572	1 219	4 109	888
Žamberk	14 227	6 309	1 305	5 191	1 218	1 315	1 056	3 499	643

C.7. Ekonomicky aktivní podle odvětví ekonomické činnosti, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Economically active population: by economic activity, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Ekonomicky aktivní		v tom podle odvětví ekonomické činnosti						
	<i>Economically active</i>		<i>Economic activity</i>						
	celkem	z toho ženy	zemědělství, lesnictví a rybolov	průmysl	stavebnictví	obchod a opravy	doprava, telekomunikace	ostatní odvětví	nezjištěno
<i>Total</i>	<i>Females</i>	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>	<i>Industry</i>	<i>Construction</i>	<i>Wholesale and retail trade, repairs</i>	<i>Transport, communications</i>	<i>Other</i>	<i>Not identified</i>	
Kraj celkem Region, total	255 709	114 426	15 848	85 031	22 852	26 157	17 871	73 151	14 799
z toho města: <i>Towns:</i>									
Brandýs nad Orlicí	694	308	12	235	48	47	79	241	32
Březová nad Svitavou	724	318	41	333	59	63	48	155	25
Bystré	796	367	59	331	45	71	32	225	33
Česká Třebová	8 666	3 939	81	2 802	363	795	1 708	2 220	697
Dašice	858	374	39	323	63	114	49	207	63
Heřmanův Městec	2 406	1 100	71	634	327	254	202	742	176
Hlinsko	5 198	2 338	121	2 401	370	617	281	1 156	252
Holice	3 160	1 400	125	1 126	294	438	179	842	156
Choceň	4 599	2 052	238	1 531	376	436	459	1 272	287
Chrast	1 548	680	69	509	149	163	129	399	130
Chrudim	12 221	5 711	301	3 051	1 099	1 436	772	4 640	922
Chvaletice	1 667	698	24	786	162	121	126	393	55
Jablonné nad Orlicí	1 570	692	34	692	105	149	112	398	80
Jevíčko	1 379	642	57	515	126	139	58	416	68
Králíky	2 427	1 086	146	905	186	208	158	740	84
Lanškroun	5 363	2 521	117	2 722	330	528	207	1 277	182
Lázně Bohdaneč	1 582	738	49	503	117	169	92	591	61
Letohrad	3 070	1 392	107	1 280	245	277	330	659	172
Litomyšl	5 254	2 394	264	1 464	482	566	312	1 832	334
Moravská Třebová	5 860	2 696	189	2 159	486	553	234	1 820	419
Pardubice	47 460	22 163	395	12 470	4 161	5 964	3 620	18 467	2 383
Polička	4 619	2 127	195	1 726	344	468	242	1 348	296
Přelouč	4 767	2 112	145	1 828	349	539	323	1 400	183
Ronov nad Doubravou	775	330	94	276	69	59	47	181	49
Sezemice	1 515	637	62	440	171	204	102	465	71
Skuteč	2 599	1 177	96	1 066	244	188	168	644	193
Slatiňany	1 912	869	102	456	201	186	126	612	229
Svitavy	9 155	4 214	223	2 968	821	1 096	529	3 180	338
Třemošnice	1 704	742	53	769	133	120	80	433	116
Ústí nad Orlicí	7 859	3 620	148	2 574	556	779	500	2 887	415
Vysoké Mýto	6 296	2 893	223	2 213	594	697	394	1 800	375
Žamberk	3 133	1 428	107	918	232	389	257	1 133	97

C.8. Základní údaje o domovním fondu podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Basic housing stock indicators: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Trvale obydlené domy <i>Permanently occupied houses</i>							Neobydlené domy <i>Unoccupied houses</i>	
	1970	1980	1991	2001	z toho rodinné domy <i>In family houses</i>		průměrné stáří domu v letech <i>Average age of house (years)</i>	celkem <i>Total</i>	z toho sloužící k rekreaci <i>Used for recrea- tion</i>
					počet	v %			
					<i>Number</i>	<i>%</i>			
Kraj celkem Region, total	96 168	97 757	95 651	96 680	86 696	89,7	44,7	22 034	12 249
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>									
Česká Třebová	3 139	3 236	3 139	3 124	2 734	87,5	48,2	394	134
Hlinsko	5 144	4 982	4 770	4 712	4 391	93,2	41,9	1 473	1 060
Holice	4 168	4 216	4 069	4 139	3 964	95,8	42,2	1 021	418
Chrudim	17 581	17 654	17 091	17 181	15 693	91,3	45,5	4 747	2 959
Králíky	1 819	1 889	1 828	1 835	1 589	86,6	50,9	507	355
Lanškroun	4 318	4 489	4 354	4 428	3 996	90,2	42,9	1 114	635
Litomyšl	5 760	5 912	5 976	6 094	5 655	92,8	41,8	1 417	813
Moravská Třebová	5 705	5 759	5 645	5 755	5 170	89,8	49,5	1 270	781
Pardubice	15 247	15 917	16 013	16 448	13 809	84,0	44,5	2 150	566
Polička	4 391	4 379	4 271	4 247	3 851	90,7	43,6	1 344	844
Přelouč	5 315	5 422	5 229	5 217	4 791	91,8	43,9	1 401	847
Svitavy	6 357	6 394	6 191	6 282	5 630	89,6	50,1	1 105	637
Ústí nad Orlicí	4 941	4 973	4 738	4 855	4 313	88,8	42,8	937	463
Vysoké Mýto	6 642	6 658	6 435	6 409	5 750	89,7	45,8	1 483	683
Žamberk	5 641	5 877	5 902	5 954	5 360	90,0	39,4	1 671	1 054

C.8. Základní údaje o domovním fondu podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Basic housing stock indicators: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Trvale obydlené domy <i>Permanently occupied houses</i>							Neobydlené domy <i>Unoccupied houses</i>	
	1970	1980	1991	2001	z toho rodinné domy <i>In family houses</i>		průměrné stáří domu v letech <i>Average age of house (years)</i>	celkem <i>Total</i>	z toho sloužící k rekreaci <i>Used for recrea- tion</i>
					počet	v %			
					<i>Number</i>	<i>%</i>			
Kraj celkem Region, total	96 168	97 757	95 651	96 680	86 696	89,7	44,7	22 034	12 249
z toho města: <i>Towns:</i>									
Brandýs nad Orlicí	298	310	304	313	275	87,9	49,0	56	18
Březová nad Svitavou	335	344	308	307	267	87,0	60,3	53	19
Bystré	329	344	337	338	297	87,9	38,7	105	27
Česká Třebová	2 513	2 597	2 538	2 509	2 143	85,4	48,3	278	63
Dašice	469	467	463	453	429	94,7	49,3	98	23
Heřmanův Městec	801	833	849	861	735	85,4	43,6	145	40
Hlinsko	1 536	1 574	1 568	1 595	1 371	86,0	41,7	247	109
Holice	1 373	1 472	1 430	1 429	1 318	92,2	42,8	230	60
Choceň	1 460	1 551	1 556	1 561	1 316	84,3	45,8	166	38
Chrast	762	821	847	849	812	95,6	44,3	145	71
Chrudim	2 409	2 526	2 644	2 718	2 128	78,3	44,7	254	46
Chvaletice	244	320	348	382	277	72,5	35,6	24	7
Jablonné nad Orlicí	397	484	515	551	454	82,4	39,1	55	6
Jevíčko	567	576	576	604	537	88,9	44,8	110	47
Králíky	816	908	880	900	765	85,0	48,6	235	165
Lanškroun	1 392	1 470	1 461	1 508	1 208	80,1	45,1	122	9
Lázně Bohdaneč	421	494	532	564	509	90,2	39,7	57	8
Letohrad	996	1 128	1 174	1 193	1 068	89,5	37,7	151	42
Litomyšl	1 511	1 677	1 809	1 848	1 545	83,6	41,5	173	44
Moravská Třebová	1 447	1 565	1 576	1 625	1 240	76,3	50,8	148	29
Pardubice	7 994	8 460	8 489	8 682	6 393	73,6	45,3	677	98
Polička	1 348	1 432	1 498	1 496	1 224	81,8	42,1	226	64
Přelouč	1 376	1 476	1 480	1 479	1 261	85,3	41,4	222	64
Ronov nad Doubravou	452	482	487	477	457	95,8	43,5	137	105
Sezemice	733	752	753	777	733	94,3	43,1	147	22
Skuteč	1 107	1 097	1 035	1 044	935	89,6	44,9	294	166
Slatiňany	802	842	837	868	793	91,4	45,5	137	65
Svitavy	2 239	2 353	2 377	2 445	1 987	81,3	46,5	136	8
Třemošnice	434	464	489	524	456	87,0	38,9	144	115
Ústí nad Orlicí	1 926	1 940	1 825	1 899	1 483	78,1	44,9	216	73
Vysoké Mýto	1 730	1 799	1 784	1 805	1 485	82,3	45,7	259	75
Žamberk	807	938	998	1 017	853	83,9	38,9	143	67

C.9. Základní údaje o bytovém fondu podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Basic dwelling stock indicators: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Trvale obydlené byty <i>Permanently occupied dwellings</i>						Neobydlené byty <i>Unoccupied dwellings</i>		
	1970	1980	1991	2001	z toho v rodinných domech <i>In family houses</i>		celkem <i>Total</i>	z toho	
					počet <i>Number</i>	v % <i>%</i>		sloužící k rekreaci <i>Used for recreation</i>	obydlené přechodně <i>Occupied temporarily</i>
Kraj celkem <i>Region, total</i>	148 018	168 940	175 443	182 943	101 468	55,5	30 126	12 536	5 080
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>									
Česká Třebová	5 617	6 345	6 931	7 078	3 285	46,4	635	141	130
Hlinsko	6 766	7 258	7 391	7 500	5 030	67,1	1 718	1 083	147
Holice	5 079	5 448	5 355	5 489	4 532	82,6	1 188	424	142
Chrudim	24 335	27 114	27 889	28 939	17 398	60,1	5 772	3 017	725
Králíky	2 702	2 990	3 016	3 203	1 868	58,3	617	359	59
Lanškroun	5 885	6 613	6 909	7 407	4 875	65,8	1 486	650	229
Litomyšl	7 949	8 552	8 501	8 891	6 633	74,6	1 800	836	244
Moravská Třebová	7 985	8 880	9 311	9 610	6 026	62,7	1 644	800	249
Pardubice	34 034	41 645	44 601	46 365	16 444	35,5	4 588	593	1 378
Polička	5 896	6 660	6 567	6 896	4 497	65,2	1 665	868	194
Přelouč	7 166	8 186	8 317	8 623	5 557	64,4	1 759	863	272
Svitavy	8 898	10 358	11 020	11 354	6 514	57,4	1 493	644	244
Ústí nad Orlicí	7 905	9 196	9 351	9 862	5 352	54,3	1 441	481	274
Vysoké Mýto	9 872	11 009	10 828	11 711	6 860	58,6	2 146	702	418
Žamberk	7 929	8 686	9 456	10 015	6 597	65,9	2 174	1 075	375

C.9. Základní údaje o bytovém fondu podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Basic dwelling stock indicators: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Trvale obydlené byty <i>Permanently occupied dwellings</i>						Neobydlené byty <i>Unoccupied dwellings</i>		
	1970	1980	1991	2001	z toho v rodinných domech <i>In family houses</i>		celkem <i>Total</i>	z toho	
					počet	v %		sloužící k rekreaci <i>Used for recreation</i>	obydlené přechodně <i>Occupied temporarily</i>
					<i>Number</i>	<i>%</i>			
Kraj celkem <i>Region, total</i>	148 018	168 940	175 443	182 943	101 468	55,5	30 126	12 536	5 080
z toho města: <i>Towns:</i>									
Brandýs nad Orlicí	513	540	556	565	330	58,4	98	19	29
Březová nad Svitavou	467	545	505	496	317	63,9	77	19	6
Bystré	495	508	493	541	349	64,5	144	27	22
Česká Třebová	4 863	5 509	6 160	6 297	2 582	41,0	494	67	119
Dašice	636	650	603	613	493	80,4	121	23	24
Heřmanův Městec	1 370	1 629	1 625	1 640	837	51,0	213	43	43
Hlinsko	2 811	3 353	3 722	3 790	1 593	42,0	406	115	86
Holice	1 987	2 229	2 262	2 266	1 544	68,1	319	64	53
Choceň	2 754	3 275	3 216	3 301	1 626	49,3	342	42	100
Chrast	997	1 082	1 111	1 110	882	79,5	174	72	30
Chrudim	5 760	7 197	8 384	8 998	2 407	26,8	694	48	230
Chvaletice	755	1 021	1 102	1 248	335	26,8	84	7	50
Jablunné nad Orlicí	813	915	1 043	1 084	564	52,0	136	7	52
Jevíčko	827	903	897	1 011	612	60,5	178	49	47
Králíky	1 372	1 575	1 604	1 670	904	54,1	286	165	22
Lanškroun	2 480	2 952	3 241	3 571	1 512	42,3	264	10	106
Lázně Bohdaneč	670	734	768	1 087	612	56,3	149	10	59
Letohrad	1 528	1 817	2 051	2 143	1 347	62,9	250	46	67
Litomyšl	2 743	3 350	3 463	3 697	1 804	48,8	391	50	162
Moravská Třebová	2 742	3 436	4 014	4 145	1 469	35,4	290	31	111
Pardubice	24 686	31 679	34 878	35 764	7 781	21,8	2 670	103	1 031
Polička	2 306	3 054	3 128	3 399	1 425	41,9	391	74	108
Přelouč	2 248	2 847	3 172	3 245	1 499	46,2	396	68	99
Ronov nad Doubravou	511	548	579	575	497	86,4	161	109	13
Sezemice	896	1 000	933	1 091	848	77,7	209	25	60
Skuteč	1 593	1 785	1 755	1 913	1 023	53,5	382	167	51
Slatiňany	1 034	1 239	1 255	1 293	908	70,2	167	66	22
Svitavy	4 008	5 203	6 089	6 388	2 373	37,1	376	8	148
Třemošnice	623	846	1 101	1 171	484	41,3	179	119	29
Ústí nad Orlicí	4 033	5 232	5 450	5 780	1 876	32,5	578	87	181
Vysoké Mýto	3 090	3 810	3 871	4 629	1 750	37,8	618	81	199
Žamberk	1 445	1 744	2 052	2 256	1 017	45,1	271	72	82

**C.10. Trvale obydlené byty podle velikosti, období výstavby domů,
správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst**

Permanently occupied dwellings: by size, age of building, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Velikost bytu Size of dwelling				Byty v domech postavených v období Dwellings in houses constructed in years				
	s 1 obytnou místností	se 2 pokoji	se 3 pokoji	se 4 a více pokoji	do roku 1919 vč. nezj.	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001
	1 habitable room	2 rooms	3 rooms	4 or more rooms	Up to 1919 incl. not identif.				
Kraj celkem Region, total	22 541	51 437	67 276	40 071	19 621	23 274	92 902	28 890	18 256
v tom správní obvody ORP: Administrative districts of ORP:									
Česká Třebová	1 082	2 377	2 324	1 255	669	1 302	3 415	1 304	388
Hlinsko	796	2 157	2 480	1 997	675	906	3 899	1 487	533
Holice	389	1 225	1 948	1 875	661	741	2 600	813	674
Chrudim	3 080	7 329	10 382	7 790	3 655	3 506	13 908	4 892	2 978
Králíky	439	1 074	978	681	739	473	1 343	345	303
Lanškroun	729	2 099	2 880	1 653	865	852	3 699	1 044	947
Litomyšl	988	2 458	2 858	2 518	1 158	950	4 460	1 198	1 125
Moravská Třebová	1 075	2 821	3 612	2 039	1 920	1 264	3 921	1 696	809
Pardubice	6 559	12 436	19 064	7 907	2 853	5 529	27 293	6 852	3 838
Polička	950	2 176	2 358	1 337	745	906	3 437	941	867
Přelouč	818	2 483	2 945	2 270	937	856	4 705	1 403	722
Svitavy	1 497	3 572	4 141	2 067	1 611	2 087	4 431	2 119	1 106
Ústí nad Orlicí	1 454	2 899	3 597	1 835	849	1 287	5 119	1 580	1 027
Vysoké Mýto	1 520	3 473	4 112	2 520	1 409	1 595	5 758	1 294	1 655
Žamberk	1 165	2 858	3 597	2 327	875	1 020	4 914	1 922	1 284

**C.10. Trvale obydlené byty podle velikosti, období výstavby domů,
správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst**

*Permanently occupied dwellings: by size, age of building, administrative
district of municipalities with extended competence (ORP) and by town*

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Velikost bytu Size of dwelling				Byty v domech postavených v období Dwellings in houses constructed in years				
	s 1 obytnou místností	se 2 pokoji	se 3 pokoji	se 4 a více pokoji	do roku 1919 vč. nezj.	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001
	1 habita- ble room	2 rooms	3 rooms	4 or more rooms	Up to 1919 incl. not identif.				
Kraj celkem Region, total	22 541	51 437	67 276	40 071	19 621	23 274	92 902	28 890	18 256
z toho města: Towns:									
Brandýs nad Orlicí	61	116	275	112	70	118	256	82	39
Březová nad Svitavou	37	145	236	69	159	88	130	89	30
Bystré	71	142	209	110	51	34	270	82	104
Česká Třebová	1 018	2 143	2 045	1 055	557	1 111	3 116	1 202	311
Dašice	38	162	226	177	138	63	271	88	53
Heřmanův Městec	188	363	612	472	221	172	916	204	127
Hlinsko	487	1 186	1 350	737	225	471	2 043	865	186
Holice	181	558	870	645	215	306	1 158	374	213
Choceň	421	1 010	1 224	622	263	784	1 643	235	376
Chrast	113	243	357	394	154	175	527	163	91
Chrudim	1 307	2 296	3 732	1 551	664	941	4 451	1 952	990
Chvaletice	230	460	395	161	17	17	1 011	68	135
Jablonné nad Orlicí	79	226	542	236	71	125	553	211	124
Jevíčko	80	318	367	240	144	134	444	162	127
Králíky	222	553	510	367	359	265	725	199	122
Lanškroun	402	1 043	1 471	647	371	392	1 771	504	533
Lázně Bohdaneč	131	256	384	307	82	127	445	186	247
Letohrad	234	630	772	492	141	213	1 154	387	248
Litomyšl	437	1 059	1 318	871	390	354	2 001	392	560
Moravská Třebová	608	1 212	1 681	623	774	526	1 584	920	341
Pardubice	5 874	9 856	15 387	4 356	1 471	4 184	22 337	5 278	2 494
Polička	518	1 106	1 218	532	247	448	1 793	412	499
Přelouč	345	1 000	1 153	711	197	312	1 720	765	251
Ronov nad Doubravou	33	122	193	224	85	62	263	100	65
Sezemice	102	261	380	340	161	118	399	124	289
Skuteč	273	661	533	421	235	201	954	216	307
Slatiňany	99	268	535	382	180	186	587	244	96
Svitavy	1 041	2 030	2 342	952	488	1 131	2 559	1 472	738
Třemošnice	155	332	387	286	66	81	623	295	106
Ústí nad Orlicí	1 042	1 813	2 112	765	394	778	3 103	862	643
Vysoké Mýto	745	1 412	1 686	759	499	373	2 361	476	920
Žamberk	338	604	812	496	172	254	949	450	431

C.11. Trvale obydlené byty podle vlastnictví, kategorií, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Permanently occupied dwellings: by legal reason for use, category, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Trvale obydlené byty <i>Permanently occupied dwellings, total</i>	z toho podle právního důvodu užívání bytu <i>Legal reason for use of dwelling</i>						z toho podle kategorie <i>Dwelling category</i>	
		ve vlastním domě <i>In own house</i>	v osobním vlastnictví <i>Ownership of dwelling</i>	nájemní byty <i>Rented dwellings</i>	byty členů SBD <i>Housing Association dwellings</i>	byty členů družstva nájemců <i>Tenant association dwellings</i>	ostatní <i>Other</i>	II. <i>2nd category</i>	III. a IV. <i>3rd and 4th category</i>
Kraj celkem <i>Region, total</i>	182 943	85 268	20 263	35 524	25 246	1 449	14 656	17 545	7 950
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>									
Česká Třebová	7 078	2 741	232	2 387	1 232	-	480	571	260
Hlinsko	7 500	4 266	1 035	778	694	-	698	881	575
Holice	5 489	3 710	89	763	279	-	621	654	288
Chrudim	28 939	14 765	5 116	3 234	3 364	37	2 301	2 792	1 508
Králíky	3 203	1 530	229	1 053	84	11	288	589	229
Lanškroun	7 407	3 952	440	1 235	1 032	-	734	805	324
Litomyšl	8 891	5 624	857	986	505	-	895	1 262	599
Moravská Třebová	9 610	5 107	823	1 700	1 268	-	691	1 477	441
Pardubice	46 365	13 818	6 100	13 050	9 230	1 215	2 804	1 611	784
Polička	6 896	3 794	544	1 151	753	1	629	1 168	380
Přelouč	8 623	4 633	1 244	1 443	495	-	784	860	370
Svitavy	11 354	5 670	1 200	2 217	1 551	20	674	1 335	683
Ústí nad Orlicí	9 862	4 453	784	1 894	1 743	62	904	1 034	452
Vysoké Mýto	11 711	5 768	1 214	1 756	1 810	95	1 037	1 079	554
Žamberk	10 015	5 437	356	1 877	1 206	8	1 116	1 427	503

C.11. Trvale obydlené byty podle vlastnictví, kategorií, správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Permanently occupied dwellings: by legal reason for use, category, administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

dokončení

End of table

	Trvale obydlené byty <i>Permanently occupied dwellings, total</i>	z toho podle právního důvodu užívání bytu <i>Legal reason for use of dwelling</i>						z toho podle kategorie <i>Dwelling category</i>	
		ve vlastním domě <i>In own house</i>	v osobním vlastnictví <i>Ownership of dwelling</i>	nájemní byty <i>Rented dwellings</i>	byty členů SBD <i>Housing Association dwellings</i>	byty členů družstva nájemců <i>Tenant association dwellings</i>	ostatní <i>Other</i>	II. <i>2nd category</i>	III. a IV. <i>3rd and 4th category</i>
Kraj celkem <i>Region, total</i>	182 943	85 268	20 263	35 524	25 246	1 449	14 656	17 545	7 950
z toho města: <i>Towns:</i>									
Brandýs nad Orlicí	565	277	18	85	135	-	50	49	25
Březová nad Svitavou	496	267	25	92	75	-	37	110	38
Bystré	541	285	55	86	60	-	53	58	18
Česká Třebová	6 297	2 138	214	2 314	1 228	-	398	409	184
Dašice	613	405	24	74	22	-	86	64	39
Heřmanův Městec	1 640	695	195	250	354	19	124	147	57
Hlinsko	3 790	1 362	998	595	597	-	229	220	120
Holice	2 266	1 320	57	456	206	-	217	158	97
Choceň	3 301	1 369	606	481	570	-	268	184	68
Chrast	1 110	773	27	150	82	-	78	109	78
Chrudim	8 998	2 097	3 422	1 142	1 900	3	369	281	100
Chvaletice	1 248	285	381	465	66	-	50	36	3
Jablonné nad Orlicí	1 084	464	19	227	278	7	87	105	22
Jevíčko	1 011	521	70	229	146	-	45	118	33
Králíky	1 670	748	149	563	43	11	150	244	75
Lanškroun	3 571	1 229	373	880	875	-	210	161	63
Lázně Bohdaneč	1 087	523	73	160	149	82	96	38	30
Letohrad	2 143	1 095	202	336	301	-	202	270	63
Litomyšl	3 697	1 523	783	707	377	-	298	213	90
Moravská Třebová	4 145	1 202	592	1 151	1 021	-	169	379	57
Pardubice	35 764	6 514	5 665	11 998	8 782	1 133	1 543	739	258
Polička	3 399	1 212	461	866	628	1	218	386	67
Přelouč	3 245	1 258	780	663	315	-	225	205	73
Ronov nad Doubravou	575	407	21	58	22	-	67	73	48
Sezemice	1 091	731	26	191	40	-	103	82	57
Skuteč	1 913	869	403	353	155	-	127	203	93
Slatiňany	1 293	751	25	188	193	-	132	117	51
Svitavy	6 388	2 093	1 120	1 686	1 192	20	268	332	130
Třemošnice	1 171	421	326	97	258	-	65	59	45
Ústí nad Orlicí	5 780	1 572	724	1 552	1 484	62	373	351	153
Vysoké Mýto	4 629	1 523	572	1 076	1 093	95	257	235	138
Žamberk	2 256	890	82	668	434	-	181	262	33

C.12. Technické vybavení trvale obydlených bytů a domácnosti podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Permanently occupied dwellings by basic amenities and households by type, by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Trvale obydlené byty vybavené <i>Permanently occupied dwellings equipped by</i>					Domácnosti bydlící v bytech <i>Households (living in dwellings) by type</i>			Počet bytů se 2 a více cenz. domácnostmi Number of dwellings with 2 or more census households
	vodo- vodem <i>Water supply system</i>	připojením na plyn ze sítě <i>Connection to public gas network</i>	koupelnou nebo sprch. koutem v bytě <i>Bathroom or shower unit in dwelling</i>	splachovací záchodem v bytě <i>Flush toilet in dwelling</i>	ústředním nebo etážovým topením <i>Central or single-storey heating in dwelling</i>	bytové <i>Dwelling</i>	hospodařící <i>On common budget</i>	cenzové <i>Census</i>	
Kraj celkem Region, total	180 314	107 469	173 902	169 512	149 012	182 943	199 717	202 912	18 090
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>									
Česká Třebová	7 037	4 792	6 715	6 544	5 698	7 078	7 771	7 898	730
Hlinsko	7 314	2 498	7 006	6 645	5 971	7 500	8 180	8 362	806
Holice	5 403	2 839	5 202	4 995	4 288	5 489	6 041	6 174	599
Chrudim	28 326	17 470	27 252	26 477	22 938	28 939	31 574	32 227	2 991
Králíky	3 158	1 675	2 938	2 811	2 414	3 203	3 512	3 579	348
Lanškroun	7 313	3 870	7 028	6 844	5 964	7 407	8 169	8 296	797
Litomyšl	8 770	4 018	8 387	7 998	7 000	8 891	9 642	9 817	863
Moravská Třebová	9 499	4 844	9 116	8 973	7 599	9 610	10 582	10 813	1 084
Pardubice	45 843	38 065	45 111	44 640	40 599	46 365	50 624	51 217	4 400
Polička	6 784	1 677	6 496	6 329	5 498	6 896	7 408	7 530	580
Přelouč	8 445	5 300	8 204	8 009	6 560	8 623	9 491	9 671	937
Svitavy	11 234	7 306	10 550	10 183	9 536	11 354	12 480	12 675	1 193
Ústí nad Orlicí	9 749	4 721	9 314	9 100	7 978	9 862	10 748	10 869	892
Vysoké Mýto	11 526	6 883	11 086	10 796	9 395	11 711	12 666	12 833	1 026
Žamberk	9 913	1 511	9 497	9 168	7 574	10 015	10 829	10 951	844

C.12. Technické vybavení trvale obydlených bytů a domácnosti podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Permanently occupied dwellings by basic amenities and households by type, by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

dokončení

End of table

	Trvale obydlené byty vybavené <i>Permanently occupied dwellings equipped by</i>					Domácnosti bydlící v bytech <i>Households (living in dwellings) by type</i>			Počet bytů se 2 a více cenz. domácnostmi Number of dwellings with 2 or more census households
	vodo- vodem <i>Water supply system</i>	připojením na plyn ze sítě <i>Connection to public gas network</i>	koupelnou nebo sprch. koutem v bytě <i>Bathroom or shower unit in dwelling</i>	splachovacím záchodem v bytě <i>Flush toilet in dwelling</i>	ústředním nebo etážovým topením <i>Central or single-storey heating in dwelling</i>	bytové <i>Dwelling</i>	hospodařící <i>On common budget</i>	cenzové <i>Census</i>	
Kraj celkem Region, total	180 314	107 469	173 902	169 512	149 012	182 943	199 717	202 912	18 090
z toho města: <i>Towns:</i>									
Brandýs nad Orlicí	560	233	519	512	458	565	611	616	46
Březová nad Svitavou	485	202	446	407	401	496	534	541	41
Bystré	535	335	520	515	461	541	587	595	48
Česká Třebová	6 269	4 680	6 008	5 886	5 125	6 297	6 884	6 984	613
Dašice	600	398	573	556	458	613	691	707	79
Heřmanův Městec	1 631	791	1 576	1 533	1 350	1 640	1 796	1 825	168
Hlinsko	3 746	2 136	3 630	3 563	3 188	3 790	4 053	4 123	309
Holice	2 236	1 446	2 163	2 115	1 849	2 266	2 478	2 520	229
Choceň	3 283	2 353	3 170	3 154	2 634	3 301	3 607	3 643	306
Chrast	1 103	689	1 036	998	853	1 110	1 233	1 266	134
Chrudim	8 903	7 793	8 692	8 755	7 768	8 998	9 685	9 796	748
Chvaletice	1 246	690	1 242	1 233	940	1 248	1 333	1 340	89
Jablonné nad Orlicí	1 080	167	1 043	1 028	870	1 084	1 209	1 219	113
Jevíčko	1 001	636	967	968	817	1 011	1 083	1 102	86
Králíky	1 646	1 244	1 550	1 517	1 250	1 670	1 836	1 873	185
Lanškroun	3 561	2 912	3 451	3 411	2 967	3 571	3 918	3 971	358
Lázně Bohdaneč	1 078	566	1 041	1 028	985	1 087	1 211	1 234	132
Letohrad	2 124	590	2 056	2 000	1 683	2 143	2 362	2 387	220
Litomyšl	3 681	2 633	3 595	3 542	3 069	3 697	4 028	4 092	365
Moravská Třebová	4 132	3 213	4 046	4 016	3 357	4 145	4 566	4 624	438
Pardubice	35 488	30 655	35 101	34 992	32 092	35 764	38 843	39 195	3 125
Polička	3 369	1 035	3 287	3 264	2 767	3 399	3 634	3 675	253
Přelouč	3 209	2 463	3 126	3 105	2 592	3 245	3 565	3 602	317
Ronov nad Doubravou	562	330	523	508	433	575	620	641	61
Sezemice	1 073	886	1 029	981	941	1 091	1 190	1 215	115
Skuteč	1 887	893	1 809	1 758	1 466	1 913	2 072	2 099	173
Slatiňany	1 268	866	1 213	1 197	1 040	1 293	1 415	1 439	134
Svitavy	6 363	5 704	6 106	6 051	5 681	6 388	7 037	7 131	672
Třemošnice	1 158	522	1 124	1 111	1 023	1 171	1 288	1 301	121
Ústí nad Orlicí	5 736	3 845	5 521	5 480	4 883	5 780	6 301	6 343	497
Vysoké Mýto	4 560	3 328	4 441	4 378	3 950	4 629	4 952	5 011	356
Žamberk	2 251	520	2 202	2 178	1 733	2 256	2 394	2 423	156

C.13. Vybavení bytových domácností podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Equipment of dwelling households by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Bytové domácnosti celkem <i>Dwelling households, total</i>	z toho podíl domácnosti vybavených (v %) <i>Share of households equipped by (%)</i>							
		osobním automobilem <i>Car</i>		telefonem <i>Telephone</i>			možností využívat rekreační objekt <i>Possibility to use weekend house</i>	osobním počítačem <i>Personal computer</i>	
		celkem <i>Total</i>	z toho 2 a více <i>2 or more</i>	pevnou linkou <i>Fixed line only</i>	pouze mobilním <i>Mobile only</i>	pevnou linkou i mobilním <i>Both fixed and mobile</i>		celkem <i>Total</i>	z toho s připojením na internet <i>Linked to internet</i>
Kraj celkem <i>Region, total</i>	182 943	56,1	7,7	44,6	10,7	20,6	16,9	14,3	5,4
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>									
Česká Třebová	7 078	47,7	5,3	35,9	16,4	19,9	21,1	13,1	4,8
Hlinsko	7 500	58,5	8,7	44,1	9,5	17,9	15,6	12,3	4,2
Holice	5 489	62,5	11,6	47,1	9,9	20,0	9,3	13,4	5,1
Chrudim	28 939	60,6	9,8	48,0	8,9	19,5	15,4	13,4	4,9
Králíky	3 203	50,9	5,0	38,4	15,4	15,1	9,9	10,1	3,8
Lanškroun	7 407	53,6	6,1	44,3	11,4	17,8	12,8	13,4	5,3
Litomyšl	8 891	61,1	9,2	42,9	12,7	19,2	10,9	14,2	5,6
Moravská Třebová	9 610	49,2	4,9	42,7	11,7	14,8	11,4	10,3	3,9
Pardubice	46 365	55,8	7,5	47,9	8,6	26,7	26,2	18,0	7,3
Polička	6 896	55,2	6,7	44,9	10,1	17,6	13,2	12,1	3,9
Přelouč	8 623	59,8	9,7	43,8	10,6	21,4	11,3	14,4	5,5
Svitavy	11 354	49,9	5,3	44,1	11,1	17,6	15,0	11,4	4,1
Ústí nad Orlicí	9 862	53,8	6,4	41,0	12,7	19,2	15,0	14,2	5,4
Vysoké Mýto	11 711	55,6	7,1	39,8	13,4	17,8	14,5	13,4	4,9
Žamberk	10 015	57,9	7,7	41,4	13,5	19,0	10,9	13,8	5,1

C.13. Vybavení bytových domácností podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Equipment of dwelling households by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Bytové domácnosti celkem <i>Dwelling households, total</i>	z toho podíl domácnosti vybavených (v %): <i>Share of households equipped by (%):</i>							
		osobním automobilem <i>Car</i>		telefonem <i>Telephone</i>			možností využívat rekreační objekt <i>Possibility to use weekend house</i>	osobním počítačem <i>Personal computer</i>	
		celkem <i>Total</i>	z toho 2 a více <i>2 or more</i>	pevnou linkou <i>Fixed line only</i>	pouze mobilním <i>Mobile only</i>	pevnou linkou i mobilním <i>Both fixed and mobile</i>		celkem <i>Total</i>	z toho s připojením na internet <i>Linked to internet</i>
Kraj celkem Region, total	182 943	56,1	7,7	44,6	10,7	20,6	16,9	14,3	5,4
z toho města: <i>Towns:</i>									
Brandýs nad Orlicí	565	47,1	4,8	43,4	12,4	15,0	7,4	15,8	5,8
Březová nad Svitavou	496	47,2	4,6	43,5	11,1	15,1	8,1	9,5	4,4
Bystré	541	58,2	9,4	45,3	7,6	20,7	6,5	14,4	5,2
Česká Třebová	6 297	47,1	5,1	36,1	16,3	20,8	23,0	13,7	5,0
Dašice	613	63,6	8,3	48,8	9,6	17,8	10,8	13,1	3,9
Heřmanův Městec	1 640	57,7	8,5	43,8	11,0	21,7	17,9	15,9	5,2
Hlinsko	3 790	55,4	7,4	41,2	10,9	21,2	24,1	14,8	5,2
Holice	2 266	60,1	10,5	46,5	10,0	21,5	13,3	13,8	5,7
Choceň	3 301	49,7	5,7	37,2	15,2	18,5	16,2	15,3	5,7
Chrast	1 110	58,9	9,7	54,6	7,4	17,7	9,6	11,8	3,8
Chrudim	8 998	58,1	8,0	46,8	8,8	25,3	27,8	17,8	7,2
Chvaletice	1 248	51,9	5,4	36,4	16,0	22,2	13,9	12,1	3,6
Jablonek nad Orlicí	1 084	57,2	6,6	41,4	14,5	20,9	14,7	17,0	6,3
Jevíčko	1 011	50,7	5,9	37,2	15,8	17,6	15,0	13,8	5,1
Králíky	1 670	51,8	5,3	40,2	13,8	16,9	11,6	11,2	4,4
Lanškroun	3 571	50,0	5,0	43,4	13,3	20,8	19,4	15,8	6,8
Lázně Bohdaneč	1 087	60,8	8,2	46,1	11,0	24,9	15,6	21,2	8,9
Letohrad	2 143	51,8	6,1	37,2	16,6	20,3	11,6	14,5	5,2
Litomyšl	3 697	56,4	7,2	44,7	13,0	23,4	17,7	17,3	7,7
Moravská Třebová	4 145	44,9	3,6	43,8	11,9	18,2	15,9	12,6	4,5
Pardubice	35 764	53,8	6,4	48,9	8,2	28,1	30,9	18,7	7,7
Polička	3 399	53,4	5,0	43,7	11,0	21,2	19,7	14,2	4,7
Přelouč	3 245	59,1	8,5	44,7	10,7	24,3	16,4	18,2	7,8
Ronov nad Doubravou	575	65,6	11,1	50,3	8,3	16,9	7,8	11,0	3,8
Sezemice	1 091	58,6	10,3	41,9	8,9	24,4	11,5	17,0	6,9
Skuteč	1 913	55,0	7,3	43,9	9,8	16,3	10,4	9,7	3,5
Slatiňany	1 293	60,9	9,4	52,9	5,8	19,5	14,2	14,3	5,7
Svitavy	6 388	47,9	4,6	42,5	11,5	21,3	21,8	14,2	5,2
Třešňovice	1 171	63,7	8,0	44,3	11,7	20,5	14,3	14,4	6,0
Ústí nad Orlicí	5 780	51,1	4,9	40,3	13,7	21,2	21,5	14,9	5,8
Vysoké Mýto	4 629	53,2	5,3	38,7	14,2	19,3	19,8	13,5	4,9
Žamberk	2 256	56,6	7,9	45,1	11,7	23,2	16,0	16,4	7,1

C.14. Charakteristiky úrovně bydlení podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Housing quality indicators: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)

	Plocha trvale obydlených bytů v tis. m ² <i>Floor area of permanently occupied dwellings ('000 m²)</i>		Počet obytných místností s plochou 8 a více m ² <i>Number of habitable rooms (8 m² or more)</i>	Počet osob v bytech <i>Number of persons in dwellings</i>	Na 1 trvale obydlený byt připadá <i>Per permanently occupied dwelling</i>			
	celková <i>Total</i>	obytná <i>Habitable</i>			m ² obytné plochy <i>Habitable floor area, m²</i>	obytných místností s plochou 8 a více m ² <i>Habitable rooms (8 m² or more)</i>	osob <i>Persons</i>	cenzových domácností <i>Census households</i>
Kraj celkem Region, total	14 594	9 405	509 679	502 316	51,9	2,81	2,75	1,11
v tom správní obvody ORP: <i>Administrative districts of ORP:</i>								
Česká Třebová	522	334	18 240	19 296	47,4	2,59	2,73	1,12
Hlinsko	636	411	21 851	21 752	55,4	2,94	2,90	1,11
Holice	499	326	17 410	15 433	59,9	3,20	2,81	1,12
Chrudim	2 427	1 586	84 747	80 935	55,5	2,97	2,80	1,11
Králíky	257	164	8 604	9 296	51,8	2,71	2,90	1,12
Lanškroun	609	387	21 027	21 436	52,6	2,86	2,89	1,12
Litomyšl	795	499	26 108	25 892	56,6	2,96	2,91	1,10
Moravská Třebová	778	497	26 774	27 455	52,1	2,80	2,86	1,13
Pardubice	3 397	2 215	124 575	119 421	48,2	2,71	2,58	1,10
Polička	563	350	18 374	19 400	51,3	2,69	2,81	1,09
Přelouč	699	456	25 056	23 808	53,5	2,94	2,76	1,12
Svitavy	888	564	30 264	31 397	50,0	2,68	2,77	1,12
Ústí nad Orlicí	756	482	26 227	26 507	49,2	2,68	2,69	1,10
Vysoké Mýto	942	604	32 224	31 828	52,0	2,77	2,72	1,10
Žamberk	825	530	28 198	28 460	53,3	2,83	2,84	1,09

C.14. Charakteristiky úrovně bydlení podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a podle měst

Housing quality indicators: by administrative district of municipalities with extended competence (ORP) and by town

(podle správní struktury platné od 1. 1. 2003)
dokončení

(Administrative structure effective as of 1 January 2003)
End of table

	Plocha trvale obydlených bytů v tis. m ² <i>Floor area of permanently occupied dwellings ('000 m²)</i>		Počet obytných místností s plochou 8 a více m ² <i>Number of habitable rooms (8 m² or more)</i>	Počet osob v bytech <i>Number of persons in dwellings</i>	Na 1 trvale obydlený byt připadá <i>Per permanently occupied dwelling</i>			
	celková <i>Total</i>	obytná <i>Habitable</i>			m ² obytné plochy <i>Habitable floor area, m²</i>	obytných místností s plochou 8 a více m ² <i>Habitable rooms (8 m² or more)</i>	osob <i>Persons</i>	cenzových domácností <i>Census households</i>
Kraj celkem Region, total	14 594	9 405	509 679	502 316	51,9	2,81	2,75	1,11
z toho města: <i>Towns:</i>								
Brandýs nad Orlicí	45	29	1 626	1 436	52,1	2,88	2,54	1,09
Březová nad Svitavou	38	24	1 332	1 362	49,4	2,74	2,75	1,09
Bystré	43	27	1 485	1 582	50,7	2,79	2,92	1,10
Česká Třebová	453	291	15 981	16 888	46,5	2,55	2,68	1,11
Dašice	54	35	1 832	1 737	57,4	3,04	2,83	1,15
Heřmanův Městec	138	91	4 902	4 543	55,7	3,00	2,77	1,11
Hlinsko	286	188	10 259	10 511	49,9	2,73	2,77	1,09
Holice	193	127	6 874	6 186	56,2	3,05	2,73	1,11
Choceň	254	164	8 911	8 921	50,1	2,72	2,70	1,10
Chrast	103	66	3 486	3 217	60,1	3,15	2,90	1,14
Chrudim	661	435	24 072	23 759	49,0	2,71	2,64	1,09
Chvaletice	79	50	3 066	3 272	40,2	2,46	2,62	1,07
Jablonné nad Orlicí	89	58	3 242	3 095	53,7	2,99	2,86	1,12
Jevíčko	83	54	2 937	2 810	53,8	2,92	2,78	1,09
Králíky	134	86	4 519	4 791	52,0	2,74	2,87	1,12
Lanškroun	269	175	9 826	9 810	49,0	2,76	2,75	1,11
Lázně Bohdaneč	92	61	3 219	3 067	56,2	2,99	2,82	1,14
Letohrad	173	113	6 041	6 253	52,9	2,84	2,92	1,11
Litomyšl	306	196	10 529	10 232	53,2	2,86	2,77	1,11
Moravská Třebová	304	196	10 881	11 303	47,6	2,64	2,73	1,12
Pardubice	2 445	1 589	91 233	89 346	44,8	2,57	2,50	1,10
Polička	259	164	8 756	9 128	48,5	2,60	2,69	1,08
Přelouč	249	162	9 022	8 844	50,5	2,81	2,73	1,11
Ronov nad Doubravou	56	37	1 897	1 579	64,2	3,32	2,75	1,11
Sezemice	96	63	3 363	2 994	57,8	3,11	2,74	1,11
Skuteč	150	96	5 140	5 330	51,0	2,72	2,79	1,10
Slatiňany	112	75	4 013	3 667	58,7	3,13	2,84	1,11
Svitavy	465	298	16 347	17 236	46,8	2,57	2,70	1,12
Třemošnice	92	59	3 322	3 370	50,6	2,86	2,88	1,11
Ústí nad Orlicí	401	258	14 380	14 939	45,0	2,51	2,58	1,10
Vysoké Mýto	341	220	12 072	12 230	47,8	2,62	2,64	1,08
Žamberk	177	115	6 209	6 128	51,1	2,76	2,72	1,07

D.1. Vybrané údaje podle krajů

	Česká republika Czech Republic	v tom kraje						
		Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
Území, struktura osídlení								
Výměra k 31. 12. 2000 (ha)	7 886 525	49 589	1 101 461	1 005 634	756 089	331 440	533 491	316 312
Počet obcí	6 258	1	1 148	623	506	132	354	216
z toho se statutem města	522	1	73	45	46	28	46	36
Podíl městského obyvatelstva (v %)	70,6	100,0	54,9	64,6	67,1	80,7	79,9	78,6
Podíl počtu obyvatel v obcích (v %):								
do 199 obyvatel	2,0	-	3,4	4,4	4,0	1,0	1,2	1,3
s 200 - 999 obyvateli	15,2	-	27,3	18,8	18,6	10,1	11,0	13,8
s 1 000 - 4 999 obyvateli	19,8	-	26,0	24,5	26,5	20,4	15,2	20,0
Počet částí obcí	15 026	146	2 766	1 955	1 540	513	1 136	762
Počet základních sídelních jednotek	22 699	903	3 693	2 566	1 891	876	1 835	1 182
Hustota obyvatelstva (osoby/km ²)	130	2 358	102	62	73	92	154	135
Obyvatelstvo								
Počet obyvatel	10 230 060	1 169 106	1 122 473	625 267	550 688	304 343	820 219	428 184
přírůstek proti roku 1991	-72 155	-45 068	9 591	2 378	-7 619	2 358	-4 242	3 064
v %	-0,7	-3,9	0,9	0,4	-1,4	0,8	-0,5	0,7
z toho ženy	5 247 989	614 724	572 646	318 229	280 868	155 132	418 420	219 765
Podíl obyvatel ve věku (v %):								
0 - 14	16,2	13,4	16,0	16,6	15,7	16,7	16,9	16,9
15 - 59	65,4	65,8	65,2	65,3	65,2	66,5	66,3	66,0
60 a více vč. nezj. věku	18,4	20,8	18,8	18,1	19,1	16,7	16,7	17,1
Průměrný věk obyvatel (roky)	38,8	41,1	39,1	38,4	39,2	37,8	37,8	38,1
Podíl obyvatel národnosti (v %):								
české	90,4	93,1	95,7	95,2	95,2	87,4	92,1	93,4
moravské	3,7	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
slezské	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
slovenské	1,9	1,6	1,4	1,4	1,4	4,6	2,7	2,0
Podíl obyvatel podle náboženského vyznání (v %):								
bez vyznání	59,0	67,3	68,6	52,6	65,4	72,3	77,2	72,6
věřící	32,1	24,5	23,4	34,7	24,2	20,5	15,8	18,4
z toho církev:								
Církev římskokatolická	26,8	17,6	19,0	30,6	20,7	15,7	12,0	13,0
Českobratrská církev evangel.	1,1	1,4	1,1	0,5	0,7	1,2	0,7	0,8
Církev čsl. husitská	1,0	1,5	1,2	0,8	0,5	0,4	0,7	1,6
nezjištěno	8,8	8,2	8,0	12,8	10,3	7,1	7,0	9,0
Podíl obyvatel podle stavu (v %):								
svobodní	37,5	36,2	36,2	37,6	36,2	39,4	38,7	38,2
ženatí, vdané	46,4	44,6	47,5	47,2	47,6	42,2	43,4	44,4
rozvedení	7,9	10,4	7,5	7,0	7,7	10,8	9,7	9,4
ovdovělí	7,7	7,9	8,2	7,5	7,9	6,9	7,4	7,2
Podíl obyvatel narozených (v %):								
v obci současného bydliště	52,5	61,8	47,6	48,0	50,1	42,9	44,9	46,7
v jiné obci okresu	15,5	-	18,4	20,4	15,4	13,0	17,3	14,8
Podíl obyvatel ve věku 15 a více let podle ukončeného vzdělání (v %):								
základní (vč. neukončeného)	23,0	14,5	23,1	23,5	23,0	27,9	27,3	23,9
střední odborné (vč. vyučených)	37,9	28,8	40,4	38,7	39,4	38,4	39,3	40,0
úplně střední s maturitou včetně nástavbového								
a vyšší odborné	28,4	35,7	27,8	28,4	28,1	25,8	25,2	27,0
vysokoškolské	8,9	18,8	7,0	7,8	7,8	5,6	5,4	7,0

D.1. Selected indicators: by region

By region							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomouc- ký	Zlínský	Moravsko- slezský	
<i>Area, structure of settlement</i>							
475 819	451 853	692 528	706 547	513 943	396 405	555 414	Area (31 Dec 2000) (ha)
448	453	730	647	394	304	302	Number of municipalities
43	32	33	45	26	29	39	With status of town
69,3	61,8	57,9	63,3	58,2	60,8	76,9	Share of population in towns (%)
							Share of population in municipalities (%):
2,9	3,1	8,1	1,3	1,1	0,4	0,1	Up to 199 population
20,5	23,8	25,3	17,1	17,0	17,3	6,0	With 200 - 999 population
18,1	19,9	8,7	25,4	29,2	25,9	21,7	With 1 000 - 4 999 population
1 071	993	1 444	872	754	439	635	Number of municipality parts
1 556	1 319	1 806	1 497	1 143	932	1 500	Number of basic settlement units
116	112	75	160	124	150	229	Density of population per km ²
<i>Population</i>							
550 724	508 281	519 211	1 127 718	639 369	595 010	1 269 467	Population
-2 085	-437	-1 857	-9 114	-3 427	-1 893	-13 804	Increase on year 1991
-0,4	-0,1	-0,4	-0,8	-0,5	-0,3	-1,1	%
282 593	259 346	262 700	580 900	328 350	304 949	649 367	Females
							Population aged (%):
16,3	16,8	17,3	16,0	16,5	16,5	17,2	0 - 14
64,6	64,6	64,3	65,0	65,3	65,0	65,7	15 - 59
19,1	18,5	18,4	19,0	18,2	18,5	17,1	60+, incl. not identified age
39,0	38,4	38,1	39,0	38,4	38,4	37,9	Average age of population (years)
							Nationality (%):
95,1	96,2	91,7	78,1	87,8	85,4	87,2	Czech
0,1	0,6	5,0	17,6	7,7	10,9	2,3	Moravian
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	Silesian
1,5	1,2	0,7	1,4	1,8	1,3	3,4	Slovak
							Denomination (%):
63,9	58,9	41,3	47,5	53,8	36,9	52,3	Nondenominational
26,6	32,0	46,4	43,7	37,0	55,2	40,2	Believers
							In the Church:
20,6	26,3	41,8	38,9	32,4	48,9	32,5	Roman Catholic
1,0	2,4	1,7	1,0	0,7	2,9	0,8	Evangelical of Czech Brethren
2,4	1,1	0,4	0,7	1,1	0,4	0,7	Czechoslovak Hussite
9,4	9,1	12,3	8,8	9,2	7,8	7,5	Not identified
							Marital status (%):
36,6	37,4	38,4	37,5	38,0	38,3	38,1	Single
47,5	48,0	48,5	47,2	46,8	47,8	46,0	Married
7,7	6,8	5,2	7,1	7,2	6,0	7,9	Divorced
7,8	7,6	7,6	7,8	7,6	7,6	7,4	Widowed
							Share of native persons born (%):
49,8	51,6	54,9	57,1	52,2	56,8	55,1	In same municipality
18,9	20,6	23,1	13,7	20,9	21,2	14,1	In other municipality within district
							Highest educational attainment, population aged 15+ (%):
22,5	22,7	24,2	23,3	23,6	24,8	25,2	Basic, incl. not completed
39,7	40,8	40,6	37,0	39,1	39,0	38,7	Secondary technical, incl. vocational (incl. extension study) and higher
28,8	28,0	27,4	28,0	27,7	27,3	26,4	professional
7,5	7,0	6,7	10,3	8,1	7,7	7,8	University

D.1. Vybrané údaje podle krajů

pokračování

	Česká republika Czech Republic	v tom kraje						
		Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
Ekonomická aktivita								
Ekonomicky aktivní	5 253 400	635 105	584 628	320 546	285 674	162 347	426 599	225 154
zaměstnaní	4 766 463	601 031	544 018	300 237	265 555	144 891	360 432	209 451
z toho (v %):								
zaměstnanci	81,6	75,9	80,3	81,9	82,6	81,9	83,0	80,8
zaměstnavatelé	3,6	4,3	3,5	3,4	3,3	3,7	3,6	3,5
samostatně činní	12,0	16,7	12,7	11,9	11,1	12,0	10,4	12,8
nezaměstnaní	486 937	34 074	40 610	20 309	20 119	17 456	66 167	15 703
Ekonomicky neaktivní	4 894 465	519 242	529 576	300 155	260 775	138 894	383 546	198 387
z toho (v %):								
nepracující důchodci	45,9	47,4	47,0	44,8	47,6	42,7	44,7	43,2
závislé osoby	50,5	50,2	49,9	51,1	48,9	52,8	51,7	52,8
Míra ekonomické aktivity (v %):								
muži	69,5	70,8	70,5	70,0	69,8	72,3	70,5	71,4
ženy	53,6	55,7	54,0	53,4	53,8	56,3	55,2	55,7
Podíl ekonomicky aktivních ve vybraných odvětvích (v %):								
zemědělství, lesnictví, rybolov	4,4	0,6	4,9	7,7	6,3	2,9	3,1	2,8
průmysl	29,1	12,2	28,1	29,9	31,4	29,4	28,7	38,1
stavebnictví	8,7	8,2	8,6	9,9	8,5	7,7	8,3	8,1
obchod a opravy	10,6	12,8	10,9	10,2	9,8	10,1	9,7	9,5
pohostinství a ubytování	3,8	4,8	3,5	4,2	3,4	6,2	3,3	3,9
Podíl vyjíždějících za prací z obce ze zaměstnaných (v %)	39,6	4,3	51,7	39,8	39,1	38,4	38,0	34,7
Domácnosti								
Bytové domácnosti	3 827 678	496 940	413 060	231 281	208 992	115 913	321 928	161 830
Hospodařící domácnosti	4 216 085	544 577	457 421	251 845	229 807	130 894	352 812	179 357
Cenzové domácnosti	4 270 717	547 811	464 188	255 569	232 424	132 397	356 126	181 249
podíl jednotlivých typů (v %):								
úplné rodiny	54,6	43,3	55,9	57,2	55,8	49,6	51,5	52,8
bez závislých dětí	29,1	24,9	30,7	29,8	30,9	26,9	27,6	27,8
se závislými dětmi	25,5	18,3	25,2	27,3	24,9	22,7	23,9	24,9
neúplné rodiny	13,5	16,4	13,4	12,6	12,5	15,7	13,7	13,9
bez závislých dětí	5,5	6,8	5,5	5,0	5,0	5,7	4,7	5,0
se závislými dětmi	8,0	9,5	7,9	7,5	7,5	10,0	9,1	8,8
vícečl. nerodinné domácnosti	2,0	3,6	1,8	1,6	1,8	2,2	2,1	2,1
domácnosti jednotlivců	29,9	36,8	28,9	28,7	29,9	32,5	32,6	31,2
Průměrný počet členů domácnosti	2,38	2,12	2,40	2,43	2,35	2,28	2,28	2,35
Počet cenzových domácností na 100 bytových domácností	111,0	110,2	111,6	110,5	111,0	114,2	110,6	112,0
Domy								
Domy celkem	1 969 018	88 200	307 120	147 970	120 279	39 866	124 567	84 883
trvale obydlené domy	1 630 705	82 160	239 553	111 544	95 538	35 666	105 241	66 347
přírůstek proti roku 1991	33 629	3 183	4 439	1 500	546	2 267	4 160	2 041
(v %)	2,1	3,9	1,9	1,4	0,6	6,8	4,1	3,2
neobydlené domy	338 313	6 040	67 567	36 426	24 741	4 200	19 326	18 536
z toho sloužící k rekreaci	170 477	297	36 504	23 151	13 843	1 563	10 022	12 919
Struktura a vybavení trvale obydlených domů								
Podíl rodinných domů (v %)	86,3	61,2	91,3	88,0	86,3	71,4	78,4	82,9
Průměrné stáří domu	46,9	50,8	48,7	46,5	48,6	55,0	55,9	54,5
Podíl panelových domů (v %)	4,9	12,7	3,1	4,0	5,2	11,1	9,1	6,4
Podíl domů vybavených (v %):								
plynem ze sítě	55,2	79,7	34,6	32,0	43,9	52,2	54,2	40,5
veřejným vodovodem	76,9	96,3	60,0	75,9	65,9	86,3	89,2	81,8
přípojkou na kanalizaci	52,4	85,4	39,4	61,7	49,1	62,6	59,2	43,4

D.1. Selected indicators: by region

Continued

By region							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomouc- ký	Zlínský	Moravsko- slezský	
<i>Economic activity</i>							
279 064	255 709	256 686	568 315	324 278	298 616	630 679	Economically active
262 014	235 411	238 878	513 290	285 985	272 340	532 930	Employed persons
							In %:
81,7	83,1	83,7	82,0	83,2	81,9	85,1	Employees
3,6	3,5	3,1	3,7	3,5	3,7	3,4	Employers
12,1	10,7	10,4	11,9	10,8	12,0	9,2	Self-employed
17 050	20 298	17 808	55 025	38 293	26 276	97 749	unemployed persons
267 616	249 758	260 505	553 469	311 490	293 713	627 339	Economically inactive (EI)
							In %:
46,7	45,8	45,0	46,9	45,8	45,7	44,9	EI pensioners
49,3	50,3	50,7	49,7	50,6	50,8	51,0	Dependent persons
							Rate of economic activity (%):
69,0	69,0	68,4	68,7	69,1	68,8	67,6	Males
52,7	52,5	51,5	52,0	53,0	52,0	52,8	Females
							Economically active persons in selected economic activities (%):
5,2	6,2	9,7	5,0	5,7	4,0	2,8	Agriculture, forestry, fishing
33,2	33,3	35,9	27,6	30,9	36,7	32,7	Industry
8,0	8,9	8,4	10,1	9,4	9,7	7,5	Construction
10,6	10,2	8,4	11,0	9,6	10,2	11,0	Wholesale and retail trade, repairs
3,6	3,3	2,9	3,6	3,2	3,6	3,6	Hotels and restaurants
38,8	42,2	41,5	38,1	41,3	44,7	37,8	Share of employed persons commuting to work from municipality (%)
<i>Households</i>							
204 529	182 943	179 784	404 876	230 561	204 806	470 235	Dwelling households
224 921	201 395	195 521	446 718	254 079	228 062	518 676	Households on common budget
228 158	204 594	199 417	455 546	257 163	231 969	524 106	Census households
							By type (%):
56,9	59,0	62,4	57,0	58,0	60,4	55,8	Two-parent families
30,5	31,0	31,8	30,1	30,0	30,6	28,5	Without dependent children
26,4	28,0	30,7	26,9	27,9	29,8	27,3	With dependent children
12,6	12,0	11,2	13,5	12,8	12,4	13,3	Lone-parent families
5,0	4,9	5,0	5,7	5,4	5,7	5,3	Without dependent children
7,6	7,1	6,1	7,8	7,4	6,7	8,1	With dependent children
1,3	1,3	1,4	2,2	1,6	1,4	1,6	Multimember non-family households
29,2	27,7	25,1	27,3	27,6	25,8	29,2	Households of individuals
2,40	2,47	2,59	2,46	2,47	2,54	2,41	Average number of household members
112,0	111,8	110,9	112,5	110,5	113,3	110,4	Number of census households per 100 dwelling households
<i>Houses</i>							
128 770	118 714	129 165	237 514	126 825	133 402	181 743	Houses, total
101 662	96 680	103 556	205 293	110 568	114 576	162 321	Permanently occupied houses
1 332	1 029	699	3 259	2 391	1 539	5 244	Increase on year 1991
1,3	1,1	0,7	1,6	2,2	1,4	3,3	%
27 108	22 034	25 609	32 221	16 257	18 826	19 422	Unoccupied houses
15 715	12 249	14 334	10 471	5 574	6 011	7 824	Used for recreation
<i>Structure and equipment of permanently occupied houses</i>							
87,1	89,7	91,4	90,2	88,3	92,5	83,5	Share of family houses (%)
48,3	44,7	42,9	44,2	46,5	41,0	42,0	Average age of house (years)
3,4	2,6	2,9	3,3	3,7	3,2	7,0	Share of prefab blocks of flats (%)
							Share of houses (%) with:
41,7	53,6	46,8	82,0	65,7	67,1	68,3	Gas from public gas network
76,0	83,6	77,9	79,6	69,6	73,0	86,8	Piped water from public system
51,7	45,8	57,5	57,5	47,8	58,2	41,2	Connection to public sewerage system

D.1. Vybrané údaje podle krajů

dokončení

	Česká republika Czech Republic	v tom kraje						
		Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký
Byty								
Byty celkem	4 366 293	551 243	498 271	279 892	244 476	125 486	358 491	189 241
z toho v rodinných domech	2 005 122	72 122	316 339	152 771	123 460	34 047	118 454	87 365
Trvale obydlené byty	3 827 678	496 940	413 060	231 281	208 992	115 913	321 928	161 830
přírůstek proti roku 1991	121 997	1 136	14 072	10 479	5 911	5 776	12 332	6 467
(v %)	3,3	0,2	3,5	4,7	2,9	5,2	4,0	4,2
z toho v rodinných domech	1 632 131	63 642	244 672	112 739	96 377	29 461	96 743	67 108
Neobydlené byty	538 615	54 303	85 211	48 611	35 484	9 573	36 563	27 411
přechodně obydlené	117 247	21 646	15 895	8 073	6 648	2 489	6 409	4 929
sloužící k rekreaci	175 225	410	37 361	23 851	14 306	1 659	10 273	13 354
Vybavení trvale obydlených bytů, kvalita bydlení								
Průměrné stáří trvale obydlených bytů	41,2	46,9	42,2	38,6	41,5	44,9	41,6	44,1
Podíl trvale obydlených bytů vybavených (v %):								
plynem ze sítě	63,5	73,8	43,4	35,1	60,2	70,4	66,9	48,8
vodovodem v bytě	98,5	99,1	97,4	98,4	98,0	99,1	98,7	98,6
ústředním (etážovým) topením	81,7	75,1	78,7	81,5	81,4	84,7	84,1	79,2
z toho dálkovým	36,6	41,1	22,8	34,1	28,9	46,6	50,0	33,5
koupelnou (sprch. koutem) v bytě	95,5	96,7	94,1	95,9	94,8	95,7	95,3	92,6
splachovacím záchodem v bytě	93,7	96,3	91,9	95,0	93,3	94,9	93,9	88,9
Podíl trvale obydlených bytů (v %):								
I. kategorie	88,5	94,0	83,2	85,4	86,0	89,1	89,2	83,5
II. kategorie	7,4	3,6	10,5	10,6	9,2	7,8	7,0	10,6
III. kategorie	2,0	1,0	2,8	1,6	2,2	1,6	1,8	3,2
IV. kategorie	1,3	0,2	2,5	1,5	1,8	0,9	1,0	1,8
Podíl trvale obydlených bytů podle právního důvodu užívání (v %):								
ve vlastním domě	35,8	11,2	50,0	40,0	37,8	21,3	25,0	33,7
v osobním vlastnictví	11,0	11,0	10,1	8,6	16,5	25,1	12,8	10,6
ostatní bezplatné užívání	4,5	1,3	5,6	5,4	5,3	2,3	2,9	5,0
nájemní	28,6	47,2	19,0	25,3	26,7	37,4	37,1	28,5
členů staveb. bytového družstva	14,3	13,0	10,5	14,9	10,7	8,2	17,0	18,4
členů družstva nájemců	2,7	12,2	1,1	2,8	0,0	0,5	1,8	1,0
ostatní vč. nezjištěného	3,0	4,0	3,6	3,0	2,9	5,2	3,4	2,9
Počet osob								
na 1 trvale obydlený byt	2,64	2,33	2,68	2,68	2,60	2,58	2,49	2,61
na 1 obytnou místnost (8 a více m ²)	0,98	1,00	0,94	0,97	0,97	1,04	0,97	0,98
Obytná plocha v m ² na 1 osobu	18,6	18,3	19,9	18,9	19,2	17,5	18,5	18,7
Obytná plocha v m ² na 1 byt	49,5	43,0	54,1	51,3	50,3	45,6	46,5	49,5
Počet obytných místností (8 a více m ²) na 1 byt	2,72	2,37	2,90	2,79	2,71	2,51	2,59	2,70
Vybavení bytových domácností								
Podíl domácností vybavených (v %):								
1 osobním automobilem	44,4	41,6	47,7	50,1	48,5	40,8	39,6	43,3
2 a více osobními automobily	7,0	6,5	10,0	9,5	9,6	6,1	5,1	6,5
telefonem - pevná linka	44,3	48,7	42,6	44,4	46,0	38,1	37,2	43,6
mobilním telefonem	10,2	5,0	11,0	10,5	9,7	14,6	14,7	10,6
pevným i mobilním telefonem	23,6	36,2	24,5	24,3	23,7	23,1	20,8	22,9
osobním počítačem	15,3	22,6	15,1	14,5	14,1	13,0	11,9	14,0
s napojením na internet	6,4	11,1	6,4	5,8	5,0	5,6	4,7	6,0
bez napojení na internet	8,9	11,5	8,7	8,8	9,1	7,5	7,2	8,0
vlastním rekreačním objektem	11,3	22,4	9,5	13,2	14,0	10,0	8,6	8,3
jinou možností rekreace	7,7	16,1	6,5	7,6	7,9	7,4	7,0	6,8

D.1. Selected indicators: by region

End of table

By region							
Králové- hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomouč- ký	Zlínský	Moravsko- slezský	
Dwellings							
241 699	213 069	212 687	454 406	257 457	231 247	508 628	Dwellings, total
134 029	125 672	136 838	237 968	133 420	138 937	193 700	In family houses
204 529	182 943	179 784	404 876	230 561	204 806	470 235	Permanently occupied dwellings
6 083	7 500	7 194	10 575	8 160	8 686	17 626	Increase on year 1991
3,1	4,3	4,2	2,7	3,7	4,4	3,9	%
104 740	101 468	108 861	203 648	114 537	118 925	169 210	In family houses
37 170	30 126	32 903	49 530	26 896	26 441	38 393	Unoccupied dwellings
6 616	5 080	5 351	12 570	6 725	6 214	8 602	Temporarily occupied
16 184	12 536	14 657	10 634	5 793	6 119	8 088	Used for recreation
Equipment of permanently occupied dwellings, housing quality							
43,2	39,1	37,8	40,8	41,0	36,2	37,0	Avg. age of permanently occupied dwellings
							Share of perm. occupied dwellings with (%):
48,0	58,7	51,0	82,1	71,3	70,1	79,5	Gas from public gas network
98,3	98,6	98,6	98,3	98,4	98,1	99,2	Piped water in dwelling
76,6	81,5	82,8	81,8	83,3	85,8	89,3	Central (single-storey) heating, total
26,3	23,7	13,3	17,4	26,2	26,0	47,2	District heating
93,7	95,1	95,7	95,6	95,5	95,9	97,0	Bathroom (shower unit) in dwelling
91,2	92,7	93,4	92,9	93,3	93,9	95,8	Flush toilet in the dwelling
							Share of perm. occupied dwellings (%):
83,3	85,4	86,6	90,6	89,1	90,3	91,9	1st category
11,1	9,6	8,9	5,6	7,0	5,5	5,3	2nd category
2,9	2,6	2,3	2,1	2,0	1,9	1,3	3rd category
1,9	1,8	1,6	1,2	1,3	1,8	0,9	4th category
							Share of permanently occupied dwellings by legal reason of use (%):
42,1	46,6	51,4	44,5	41,3	50,5	28,7	In own house
10,4	11,1	10,8	7,8	11,8	14,8	7,1	Ownership of dwelling
6,1	6,1	6,7	4,0	5,8	5,3	5,1	Other type of free use
23,0	19,4	15,3	25,1	21,7	12,3	36,1	Rented dwelling
14,1	13,8	13,1	15,4	14,6	14,4	18,4	Member of housing association
1,6	0,8	0,9	0,6	1,5	0,1	2,3	Member of tenant association
2,9	2,2	1,8	2,6	3,2	2,4	2,2	Other reasons incl. not identified
							Number of persons:
2,66	2,75	2,86	2,76	2,73	2,87	2,66	Per permanently occupied dwelling
0,98	0,99	1,00	0,97	0,99	0,99	1,00	Per habitable room (8 m ² or more)
19,0	18,7	18,4	18,7	18,5	18,0	17,7	Habitable floor area (m ²) per person
51,2	51,9	53,2	51,8	51,1	52,1	47,4	Habitable floor area (m ²) per dwelling
2,75	2,81	2,89	2,85	2,80	2,93	2,69	Number of habitable rooms (8 m ² or more) per dwelling
Equipment of dwelling households							
							Share of households having (%):
47,8	48,4	51,2	43,9	42,8	44,9	39,9	1 personal car
8,5	7,7	8,5	6,5	5,2	6,3	4,6	2 or more personal cars
43,9	44,6	45,1	49,7	41,3	48,3	41,5	Telephone - fixed line
11,0	10,7	10,3	7,7	11,6	8,5	12,5	Mobile telephone
22,5	20,6	19,9	22,5	18,0	21,0	19,2	Both fixed and mobile telephones
15,2	14,3	13,8	16,3	13,6	15,6	13,1	Personal computer
6,2	5,4	5,1	6,8	5,3	6,5	5,2	Linked to internet
9,0	8,8	8,7	9,5	8,3	9,1	7,9	Not linked to internet
9,8	10,4	10,1	10,1	8,4	8,2	7,6	Own weekend house
6,7	6,5	5,4	6,0	5,2	4,6	6,2	Other possibility for recreation

E.1. Vybrané údaje podle krajů a okresů
Selected indicators: by region and district

ČR, kraje, okresy	Obyva- telstvo celkem	z toho ženy	Počet obyvatel ve věku		Ekonomi- ky aktivní celkem	Domy		Byty	
			<i>Population in age group</i>			<i>Houses</i>		<i>Dwellings</i>	
			0 - 14 let	60 a více let (vč. nezjišt.)		celkem	z toho trvale obydlené	celkem	z toho trvale obydlené
<i>CR, regions, districts</i>	<i>Population, total</i>	<i>Females</i>	<i>0 - 14</i>	<i>60 + (incl. not identified)</i>	<i>Economi- cally active, total</i>	<i>Total</i>	<i>Perma- nently occu- pied</i>	<i>Total</i>	<i>Perma- nently occu- pied</i>
Česká republika <i>Czech Republic</i>	10 230 060	5 247 989	1 654 862	1 887 266	5 253 400	1 969 018	1 630 705	4 366 293	3 827 678
Hlavní město Praha	1 169 106	614 724	156 702	243 646	635 105	88 200	82 160	551 243	496 940
Středočeský kraj	1 122 473	572 646	179 109	211 436	584 628	307 120	239 553	498 271	413 060
Benešov	93 156	47 320	14 865	17 906	47 758	26 980	19 784	41 837	33 212
Beroun	75 684	38 532	11 926	14 573	39 443	21 289	16 873	33 399	27 799
Kladno	150 198	77 030	23 805	28 211	78 932	31 430	26 513	64 156	56 837
Kolín	95 700	49 062	14 692	19 135	49 342	28 857	22 173	43 893	35 853
Kutná Hora	73 628	37 544	11 870	14 474	36 553	22 296	16 566	33 683	26 830
Mělník	94 677	48 347	15 612	16 978	50 086	23 341	18 342	41 539	35 230
Mladá Boleslav	114 325	57 944	18 305	20 271	61 621	27 323	21 380	50 286	42 153
Nymburk	84 132	43 253	13 153	16 620	43 495	27 017	20 616	39 265	31 506
Praha - východ	96 061	49 012	15 082	17 983	51 094	28 401	23 017	41 347	34 698
Praha - západ	83 089	42 407	13 556	15 245	44 212	27 486	21 945	36 362	29 481
Příbram	107 739	54 671	17 571	19 754	54 911	26 261	20 087	47 788	39 708
Rakovník	54 084	27 524	8 672	10 286	27 181	16 439	12 257	24 716	19 753
Jihočeský kraj	625 267	318 229	103 831	113 080	320 546	147 970	111 544	279 892	231 281
České Budějovice	178 201	91 077	29 345	31 420	92 642	35 454	28 608	77 709	67 309
Český Krumlov	59 569	29 871	10 697	8 814	32 105	11 692	9 579	24 846	21 405
Jindřichův Hradec	92 887	47 439	15 748	16 848	46 792	25 566	18 836	41 100	32 941
Písek	70 550	36 071	11 293	14 048	35 638	18 631	13 040	34 362	27 025
Prachatice	51 369	25 750	8 943	8 502	26 019	12 938	8 952	23 433	18 590
Strakonice	69 863	35 595	11 296	13 401	35 171	18 863	13 622	32 525	25 887
Tábor	102 828	52 426	16 509	20 047	52 179	24 826	18 907	45 917	38 124
Plzeňský kraj	550 688	280 868	86 467	105 292	285 674	120 279	95 538	244 476	208 992
Domažlice	58 844	29 770	9 704	10 518	30 853	15 149	12 245	25 494	21 711
Klatovy	88 043	44 836	13 828	17 212	44 107	24 305	17 802	40 742	32 543
Plzeň - město	165 259	85 736	23 258	33 575	87 065	14 700	13 732	73 792	68 092
Plzeň - jih	68 100	34 300	10 830	13 564	34 492	21 784	16 641	31 376	25 181
Plzeň - sever	73 215	37 073	12 274	13 530	38 253	20 886	16 377	32 017	26 501
Rokycany	45 788	23 314	7 253	9 275	23 337	13 188	9 869	20 976	16 951
Tachov	51 439	25 839	9 320	7 618	27 567	10 267	8 872	20 079	18 013
Karlovarský kraj	304 343	155 132	50 970	50 856	162 347	39 866	35 666	125 486	115 913
Cheb	88 738	45 435	14 436	14 611	47 891	12 241	11 156	36 235	33 421
Karlovy Vary	121 998	62 493	19 339	22 357	65 156	16 697	14 645	51 206	46 871
Sokolov	93 607	47 204	17 195	13 888	49 300	10 928	9 865	38 045	35 621
Ústecký kraj	820 219	418 420	138 864	137 184	426 599	124 567	105 241	358 491	321 928
Děčín	133 887	68 149	22 744	22 184	69 721	23 860	20 100	56 311	50 065
Chomutov	124 979	63 360	22 117	18 622	65 524	13 755	12 229	52 725	48 975
Litoměřice	114 259	57 959	18 551	20 634	58 751	27 274	21 699	50 228	43 000
Louny	86 020	43 677	14 642	14 874	44 514	21 233	15 910	39 509	32 668
Most	117 196	59 930	20 201	19 219	61 331	9 390	8 553	51 217	47 910
Teplice	126 098	64 698	20 755	21 968	64 634	16 928	15 469	57 298	51 776
Ústí nad Labem	117 780	60 647	19 854	19 683	62 124	12 127	11 281	51 203	47 534

E.1. Vybrané údaje podle krajů a okresů

Selected indicators: by region and district

dokončení

End of table

ČR, kraje, okresy	Obyva- telstvo celkem	z toho ženy	Počet obyvatel ve věku		Ekonomic- ky aktivní celkem	Domy		Byty	
			Population in age group			Houses		Dwellings	
			0 - 14 let	60 a více let (vč. nezjišt.)		celkem	z toho trvale obydlené	celkem	z toho trvale obydlené
CR, regions, districts	Population, total	Females	0 - 14	60 + (incl. not identified)	Economic- ally active, total	Total	Perma- nently occu- pied	Total	Perma- nently occu- pied
Liberecký kraj	428 184	219 765	72 177	73 187	225 154	84 883	66 347	189 241	161 830
Česká Lípa	105 669	53 732	19 311	15 159	56 035	18 963	15 085	43 923	38 598
Jablonec nad Nisou	88 154	45 712	14 276	15 456	45 650	16 217	12 934	39 677	34 259
Liberec	159 006	81 808	25 922	27 863	84 766	26 133	22 392	68 408	61 128
Semily	75 355	38 513	12 668	14 709	38 703	23 570	15 936	37 233	27 845
Královéhradecký kraj	550 724	282 593	89 738	105 075	279 064	128 770	101 662	241 699	204 529
Hradec Králové	160 558	82 861	24 803	32 099	82 294	31 270	26 032	67 963	60 031
Jičín	77 761	39 669	12 542	15 381	39 532	25 582	17 973	37 643	28 549
Náchod	112 714	58 013	19 248	21 395	56 281	26 916	21 213	49 843	41 915
Rychnov nad Kněžnou	78 914	40 238	13 397	14 538	39 331	20 725	16 179	34 459	28 694
Trutnov	120 777	61 812	19 748	21 662	61 626	24 277	20 265	51 791	45 340
Pardubický kraj	508 281	259 346	85 559	94 242	255 709	118 714	96 680	213 069	182 943
Chrudim	105 240	53 569	18 119	20 006	51 391	28 801	22 319	44 688	36 929
Pardubice	160 987	82 823	24 828	31 846	83 116	30 529	25 903	68 192	60 596
Svitavy	102 667	52 052	17 925	17 993	51 025	26 579	21 638	42 221	35 846
Ústí nad Orlicí	139 387	70 902	24 687	24 397	70 177	32 805	26 820	57 968	49 572
Vysočina	519 211	262 700	89 728	95 737	256 686	129 165	103 556	212 687	179 784
Havlíčkův Brod	95 040	48 032	15 860	18 168	47 025	25 800	20 423	39 714	33 135
Jihlava	108 413	55 075	18 191	19 861	55 767	22 723	19 214	43 790	38 566
Pelhřimov	72 984	37 001	11 888	14 686	36 514	19 929	15 074	31 904	25 927
Třebíč	117 367	59 426	20 843	21 099	57 704	29 357	24 162	47 016	40 292
Žďár nad Sázavou	125 407	63 166	22 946	21 923	59 676	31 356	24 683	50 263	41 864
Jihomoravský kraj	1 127 718	580 900	180 138	213 978	568 315	237 514	205 293	454 406	404 876
Blansko	107 702	54 916	17 945	20 379	52 779	27 409	22 536	43 069	37 094
Brno - město	376 172	197 992	54 008	77 289	194 436	37 051	34 359	165 366	151 724
Brno - venkov	159 169	81 158	26 341	30 665	78 292	43 822	37 998	61 550	54 331
Břeclav	124 274	63 348	20 828	21 098	63 325	34 095	29 960	46 276	41 263
Hodonín	159 886	81 434	26 698	28 683	78 470	40 060	34 869	58 154	51 797
Vyškov	86 467	44 033	14 466	16 178	43 848	25 044	20 447	35 305	29 993
Znojmo	114 048	58 019	19 852	19 686	57 165	30 033	25 124	44 686	38 674
Olomoucký kraj	639 369	328 350	105 384	116 270	324 278	126 825	110 568	257 457	230 561
Jeseník	42 413	21 466	7 496	6 764	21 765	8 613	7 524	16 164	14 530
Olomouc	224 613	116 003	36 056	40 982	116 408	39 371	35 239	90 627	82 168
Prostějov	109 890	56 639	17 436	21 490	53 816	27 763	23 035	46 602	40 028
Přerov	135 886	69 841	22 737	24 962	68 625	25 949	22 800	54 732	49 534
Šumperk	126 567	64 401	21 659	22 072	63 664	25 129	21 970	49 332	44 301
Zlínský kraj	595 010	304 949	98 415	109 835	298 616	133 402	114 576	231 247	204 806
Kroměříž	108 053	55 548	17 716	20 108	53 587	26 663	22 712	43 722	38 234
Uherské Hradiště	144 517	74 052	23 822	27 270	71 068	37 513	31 989	54 790	47 902
Vsetín	147 064	74 969	25 376	25 580	73 991	29 770	25 039	56 836	50 212
Zlín	195 376	100 380	31 501	36 877	99 970	39 456	34 836	75 899	68 458
Moravskoslezský kraj	1 269 467	649 367	217 780	217 448	630 679	181 743	162 321	508 628	470 235
Bruntál	105 139	53 376	19 021	16 026	53 298	19 651	15 534	42 479	37 035
Frýdek - Místek	226 818	115 682	39 208	40 272	110 003	43 878	38 304	88 297	79 383
Karviná	279 436	142 203	48 044	47 101	136 307	28 757	26 897	109 848	105 167
Nový Jičín	159 925	81 497	28 663	26 055	80 186	29 833	26 443	62 755	56 965
Opava	181 405	92 883	31 001	32 266	90 675	35 775	32 662	69 337	63 297
Ostrava - město	316 744	163 726	51 843	55 728	160 210	23 849	22 481	135 912	128 388

E.2. Vybrané údaje o České republice Selected indicators of the Czech Republic

	Rok sčítání Year of census					
	1961	1970	1980	1991	2001	
	Obyvatelstvo		Population			
Obyvatelstvo celkem	9 571 531	9 807 697	10 291 927	10 302 215	10 230 060	Population, total
muži	4 640 631	4 749 511	4 988 095	4 999 935	4 982 071	Males
ženy	4 930 900	5 058 186	5 303 832	5 302 280	5 247 989	Females
Podíl obyvatel ve věku v %:						Share of population aged (%):
0 - 14	25,4	21,2	23,4	21,0	16,2	0 - 14
15 - 59	59,7	60,4	59,6	61,1	65,4	15 - 59
60 a více vč. nezj. věku	14,9	18,4	17,0	17,9	18,4	60+, incl. not identified
Podíl obyvatel vybraných národností v %:						Nationality (%):
česká	94,3	94,5	94,6	81,2	90,4	Czech
moravská ¹⁾		¹⁾	¹⁾	13,2	3,7	Moravian
romská ²⁾		²⁾	²⁾	0,3	0,1	Romany
slezská ¹⁾		¹⁾	¹⁾	0,4	0,1	Silesian
slovenská	2,9	3,3	3,5	3,1	1,9	Slovak
Podíl obyvatel podle náboženského vyznání v %:						Denomination (%):
bez vyznání	.	.	.	39,9	59,0	Nondenominational
věřících	.	.	.	43,9	32,1	Believers
nezjištěno	.	.	.	16,2	8,8	Not identified
Podíl obyvatel patnáctiletých a starších s nejvyšším ukončeným vzděláním v %:						Highest educational attainment, population aged 15+ (%):
vysokoškolským	2,2	3,4	5,0	7,2	8,9	University
úplným středním s maturitou	9,0	13,5	17,0	22,9	24,9	Full secondary with GCSE
	Ekonomická aktivita		Economic activity			
Ekonomicky aktivní	4 695 264	4 983 767	5 363 945	5 421 102	5 253 400	Economically active
z toho ženy	2 017 900	2 287 820	2 534 136	2 582 445	2 379 878	Females
Ekonomicky neaktivní³⁾	4 876 267	4 823 930	4 927 982	4 881 113	4 976 660	Economically inactive³⁾
z toho nepracující důchodci	1 165 234	1 720 004	1 763 551	1 985 604	2 244 482	Pensioners
	Domácnosti		Households			
Hospodařící domácnosti	.	3 365 407	3 790 977	3 983 858	4 216 085	Households on common budget
z toho domácnosti s 1 členem	.	668 589	897 447	1 047 221	1 276 176	One-member households
Genzové domácnosti	3 214 263	3 502 718	3 875 681	4 051 583	4 270 717	Census households
úplné rodiny	2 405 404	2 487 530	2 556 778	2 512 893	2 333 592	Two-parent families
průměrný počet členů	3,41	3,30	3,27	3,21	3,12	Average number of members
neúplné rodiny	249 604	306 676	325 085	434 385	576 421	Lone-parent families
průměrný počet členů	2,55	2,51	2,49	2,44	2,46	Average number of members
domácnosti jednotlivců	514 653	668 589	938 815	1 089 647	1 276 176	Households of individuals
	Domy, byty		Houses, dwellings			
Domy celkem	.	1 765 088	1 830 891	1 868 541	1 969 018	Houses, total
z toho trvale obydlené	1 615 958	1 627 663	1 634 304	1 597 076	1 630 705	Permanently occupied
Byty celkem	.	3 216 631	3 781 411	4 077 193	4 366 293	Dwellings, total
trvale obydlené	2 845 145	3 088 841	3 494 846	3 705 681	3 827 678	Permanently occupied
z toho v rodinných domech	1 776 244	1 652 786	1 604 843	1 525 389	1 632 131	In family houses
neobydlené	.	127 790	286 565	371 512	538 615	Unoccupied
obydlené přechodně	117 247	Occupied temporarily
sloužící k rekreaci	.	26 105	108 867	129 199	175 225	Used for recreation
Osoby na 1 trvale obydlený byt	3,31	3,15	2,90	2,76	2,64	Number of persons per permanently occupied dwelling
Obytná plocha v m ²						Habitable floor area (m ²)
na 1 osobu	10,52	12,40	14,50	16,60	18,60	per person
na 1 byt	35,30	39,10	42,70	45,90	49,50	per dwelling
Počet obytných místností (8 m ² a více) na 1 byt	1,77	2,10	2,41	2,66	2,72	Number of habitable rooms (8 m ² or more) per dwelling
Podíl trvale obydlených bytů vybavených v %:						Share of permanently occupied dwellings (%) with:
plynem	24,1	35,6	42,9	50,0	64,1	Gas
vodovodem v bytě	56,6	81,4	92,4	96,9	98,5	Piped water in dwelling
ústředním (etážovým) topením	8,9	31,9	58,4	77,6	81,7	Central (single-storey) heating

¹⁾ v letech 1961, 1970 a 1980 zahrnuto do české národnosti

²⁾ nebylo samostatně zjišťováno v letech 1961, 1970 a 1980

³⁾ včetně osob s nezjištěnou ekonomickou aktivitou

¹⁾ Included in the Czech nationality in 1961, 1970 and 1980

²⁾ Not measured separately in 1961, 1970 and 1980

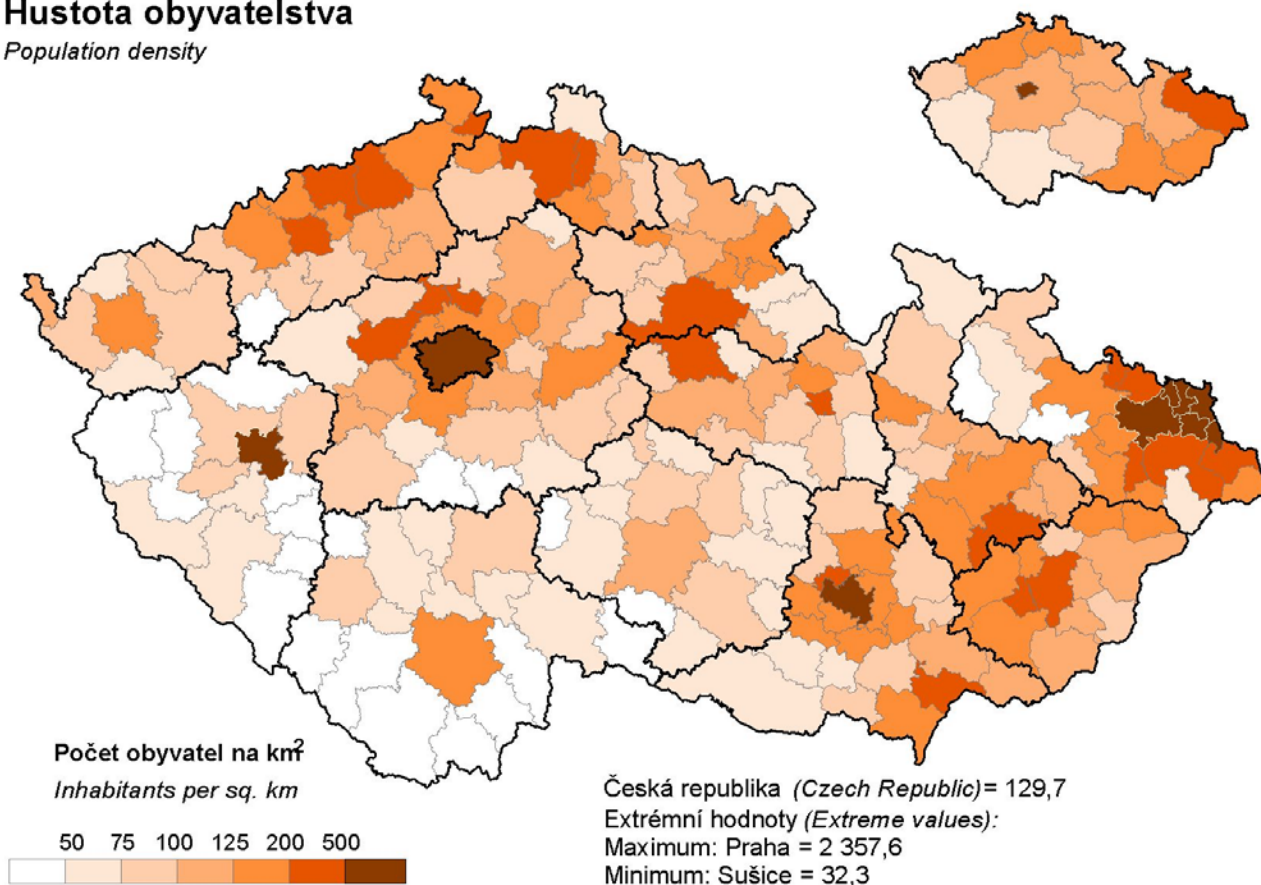
³⁾ Incl. persons with not identified economic activity

GRAFICKÁ ČÁST

GRAPHICAL PART

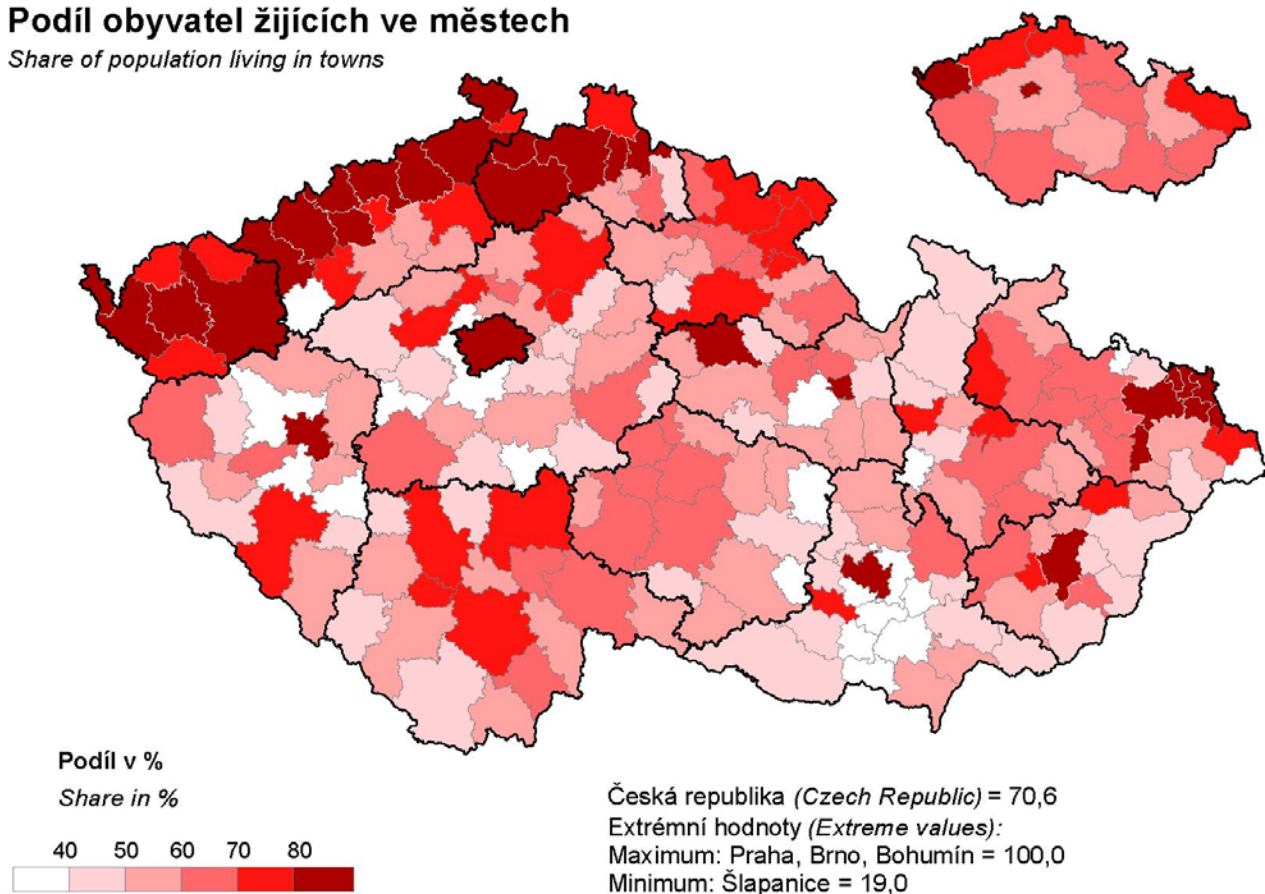
Hustota obyvatelstva

Population density

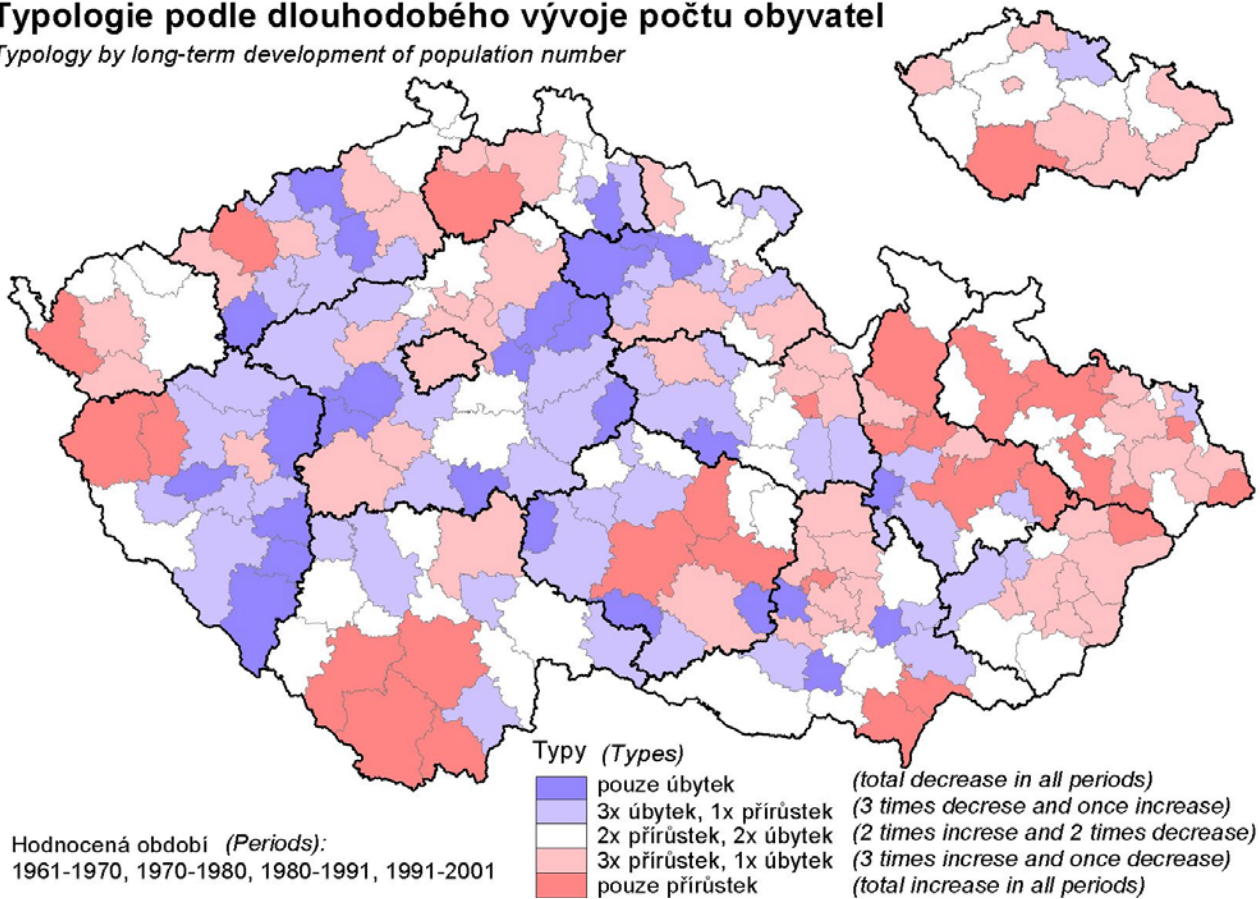
Podíl obyvatel žijících ve městech

Share of population living in towns

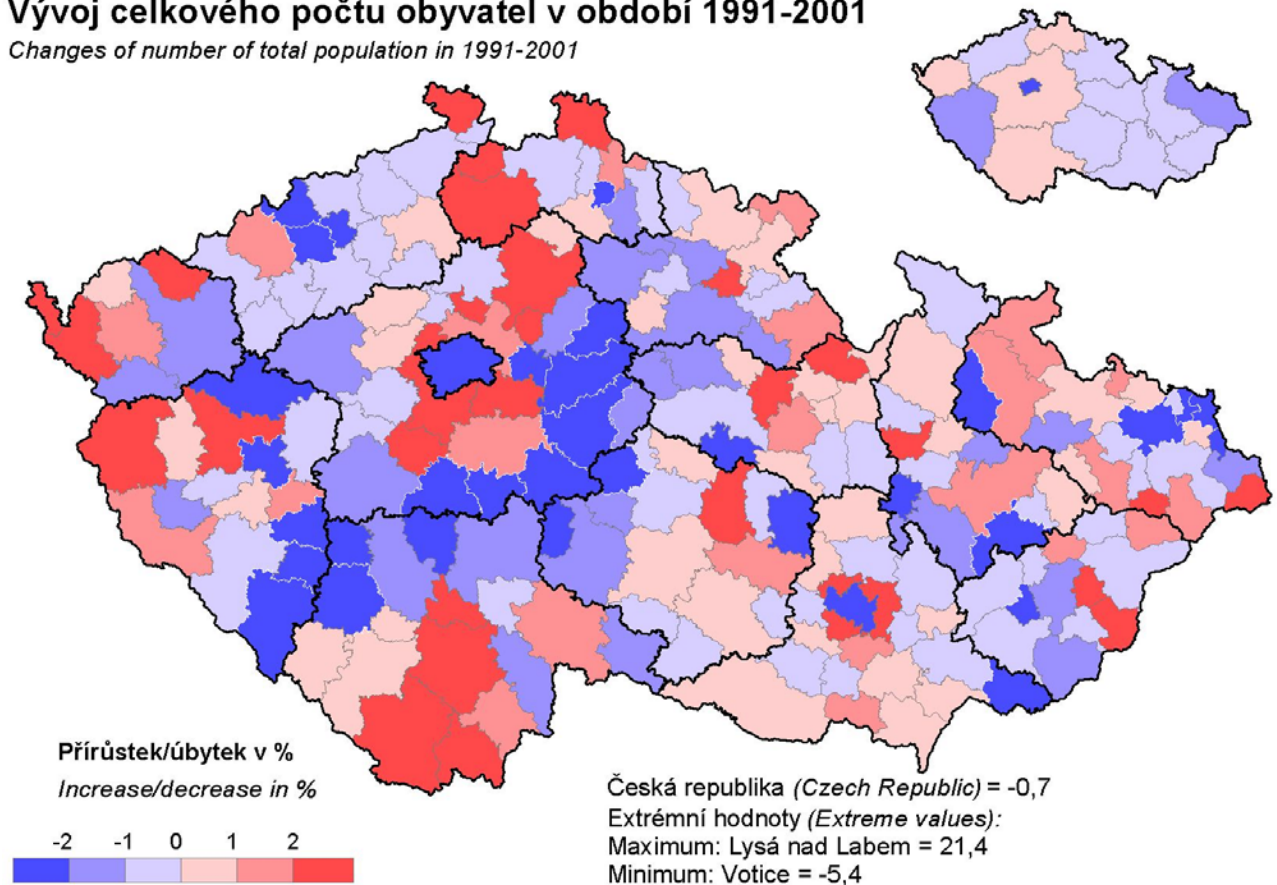
Typologie podle dlouhodobého vývoje počtu obyvatel

Typology by long-term development of population number

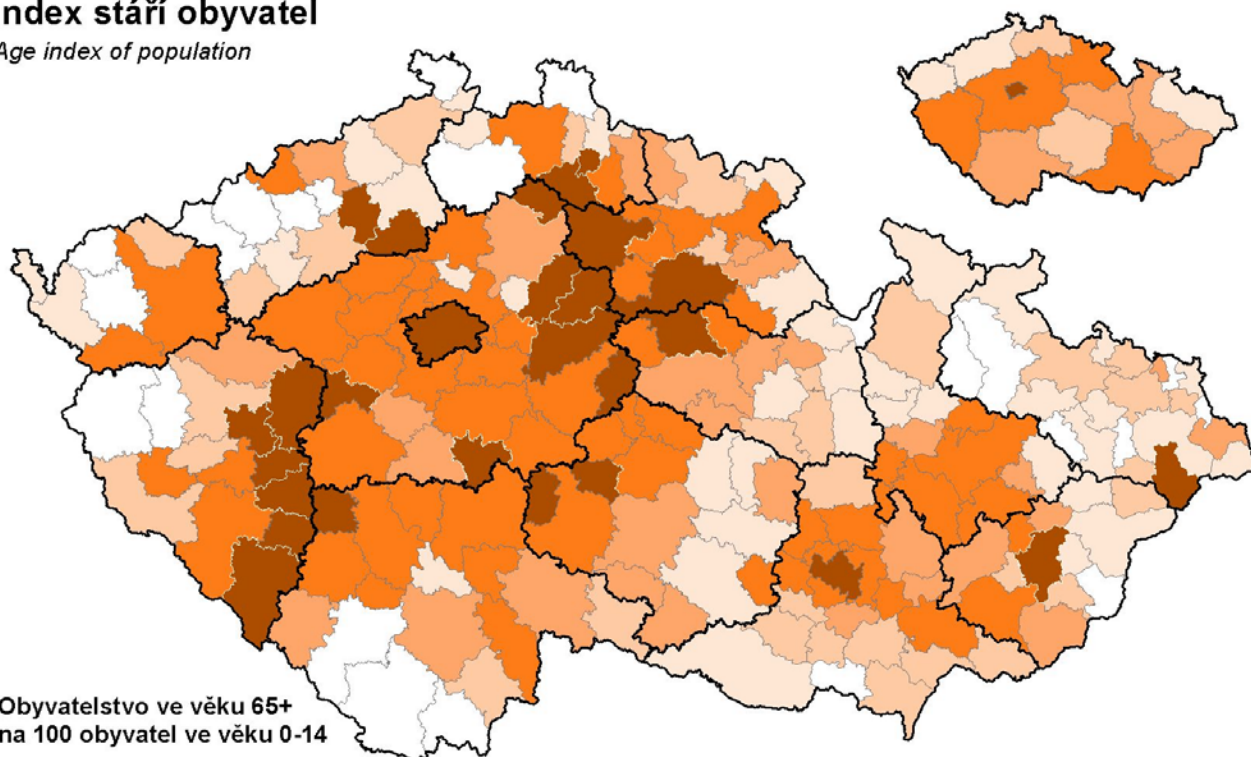
Vývoj celkového počtu obyvatel v období 1991-2001

Changes of number of total population in 1991-2001

Index stáří obyvatel

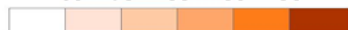
Age index of population

Obyvatelstvo ve věku 65+
na 100 obyvatel ve věku 0-14

Population aged 65 and more per
100 inhabitants aged 0-14

65 75 80 85 95

Česká republika (Czech Republic) = 85,4

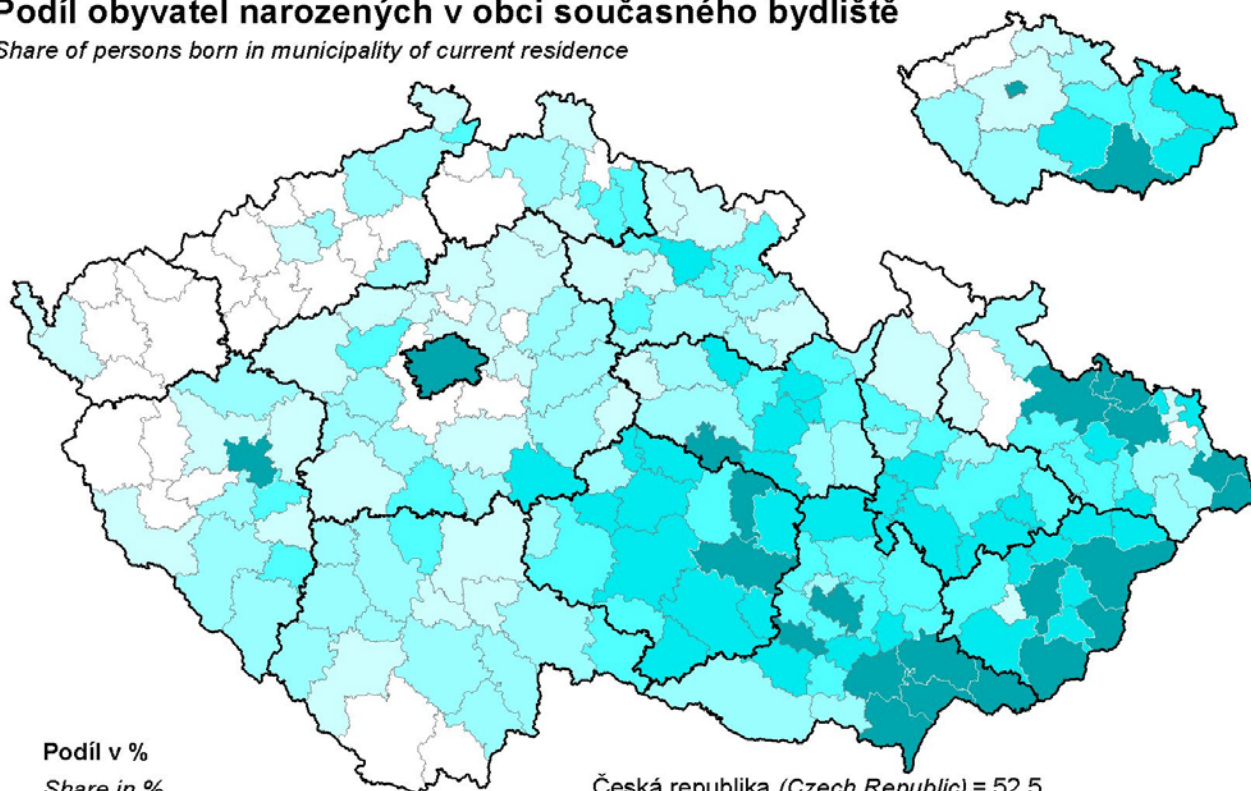
Extrémní hodnoty (Extreme values):

Maximum: Praha = 121,2

Minimum: Česká Lípa = 51,6

Podíl obyvatel narozených v obci současného bydliště

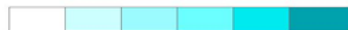
Share of persons born in municipality of current residence

Podíl v %

Share in %

45 48 51 54 57

Česká republika (Czech Republic) = 52,5

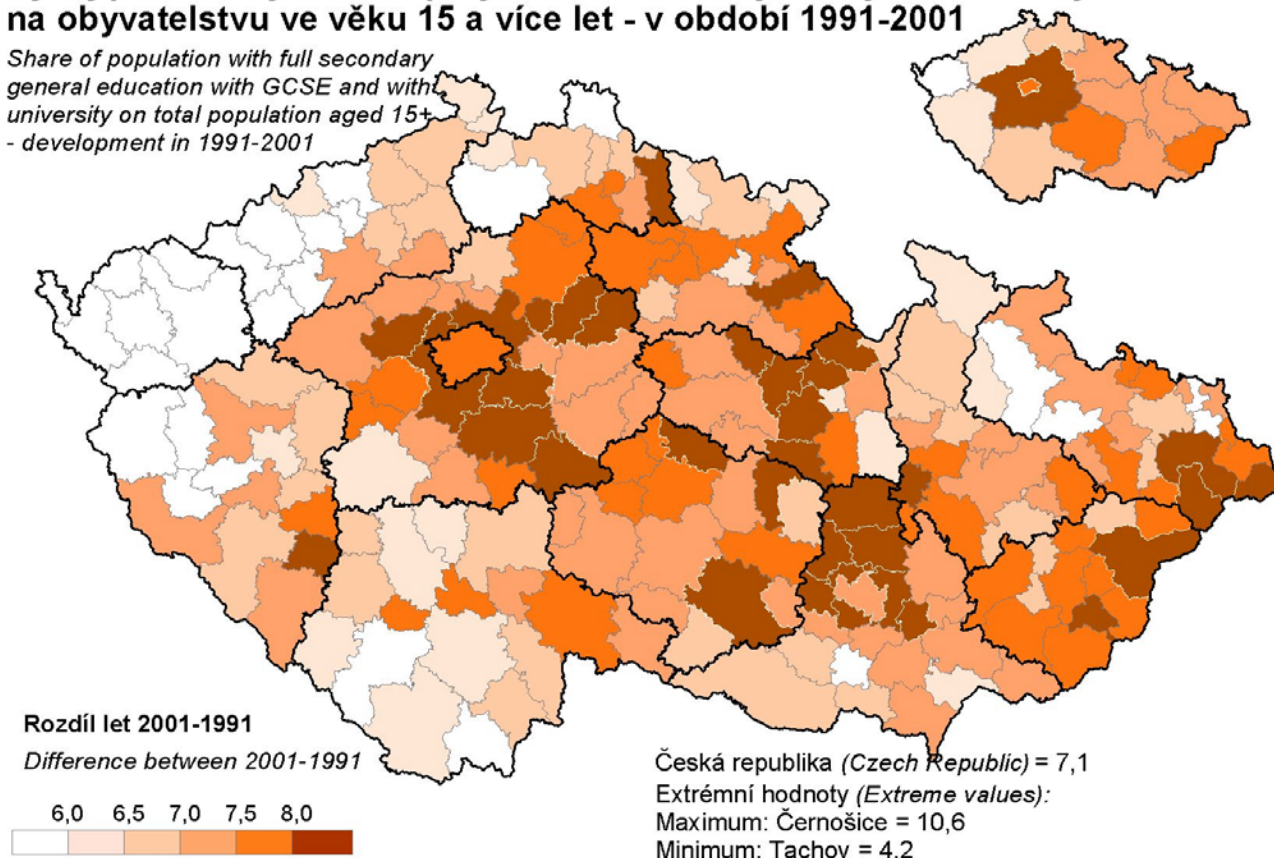
Extrémní hodnoty (Extreme values):

Maximum: Kravaře = 69,7

Minimum: Tachov = 38,3

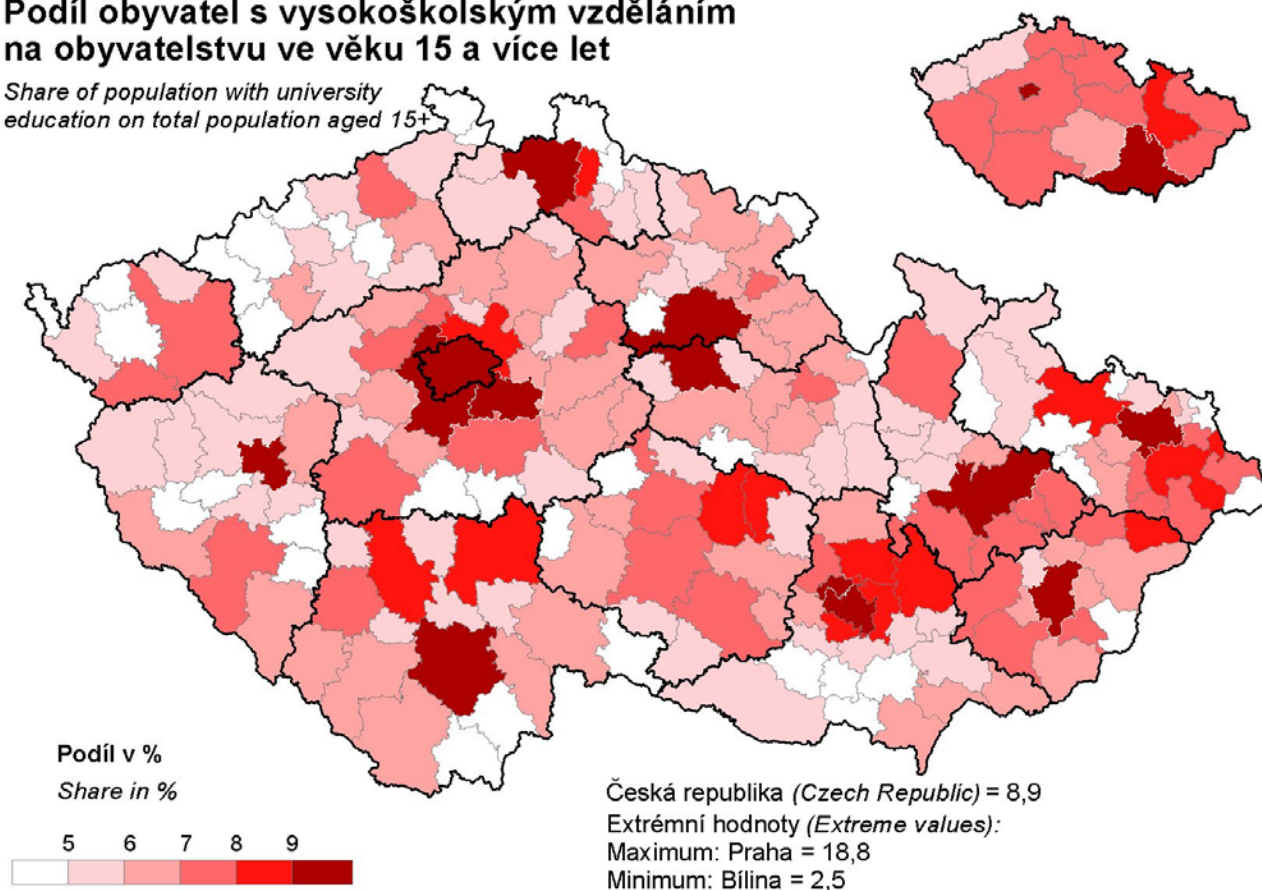
Vývoj podílu obyvatel s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděl. na obyvatelstvu ve věku 15 a více let - v období 1991-2001

Share of population with full secondary general education with GCSE and with university on total population aged 15+ - development in 1991-2001

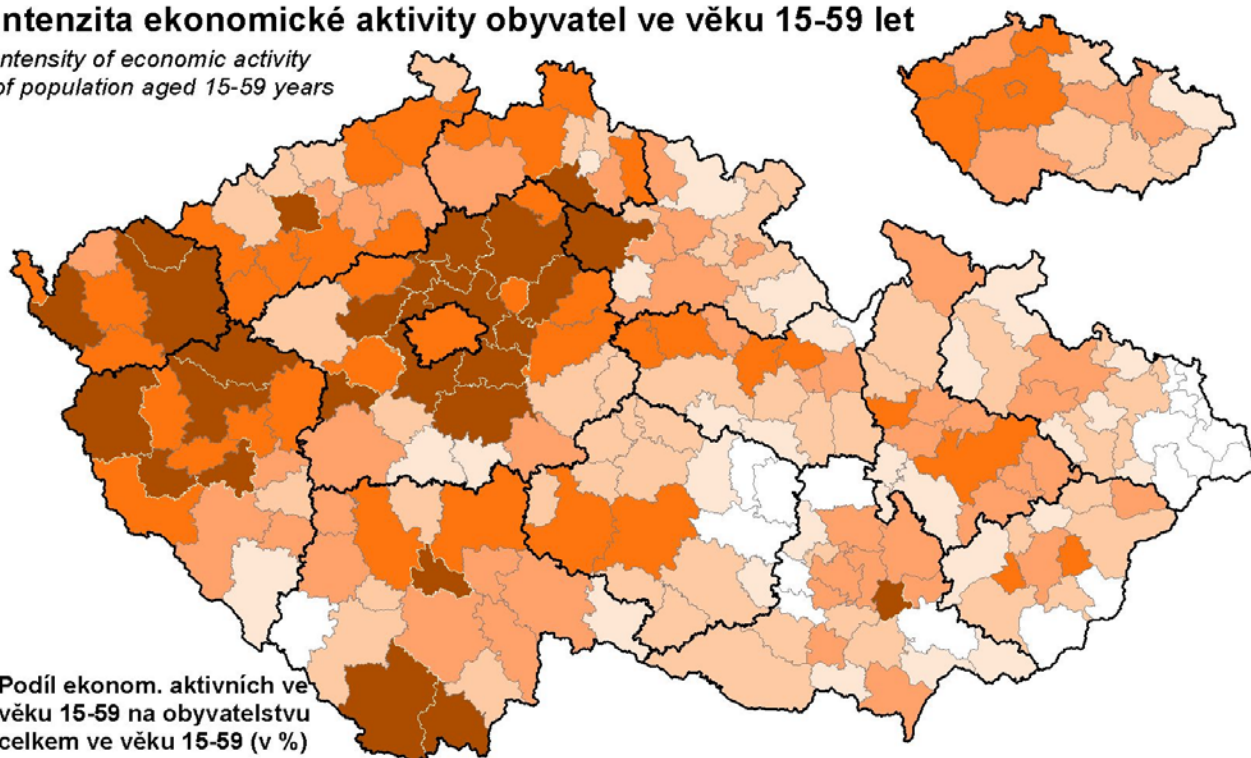
Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15 a více let

Share of population with university education on total population aged 15+

Intenzita ekonomické aktivity obyvatel ve věku 15-59 let

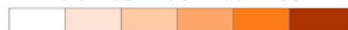
*Intensity of economic activity
of population aged 15-59 years*

Podíl ekonom. aktivních ve věku 15-59 na obyvatelstvu celkem ve věku 15-59 (v %)

Share of economically active persons aged 15-59 in total population aged 15-59 (in %)

74 75 76 77 78

Česká republika (Czech Republic) = 76,3

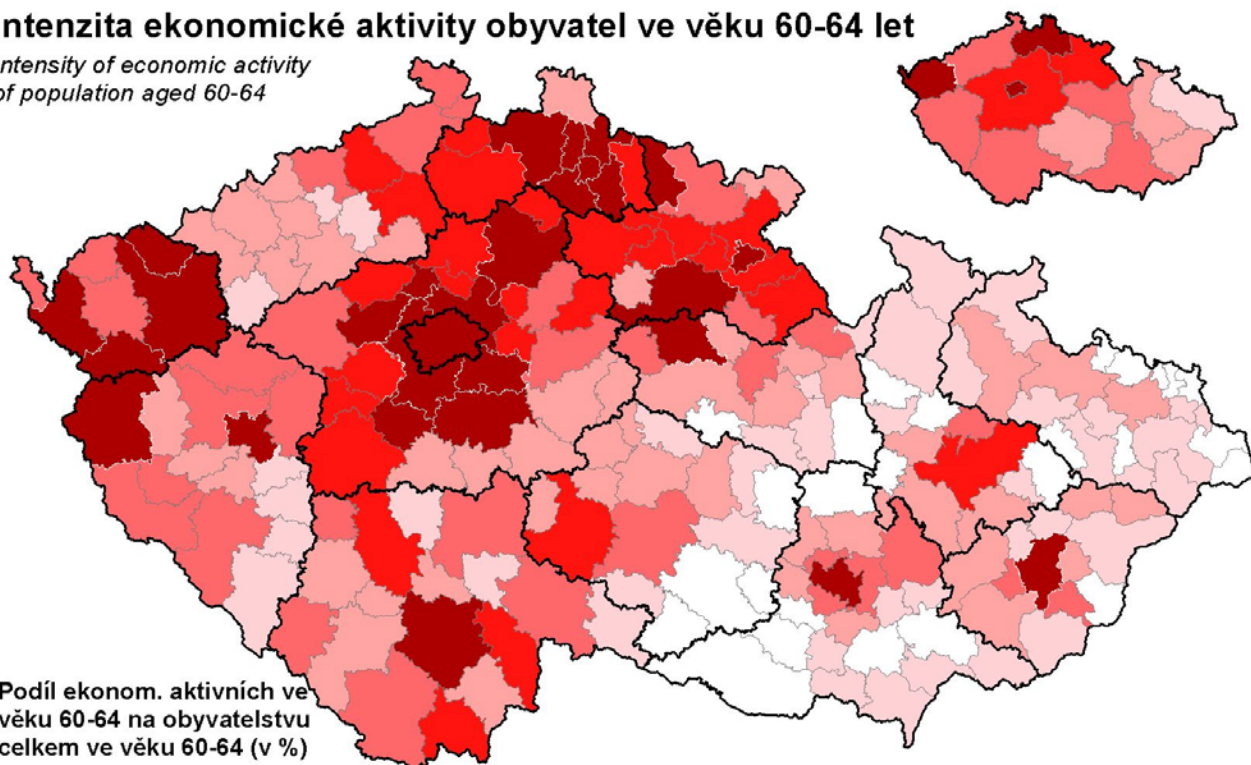
Extrémní hodnoty (Extreme values):

Maximum: Kralovice = 79,7

Minimum: Nové Město na Moravě = 70,7

Intenzita ekonomické aktivity obyvatel ve věku 60-64 let

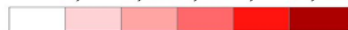
*Intensity of economic activity
of population aged 60-64*

Podíl ekonom. aktivních ve věku 60-64 na obyvatelstvu celkem ve věku 60-64 (v %)

Share of economically active persons aged 60-64 in total population aged 60-64 (in %)

10,0 12,5 15,0 17,5 20,0

Česká republika (Czech Republic) = 18,4

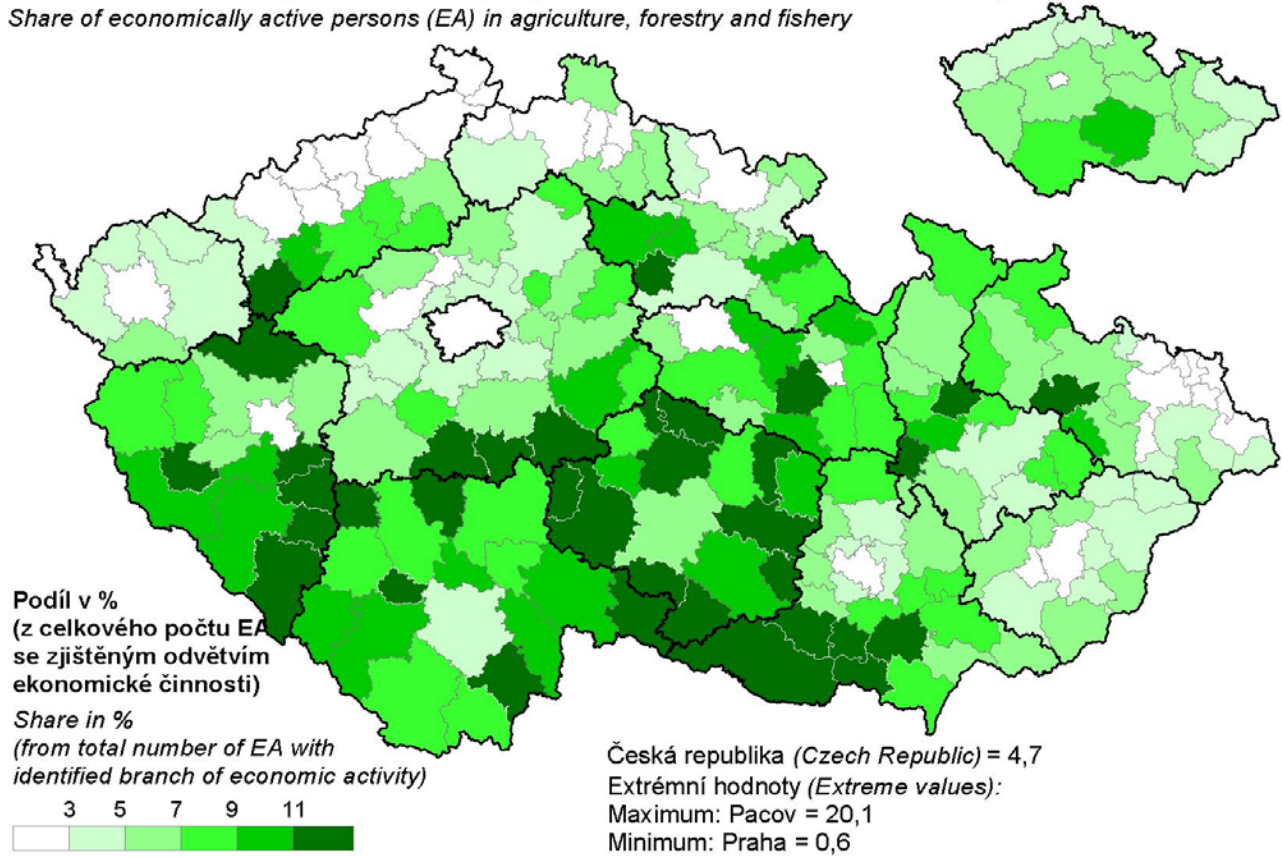
Extrémní hodnoty (Extreme values):

Maximum: Praha = 36,2

Minimum: Kravaře = 3,9

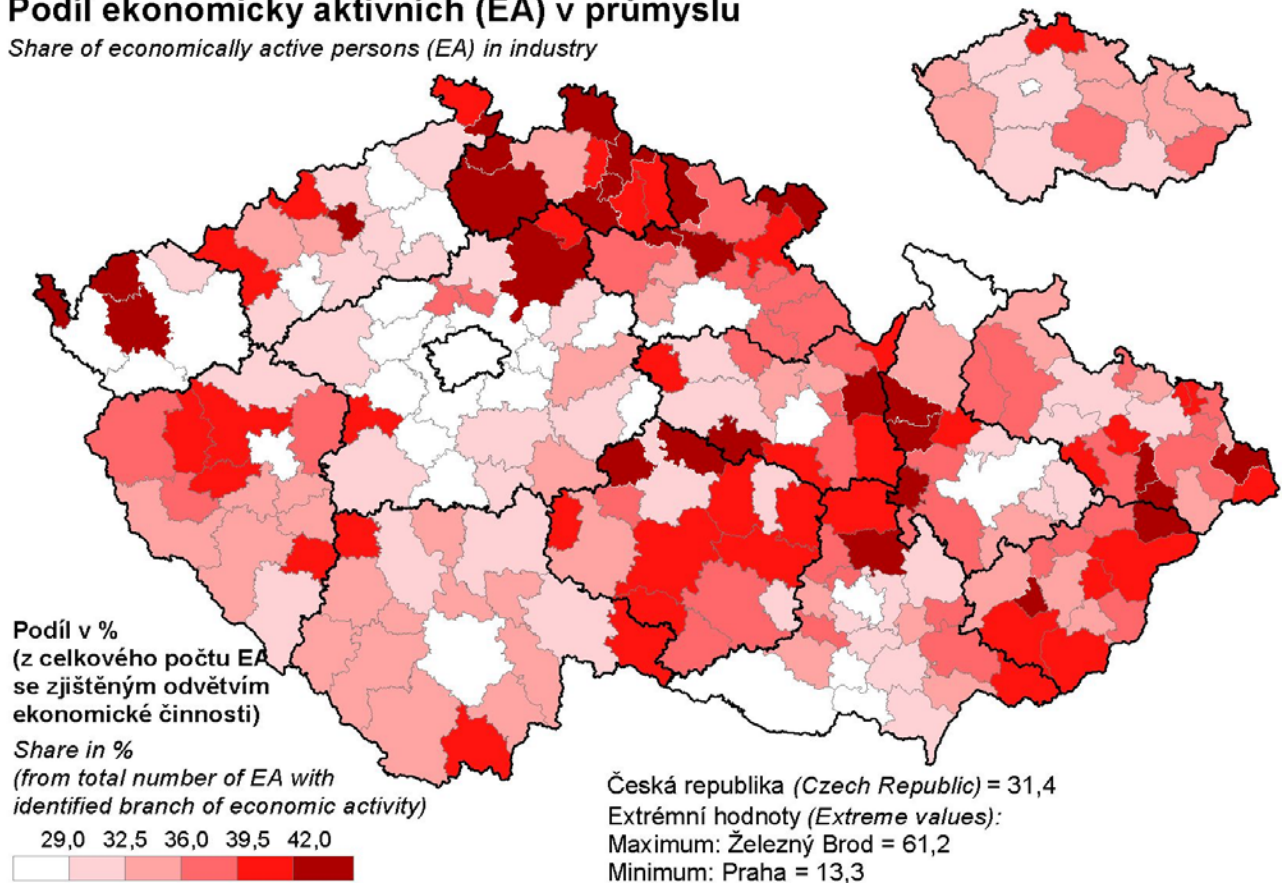
Podíl ekonomicky aktivních (EA) v zemědělství, lesnictví a rybolovu

Share of economically active persons (EA) in agriculture, forestry and fishery

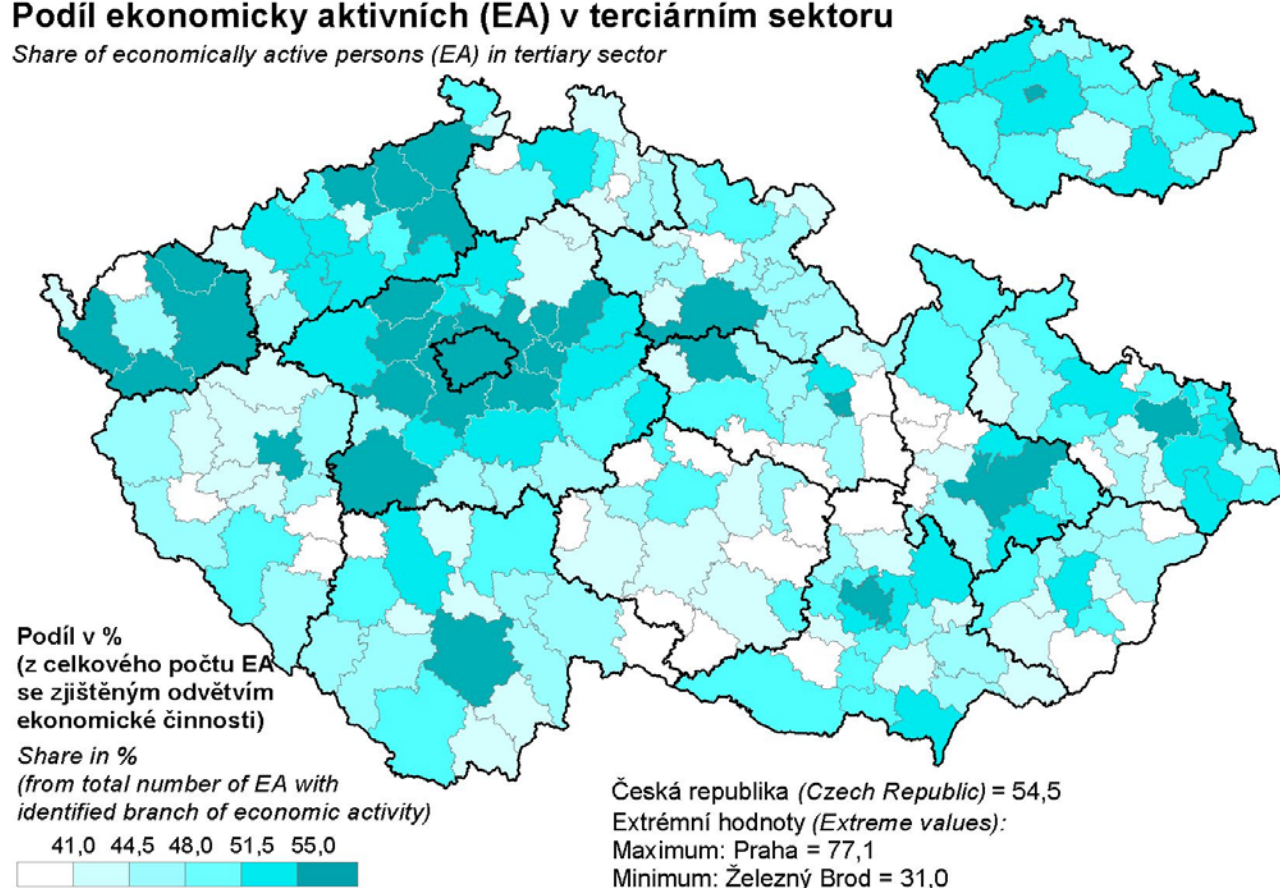
Podíl ekonomicky aktivních (EA) v průmyslu

Share of economically active persons (EA) in industry

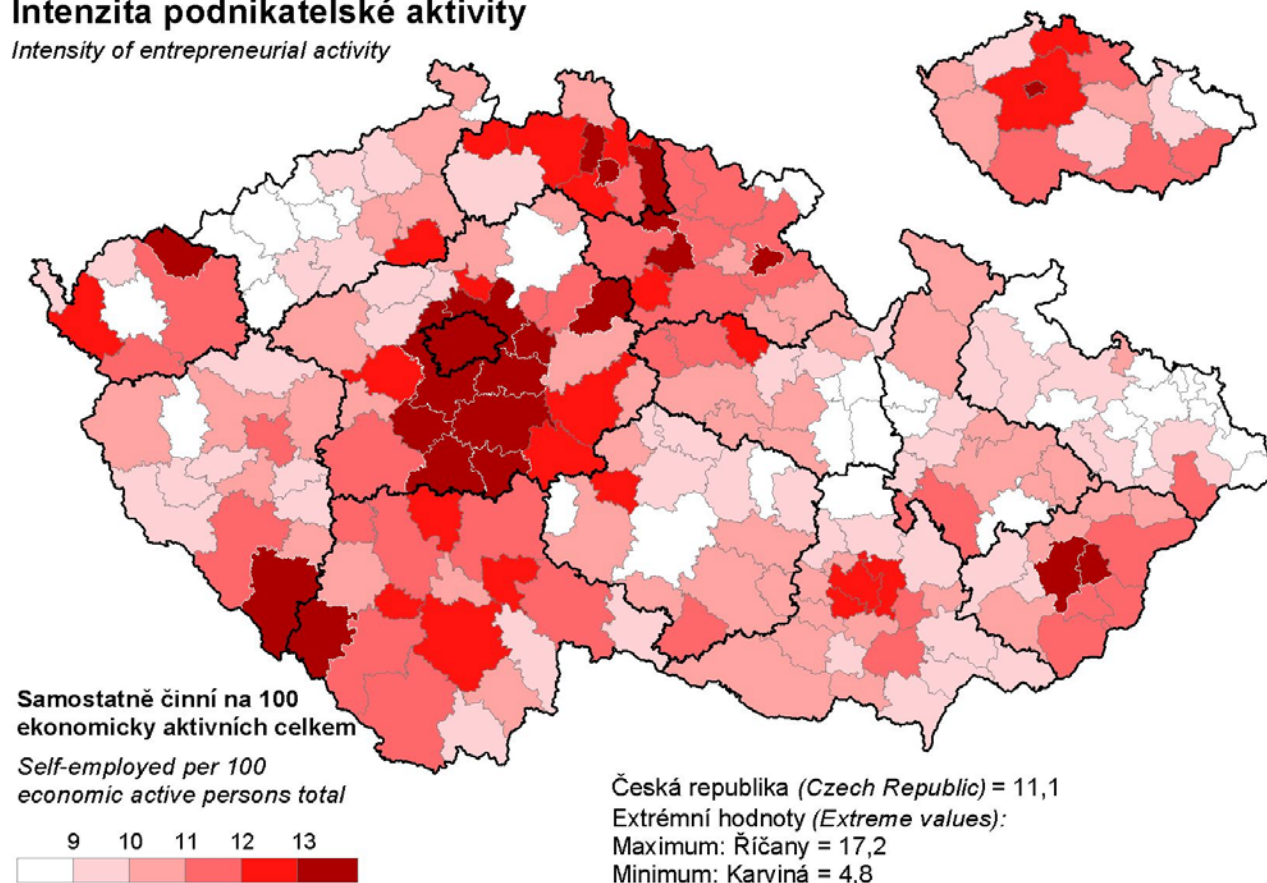
Podíl ekonomicky aktivních (EA) v terciárním sektoru

Share of economically active persons (EA) in tertiary sector

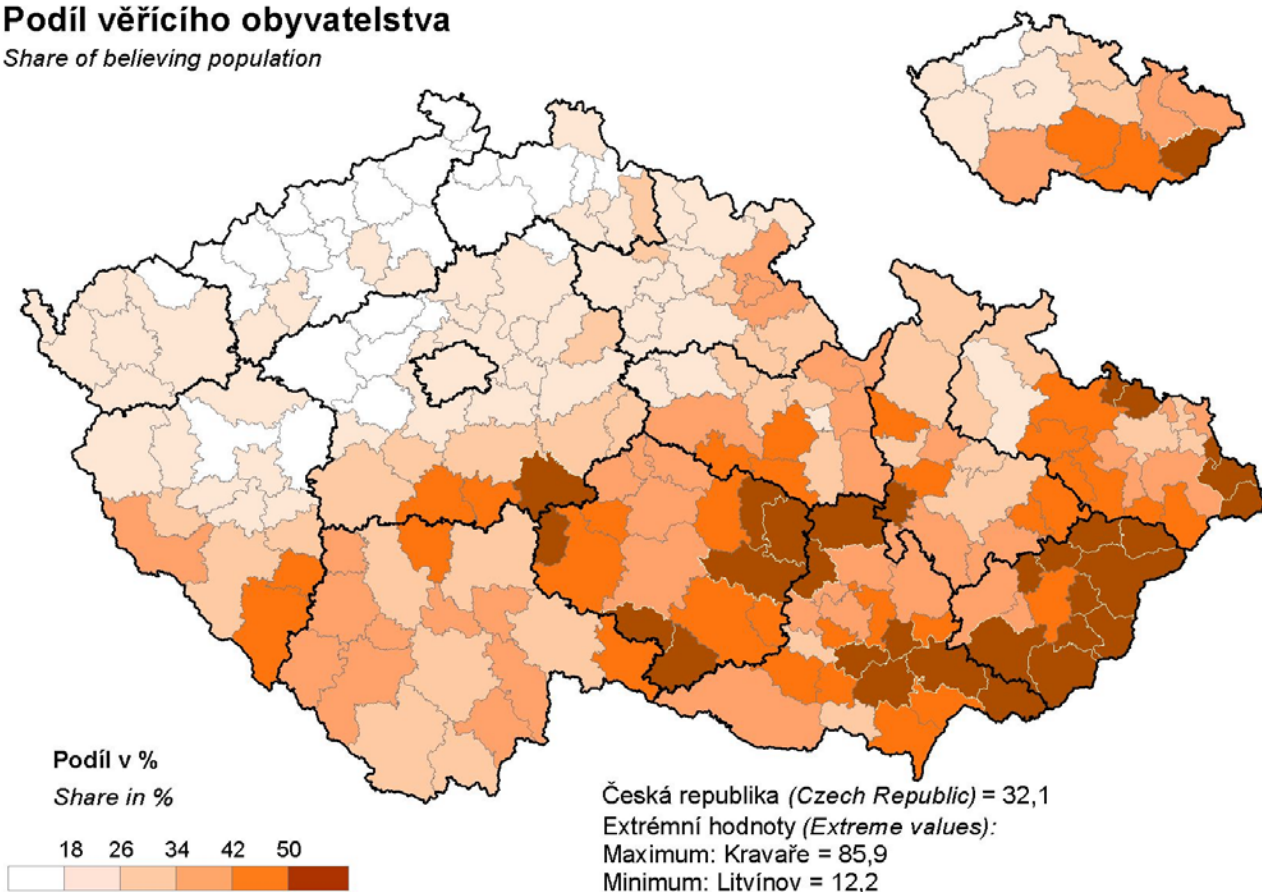
Intenzita podnikatelské aktivity

Intensity of entrepreneurial activity

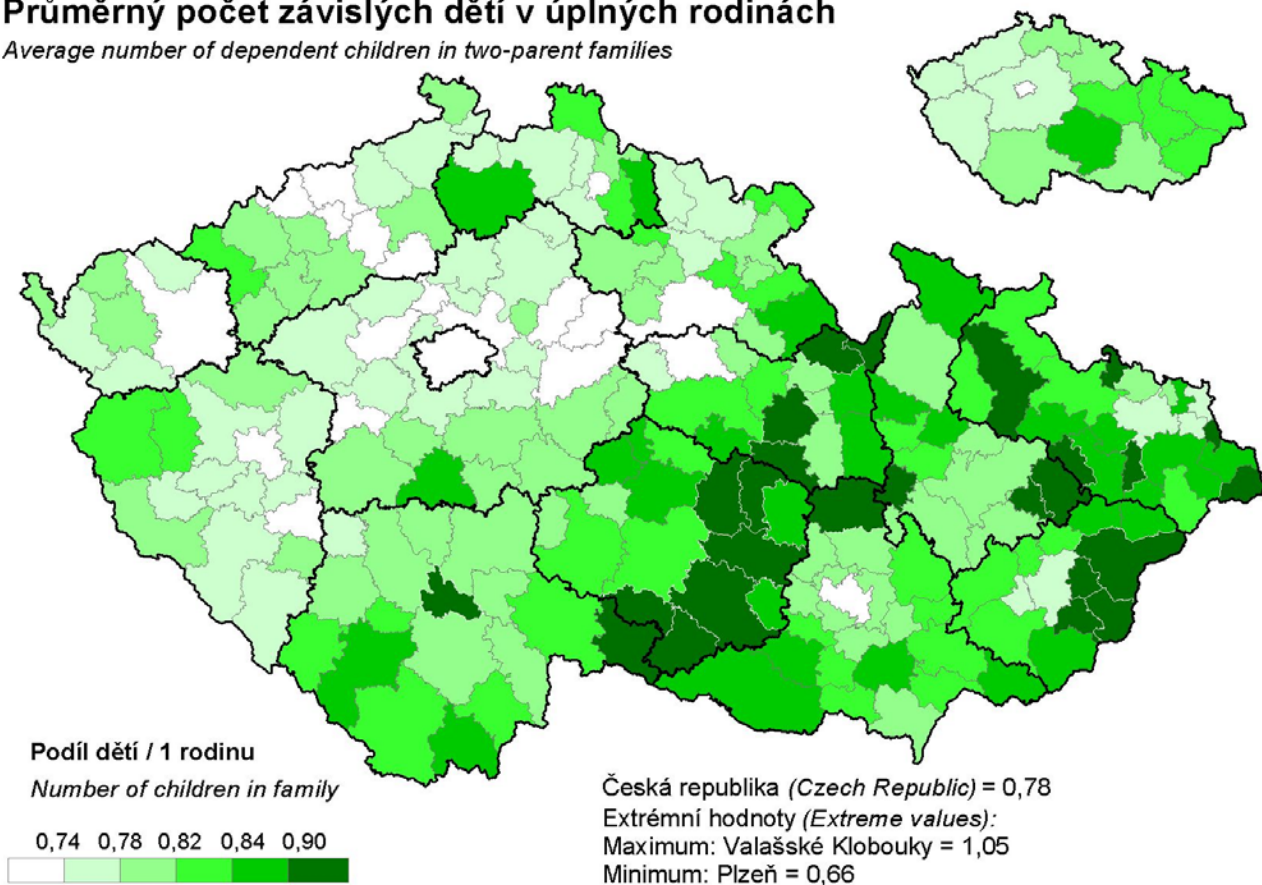
Podíl věřícího obyvatelstva

Share of believing population

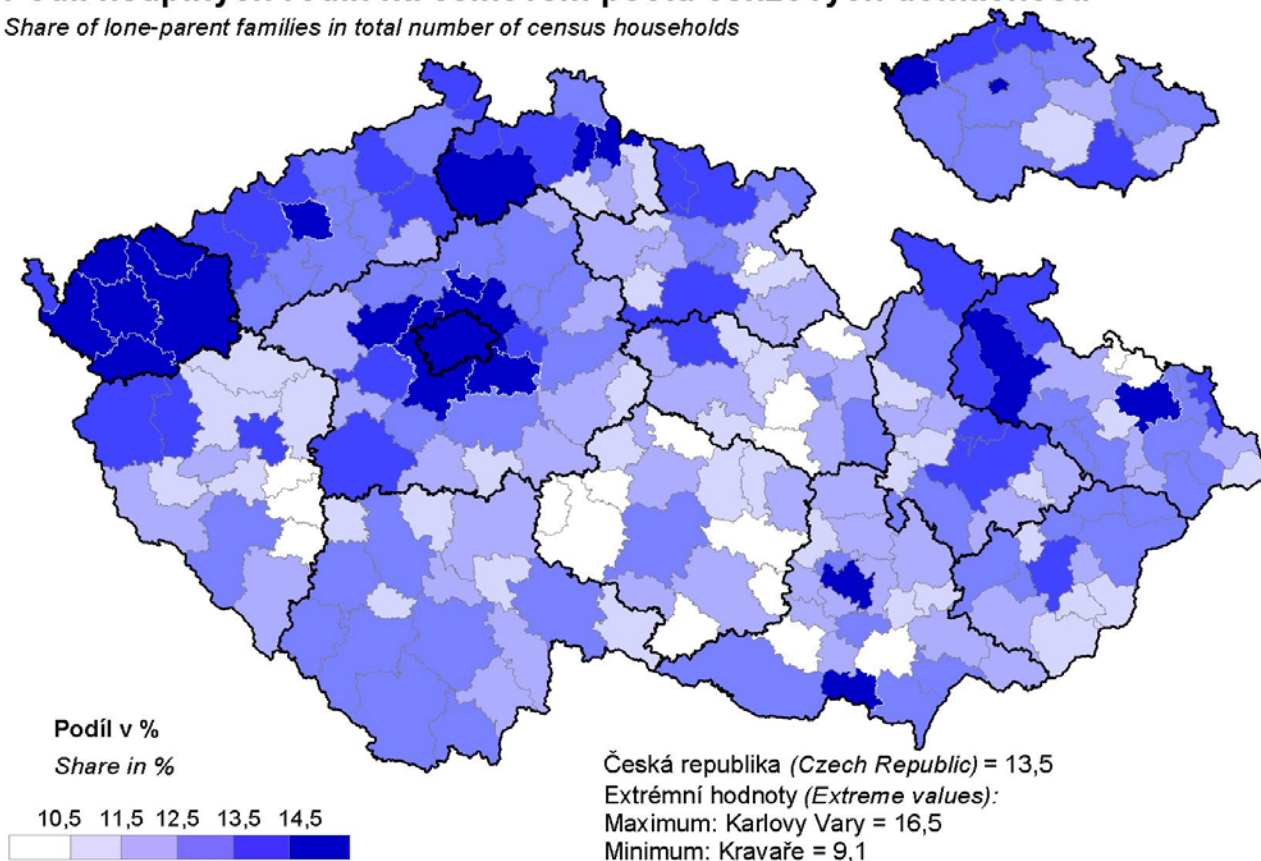
Průměrný počet závislých dětí v úplných rodinách

Average number of dependent children in two-parent families

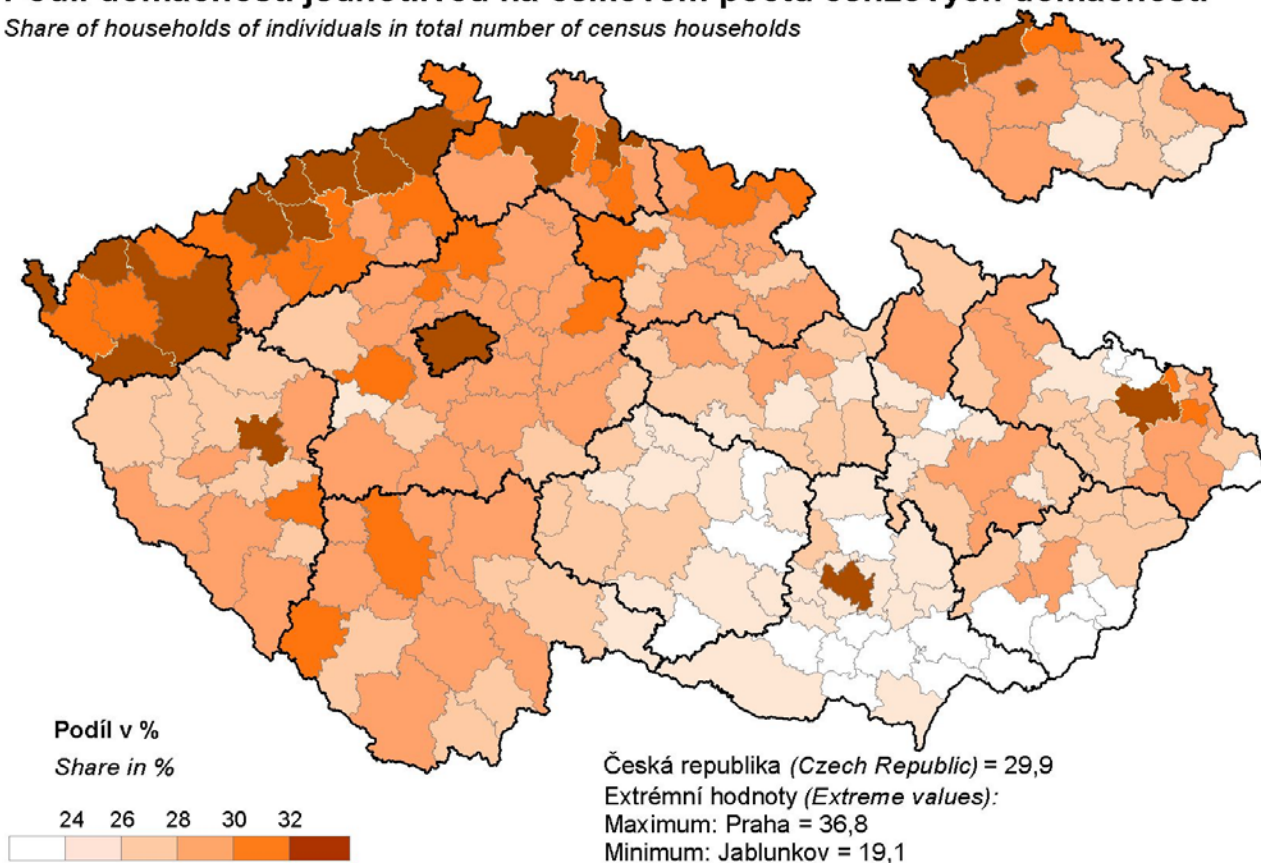
Podíl neúplných rodin na celkovém počtu cenzových domácností

Share of lone-parent families in total number of census households

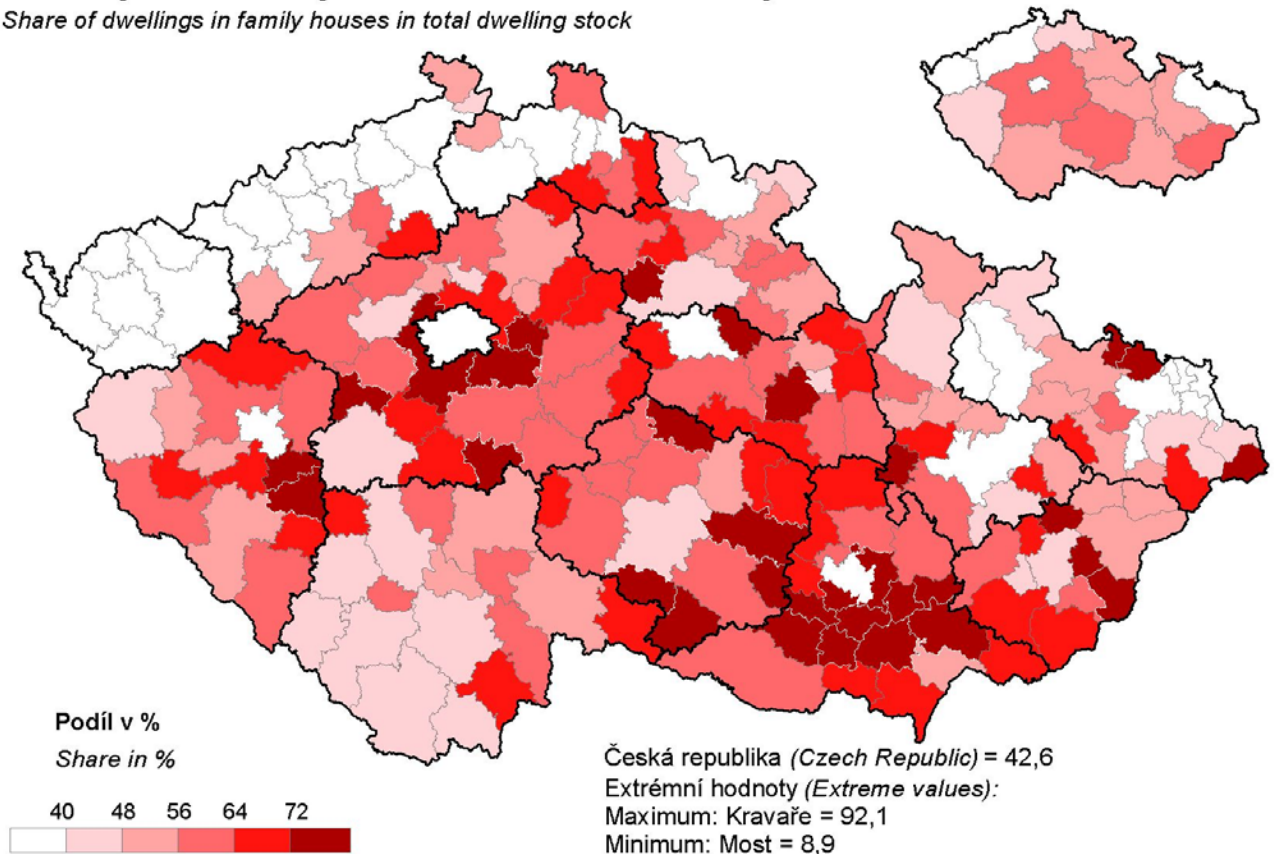
Podíl domácností jednotlivců na celkovém počtu cenzových domácností

Share of households of individuals in total number of census households

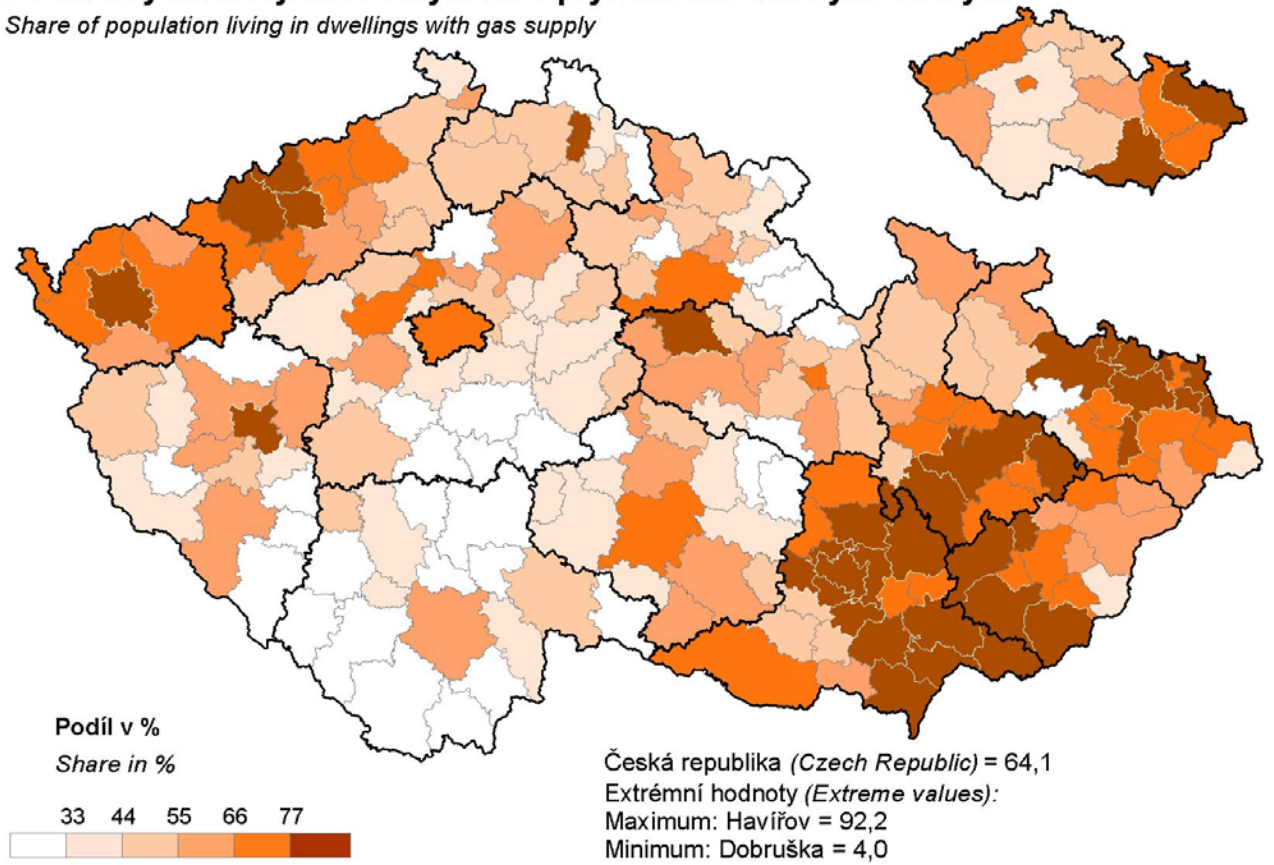
Podíl bytů v rodinných domech z celkového bytového fondu

Share of dwellings in family houses in total dwelling stock

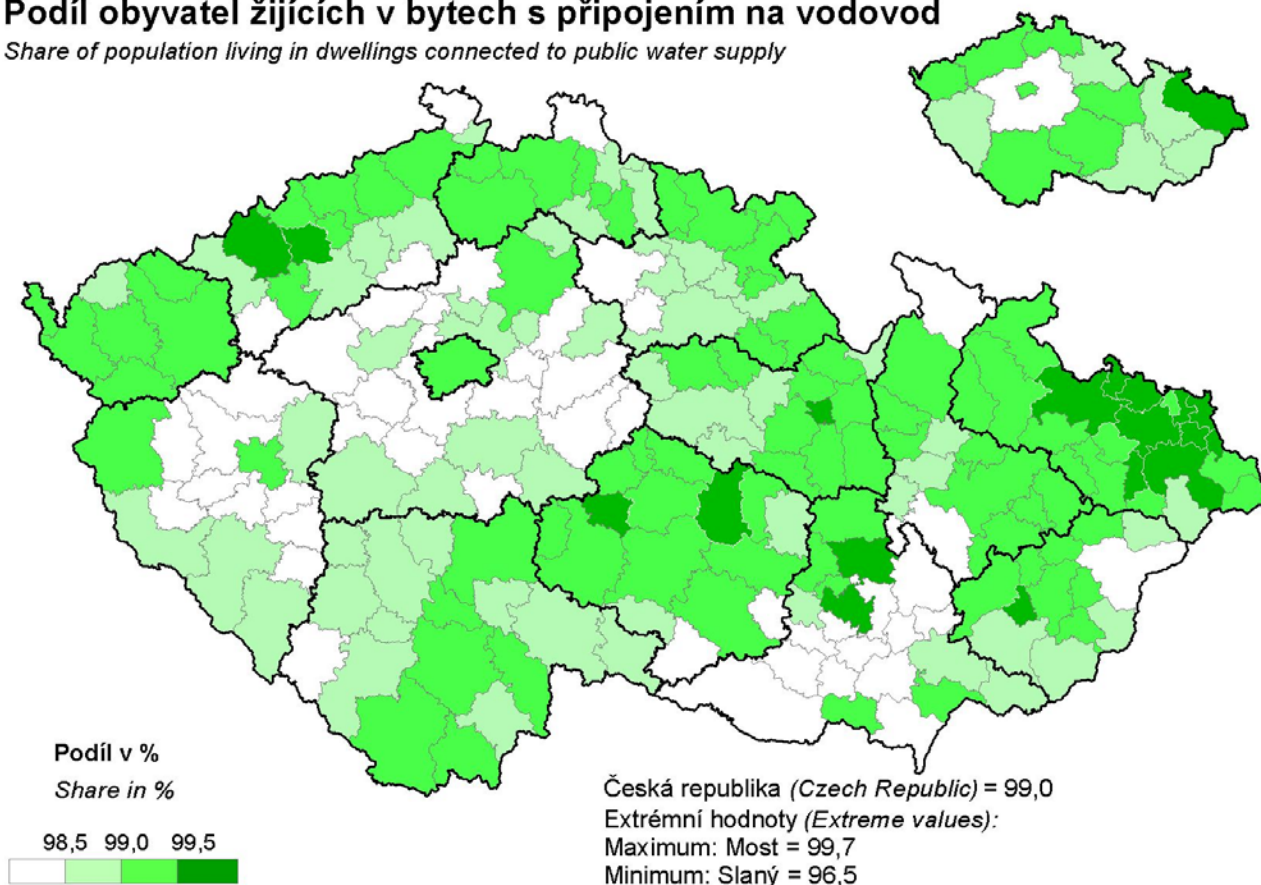
Podíl obyvatel žijících v bytech s plynem zavedeným do bytu

Share of population living in dwellings with gas supply

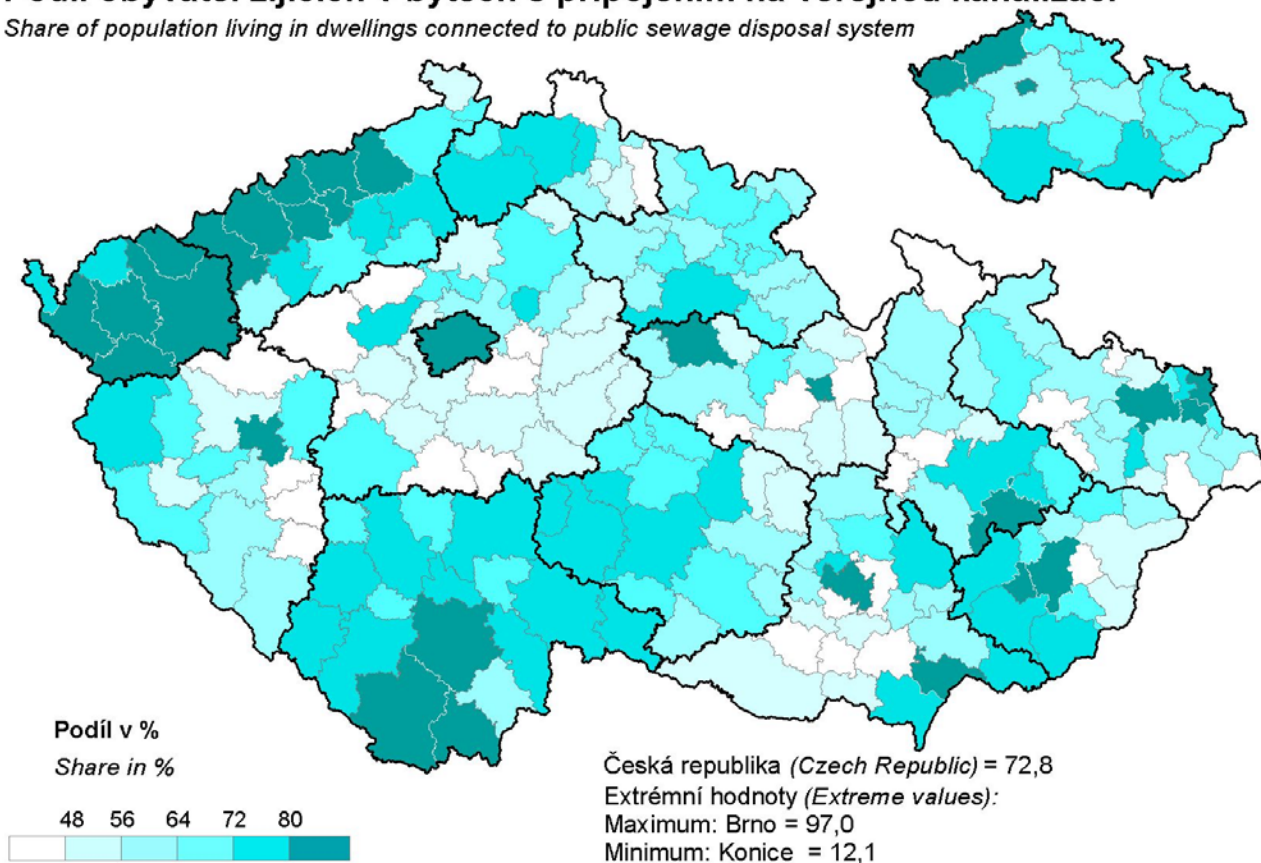
Podíl obyvatel žijících v bytech s připojením na vodovod

Share of population living in dwellings connected to public water supply

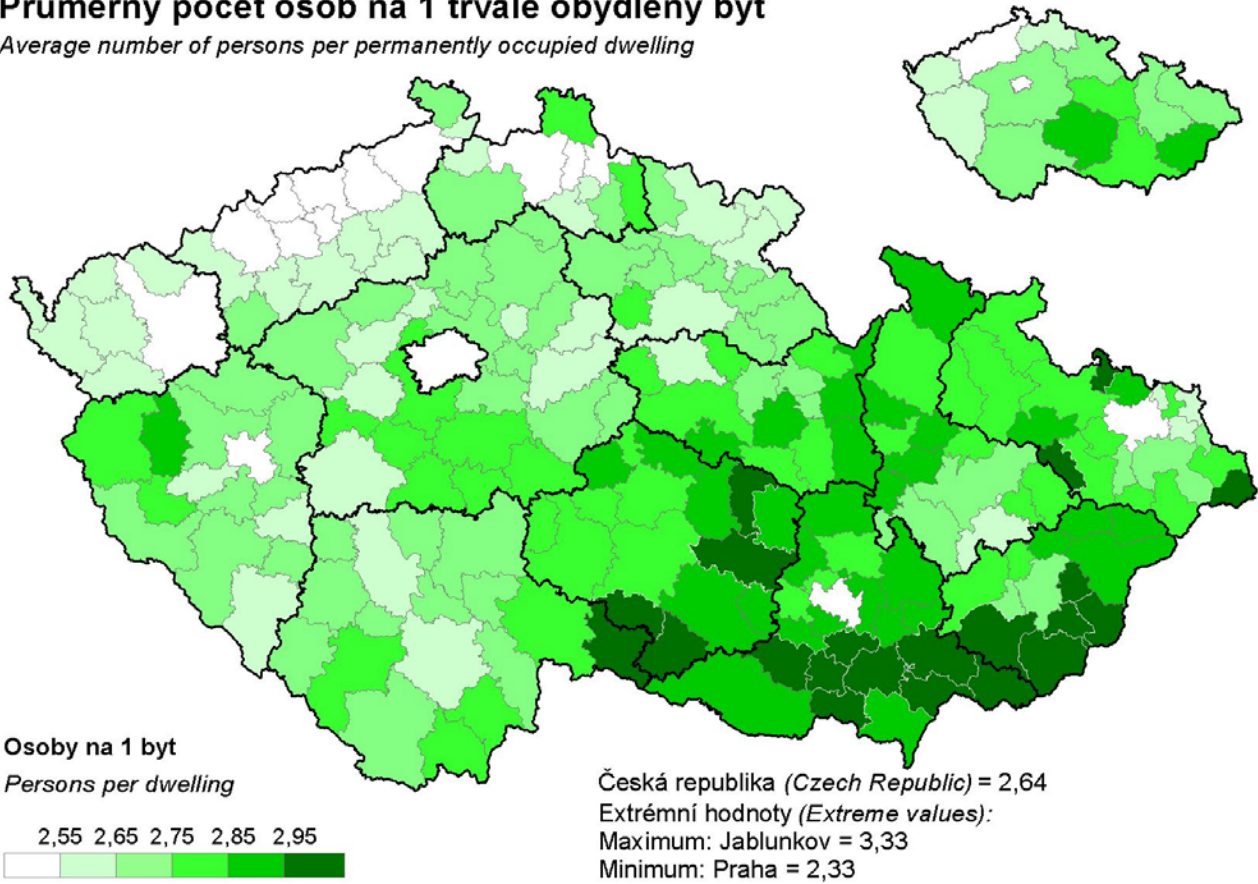
Podíl obyvatel žijících v bytech s připojením na veřejnou kanalizaci

Share of population living in dwellings connected to public sewage disposal system

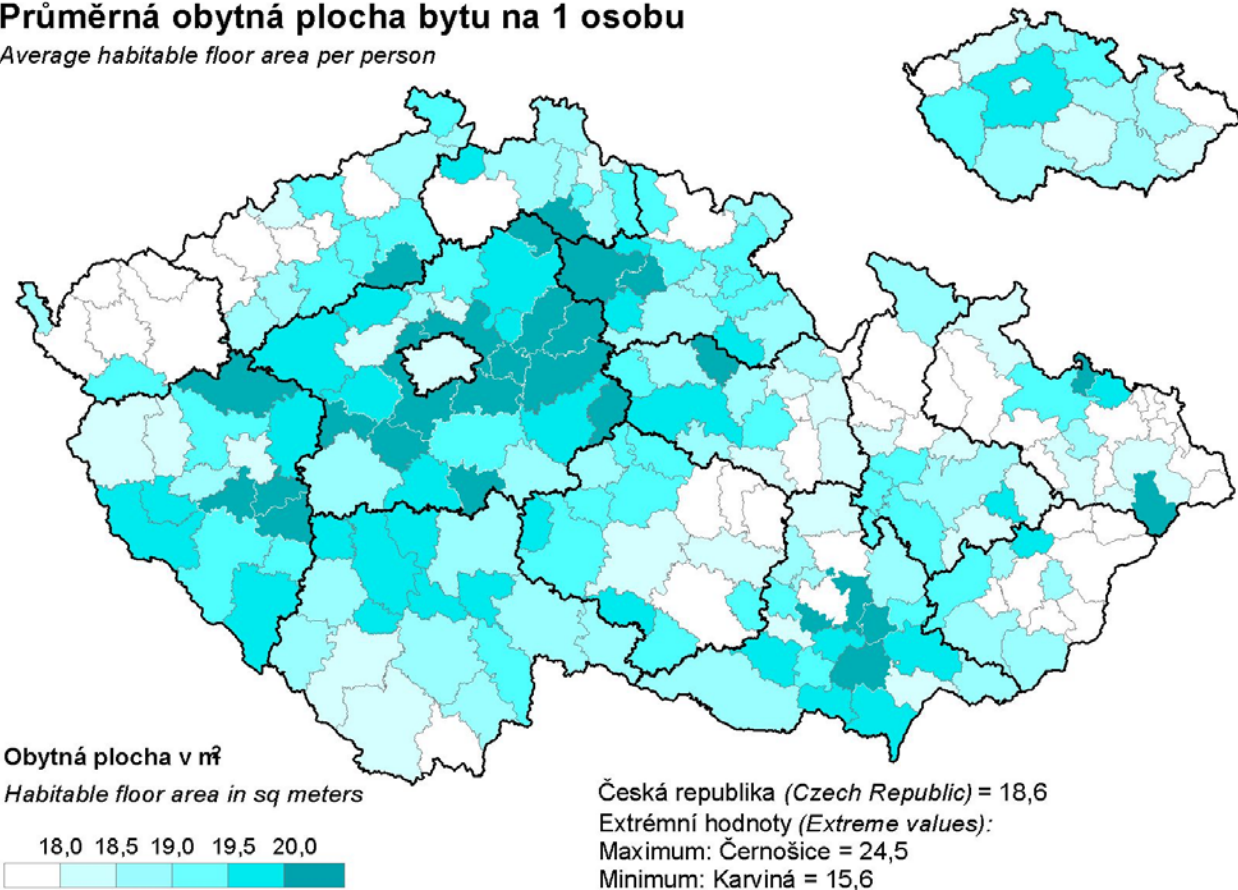
Průměrný počet osob na 1 trvale obydlený byt

Average number of persons per permanently occupied dwelling

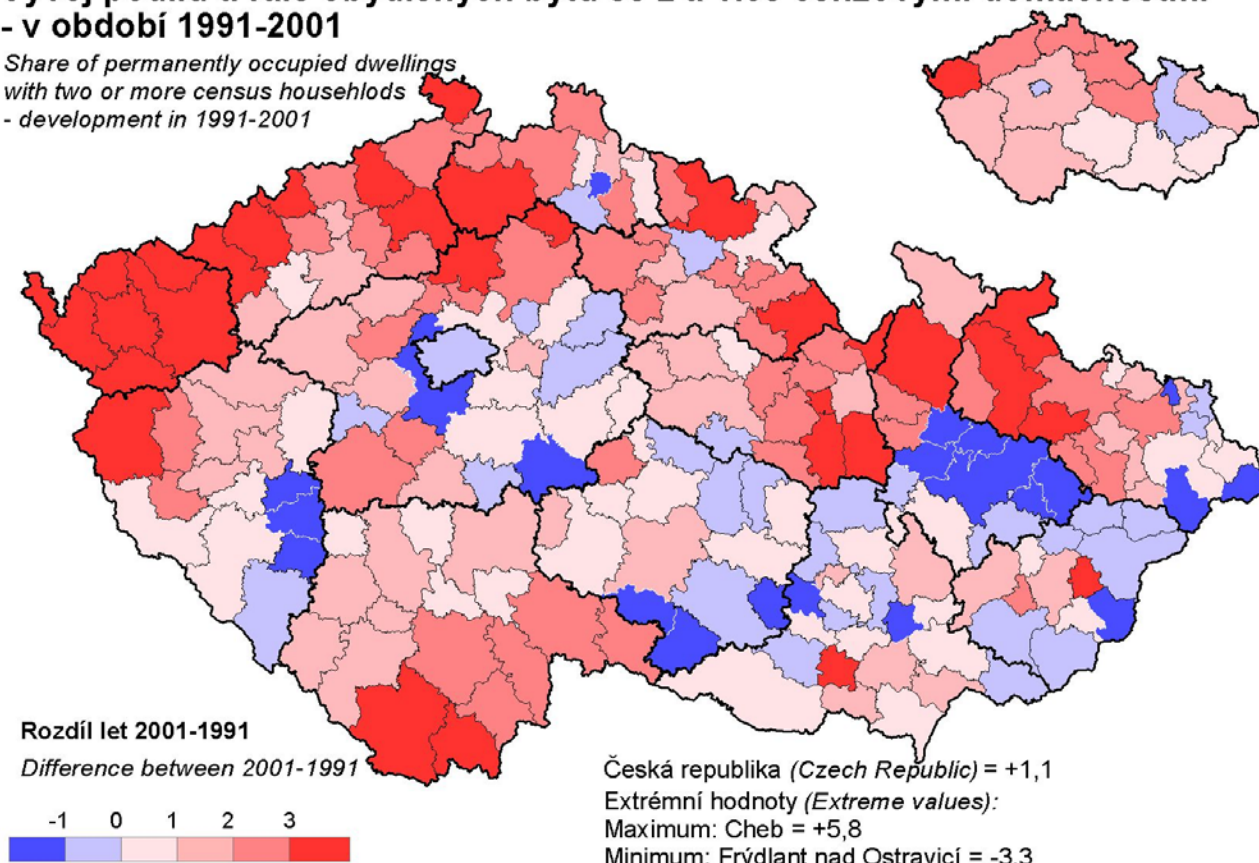
Průměrná obytná plocha bytu na 1 osobu

Average habitable floor area per person

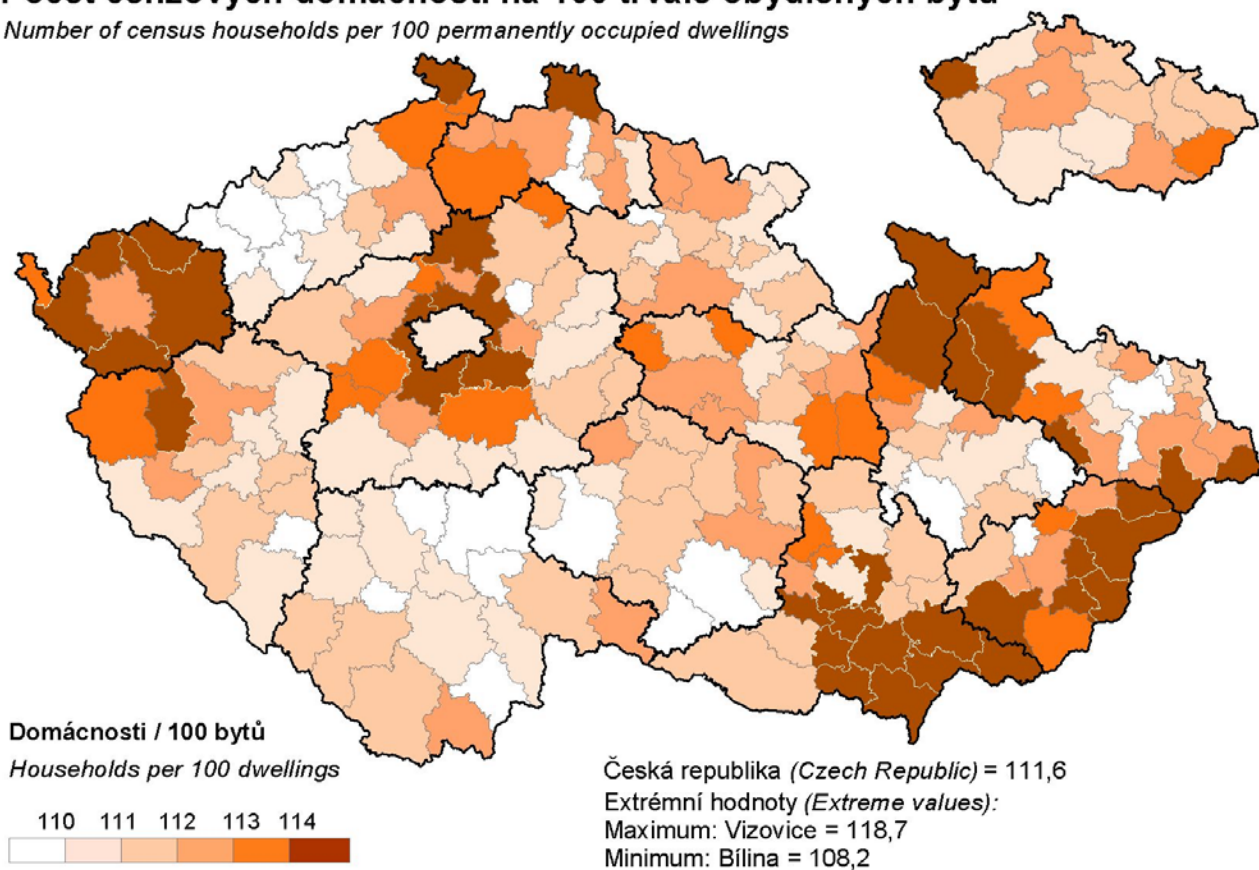
Vývoj podílu trvale obydlených bytů se 2 a více cenzovými domácnostmi - v období 1991-2001

Share of permanently occupied dwellings
with two or more census households
- development in 1991-2001

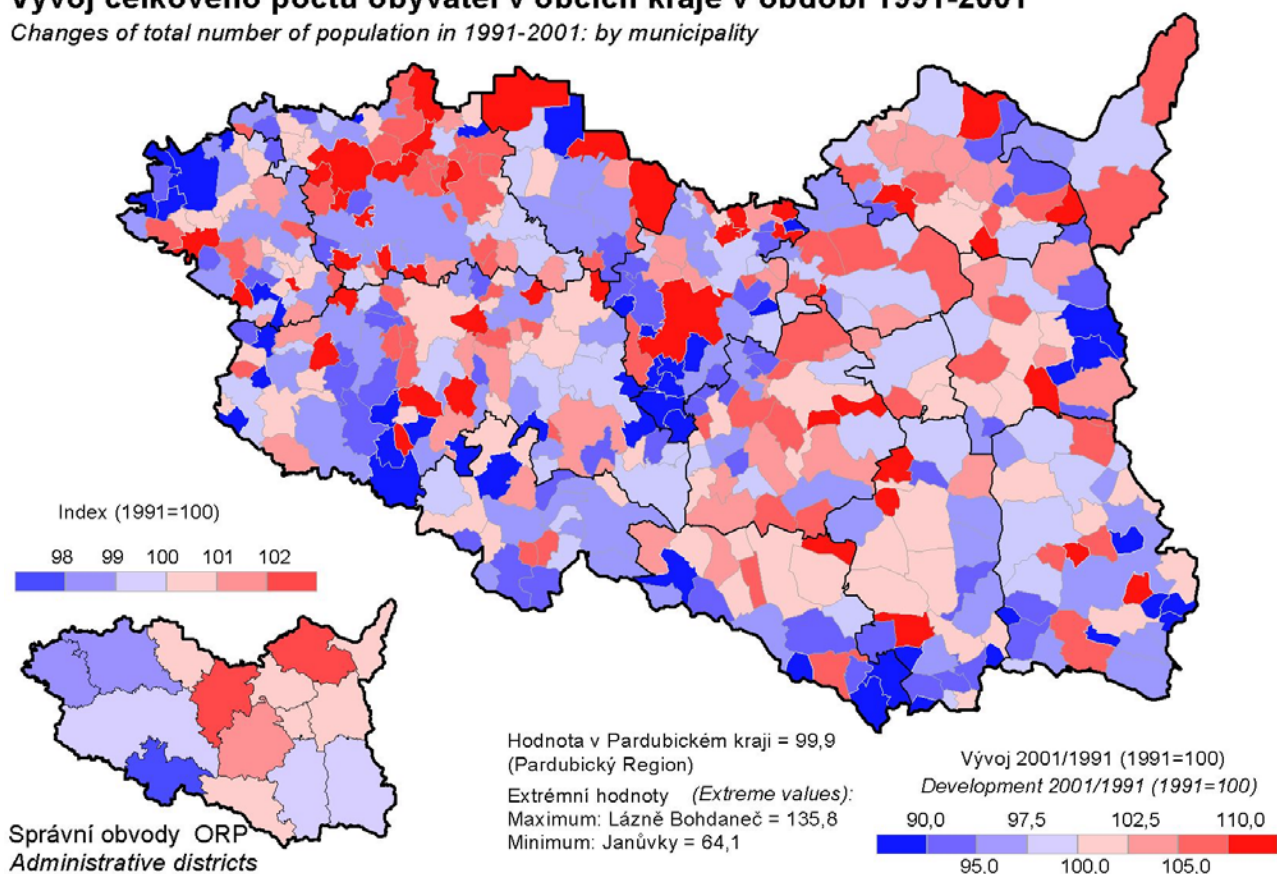
Počet cenzových domácností na 100 trvale obydlených bytů

Number of census households per 100 permanently occupied dwellings

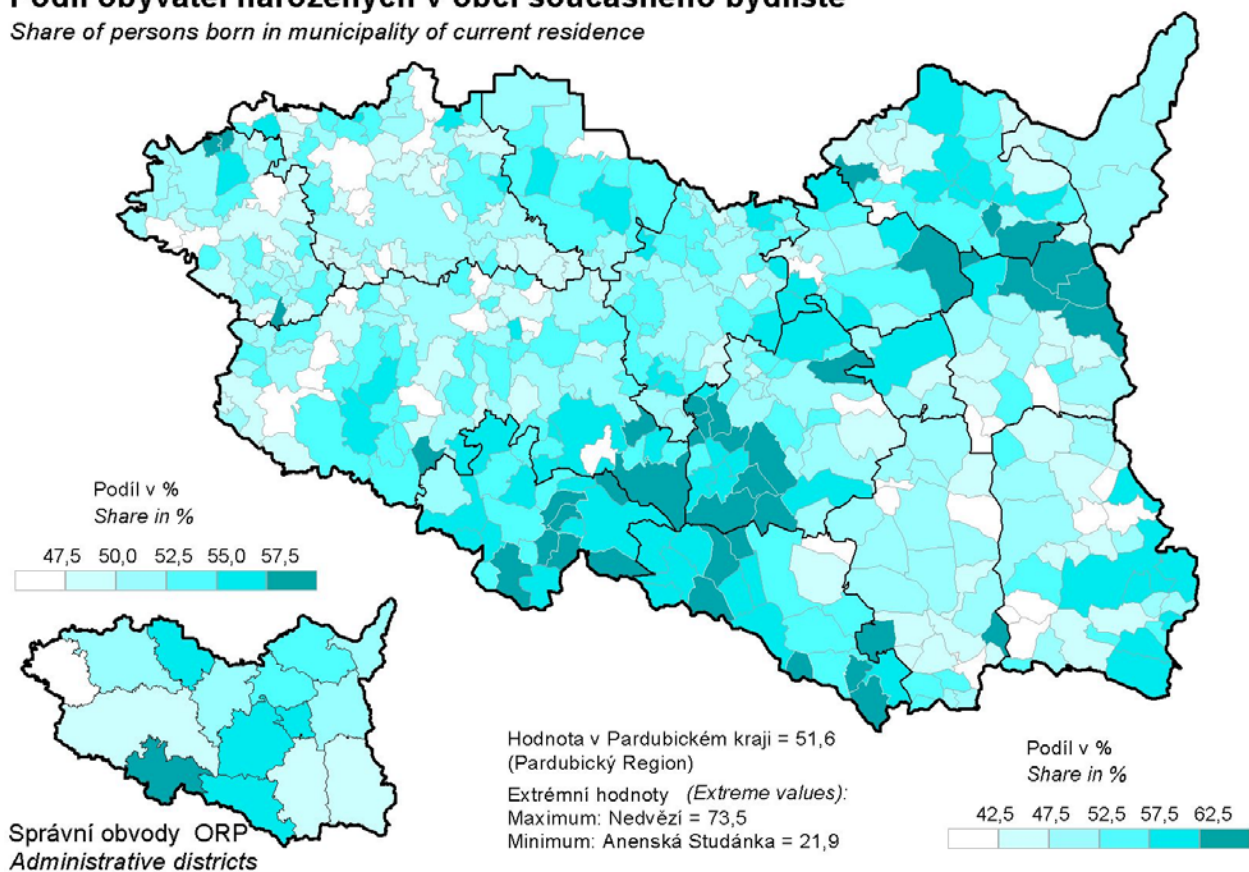
Vývoj celkového počtu obyvatel v obcích kraje v období 1991-2001

Changes of total number of population in 1991-2001: by municipality

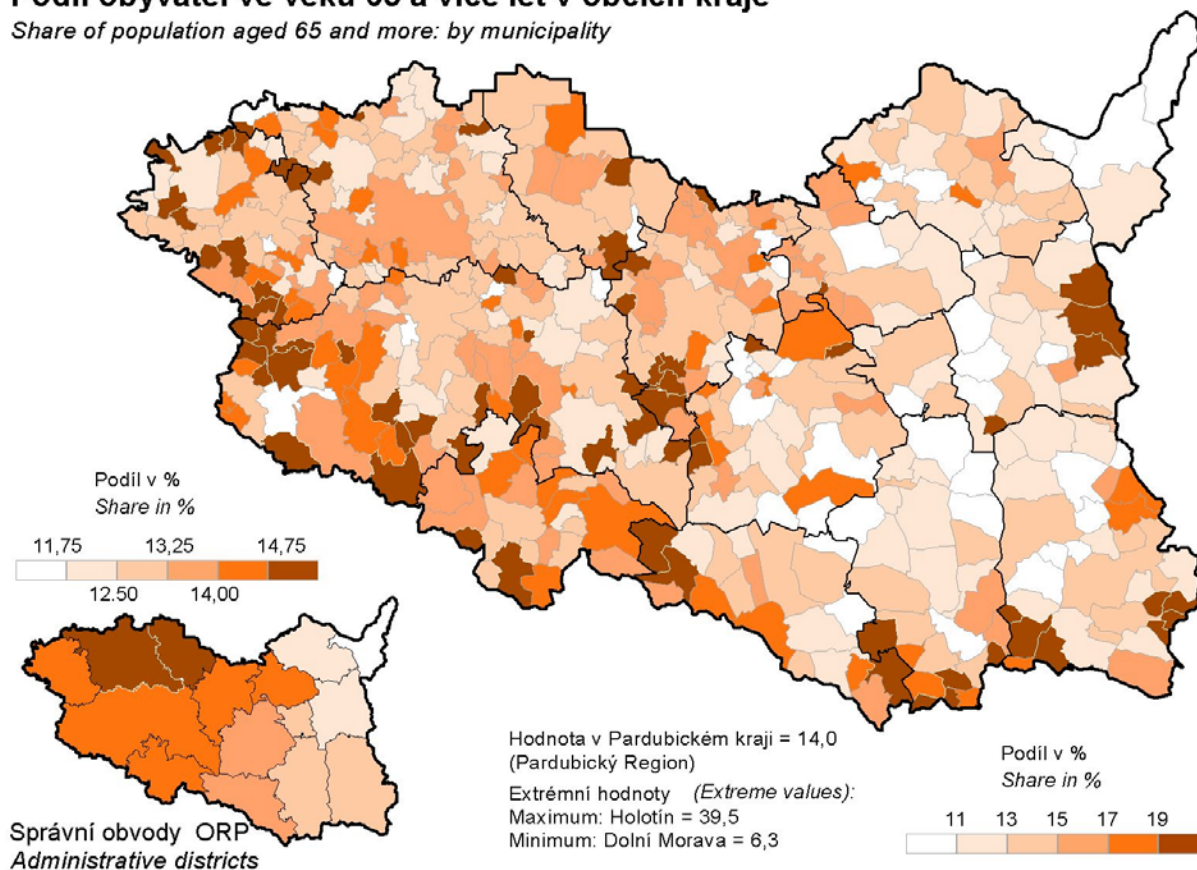
Podíl obyvatel narozených v obci současného bydliště

Share of persons born in municipality of current residence

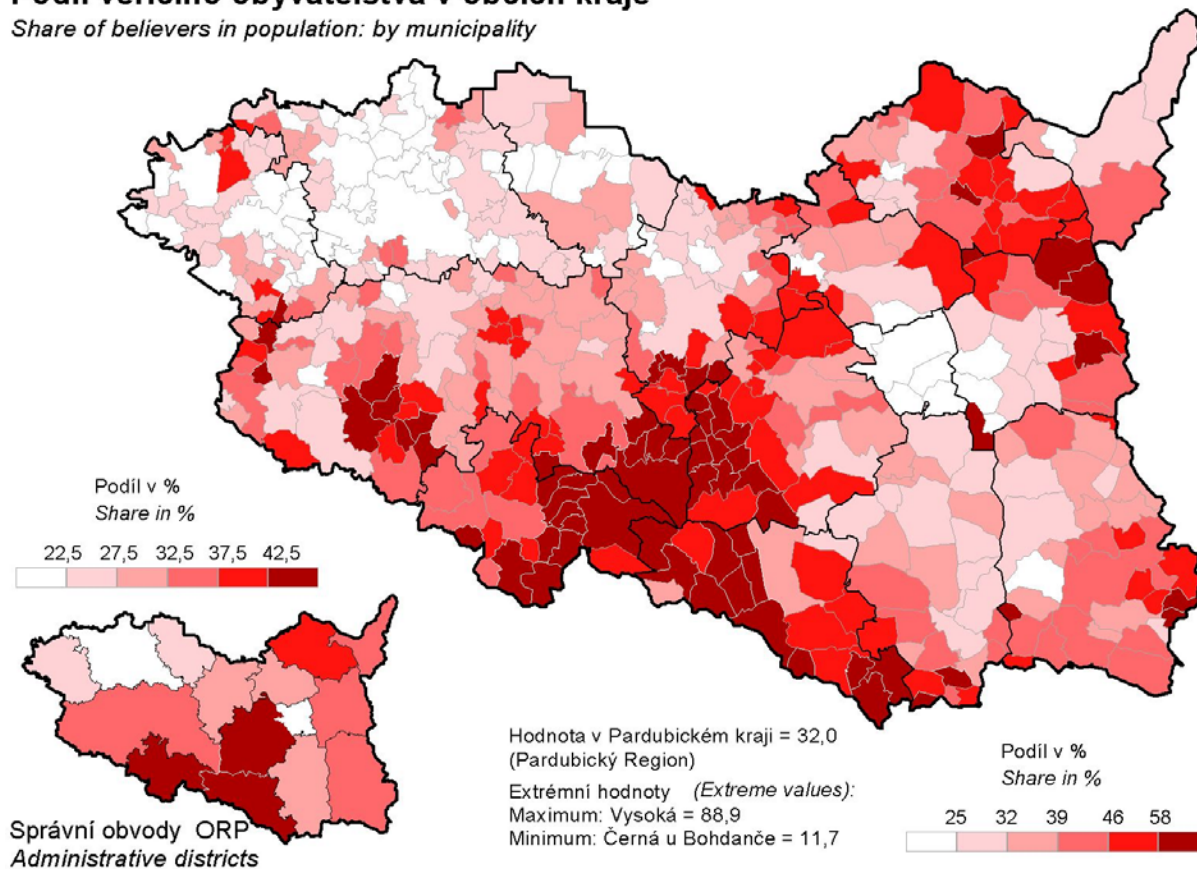
Podíl obyvatel ve věku 65 a více let v obcích kraje

Share of population aged 65 and more: by municipality

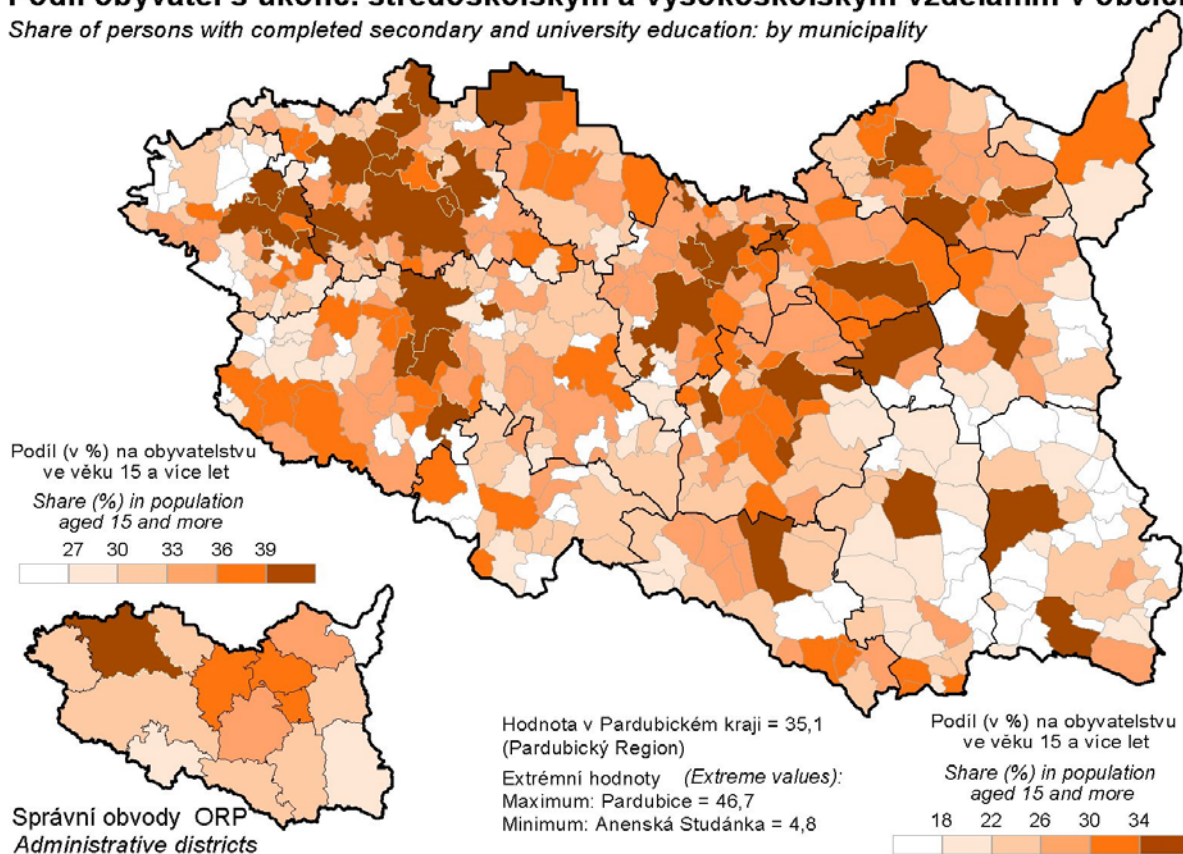
Podíl věřičiho obyvatelstva v obcích kraje

Share of believers in population: by municipality

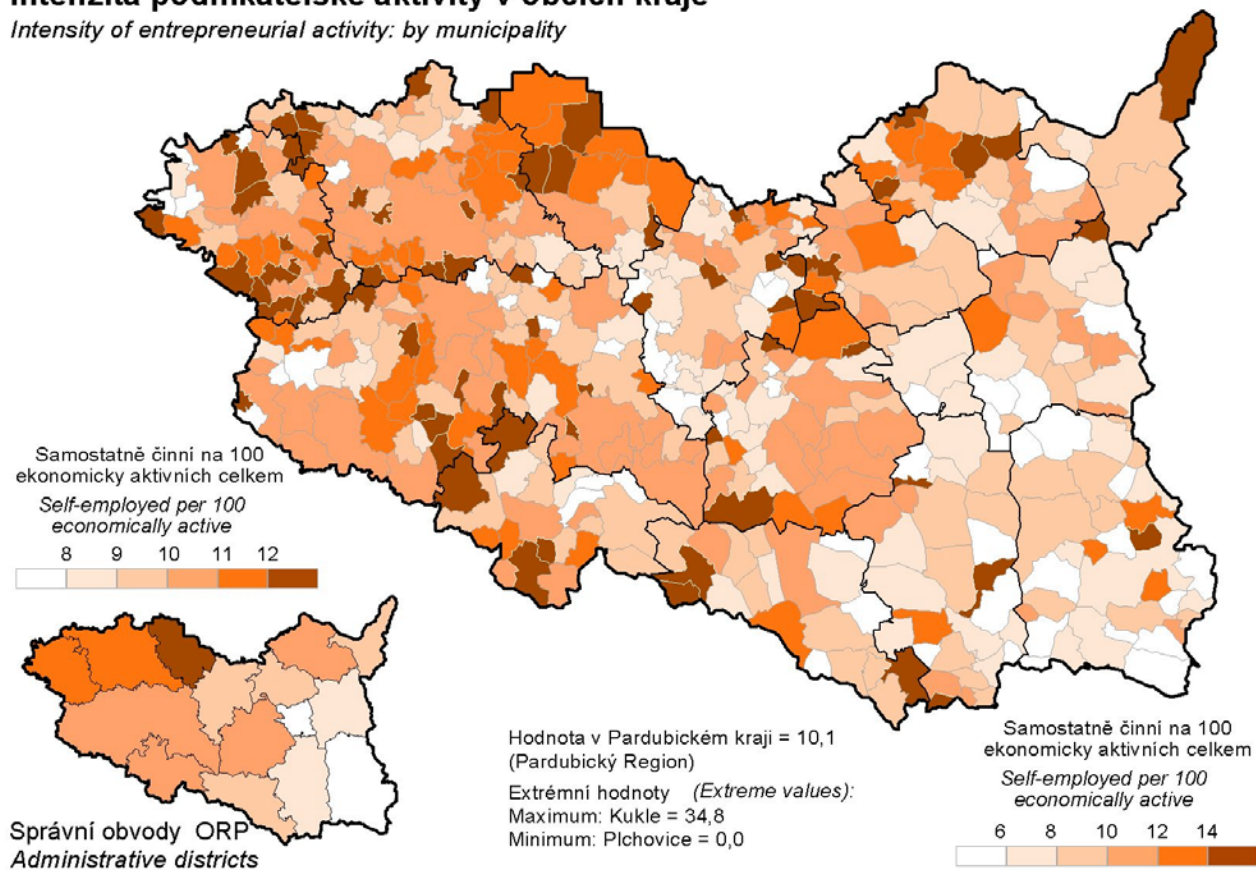
Podíl obyvatel s ukonč. středoškolským a vysokoškolským vzděláním v obcích kraje

Share of persons with completed secondary and university education: by municipality

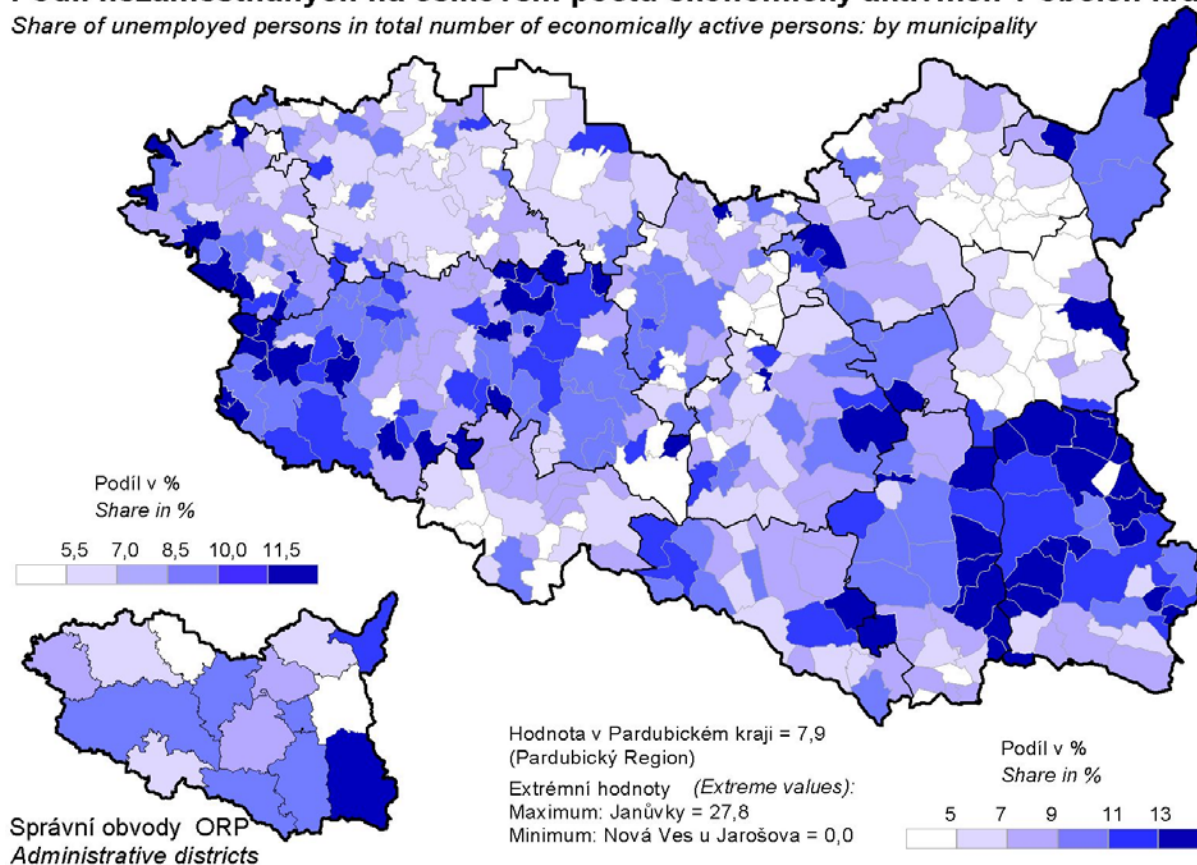
Intenzita podnikatelské aktivity v obcích kraje

Intensity of entrepreneurial activity: by municipality

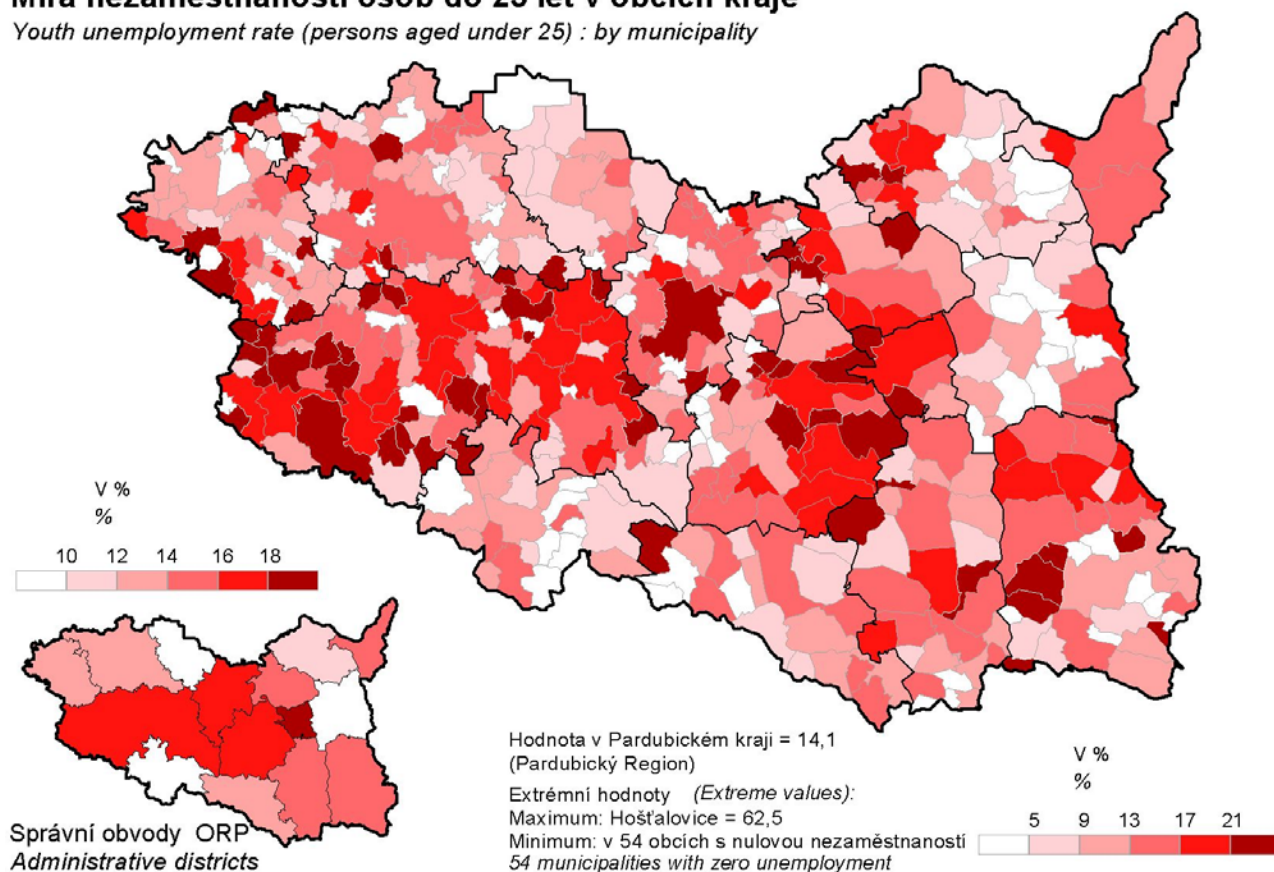
Podíl nezaměstnaných na celkovém počtu ekonomicky aktivních v obcích kraje

Share of unemployed persons in total number of economically active persons: by municipality

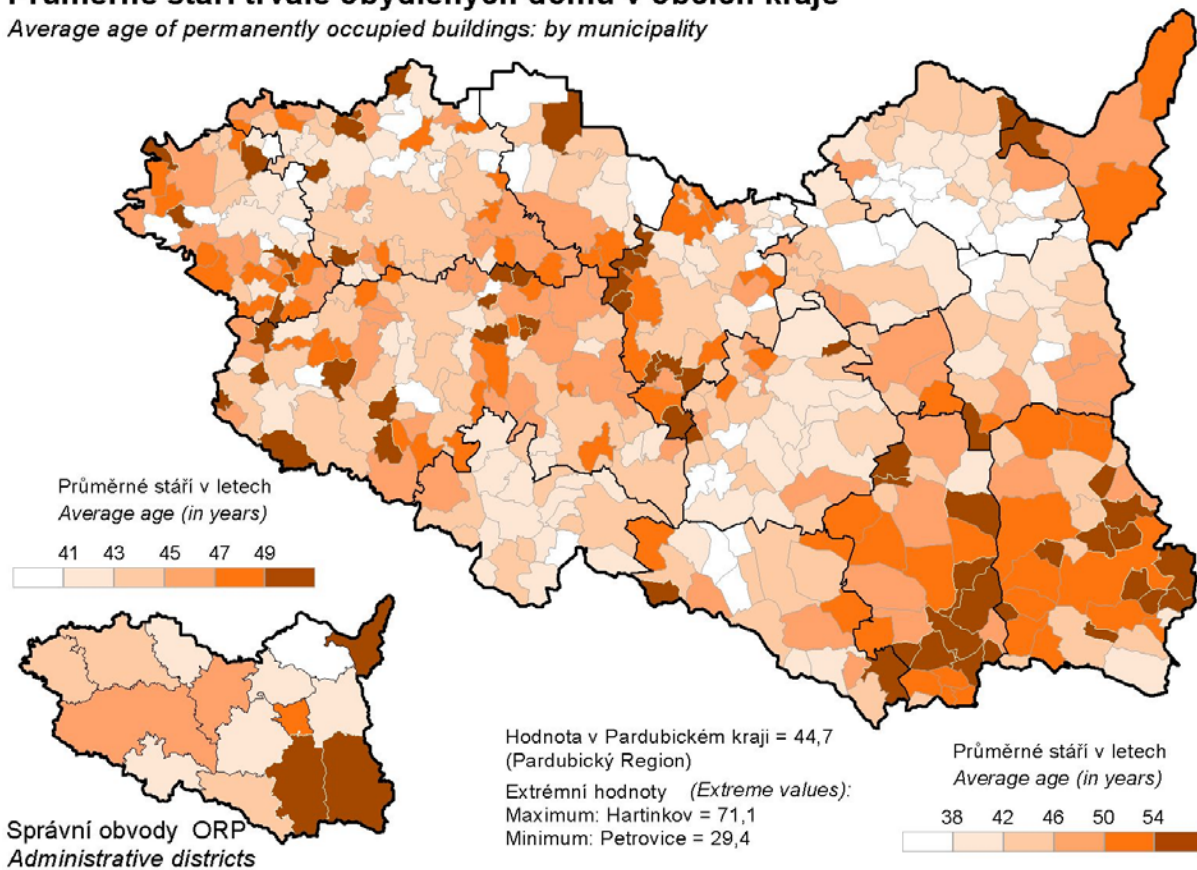
Míra nezaměstnanosti osob do 25 let v obcích kraje

Youth unemployment rate (persons aged under 25) : by municipality

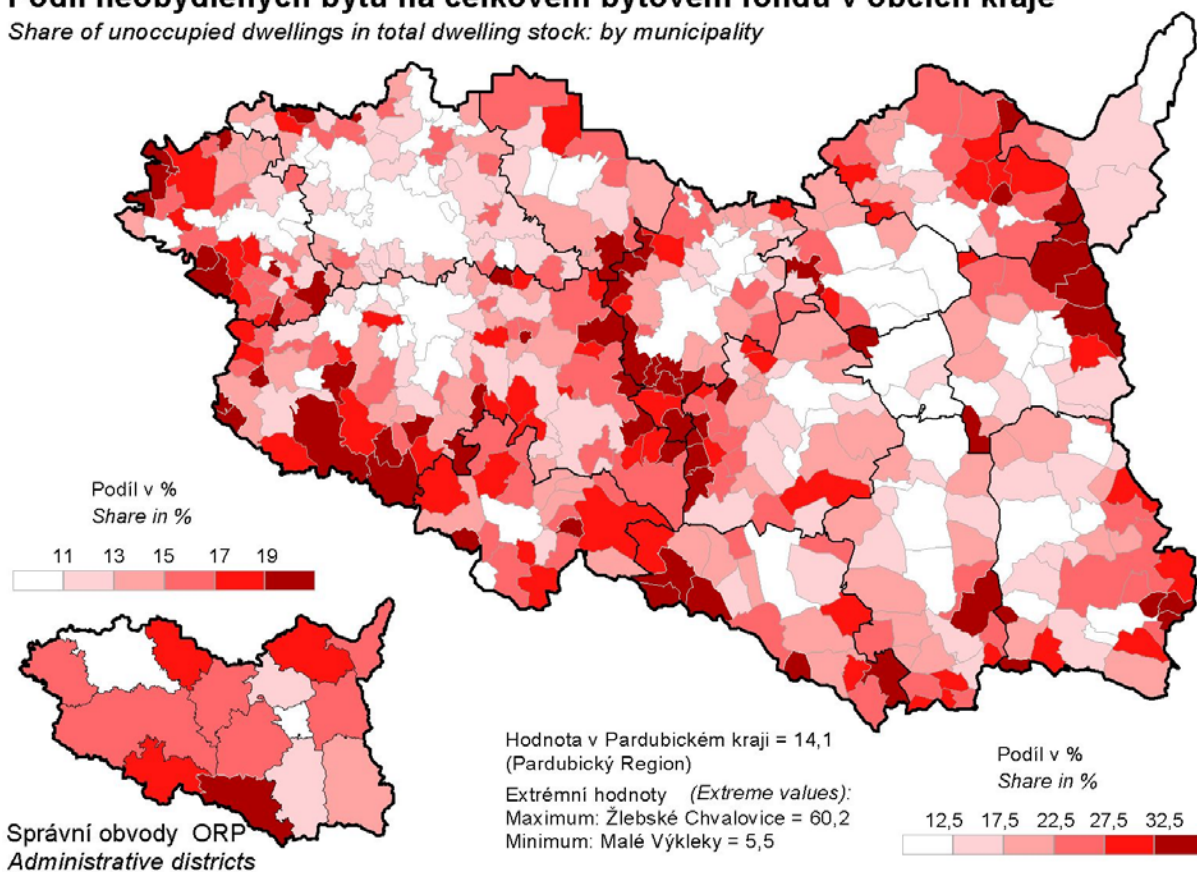
Průměrné stáří trvale obydlených domů v obcích kraje

Average age of permanently occupied buildings: by municipality

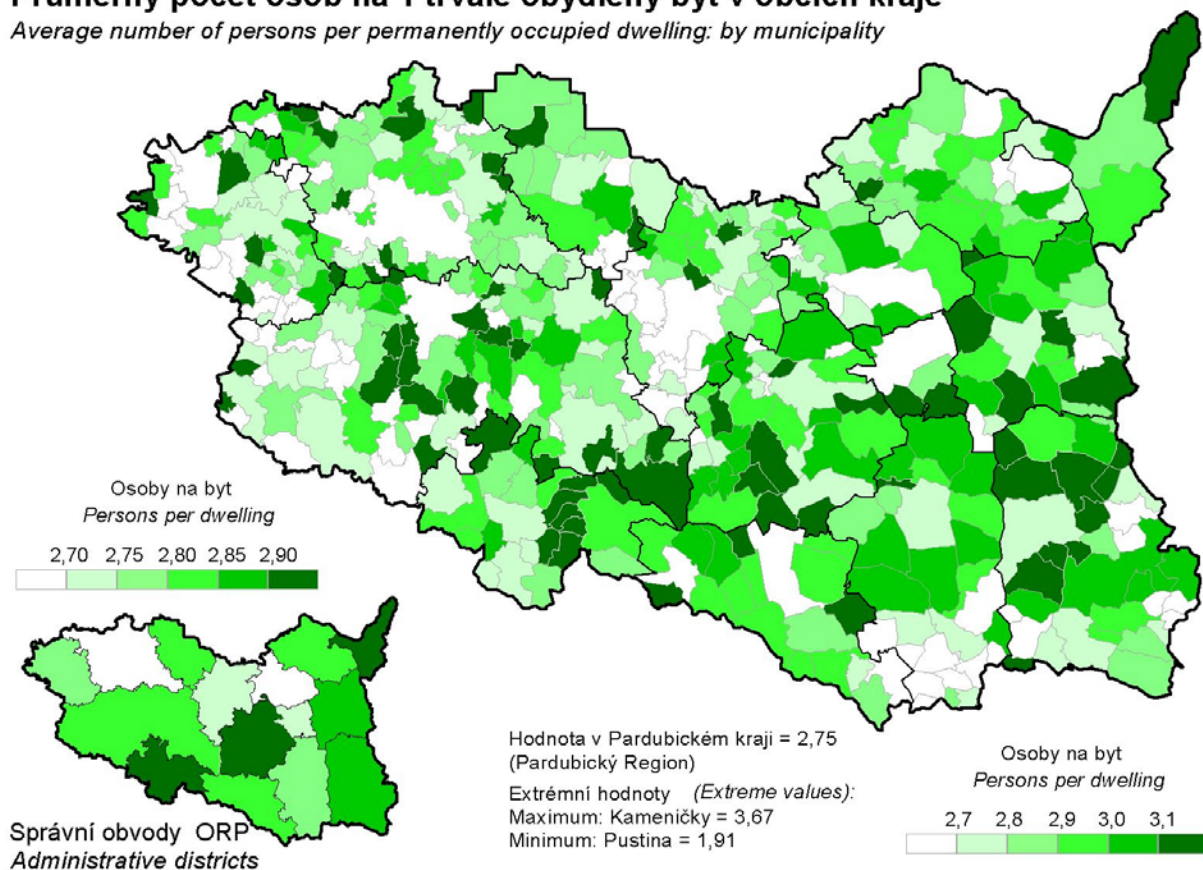
Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu v obcích kraje

Share of unoccupied dwellings in total dwelling stock: by municipality

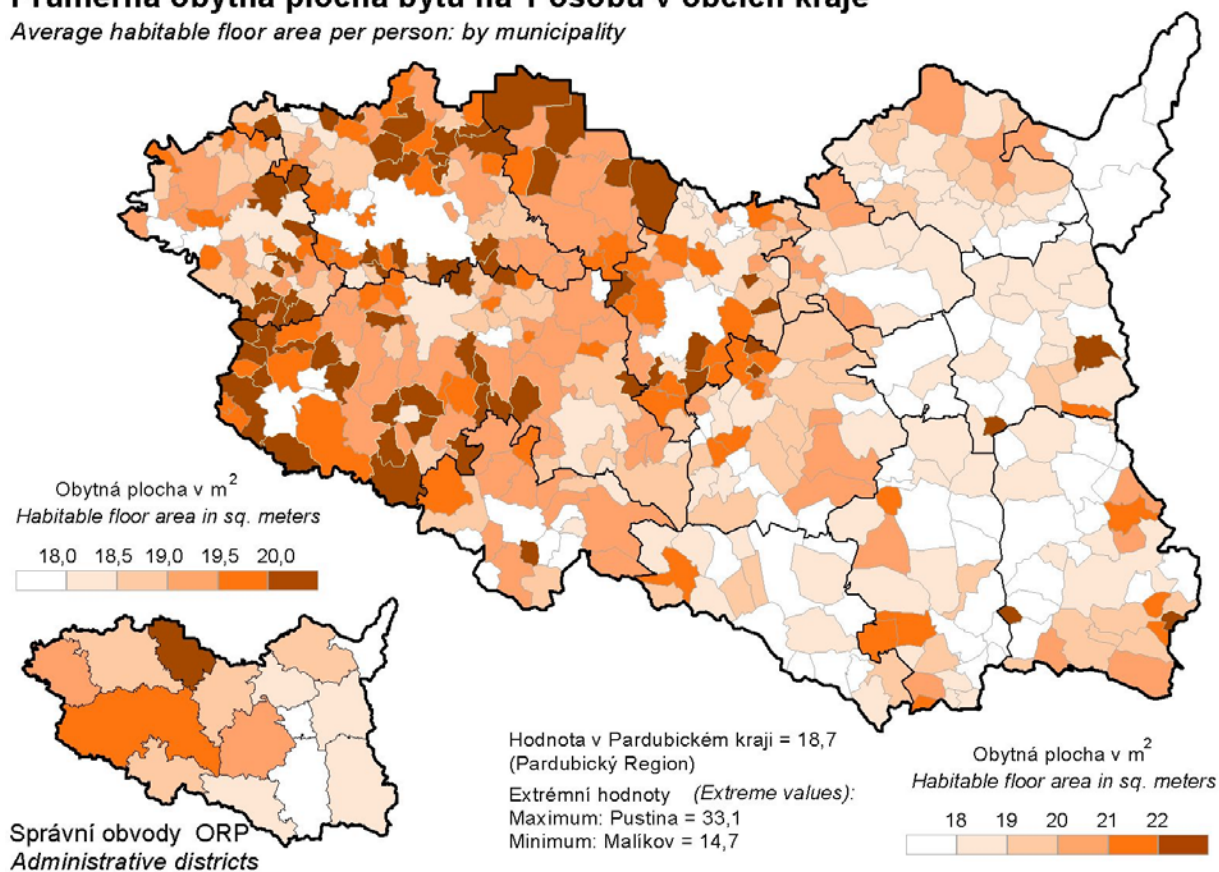
Průměrný počet osob na 1 trvale obydlený byt v obcích kraje

Average number of persons per permanently occupied dwelling: by municipality

Průměrná obytná plocha bytu na 1 osobu v obcích kraje

Average habitable floor area per person: by municipality

Obecně zeměpisná mapa Pardubického kraje

Geographical map of the Pardubický Region

